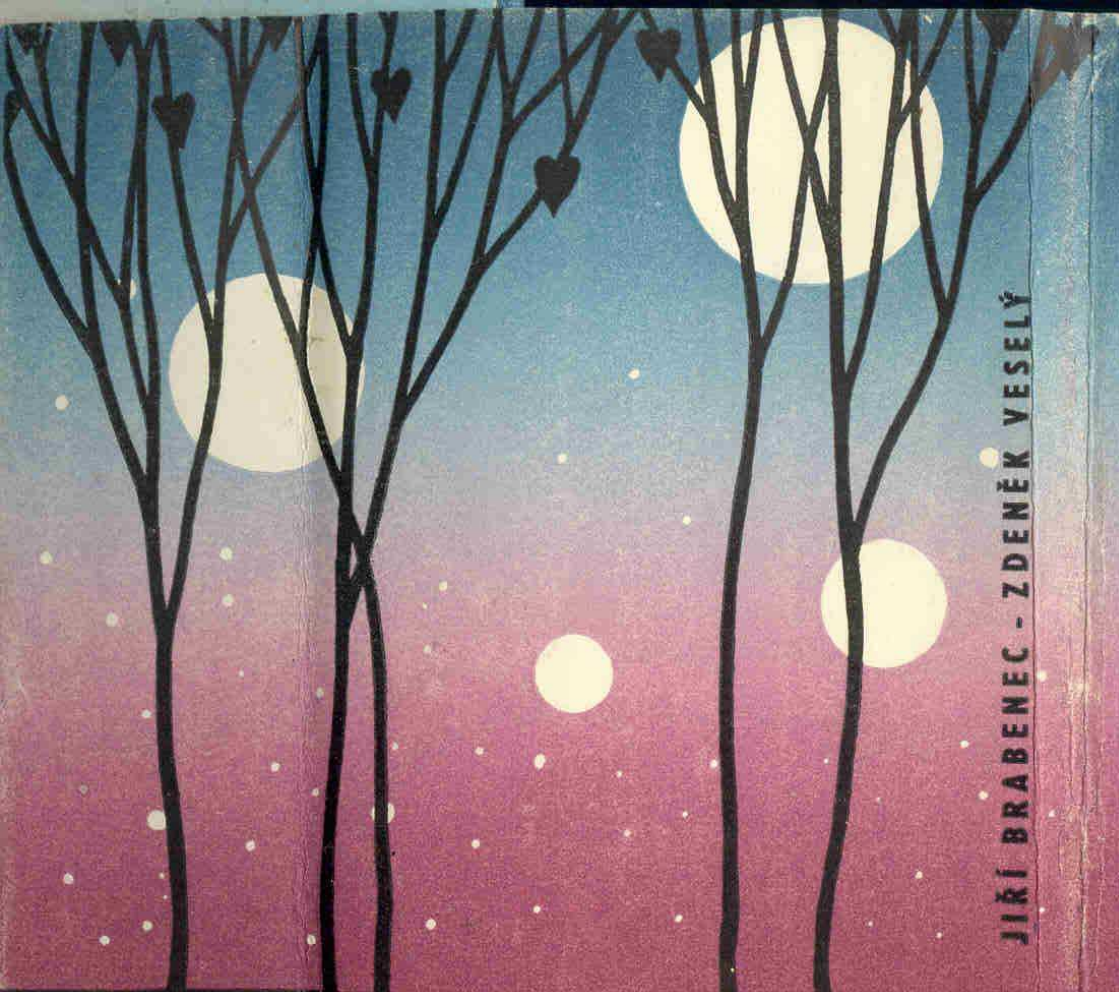
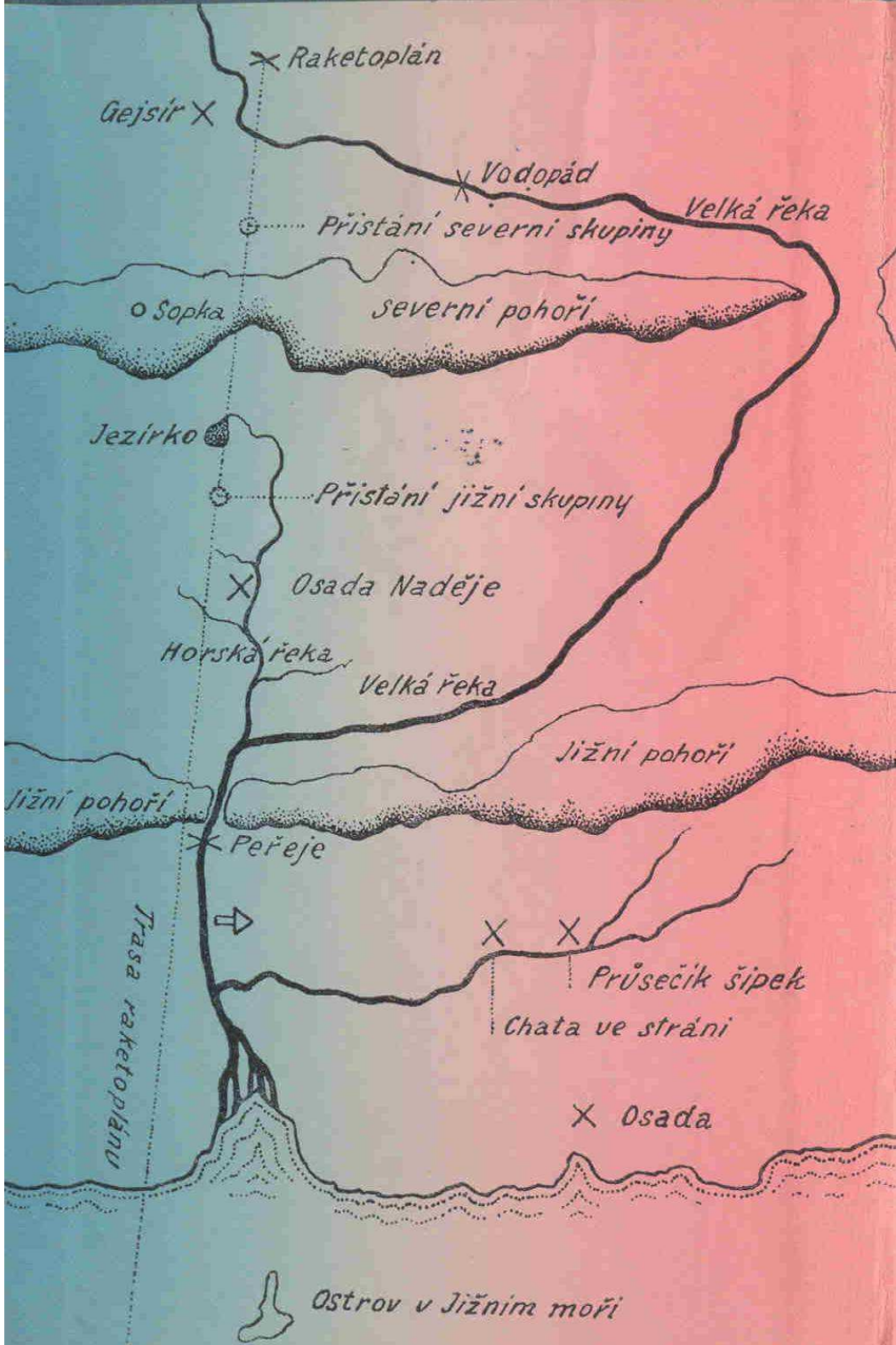

A stylized illustration of a night sky. The background is a gradient of deep blue at the top to a rich purple at the bottom. Several large, bright yellow circles, resembling moons or planets, are scattered across the sky. In the foreground, several dark, slender tree trunks rise vertically, their branches reaching upwards. Some branches are adorned with small, dark heart-shaped leaves. The overall style is minimalist and artistic.

JIŘÍ BRABENEC - ZDENĚK VESELÝ

DOBRODRUŽSTVÍ VERIDANI

JIŘÍ BRABENEC - ZDENĚK VESELÝ

DOBRODRUŽSTVÍ V ERIDANU

Nakladatelství Lidová demokracie
PRAHA 1961

© JIŘÍ BRABENEC - ZDENĚK VESELÝ Praha, 1961

Kapitola 1

V METEORICKÉ PALBĚ

„Vy mi připadáte tak rozumný, Petře. Podívejte,“ dívka povstala z nízkého gauče“, který se zvedl a neslyšně zapadl do stěny, „já nevím, jak bych vám to řekla,“ rozpačitě se pousmála. „Dejte mi cigaretu!“

Zhluboka vdechla kouř. Její tmavohnědé oči se pátravě upřely na Petrovu tvář. Uplynuly dvě tři vteřiny ticha, podbarvené sotva znatelným šumem vzdálených motorů.

„Myslíte, že jsem šílená? Ale pravdu - a hned, odpovězte!“

Rychlá slova rozvlnila sloupek namodralého dýmu.

„To je otázka! Ovšemže si nemyslím, že byste byla šílená. Naopak se mi zdá, že jste docela normální, Evo,“ Petr přimhouřil oči. „Abyste rozuměla - tím nechci říci, že jste nějaký tuctový zjev. To rozhodně ne,“ pokračoval horlivě, „naopak, ženu, jako jste vy -“

Eva Solonová mávla rukou a shovívavě se usmála. „Petře! Jsme přece jedenáct světelných let od světa, kde se říkají takovéhle pošetilosti - vy a žádná jiná. Ale,“ připojila zamyšleně, „je to dobrý svět, Petře. Dobrý a bezpečný.“

„Ale i tady -“

„Ale i tady se to hezky poslouchá. Ano. I tady je pravda pravdou, lež lží - i ta společenská - a šílenství šílenstvím!“

Lehké vrásky zbrázdily Petrovo čelo, osmahlé umělým horským sluncem.

„Co vás to dnes napadlo -“

„Myslíte, že v kosmické lodi se člověk nemůže zbláznit? V takové dálce! Po čtyřech rocích letu?“

„Proč ne?“ připustil muž. „Pomátnout se může člověk kdekoliv. I v raketě. Ale vy?“ Nedůvěřivě se usmál. „To je směšné!“

„Já vím, co mluvím, Petře.“

„Prosím vás!“ Petr Marunin se na Evu pátravě zadíval. „Vy máte dnes nápady - co vás k tomu přimělo?“

„Co mě k tomu přimělo!? Cítím to. Pozoruji to přímo na sobě. Je to jako - víte, kdysi se mi stalo - kdysi, což vím kdy? Vždyť ani nevím, jak jsem opravdu stará, Petře! Jsem živý matematický vzorec. A okolo mne dalších jedenadvacet rovnic, které neumím vyřešit. Jak vlastně stárneme? Od startu jsem pro své známé na Zemi zestárla o dvanáct let, podle profesora Globa jen o čtyři roky - a podle vlastních dojmů? Možná o den, možná o sto let.“

Petr ji pohladil po paži. „Co jsme se už o téhle věci namluvili! To je něco nového? To že vás vyvedlo z rovnováhy?“

„Ach, ne. To jen tak mimoděk, promiňte. Chci říci - ah, ano - že kdysi jsem si omylem vzala větší množství utišujícího prostředku. A pak jsem se dostala do zvláštního duševního stavu - jako bych se rozštěpila. Chápete? Byla jsem tady a přece jsem se viděla a mohla se sledovat těsně vedle sebe. Celý svět okolo jsem vnímala jen jako sen...“

V podobném stavu jsem i zde. Neříkám, že stále. Nemá smysl to přehánět. Teď například si připadám naprosto normálně. Teď vím, že jsem v kosmické lodi Astrid, která letí ze Země k hvězdě Epsilon v souhvězdí Eridanu. Nyní mám v hlavě docela jasno. Víím, že máme přistát na třetí z dvanácti planet, které kolem Epsilon obíhají. Prý na ní najdeme podobné podmínky jako na Zemi,“ dodala pochybovačně. „To všechno si v této chvíli uvědomuji úplně jasně. Víím, že jsme vyletěli devět let za první výpravou, která nejspíš před cílem ztroskotala... Jejich osud mě sice dojíímá, ale nijak neděší. Ne - je to něco jiného. Toto!“

Eva natáhla ruku a stiskla knoflík. Na televizní obrazovce, zapuštěné v pastelově zelené stěně, se objevila hvězdná obloha. V naprosté a takřka hutné černi nebes se třepotaly namodralé, narudlé i zcela bílé plaménky hvězd. Všechna ta jiskřivá světla, beznadějně cizí, nesmírně vzdálená, studená, zlomyslná, hrozebně plápolala v nekonečném prostoru.

„Kde zůstala ta naše známá obloha se srpkem měsíce, s večernicí?“ povzddechla si. „Kde je blankyt letního dne? Kde jsou šedé sněhové mraky, kde je vítr a déšť, země a moře?... To osamění tady mě zlomilo, Petře,“ zádumčivě k němu vzhlédla. „A ztráta času. Vy všichni to snášíte. Já také. Ale ne pořád. Někdy propadám

zoufalství. Šílenství. Opravdovému šílenství, Petře! Ocítám se ve stavu, jako když jsem poprvé ztratila pocit tíže. Jenže tehdy to byl fyzický stav. Teď je to duševní beztíže. To divné, stále stejné a neměnné okolí ve mně vyvolává šílenství. Vím to!“

„Vzpamatujte se, Evo!“ Petr ji oběma rukama uchopil za ramena. „To opravdu nic není - jen únava z dlouhého pobytu v raketě, v jednom prostředí. Všichni tím trpíme, já také - proč to nepřiznat? Někdo méně, citlivější povahy více. Zkrátka a dobře, člověku to jde na nervy. A není se čemu divit - tolik let jen mezi čtyřmi stěnami! Ale brzy tomu bude konec, už se blížíme k cíli. K planetě Tercii zbývá několik posledních dnů cesty. Nesmíte se zhroutit, Evo, musíte vydržet! Věřte mně,“ Petr ji k sobě pevněji přivinul, „mně můžete opravdu věřit, vždyť víte - vždyť víš, že tě mám rád... Zanedlouho se naše letící vězení otevře a před námi budou -“

Nedopověděl. Vzrušená slova zanikla v ječení poplašné sirény. Signální lampa nad dveřmi kajuty se divoce rozblíkala a vykreslila na Evině tváři prchavé stíny.

Petr strnul. Signál nejvyššího nebezpečí, který se nezval celá dlouhá léta, burcoval posádku kosmické lodi.

„Letící vězení,“ přerývaně šeptala Eva a hleděla Petrovi úzkostně do očí, „letící domov - teď už možná jen letící hrobka... Petře! Co když se už nikdy - nikdy neotevře?“

Siréna se odmlčela. Po vteřině tísnivého ticha se z reproduktoru ozval hlas bezpečnostního robota.

„Kapitán kosmické lodi vyhláší okamžitou pohotovost všech členů posádky. Shromážděte se v ochranných oděvech na řídicím stanovišti. Konec... Kapitán kosmické lodi vyhláší okamžitou pohotovost všech členů posádky...“

Na magnetofonový pásek už kdysi dávno nahraný povel se neúnavně opakoval.

Silné pancéřové dveře malé kabiny nehlučně zapadly za spěchajícím Petrem. Eva osaměla.

Rychle otevřela skříň, vestavěnou do stěny, a vklouzla do stříbrolesklého ochranného oděvu. Spěchala, jak jen mohla. Přesto přišla k nástupu poslední. Zpoždění odhadla na dobrých dvacet

vteřin. A zpoždění dvaceti vteřin je při kosmickém letu časová ztráta, která může rozhodovat o životě a smrti.

Kapitán změřil opozdilkyni chladným pohledem a oslovil posádku.

„Kosmické lodi hrozí velmi vážné nebezpečí.“ Kapitán Aram Rakumjan hovořil jasně, nevzrušeně a klidně, hlasem vyrovnaného a rozhodného člověka. Měl už za sebou mezihvězdný let k Proximě a Alfě v souhvězdí Kentaura, tehdy ovšem jen na vzdálenost něco přes čtyři světelné roky. „Vyslechněte nejprve jednotlivé zprávy,“ pokračoval. „Slovo má první astronavigátor. Prosím.“

Eva Solonová těkala očima kolem. V zástupu lidí v neforemných uniformách bylo těžké rozeznat ženu od muže. Konec konců, mnoho žen zde nebylo. Čtyři ženy mezi osmnácti muži.

První astronavigátor Raul Nilson, asi padesátiletý rozložitý chlapík, stál vedle kapitána. Neosobně zíral na shromážděné astronauty.

„Před čtyřmi měsíci jsme začali brzdit,“ zahájil svůj výklad. „Ted’ už letíme poměrně pomalu. Pouhých sto šedesát kilometrů za vteřinu. K Tercii zbývají sotva čtyři dny letu. Jasně?“ Hovořil tak, jak byl zvyklý - v krátkých, úsečných větách. Měl mladou, ani ne čtyřicetiletou ženu, která ho měla následovat ve třetí výpravě k planetě Tercii. V Astrid koloval vtip, že jí vyznal lásku těmito slovy: Miluji. Vás. Opětujete? Ano-li, sňatek. Kupodivu, že v nynější vážné chvíli šlehl tento vtip Evinou myslí. Zaplašila rozběhlé myšlenky a znovu se soustředila na Nilsonovo sdělení. „Radary nám oznámily, že vstoupíme do roje meteorů. Asi za jedenáct minut.“ Nilson pohlédl na hodinky a opravil se. „Ted’ už jen za osm minut. Je to velmi hustý roj. Nebezpečný pás nesmírně široký. Snad pozůstatky zaniklé planety, které krouží kolem zdejšího slunce. Mohou ohrozit naši loď. Vše.“

Kapitán přejel pohledem posádku.

„Dotazy?“

Rozhostilo se ticho, které rušil jen elektronický počítač stroj. Trpělivě vyťukával nové a nové sloupce číslic.

„Nemůžeme nebezpečí odvrátit?“ tázal se fyzik výpravy Petr Marunin.

Petrův dotaz zněl suše, věcně, stroze, tak nepodobný rozechvělému hlasu, který Eva ještě před chvílí slyšela ve své kajutě.

„Máme velmi citlivý radar,“ vysvětloval na kapitánův pokyn první astronavigátor. „Varuje nás dlouho dopředu. Jednotlivé meteory nám neuškodí. Zničíme je elektromagnetickým dělem. Pracuje spolehlivě a přesně. Velkým meteorickým rojům se vyhneme. Obvykle je na to čas. Ale tady nás příroda zaskočila. Meteorů je příliš mnoho. Nestačíme je odstřelovat. A pásmo před námi je možná milión kilometrů široké. Hustota roje tomu nasvědčuje. Vyhnout se? Není kam. Kdo to mohl očekávat? Nikdo. Mohlo se s něčím takovým počítat? Nemohlo! Jasně?“

„Skutečně se tedy nemůžeme vyhnout?“ první lékař zaraženě pohlédl k pilotovu stanovišti. Ačkoli se před startem kosmické lodi celý náklad rozpočítával takřka na gramy, doktor Kalek si vymohl, aby směl kromě odborných příruček vzít s sebou i stoh dobrodružných románů. Každá ta kniha, tištěná na leteckém papíře, prakticky takřka nic nevážila, ale dohromady prý vydaly deset kilo. Doktor Hektor Kalek, chirurg a internista světového jména, si čas, neměřitelný vlastními zážitky, krátil sledováním velkolepých dobrodružství svých hrdinů. Spolu s nimi bojoval proti námořním pirátům šestnáctého století i proti kosmickým pirátům jedenadvacátého věku. Hravě řešil spleť kriminální případy a utkával se v přestřelkách s králi velkoměstského podsvětí. K hrdinům měl tedy doktor Kalek náramně blízko, ale na palubě Astrid snad právě proto panovalo přesvědčení, že sám k nejstatečnějším lidem nepatří.

„Vyhnout se nemůžeme,“ odpovídal na lékařovu otázku druhý pilot. Pozvedl papírový pás, pokrytý řadou nových výpočtů, a pokrčil rameny. „Je to naprosto vyloučeno. Rozsah nebezpečného pásma je příliš široký a naše rychlost vysoká.“

„To tedy znamená,“ doktor Kalek si olízl rty a tázavě se zahleděl na kapitána, „naprostý konec?“

Na řídicím stanovišti se rozhostilo mlčení.

„Proč myslit hned na nejhorší?“ namítal klidný kapitán. „Vnější obal lodi malým meteorickým částicím odolá. Větší tělesa by ovšem mohla prorazit i titanový pancíř. Podle našich výpočtů,“ letmo

pohlédl do svých papírů, „se meteory pohybují rychlostí kolem čtyřiceti kilometrů za vteřinu, takže získávají velkou průbojnost. To je holá skutečnost a nemá smysl před ní zavírat oči. Avšak když nebude zasaženo nějaké důležité ústrojí, můžeme škodu napravit. Prostředky k tomu máme.“

První astronavigátor pohlédl na hodinky.

„Ještě čtyři minuty...“

„Tady asi zanikl Astron,“ prohodil Jur Paldy, filmař, fotograf a vlastně i kronikář výpravy. Byl ještě mladý a posádka se na něho dívala trochu otcovsky, neboť při startu mu bylo teprve pětadvacet let. „Pamatuji se,“ vzpomínal, „jak jsme zachytili poslední přerušenou zprávu z první rakety. Copak se asi stalo s posádkou? Třeba ztroskotali právě zde -“

„Asi máš pravdu,“ přikývl astronom expedice profesor Glob. Znameníť odborník byl tak trochu živoucí senzací výpravy. Všichni byli totiž domýšliví na jeho bílou bradku, kterou si nechával růst již někdy před půl stoletím. Narodil se v době, kdy noviny psaly o prvních družicích a kdy rakety na Měsíc vzrušily lidstvo. Sám profesor vážně tvrdil, že mu plnovous neroste ve zdejší, ale v zemském čase. Cítil se tím více vázán k Zemi než ostatní. „Škoda, že nemohli dokončit zprávu a varovat nás.“

„Už se stalo,“ kapitán zvedl ruku. „Konec rozpravy. Rozhodný okamžik se blíží. Členové obsluhy na svá stanoviště. Ostatní se rozejdou, aby nikde nebyli pohromadě více než dva. Nasad'te a utěsn'te helmice, zapojte kyslíkové přístroje a vysílačky. Zbývá pětapadesát vteřin. Konec.“

Eva pohlédla sklem helmice k Petrovi. Jeho kroky jako by ztěžkly. Bok po boku zamířili chodbou ke klubovně. Právě procházeli dveřmi, když zaduněl první náraz na krunýř korábu. Úderů přibývalo a po chvíli se zdálo, jako by nějaký obr zlobně bubnoval na titanový pancíř Astrid. Kosmická loď se chvěla v palbě meteorů.

Petr vztáhl k Evě ruce - ale neviditelná síla ho zarazila.

Zelená světélka na řídicím panelu, přenášená na obrazovky ve všech místnostech, až dosud hlásila, že neprodyšnost pláště nebyla narušena. Náhle však jeden z desítek zelených bodů zablikal a

váhavě pohasl. Na jeho místě zazářilo pronikavé červené světélko. V osobních přijímačích znělo hlášení.

„Zde druhý pilot. Hlášení kapitánovi: Kajuta číslo dvanáct na pravém boku proražena. Obsazena nebyla. Uzávěr v pořádku. Konec.“

„Kapitán rozuměl. Konec.“

Ještě do kapitánových slov zazněl hromový úder na spodní část rakety. Loď se otřásla. Petr byl vržen zpět, Eva se zachytila pažení knihovny. Na velínu rázem pohasly dva zelené body vedle sebe a současně se rozblikalo červené světlo na horním čele panelu.

„Druhý pilot volá kapitána. Byla zasažena napájecí ústředna elektromagnetů. Konec.“

„Kapitán rozuměl. Konec. - Kapitán volá první radiotelegrafistku.“

„První rádio telegrafistka slyší.“

„Okamžitě vyslat hlášení o nehodě. Varovat kosmickou loď Astrid dvě. Stručnou zprávu o meteorickém pásmu. Konec.“

Petr znovu vykročil, opět vztáhl ruce vpřed - a opět pozdě.

Jemný šum motorů, který je po léta doprovázel, utichal. Petr pocítil podivnou lehkost. Blíží se beztlžný stav! Rozběhl se k Evě, která mu spěchala vstříc. Místo toho se však vznesl šikmo do výše a na vzdálenost dvou metrů minul Evu, jež plula vzduchem na opačnou stranu. Nepatrně se odrazil od stropu a lehounce jak pírko se přibližoval k podlaze.

Zapomněli jsme na magnetické podrážky, uvědomil si. Druzí byli jistě prozřetelnější.

Byli, ale ne všichni.

Za otevřenými dveřmi se objevil profesor Glób. Visel ve vzduchu hlavou dolů, asi metr nad podlahou chodby, v jedné ruce svíral ochrannou helmu, druhou tápal kolem sebe. Bílý vous vlál vodorovně od jeho brady.

Petr pokynul Evě a namáhavě plul vzduchem ke své kabině. Po několika odrazech se dostal ke dveřím. Stiskl kliku, avšak ta se ani nepohnula. Petr se jen otáčel kolem ní. Osvobodil ho až kuchař, který se poděšeně batolil chodbou.

Marunin si potem zvlhlýma rukama připevnil podrážky a spěchal k Evině kajutě. Něco ho rušilo. Nějaká změna - ano, hromobití meteorických částic takřka utichlo. Časové odstupy mezi jednotlivými údery se prodlužovaly. A pak nárazy dočista ustaly.

„Kapitán volá všechny!“ zaznělo hlášení. „Nebezpečné pásmo je překonáno. Chod motorů už nelze obnovit, ani řízení lodi. Je nutná porada. Dostavte se na řídicí stanoviště. Helmy možno sejmut. Konec.“

Marunin stáhl dívku k podlaze a připjal jí podrážky z magnetického kovu.

„Slyšelas poslední hlášení?“

Přikývla.

Petr na ni zpytavě pohlédl. „A víš, co to znamená?“

„To ví každý: řítíme se do záhuby - přímo k slunci - k hvězdě Epsilon -“

Kapitola 2

OTAZNÍK NAD ŽIVOTY

Řídicí stanoviště skýtalo tentýž obraz jako před půl hodinou. Stáli zde titíž lidé, v týchž oděvech na témže místě, avšak chyběla zvuková kulisa - chyběl důvěrně známý zvuk motorů. Ticho, naprosté ticho, jaké panuje pouze ve vesmírných dálkách, prostoupilo kosmickou loď. Zmizel pocit bezpečí, tíseň se vkrádala do lidských srdcí. Některé obličeje lehce zešedly, jiné zvažněly, několik dalších tváří zůstalo bezvýrazných jako dříve.

Kapitán stál u panelu, přeplněného číselníky, stupnicemi, kontrolními světélky, knoflíky a páčkami. Vyměnil pár rychlých slov s několika členy posádky a obrátil se k shromážděnému hloučku. Vyhlížel právě tak klidně jako na pravidelných schůzkách v klubovně, při nichž vždy jeden člen výpravy seznamoval ostatní se svou prací. Nevzrušený, rozvážný, spolehlivý, vzbuzoval důvěru a naději. Na opačném pólu se třepotal kuchař. Ruce si žmoulal na objemném břichu a nervózně pomrkával zapadlýma očima.

„No tak,“ dloubl ho do žeber Daniel Zildes. „Ještě se na slunci nesmažíme. Jen se neroztřes!“

Kuchař Alda se pokusil o úsměv. Vypadalo to, jako by praskl přezrálý meloun.

„Co - já! Já nic,“ bránil se. „Jen koukám. Starej se radši o své nohavice, ostrostřelče.“

Dan Zildes provázel výpravu jako odborný poradce. Po přistání na Tercii měl členy výpravy chránit proti případné zvěři, vybrat vhodné a bezpečné místo k táboření, zařídit tábor, a bude-li to možné, zásobovat kuchyni zvěřinou. Konkurs na tuto funkci byl vypsán na doporučení astronomů, kteří nemohli vyloučit, že výprava se na Tercii setká s podobnými podmínkami, jaké v pravěku panovaly na Zemi.

Zildes se pousmál, avšak neodpověděl již, neboť kapitán zvedl ruku.

„Mohu vám sdělit, že bezprostřední nebezpečí nehrozí. Plášť rakety byl na dvou místech proražen, pohon i zdroj energie vyřazený. Nedošlo však k žádnému zranění. Bohužel se už nepodařilo vyslat zprávu, která by varovala loď Astrid dvě.“ Kapitánovy oči na okamžik zatěkaly do neurčita. „Na to bylo pozdě. Chemik a botanická ujišťují, že čištění vzduchu je nadále zajištěno. O situaci loď promluví první astronavigátor. Prosím!“

„Představte si toto,“ začal Raul Nilson. „Plujeme po vodní hladině. Naše velká loď se blíží ke skalisku. Žene ji tam prudký proud. Motor nefunguje. Kormidlo se cestou ulomilo. Na brždění nám zbylo jediné pádlo. Pádlujeme do úmoru. Ale není to nic platné. Rychlost lodi se sotva znatelně sníží. Co dělat? Spustíme malý záchranný člun a nasedneme. Týmž pádlem jej lehce zastavíme. Jasně?“ přejel posádku tázavým pohledem. „Podobné je to s námi. Pohybujeme se rychlostí takřka sto šedesát kilometrů za vteřinu. Pomocnými motory rychlost zbrzdit nemůžeme. Na to je naše loď příliš velká a těžká. Astrid tedy setrvačností poletí dále. Mine planetu Tercii. Bude se blížit k slunci. Ocítne se pod rostoucím vlivem jeho přitažlivosti. Asi za jedenadvacet dní v blízkosti slunce shoří. Jasně?“

Klidné oči prvního astronavigátora se svezly na shromáždění.

„No - a - a - a?“ zamumlal do ticha kuchař Alda.

„A? A nic. Smrt všech je v tom případě neodvratná. Uspávací ampulky s jedem přijdou vhod. Můžeme se ovšem pokusit o záchranu. Máme raketoplán. To je ten lehký záchranný člun. Jasně? Ten snad - možná - dokážeme zbrzdit. Tak, aby se přiblížil k Tercii. To je vše.“

Slova se opět ujal kapitán.

„Otázka tedy zní: Dát přednost třem týdnům života s jistou zkázkou na konci - nebo zkázu riskovat hned, ovšem s možností záchrany?“

„Myslím,“ odpověděl za všechny fyzik Petr Marunin, „že máme jen jedinou možnost - zkusit to. Nic jiného nám nezbývá. Co tomu říká inženýr Bodov?“

První pilot Vasil Bodov mávl rukou s papírem.

„Máme už předběžné výpočty. Plně zatížený raketoplán nezabrzdíme. Jeho motory na to nestačí. Na snížení rychlosti máme

naději jen tehdy, když letadlo ponese třetinu normálního zatížení, tedy asi dvanáct set kilogramů.“

Okamžik panovalo hluboké ticho, které prolomil melodický hlas první radiotelegrafistky.

„Pokud se pamatuji,“ nervózně stočila na prst zlatou kadeř, „celá posádka v ochranných oblecích i s padáky váží asi devatenáct set kilo...“

Doktor Kalek svažil obočí a zamrkal.

„To - to tedy znamená,“ přejel si dlaní holou lebku, „že tu musíme nechat všechno, co je moc těžké...“

Všichni se mlčky zadívali na kuchaře. Aldovi se roztřáslы rty. Nachýlil se dopředu, jak do sebe vtahoval břicho.

„Co naplat,“ Dan Zildes rozhodil rukama.

Eviny štíhlé prsty úzkostně sevřely Petrovu dlaň.

Telegrafistka Nora Elbová pohlédla stranou na geologa. V jejích modrých očích se objevily slzy. Jindřich Farba však zíral nehnutě do prázdna.

„Nu, co,“ ozval se rázně, téměř vykřikl Jur Paldy. „Přece nejsme děti. Všichni jsme znali riziko. Nikdo nás nenutil. Nač chodit kolem horké kaše? Krátce a dobře - to je jasné - několik z nás tu musí zůstat!“

Pohledy těkaly z osoby na osobu. Jen kuchař Alda visel očima kapitánovi na rtech. A velitel ho nezklamal.

„Ne. Nikoho nemusíme obětovat.“ Několik oddechnutí splynulo v jedno. Kuchařovo břicho opět nabylo přirozeného, všem povědomého tvaru. „V raketoplánu jsou zařízení, která tam v krajním případě být nemusí. Slouží při dlouhých cestách, ale my poletíme jen několik hodin, protože Astrid opustíme až poblíž Tercie. Poradím se s piloty, navigátory a mechaniky, co z raketoplánu odmontovat. Další porada bude,“ kapitán pohlédl na hodinky, „za dvacet minut.“

Číselníky hodin pomalu ukrajovaly čas. Po celou tu dobu dvaceti minut se nikdo v hovoru nevrátil ke katastrofě a k otazníku, který visel nad životy astronautů. Doktor Kalek se přel s profesorem Globem o vlivu Cyrana z Bergeracu na literaturu a divadlo v minulých dvou stoletích, Petr Marunin debatoval s Evou Solonovou o pěstování rajských jableček na visutých rohožích a kuchař Alda se

svým pomocníkem Likulem uvažovali, zda jsou na Tercii také slepice. Co by si počali bez vaječ? Avšak za vším tím nuceně bezstarostným hovorem se tajilo napětí, všechny ovládající a jako lepkavé plazma naplňující jejich nitra.

Štáb Astrid se radil a raketa, neovládaná a neovládnutelná, letěla nekonečným vesmírem.

Žádný hovor, žádný vtip nemohl odvést pozornost od přítomnosti. Jur Paldy chtěl vysypat na stůl šachové figurky; ty zůstaly trčet ve vzduchu a pomalu se rozbíhaly do všech stran. Druhý mechanik Marcelin Denis, neúnavný vtipálek výpravy, který se mezitím vrátil z porady v raketoplánu, se snažil pozvednout náladu. Vyšel po stěně místnosti, chvíli se vážně procházel po stropě a pak pronikavě zakokrhál. Úsměvy, které vyloudil, však byly falešné.

Konečně se kapitán se svými spolupracovníky objevil na řídicím stanovišti. Marně se pokoušeli vyčíst mu z tváře výsledek šetření.

„Půjde to,“ prohlásil. „Váhu raketoplánu můžeme snížit asi o osm set kilo. Naložíme tedy dva tisíce kilogramů nákladu. My všichni, včetně celého vybavení i s padáky,“ nahlédl do poznámek, „vážíme osmnáct set osmdesát kilo. Zbývá tedy jedno sto dvacet kilogramů čisté váhy. Prosím o návrhy, co vzít s sebou.

Profesor Glób chtěl přešlápnout z nohy na nohu, ale na botách s magnetickými podrážkami se jen zakýval a bílý plnovous mu neposlušně zavláhl.

„Myslím - příruční hvězdářský dalekohled. Co bych si bez něho počal?“

„Prosím. Další návrhy?“

„Rozhodně mýdlo a ostatní toaletní potřeby,“ soudila první radiotelegrafistka Nora Elbová. „Také ovšem rezervní prádlo.“

„A voňavky a manikúru,“ suše dodal první pilot Vasil Bodov. „To je asi tak nejdůležitější k životu na neznámé planetě.“

„V každém případě musíme vzít lékařské přístroje a lékárničku,“ upozornil druhý lékař Tatrescu.

„Hm,“ doktor Kalek si mnul bradu, „hlavně dvě tři nejdůležitější příručky. Bez nástrojů se už v krajním případě obejdu.

Operovat mohu i pazourkem - však to dávní kolegové dělávali - a se zdarem. Se zdarem, ano, a neměli ani tu příručku.“

„Jak to vypadá,“ podotkl mechanik Denis, „tak se vracíme do doby kamenné.“

„Snad ano,“ přisvědčil kapitán. „Do doby kamenné, ovšem s vědomostmi člověka jedenadvacátého století. Další, prosím... Ale věcné návrhy. Vtipy se vítají až po šťastném přistání na Tercii.“

„Je jasné,“ začal Dan Zildes pomalým hlasem, „že předně musíme vzít zbraně. Co by nám pomohla učená kniha nebo dalekohled, kdyby nás sežraly nějaké potvory - kdoví, jaká podivná havěť tam žije. A pak, samozřejmě musíme vzít psy.“

„Psy!“ užasl kuchařův pomocník. „To je nápad!“ Likul na Zildese vyzývavě pohlédl. „Psy! Prášky proti bolení žaludku ne, ale psy, to ano? Musíme vzít nádobí na vaření, teplé šatstvo, potraviny na první dny, zbraně, to ano - ale psy?“

„Souhlasím s Danem,“ kapitán pohlédl na Likula. „Profesor sice říká, že na Tercii je atmosféra jako na Zemi - s obsahem kyslíku a dusíku. Dobrá. Ale kdo nám zaručí, že v něm není jedovatá příměs? Třeba bahenní plyn někde v močálech! Kdopak by chtěl první sejmut helmici a sám to vyzkoušet? No? Zde nám pomohou právě psi. Ti se také první napijí vody a ochutnají každou potravu. A pak - nutně potřebujeme spolehlivého hlídače. Kdo se k tomu hodí lépe než pes? Pomohou nám konečně i při lovu. Na Tercii můžeme přece očekávat vyspělejší faunu. Proto souhlasím se psy. Další, prosím.“

„Dá se předpokládat, že budeme muset začít od Adama,“ uvažoval geolog Jindřich Farba. „Hledat a zpracovávat rudu, zjišťovat složení hornin. Já nepotřebuji nic než měřič radioaktivity. Případně i magnetickou střelku, ale tu si mohu udělat. Ale za kolegu chemika bych se přimlouval, abychom vzali polarograf. Náš přístroj váží něco málo přes kilogram - to by se snad sneslo.“

Uplynuly dobré dvě hodiny, než se dohodli, co naložit. Byla to ubohá, maličká hromádka věcí, která měla dvaadvaceti lidem umožnit, aby na neprobádané planetě uhájili život. Nejvíce váhy zabrali dva psi v úplném vystrojení a tři opakovačky se zásobou nábojů. Toho ostatního bylo žalostně málo - několik nejdůležitějších

přístrojů, lékárnička, souprava náradí, krabice koncentrovaných potravin a hrstka dalších drobností.

V přípravách na cestu uběhly poslední dny pobytu na kosmické lodi. Slunce Epsilon se na obrazovkách televizorů rychle zvětšovalo a zářilo stále pronikavěji. Tercie vystoupila ze změti hvězdiček a změnila se ve zřetelný kotouček.

Přiblížil se okamžik, kdy se navždy rozloučí s raketou Astrid, která je léta nesla vesmírem. Naposledy očima hladili důvěrně známá místa, s nimiž se za tu dlouhou dobu sžili.

„Po více než čtyřech letech cesty, měreno vlastním časem - a po dvanácti letech, měreno časem na Zemi,“ poznamenal profesor Glób, když se řadili před schůdky do raketoplánu, aby opustili svůj dosavadní domov.

K jeho poznámce nikdo nic nepřipojil.

Nikdo se nikomu nepodíval do očí.

Nadcházejí poslední minuty pobytu na Astrid. Astronauti nastupují do raketoplánu a usedají do otočných křesel, v nichž budou čelit přetížení při změnách rychlosti. Všichni v stříbřitých astronautických oděvech, s přilbami ještě otevřenými a s padáky na zádech.

Kapitán klouže očima kolem dokola. Všichni jsou už usazeni a připoutáni. Světla na řídicím panelu signalizují, že letoun je připraven.

„Sklápěcí křesla do startovní polohy!“

Velitelův hlas zní klidně. V jeho tváři se nejeví nejmenší stopa pohnutí.

„Připravit ke startu!“ zvedá ruku. „Pozor!“ Bedlivě sleduje ručičku hodin. „Deset, devět... dva, jedna, nula!“

Hydraulické zařízení vysunulo raketoplán z nitra kosmické lodi. Motory na obou koncích krátkých křídel dunivě zaburácely. Zelený proud rozžhavených plynů začal brzdit pohyb letounu. Mocná síla, připomínající dotek chladného tekutého olova, vtiskla astronauty do křesel. Očima projela ostrá bolest, do uší se jako nůž zařízl vysoký tón.

Kosmická loď Astrid se na televizní obrazovce rychle zmenšovala. Už z ní byl pouze stříbrný bod a i ten se po chvíli ztratil.

Černé dálavy vesmíru navždy pohltily jejich dočasný domov. Navždy v nich zmizela raketa, pořízená nákladem, za nějž by se dalo postavit moderní město.

Minuty ubíhaly.

A pak - byla to skutečnost? - bylo to přizpůsobení? - mocný tlak poněkud povolil. Vysoký tón a píchání v uších zmizelo.

Druhý pilot Igor Lesep oznamoval:

„Rychlost už jen osmdesát kilometrů za vteřinu, dále klesá.“

Petr Marunin namáhavě otočil hlavu. V záři studeného stropního světla se setkal s pohledem Evy. Úsměvy, plné rostoucí naděje, nahradily slova, která by zanikla v hukotu motorů. Museli by křičet, jako pilot, hlásící, že rychlost již klesá k padesáti kilometrům. Nikoho však nenapadlo, aby bez kapitánova vyzvání rušil ticho. Až kuchař Alda porušil dobrovolnou disciplínu.

„Je mi špatně!“ vyjekl. „Zmírněte! Něco se mi stane!“

Nikdo mu neodpověděl, jen kapitánova ramena se roztřásla. Seděl vpředu hned za piloty a navigátory. Očima stále bloudil mezi přístroji na panelu a obrazovkou, která zachycovala nehybnou černou oblohu, posetou chladnými světly vzdálených hvězd.

Uplynulo šest hodin od startu z kosmické lodi a raketoplán se nyní setrvačností pohyboval prostorem.

První pilot soustředěně sledoval navigační přístroje. Chvillemi vrtěl hlavou a nakláněl se ke kapitánovi.

„První pilot podá hlášení,“ křikl kapitán. „Zapojte osobní přijímačky.“

„Letíme již jen rychlostí dvanácti kilometrů za vteřinu. Otočte si křesla!“

Kdo by řekl, že si vážný kapitán potrpí na takové efekty!

Nejdříve zhaslo v raketoplánu světlo. Do tmy svítily pouze modré, zelené a žluté signály z panelu. A pak se vpředu, po obou stranách čela, objevily dvě vodorovné štěrbin, které se rozšiřovaly a rostly v kulatá okna. Současně vnikl dovnitř jasný sloupec slabě zaoranžovělých slunečních paprsků. Slunce! Přímé, blízké světlo hvězdy Epsilon! To již nebyla zářivá hvězda na obrazovce, to bylo opravdové slunce.

„Pohled'te vlevo,“ ozval se ve sluchátkách Bodovův hlas.

Když si oči astronautů poněkud přivykly, rozšířily se údivem. Jako velký, tříčtvrteční, jasně stříbrný, nepatrně zažloutlý míč se na černém pozadí oblohy pyšně skvěla planeta - skutečný, živý, jakoby hmatatelný svět.

„Tercie!“ vykřiklo několik úst současně.

Svět, který byl dlouhá léta jejich cílem. Oči hltaly tu jasnou kouli na černém pozadí nebes.

„Konečně!“ Marunin vyčetl z Eviných rtů.

Magický obraz však nezaujal všechny. Kapitán zasmušile naslouchal naléhavým slovům prvního pilota. Vasil Bodov ještě jednou pohlédl na přístroje v panelové desce a zapnul mikrofon.

„Náš cíl,“ pohodil hlavou k oknu. „Pozor! Kapitán vám nyní chce sdělit jednu závažnou zprávu.“

Muži a ženy v ochranných oděvech zpozorněli, ale oči neodvraceli od pomalíčku, sotva znatelně rostoucí planety. Závažná zpráva. Nyní, když už viděli Tercii, nyní, když už měli na dohled prostého oka planetu, jež láká svou jistotou, svým bezpečím - nyní už žádná vážná věc nemohla vypadat tak bezútěšně a tragicky jako v kosmické lodi, která se bez vlády řídila vesmírem.

„Rychlost se snížila na dvanáct kilometrů a to je ještě příliš mnoho,“ hovořil k nim známý kapitánův hlas. „Náš raketoplán se dosud k Tercii přibližoval. Za okamžik dospěje k bodu, kdy se od planety opět počne vzdalovat. Přitažlivost planety je zřejmě o něco menší, než jsme předpokládali. Máme ovšem ještě jednu možnost, jak se pokusit o dosažení Tercie. Je tu palivo, určené ke zmírnění rychlosti, a konečně palivo, rezervované pro vlastní přistávací manévry. Použijeme je nyní. To nás bude ovšem stát hladké přistání. Musíme se připravit na seskok padáky. Nesnímejte sluchátka. Další pokyny budou následovat.“

Znovu zaburácely motory, znovu vytryskl proud zelených plynů a silný tlak přitiskl astronauty do křesel.

Tercie nyní znatelně rostla, její obraz postupně zaplnil takřka celé okno. Již jasně viděli bílé čepičky na pólech a neurčité obrysy, které mohly znamenat pevniny z moře. Geograf Toreli horlivě črtal do svého notesu.

„Rychlost klesla na čtyři kilometry za vteřinu,“ oznamoval první pilot Bodov. „Jsme bezpečně v gravitačním poli Tercie... Výška pět set padesát kilometrů. První stopy atmosféry. Pásmo radioaktivních částic zůstává v předpokládaných mezích. Nebezpečí ozáření nehrozí.“

Povrch Tercie už nesvítil stříbrožlutě, ale slabě fialově, s několika pastelovými odstíny v různých oblastech. Obloha, viditelná druhým oknem, ztrácela sytou čern a nabývala jemné kouřové barvy. V raketoplánu bylo pojednou nápadně teplo.

„Již sto osmdesát kilometrů nad povrchem planety. Třením o atmosféru teplota ještě stoupne.“

Čepička na jednom z pólů se rychle blíží. Raketoplán nepadá k planetě svisle, ale přibližuje se po spirálovitě stočené křivce tak, aby přistál v mírném pásmu planety. Tercii je vidět již z obou okének a nad ní se klene azurová obloha. Geograf Toreli pokračuje ve své práci a zakresluje obrysy pevnin. Horko se nesnesitelně zvyšuje.

„Připravte se k seskoku padákem. Opakuji. Připravte se k seskoku padákem!“

Doutníkově protáhla kabina raketoplánu ožila. Postavy v neforemných oděvech povstávají. Astronauté zkoušejí popruhy padáků, nasazují si helmice.

Motory se znovu odmlčely. Snad to byl jen dojem, ale zdálo se, že okolo raketoplánu sviští vzduch.

Horko se změnilo v žár. Vysušovalo hrdlo, z obličejů tryskal pot, který se okamžitě vypařoval. Všechny tváře zrudly. Na panelu zablikala kontrolka, jež hlásila blízkost kritické teploty.

„Jestlipak jsou na Tercii raci?“ vypísl kuchař Alda.

Nikdo neměl sílu se zasmát. Druhý mechanik Denis chtěl pozvednout náladu.

„I pro pána!“ vykřikl zděšeně. „Teď si vzpomínám, že jsem nechal na nočním stolku maskota! Taková krásná opička, dala mi ji jedna báječná slečna - kéž bych ji měl na prsou!“

Povrch planety se neustále blížil. Tercii již nebylo vidět vcelku, pouze její část, která se řtila vstříc dvaadvaceti poutníkům ze Země. Jako by chtěla rozdrtit v prach ty nepatrné tvory, kteří přiletěli vyrvat její odvěké tajemství!

„Pozor - pozor!“ kapitánův hlas vnesl znovu klid do zmatku vířících představ a myšlenek. „Naposledy zapneme motory, aby letadlo neshořelo. Připravte se!“

Řev motorů vpadl do ticha jako sebevědomá odpověď neznámé planetě tam v závratných hlubinách. Nový tlak vrhl astronauty do křesel.

Druhá navigátorka Vanda Bialská těkala zrakem po stupnicích měřicích a kontrolních přístrojů.

„Hlášení,“ zazněl její měkký hlas. „Přeletěli jsme rovník. Výška třicet dva kilometry nad povrchem, rychlost devět set metrů za vteřinu. Konec.“

Strašlivé vedro začalo poněkud opadávat. Všichni seděli nehnutě v křeslech, jen Dan Zildes natáhl ruku k čtyřnohým svěřencům. Chlácholil zvířata, která instinktivně očekávala nebezpečí. Nemohli mu rozumět, i jejich hlavy chránily helmice, ale dotyk Zildesovy ruky je uklidnil.

„Zde první pilot. Palivo vyčerpáno. Pod námi moře, blížíme se nad pevninu. Konec.“

Motory nadobro umlkají. A již to není pouhý dojem - je to skutečnost: do raketoplánu doléhá svištění vzduchu, rozráženého krátkými křídly.

„Druhá navigátorka. Rychlost šest set metrů, výška dvacet šest kilometrů. Konec.“

„Kapitán. Uzavřít helmice, plná pohotovost k seskoku! Volám prvního pilota. Jaký je terén. Konec.“

„První pilot. Pod námi a před námi do nedohledna pevnina. Značná oblačnost. Vpředu po celé šíři obzoru vystupují z oblaků horské vrcholy. Konec.“

„Můžeme horský terén přeletět?“

„Pochybuji.“

„Přátelé!“ Poprvé za dlouhou cestu se kapitánův hlas zachvěl. „Pod námi je pevnina, zakrytá téměř souvislou oblačnou vrstvou. Musíme však opustit letadlo. Dopadneme na zemi asi ve stometrových odstupech. Všichni počkáte na mé hlášení. Kdybych se do dvou minut neozval, převezme velení první pilot.“ Kapitán se opřel pevněji do křesla a vztáhl ruku po páce automatického

katapultovacího zařízení. „Pozor! Připravit! Deset... dvě, jedna, nula!“

Pět vteřin vypadávaly z útroby stříbrného ptáka drobné body. Ještě vysoko nad bílými mraky se změnily v šňůru velkých oranžových a dvou malých červených kopulí rozevřených padáků.

Dvaadvacet odvážlivců přiletělo ze Země až k samé planetě. Avšak jen devatenáct oranžových padáků se snášelo k jejímu povrchu.

A raketoplán, udržovaný ve svém směru robotem, se řítí dál k hrozivé hradbě mohutných hor.

Petr Marunin se nedíval za letadlem, které se stále zmenšovalo, ale pln úzkosti se snažil spočítat padáky. Padák jako padák a každý drží postavičku ve stejném astronautickém oděvu. Nic víc se nedá rozeznat. Sotva začal počítat, dolehlo mu do sluchátek vzrušené hlášení:

„My tři - pro poruchu - přímo k horám - sbohem, kapitáne, vy všichni -“ Mužský hlas, který připomínal druhého pilota Igora Lesepa, se odmlčel. Vzápětí pokračoval jiný: „Tady Nora - sbohem - můj - já...“

Hlášení zaniklo.

Další hlas se ozval. Horečný, plný zoufalství - hlas geologa Jindřicha Farby.

„Noro! Vyskoč záchranou! Vyskoč záchranou! Kliku vlevo! Vyskoč! Noro! - Noro -“

Hlas geologa Farby, toho vyrovnaného, trochu suchého muže, se zlomil. Jeden muž, asi druhý pilot, a telegrafistka Nora Elbová. A kdo je ten třetí? Mučivá otázka hlodala v Petrově srdci. Kdo je ten třetí?

„Zde kapitán,“ ozvalo se ze sluchátek. „Pozor na přistání! Lehký vítr směrem k horám. Konec.“

Silná vrstva načechraných bílých mraků pohltila devatenáct oranžových padáků a lehce orosila skla na helmicích.

Pojednou, jako kouzlem, se oblaka otevřela. Dole, už docela blízko, se objevila panenská země.

Tercie v souhvězdí Eridanu.

Kapitola 3

TAJUPLNÁ ZEMĚ

Sytá přírodní zeleň, která očím astronautů dlouhá léta chyběla, jim tisícerými odstíny v marnotratném množství letěla vstříc. Stříbrné stuhy, stužky a nitky vodních toků nakreslily obraz, jaký by srdce básníka naplnil strhujícím pohnutím.

Avšak mezi lidmi, kteří se blížili k neznámé půdě Tercie, nebylo básníků. Byli to lidé vědy, techniky a praxe. Jejich duše se ovšem neuzavíraly půvabu barev a tvarů, tónů a rytmu. Na vnímání krásy však nezbýval čas, nyní, v tom dramatickém okamžiku, kdy se hrálo o jejich životy a kdy jako pionýři Země měli rozhodnout, zda se ten panenský svět pod nimi stane dalším domovem lidstva. Kapitán, na jehož bedrech spočíval největší díl odpovědnosti, se pozorně rozhlížel a snažil se pevně si do paměti vtisknout hrubé obrysy krajiny. Fakta, která si teď zapamatují, jim musí na dlouhou dobu nahradit mapu.

Raketoplán přiletěl od jihu a pokračoval v přímém letu na sever, kde se od východu na západ rozkládala vysoká hradba příkrých hor, jejichž temena se ztrácela v bílých mracích. Od horského masívu se k jihu křivolace vinula řeka, napájená z obou stran drobnými přítoky. Vlávala se do veletoku, který spěchal od východu a právě za soutokem s horskou řekou se zatáčel přímo na jih, aby si proklestil cestu dalším, podstatně nižším pásmem hor.

Devatenáct oranžových padáků s malými postavičkami astronautů a dva červené padáčky se psy klesaly do tajuplné hlubiny.

Z krajiny přímo dole začaly vystupovat podrobnosti. Rozlehlé, nedohledné, šťavnatě zelené lučiny, prohozené temně zelenými háji a namodralými, snad Jehličnatými lesíky, tu a tam se třpytila jezírka. A jen pár kilometrů na sever začínal černý hvozd, který se táhl až na úpatí hor. Končil několika jazyky v horských údolích, nad nimiž se pak zvedaly už jen skalnaté srázy, místy překryté spodními výběžky ledovců.

Kapitán očima fotografoval terén, k němuž se snášeli - zem, která se snad stane jejich domovem. Ve sluchátkách znělo jeho další hlášení.

„Zde kapitán. Co je pod námi, vidíte sami. Krajina je nepřehledná, mírně zvlněná. Přistaneme v útvaru, který se podobá asi dva kilometry dlouhé úsečce. Po přistání podá každý na mou výzvu hlášení, svine padák a zůstane na místě. Začneme se stahovat od severu k jihu. Já jsem na krajním křídle. Dojdu ke svému sousedovi, spolu najdeme třetího a tak dále. Připomínám předešlý pokyn. Když se neozvu, přejímá velení první pilot. Pozor na přistání, pozor na stromy a skály, pozor na vodu! Konec.“

Přistání bylo už opravdu jen otázkou vteřin.

Rychle se blížilo místo, které z ptačí perspektivy vyhlíželo jako velmi řídký les, rozkládající se asi kilometr na západ od pravého břehu horské řeky. Kapitán zatáhl za lano padáku, aby se vyhnul velké temné skvrně, která připomínala korunu mohutného stromu nebo rozlehlou houštinu. A přece to byl strom. Ohromný, nevídaný strom, jehož bohatá koruna čněla do výše několika desítek metrů. Kapitánův padák se takřka dotkl větví, ale vzápětí velitel výpravy ucítil pod nohama pevnou půdu. Po čtyřech letech! Po dvanácti letech, měřeno časem na Zemi!

Padák, vzduť mírným jižním větříkem, vlekl kapitána několik kroků v husté, měkké trávě, než oblá kopule ztratila tvar a zplihla v beztvary oranžový obrazec. Kapitán rychle obhlédl nejbližší okolí. Nad jeho hlavou se do fantastické výše tyčil listnatý strom, do stran se rozbíhaly výběžky svěží savany a několik kroků za padákem se černala neprostupná spleť hustého křoví. Bezprostřední nebezpečí nehrozilo.

Aram Rakumjan zapojil osobní vysílačku.

„Zde kapitán. Přistál jsem v pořádku. Volám prvního pilota. Konec.“

„První pilot slyší. Bez nehody. Konec.“

„Kapitán volá druhého pilota.“

Marně čekal na odpověď.

Devatenáct padáků s astronauty se sneslo z raketoplánu. Na jedenadvacet dotazů dostal velitel sedmnáct odpovědí. Čtyři členové

výpravy se nehlásili: druhý pilot Igor Lesep, první radiotelegrafistka Nora Elbová, první mechanik Richard Van a chemik Jan Faltaner. Druhý pilot Lesep a radiotelegrafistka Elbová zůstali v raketoplánu, jak dokazovalo jejich dřívější útržkovité hlášení. Katapultovací zařízení asi selhalo, uvažoval kapitán. V přehřátém trupu letounu se nejspíše vzpříčily některé uzávěry. Jinak si to nelze vysvětlit, protože všechna zařízení byla před odletem z Astrid znovu přezkoušena.

Lesep a Elbová jsou tedy v raketoplánu. A ještě jeden další astronaut je s nimi, snad Van, snad Faltaner. Jeden z nich seskočil a přece se nehlásí. Proč? Proč se nehlásí devatenáctý astronaut?

Ted' není čas na dlouhé úvahy, rozhodl se v duchu kapitán. Svinul padák, zručně zapnul tři přezky a za jeden popruh si lehký balík navlékl přes rameno. Těžko schůdnou divočinou vykročil přímo k jihu. Správný směr si ověřil pohledem k severním horám. Šlo se mu lehce - jako by méně vážil, nebo jako by ho vzduch nadnášel.

Místy se prodíral bujnou trávou, jejíž stébla co chvíli převyšovala člověka a zabraňovala mu v rozhledu. Obcházel neprostupné shluky křovin, několikrát minul vysoké stromy a pronikl nevelkým hájem. Vyhýbal se kalužinám, sevřeným plochými bahnitými břehy, do nichž zapsala své stopy zvířata, která musela dosahovat rozměrů na Zemi nevídaných. Přestože se pozorně rozhlížel, nezahlédl však ani jediného živočicha. Pouze jednou se okolo houští bleskově kmitl tvor, jenž připomínal velkého zajíce.

Muž v nepohodlném astronautickém oděvu vytrvale postupoval k jihu. Obcházel další bažinatou kaluž, sevřenou vysokým křovím. Přijímačku přepjal na blízký venkovní poslech. Okamžitě uslyšel bzukot hmyzu a ptačí křik. Na květech seděly včely velké jako čmeláci a místy i sametoví čmeláci, dosahující rozměru kolibříků. Dlouhé vážky se vznášely nad nepohnutou hladinou, v trávě se kovově lesklo tělo brouka, velkého jak pěst dospělého muže. Okolo korun stromů, které jako by již zšedly babím létem, kroužili holubi. Kapitán pohlédl ještě výše. Spatřil oblohu, pokrytou roztrhanými mraky, mezi nimiž prosvítala azurová nebesa. Tu a tam se proti nim mihla doširoka rozepjatá křídla bezstarostného racka.

Po svízelném putování zahlédl úzký proužek kouře. První člen posádky, s nímž se u kouřového znamení setkal, byl mladý Jur Paldy. Stál na nízké skalce poblíž ohníčku, který rozdělal pomocí několika proschlých březových větví. Za sklem helmice se šklebil na kapitána a horlivě mu kynul rukou. Když se velitel vyšplhal na skálu, Jur Paldy dramatickým pohybem ukázal k západu.

Tím směrem se terén pozvolna zvedal do pahorkatiny a kam až oko dohlédlo, se prostírala šedozelená savana, ojediněle přerušená pruhy nízkých křovin. A tam, na horizontu, v dálce tří nebo čtyř kilometrů, se pohybovalo několik bodů. Vypadalo to, jako by se na sever v houfu sunuly nějaké šedohnědé chalupy.

Kapitán pohlédl tázavě na fotografa, ale ten jen pokrčil rameny.

Ve dvou se jim lépe putovalo a třetího člena výpravy našli poměrně snadno. Nakonec jich bylo deset a postupovali řetězovitě roztaženi, pátrající po jedenáctém druhu. Avšak dlouho hledali bezvysledně. Dávno již našli i oba psy, jejichž červené padáky se nápadně odrážely od zeleně krajiny, ale marně pátrali po kouřovém signálu, marně čekali na nějaké znamení od dalšího astronauta. Konečně jedenáctého soudruha přece jen našli. Ležel nehybně mezi roztroušenými balvany, na nichž spočíval zmačkaný oranžový padák.

Tak to byl ten, kdo neodpovídal na kapitánovo volání. Chemik Jan Faltaner. Nehybná tvář za skly helmice vyhlížela jako z vosku.

Kapitán se otočil k doktoru Kalkovi. První lékař pokrčil rameny a výmluvně ukázal na promáčkнутý kryt chemikovy helmice.

Velitel výpravy zapojil osobní vysílačku.

„Zde kapitán! Zde kapitán! Hlášení členům výpravy: objevili jsme inženýra Faltanera. Je raněn. Musíme ho nejdříve ošetřit. Vytrvejte nadále na svých místech a čekejte na nás. Konec hlášení.“ Rakumjan se obrátil k prvnímu lékaři. „Tak co, doktore, jak to vypadá s chemikem?“

Doktor Kalek se zvedl od nehybného těla.

„Těžko říci. Je v bezvědomí a já nejsem jasnovidec. Za těchto okolností ho při nejlepší vůli nemohu vyšetřit. Musíme mu sejmut helmici a snad i oděv.“

„Ale co když není ovzduší dýchatelné? Vyzkoušíme to nejprve na některém z psů. To je vaše práce, Dane!“

Zildes se shýbl k jednomu ze svých čtyřnohých chráněnců a snažil mu ochrannou helmici. Pes, který až dosud těžkopádně pobíhal ve skafandru, znehybněl. Dychtivě nasával směsici zcela nových, neznámých pachů. Deset párů očí ho napjatě sledovalo. Širokoplecí černý ovčák se otřel o nohy svého pána, jenž mu svlékl celý skafandr. Pes radostně zaštěkal, vděčně olízl Danovu ruku a vesele pobíhal okolo skupiny.

„Vypadá to dobře, ovzduší je zřejmě v pořádku,“ konstatoval kapitán spokojeně. „Měli bychom ovšem čekat ještě několik hodin, zda se nedostaví reakce.“

„To je naprosto vyloučeno,“ prohlásil doktor. „Zraněný potřebuje okamžitého ošetření. V takové situaci může být každá minuta drahá.“

„Radioaktivní záření je v mezích normálu,“ velitel uvažoval nahlas a uschoval maličký měřič v podobě plnicího pera. „Dělejte, co je třeba,“ pokynul doktorovi.

První lékař se sehnul k nehybnému tělu, uvolnil uzávěr a opatrně sundal Faltanerovi helmici. Na chvilku zaváhal a pak rázně otevřel také svoji helmu.

„V takovém zakuklení,“ mrkl po svých společnících, „nemohu přece pořádně pracovat.“

Kapitán pozvedl udiveně obočí. Kdo by to do doktora řekl?

Vtom prorazilo mračnou clonou slabounce zaoranžovělé světlo a paprsky odpoledního slunce pozdravily astronauty na Terci. Barevný tón světla působil sice v prvních okamžicích poněkud nezvykle, ale bylo to slunce, opravdové hřejivé slunce, pod jehož paprsky doktorovy oči zamrkaly a tvář mu zbrázdil úsměv.

Doktor Kalek se hned věnoval pacientovi. Svlékl mu i ochranný oděv a pozorně ho vyšetřil.

„Lehký otřes mozku,“ zvedl se, „ale lebeční kost není porušena. Horší je to s levou nohou,“ sklonil se opět k chemikovi. „Fraktura, naštěstí se zdá, že je to docela čistá zlomenina, bez komplikací. Hádám, že špatně doskočil, podle všeho tady na ty kameny,“ mimoděk se rozhlédl po kamenitém terénu. „Budeme pro

něho muset zrobit nosítka. Prozatím mu nohu trochu sevřu obinadlem, až se někde usadíme, ošetřím ho důkladněji.“

První lékař povstal a zkoumavě pohlédl na skupinku.

„Myslím si, že byste také mohli sejmut helmice. Tak nádherný vzduch jste nedýchali již čtyři roky - a kdoví, zda někdy předtím.“

Tázavé pohledy ulpěly na kapitánovi, který znovu pozorně prohlížel psa.

„Správně bychom měli ještě hodinku počkat. Ale vlastně je to jedno. K večeru by nám došel kyslík a museli bychom helmice tak jako tak otevřít.“

Dalších devět tváří se vystavilo hřejivým paprskům a svěžímu větříku. Lahodné ovzduší dýchalo vůni horského lesa.

„No ne! Je tu nádherně!“ liboval si rozkošnický kuchař Alda.

Temné zadunění jako by se chtělo vysmát jeho slovům. Půda pod nohama se zachvěla, ovčák se přikrčil a naježil hřbet.

Tříkrát po sobě se v krátkých intervalech slabounce otřásla země. Otřásl se i kuchař.

„Zemětřesení,“ oznamoval celkem zbytečně. „Asi jsem to zařekl!“

Kapitán tázavě pohlédl na zasmušilého geologa.

„Takových zemětřesení tady užijeme dost a dost,“ řekl Jindřich Farba bezbarvě. „V blízkosti je činná sopka. Bylo ji vidět na severu, dříve než jsme klesli do mraků. Povrchová kůra na Tercii je zřejmě dosud živá - mladší než na Zemi. Jsme tady asi v takovém údobí, jako kdybychom se na Zemi vrátili do třetihor.“

„Do čtvrtohor,“ suše podotkl zoolog Alin.

„Do třetihor jsem říkal,“ vysoký Jindřich Farba poněkud ožil a důstojně se napřímil. „Do třetihor, pane kolego. Ta sopka, to zemětřesení, rozervané skály,“ opsal rukou kruh po okolí, „skály ještě neomleté vodou, větrem - to vše hovoří samo za sebe.“

„Nechci podceňovat vědeckou úroveň váženého kolegy,“ Norbert Alin se prkenně uklonil, „ale sopky a zemětřesení jsou dodnes i na Zemi. A kde je půda v pohybu, tam i na Zemi najdeme mladé skalnaté útvary. Je mi líto, ale musím trvat na čtvrtohorách. Stopy zvěře, které jsem viděl, mě přesvědčily.“

„Pokud jde o poměry na Zemi,“ vložil se do sporu geograf Toreli, „viděl jsem toho dost. Leckde jsem byl a mohu říci -“

„Konec konců,“ kapitán přerušil učenou debatu, „budete mít možná padesát let času, abyste se o tom dohodli. Nyní máme naléhavější starosti.“

Ze silných suchých větví a padáku pořídili jednoduchá nosítka a za několik minut průvod astronautů vykročil dále k jihu. Uzavíral jej Jur Paldy a Petr Marunin, kteří nesli nosítka s raněným chemikem. Když kapitán nařídil, aby je vystřídala další dvojice, fotograf se usmál.

„Není zapotřebí, kapitáne,“ namítal. „Nosítka jsou kupodivu lehká. A vůbec - nějak jsem během cesty zesílil. Necítím únavu, jde se mi docela lehce. Jako by všechno vážilo méně.“

„A všechno také méně váží,“ podotkl profesor Glob. „Asi jste spali, když jsem o tom v Astrid vykládal. Tercie má menší hmotu než Země a přitažlivost je tu asi o pětinu až o čtvrtinu nižší. Proto zde zdánlivě - vzhledem k našim fyziologickým možnostem a zvyklostem - všechno o pětinu nebo o čtvrtinu méně váží. Z toho důvodu zde bude vyšší rostlinstvo i zvířata... Podívejte se na ty stromy a posuďte, zda mluvím pravdu.“

Ani se nemuseli rozhlížet. Všichni už si povšimli nezvykle vysokých stromů, keřů i květin.

„Takže lidé,“ soudil Dan Zildes, „kdyby tu nějací žili, také by byli o pětinu vyšší?“

„Je to možné,“ přisvědčil profesor, „ale to je pouze má osobní domněnka. Avšak,“ s úsměvem ukázal na okolní divočinu, „nezdá se, že by tu žili lidé. Není tu příliš živo.“

Okolí bylo skutečně pusté. Nikde neviděli nejmenší známku, která by svědčila o činnosti rozumných tvorů.

„Na počátku čtvrtohor byly i na Zemi rozsáhlé oblasti, kde žádný pračlověk nežil,“ připomínal zoolog Alin.

„Ovšem, že zde nemůžeme očekávat lidské bytosti,“ tvrdil geolog Farba, „neboť takové bytosti,“ dodal důrazně, „se ve třetihorách nevyskytovaly ani na Zemi.“

„Čert tomu věř,“ vmísil se do debaty kuchař. „Co kdyby tu byli nějací lidojedi!“ poznamenal starostlivě a pátravě se rozhlédl.

Skupina se postupně zvětšovala. Posledního člena výpravy našli na malém lesnatém návršíčku; byla jím botanička Eva Solonová. V ruce držela svazeček rostlin.

Když zahlédla malý průvod astronautů, sňala i ona helmu.

„Už jsem myslela,“ volala jim vstříc, „že jste na mne zapomněli.“

„Zdejší květena,“ přitočil se k ní zoolog Alin, „má nepochybně čtvrtohorní charakter, není-liž pravda?“

„Protestuji, to je sugestivní otázka!“ zabouřil Jindřich Farba.

Avšak Eva neslyšela ani jednoho, ani druhého. Hleděla na Petra a radostně se usmívala.

„Slunce se už sklání k západu,“ připomněl kapitán, když sestoupili po mírném svahu a po krátkém pochodu podél řeky se zastavili. „Musíme se rychle podívat po nějakém tábořišti. Co říkáte, Dane? Myslíte, že tady je vhodné místo?“

Stáli asi sto metrů od břehu horské řeky, k níž se lesem a savanou skláněla mělká proláklina. Na jejím dně bublal drobounký potůček. Oba psi se k němu dychtivě vrhli a hasili svou žízeň.

Dan pozorně prohlížel hlinitý výmol. Několikrát se sehnul takřka až k zemi, pak se vzpřímil a pochybovačně zavrtěl hlavou.

„Tady se mi to nezdá, kapitáne. Podívejte, je tu mnoho stop. Snad se sem chodí napájet zvěř. Myslím, že po setmění tu bude na náš vkus příliš živo. Navrhuji, abychom nelitovali těch pár kroků a vrátili se trochu zpět. Kousek cesty proti proudu, tam na ostrohu nad řekou je lepší místo.“

Znovu vykročili a zastavili až nad příkrým srázem.

„Zde máme řekou krytá záda,“ liboval si Dan. „Oheň nás ochrání před dravci - paliva je tu dost a dost. Nu a co se týče šelem - mám za to, že s nimi musíme počítat.“

Už se stmívalo, když mocný řev v nedalekých houštinách potvrdil Danova slova.

„Co to bylo?“ zašeptala Eva.

„Rozhodně něco většího než kočička,“ usmál se Dan a přehodil si opakováčku do pravé ruky.

Mezi dvěma plápolajícími ohni leželo sedmnáct postav, zabalených do padáků. Proti žlutým plamenům se černaly obrysy

dvou mužů. Seděli s ručnicemi na kolenou a zírali do noci, jež sevřela tábor hradbou chladné tmy. O několik kroků dále tiše hučela horská řeka. Večerní větřík vyčistil oblohu. Zvečera se nízko nad obzorem objevil bledý měsíc - ale teď již před chvílí zapadl. Hvězdy, rozhozené po obloze, nestačily zaplašit stíny, které v záblescích ohně nabývaly fantastických tvarů.

Dan Zildes co chvíli starostlivě pohlédl přes tábor k druhému ohni, kde hlídkoval Jur Paldy. Všichni byli po pohnutých událostech dne tak unaveni, že přes nezvyklé a nebezpečné prostředí brzy usnuli. I Paldymu mohl neodbytný spánek uzavřít víčka a Dan soudil, že jeden muž ke spolehlivému ohlídání tábora nestačí.

Již za soumraku, když se chystali k spánku na tvrdé zemi, k nim od nedalekého napajedla doléhal drsný život v divočině. Neklidně naslouchali hlasům, které dokazovaly, že okolní kraj je plný neznámých tvorů. Pojednou se všichni zachvěli nelíčenou hrůzou. Ze tmy se ozvalo zařvání, v němž cítili jásavý, vítězný tón sebevědomého dravce. Děsivý zvuk byl vzápětí vystřídán smrtelným zachroptěním oběti. Psi, od samého západu slunce neklidní a zježení, se divoce rozštěkali.

„To byl asi macharoid,“ prohodil tlumeně zoolog Alin, „podobalo se to řevu lva.“

„Co je to za zvíře?“ Dan vzhlédl od psa, kterého konejšil.

„Říká se mu také šavlozubý tygr - ale neprávem, vývojově je rozhodně bližší lvu. Je to zákeřný dravec, který na Zemi žil,“ zoolog blýskl očima po geologovi, „ve čtvrtohorách. Protože jsme zde v témže období, není divu, že ho tu nacházíme.“

„Vlastně jsme přiletěli z jedenadvacátého století do pravěku,“ zakabonil se doktor Kalek, který teprve teď mohl řádně ošetřit zraněného chemika Faltanera.

A nyní tu ležela hluboká noc a v ní se kolem tábora plížili neznámí dravci. Oheň je sice udržoval v jisté vzdálenosti, ale bezpečí přece jen zaručoval především pozorný strážce se spolehlivou puškou a pevnou rukou.

Do půlnoci, kdy měl Dana a Juryho vystřídat kapitán s inženýrem Bodovem, chyběla ještě asi hodina. Přesný čas dosud neznali - profesor Glob tvrdil, že Tercie se kolem své osy otáčí

rychleji než Země a že den je tady asi o dvě hodiny kratší. A rok má na Tercií takřka čtyři sta takových dnů. Nu, Dana nikterak nemrzelo, že tu čas plyne rychleji kupředu - únava mu klížila oční víčka.

Pes, ležící u jeho nohou, se náhle zvedl, naježil hřbet, žluté oči upřel do stínů a hluboce zavrčel.

Muž s puškou pozorně sledoval jeho pohled.

Spatřil dva nazelenalé body, pohybující se sem a tam.

„Lehni, Ferdi, lehni!“ tiše uklidňoval psa a sáhl k ohni pro hořící větev. Rozmáchl se, hodil ji směrem k fosforeskujícím očím a rychle sáhl po zbrani.

Svit hořící větve na zlomek vteřiny ozářil obrovitou šelmu. Mohutností se blížila rozměrům býka, pod očima, naplněnými krvežíznivou zlobou, se rozevírala tlama, z níž vyčnívaly dlouhé špičáky, připomínající nabroušené kly. Macharoid! Alin měl pravdu. Šavlozubý tygr!

Okolí se otřásl vzteklým řevem čtvrtohorní šelmy, kterou znovu pohltily stíny noci. Tábor ožil vzrušenými hlasy.

„Co je? Co se děje?“

„Ale nic,“ Dan zazíval. „Nějaké zvíře tady zakňučelo. Vy máte ale lehké spaní!“

Po půlnoci vzbudil kapitána a prvního pilota. U kapitána zůstal Ferdi, k nohám Vasilu Bodova se stulila fenka Gola.

„Je tu ale po čertech chladno,“ zahučel kapitán rozespale a hodil si přes ramena padák. „Podle profesora Globa jsme uprostřed září, ale podle husí kůže bych hádal na listopad. Moc tepla tady asi neužijeme.“

„Kdoví,“ pochyboval Dan, který se balil do padáku. „Možná, že nám tu ještě bude horko. Třeba z těch koček.“

Kapitola 4

SEVER PROTI JIHU

Svěží ráno probudilo devatenáct pozemšťanů na Tercii. Slunce rychle vystupovalo po východní obloze a jeho teplé paprsky vyháněly chlad z údolí řeky. Denní světlo přineslo pocit bezpečí a posílilo sebedůvěru.

Také tvář raněného chemika Jana Faltanera proteplil úsměv.

„Vypadá to dobře,“ liboval si doktor Kalek, „za měsíc bude zase pašák.“

Po snídani, která pohltila poslední zbytky koncentrovaných potravin, zabalili padáky i ochranné oděvy s helmicemi do ranců a vyrazili k jihu, jak se na tom před spaním dohodli. Obrátili se zády k severním horám, na jejichž štítech se třpytily ledovce, a dali se na pochod podél bystré řeky.

Avšak již před napajedlem museli zastavit. Cestu jim zastoupila smečka vlků. Hodovala na zbytcích, jež tam v noci zanechal šavlozubý tygr. Nebyli to obyčejní vlci, jací se ještě ojediněle vyskytovali na Zemi, ale vzrostlá, silná, zavile vyhlížející zvířata, dlouhá až půldruhého metru.

Když se skupina astronautů přiblížila na dohled, zvířata pozvedla hlavy od své hostiny, ale nezdálo se, že by chtěla ustoupit.

„Asi mají ještě málo,“ usoudil kuchař a obezřetně se držel uprostřed výpravy.

„Co teď?“ Dan se obrátil ke kapitánovi. „Když dva tři odstřelím, smečka se rozuteče. Alespoň doufám. Ale na druhé straně - škoda těch nábojů. Střeliva nemáme nazbyt.“

„Obejdeme je,“ rozhodl kapitán.

„Mně to připadá jako pokyn osudu,“ řekl se strojeným úsměvem Jindřich Farba. „Neměli bychom obrátit a vydat se napřed na druhou stranu? Tam - k horám! Někde za nimi jsou naši - tři opuštění a bezbranní lidé - viděl jsem docela jasně, že letadlo horský hřeben přeletělo. Snad bychom se přece jen měli nejdříve pokusit o jejich záchranu...“

Geolog narážel na včerejší rozhovor mezi táborovými ohni, kdy se radili o programu na nejbližší dny a přehlíželi své postavení a situaci.

„Zatím jsme si zachránili životy,“ řekl tehdy kapitán. „Ted' jde o to, abychom si je také udrželi. Ukazuje se, že astronomové měli pravdu, když tvrdili, že na Tercii jsou podobné fyzikální podmínky jako na Zemi. Patří jim za to náš dík.“ Rakumjan uznale pohlédl na profesora Globa, ale ten jen odmítavě mávl rukou. „Zdejší ovzduší můžeme dýchat, zdejší vodu můžeme pít. Rostliny a zvířata nám zaručí obživu. Je zde opravdu taková situace jako na naší rodné planetě, ale jako před mnoha desítkami tisíc let - snad ve čtvrtohorách - snad,“ připojil opatrně, „ve třetihorách. Musíme se připravit na tvrdé existenční podmínky... Tím spíše, že naše výstroj zůstala v letadle. Zbylo nám jen to, co máme po kapsách a u sebe.“

Kapitán zmlkl, na chvíli se zamyslel a pomalu pokračoval:

„Před námi jsou dvě základní otázky: Jak uhájit život proti zdejší přírodě? A jestliže se to povede, vystane druhá otázka: Jak najít ztracenou část výpravy? Doufám totiž, že ti tři také seskočili - ovšem až na druhé straně horského hřebenu. A nakonec vystoupí otázka - jak se vrátit zpět na Zemi? Pravda - za námi letí další kosmická loď. Ale my máme prázdné ruce! Nemáme prostředky, abychom s ní navázali rádiové spojení. To znamená, že ji nemůžeme varovat. Když nepostavíme včas vysílačku, abychom se s druhou Astrid domluvili - pak ztroskotá i ona. A naše naděje na návrat bude ta tam. Zůstaneme navždy zde.“

Otázkami naplněné pohledy zamířily do okolí, ale v černé noci nenacházely odpověď.

Tercie!

Nová země, nový svět, v němž se lidé nerodí a v němž - dosud - neumírají. Země, jíž chybí světlá města se starobylými centry, v nichž jsou zapsány dějiny lidstva, země cizí, mladá, syrová, bez civilizace, bez vyspělé kultury, protkané tužbami i díly moderního člověka. Divoký svět, v němž je hrstka pozemšťanů ztracena a odsouzena k zániku jako ozvěna výkřiku horolezce, který se řítí do propasti.

A přece - !

Člověk se nevzdává - člověk se nevzdá. Ani na Zemi, ani v dálavách vesmíru. A hrstka lidí vypovídá divočině boj. Jejich zbraněmi jsou vědomosti, nastřádané a násobené tisíci generacemi.

„Jistě je tu nějaké východisko,“ zvedl ke kapitánovi oči ležící chemik Faltaner. „Nějak si poradíme.“

„Nejdříve musíme bydlet, obstarat si bezpečnou základnu,“ míní praktický Dan Zildes. „A pak to ostatní.“

„Kuchyň,“ zdůrazňoval Alda. „To je věc, kterou potřebujeme. Bez pořádného jídla se neobejdeme.“

„Samozřejmě, že nejdříve musíme vyřešit otázku přezimování,“ rozvíjel Bodov Danovu myšlenku. „Mohou tu být velmi kruté zimy.“

„Někde pod těmi horami na severu bychom se měli usadit,“ soudil Farba. „Budeme mít blíže - hm - k našim.“

Devatenáct párů očí se pátravě zahledělo k severu. Měsíční svit se odrážel od ledovců.

„Já vás úplně chápu - já jistě,“ poznamenal zeměpisec Toto Toreli. „Ale leccos jsem už viděl, a tak mohu říci - každý kilometr tím směrem nám přinese tvrdší, drsnější prostředí! Ideální by bylo, kdybychom se vydali na jih, tam,“ mávl rukou, „za to jižní pohoří... Ale neodvažuji se to navrhnout.“

„Říkáte,“ vmísil se Jur Paldy do debaty, „že půjdeme hledat severní skupinu. Ale já se ptám: Kdepak je psáno, že ti tři nebudou pátrat po nás? Právě zde!“

„Správně,“ přikývl kapitán. „Nemůžeme vyloučit ani tuto možnost. Naše základna musí ležet blízko, třeba v tomto údolí. Neměli bychom se příliš vzdálit od místa přistání.“

„Kapitán má pravdu,“ Dan Zildes zamyšleně potěžkával v pravici opakovačku. Oba psi na něho civěli se zbožňujícím výrazem v žlutých očích, v tvářích lidí byla zapsána soustředěná pozornost. Táborník Zildes byl mužem dne. V těchto prvních okamžicích boje s přírodou se jeho vědomosti a zkušenosti zdály nejcennější. „Ovšem,“ pokračoval, „musíme se postarat nejen o obydlí, ale také o zbraně. Ty tři pušky a pár nábojů po kapsách nám nestačí. Krabice se střelivem zůstala v letadle. Není tu nějak zvlášť bezpečno a pak potřebujeme také zbraně pro lov zvěře.“

„Luky?“ nadhodil Jur Paldy.

„Ano,“ přisvědčil Dan. „Hlavně luky a šípy.“

„Četl jsem,“ poznamenal doktor Kalek, „že divoši na Amazonce kdysi foukali otrávené šípy z trubek.“

„Ještě uvidíme,“ letmý úsměv přelétl kapitánovou tvář. „Nejdříve musíme rozhodnout, kde se usadíme a co uděláme.“

„Co uděláme? Zůstaneme tady,“ Raul Nilson rozhodil rukama. „Chcete snad překročit hory?“ potřásl hlavou. „Teď na podzim? Na prahu zimy? Kdepak! A v zimě teprve ne.“

„Souhlasím s Nilsonem,“ zeměpisec Toto Toreli s přimhouřenýma očima zíral k lesknoucím se ledovcům. „Výprava přes hory si vyžádá důkladných příprav, to vám mohu klidně říci. Mám už nějaké zkušenosti, pěkný kus světa jsem zbrousil. Na jaře - prosím - pak se můžeme pokusit o přechod. Doufejme, že najdeme ty tři - a zbytky raketoplánu. Je tam plno věcí, které se nám budou hodit.“

„Hlavně součástky k postavení vysílačky,“ přisvědčil Petr Marunin. „Bez nich bychom stěží navázali včas spojení s druhou Astrid. I když letadlo najdeme, nebude to žádná hračka. Z ničeho vybudovat silný zdroj elektřiny, sestrojit různé kovové dílce, zejména z mědi a oceli, potřebný kov teprve získat z rud - a ty musíme nejdříve najít a vykopat - máme toho před sebou dost a dost.“

„Čeká nás tvrdá, vyčerpávající dřina,“ přikývl kapitán, „ale nemáme jinou volbu. Tercie nám hodila rukavici a nám nezbývá, než výzvu přijmout.“

„Inu, věděli jsme, že neletíme na výlet,“ navázal znovu Petr Marunin. „S vědomostmi, které jsme si přinesli, dokážeme všelicos. Já osobně věřím, že postavíme vodní elektrárnu, nějakou malou hut' a konec konců třeba i parní stroj. A právě tak i vysílačku... Ale je otázka,“ dodal váhavě, „za jakou dobu?“

„Jde vlastně o zápas s časem,“ souhlasil kapitán. „Za tři roky přiletí druhá Astrid. To je krátká doba. Chceme-li ji varovat, chceme-li ještě v životě uvidět Zemi - nesmíme zmeškat ani jediný den.“

Proto tak časně ráno, sotva se slunce vyhouplo na obzor, pochodovali k jihu, pátrající po vhodném místě k vybudování základny - osady.

Velkým obloukem obešli smečku vlků, kteří opět pokračovali ve své snídani. Psi z nich nespouštěli oči.

V poledne se v dohledu objevil přítok horské řeky. Tuto překážku očekávali, protože zeměpisec Toto Toreli pořídil hrubou mapku krajiny. Při seskoku padákem se snažil uchovat si v paměti povšechný ráz blízkého i vzdáleného okolí a ihned po přistání nakreslil náčrtek. Večer jej v záři táborového ohně doplnil podrobnostmi, které utkvěly v paměti ostatním členům výpravy. Na některých detailech se nemohli shodnout, ale hlavní rysy kraje se podařilo zachytit dost spolehlivě.

Mapka zahrnovala oba horské hřebeny, jichž si povšiml už kapitán. Severní pohoří se podle Toreliho odhadu tyčilo do výše pěti tisíc metrů a svým příkrým charakterem se blížilo pozemským Kordillerám. Na severozápad od místa přistání se z horského masívu vypínala sopka, která chrlila neustále oblaka téměř hnědého, v noci purpurově zabarveného kouře.

Od horského hřebenu stékala spleť potoků a říček, které se spojovaly v řeku, na jejímž pravém břehu výprava našla prozatímní útočiště, řeka spěchala v mnoha zákrutech k jihu. Sílila dalšími přítoky a o několik desítek kilometrů dále se vlévala do veletoku, jenž přitékal od severovýchodu. Stácel se k jihu a prodíral se tam nižším hřebenem hor.

Mapka ovšem nemohla zobrazit všechny detaily, které zpestřovaly krajinu: zelené savany, temné lesy, třpytná jezírka, záludné bažiny, oblé kopce se skalkami nebo lesíky na temeni, vonné háje i roztroušené stromy, připomínající svou mohutností sekvoje.

„Zde se naobědváme a odpočineme si,“ rozhodl kapitán, když dorazili k přítoku.

„No jo, ale co k obědu?“ Alda se drbal za uchem. „Kdybyste se aspoň postarali o nějakou rybu.“

Rybí problém rozřešil Dan. Ze dvou padákových provazců upletl hrubý čeřen, ale trvalo dobrou hodinu, než tím skromným nástrojem získali hubený úlovek. Alda s Likulem ryby upravili na kamenech, rozpálených v ohni. První sousto ochutnal jeden ze psů. Když viděli, že se zvíře spokojeně olizuje a že nejeví nejmenší známky otravy, dali se do oběda.

„Hm,“ zabručel profesor Glob, „lepší něco než nic. Až se vrátíme na Zemi, tak si to vynahradíme v akademii na recepci. A jéje! - to zas bude řečí!“

„Jen aby místo recepcce nemuseli pořádat tryznu,“ mírnil profesorův optimismus Dan Zildes.

Asi sto kroků proti proudu říčku přebrodili. Nejdříve se na druhou stranu vypravil Dan; jednou rukou držel pušku nad hlavou. Přechod nebyl snadný - prudký proud se do Dana opíral, nohy klouzaly po kamenitém dně a mrazivá voda místy dosahovala takřka po ramena. Ale šlo to. Přenesli padáky a balíky šatstva, pak nosítka s Faltanerem a nakonec se přebrodila skupina, v níž byly i ženy - snad trochu rozpačité v poměrně skoupém oblečení.

Petr šel za Evou a oči z ní nespouštěl.

V mělčině na začátku brodu se zrcadlila její štíhlá, drobná postava.

Kupodivu, Petrovi se nezdálo, že by voda byla chladná.

Po břehu putovali dále k jihu. Kráčeli širokým pruhem šťavnaté louky, která se prostírala mezi horskou řekou a lesem, z něhož se na několika místech rozběhly do údolí skalnaté srázy. V takových místech zpomalili postup a hledali místo pro stálý tábor. Nejlépe by se jim hodila jeskyně nebo vhodný skalní útvar, který by tábořiště ochránil před nepřízní počasí i před dravci. Ale pátrali bezvysledně.

Při každém průzkumu skal se geolog co chvíli zastavil, prohlížel úlomky velkých balvanů a kapsy si plnil kamínky. Při jiné zastávce se Farba spustil až k samé hladině řeky a na vykotlaném břehu zkoumal strukturu půdy.

Únavnou cestu sice občas zpestřil útržek rozhovoru, ale většinou postupovali mlčky. Jednou v dálce zahlédli stádo antilop nebo podobných zvířat, několikrát narazili na jakési stopy úctyhodných rozměrů. Zoolog při jejich spatření okamžitě klesl na kolena a pozorně zkoumal otisky.

„To jsou vyložené čtvrtohory,“ vzrušeně mumlal.

„O maso tady nouze nebude,“ konstatoval nad jedním nálezem kuchař, „ale má to jeden háček: zvěřina mi sama na pekáč neskočí.“

„Hm,“ druhý lékař Roman Tatrscu pohlédl na Aidu. „A kde vůbec máte ten pekáč?“

„To je pravda,“ kuchař se rozpačitě zastavil, a to tak náhle, že mu Likul šlápl na paty. Šli v zástupu, na jehož čele se střídali muži, aby prošlápli vysokou travu. „Nemehlo!“ osopil se Alda s přátelským zabručením na svého pomocníka, ale hned se zase vrátil ke své myšlence. „No jo. Musíte udělat nádobí - co nejdříve. To víte, s prázdným žaludkem se špatně přemýšlí,“ filosofoval. „Copak by dokázal tady profesor Glob - podvyživený, vyschlý na kost a na kůži? - Nu, zatím budeme zvěř opékat na rožni.“

„Už vidím, jak pečeš na rožni mamuta,“ popichoval ho mechanik Denis.

„Tužší maso se musí každopádně napřed trochu povařit,“ pokračoval kuchař ve svých úvahách.

„A víš, jak se vlastně takový mamut připravuje?“

„To nevím. Jak?“ prostoduše se tázal Alda.

„Na to se z dávnověku zachoval recept, našli ho zazděný v jedné pyramidě,“ rozhovořil se mechanik a šéfkuchař bedlivě naslouchal. „Vezme se kýta z mamuta a kamenný obušek. Obojí se dá vařit do kotle, asi tak na tři dny. Pak se maso zahodí, protože je příliš tvrdé, a obušek se může jíst.“

Kuchař si rozhořčeně odfrkl a změřil vtipálka zdrcujícím pohledem.

Pozdě odpoledne dorazili přímo ke skalnatým srázům. Přebrodili malý, ale vydatný potok a zastavili se, aby podrobněji propátrali skály. Jeskyni sice nenašli, avšak skalní stěna na jednom místě vytvářela dost pravidelný výklenek, snad třicet metrů hluboký a čtyřicet široký. Na třech stranách se do výše patnácti až dvaceti metrů zvedaly takřka svislé stěny, čtvrtá strana byla otevřena směrem na východ, do říčního údolí.

„Co tomu říkáte, Dane?“

Zildes na kapitána přemítavě pohlédl.

„Inu, má to tady něco do sebe. Je tu východní slunce, tábor by byl před zvěří chráněn ze tří stran. Na čtvrté straně bychom zažehli oheň, postavili vysoký plot či něco takového. Řeka je blízko, vyvěrá

tu i pramének vody - není to špatné. Ovšem - před lidmi by nás to nechránilo. Naopak - v takovém výklenku by nás měli jako v pasti.“

„Nezdá se,“ kapitán se váhavě rozhlédl, „že by nám podobné nebezpečí hrozilo.“

„Nespatřil jsem dosud po člověku ani známky,“ připojil se Alin. „To ovšem neznamená, že by tu někde nemohli být lidé - nebo prostě vyspělejší tvorové - bytosti, nadané rozumem. Osobně si však myslím, že by sídlili kdesi na jihu, u moře, v teplejších oblastech - právě proto, že by měli rozum.“

„Ještě uvidíme. Zatím půjdeme dál,“ rozhodl kapitán. „Až k soutoku s tou větší říčkou od západu. Tam přece musíme zakrátko dorazit. Co myslíte, Dane?“

„Já bych řekl, že je to docela správné. Třeba narazíme ještě na něco vhodnějšího. Podívejte - neustále přibývá skal. Sem se přece můžeme vždycky vrátit. Ostatně, na soutoku řek bývá vhodné místo k táboření. Ovšem - nebude-li tam mnoho komárů.“

„Mohli by roznášet malárii,“ poznamenala druhá radiotelegrafistka Egida Arpádova, jinak hovorná dívka, od přistání však nápadně zamlklá.

„Nestrašte, děvče,“ zavrtěl hlavou doktor Kalek. „Silně o tom pochybuji. Já si myslím, že se infekčních nemocí nemusíme vůbec bát - třeba tu nechytíme ani obyčejnou rýmu.“

„Jak to?“ podívoval se Likul. „Když spadnu do řeky a prokřehnu - a voda je tu studená, to jsme poznali na brodu - tak z toho nebude nic?“

„Asi nic,“ potvrdil první lékař. „To je však jenom moje domněnka. Sázet bych na ni nechtěl. Totiž - proč by tu měly být viry a bakterie, které se vyvíjely s lidmi - na lidech? Ledaže bychom si je přivezli s sebou. A to považuji za vyloučené.“

Slunce se již sklánělo k západu, když dorazili k soutoku řek. Od západu se do horské řeky vléval bystrý tok.

„Pohled’te!“ vzkřikl Jur Paldy. „Mít tady kameru! To by byl záběr!“

Sledovali směr jeho pohledu.

Z praskajících křovin se vynořilo mohutné tělo. Rozměrný tlustokožec v mnohém připomínal slona, ale ve zvětšeném měřítku.

Jeho poněkud protáhlá lebka přecházela v silný, avšak poměrně krátký chobot. Z čelisti zvířete čněly ostré kly. Na první pohled se zdálo, že směřují rovně vpřed. Když se však zvíře natočilo bokem, ukázalo se, že kly jsou ohnuty vzhůru a že jsou dlouhé jako dospělý člověk.

Tlustokožec jako by lidi nevnímal. Chobotem trhal traviny a zelené listové keře i stromů. Přiblížil se natolik, že mohli rozeznat zvrásnění šedohnědé kůže, řídce porostlé tmavou srstí.

„Maso nežere?“ vyptával se Alda starostlivě.

„Je to býložravec,“ vysvětloval potichu zoolog Alin. Současně zatékal očima k Danovi, který přinutil psy, aby mlčeli. Zildes odjistil opakovačku a pozorně pohlížel na obludný zjev. „Některými znaky připomíná mastodonta,“ pokračoval Alin. „Ovšem většina rysů, jako zahnuté kly, poměrně hustá srst, stavba lebky - ano, tyto rysy patří pozdějšímu mamutovi. Snad to bude nějaký mezityp. Rozhodně neuděláme chybu, když jej nazveme mamutem. Potřeboval bych se mu však důkladně podívat do tlamy.“

„Takovou chuť si nechte radši zajít,“ zrazoval ho Dan.

„Myslíte,“ tázal se kapitán, „že nás nevidí ani necítí?“

„Určitě o nás ví,“ usuzoval Norbert Alin. „Ale nezajímáme ho. Nejsme k snědku, nemá na nás, abych tak řekl, chuť. A že bychom mu mohli ublížit, to ho jistě ani nenapadne. Je přesvědčen, že by nás v minutě zničil, rozdupal - neví nic o střelných zbraních. Nemá zkušenosti s lidmi, s lovci mamutů -“

„S jednou ranou bych na něho asi nevystačil,“ poznamenal Dan. „Může mít tvrdou lebku a kočičí život. Mám to zkusit, kapitáne?“

„Zatím ne. Škoda nábojů. Víte, že musíme šetřit... Nemůže však napadnout tábor?“

Dan pokrčil rameny.

„Samozřejmě, že může. Třeba se mu nějak znelíbíme. Nebo je to mládě a bude si s námi chtít pohrát. Může se vylekat - rozběhne se - a třeba přímo na náš tábor. Musíme rozhodně zapálit pořádné ohně. Pokud vím, všechna zvířata se plamenů bojí a vyhybají se jim. Proč by měl být mamut výjimkou?“

„Vzpomínáte na ty včerejší pohybující se chalupy?“ Jur Paldy se obrátil na kapitána. „Zřejmě to bylo stádo mamutů.“

Pokračovali v cestě oklikou a úctyhodným obloukem se zvířeti vyhnuli. Po několika stech krocích se zastavili na mírném návršíčku, takřka nad soutokem obou řek.

Dan zanítl oheň.

Lehký jižní větřík uchopil závoj kouře a nesl jej k severu. Když pach dostihl obrovské zvíře, mamut udiveně zvedl hlavu a strnul. Po chvilce vztyčil chobot, chrochtavě zatroubil a země zaduněla, jak se mírným klusem vzdaloval do houštin. Trosečníci si ulehčeně oddechli, když jim zmizel z dohledu.

„Troufal byste si ulovit něco k večeři?“ obrátil se kapitán k Danovi. „Ovšem pokud možno bez ztráty náboje.“

„Nic neslibuji, ale pokusím se. Nějak to snad udělám. Musím však vzít s sebou oba psy a jednu pušku. Zbylé dvě opakováčky vám stačí. Dva muži by měli být na stráž. Opatrnosti není nikdy nazbyt. Zvláště tady.“

„Vezměte si někoho s sebou - nechcete?“

„Půjdu-li sám, spíše se přiblížím ke zvěři.“

Dan se vrátil asi za tři čtvrtě hodiny. Soumrak již lehal na kraj a z řeky začala vystupovat chladná mlha. Na zádech vlekl zvíře, které se podobalo srnci.

„No, to je pěkný kousek,“ usmíval se Alda. „Jen aby ten stařešinka neměl trochu tuhé maso!“

„Jakýpak stařešinka,“ odporoval Dan. „Mladíček je to. Koloušek. Tady je opravdu všechna zvěř nějak větší než na Zemi.“

„Jak jste to dokázal?“ kapitán se nachýlil nad Danův úlovek.

„Tady poděkujte - psům!“

„Všechna zvěř je větší,“ přemítal Alda trdnomyslně. „Možná, že tu taky ještě povyrosteme. To abych se pak s vařením udřel. Ah - kde jsou blahé doby koncentrovaných potravin a vodních řas!“

Zoolog Alin dychtivě prohlížel podivného srnce, který všechny překvapil zvláště svými třemi rohy. Dva z nich mu vyrůstaly normálně u slechů, třetí vyčníval nad čenichem.

„Tak vypadal prapředeek našich jelenů,“ prohodil zoolog pomáhaje Aldovi stahovat zvíře.

Fialové stíny mezitím sevřely tábor a hlouček astronautů těsněji přisedl k ohni.

„Nejdříve musíme vybudovat bezpečný zimní tábor,“ navázal kapitán na včerejší rozhovor. „To je nyní základní problém... Co myslíte, Dane - zkusit to hned tady? Na podobných místech kdysi sídlili lidé na Zemi. Našli si ostroh nebo alespoň vyvýšeninu na soutoku řek. Obehnali ji valy, příkopy a palisádou. Vznikla hradiště, a některá z nich velmi pevná. Žili v nich v bezpečí před zvěří i před lidmi. Co tomu říkáte?“

„Hm,“ Dan skepticky sešpulil rty. „Copak takhle někde na jihu, v teplých oblastech - to by špatné nebylo. Ale tady pod horami můžeme čekat dlouhé mrazy a jistě i sněhové bouře. Byli bychom příliš na ráně - místo je úplně otevřené. Kromě toho mám dojem, že sem při jarních záplavách zasahuje voda. Obklíčila by nás ze všech stran a z našeho hradiště by se na čas stal ostrůvek. A potom - obehnat tábor valem - představte si tu dřinu! To bych dal přednost tomu výklenku ve skalách.“

„Vzpomeňte na zemětřesení,“ zasáhl profesor Glob. „Co když se nám ty skály sesypou na záda?“

Geolog Jindřich Farba zavrtěl hlavou.

„Jsou tam solidní žulové skály, celistvé a bez trhlin. Určité riziko ovšem ponese, ale to nebude o nic větší než třeba tady.“

„Srdce nás táhne k severu,“ uzavřel kapitán debatu. „Jsou tam tři naši kamarádi. Rozum nás nabádá cestovat na jih, kde bychom mohli očekávat příhodnější životní podmínky - teplejší klima a pestřejší květenu. Ale nezbytnost nám velí, abychom zůstali na místě... Což kdyby nás severní skupina opravdu hledala? Samozřejmě by očekávali, že nás najdou poblíž místa přistání. Kromě toho nás tíží otázka času. Máme zimu na krku. Co když už za měsíc uhodí mrazy? Každý den je proto drahý. Nemůžeme si dovolit ztratit týdny cestováním - hledáním lepšího místa. To by znamenalo hazardovat se životy. Uvažte také - jeden z nás je raněn, nemáme dost zbraní, schází nám náradí, v noci se třese zima, potřebujeme střechu nad hlavou, úkryt před nepohodou ... Podle mého soudu bude moudré, když zůstaneme někde poblíž. V úvahu vlastně padají jenom dvě místa: ostroh přímo zde u soutoku anebo výklenek tam ve

skalách. Když spočteme všechna pro a proti, dostaneme jasný výsledek: skalní výklenek je pro nás výhodnější. Myslím si, že bychom se k němu měli zítra vrátit a dát se do práce.“

Kapitán se tázavě rozhlédl kolem.

Všichni souhlasili. Také geolog Farba přikývl, ale pak zase obrátil zrak k severu, kde se v měsíčním svitu leskly ledovce na nebetyčných horách. Tam za nimi tlouklo blízké mu srdce. Ale tlouklo ještě?

Kapitola 5

PÍŠE SE ROK 0001

Dopolední slunce se opíralo do skal nad údolím horské řeky. Hnědý lišejník místy zkropil žulové stěny, dolejší balvany pokrýval hebký mechový koberec. Velký skalní výklenek ze tří stran svíral odpočívající výpravu. Psi leželi ve stínu při jižním srázu výklenku, ale co chvíli podrážděně zvedali hlavy nebo alespoň zastříhali ušima. Lehounký vánek přinášel plno nových, zvláštních pachů, o nichž devatenáct lidí nemělo ani potuchy.

Několik mráček líně plulo po azurové obloze. Jeden z nich ležel takřka nehybně nad západním obzorem, malý, šedobílý, podobný zatoulanému míčku. Při pozorném pohledu se obláček změnil v jeden ze dvou měsíců Tercie.

„Zářijové dny mě doma na Zemi vždy okouzlovaly. Mají takový tklivý půvab,“ přerušila Eva dlouhé mlčení. „Dávají ti nejen odpočinek, ale i sílu, vyváženost, klid, sebevědomí.“ Rozhodila rukama. „Máš dost slunce, ale zase ne moc. Počasí je stálé, jako tvé dojmy. Vážíš si tepla, čirého vzduchu, vůně z pasek. Mám zářijové dny ráda, Petře - i tady, na Tercii,“ pozvedla k Maruninovi zrak.

„Mluvíš jinak než na Astrid. Mám z tebe radost - okřála jsi. Nemohu říci, že jsi zkrásněla - ne, to ne, tvůj půvab je stálý - ale má tisíc odstínů,“ jemně se dotkl jejího ramene. „Proto jsi pro mne stále nová. Díval bych se na tebe pořád. Ale na Astrid - tam jsi mi už dělala starosti.“

Eva se usmála a mávla rukou.

„Žiji, Petře, opět žiji,“ oči barvy lesního medu se zatřpytily. „Dýchám skutečný vzduch a ne něco, co nám připravily regenerační boxy. Tam na Astrid bylo všechno umělé. Den a noc, tíže, vzduch, slunce, potraviny - snad i myšlenky a srdce, Petře. Ale tady je všechno zase opravdové. Žiji, ano. A ráda - vždyť jsem s tebou!“

Seděli stranou před skalním výklenkem, na nízkém srázu, který se tu svažoval od žulové stěny do rovinky údolí, jímž se uprostřed vinula řeka.

„Jsem spokojen - šťasten,“ řekl Petr prostě a sevřel děvčeti ruku. „A věřím, že budeme šťastni stále.“

„Není to trochu odvážné?“ pochybnost se vkradla do jejího hlasu. „Jsme vlastně trosečníci, ztracení v moři vesmíru.“

„Ano, ale trosečníci v ráji. Vlastně -“

„Tak konec lenošení!“ přerušil ho kapitánův hlas. „Čas nečeká, přátelé, a zejména ne tady,“ usmál se, „na Tercii jsou přece kratší dny.“

„Zato je jich do roka víc,“ namítal druhý mechanik Marcelin Denis, ale ihned vstal s ostatními. Jen chemik Faltaner zůstal ležet na nosítkách.

„Práce máme nad hlavu,“ pokračoval kapitán. „Musíme se vrátit do dob našich pradědů a zavést osmihodinovou pracovní dobu. I tak bude nutno napnout všechny síly a hlavně přemýšlet, jak si práci usnadnit, jak ji urychlit, jak zabránit zbytečné námaze. Člověk si klade otázku, čím začít? Potřebujeme vybudovat zimní tábor - to je podle mého soudu první problém. Jeskyni jsme nenalezli a stěží ji v blízkosti najdeme. Nezbyvá, než přibytěk postavit. Ptám se vás: kde, jak a z čeho? Kdopak nám k tomu co řekne?“

„Já!“ mechanik Marcelin Denis se důležitě vypjal. „Postavíme dům. Na vchod připevníme tabulku s popisným číslem jedna. To kvůli orientaci,“ dodával, „a aby se neztratila pošta.“

Prchavý úsměv ozářil kapitánovu tvář.

„Dobrá. Tabulku zhotoví navrhovatel.“

„Vy si děláte legraci,“ rozohnil se profesor Glob, „ale já vám povídám, že tu jednou bude stát město, ano - skutečné město. Tady do té skály,“ profesor ukázal směrem k žulové stěně, „tady budou vytesána naše jména. Jména zakladatelů města.“

„Myslíte,“ kuchař Alda naklonil hlavu, „že i moje jméno?“

„Samozřejmě,“ přikývl mechanik Denis a slavnostním hlasem připojil: „Ještě za tisíc let si naši potomci a následovníci uvědomí, že my, pionýři jejich civilizace a kultury, jsme byli schopni velkých činů především proto, že jsme byli vydatně a vhodně vyživováni. A komu za to bude patřit dík?“

„Za tisíc let?“ nadhodil zoolog Alin. „Poslyšte, který rok se tu pak bude vlastně psát?“

„Přece tisící,“ vážně odvětil kapitán. „Tercie má jinou časovou stavbu dnů a roků než naše Země. S pozemským kalendářem bychom tu nevystačili. Musí mít proto i vlastní letopočet.“

„A ten letopočet zahájilo -“

„Naše přistání. Píšeme rok nula nula jedna a radíme se o tom, jak postavit první dům na Terci. Ale teď už doopravdy!“

„Myslím,“ přihlásil se o slovo doktor Kalek, znalec medicíny a dobrodružných knih, „že je jen jediné řešení. Postavit dům z materiálu, kterého je tu habaděj na dosah. Krátce a dobře - pořídit pevný srub z lesních kmenů. Skuliny vycpat mechem, jako to dělávali zálesáci. Něco jsem o stavbě takových srubů četl,“ dodal skromně. „Mohl bych - hm - trochu poradit.“

„Tak nám poradte,“ obrátil se k němu Zildes, „jak porazíme stromy, jak je oklestíme, čím opracujeme dřevo. Nemáme ani sekeru, natož pilu a hoblík. Troufáte si podobné nástroje zhotovit?“

„Bývaly kamenné sekery,“ zahučel první lékař nejistě, „ano, v době kamenné. Ovšem, hm, s těmi bychom nemohli - ale z čeho jiného chcete ten dům postavit?“

„A co z kamene,“ nadhodil po chvíli rozpačitého mlčení geolog Jindřich Farba. „Ten je také po ruce. Vhodné balvany by se našly kolem. Naši předkové postavili z kamene obdivuhodné stavby. Dodnes se mnohé zachovaly. Byly to pevné a spolehlivé budovy. Ovšem - i k tomu je zapotřebí nástrojů. Kameny se musí alespoň trochu opracovat. A spojit je. Vápenec je nablízku, vápno by se dalo vypálit v hliněné peci. Písek máme, vodu také. Namícháme maltu a začneme stavět.“

„Pojivo by nedělalo potíže,“ pozvedl se na lůžku chemik Faltaner. „V blízkosti je i sádrovec, jak jsem si všiml po cestě. Ale pracovat s kameny? To se mi nezdá. Počítám, že by to trvalo dlouho. Déle, než můžeme potřebovat. Ostatně, kamenné budovy nejsou právě ideální -“

„A cihly?“ nadhodil první astronaut Raul Nilson. „Obyčejné cihly. Zhotovit z hlíny. Vypálit, jako zastara. Kamenné základy. A střechu z něčeho...“

„To by možná šlo,“ souhlasil zasmušilý Jindřich Farba. „Po cihlářské - vlastně po hrnčířské hlíně tu opravdu šlapeme. A vypálit ji - byl by to velký problém?“ tázavě pohlédl na Faltanera.

„Myslím, že by to nebylo tak těžké,“ uvažoval chemik. „Nakopat hlínu, zformovat ji do cihel, vysušit je na slunci, vypálit v ohni - to by přece šlo... I bez nástrojů - s holýma rukama.“

„Dobrá,“ přikývl kapitán. „Budeme stavět z cihel. Z čeho uděláme střechu?“

„Proč ne z tašek?“ domníval se Petr Marunin. „Když dokážeme vypálit cihly, povedou se nám i tašky!“

„Lépe by posloužila břidlice,“ upozornil Jindřich Farba. „Půl hodiny odtud je jí dost a dost. Můžeme ji nalámat a opracovat poměrně snadno. Že nebude jedna taška jako druhá? Na tom už tolik nezáleží - kdo by nám to tu vyčítal! Hlavně, že nás spolehlivě ochrání před nepohodou.“

„No dobře,“ Alda přešlápl z nohy na nohu. „Já sice nejsem žádný stavitel ani architekt, ale napadá mě - na co chcete ty tašky položit? Jen tak do vzduchu? Musíme mít přece krov!“

„Pravda,“ doktor Kalek si mnul bradu. „Krov. Jinak by tašky nedržely. Zálesáci to měli hned. Ti neudělali bez sekery ani krok. Ale nakonec,“ uvažoval nahlas, „těch pár trámů, nějakou kládu bychom už splichtili. Vždyť i bobr dokáže takový dřevěný kmen opracovat.“

„Ale zuby. A víte - hryzat stromy,“ mechanik Denis se otrásl, „to by se mně příliš nechtělo.“

Na několika tvářích se objevil náznak úsměvu.

„Hlavní potíž je podle mne v opracování a spojování trámů,“ ujal se opět slova Dan Zildes. „Jak dát dohromady třeba hřeben střechy? - Ale co kdybychom udělali rovnou střechu! Jedna strana domu bude o něco nižší, druhá naopak vyšší. Střecha by se mírně svažovala, voda by dobře stékala. Kostru pořídíme z kmenů. Ani tak by to nebyla žádná hračka - porazit stromy a oklestit je... Slabší větve bychom snad urazili kamennou palicí. A pak - i jakousi pilu bychom mohli mít.“

„Pilu?“ nedůvěřivý hlas šlehl táborem.

„Říkám jakousi pilu. Mám přece nůž, pochopitelně s ním nebudu kudlat stromy, to je jasné. Z tvrdého dřeva však mohu pořídit úzké prkénko -“

„A prknem chceš řezat stromy?“ divil se Alda. „Kdo to kdy slyšel! Nebylo by lépe větve, suky a tak upalovat - třeba žhavými kameny?“

„Copak - to také není špatný nápad,“ přiznával Dan. „Také by to šlo - v krajním případě. Ale s prknem by byla čistší práce. Kde jsem skončil? Aha - u té pily. Myslím totiž, že tady geolog by snad našel nějaká tvrdá a ostrá zrnka křemene nebo něco podobného. Ta bychom sypali mezi hranu prkénka a kmen. Neříkám, že by takové řezání byla legrace, to ne, ale šlo by to. Ano, šlo, zcela určitě.“

„Myslím,“ ozval se kapitán spokojeně, „že Dan pomohl rozřešit jeden z nesnadných problémů... Postavíme tedy dům z cihel, které si někde zde vypálíme. Krov bude dřevěný a střecha z břidlice. O podezdívce se nemluvilo, ale myslím, že bude vyhovovat z kamene. Nyní uvažujte o plánu domu, o jeho velikosti, rozdělení a umístění. Můžeme si ukousnout jen takové sousto, jaké stačíme sníst - nebudeme se pouštět do stavby paláce. Na druhé straně by ovšem nebylo správné, kdybychom si navzájem šlapali na paty. Pravda, komfortní hotel to nebude, ale nesmí to být ani noclehárna posledního řádu. Geolog si vezme na starost obstarání surovin. Fyzik s chemikem promyslí výrobu cihel, získání malty a tak podobně... A zatím,“ kapitán přešel očima své soudruhy, „uděláme inventuru.“

„Cože uděláme?“

„Jak jsem řekl - inventuru. Zjistíme dopodrobna, co všechno vlastně máme. Není toho tak mnoho. Devatenáct padáků,“ vypočítával kapitán, „stejný počet ochranných obleků a helmic s osobními přijímačkami a vysílači...“

„Ty nám jsou teď bačkoru platné,“ zašeptl Alda.

„Ano,“ přitakal kapitán, „v dýchacích přístrojích je však ještě zbytek kyslíku. To se nám může hodit při přechodu hor. A kdoví, kdy nám budou dobré helmice s rádiovým zařízením. K této výbavě přistupují oděvy a jsme u konce.“

Členové výpravy byli oblečeni do šedomodrých kalhot a kazajek ze speciálně upraveného akrylnitrilového vlákna. Jejich úbor

poměrně dobře chránil proti horku a chladnu, obdivuhodně vzdoroval vodě a odírání, avšak přesto byl už poznamenán trhlinami, o něž se postaraly trnité houštiny a kamení.

„Teď přejdeme k druhé části naší výbavy - k tomu, co máme po kapsách a vůbec u sebe. Možná, že leckterá zdánlivě nepotřebná drobnost se nám může moc a moc hodit. Tak se prosím chlubte,“ kapitánovy oči těkaly po členech výpravy. „I s tím, co jste kdo na Tercii propašoval na vlastní pěst. Něco mi říká, že tu budou ještě věci, které v plánu nebyly. Prosím!“

Aram Rakumjan šel příkladem vstříc. Rozbalil svůj ranec z padáku a vyprázdnil kapsy. Ostatní ho následovali - i když někteří trochu rozpačitě.

V paprscích dopoledního slunce se objevily věci očekávané - i ty druhé. První se chlubil Zildes.

Vedle tří opakovaček, dvou krabiček s náboji a velkého zavíracího nože leželo několik maličkostí.

Kapitán vzal do ruky krabici sucharů pro psy a tázavě pohlédl na Dana. Ten se rozpačitě zavrtěl.

„Nu, co je na tom divného. Mám ty psy rád, kapitáne,“ pravil poněkud vzpurně.

„Jste hodný a milý člověk, Dane. I když se nám ty suchary nehodí - a vaši svěřenci teď mají lepší pochoutky - bude se nám hodit ta plechová krabice. Takových věcí kdyby bylo!“

Když Eva Solonová ostýchavě položila na hromádku pouzdro s manikúrou a maličký flakónek, prvnímu lékaři svitlo v očích.

„Hleďme! Z pilníčku na nehty vybrousím skalpel. Tady z toho bude nádherná jehla na sešívání ran. I dokonalá pinzeta. Dobře jste udělala, Evo, dobře. Pohleďte - ty krásné nůžky. No, to je úplný operační sál!“

„Vždyť jste chtěl operovat pazourkem,“ pousmál se Petr Marunin, ale lékař jeho poznámku nevnímál a zkoušel ostří nůžek.

„Chirurgická ambulance je už připravena,“ konstatoval Jur Paldy. „Ale škoda, že nemáte nic na zuby. Jakkak nám je chcete spravovat?“

„Zuby má v resortu kolega... Nestyd' se a pověz. Co míníš dělat? Zubařská aparatura letí kdesi vesmírem k slunci a na tebe možná čekají pacienti. Samotného by mě zajímalo, jak si poradíš.“

„Jak? Docela snadno,“ bez váhání odpovídal Roman Tatrescu. „Úplně zkažený zub se vyrazí nebo něčím vydloubne. Toť se ví, něčím sterilizovaným, čert nikdy nespí.“

„To jako myslíte bez narkózy, bez umrtvení?“ ptal se nedůvěřivě Jur Paldy.

„Samozřejmě.“ Druhému lékaři šibalsky svitly oči. „Sice bych mohl pacienta uspat - jak bych se vyjádřil - inu - prudkým nárazem na lebeční kost, ale v tom je riziko. I lehký otřes mozku může způsobit vážné komplikace a to my tady nemůžeme potřebovat. A konec konců - bolesti se nevyvarujete, přijdete z deště pod okap.“

„Mám zuby skoro zdravé,“ mumlal Alda.

„Ale myslím,“ pokračoval zubař, „že budu moci dávat i plomby. Kovové inleje. Moc bych se divil, kdybychom nenašli zlato a stříbro. Trochu to ztvdíme příměsí jiného kovu, tady Faltaner dodá cement a bude to. Taková plomba by mohla nějaký čas vydržet.“

„Hm,“ Dan se na lékaře pátravě zadíval. „Něco jste přeskočil. Jak chcete vlastně vrtat?“

„Kdo říká, že chci vrtat? O ničem takovém jsem přece nemluvil. Pomohu si jinak. Budu zubní kazy vyškrabávat. To víte, dá mi to víc práce, ale to mně vadit nebude.“

„To mě těší, že vám to vadit nebude,“ podotkl Dan suše. „Ale mně by to kapánek vadilo.“

„S těmi mladými je potíž,“ posteskl si po straně profesor Glób kapitánovi. „Nadělaljí řečí jako vody. A sám d'ábel aby zkoumal, co je míněno opravdu vážně.“

Pozornost se nyní soustředila na poklady profesora Globa. Do měkké trávy opatrně vysypal čočky z malého hvězdářského dalekohledu, pečlivě zabalené do hebké jelení kůže a ještě do papíru.

„Výtečně!“ vykřikl Marunin. „Až nám v zapalovačích dojde proud, budeme těmi skly rozdělovat oheň. Tak to dělávali robinzoni na Zemi... Věru, krásné čočky - ano, takové se budou hodit - soustředí dost paprsků, i kdyby slunce bylo zcela bledé.“

„Mínil jsem,“ profesor Glób si rozčileně prohrábl plnovous, „mínil jsem vydlatbat nějaký kmen a zhotovit provizorní dalekohled. Co bych byl bez dalekohledu?“

„A co byste byl bez ohně?“

„Ještě uvidíme,“ rozhodl kapitán. „Budeme zapalovače dobíjet z baterií v osobních vysílačkách. Chemik nám třeba udělá nějaké zápalky. Můžeme si také pořídit křesadla.“

Pohledy se svezly na hromádku kuchaře Aidy. Vlastně na pořádnou hromadu. Leželo tu několik sáčků koření, nevelké krabičky s kávovým výtažkem, pár ampulek vitamínů, protlak z rajčat, velká naběračka, vidlička a pánev.

„Kde jste to všechno měl?“ žasl kapitán.

„Na těle,“ odpovídal Alda neochotně.

„A to se vám vešlo do kapes a za šaty?“

„S obtížemi, kapitáne. Moc pohodlně mi nebylo. Zvláště v raketoplánu, když nás to tlačilo do křesel.“

„Ta pánev se mi ohromně hodí,“ geologu Farbovi zajiskřily oči. „Musím vypírat písek, rýžovat kovy -“

„A já musím smažit,“ podotkl upjatě Alda.

„Budete se o pánev dělit,“ rozřešil kapitán spor. „Později si pořídíme nádoby, hrnce, pánve, všechno.“

Následovalo defilé rozmanitých drobností. Několik notesů, mezi nimiž kraloval úctyhodně tlustý zápisník Jura Paldyho, hrst patentních tužek, logaritmické pravítko Petra Marunina, Likulova foukací harmonika s tlačítkem na pultóny, elektrické zapalovače, asi třicet krabiček cigaret, Faltanerův čibuk a nylonový sáček s ostrým černým tabákem, zrcátka a hřebeny, pak ovšem i obinadla, kapesníky, náramkové hodinky, tři nože, počítadlo radioaktivního záření - taková byla výstroj osadníků. Příjemně překvapila kapesní soupravička s několika jehlami, nitěmi a bavlnkami, kterou měla Vanda Bialská. Přehlídku korunoval balíček prvního lékaře, který přišel na řadu poslední. Doktor Kalek jej váhavě rozbalil.

Objevilo se několik obvazů a balíčků náplastí, starobylý holicí strojek - ještě na čepelky, dezinfekční mýdlo a dvě knížky. Lékař ochotně předložil odbornou příručku o vnitřních chorobách a

zamračeně podával kapitánovi druhou knihu. Ten ji obrátil a nahlas přečetl titul: „Příšera z městečka Setsonu.“

„Hm - ah - jaksi,“ odpovídal doktor na potlačovaný smích, „je to jedna z nejnapínavějších knížek mé sbírky. Měl jsem ji zrovna rozečtenou, nechával jsem si ji na konec. Kdyby ovšem kdokoliv...“

„Vy jste cestou k Tercii přečetl všechny knížky?“ zajímal se Dan Zildes.

„Ovšem,“ přikývl doktor.

„A co jste chtěl číst na zpátečním letu k Zemi?“

„Zas bych začal ze začátku - od té první. Mně nevadí, když vím, jak zápleтка dopadne.“

Kapitán se pobaveně usmál a znovu pohlédl na obě knížky. „Alespoň,“ poznamenal, „tu máme základ knihovny. A má dokonce dvě oddělení: naučnou literaturu a beletrii... Tak, to bychom měli za sebou. Je samozřejmé, že tady za těch okolností patří všechno všem -“

„To myslíte úplně doslova, kapitáne?“ otázal se Dan a s lišáckým úsměvem mrkl stranou, kde Eva Solonová tiše hovořila s Egidou Arpádovou a Vandou Bialskou.

„Samozřejmě - totiž - hm,“ zarazil se kapitán. „Až na jisté výjimky, ovšem,“ dodal s důrazem.

Tu a tam se objevil prchavý úsměv, ale Petr Marunin se zamračil. O takových věcech se nežertuje, říkal jeho pohled.

„Tohle zůstane ve společné správě,“ kapitán ukázal na vybrané předměty. „Bude o ně pečovat první astronaut Raul Nilson... A nyní si rozdělíme úlohy, abychom se hned po obědě mohli dát do práce. Je nutné připravit prozatímní přístřešky. Co kdyby začalo pršet! To znamená postavit z padáků stany - jeden z nich pro děvčata - vystlat je něčím, ty stany mám na mysli, ovšem,“ potlačil úsměv, „opatřit něco k večeři, zvěřinu, snad také ryby, zde u pramene vykopat studánku a zřídit slušné ohniště.“

Kapitán očima zkoumavě přelétl skalní výklenek. „A pak to hlavní,“ po krátké odmlce pokračoval, „navrhnout půdorys pro stavbu domu, rozhodnout o různých podrobnostech, například o oknech a dveřích, o vytápění, podlaze a omítce. Nalézt místo pro dobývání cihlářské hlíny - pokud možno blízko -, vyrobit formy na

cihly, promyslit, kde je sušit a vypalovat. Ano, a ještě něco, najít ostré kameny na první nástroje a také na zbraně. Nemůžeme se spoléhat jen na pušky," pohlédl na Dana, který souhlasně přikývl. „Potřebujeme také dopravní prostředek - jak bychom sem přivázeli hlínu, kamení, břidlici? Zatím nám k tomu musí postačit nějaký smyk, později si uděláme vozidlo, trakař, vozík, možná i loďku. Jedna skupina si vezme na starost palivo. Potřebujeme ho co nejvíce. Bude totiž nutno udržovat dva ohně, výklenek je široký a my nesmíme zapomínat na dravou zvěř. Kromě toho musíme mít dost dříví na vypalování cihel. Někdo prozkoumá stěny nahoře nad námi - co kdyby některý balvan hrozil zřícením. Přesvědčíme se také, zda tu někde na skalách a kolem nejsou hadi a podobné potvůrky. Máme tedy do večera práce dost a dost. Nikomu nebude dlouhá chvíle.“

„Když se bude hodně pracovat, musí se taky hodně jíst," hučel Alda. „Co si počnu bez pořádné kuchyně? O té jste se ani nezmínil," vyčítavě pohlédl na kapitána.

K večeru, kdy slunce už zapadlo a se stíny vstoupil do údolí i chlad, velký zářez do skalní stěny měl zcela nový vzhled.

V pozadí se tyčily sice poněkud hrubé a neforemné, ale vcelku pevné stany. Jejich dřevěné kostry pořídili ze slabších smrkových kmenů, které pracně vyvrátili v nedalekém lese a oklestili ostrou kamennou palicí. Kostru potáhli plátnem z padáků a svázali ji provazy. Dole plachty zatížili velkými balvany a kolem vykopali odvodňovací stružky. Oranžové stany se jasně odrážely od šedého pozadí skal.

„Proti větru a dešti to bude dobré," pokyvoval kapitán hlavou, když přehlížel hotové dílo, „ale proti zimě -“ nedopověděl a nedůvěřivě zavrtěl hlavou.

„Nešetřily jsme chvojím," namítala Eva, „když se do něj pořádně zahrabeme, bude nám teplo.“

„Máte pravdu," připouštěl kapitán, „rozhodně budeme spát lépe než první dvě noci. Jsme zde tak trochu za větrem a nakonec - střecha nad hlavou dává pocit jistoty i když je jen plátěná. Ostatně, jde o několik málo týdnů pak se přestěhujeme do domu," kývl k popředí skalního útvaru. Tam se již rýsoval obrys budoucího domu, vyznačený zatím jen několika kolíky, zaraženými do země. Měl

podobu obdélníku, uzavírajícího dobrou polovinu otevřené strany výklenku. Dohodli se, že postaví dvacet čtyři metrů dlouhou a pět metrů širokou přízemní budovu, rozdělenou v sedm místností, přístupných z úzké chodbičky. Okna čtyř ložnic a velké společenské místnosti budou hledět k řece, kuchyň a koupelna ke skalám.

„Není to ideální řešení,“ Petr Marunin se sklonil nad náčrtek ve svém notesu, „ale nevidíme jinou možnost.“

„Vždyť je to úplná vila, hotový palác,“ Eva jeho návrh nadšeně chválila.

„Nezapomeňte na vodovod do kuchyně,“ připomínal Likul.

„A na ledničku,“ škádlil ho mechanik Denis. Návrh schválili tak, jak jej Marunin s Faltanerem a Farbou vypracovali. Ti tři se hned zahloubali do podrobností. Sesedli se kolem chemikova lůžka nad propočky.

Odpoledne dřevěnými klacky vyhloubili první sondu před výklenkem. A měli štěstí. V nevelké hloubce narazili na kvalitní kameninový jíl, takže těžba a doprava materiálu na výrobu cihel nebude působit obtíže. Vápencová skála, jak se ukázalo, byla asi deset minut cesty daleko a stavební kámen na ně čekal všude kolem. Dřevěné uhlí získají v milířích právě tak, jako se dělávalo za starých časů. Otázka oken a dveří zůstávala nevyřešena.

V místech, kde vyrostle dům, planuly zatím dva ohně. Za nimi, v trávě a na kamenech, odpočívalo devatenáct lidí, kteří dali Tercii letopočet.

„Celkem vzato,“ soudil kuchař Alda, „mohlo to s námi dopadnout mnohem hůře. Co kdybychom například seskočili někam do moře? Do bažin nebo na poušť?“

„Také si myslím,“ kapitán vážně přikývl, „že na tom nejsme nijak zle. Je nás devatenáct. Každý z nás něco ví, něčemu rozumí, má zkušenosti ze svého oboru. Můžeme si práci dobře rozdělit, navzájem se doplňovat, pomáhat si. Víc lidí více dokáže, když drží spolu. Horší je, když v takových podmínkách zůstanou dva nebo tři, jako ti tam -“

Kapitola 6

NADĚJE UMÍRÁ NAPOSLED

Z hlubokého a širokého údolí se od zpěnění řeky plížil chlad. Vpadl do jeskyně spolu s beztvarem šedí nastávající noci. Žena, sedící u vchodu, se zachvěla zimou. Cíp oranžového padáku, do něhož byla zahalena, pevněji přitáhla rukama k ramenům.

Úzkostlivě pohlédla stranou, kde hořel oheň. Žlutými jazyky olizoval svou potravu, ale žena se přesto naklonila, aby přiložila další větev. Oheň - to byl život sám. V něm tkvěl příslib, zářila z něho naděje. Bez ohně by byl člověk odsouzen k záhubě a proti rozsudku by nebylo odvolání.

A Nora Elbová zemřít nechtěla. Lpěla na životě, instinktivně i vědomě. Z jejích modrých očí se nevytratil svit pevné vůle. Ještě není vše ztraceno. Jen když ten oheň...

Na stráni lehce zarachotil kamínek. Třebaže se ten zvuk téměř ztrácel ve vytrvalém praskotu ohně, dolehl k pozorným uším ženy. Už se naučila naslouchat hlasu divočiny. Prudkým pohybem odhodila padák. Jak se pohnula, odlesk plamenů si zahrál s jejími zlatými vlasy. Poklekla a opatrně vyhlédla z jeskyně. Nad stometrovým, příkrým srázem se do hlubiny na úzké římse vinula pěšina, vyšlapaná generacemi jeskynních medvědů. Ne. Nic neviděla, vůkol opět vládlo nerušené ticho. Bezprostřední nebezpečí nehrozilo. Nora bude ještě žít, určitě tři čtyři minuty. Když neudělám chybu, tak ještě tři čtyři hodiny, snad celé dny, snad měsíce, snad ... ne, tak daleko si netroufám vyhlížet.

Ještě chvíli pozorovala okolí. Kdo vlastně srazil ten kamínek do hlubin? Asi jen nějaký drobný hlodavec. Bylo by dobré, vlákat to zvířátko dovnitř - připravit jídlo. Až se muži vrátí, přišlo by jim vhod. Až se vrátí... A co když - ale k čemu takové obavy? Nora pohodila hlavou, jako by chtěla starosti setřást. Kadeře jí rozpustile zavlály.

Samozřejmě, že se oba vrátí. Proč by je neměla opět spatřit? Právě proto šli oba - aby se určitě vrátili. Pro jednoho člověka je

cesta divočinou nejistou sázkou - jsou-li dva, mají ne dvojnásobnou, ale mnohonásobnou naději. Projdou. Šťastně se dostali k řece, vracejí se už zpět, co nevidět se ozvou jejich kročeje, jejich hlasy. Slova a smích vyženou z jeskyně tíseň.

Ovšem, měli tu již být. Slíbili přece, že se určitě vrátí do západu slunce. To však není ještě velké zpoždění. Nora vzhlédla. Obloha temněla, na západě se rděly červánky. Opět sklopila zrak do údolí. Bezpochyby krácejí tam někde dole. Jistě už vidí příkrou skalní stěnu, z níž jim nahoře jako maják svítí oheň, který osamělá žena udržuje u prahu jeskyně.

Znovu se vyklonila ze sluje a pátravě pohlížela dolů. Je to marné - dosud nic. Viděla jen neprůhlednou zmeť divokého pralesa, který se sem rozběhl z širokého údolí, jímž se od západu na východ valila divoká řeka. Nora zatajila dech a naslouchala. Asi jsou ještě příliš daleko, než aby sem dolehl jejich hvizd, pozdravný výkřik. Možná, že hlasy mužů tlumí hustý hvozd, to obrovské dusítko, které pohlcuje slova a duši člověka závalu je tíhou.

Přijdou. Určitě přijdou. A když ne? Když už je nikdy nespatříš? Co potom, Noro Elbová? Co podnikneš, aby ses dostala k výpravě, abys překročila ty nebetyčné hory na jihu, které tě dělí od Jindřicha Farby a ostatních? Ano - co potom?

Proč se tak ptát? Proč o tom všem uvažovat a zbytečně si lámat hlavu a trápit se? Igor a Richard se vrátí. Určitě se vrátí.

Nora odvrátila zrak od temných hlubin údolí a znovu pohlédla k obloze. První hvězda. Visela na východě, docela nízko nad kostrbatým obrysem hor, které uzavíraly obzor. Kterépak to asi je? Snad Sirius? Nebo některá z planet zdejšího slunce? A nedaleko ní druhá hvězda. A ještě jedna. Ještě dvě. Deset... Stovky. Nastává noc.

Oheň!

Žena se prudce obrátila.

Na březové větvi, kterou na ohniště před chvílí hodila, se teprve začaly rozlézat nesmělé plaménky.

Jak to říkal Igor? Hlavně zachovejte klid, to je nejdůležitější. Klid a rozvahu za všech okolností. Žádné nebezpečí vám nehrozí. Šelmy se neodvážejí k jeskyni, v níž hoří oheň. O ten se starejte, o nic

jiného. Máte zde trochu vody i něco k jídlu - máte bezpečí. Zůstaňte v jeskyni, nevycházejte a buďte jista, že se v pořádku vrátíme.

Avšak voda v lehké plnící láhvi z umělé hmoty ubývala.

Nora ji odložila od úst a zaváhala. Měla ještě žízeň, ale v láhvi zbyl sotva doušek. Do rána je dlouho a k vodě daleko. Pramének vyvěrá o sto padesát metrů níže a cesta k němu je dlážděná záludným nebezpečím. Ráno - řekněme, že ráno bych mohla jít pro vodu. Avšak co oheň? Za tu krátkou dobu přece nemůže vyhasnout. Maluji bubáky i tam, kde nejsou. Ale co když mě něco po cestě zdrží? Co když nějaká malá nehoda - ale k čemu je takové přemítání? Igor s Richardem budou do té doby dávno zpátky. Cestu najdou i v noci. Hvězdy svítí, brzo vyjde měsíc. Jaké to bude zvláštní, až budou oba měsíce svítit najednou! Nora se nutila přemýšlet o měsících Tercie, hledala pro ně jména - ale byla to marná a zbytečná námaha. Snažte se udržet korálky na okraji trychtýře. Nakonec všechny propadnou hrdlem. Tak se i Nořina mysl neustále propadala do černé budoucnosti, do nejistého zítřka.

Jak zahnat nevídané a tísnivé myšlenky? Když neodcházejí, musím se sama vzdálit. Do minulosti. Třeba do blízké minulosti.

Znovu přiložila na oheň. Pohodlněji se zabalila, ale tak, aby mohla ihned sáhnout pro smolnou větev a zažehnout ji jako pochodň - jako signál a pozdrav vracejícím se mužům - nebo jedinou zbraň proti útočící šelmě.

Tam někde - Nora pohlédla k severu za řeku, za údolí, poseté černými stíny, za zvlněný horský hřeben, který již takřka splýval s noční tmou - tam někde leží rozbitý raketoplán. Tam jsou jeho pokroucené zbytky.

Vlastně - měli jsme štěstí. Velké štěstí - a to je snad nápodoba, že nakonec ze všeho vyvážneme se zdravou kůží. Doufejme.

Začalo to, když kapitán sáhl na páku. Nora podvědomě vtiskla hlavu mezi ramena, sevřela dlaně v pěst a napjatě očekávala, kdy bude vymrštnuta do vzduchu. Okolo zněl svist katapultovacích zařízení, v pravidelných, kratičkých intervalech, jako by déšť bubnoval na okno. Letadlo se prázdnilo - nastalo ticho, ohromující ticho - a Nora dál seděla nehybně na svém místě.

Divoce se rozhlédla. Sedadlo Jindřicha Farby bylo prázdné jako ta ostatní. Avšak přece ne všechna. Nora nezůstala v raketoplánu sama. Ještě dva lidé tu seděli, oba v její těsné blízkosti: druhý pilot Igor Lesep a první mechanik Richard Van. Vyměnili si pohledy, plné tíživých otázek. Co se vlastně stalo? Odpověď byla pouze jedna: katapultovací zařízení ve třech případech selhalo. Co bude dál?

Letadlo se děsivou rychlostí blížilo k velehorám, jejichž hřebeny zacláněly obzor. Motory zarputile mlčely a raketoplán pokračoval setrvačností v letu - jako kluzák, ale těžký kluzák s malými křídly, které jej nemohly udržet dlouho ve vzduchu.

Hory se přibližovaly se smrtelnou jistotou. Bílý hřeben se rozpadl do kaskády hřbetů, z nichž se vypínala temena jednotlivých vrcholů. Jeden z nich, tam vlevo, dále k západu, shodil bílou čepici a nahradil ji hnědým kloboukem, z něhož se vysoko k obloze valil obrovský sloupec dýmu.

Hluboko pod raketoplánem se převalovaly chuchvalce mraků, jimiž místy prosvítala zeleň lesů a luk. Úplně vpředu, pod horami, se zaleskla zelenomodrá hladina horského jezírka.

Ve sluchátkách zazněl hlas druhého pilota. Podával hlášení. Teprve nyní si Nora plně uvědomila drtivou skutečnost - jsou odtrženi od ostatních členů výpravy. Hlášení doznělo. Telegrafistka rychle přepjala na vysílání a úzkostným hlasem volala. A potom naslouchala. Dychtivě, plna naděje, nedočkavě. Ve sluchátku však chraptělo jen neurčité zašeptání. Ale třeba už jen blouznila, opájela se pouhým preludem -lebo opravdu slyšela ten známý hlas, který zoufale opakoval její jméno?

Na dlouhé úvahy nezbyval čas, nebezpečí se nezadržitelně hnalo letadlu vstříc. Už v příštích vteřinách se rozhodne o jejich osudu.

Velehorský hřeben byl vyšňořen třpytným leskem ledovců, mezi nimiž se výhružně šklebily průrvy nedožrnných propastí. Skály, led, srázy, nikde kousek rovinky, na níž by mohlo letadlo bezpečně přistát. Stroj, svištivě rozrážeje vzduch, se hnál přímo ke skalním štítům.

Radarové oči spatřily skalnatou překážku a signalizovaly ji dál. Robot - automatický pilot - natočil výšková kormidla a poněkud zvedl dráhu letadla. Škoda, že motory mlčí. Být v chodu, stroj by bezpečně překonal hřeben a vysoko přelétl hory. I když se letadlo poněkud nadzvedlo, začalo po chvíli opět ztrácet výšku a směřovalo přímo k jednomu z hřbetů rozeklaného pohoří.

Skály, sevřené v mrazivé náruči ledu, už vypadaly jako na dosah ruky. Automat vedl letadlo mírně doleva, kde se hřeben propadal hlubokým sedlem. Několik málo metrů nad ledovcovým masívem raketoplán překonal nejvyšší bod, který měl v cestě. Trojice v letadle si ulehčeně oddechla. Opět jim svítla naděje na záchranu.

Ojediné bílé obláčky vystřídaly předchozí takřka souvislou vrstvu mraků a jejich zrakům se otevřel pohled na nový kraj. To už nebyla lákavá krajina na jih od horského hřbetu, která se na ně usmála několika průrvami v mračnec. Zde na severu se do nedohledna rozprostíral labyrint horských útvarů, osamocených bílých velikánů a hlubokých strží. Divoký, rozervaný a členitý terén se svažoval do širokého údolí, jímž se vinula mohutná řeka. Poskakovala peřejemi a hnala se stále dál, k východu. Obraz, plný divoké, syrové a drtivé romantiky přitahoval Nořin pohled, sevřel její duši a vymazal z ní vše, kromě pocitu tupé hrůzy.

Tak to je konec... Naprostý konec. Tam někde, na protějších stráních se roztrčíme. Není vyhnutí - na těch skalách nalezneme všichni smrt. A snad nikdy nebudou objevena naše těla, rozbitá tím strašným nárazem. Možná, že za staletí příští generace astronautů odkryjí zbytky raketoplánu. To už naše jména dávno upadnou v zapomenutí a jen historikové si ulehčeně oddechnou a doplní prázdné řádky v záznamech o pronikání lidstva na Terci.

V nepořádku a nekázni, jako ta voda v divoké řece, se Nořinou myslí valily znepokojivé představy. Zarazil je hlas prvního mechanika.

„Tak už to bude fungovat. Alespoň doufám. Vyskočíme?“

„Samozřejmě,“ druhý pilot sáhl po páce. „To je naše poslední možnost záchrany. Připravte se! Pozor!“

Katapultovací zařízení Noru vymrštilo, jako by byla malou loutkou.

Horami sevřený a řekou rozdělený kraj se přibližoval.

„Dejte pozor na přistání!“ v sluchátkách slyšela hlas druhého pilota. „Pod námi je jakýsi prales. Domluvíme se až na zemi. Když bude spojení přerušeno, zavěšíme na viditelná místa padáky a budeme je v kruzích obcházet tak dlouho, až se sejdeme. Vždy po hodině se každý vrátí k padáku. Končíme.“

Temně zelený koberec v hlubinách se začal před Nořinými zraky rozpadávat na jednotlivé díly pralesa. Nebyl to jednotvárný les z rovin, ale divoká houština navzájem propletených stromů, přerovaná stržemi, posetá ostrůvky polomů a shluky šedých skal. Koruny mohutných stromů se již napřahovaly po oranžových padácích. Nora cítila, jak se o ni větve stromu se zlobným sykotem ořely. Prales se jí uzavřel nad hlavou jako hladina jezera nad potápěčem a obestřelo ji zelené přítmí. S pružným trhnutím zůstala viset asi dva metry nad zemí. Padák pevně držel ve větvích a Nora se kymácela sem a tam.

Po delším nervózním úsilí se jí podařilo uvolnit sponu. Dopadla k zemi, do houští popínavých rostlin, které se plazily kolem ztrouchnivělých kmenů, mrtvě odpočívajících na zemi. Očekávala prudší pád, ale připadalo jí, jako by špatně odhadla výšku nebo jako by pojednou vážila méně.

Opatrně se rozhlédla, ale mnoho nespatriła. Husté houštiny, mohutné kmeny stromů, podobající se bukům a dubům, a zasmušilé, mechem pokryté skály zakrývaly výhled. Ochranný oděv jí překážel v pohybu, ale přesto se vyšplhala na dolní větve stromu a začala stahovat padák, který se zachytil v zelené klenbě.

Ve sluchátkách zazněl hlas, jen slabě, sotva slyšitelně. Členitý terén se skalami - není divu, že spojení nestojí za mnoho. Nora odpověděla a vzápětí uslyšela i Richarda Vana. Neustále se dorozumívali, ale trvalo jim ještě dobré dvě hodiny, než se sešli.

Vzpomínka na další dny a noci se podobá horečnatému snu. Znovu defilují před očima jednotlivé obrazy.

Obtížná cesta neprostupným pralesem.

Dohady, zda mohou otevřít helmice a svléknout ochranné oděvy. Nakonec to byl Richard Van, který první vdechl vzduch Tercie. Dobře to dopadlo a těžký kámen jim spadl se srdce.

A pak dál kupředu. Kupředu... ale kam? Ven z pralesa, do některého údolí, které by je dovedlo k potoku, k řece.

Noc byla rychlejší a zaskočila je uprostřed houštin pod košatými stromy. Jak přenocovat? Má někdo zapalovač? Ano, Igor, avšak zapalovač se rozbil. Pilot přistál na záludném skalisku, trochu se zranil na boku a zapalovač se přitom promáčkl. Co nyní? Co bez ohně uprostřed pralesa, kde se co chvíli křížovaly stopy neznámé zvěře? Co zde - v divočině, beze zbraně, bez přístřeší, bez ohně?

Ve větvích stromu, přivázáni lany padáků, prožili úděsnou a bezesnou noc, plnou beznaděje. Dole řvaly šelmy a jejich drápy rvaly se stromu kůru.

Kalné ráno, vtíravě chladné a zlomyslně nepřátelské, pozdravilo trojici pozemšťanů v koruně rozložitého stromu. Kolem se prostírala panenská divočina. Dravci se s příchodem dne vytratili.

„Vzduch je čistý,“ hlásil Van, který se první spustil k zemi.

Když Nora sklouzla po kmeni až do trávy, kolena se pod ní podlomila. Tak byla prokřehlá, ztuhlá, unavená po probdělé noci.

U potůčku naplnili prázdné láhve a po prvé se napili zdejší vody.

A zase únavná cesta. Ostré trny a šlehající větve houštin rozdíraly ruce i tváře, potrhaly pevné oděvy a dorážely na padáky, které stočili do balíků. Jen boty odolávaly, ale již dávno v nich čvachtalo bláto. Co chvíli zapadali až po kolena do páchnoucích bažin, plných stonožek, drobných hádků, velkých žab a rozmanitých jiných tvorů. Nora se zprvu otrásala odporem, ale brzo si zvykla a ani tu havěť nevnímala.

Konečně stáli na kraji pralesa a dopřáli si krátký odpočinek v hřejivých paprscích slunce. Osvěžili se dobrou pramenitou vodou a několika hrstmi na Zemi nevídaně velkých ostružin.

Nyní - co vlastně? Ach, ano, nocleh, lepší nocleh než včera. To především. Vydali se opět na pochod. Snad hodinu kráčeli divokým terénem, pokrytým vysokým kobercem tuhé horské trávy, plazivých křovin a pestrobarevných květů na metrových a dvoumetrových lodyhách, pevných jako lodní lana.

Cestu si klestili krok za krokem, ale pohybovali se nesmírně pomalu. Za hodinu urazili stěží půl kilometru. Slunce se už chýlilo k západu, blížila se další noc.

„Co dělat?“ váhal Igor. „Tady na otevřeném prostranství přece nemůžeme zůstat. Nezbude, než se vrátit zpět. V lese spíše najdeme úkryt. Pojd'me!“

Tak i druhou noc strávili na stromě, avšak o poznání lépe než předtím. Poučili se včerejšími zkušenostmi a zavěsili padáky ve větvích tak, aby tvořily visutá lůžka. Pod jejich potřhané oděvy dorážel chlad, dole se opět ozývali dravci, ale nic nemohlo probudit k smrti znavené poutníky - až druhé ráno na planetě.

Ten den - těžko na něj vzpomínat. Noře se vybavovala jen neurčitá spleť dojmů, která začínala únavnou cestou k strmému skalisku, kde chtěli hledat jeskyni. Určitě tam bude, tvrdil Igor Lesep, když k ní dorazili. Je to převážně vápencová skála - kde jinde hledat jeskyni?

Pak jednu skutečně spatřili, až docela nahoře, sto nebo sto padesát metrů vysoko. Její černý jícen se šklebil z bělošedé skály. Dobrou hodinu trvalo, než obešli skálu a po schůdném svahu vystoupili k hřebenu kopce. Utrmáceni dostali se do úzké strže, která se šikmo svažovala k temnému otvoru ve skále. A pak - ten pohled do smrti nevymizí Noře z mysli. Se zlobným mručením se ze sluje vynořilo mohutné medvědí tělo. Zvíře otevřelo tlamu a jeho tesáky výhružně zasvítily. Rozzlobená šelma se drápala strží nahoru, přímo k nim. Ted' byla dobrá rada drahá. Tváří v tvář rozlícenému jeskynnímu medvědu se jejich klacky zdály bezcenné, směšně ubohé a neškodné.

„Kameny!“ křikl Igor.

Nora se poslušně shýbla, uchopila těžký kámen a vrhla jej dolů na medvěda. Třebaže byla rozrušena, podařilo se jí zvíře zasáhnout. Šelma však lezla dál, jako by úder ani necítila. Teprve ted' se Nora rozhledla a pochopila Igorův záměr. Opíral se s Vanem o těžký balvan a pracně ho uvolňoval. Konečně povolil! Skalka se řítila dolů na medvěda, ale ten stačil ještě uskočit stranou a dál se drápal nahoru. Další balvan, který spojenými silami vyvrátili, s sebou strhl i suť drobného kamení. Medvěd se už nebezpečně blížil, vtom však

ztratil pevnou půdu pod nohama, začal se sesouvat a nakonec zmizel i s lavinou kamení za převisem skalního štítu. Jeho úzkostné řvaní se vzdalovalo a zanikalo v dunění dopadající sutě.

Tak dobyli svůj první příbytek na Tercii. Odporný medvědí zápach sice plnil jeskyni, ale vytrvali. Nic jiného jim ani nezbývalo. Sluj se táhla asi osm metrů do hloubi skály. Vzadu se poněkud rozšiřovala, vchod byl naopak dost úzký. Kamenitá zem studila a tlačila, stěny byly drsné, ale přece jen měli střechu nad hlavou, ochranu před nepohodou a do jisté míry i před nebezpečnou zvěří.

Od vchodu vedly dvě úzké stezky. Jedna z nich směřovala strží vzhůru k vrcholu skály, druhá po přirozené římse kličkovala dolů, kde vyvěral pramen a červenalo se lesní ovoce.

„Kdybychom tak měli oheň!“ postýskl si Igor. „Vydrželi bychom tu i delší dobu, než by nás naši vyhledali - nebo než bychom k nim sami našli cestu. Vzdálenost, která nás dělí, není tak velká. Naneštěstí stojí v cestě ty hory. Tady v jeskyni bychom mohli i přezimovat. Pravda, komfortní to zde sice není, ale co! Nějakou zvěř ulovíme, ryby nachytáme, nasbíráme do zásoby ostružiny -aale oheň!“ Bezradně a nemohoucne se rozhlížel kolem, jako by hledal plamínek, kterým by mohl zažehnout hranici. „Teplo! Oheň! A brzy. Oheň nám zaručí bezpečnost, život, budoucnost...“

„Nelze spravit zapalovač?“

„Ne,“ Igor vážně pohlédl na Noru. „Už jsem to zkoušel. Je to marné. Co dělat?“

„Lidé prý kdysi rozdělávali oheň třením dřev,“ poznamenal Richard Van. „Jako kluci jsme si hráli na Indiány a zkoušeli jsme to. Ale ani jednou se nám to nepovedlo.“

„Také ocílkou si lidé kdysi pomáhali,“ vzpomněla si Nora. „Četla jsem o tom. Křesali do kamene. Jiskra cosi zanítila, to se rozfoukalo, rozhořel se plamen.“

„Ano,“ přikývl Igor. „Ale kde vzít vhodný kus ocele? Nějaký křemen bychom už našli. Ocel - hm, kde vzít ocel?“ Člověk jedenadvacátého století se bezradně rozhlížel. Probírali maličkosti, které měli u sebe, po kapsách. Objevili tretky, pro život v divočině bezcenné - tužku, notýsek, rtěnku, skleněnou brož, načatý balíček cigaret, dřevěnou špičku, brýle proti slunci.

„A co -“ vykřikl pojednou Richard a sáhl po svěrcce padáku. Za několik minut z ní uvolnil tuhé ocelové péro s ostrou hranou.

Nastaly dlouhé, nekonečné hodiny pokusů. Našli několik kamenů, které jiskřily, když je třeli o sebe. Při škrtnutí ocelovým pérkem z nich létaly docela slušné jiskry - ale tím pokusy skončily. Vykřesávali jiskry do suchého listí, do medvědích chlupů, na kousek papíru z Vanova notýsku, ale marně. Za žádnou cenu nedokázali zanítit oheň. Stále jen jiskry - jiskry - ale ani sebemenší plamínek.

Zatím se setmělo a noc strávili v jeskyni bez ohně, chvějíce se zimou. Jeden byl vždy na stráž, druhí dva spali. Ale k čemu vlastně byla taková bezbranná stráž?

Jakmile ranní šero vpadlo do jeskyně, pokračovali v pokusech. Znovu a znovu vykřesávali chomáče jisker a bezmocně hleděli, jak uhasínají. „To je marné. Potřebujeme něco vznětlivého,“ Van bezmocně rozhodil rukama, „něco zápalného, co by hned chytilo.“ Obracel kapsy naruby. „Nic.“

Nora se znovu sklonila, uchopila ocílku a kamínek, který vydával nejvíce jisker. Mlčky sledovali její počínání.

Igor se náhle zahleděl na Nořiny upravené kadeře a zarazil se.

„Noro,“ v tváři se mu objevilo napětí, „jak to, že jste tak hezky upravená. Vy jste se musela ráno česat.“

„Ano. Co má být? Jsem už zase rozčuchaná, že. Ale co to s tím má společného? To je přece -“

„Půjčte mně na okamžik hřebínek.“

Žena nechápavě pozvedla obočí, ale sáhla do kapsy kazajky a podala mu malý hřebínek, zasazený do stříbrné rukojeti. Igor jej pozorně prohlédl. Zajiskřily mu oči a pochvalně přikývl.

„Právě takovým hřebenem jsem se jednou popálil,“ usmál se. „Dnes už se dávno nedělají. Ale tento je možná ještě z celuloidu. A to je překrásná hořlavina!“

„Je to nějaká rodinná památka. Normálně se s ním nečešu. Ale je maličký a tak jsem si ho na Astrid strčila do kapsy. Ovšem - pochybuji, že by hřeben chytl od jiskry,“ nedůvěřivě sevřela rty. „Ale, - což kdybychom tím perem naškrabali trochu prášku - to by snad -“

Opatrně oškrabávali starodávny hřeben, až měli maličkou hromádku hnědého prášku. Připravili papírek, hrstku suché březové kůry a dříví. Igor začal škrtat. Nic. Trpělivě opakoval pokusy a najednou - nevelký, ale prudce bílý plamének vyrazil z malé hromádky, zakousl se do papírku a za čtvrt hodiny již na okraji jeskyně plál velký oheň.

Tlačili se kolem něho, jako by se ho nemohli nasytit. Náhle však uskočili. Ze žlutých jazyků vyšlehl oslnivě bílý plamen, pohasl a ovanul je nepříjemným zápachem spáleného celuloidu.

„To byl hřeben,“ zbytečně vysvětloval Van, „nechali jsme ho na zemi hned vedle ...“

„Inu, budu se česat prsty a je to,“ pokrčila lhostejně rameny Nora, ale vzápětí se úzkostlivě zahleděla Igorovi do tváře. „To je hrozné - jak teď budeme -“

„Ano,“ přikyvoval Igor zamračeně, „čím budeme příště rozdělovat oheň?“

„Musíme ho neustále udržovat,“ mínil Richard, „není vyhnutí.“

Oheň však vesele plál a budoucnost už nevypadala tak černě. Nanosili náruče suchého paliva, jehož tu všude vůkol byl dostatek, u pramene si láhve naplnili vodou a vydali se hledat zabitého medvěda. Z kamenné sutě vyčnívala jen jediná tlapa, ale za několik minut perné práce odkryli celé tělo. Na kamenu přibrousili péro z padáku a neuměle stáhli ze zvířete kůži.

„V zimě se nám bude hodit jako příkrývka,“ poznamenal Igor.

Několik plátů masa z kýt a tlap doplnilo jejich kořist.

„Ovšem,“ uvažoval druhý pilot večer u ohně, „i tak je naše situace vážná. Stačí se podívat na okolní hory,“ mimoděk vyhlédl do noci. „Dovedu si představit, jaká strašná zima tu musí být. Je jaro, léto, nebo podzim? Podle padajícího listí bych soudil na podzim. Nasvědčuje tomu také přežralé borůvčí a ostružiny. Za čtrnáct dní nebo za měsíc třeba začne chumelit, vždyť hranice věčného sněhu není daleko. Stezka strží zledovatí, zimní bouře nás mohou na týdný uzavřít v jeskyni. To není právě lákavá představa. Přece jen by bylo lépe, kdybychom se pokusili najít trosky letadla. Tam je spousta maličkostí, které by nám usnadnily život. Potravin, pouzdro s náradím - třeba tam zůstala některá z pušek. A bydleli bychom přímo

luxusně - v porovnání tady s tou jeskyní,“ přejel rukou po drsných, hrbolatých kamenech. „Stroj je jistě trochu zprohýbán - to se dá čekat. Palubní přístroje jsou asi rozbity, křídla možná ulomena, ale trup - ten bude určitě vcelku.“

„To je sice všechno hezké,“ souhlasil Van, „ale raketoplán je bůhví kde. Řekl bych, že takových pět nebo deset kilometrů za řekou. Možná v propasti, kterou ani nenajdeme, v nepřístupné roklině. Třeba celý zapadl do hluboké bažiny, do jezera, do řeky. Mohl se také zabořit do země. A pak - jak se dostat přes tu řeku?“ podíval se z jeskyně do tmy k severu. „Je to úplný veletok se vzteklými peřejemi. Ale nakonec - zkusit by se to mohlo,“ dodal zamyšleně. „Ano, mohlo. Alespoň bychom měli jistotu, věděli bychom, na čem jsme.“

Zrána hned za rozbřesku oba muži vyrazili, aby posoudili, jak překročit řeku. Seshora z jeskyně si vtiskli do paměti cestu: k pralesu průsekem, který prorazili houštinou, pak doleva a podél přítoku až k velké řece. Cesta nemůže trvat víc než asi čtyři hodiny.

„Do večera jsme zpátky,“ slibovali.

Avšak večer minul, nastala noc a Nora zůstávala v jeskyni stále sama. Její myšlenky se převalovaly a rozbíhaly, unavené tělo se choulilo do hromádky suchého listí na tvrdé skále.

Až ranní chlad osamělou ženu probudil. Otevřela oči a spatřila oblohu, která bledla novým dnem. Otřásla se zimou a zahleděla se stranou, kde u vchodu do jeskyně zvečera plápolal oheň.

Zbyla z něho jen hromádka šedého popelu.

Kapitola 7

VYNÁLEZ KAMENNÉ SEKERY

Nora Elbová poznala pocit, který velké většině lidí zůstane utajen: poznala hrůzu ve fyzické podobě.

To nebyly obavy, jaké ji zavalily při katastrofě kosmické lodi Astrid, mrazivá tíseň, která ji sevřela, když katapultovací zařízení selhalo, ani zoufalý strach, jenž jí orosil čelo ve chvílích, kdy divoce rozervané velehory letěly raketoplánu vstříc. Zaplavil ji zcela nový pocit.

Sotva v mdlém svitu rodícího se dne spatřila šedou hromadu popelu, hrůza zalomcovala všemi atomy jejího těla. Cítila ji, jasně si ji uvědomovala jako něco hmotného, třírozměrného, ale neměřitelného. Hmatem ji vnímala jako těžký, chladný náhrobní kámen, sluchem jako bezútěšné ticho bez začátku a bez konce, chuť jako koncentrovaný destilát horečnatých snů, čichem jako pach sedmihlavé saně z dávných keltských pohádek, zrakem jako tmou, kterou neprosvětluje jediný spásný paprsek.

Strnula. Nevěděla o tom, ale její nehty se zaryly do skály a poznamenaly kámen na deseti místech světlými škrábanci. Jediná věc ji dělila od smrti - byl to oheň. Jediná věc jí dávala zlomek naděje, že se ještě někdy vrátí na rodnou Zemi, že spatří své spoléčníky z cesty vesmírem a že se setká s tím, kdo je jí nejbližší. Tou věcí byl oheň. V něm spočívala naděje, v ohni, který Nora nechala lehkomyšlně vyhasnout.

Ani si neuvědomila, že hodiny dřímala ve vchodu do medvědí sluje bez ochranného ohně, vystavena tisícerému nebezpečí. V kaleidoskopu obav, který jí vyvstával před očima, jako centové závaží převládalo tíživé vědomí viny. Tam v pustině, kde ještě vládou stíny noci, krácejí k smrti znavení přátelé. Igor Lesep a Richard Van jdou za ohněm, který je zahřeje, jdou za životem. A oheň vyhasl. Nemá hřeben, kterým by jej zanítla. Není naděje - zklamala důvěru.

Opravdu není naděje -?

Vrhla se k ohništi. Nočním chladem zkřehlé dívčí ruce sáhly do tepla. Horečnatě rozhrnovala šedočernou hromadu a její oči zoufale hledaly rudou jiskřičku. Nic. Stále nic. Až teď - nebo ji klame zrak? Ne! Pod příkrovem popelu, uprostřed, téměř na horké ještě skále, zajiskřil oharek - maličký, zuhelnatělý zbytek větvičky. Nora na něj dechla, jemně, opatrně, jako by se bála odfouknout líbezný sen. Oharek sotva viditelně zrudl, ale vzápětí opět zčernal. Bez váhání si vyrvala kadeř vlasů a položila ji na oharek. Když znovu zafoukala, objevila se slabá načervenalá záře, několik vlasů se zkroutilo, jeden jediný se seškvařil a slabý zápach vystoupil z ohniště. A opět nic.

Nořiny modré oči vzrušeně tékaly kolem. Chvějící se rukou uchopila suchý, zpola ohořelý hnědý list. Křečovitě jej sevřela a rozdrtila na jemný prach, jímž pokryla oharek. Znovu zafoukala. Objevila se skomírající záře, jediná jiskřička a nitka šedomodrého kouře. Rozechvělá žena přihodila další rozmačkaný list - a ještě jeden. Opět zafoukala do ubohé hromádky, v níž byla vepsána budoucnost tří lidských životů. Proužek dýmu zesílil a najednou pod ním vyskočil malý, blikavý plamínek. Útlé ruce jej přikryly několika větvičkami. Po několika vteřinách, naplněných mučivou úzkostí, se vznítily. Za chvíli plápolal v sluji oheň a odlesky plamenů tančily po ušpiněné tváři, v níž slzy kreslily drobné bledé stružky.

Velká můra, zmalátnělá ranním chladnem, se vrhla do plamenů. Ale to Nora neviděla, nevnímala. Před očima měla jen hravé jazyky ohně, cítila příjemné teplo.

Svět vypadal veseleji, půvabněji, černý závoj nad budoucností se protrhl.

Kalný rozbřesk dne se měnil v špinavé jitro, ozdobené červánky. Nad hory se vyhouplo ještě bledé, zaoranžovělé slunce a jeho paprsky pozlatily kraj novou nadějí. Proklouzly i na práh jeskyně a vítězně soupeřily se září plamenů.

Nový oheň byl posunut o několik decimetrů dovnitř, ale to stačilo, aby hustý dým zamířil do jeskyně. Naštěstí se držel jen v horní polovině a vytvářel nízký šedomodrý strop. Pod ním zůstával vzduch čirý a od vchodu doléhal dovnitř dech orosených květů. V jeskyni se teď nedalo chodit zpříma, vtíravý kouř vnikal do očí, do nosu i do úst - ale posezení zde bylo útulné. Praskající oheň na

dosah, pevná skála za zády, daleký výhled do slunného rána - to vše propůjčovalo pocit trvalého bezpečí, poklidné spokojenosti a úsměvné pohody.

Nora očima pohladila široké údolí pod skalní stěnou. Odtud shora detaily splývaly v jednolitý obraz, takže okolní kraj připomínal horská údolí v Kordillerách, na Kavkaze či v Himalájích. Nic nenasvědčovalo tomu, že jde o povrch jiné planety - jedenáct světelných let daleko od Země. Teprve pohled zblízka hovořil o opaku. Přibližoval očím veliké kapradiny, nevídaně vysoké stromy a nezvykle protáhlé traviny. Všechno bylo větší - i květy, brouci, ptáci a dravci. Jaká to podivná země, ta Tercie v souhvězdí Eridanu!

I člověk tu jinak žije. Dýchá vzduch jako na Zemi, ale jako by to zdejší ovzduší bylo čistší, opojnější a přitom silnější a vydatnější. Připadá si zde zdatnější. Lehčeji se stoupá do strání, kameny, větve, sbalený padák i helmice - všechno méně váží, je úplnou hračkou přeskochit široký potok. Dobře by se žilo na Tercii - kdyby - vrásky zbrázdily Nořino čelo.

Igor s Richardem nepřicházejí. Co je s nimi? Kde jsou? Stále ještě nejdou.

A přece je už ráno - pokročilé ráno. Slunce stojí dobrých deset stupňů nad obzorem. Rychle stoupá vzhůru k zenitu, tak rychle - jako by také den byl kratší. Pohlédla na hodinky, ale ty ukazovaly třetí hodinu ranní. Nora pokrčila rameny. No ovšem, čas na raketě nesouhlasí přece s časem na Tercii.

Palčivý pocit žízně jí sevřel hrdlo. Malý zbytek vody dávno dopila a také poslední hrst velkých, poněkud trpkých ostružin snědla už večer. Napít se tak čiré, chladné vody a něco pojit! Něco teplého. A hlavně - zadívat se do očí kamarádů, vidět opět jejich tváře. Obavy se znovu jako strašidelné stíny plížily do Nořina srdce a minuty bezútešně ubíhaly, jedna za druhou, doprovázeny praskotem ohně a tíživými myšlenkami. Žena v jeskyni otočila láhev hrdlem dolů a pozvedla ji. Třeba se tam najde ještě jedna kapka. Ne, nenašla se.

Uši, až k bolesti napjaté stálým očekáváním, konečně zaslechly neurčitý hluk. Ne zdola, odkud očekávala příchod svých soudruhů, ale z druhé strany, od hrotu skály, od strže, která se šikmo svažovala před vchod do sluje. Co to znamená? Roklí zazvonil kámen,

přeskočil skalní římsu a nehlučně padal do hlubiny. Nora bleskurychle uchopila silnou větev, kterou měla připravenou u ruky, a zanítila ji v plameni. Současné však uslyšela hlas. Lidský hlas, milý lidský hlas.

„To jsme my!“ hlaholil Igor. „Už jsme tady!“

Vzápětí se objevili.

Igor podpíral kulhajícího Richarda, ale oba se zeširoka usmívali. Na bledých, unavených, od nevyspání přepadlých tvářích tkvěl úsměv málo věrohodně - jako maska. Z jejich šatů zbyly pouhé mokré cáry.

„Trochu jsme se opozdili,“ protahoval Igor matným hlasem. „Měli jsme nehodu, docela malou nehodičku,“ rychle připojil, když viděl ustrašený výraz v dívčí tváři. „Ne, nic vážného se nestalo. Dobrý konec všechno napraví. Netroufali jsme si šplhat po té dolní stezce, raději jsme skálu obešli. Jistota je jistota. Spěchali jsme, Noro, věřte, že spěchali - ah, to je báječný pocit!“ vztáhl ruce k ohni a mnul si dlaně. „To teplo -“

Oba se schoulili k plamenům a z jejich mokrých hadrů začala vystupovat pára.

„Teď už je to dobré,“ pochvaloval si Richard, „ale ani jsem nevěřil, že to přežijeme. Počítal jsem se zápallem plic. A podívejme se - ani rýma, nic, dočista nic.“

„To teplo, jaká je to příjemná věc,“ pokračoval Igor. „Však jsme se báli, Noro, že vám oheň uhasne. To by byla katastrofa. Pak jsme si řekli - kdepak Nora, ta je vtělená spolehlivost. Nezamhouří oka a bude přikládat celou noc. Ale stejně,“ Igor se rozhlédl jeskyní, „šetřila jste dřívím. Mysleli jsme, že tu nebude už ani tříska.“

„Šetřila,“ přikývla Nora váhavě a rty se jí roztřáslly.

„Jste báječné děvče, Noro,“ Igor jí stiskl paži „A nyní budeme hodovat. Přinesli jsme - podívejte!“ ukázal na rybu, která vzhledem i velikostí připomínala urostlého pstruha. „To vám byla práce! Chytat rybu bez udice, bez sítě - dvě hodiny to trvalo a utrmácelo nás to až až. Celý malý záliv na potoce jsme museli zahradit kameny, abychom tu potvůrku chytili. Vlastně to nebyl potok, ale říčka.“

Místy se rozlévá - ale, co bych to protahoval. Čeká nás pochoutka. Škoda, že nemáme sůl. Co naplat - i tak si pochutnáme.

Když má člověk prázdný žaludek, tak si moc nevybírám. Já teď skočím dolů pro vodu a přinesu nahoru i pěknou hromádku ovoce. Našli jsme borůvky, ohromné borůvky - velké jako ořechy. Za čtvrt hodiny budu zase zpět.“ Po opožděné snídani, když se ve svitu poledního slunce vyhřívali před jeskyní, vyprávěli o své dobrodružné cestě. K řece dorazili bez nehody a poměrně snadno. Ale dlouho se marně snažili nalézt nějaký příhodný brod. Nebýt toho, že s sebou vzali z padákových provazců navázané lano, snad by se přes řeku vůbec nedostali. I tak to bylo obtížné. Připoután k provazu, Richard se na nejvhodnějším místě vydal na druhou stranu.

„Proud je tam divoký,“ líčil svůj zážitek, „ale to nebylo nejhorší. Sice se mnou párkrát pěkně smýkl, dvakrát mě musel Igor vytáhnout zpět, ale nakonec to šlo. Konečně, v plavání nejsem žádný nováček. Zato ta voda! Teče přímo z ledovců - jinak to není možné. Myslel jsem, že zmrznu. Připadal jsem si jako živoucí - co to říkám! - jako sotva živoucí rampouch. Nakonec jsem se přece jen dostal na druhou stranu.“

„Já už to měl snadnější,“ Igor pokračoval. „Lano jsme natáhli přes řeku, přivázali ke stromům a já jsem vlastně jen ručkoval. Trochu jsme se osušili, vyždímali šaty - snad bych měl říci hadry - proč nadsazovat - a hledali jsme místo, kudy bychom vylezli na protější stráň. Určili jsme dost přesně, kam mohlo letadlo dopadnout. Ve chvíli, kdy jsme vyskočili, už citelně ztrácelo výšku. Je asi těsně za tím druhým hřebenem,“ vztáhl ruku k severu. „Vidíte? Ať je to odtud vzdušnou čarou deset nebo patnáct kilometrů - více rozhodně ne. Ovšem - vzdušná čára a skutečná cesta divočinou, to jsou věru dvě docela různé věci. Kdepak! Nedostali jsme se ani na první hřeben a už se připozdívalo. Viděli jsme, že máme co dělat, abychom byli do soumraku doma,“ usmál se svým slovům. „Doma! Tady v té medvědí díře - a přece jen opravdu doma, u vás. Na jednom místě jsme se straně viděli i váš oheň - lákalo nás to k návratu. Ale pak -“

„Pak jsem všechno pokazil,“ přerušil ho Richard zasmušile. „Jsem prostě vyložený smolař, nemotora. Skoro na čisté rovině jsem upadl -“

„Pěkná rovina -“

„Krátko a dobře, upadl jsem. Podvrtla se mi noha. V tu ránu jsem byl jako batole. A tak se stal Igor chůvou. Až jsem slzel dojetím, jak se o mne staral. K brodu s lanem, nataženým přes řeku, jsme kvůli tomu dorazili až k večeru. A co myslíte? Obcházela tam jakási potvora. Tygr, velký jak stodola.“

„Lev.“

„Tygr.“

„Určitě to byl lev.“

„To je jedno. Ukrutné zvíře s tesáky jak mroží kly,“ Richard pokračoval ve vyprávění. „Noha, nenoha, už jsme byli na nejbližším stromě. A co nám zbývalo? Nic - museli jsme čekat, čekat. Po pravdě řečeno, už jsem prožil příjemnější noci. S úsvitem se zvíře ztratilo a kolem byl zase klid. Mohli jsme pokračovat dále. Cesta přes řeku, pak podél potoka, nakonec lesem - a tak jsme nyní tady. Ovšem,“ připojil zatrpkle, „já jsem hotový mrzák.“

„To nic není, nepřeháněj,“ mírnil ho Igor. „Trochu to zpevníme obvazem a zítra jsi opět chlapík.“

Na druhý den Richard sice ještě chlapík nebyl, ale otok s kotníku již sešel, bolesti minuly a dalo se čekat, že za další dva nebo tři dny bude chodit zase normálně. Bylo na čase rozhodnout, co podniknout dále.

„Já bych řekl,“ soudil Igor, „že musíme v každém případě najít letadlo. Taková jeskyně,“ rozhlédl se kolem, „je ohromná na víkend, když člověka omrzí civilizace. Ale prožít tu zimu?“ oťrásl se. „Dovedete si to představit? Jak zahradit vchod, aby přesto odcházel kouř? Kam uskladnit palivo na celé týdny a měsíce? Vždyť ani nevíme, jak bude zima dlouhá. Kam a jak uložit zásoby potravin a hlavně - kde je vůbec sebrat? Naproti tomu - jakou pohodu bychom našli v raketoplánu! Krunýřem letadla by nepronikl ani nejhorší mráz. Topení by tam šlo jistě nějak zařídit. Jestli jsou v pořádku sluneční baterie, mohli bychom svítit elektřinou. Třeba i topit a vařit. Ze sedadel si zhotovíme báječná lůžka, budeme spát jak v peřinkách. A těch věcí, které by se nám hodily! Je tam železná zásoba koncentrovaných potravin pro dvaadvacet lidí. Nám třem by vystačila dobře na měsíc. Je tam bedna s nářadím a spousta všelijakých drobností, z nichž bychom si pořídili zbraně, udice a já

nevím co všechno ještě,“ Igorovi se rozzářily oči. Celou zimu bychom si tam žili v úplném komfortu a zjara bychom se vydali na jih, k našim. Tak, co tomu říkáte?“

„Na první pohled to zní lákavě a rozumně,“ souhlasil Richard Van. „Musíme však myslet na zadní kolečka. Počítejme s možností, že letadlo zapadlo někam, kam nemůžeme. Třeba na dno jezera, do bažiny a podobně, jak jsme o tom mluvili. To se klidně mohlo stát. Co potom? Cesta zpátky, ovšem. Ale - jak tady? Oheň dávno vyhasne - jeskyni třeba zabere zatoulaný medvěd. A my zůstaneme právě tam, kde jsme před několika dny začínali. S holýma rukama před obydlenou slují.“

„Hm,“ Igor se zamyslel. „Pravda. To je zapeklitá věc. My tři dokážeme ohromné věci - létat mezi hvězdami například, ovládat ohromnou kosmickou loď. Ale nesvedeme takovou docela obyčejnou věc - rozdělat holýma rukama oheň. Věc, kterou ještě dnes dokáže leckterý dědoušek na Amazonce, na Kongu či kde jinde. Co jsme se natrápili s těmi kameny a je to k ničemu -“

„Jak to,“ přerušila ho Nora. „Oheň přece máme.“

„To ano,“ přikývl, „ale bojím se, že bychom ho neuměli rozdělat po druhé... Nebo, řekněme, že bychom tu museli léta zůstat. Potřebovali bychom různé nástroje. Z čeho? Z kovu, samozřejmě. Kdo z nás si troufá vyrobit železo? Já, prosím, určitě ne. Vím, že se to dělalo ve vysoké peci. Ale jak na to? Nebo vezměme otázku rudy. Jak ji poznám? Nemožnost. Koks? Holý nesmysl. Ted' mě napadá - jde to i s dřevěným uhlím. To se nějak pátilo v milířích. A zase jsem s rozumem v koncích. K rudě se jistě něco přidává, ale co? Nemám zdání. Ani bronz bychom neuměli připravit, a přece to lidé dovedli už kdysi dávno.“

„Tady vidíte,“ zabručel Richard, „kam vede specializace -“

„K rozmachu civilizace a kultury, to je bez debaty,“ vložila se Nora do rozhovoru. „Dovedla lidi od bronzových nožů ke kosmickým raketám -“

„Ale také k atomovým bombám,“ přerušil ji Richard.

„Proč na tohle vzpomínat?“ vyčítavě na něj pohlédla. „Dovedla lidi od pazourku k automatickým továrnám. Stačí se rozhlédnout po Zemi - vlastně nemusíte ani tak daleko.“

Dovedu si představit, jak žijí tam dole na jihu. Fyzik, chemik, geolog, botanička, zoolog - pro ně musí být hračkou nalézt rudy, vyrobit čistý kov, zpracovat jej, zhotovit nářadí a pomůcky, zpestřit stravu rostlinami... Zildes opatří zvěřinu, psi je varují před nebezpečím, kuchař jim připravuje lahůdky - těm se žije. Ale i my se tím vším musíme nějak prokousat. A pokud jde o oheň? Nemůžeme ho vzít s sebou? Třeba na něco přijdeme.“

„Oheň nemůžeme schovat do kapsy,“ namítl Richard sklesle.

„Leda do něčeho, co se nepropálí,“ uvažoval Igor nahlas.

„A kde to něco vzít!“

„Udělat.“

„Z čeho?“

„Nu, z něčeho.“

Nakonec se ten problém přece jen podařilo vyřešit. Schránku na oheň po několika nezdařených pokusech zhotovili z vrbového proutí a mazlavého jílu. Tuto neobvyklou mísu zavěsili na držadlo z padákového lana. V medvědí jeskyni rozdělali veliký oheň, avšak nenechali jej plápolat. Když se dřevo jaksepatří rozhořelo, obložili je drny a hlínou. Pouze nepatrný sloupek dýmu se vinul z té velké hromady. To byl Igorův nápad. Vybavil si vzpomínky na klukovská léta - jak při sklizni brambor uchovávali oheň na poli. Vchod do jeskyně nakonec zavalili velkými balvany.

Podivný pocit zaplavil Noru, když opouštěli sluj, kde strávila několik pohnutých dní. Vlastně to byl jen zvířecí brloh, bez stopy pohodlí, prohlubeň ve skále, plná medvědího pachu a štiplavého kouře - ale pro ně znamenal ostrůvek poměrného bezpečí v neznámé divočině, přístřešek, skromný domov. Teď se k němu obraceli zády a šli do neznáma cestou, kterou lemují otazníky.

Vyrazili časně zrána a pomalu postupovali vpřed. Přes ramena si zavěsili balíky s padáky, ochrannými oděvy a helmicemi. Co chvíli zastavovali, aby přiložili na oheň. Zanedlouho nabyli jisté zručnosti a rozeznali dřevo, které hořelo dlouho a vydávalo silný žár, zjistili, že žhavé oharky vydrží déle, když jsou sevřeny věncem popelu. Naučili se udržovat nízké plameny, které nemohly přepálit držadlo, ba i doutnající oheň bez plamene. Opatrování ohně je dost zdrželo, takže k řece dorazili až odpoledne.

Řeka vyhlížela vsutku hrozivě, sverpě. Divokými peřejemi se s temným hřměním vztekle hnala zpěnná voda a Nora nemohla pochopit, jak se vůbec Richard dostal na druhou stranu. Nad hučícím proudem se prohýbalo dlouhé lano, ale i tak byl přechod na druhý břeh obtížný. Potměšilý proud několikrát podrazil Noře nohy. Nakonec už neměla dost sil, aby se přidržela provazu. Jen smyčka, kterou byla k lanu volně připoutána, ji zachránila před jistou smrtí v chladných peřejích.

Nádobu s ohněm zavěsili na lano a posunovali vpřed. Chvěli se o osud žhavých uhlíků, neboť ze zuřícího proudu místy vyskakovaly vysoké gejzíry vody a krůpěje padaly se zasyčením do plamenů.

Slunce se již sklánělo nad rozeklaný obzor, když konečně všichni tři stanuli na druhém břehu.

Nora usedla na balvan, uhlažený povodněmi. Rty se jí trásly.

„Chce - chce se mi plakat - a nevím proč -“

Igor ji lehce pohladil po rameni.

„No - snad to nejhorší už máme za sebou.“

Nejdříve vyhledali vhodné místo k táboření. Tvořil je ostrý zářez do skály, před nímž rozdělali oheň. Nanosili dostatek paliva, jehož tu byla všude hojnost, a upekli si nevzhledného hlodavce, kterého zasáhl dobře mířený kámen z Igorovy ruky. Maso ze zvířete, jež svým vzhledem připomínalo velkou veverku, chutnalo zahořkle, zůstalo tuhé, ale přece jen zahnilo hlad a zasytilo. Po večeri si rozdělili stráž. Vždy budou dva vzhůru a jeden se vyspí.

Strávili noc, na jakou se nerado vzpomíná. V záři plamenů se občas objevily zlomyslně světélkující žlutozelené oči, zlobný řev několikrát zazněl údolím, ale oheň zřejmě budil respekt dravců. Jednou je vyplašila lavina drobného kamení, která se po otřesu půdy řítila po stráni, naštěstí mimo. Za svítání se bez dlouhého otálení vydali na další pochod.

„Dnes už možná budeme spát lépe, v pohodlí - v letadle,“ těšil se Igor.

„Jen aby,“ Richard pochybovačně semkl rty.

K večeru toho strastiplného dne se potáceli již zcela vyčerpáni - i šepem pronesené slovo znamenalo pro ně námahu. Smrákalo se, když spatřili raketoplán. Jak předpokládali, padl na druhý hřeben

kopců, ale při pádu splynul se svahem, na němž se na konci dlouhé a hluboké rýhy zastavil. Do šera se třpytilo jeho stříbrné tělo, jedno krátké křídlo opřeno o zem, druhé vysoko zdviženo nad kamenitou drť.

Pohled na letadlo vlil novou sílu do unavených těl. Rozběhli se vpřed a za okamžik se, už dotýkali hladkého kovu. Igor se snažil otevřít dveře. Odklopil nevelký kryt, otočil kruhovým uzávěrem, ale marně cloumal dveřmi. Vězely v rámu jak přibité. Oběhl letadlo a zkoušel nouzový východ. Opět bez výsledku. Richard pozorně prohlížel takřka neznatelné spáry těžkých uzávěrů. Pak zavrtěl hlavou.

„Co je?“ Igor zbledl.

„Dveře se pádem zřejmě vzpříčily,“ v hlase prvního mechanika se neozvala ani stopa pohnutí. „A nouzový východ nemusíme ani zkoušet. Ten je uzamčen zevnitř. Šachty, kterými jsme byli vymrštěni ven, se automaticky uzavírají a zajišťují zevnitř.“

„Můžeme,“ Igor si olízl okoralé rty, „můžeme se tam vůbec nějak dostat? Otevřeme to?“

„Jak?“ Richard Van rozhodil bezradně rukama. „Jak bys to chtěl bez nástrojů dokázat. Jak chceš rukama prorazit titanový pancíř?“

Výsměšné ticho je sevřelo jak bezedná tuň. V posledních záblescích dne se lesklo velké letadlo, s trupem, vystlaným nadějemi - tak blízko - a přitom tak daleko...

„Sklo!“ vzkřikl Igor.

Běželi vpřed, kde jako nehybné oči pohádkové obludy zírala kulatá okna raketoplánu. Jimi viděli přední sedadla a hrozným nárazem rozbité pouzdro, z něhož se na podlahu vyvalila záplava krabic, nástrojů a přístrojů.

Ironií osudu se přímo pod oknem rozsypala bedna, z níž vyhlíželo lesklé ostří sekery.

Igor se sehnul a zvedl těžký kámen. Rozmáchl se a silou, znásobenou zoufalstvím, jej vrhl proti oknu. Balvan se roztříštil na několik kusů, ale sklo zůstalo celistvé - neobjevila se na něm nejmenší stopa po úderu, ba ani škrábnutí.

„Je silné půl metru,“ řekl tiše Richard, „a tvrdé takřka jako diamant. Zbytečně se namáháš.“

„Nu což,“ ozval se Igor, nyní již klidněji. „Vyspíme se na to. Ráno je moudřejší večera. Snad zítra na něco přijdeme.“

S tělem raketoplánu za zády, s tupým křídlem nad hlavou s ohněm vpředu prožili další noc, opět neklidnou a bezúspěšnou. Okolím se zase procházeli dravci.

Ani ráno nepřineslo řešení. Titanový pancíř odolával všem pokusům. Marně o něj rozbíjeli kamení. Když slunce vystoupilo na nejvyšší vrchol své dráhy, uvědomili si, že vlastně jen maří čas, že se zbytečně zdržují. Zde, takřka na dosah ruky, bylo vše, po čem toužili - úplný poklad, ale poklad za devaterými zámky.

„Vyzkoušeli jsme opravdu všechny možnosti?“ ujišťoval se Igor.

„Ano,“ přikývl Richard. „Trup je pevně uzavřen. Můžeme se dostat do trysek motorů. Ale to není na nic - s vlastním tělem stroje jsou spojeny jen trubkami. Mohli bychom otevřít otvory pro přívod paliva. Těmi by prolezla leda myš a to jen do nádrží - nikam dále. Co bychom tedy zkoušeli?“

Co zbývá? Cesta zpátky - zpět do medvědí jeskyně ve štítu skalní stěny - a tam?

Odpoledne se obloha zatáhla těžkými mraky a mírně sprchlo. Nahoře v horách sněžilo a přímo před jejich zraky se hranice sněhu opět posunula dolů. Citelně se ochladilo.

Igor se k večeru vrátil z lovu. Měl štěstí, podařilo se mu zahnat do rokle a tam kamením utlouci velkého králíka. Zatímco jej s Norou upravoval k večeři, Richard skončil poslední prohlídku raketoplánu. Přišel k ohni a posadil se.

„Druhý východ je uzavřen,“ bezvýrazným hlasem mumlal. „Všechny nouzové šachty zase pevně zapadly. Bylo by krásné, kdyby tak některá zadržela a nedolehla. To se však nestalo. Zřejmě měli na raketoplánu pečlivého mechanika,“ jízlivě připojil. „Všechno vzorně fungovalo, ano, až na ty katapulty - pečlivý mechanik!“ podivně se zachechtal.

Igor pohlédl na Noru a pokrčil rameny.

Richard Van se sehnul a mlčky se zabýval jakousi prací. Ke konci rozeklané větve šlachami z králíka vázal plochý a ostrý kámen.

„Co to bude?“ ptal se Igor, aby ho vytrhl z trudných myšlenek.

„Co by to bylo, jen se podívej!“

„Sekerka -?“

„Ano. Kamenná sekera. Ohromný vynález, kamaráde, jeden z největších vynálezů člověka. Musím jej přihlásit na patentním úřadě - jen co pořídím trojmo popis, koupím kolky a naleznu ten zatracený úřad. Doufejme, že tam nejsou velcí byrokraté!“

Hlasitě se rozesmál. Vyskočil, rozmáchl se sekerkou, která zazvonila o titanový pancíř raketoplánu.

„Dva vynálezy!“ chraptivě vykřikoval Richard. Oči se mu leskly jako v horečce. „Dva vynálezy se střetly!“ Znovu udeřil kamennou palicí do letadla. „Udělal jsem ohromný vynález! Zahajuji velkou epochu lidstva na Tercii. Vidíte ten můj vynález?!“ První mechanik potřásal kamennou sekerou a zalykal se hysterickým smíchem.

Igor uchopil Vana za ramena a lehce jím zatřásl.

„Neblázni, člověče! Měj rozum! Nemysli na to. To by nám tak scházelo, aby se někdo z nás pomátl. Večeře je hotova, musíme se posilnit na zítřejší cestu. Čeká nás toho ještě moc - a zima nám velký předstih nepopřeje.“

Van ztichl a vytřeštěně hleděl do tmy.

Kapitola 8

OTÁZKA EGIDY ARPÁDOVÉ

Kapitán seděl na observatoři a starostlivě pohlížel k jihovýchodu, kde se kupila nízká hradba šedých mraků.

Observatoř - tak nazývali astronauti nejvyšší vrcholek žulového skalního masívu, v jehož výklenku našli útočiště. O název se postaral profesor Glób, který místo obsadil a za uplynulých deset dní je vybavil mnoha důmyslnými zařízeními.

Otočná korouhvička ukazovala směr větru - jak zjistili, převládal tu jižní a jihozápadní vítr - a větrník s větší nebo menší přesností zobrazoval jeho sílu. Trpělivý profesor oba přístroje zhotovil z dřevěných hůlek a z brků divokých hus, ložiska vyvrtal špičkou vypůjčeného nože a vymazal jelením lojem. Jeho ruce, již stařecké, svráštěné, jakoby omládlý a vracely se do dětských let. Vždyť ty primitivní přístrojky také vypadaly jako hračky. Ale to nevadilo. Profesor se spokojeně usmíval a výsledky svých pozorování pravidelně zaznamenával do zápisníku.

Rovná tyčka z tvrdého dřeva, pevně zaklíněná do skalní spáry, představovala hlavní součást slunečních hodin, jejichž číselník byl rozdělen nejen na hodiny, ale i na čtvrt hodiny. Nechyběl ani dešťoměr v podobě vyhlazeného dŮlku ve skále a tlakoměr, zhotovený z Evina kapesního flakónku, v němž převařená dešťová voda vystřídala jemnou voňavku. Nyní profesor pracoval ještě na konstrukci kovového teploměru, bez něhož, jak tvrdil, se řádná meteorologická stanice neobejde. Teplem se protahující dvojmo svinuté pero z padáku mělo podle jeho plánu pohybovat ručičkou, která na číselníku ukáže teplotu.

„Není to sice můj obor,“ vykládal, „ale myslím, že začnu předpovídat počasí. Jen co se tu trochu rozkukám.“

Zlatý hřeb ve vybavení observatoře však představoval dalekohled. Profesor jej smontoval z čoček, které tak prozíravě propašoval na Tercii. Dva dny a dvě noci si lámal hlavu, jak pořídit tubus. Nakonec s pomocí chemika Faltanera vymodeloval dvě

hliněné trubice, které vypálili spolu s ostatními cihlami a opletlí vrbovým proutím. Faltaner dosud nemohl bez berlí udělat ani krok a rád profesorovi s touto piplavou prací pomohl.

Průměr trubek zvolili tak, aby se jedna z rour dala zasunout do druhé. Čocky po několika nezdařených pokusech upevnili lepkavou pryskyřicí, když předtím sazeři začernili vnitřek tubusu. Při těchto pracích vydatně pomáhal i filmař Jur Paldy.

Astronomy z observatoře na Mont Everestu nebo z pozorovatelny na Měsíci by tento dalekohled stěží přivedl k vytržení, ale trosečníkům na Tercii připadal jako hotový zázrak.

Za jasných nocí očím profesora Globa přibližoval taje hvězdné oblohy, ale ostatní členové výpravy si více cenili pohledů, které jim otevíral přímo na Tercii.

Jaké zajímavé obrazy jim dalekohled přiblížil!

Bílá temena vysokých hor se v dalekohledu rozpadala v třpytné ledovce, sněžné pláně, divoké soutěsky a strmé stěny, spadající do bezedných propastí. Jinou scénérii otevíral pohled na bližší a nižší horské pásmo na jihu: stráně, pokryté šalvěji, se střídaly s hlubokými listnatými i smíšenými lesy, vysoko vzhůru vybíhaly nepravidelné pruhy, porostlé jalovcem, trpasličími břízami a pozdně kvetoucími vřesovinami. Jejich zádumčivou modř rámovala studená zeleň mechů nebo šed' lišejníků.

Další skalnatý útvar ležel za zvlněnou savanou několik kilometrů od pozorovatelny a zacláněl výhled na západ. O to bohatší výběr skýtala podívaná k východu. Tam se do nedohledna rozprostíralo široké, zelené údolí, sevřené na severu i na jihu horskými hřebeny. Šířku údolí odhadli na dobrých dvě stě nebo snad tři sta kilometrů. Dalekohled z těch dálav vyloupl louky, které se v mírném jižním větru vlnily jako malá moře; houštiny vrb, lísek, oleandrů a mnoha neznámých druhů křovin v nich vytvářely temnější ostrovy, nad něž vynikala roztroušená skaliska. Občas se v zorném poli zatřpytilo jezírko nebo stuha říčky.

Dalekohled objevil život a pohyb i tam, kde prosté, neozbrojené oko nepostrehlo zhola nic. Soustava čocěk přiblížila stáda antilop a jelenů, malé koníky, které vzápětí pohltila vysoká tráva, bobry, větřící na říčních hrázích, a divoké vepře, povalující se

na pokraji bažin a kaluží. Na skalní stěně dalekohled rozlišil temně hnědého medvěda, na vrcholu srázu zachytil štíhlou siluetu kamzíka, u jezírka želvu s vlnovitě zvrásněným krunýřem a na větvích stromů opeřence se zahnutými zobáky, kteří se velikostí blížili horským orlům na Zemi. Jedenkrát zahlédli i nevábneho nosorožce s dvěma rohy, který se po vzdáleném svahu kolébal kamsi k vodě.

Co na tom, že všechny ty obrazy viděli v dalekohledu obráceně! Tomu si oko za chvíli přivyklo. Co na tom, že zaostřování obrazu trvalo s tak primitivním přístrojem celé minuty! Objevné pohledy do kraje jim vynahradily ztracený čas.

Přístroj obsluhoval výhradně profesor Glób a žárlivě jej střežil před nešetným zásahem nepovolaných rukou. Za jeho zády se nikdo dalekohledu nesměl dotknout. Výjimku nepovolil ani kapitánovi. A tak velitel expedice mohl pozorovat kupy mračen na obzoru jen pouhým okem.

Konec konců - ani dalekohled by mu více neřekl. Mraky na jihovýchodě se mu pranic nelíbily - vypadaly na déšť. Ostatně, změnu počasí naznačil i znatelný pokles, který profesor zaznamenal na svém jednoduchém tlakoměru. Deštivé období by věru přišlo nevhod - teď, kdy ještě neměli pořádnou střechu nad hlavou a kdy se důležité práce vlastně teprve rozbíhaly.

Za uplynulých deset dní udělali slušný krok vpřed - ale kdyby tak slunné počasí chtělo ještě vydržet alespoň týden!

Kapitánův pohled se svezl dolů, pod skalnatý sráz.

Tam, kde před týdnem viděl jen vykolíčkový obrys budoucího domu, dnes už byly vyhloubené základy a okolo ležely hromady kamení na podezdívku. Nevelký obdélníček země, ale kolika těžkými kapkami potu byl skropen! Lidé, kteří přiletěli ze světa strojů a důmyslných automatů, holýma rukama vláčeli neforemné balvany, ubohými lopatami z nalezených losích parohů a ostrými odštěpky dřeva hloubili základy pro stavbu, nejprve do sevřených dlaní a pak do neuměle upletených košíků nabírali vlhkou hlínu, aby ji zformovali do podoby cihel. Hotové kvádry prohněteného jílu propichovali ostrým klacíkem, vršili je do pyramid a vypalovali.

Aram Rakumjan stiskl rty a pohlédl na své ruce. Zbrázdilo je několik šrámů, nehty se ulámaly, dlaně ztvrdly a kůži protkala tmavá síť. Dosud neměli mýdlo a ani horká voda, ani jemný říční písek nestačily na dokonalé omytí. V rozpacích si přejel bradu. I zhrublou dlaní ucítil pichlavé strnisko. Usmál se. Neviděl se sice, ale mohl si domyslit, jak vypadá: jako ostatní muži zde na Terci. Hádal, zda v jeho tváři stále ještě převládají černé vousy nebo už bílé. Ani by se nedivil, kdyby za poslední dny zbělely. Povytáhl tvář a snažil se natočit oči ke strnisku.

Vtom se jakási ruka dotkla jeho ramene.

Za kapitánem stála mladá, snědá žena. Egida Arpádová, druhá radiotelegrafistka. Ale jakápak telegrafistka? Zde v divočině! Žena Egida Arpádová, nic více a nic méně. Jen žena.

„Jste nějaký zasněný - Arame.“

Kapitán sklopil zrak. Arame - jen jednou ho tak oslovila. Tehdy před odletem, tehdy, kdy hudba zvala k tanci a oči byly zamženy melancholií, kterou vyvolává každý odchod. Tenkrát mu položila ruku na rameno a řekla: „Vrátíme se zase zpátky - domů - na Zemi, Arame?“

„Vrátíme, Egido,“ odpověděl, pevně, přesvědčivě. Pak byl léta jen kapitánem.

Nyní mu Egida zase klade ruku na rameno a zase říká - Arame. Bude tehdejší otázku opakovat? A když ano, co odpovím? Řeknu pravdu? Přiznám se, že nevím? Že to nevím, protože jsem se dopustil osudné chyby? Mám to říci já, který musím představovat vtělenou víru ve šťastný závěr naší výpravy? Ne - budu mlčet. Musím mlčet. Ne ze zbabělosti, ale proto, aby se zachoval klid, udržela naděje v návrat, v záchranu, aby se předešlo zmatkům, depresi, zoufalství, ochabnutí, roztržkám... Opravdu, nemlčím ze zbabělosti. Až nadejde den - a věřím, že nadejde - kdy zde přistane raketoplán z druhé Astrid, motory umlknou a jeho dvířka se otevrou - pak řeknu vše. Pak přijde ta chvíle. Skládám svou funkci, povím otevřeně, protože jsem se dopustil osudné chyby - trestuhodné nedbalosti. Naši předchůdci na Astronu dokázali vyslat alespoň část zprávy. Pokusili se nás varovat. My jsme naproti tomu nevyslali nic, ani slovíčko. Kdo zavinil, že druhá Astrid nedostala ihned výstrahu? Já. Kdo je

vinen, že se řítí do záhuby? Já. Tři roky - za tři roky narazí na tentýž meteorický prstenec. Narazí skutečně? Postavíme do té doby vysílačku a stihneme varovný signál? Musím teď mlčet - právě proto, abychom to dokázali.

Žádná z těch myšlenek, jež jako dravá bystřina proběhly kapitánovou myslí, nepohnula jeho tváří, nezbrzdila jeho čelo. Dále, jako předtím se rozhlížel po kraji.

„Ten pohled tady,“ neurčitě máchl rukou před sebe, „ten přímo ukolébá v zamyšlení a snění. Připadám si jako - vzpomínám si, že jsem jako mladý chlapec o prázdninách sedával na mořském břehu a díval se, jak vlna za vlnou běží k pobřeží, jak se rozbíjejí o skaliska a útočí na zažloutlou pláž... Tady není moře, ale u srdce je mi nějak podobně. Jako tehdy, když jsem byl mladý...“

„Nejste tak starý.“ Pohlédla na něho přimhouřenýma očima. „Nejste, Arame.“

Arame - zase Arame. Ale proč ne? Cožpak jsem nějaký kapitán? Čeho? Lodi Astrid, která se bezmocně, tichá a opuštěná řítí k slunci? Jako Egida není telegrafistkou, nejsem ani já kapitánem. Jako je Egida ženou - ach, dost.

„Inu,“ zvedl k ní oči, když ovládl myšlenky, „když jsme opouštěli Zemi, bylo mi právě šedesát. Cesta trvala čtyři roky a na Zemi zatím uplynulo dokonce dvanáct let. Tak si to spočítejte.“

„Čtyřiašedesát - tomu říkáte stáří? To snad platilo někdy v první polovině minulého století. Ale dnes?“ Egida potřásla černými kadeřemi. „Neříkám, že jste mladík. Proč bych přeháněla? Ale k ctihodnému stáří máte daleko. Ostatně, vždyť i sám profesor Glob by se cítil do hloubi duše uražen, kdybyste mu řekl, že je starý. Však se podívejte přejela očima primitivní meteorologické pomůcky, „jak si ještě hraje. Jako kluk. Cítí se mladý - je šťastný. A vy byste si chtěl namlouvat, že jste stařec? Vy - jako muž -“

Pozvolna usedla vedle kapitána. Teplý větřík jí čechrал vlasy a lehkou blůzku tiskl k pevně formované hrudi. Přinášel sem vůni pozdních květů ze savan a útržky z veselého pokřiku zdola, kde kdosi spadl do příkopu, v němž těžili cihlářskou hlínu.

„Pocit mládí je blízký pocitu štěstí, vidíte,“ Egida se napřaženými rukama opřela vzad, zvedla obličej a nastavila jej

slunečním paprskům. „Obvykle se to tak říká. A zdá se to docela samozřejmé, že? A přece,“ prudce obrátila tvář, „přece to vždycky není pravda. Opak může být pravdou - úplný opak!“ Hovořila rychle, naléhavě a snědé tváře jí ztemněly jako v horečce. „Podívejte, Arame, vy jste nejrozumnější muž v naší výpravě, nejspolehlivější a nejváženější - vám přece mohu říci všechno, že? Komu jinému bych se měla svěřit než vám?“

Kapitána naplnil pocit, že se blíží další katastrofa, že se z temných očí děvčete vynořuje neznámé X, které nabude podoby velké svízele, s níž nepočítal, že vyroste v obtíž, kterou nepředvídal - protože byl muž vědy, muž, který se na všechno díval přes logaritmické pravítko a zapomněl, že každý nevidí svět právě v jeho číslicích a v matematických vzorcích.

Utajil rostoucí zmatek.

„Všechno mně můžete říci, Egido,“ odpověděl pevně. „Skutečně všechno. Ale těžko vám mohu předem zaručit, že vám poradím.“

„Vlastně,“ Egida se trochu rozpačitě usmála, „vlastně toho není tak mnoho. Na palubě Astrid jsem si žila nějak docela klidně. Starala jsem se o svou práci, neměla jsem žádné trápení. Po přistání se cosi změnilo. Více než kdy jindy cítím, že jsem žena - mladá žena... Nechci hovořit o temperamentu - to by bylo směšné. Ale zkrátka - nejsem jiná, než má žena v mém věku být. Kolem mne je plno mužů - a vlastně už nemám, co bych řekla. To je všechno...“

Lavina myšlenek se rozběhla kapitánovou hlavou. Sebral na zemi pestré pírkó jakéhosi opeřence a pozorně si je prohlížel. Vlastně, mohl ta slova předvídat. Měl je předvídat.

Právě včera hovořil s doktorem Kalkem. Včera to bylo, ale slova prvního lékaře zapadla bez odezvy kamsi hluboko do kapitánova podvědomí. Nevzbudila obavy, nevyvolala starost - která by stejně nebyla k ničemu. Protože - jak čelit neměnným přírodním zákonům? Chceš zastavit Tercií na její dráze kolem Epsilonu? Chceš slovy, nařízením, radou, výstrahou změnit princip, který odjakživa dává život hmotě, barvu předmětům, poezii západům slunce a samotnému životu základní díl jeho smyslu?

Tu divotvornou a čarokrásnou touhu můžeš sice na čas potlačit a odsunout ji do pozadí. Způsobem života, prostředím a třeba i medikamenty vytvoříš okolo srdce slabý, slabounký ledový krunýř. Avšak postačí pár dní volnosti a ledová slupka okolo rudého, dychtivě tepajícího lidského srdce roztaje jako vločka sněhu v jarním slunci. Nic nezbude, nic, ani vzpomínka - jen touha, dříve vězněná touha bouřlivě ovládne nitro člověka, určí jeho myšlenky, vloží mu do očí lákavé představy a dotěrně vnikne i do jeho snů.

„To je těžká věc, kapitáne,“ vysvětloval mu lékař a bezmocně pokrčil rameny. „Lidé zůstanou lidmi - i ve vesmíru. Se všemi dobrými vlastnostmi i slabostmi. Podívejte,“ zamyšleně pokrčil čelo, „ani na palubě Astrid jsme neměli možnost a prostředky, abychom utlumili lidské city na - hm - na předmětném poli. Avšak omezili jsme je, to ano, potlačili jsme je, abych tak řekl, na více méně platonickou základnu. Ale tady -“, lékař bezradně rozpráhl ruce.

„Inu, nyní si to leckdo - na předmětném poli,“ kapitán se na doktora usmál, „vynahradí.“

A dost. Nic jiného ho nenapadlo, vypustil problém z hlavy a více se jím nezabýval.

Až nyní tu sedí Egida Arpádova a dívá se nevidoucima očima do dálky.

Je jednou ze tří žen. Krása ženy - to je ovšem velmi relativní pojem. Kolik hlav a srdcí, tolik měřítek ženského půvabu, tolik hledisek. Ale Egida je z nich bezpochyby nejkrásnější - pro osm mužů z deseti, snad pro devět z deseti. Pak je tu Eva Solonová, botanička. Na Astrid jí začaly vynechávat nervy, zvláště koncem cesty, ale zdá se, že teď je zase v pořádku. Zbývá druhá astronavigátorka, mladá žena s narudlými vlasy a zelenýma očima - Vanda Bialská. Egida, Eva, Vanda. Tři ženy, tři mladé ženy, plné života a touhy. A proti nim šestnáct mužů - šestnáct!

Egida se naklonila dopředu. Semknutýma rukama sevřela kolena a lehce pohodila hlavou. Dlouze pohlédla na kapitána.

„Ano - to je opravdu všechno,“ ještě jednou dodala.

Kapitán mimoděk učinil pohyb, jako by chtěl prostředníkem pravé ruky objet límec košile. Byl to pošetilý pohyb. Košile za těch deset dnů notně ošuměla a límečky si mnozí odtrhli, aby je snad

později použili k opravám. Otázka tkanin se zatím zdála neřešitelná, ačkoliv Dan tvrdil, že je tu hojnost divokých ovcí, a Marunin sliboval, že později postaví jak kolovrátek na předení vláken, tak i jednoduchý tkalcovský stav. Jen kdyby bylo více času a více rukou.

„Podívejte, Egido,“ kapitán stále ještě upřeně zíral na ptačí pírkó a v jeho hlase zněl omluvný tón, „až budeme rozprávět o moderní fyzice a o mezihvězdné navigaci, tak se mnou klidně můžete hovořit v náznacích a já vám jistě porozumím. Ale v těchto věcech - vždyť já možná nepochopím situaci, ani když mně ji vyložíte, jak se říká - po lopatě.“

Egida zaletěla očima k těžkým botám, které na jejích nohách působily těžkopádným, cizím, snad trochu směšným dojmem - na nohách, jejichž jemně modelované tvary se neutajily ani pod dlouhými kalhotami.

„Odpusťte, Arame,“ ztichle připouštěla, „máte úplnou pravdu, začala jsem dost zmateně a zapoměla jsem na to nejdůležitější. Nejde jen o to, že jsem mladá žena a kolem mne je plno mužů. To je jedna stránka věci, důležitá ovšem. Ale předně jde o Igora. O Lesepa. Za cesty jsem ho poznala dost dobře. Denně jsem s ním hovořila, dobře jsme si rozuměli. Byli jsme přátelé - ale nic víc. Pak přišla katastrofa a přistání. Teprve teď, když je Igor pryč,“ nervózně vzhlédla, „tam za horami - vidím - cítím -“ hlas jí selhal, „že bych -“ nedopověděla. Teprve po několika vteřinách se opět vzchopila. „K čemu ty okolky, vždyť je to docela lidské. Nu - chtěla bych, aby byl zde. A nejen jako kamarád -“

„Já opravdu nevím -,“ kapitán protahoval slova a těžce shledával další výrazy.

„Jak vidíte,“ dodala s pokusem o ironický úsměv, „smůla se mi lepí na paty - lépe řečeno na srdce, co?“

Muž vedle ní jaksi mechanicky pohlédl tam, kde bije srdce člověka, ale rychle odvrátil zrak a neurčitě zavrtěl hlavou.

„Egido - stále ještě nevím, co vlastně ode mne chcete slyšet,“ couval.

„Co chci slyšet,“ opakovala trochu netrpělivě, „Arame - povězte mi doopravdy: shledáme se ještě s těmi třemi - tam na severu?“ pohodila hlavou k dalekým srázům mocných hor. „Myslíte,

že jsou ještě naživu? Podaří se je zachránit? Dostaneme se vůbec přes ty hrozné hory? Rozumějte, já nechci, abyste mě utěšoval, horlivě ujišťoval, že nic není ztraceno, že všechno může dobře dopadnout a tak podobně, jak se to obvykle říká. Já jsem se k vám nepřišla vyplakat na rameni a vypošlechnout si těšitelské fráze. Čekám na váš úsudek - chladný a střízlivý úsudek velitele výpravy. Neberte si ubrousek a povězte mně holou pravdu. Věřte, že vám za ni budu více vděčná než za růžové malůvky, líbivé, ale falešné.“

Hradba mračen na jihozápadním obzoru pomalu rostla. Houstla, vztyčovala se a přece neměla žádný určitý tvar. Zato však barvu: temnou šed’.

„Kladete mně těžkou otázku, Egido,“ Rakumjan odpovídal až po chvilce zamyšlení, „ale já vám na ni docela upřímně odpovím. Uvažujte chvíli se mnou, sledujte mě. V raketoplánu selhaly některé katapulty, že ano. Možná, že je stačili dát do pořádku, možná, že ne. Třeba vyskočili záchranou, ale to by při té rychlosti bylo na pováženou. Letadlo přeletělo horský hřeben - alespoň Farba to tvrdí. Snad vyskočili, ale kdoví, zda jim zbyl čas, zda se stroj neroztříštil o další pásma hor. Nemáme představu, jak to tam nahoře,“ pokynul k severu, „vypadá. Jestli ve zdraví přistáli, hrozí jim tisíce nástrah - hlad, zima, divoká zvěř, prudký vodní tok, náhlý sesuv půdy, pád do propasti, nemoc, zranění, otrava neznámou rostlinou a já nevím co všechno ještě. Moje fantazie na to nestačí.“

„Takže naděje není příliš veliká?“ šeptala zkroušeně. „Stěží se s nimi shledáme.“

„Neukvapujte se. Zatím jsme hovořili o jedné stránce věci, dívali jsme se těmi nejčernějšími brýlemi. Podívejme se i na tu druhou stránku. Na Tercii je dýchatelný vzduch, dostatek vody, příhodná - nebo při nejmenším snesitelná teplota, je zde zvěř, která dává člověku maso, užitečné rostliny rostou všude na dosah, o palivo není nouze. Ohněm zaženou zimu, najdou příbytek, obstarají si potravu. Ti tři - to jsou vzdělaní lidé, mají široké znalosti. Nemáme právo je podceňovat. Zkrátka a dobře - při trošce štěstí mohou být naživu a zimu přečkat, i když třeba ne právě - no - hm - v komfortu. Z trochy nepohodlí však ještě nikdo neumřel.“

„Arame, vy mluvíte jako umělecký kritik: dílo je dobré, ale má řadu závažných chyb. Postavil jste přede mne hotový rébus. Luštění hádanek je obor, v němž nevynikám. Prosím vás, co si z toho mám vlastně vybrat?“

„Jak bych vám to řekl jasněji,“ zaváhal a na okamžik se zamyslel. „Snad takto: Vyhlídky jsou vyrovnány, obavy a naděje jsou v úplné rovnováze. Kdyby šlo o sportovní utkání, tak řeknu, že sázkový kurs je jedna ku jedné.“

„Mnoho jste mně nepomohl, Arame,“ Egida se opět zasmušila.

„Jak to?“ rozpačitě se na ni zahleděl. „Sama jste žádala, výslovně jste chtěla, abych vám řekl pravdu bez obalu, poctivě a upřímně -“

„Ne, to je zcela v pořádku,“ skočila mu do řeči. „Já jsem pravdu také chtěla. Ovšem, čekala jsem černou nebo bílou barvu. Na šedou jsem nepomyslela. Teď zase mluvím v hádankách já, že?“ pohlédla mu přímo do očí. „Totiž - kdybyste řekl, že jsou naživu, že se s nimi na jaře s největší pravděpodobností setkáme, ulehčil byste mně dlouhé čekání - na Igora. Kdybyste naopak soudil, že jsou nejspíše mrtvi, snáze bych zapomněla a hledala - nu - jiné východisko. Ale takto? Co mám dělat?“ zadumaně zavrtěla hlavou.

„V těchto věcech nejsem jaksi - hm - autoritou,“ zahučel kapitán a odvrátil zrak stranou, k potoku, který se asi sto kroků nad táborem vléval do horské řeky. V proudu vody se na potoce po mnoha dnech perné práce otáčelo s mravenčí trpělivostí zhotovené a přesto chatrné - jen prozatímní dřevěné kolo, vodní kolo na spodní proud. První mechanismus na Tercii, první stroj, první zdroj síly - pomocník lidí. „Studoval jsem jiné otázky,“ pokračoval. „Jsem praktik v jiných oborech. V tomto,“ odmítavě pohodil rukou, „opravdu ne -“

„Ale jste hlavou výpravy,“ namítla dívka. „Byl jste kapitánem se vši odpovědností a pravomocí na Astrid. Tato funkce vám zůstala a při nejmenším ještě tři léta zůstane. Nese s sebou odpovědnost - třeba za postavení domku tam dole pod námi, i toho kola na potoce,“ vrhla do údolí zkoumavý pohled, „trochu šišatého kola,“ připojila. „Nese odpovědnost i za všechno ostatní, co se týká výpravy, co se týká každého z nás!“ Egida teď hovořila prudce, její slova měla

příchuť trpkosti. S otazníkem v černých očích se nyní na kapitána zadívala. „Nebo myslíte, že se to výpravy netýká?“

„Nebud'te na mne tak přísná. Nevyhýbám se odpovědnosti Egido,“ pomalý hlas Arama Rakumjana zněl pevně. „Ale tady je dobrá rada drahá. Já vám přece nemohu říci - čekejte na Igora. Třeba se s ním už neshledáme a vy mě pak právem obviníte, že jsem vás připravil o rok života - v jistém směru. A v mládí je každého roku života i po této - hm - stránce opravdu škoda.“ Kapitánův zrak se svezl k zemi. „Když vám poradím opak a my je příští jaro najdeme, prohlásíte třeba, že jsem rozbil něco, co se hrozně těžko spravuje. Poradím vám - čekejte na Igora a ulehčete si čekání - Igor je rozumný člověk, žádný úzkoprsý sobec, dovedl by vaši situaci pochopit - ale uznejte, k tomu vás jako hlava výpravy nemohu nabádat!“

Egida sklopila oči. Upřeně zírala na špičku boty, jíž drtila drobné oblázky.

„Kdybyste mi to poradil - což jste ovšem neučinil,“ připojila s lehkým úsměvem, „řekla bych vám, že i to je těžké. Pravda, já nejsem žádná panenka ze skleníku, která nesmí na čerstvý vítr - nemá cenu, abych vám něco namlouvala. Ovšem,“ rozpačitě hledala slova, „já -.“ Na chvilku se odmlčela. „Chápejte, bojím se, abych neuškodila sobě a všem ostatním. Těm,“ mávla rukou dolů, „těm správným, dobrým, milým, věrným kamarádům. Řekněme, že si ukrátím čekání, jak jste to vznešeně nazval. Dobrá. Snad mi opravdu budou dny rychleji utíkat. A jednomu muži z šestnácti. Zbude dalších patnáct. Vzniknou řeči a kdoví co ještě. A myslíte, že pro ženu ještě nikdy nevznikl svár?“

„Počkejte, Egido. Tak tragicky to zase stavět nesmíte. Trochu přeháníte. Nechce se mně věřit,“ pokusil se kapitán namítnout, „že tito lidé, vybraní z tisíců, že by -“

„Ovšem, nebudou se bít klacky, to vím také; nebo alespoň doufám, že ne. Ale může vzniknout rozladění. Myslíte,“ Egida se vypjala, „myslíte, Arame, že nejsem žena, pro niž by muži nedokázali na sebe zvednout pěsti?“ tázala se s trochu teatrálním gestem. „Trápit se a soužit se? No, vidíte. A může naše výprava něco

takového potřebovat? Při všech těch starostech a těžkostech, které máme! Řekněte sám!“

„Ptáte se na moc věcí najednou. Nejprve k tomu rozladění. Musím přiznat,“ kapitán se nepatrně, trochu rozpačitě usmál, „že když se na vás člověk takto podívá, je ochoten věřit, že by vzniknout mohlo. To vám neříkám jako kapitán, ale - jaksi - jako soukromá osoba. Mohlo by vzniknout, kdybyste chtěla. Vidíte, že se na věci dívám docela rozumně, bez příkras. Ale vy to chtít nesmíte!“ dodal rázně. „Teď už zase mluvím jako hlava výpravy. Podívejte, Egido, děvče milé,“ vážně se k ní obrátil, „já vám nedovedu poradit - ani při nejlepší vůli ne. To je opravdu nad moje síly. Čekat na Igora nebo nečekat? To je věc, kterou musíte rozhodnout sama, vzít v úvahu rozum a cit. Rozhodnout podle citu, řízeného uvážením, podle uvážení, které respektuje city. Ale co je horšího,“ tiše připojil, „nejen, že neumím poradit, já mám k vám navíc jednu prosbu - tuto prosbu: Jednejte tak, aby naši malou skupinku nic nerozdělovalo, ale všechno spojovalo do jednoho houfu. Sama víte, jaké máme obtíže, s čím se musíme potýkat, jak zápasíme s časem. Jednejte tak, aby -“

„Holá - kapitáne!“ ozval se zdola křik. „Holá! Ahoj!“

Oba se naklonili přes skalisko.

Dole pod srázem stála postavička Dana Zildese, z té výše drobná a titěrná. V ruce držel velký jasanový luk. K těživě přiložil šíp, namířil a vystřelil. Opeřený šíp se světlým hrotem z tvrdé kosti se vznesl až do výšky observatoře. Pak se zastavil, ladně se obrátil na bok a hrotem dolů padal k zemi, kde se zabodl.

„Výborně!“ vzkřikl kapitán a zatleskal.

Egida povstala.

„Nebyla jsem trochu - hysterická? Odpusťte - Arame. Potřebovala jsem si s někým pohovořit. A za kým jiným bych měla jít?“

„Oh - byl jsem rád, že jste přišla - byl to zajímavý rozhovor. A poučný - věřte, že velmi poučný.“

Černovlasá dívka opatrně sestupovala dolů po příkré pěšince. Jižní vítr se teplým poryvem opřel do skály i do děvčete a znovu vyzdvihl jeho půvab.

Kapitán stiskl rty. Opravdu. Opravdu nejsem tak stár.

Násilím obrátil tok myšlenek. Hledíme - tak Zildes je hotov s prvním lukem. Pušky a náboje si musíme šetřit pro případ sebeobranu, budeme tedy lovit pomocí luků. Ovšem Zildes musí ještě někoho zaučit do svého řemesla. Co nevidět pojede dolů - na jih. Kdo jiný by měl být vedoučím výpravy? Rozhodně se tam musí zajet, nemůžeme být živi jen o mase. Pět takových silných luku, nějaké oštěpy, za čas budeme mít železné sekery - ano, půjde to.

Obrátil pohled na druhou stranu.

Kolo v potoce se pravidelně otáčelo. Až sem nahoru doléhal jeho málo libozvučný skřípot. Pohyb kola je trvale uklidňoval a plnil srdce optimismem. Člověk přemůže přírodu. Vždycky ji přemůže. Vždycky a kdekoliv. Na Tercií právě tak jako na Zemi.

Petr Marunin a druhý mechanik Denis si s konstrukcí vodního kola pohráli pěkných pár dní. Nyní již pomocí dvou řemenů pohánělo větrník, vestavěný do ústí široké roury z vrbového proutí, vymazané jilem. Tak vháněli vzduch do prosté šachtové pece, v níž se vypaloval první vápenec, aby poskytl vápno pro stavbu domu. Pec postavili ze sotva vychladlých cihel, spojovaných hliněnou kaší. Nakonec celý vnitřek vymazali silnou vrstvou světlého, takřka bílého jílu. Později má pec sloužit i k výrobě železa.

Později - brzy to musí být, protože železo představuje první krok na cestě k obstarání důkladných nástrojů a k postavení vysílačky, která musí včas varovat kosmickou loď Astrid II.

Kapitán povstal, vrhl ještě jeden starostlivý pohled k hradbě šedých mraků na obzoru a začal sestupovat dolů.

Děšť by opravdu přišel nevhod, uvažoval po cestě. Hotovým cihlám se nic nestane, ale další várka cihel se suší. Konečně - můžeme je přikrýt padákem. Na observatoř mířili jiní návštěvníci: profesor Glob, následován geologem Jindřichem Farbou. Nikdo nemusel kapitánovi říkat, co se teď bude dít. Dlouho a dlouho bude Farba pohybovat dalekohledem a pozorovat vzdálené štíty nebetýchých hor, za nimiž zmizel raketoplán se dvěma muži - a jednou ženou.

Co tam? Vrásky zbrázdily kapitánovo čelo. Řekněme, že se zachránili. Doufáme v to. Žijí. Jsou tam dva muži a jedna žena. Tentýž problém jako zde, ale v miniatuře.

Je proto snadnější?

Kapitola 9

K VELKÉ ŘECE

„To je nápad - vstávat uprostřed noci! Jako by záleželo na nějaké hodině.“ Alda zazíval. „Beztak tady budeme sto let!“

Pevně se rozkročil a zkoumavě pohlédl k obloze.

Tercie se probouzela do nového dne, zahalena lehkou rouškou měkkého oparu. Obloha, na obzoru šedá, se vysoko nad hlavou barvila bledou modří. Zato dole na zemi příroda rozhodila koberec pestrých barev, utkaný z předzvěstí podzimu. Před několika týdny ještě sytě zelené listnáče se odívaly temně rudou hnědí a žlutí, která soupeřila se svícny divizen na slunných stráních. Z roklí a vlhkých hájů vystupoval chlad, čmeláci strnule seděli na vadnoucích květech a jemně naoranžovělé slunce sice svítilo, ale nehřálo. V travinách ležela rosa a máčela nohy lidí, kteří se brouzdali k řece.

Nikdo nezůstal v táboře, chráněném dvojicí čadivých ohňů. V táboře - to vlastně již nebyl přiléhavý název.

Před skalní stěnou sice ještě stály stany, ale zacláněla je stavba domu, jemuž chyběla už pouze břidličná střecha. Jámy, z nichž těžili cihlářskou hlínu, se spojily a protáhly v poměrně hluboký příkop, jenž odděloval skalní výklenek od pobřežní rovinky. Přes tuto přepážku vedl hrubý most z několika silných kmenů. Sem, do příkopu, chtěli obyvatelé dosud bezejmenného sídliště svést vodu z nedalekého potoka, právě z onoho vodního proudu, který poháněl i vodní kolo. Lopatky kola se neúnavně otáčely a větrník vháněl vzduch do pece, z níž chtěli dnes získat první železo.

Vodní příkop měl poskytnout dostatek užitkové vody a může chránit i před dravou zvěří. V poslední době je sice v nejbližším okolí tábora klid, ale opatrnost nikdy neškodí.

Na břehu řeky se kolébala veliká kánoe, výsledek trpělivé práce Dana Zildese a jeho pomocníků. Kostru z několika hrubě opracovaných, ale pevných větví opletli vrbovou košatinou a potáhli neprodyšnou tkaninou z padáků. Pokusné projížďky prokázaly, že

kánoe je dobře ovladatelná, stabilní a prostorná natolik, aby pojala nejen pět cestujících, ale i slušný náklad.

A bylo jich právě pět, kteří se ráno vydávali na cestu, aby prozkoumali dolní tok řeky, pronikli horami na jihu a přivezli nazpět zásoby ovoce na zimu, různé užitečné rostliny, sazenice a semena, případně i vzorky rud. Šípky, lískové oříšky, trpký černý rybíz a kořínky několika divokých zeleninových odrůd - to byly prozatím jediné zdroje rostlinné stravy, kterou nabízelo okolí tábora. Oba lékaři se shodli s kuchařem, že tyto možnosti nestačí na vyvážení převážně masité stravy.

Všechny pohledy se upíraly vpřed, k řece, ke kánoi, kterou obestírala rouška dobrodružného závoje, nikdo se nedíval zpět. Až zcela na konci kráčeli Eva Solonová a Petr Marunin. Když je předešel i kulhající chemik Faltaner, Petr se zastavil a přitáhl dívku k sobě.

„Vlastně nevím, co bych ti řekl... Budeš mi chybět - buď na sebe opatrná - víš, co jsi slíbila -“

Eva se vypjala na špičky.

„Všechno dobře dopadne, uvidíš,“ pomalu se mu vyvinula z náruče. „Ty mi budeš chybět víc,“ zarděla se a sklopila oči. „Škoda, že jsme nenašli ani chvíli jen pro sebe...“

„Budu počítat dny i hodiny -“

„Na štěstí jsou dny na Tercii kratší,“ usmála se. „O dvě hodiny.“

Ruku v ruce se rozběhli, aby dohonili ostatní, kteří už stáli na břehu a přihlíželi posledním přípravám k odplutí.

Vedle Evy se výzkumné cesty účastnili zoolog Norbert Alin, geolog Jindřich Farba a ovšem i geograf Toto Toreli. Uznávaným vedoucím výpravy se stal Dan Zildes.

Dan přitáhl loďku k samému břehu a nechal všechny nastoupit. Pak hvízdal na psa.

„Ferdi - hop! Dopředu - ještě dál - sedni!“

Ovčák Ferdi se vážně usadil na přídi. Fenka Gola seděla nehnutě u nohou Jura Paldyho. Filmař bez kamery se v uplynulých týdnech stal Danovým pomocníkem a teď i zástupcem. Zdálo se, že ho ta funkce těší. Naučil se obstojně střílet z luku, pušku držel zcela

přirozeně. Získal si autoritu i u Góly. Fenka ho poslouchala na slovo, ale nyní přece jen žalostně zavyla, když kánoe s Danem na zádi a Ferdim na přídi odrazila.

Na břehu se ozval pokřik.

Zlomte vaz! Ahoj! Dobrý vítr!

Loďka, řízená těžkým pádlem, vplula do proudu, který ji uchopil a hbitě unášel k jihu. Na břehu si Alda ještě na něco vzpomněl.

„Hej!“ zaburácel do časného rána. „Nezapomeňte na česnek!“

Eva, která seděla uprostřed kánoe, se rozesmála.

„Snad si nemyslí, že jedeme na trh.“

„Ono se řekne,“ ušklíbl se Dan, „přivezte to a ono. Ale nevíme, co vůbec najdeme. A každé kilo nákladu nám dá pěknou dřinu. Copak po proudu! Ale představte si, až pojedeme nazpátek - proti proudu! Pořádně se zapotíme.“

„Mohli bychom se odpichovat dlouhými bidly,“ soudil zoolog Alin.

„Snad,“ Zildes pokrčil rameny. „Pokud to půjde. Pokud nebude hluboká voda nebo bahnité dno.“

„Mnoho jsem cestoval,“ přihlásil se geograf Toto Toreli s nápadem. „Viděl jsem dost a dost. Lehké loďky se tahají proti proudu na lanech. Šlo to docela snadno. Na vlastní oči jsem se o tom přesvědčil.“

„Inu,“ Dan protahoval hlas, „opravdu se to tak dělá. Zvláště tam, kde jde kolem řeky dobrá navigace. Tady jsem si jí zatím nevšiml. Nezdá se, že by zde na to byl právě vhodný terén.“

Pohlédli k břehům, které po obou stranách rychle ubíhaly vzad. Nízké břehy pokrývalo takřka neprostupné křoví, z něhož se draly k obloze nespočetné kmeny olší a vrb. Okraje řeky byly naprosto neschůdné.

„Hm,“ zeměpisec Toto Toreli si prohrábl černé a ještě husté vlasy. „Něco na tom je,“ připojil rozpačitě. „Snad budou jinde břehy vhodnější - rovné, písčité a kamenité. Třeba dole - na jihu.“

„Možná, že si budeme moci roztáhnout plachtu,“ napadlo Alina. „Jižní větry tu jasně převládají. To by se nám na zpáteční

cestě hodilo. Ušetřili bychom si hromadu práce a dostali bychom se dříve domů.“

„To by se opravdu hodilo,“ přisvědčil Dan. „Zásobní padák máme. Ale jak plachtu napnout? Na co? Taková skořápka nesnese těžký stěžeň. Jak ho zasadit a upevnit? O tom jsme přemýšleli už při stavbě, ale na montáž stožáru nezbyl čas.“

Dotazy a dohady těkaly z otázky na otázku.

Jen geolog Farba se na rozhovoru nepodílel. Co chvíli pohlédl kradmo zpět na vzdálené srázy severního pohoří. Hranice věčného sněhu se tam v posledních dnech posunula dolů. Zima se hlásila o slovo a dalo se čekat, že se brzo ujme vlády i tady, v nížinách.

Jindřich Farba každou volnou chvíli věnoval pozorování horských hřbetů. Profesorův dalekohled mu je přibližoval takřka na dosah ruky. Nechtěl být směšný - nikomu o tom neříkal, ale stále pátral po nějakém znamení. Představoval si je jako sloupy dýmu nebo veliké ohně, které by vytvořily geometricky pravidelný obrazec.

Ale co když ti tři oheň vůbec nemají - tato myšlenka se mu neodbytně vtírala do mysli. Nic, žádný oheň, žádný kouř, žádné znamení - konstatoval denně. Jen sopka vytrvale dýmala a často s temným zaduněním slabě otřásla povrchem Tercie.

Třeba se očekávaný signál objeví právě dnes, zítra, pozítří - spatří jej někdo? Každý den mrknu na ty hory, zahučel včera profesor Glób a v očích se mu objevil přátelský svit porozumění. No dobře, profesor svůj slib dodrží, není to člověk, který by hovořil do větru. Podívá se na hory, každý den je propátrá svými skly. Ale jak dlouho?

Deset minut, snad půl hodiny - avšak to je málo. Ovšem - mohu po profesorovi žádat více? Tak jako tak spí ze všech nejméně. Uprostřed noci v doprovodu ozbrojeného Dana nebo Paldyho se škrábe nahoru na observatoř a dalekohled obrací k hvězdám, aby využil jasného počasí, jež dosud převládalo. Jestlipak nám jeho ponocování přinese nějaký užitek? Snad ano a možná ve chvíli, kdy na to ani nepomyslíme.

Otázka dorozumění se severní skupinou nedávala Farbovi spát. Několik hodin rozmlouval s radiotelegrafistkou Egidou, ale odcházel

zklamán. Osobní vysílačky a přijímačky v helmicích jsou zařízeny na centimetrové vlny, které se šíří přímočaře - severní pohoří nemohou překročit. Ano, ze součástek mohou postavit krátkovlnnou vysílačku, ale teprve tehdy, až budou nástroje, dostatek tenkého měděného drátu, materiál na smontování směrové antény - dobrých deset minut vypočítávala všechny potřeby. Ostatně - řekla Egida nakonec - i kdybychom postavili krátkovlnnou vysílačku, ti tři na severu nemohou svými přístroji naše vysílání zachytit. Namáhali bychom se úplně zbytečně.

Slunce se ještě ani pořádně nevyhouplo z ranního oparu, když lodice dorazila k soutoku s přítokem, který se do horské řeky vléval zprava, od západu. Minuli ostroh, na němž se druhý den po přistání setkali s mamutem a kde strávili jednu noc, tehdy ještě pod širým nebem a na holé zemi.

„No vida,“ podotkl Toreli. „Tady končí naše mapa a začíná moje práce. Kdybych tak měl alespoň kompas! Hned by se mi pracovalo lépe. Nemyslíte, Jindřichu, že by se tu někde našel magnetovec?“

Farba, vytržený z melancholických myšlenek, sebou trhl.

„Magnetovec? Aha. No, proč by se nenašel. Hnědel jsme objevili docela snadno, takřka na zápraží našeho - hm - domova. Magnetovec také někde bude. Třeba na kopcích před námi,“ mimoděk pohlédl k horám. „Jižní pohoří vypadá docela nadějně - tím myslím nadějně pro geologa. Tercie je mladší než Země; alespoň v tom mi dá kolega Alin za pravdu. Je geologicky mladší a proto i pestřejší. Není tu tolik spráše a pozdních nánosů jako na Zemi. Ložiska, k nimž se musíme na Zemi teprve propracovat silným nadložím - ta jsou tu často na dosah ruky, hned na povrchu. Proč bychom tedy nemohli objevit magnetovec? Je dost pravděpodobné, že ho najdeme. Ovšem, nechápu, k čemu vám to bude dobré?“

„K čemu to bude dobré?“ Toto Toreli se trochu povýšeně usmál. „Zhotovím si magnetickou střelku. Bude primitivní - to připouštím - ale mně úplně postačí. Zpřesním mapu, lépe se mi bude pracovat.“

„Chápu,“ odpověděl Farba, „ale proč to dělat tak složitě, když to jde jednoduše. Magnetovec vůbec nepotřebujete. Řekněte si

Vandě o jehlu - má takovou malou soupravu s šitím. Jehlu omotejte drátem a pusťte do něho proud. Drát i baterii máte v ochranné helmici - tam v táboře, na věšáku ve stanu. Pět minut práce a budete mít magnetickou střelku... A ještě něco. Kde máte zaručeno, že magnetické póly na Tercii jsou umístěny podobně jako na Zemi? Třeba vám střelka ukáže někam k západu.“

Geograf sebou neklidně zavrtěl na sedátku.

„Střelka - hm - že mě to samotného nenapadlo! Vždyť je to docela prosté. Ale o magnetické póly nemám strach. Nebude mně vadit, ani kdyby byly třeba na samém rovníku. Jde mně přece o orientaci. Nějak už si s tím poradím.“

„Můžete se orientovat podle slunce,“ připomínal Alin. „V poledne je na jihu, stín jde k severu.“

Toto Toreli ho změřil zdrcujícím pohledem. „Už jsem o tom také někde slyšel,“ řekl jizlivě. „Ale já nebudu mapu kreslit jen v poledne. A co když bude pod mrakem? Co když bude půlnoc?“

Norbert Alin se rozmrzele, snad i trochu uražené odvrátil a na kánoi se rozhostilo ticho.

Oči Evy Solonové a Dana Zildese se setkaly.

Dan, uvažovala dívka, je mi z nich vlastně nejbližší. Farba, to je uzavřený patron, příliš vážný pro můj vkus. Vysoký, přímý, suchý, trochu kostnatý - konec konců je to hezký člověk, ale velká zábava s ním asi není. A prý on a Nora - chudák Nora - přece Nora, taková živá, mladá - nu, Farbovi je teprve málo přes čtyřicet - trochu optimismu do něho naroubovat, trochu chlapectví. A Norbert Alin? Také tichý, mlčenlivý, zahloubaný do své vědy. Až příliš zahloubaný. Nikdy neprojevil žádné city - jako by mu vůbec nenarostlo srdce. Jako tuhle, když Alda všechny překvapil lapenou veverkou, kterou potají ochočil. Jaké to bylo haló v celé společnosti! I mrzutému Farbovi oči smíchem slzely. Jen Alin na zvířátko pohlédl chladným, zkoumavým, odborným zrakem, jako by se chystal k pitvě. Pozoruhodné - hm - vskutku o dobrou pětinu větší než její čtvrtohorní družka na Zemi - a ovšem hrubší srst, která dosvědčuje drsnější klimatické podmínky - to bude pěkný muzeální kousek! To byl Alin... A Toreli? Jeho prudká gesta na Evu působila nepříjemně

a znervózňovala ji. Toreli! Všude byl a všechno zná, se vším si poradí - jeho nadměrné sebevědomí ji občas přivádělo do rozpaků.

Škoda, že proti původnímu plánu nejel také Jur Paldy. Mladý, veselý, bezprostřední, dychtivý po poznání, někdy snad trochu zbrklý, avšak to je výsadou mládí, kterou je těžko upírat. Mohl oživit tu vědeckou akademii, plavící se po proudu řeky. Ale byl tady Dan, milý, spolehlivý Dan Zildes. Mnoho řečí nenadělal, to je pravda, avšak skutečně si s každým problémem dovedl poradit. Jakápak je vlastně jeho minulost? Co ho přivedlo na kosmickou loď? Eva na něho pátravě pohlédla. Seděl na zádi, jistou rukou řídil pádlem loď a jeho pohledy klouzaly po březích i po hladině. Jejich oči se na okamžik setkaly a dívka v nich zahlédla povzbuzující úsměv. Hned však zase jeho zrak ostrážitě těkal po okolí.

Eva spustila do proudu ruku a nechala ji omývat chladnou vodou. Na koupání věru není. Nyní, když přijala přítok od západu, řeka nabyla na šíři. Poměrně mělký tok, který kličkoval od hor k horám širokou, mírně zvlněnou planinou, se přímo před jejich očima měnil v mocnější proud, v němž se nemuseli obávat mělčin. Dan se marně pokoušel dosáhnout pádlem na dno.

Ještě zdaleka nebylo poledne, když dorazili k dalšímu soutoku. Od východu sem líně přitékala další říčka.

„Tady na chvíli zastavíme,“ poznamenal Dan a stočil kánoe k levému břehu. „A naobědváme se.“

„To bych prosil,“ horlivě souhlasil Toreli. „Musím ten soutok zakreslit. Škoda, že mám tak málo papíru. Ale já už si s tím poradím. Potřeboval bych se dostat na ten kopeček,“ pohlédl před sebe. „Bude tam dobrý rozhled. Nějak už se tam vyšplhám.“

Příd' kánoe se otřela o travnatý, poměrně nízký břeh a lodice zastavila. Pes na přídi tázavě pohlédl na Dana.

„Hop!“

Ferdi poslušně vyskočil a zkoumavě zavětril. Prosmýčil nejbližší křoviny, vrátil se, povzbudivě zavrtěl ohonem a tiše zaštěkal.

„Dobré je to,“ Dan pokývl hlavou. „Račte vystupovat.“

Sám opustil člun až poslední a pevně ho připoutal ke kmeni olše, která se uchytila na samém okraji břehu.

Soutok řek tu vytvářel dlouhý, trojúhelníkový výstupek, z něhož se osamocený skalní útvar zdvihal na několik desítek metrů vysoko. Dan Zildes s puškou, Eva a Toreli s kopími, jejichž hroty byly opáleny v ohni, a Farba s Alinem s luky v rukou a toulci z březové kůry na rameni vystupovali na skálu. Cestou vyrušili několik drobných hlodavců a dva hady, kteří se rychle plazili z dohledu a mizeli ve sporé trávě.

Nahoře na temeni skalnatého pahrbku, ležela mělká vrstvička zeminy, v níž se kdysi uchytilo pár houževnatých stromků a křovinaté houští. To vše se změnilo ve spáleniště, jímž se draly k životu nové zelené stonky.

„Oheň? Tady?“ Toreli se rozhlížel na všechny strany. „Je to možné, že by -“

„Ne, tenhle oheň nerozdělávali lidé,“ na nevyslovenou otázku odpovídal Dan, „ale blesk. Podívejte - je to široko daleko nejvyšší místo. Léto asi bylo dost suché a bouřky tady mohou být prudké.“

Toreli zvedl oči od spáleniště. „Alespoň mám odtud lepší výhled. Tak se na to podíváme... Ano, říčka přitéká od severovýchodu - to je zřejmě tady ta,“ naklonil se nad papír a tůkal tužkou, „kterou mám už v prvním náčrtku. Vidíte? Při seskoku jsem si vtiskl do paměti obraz krajiny - a jak je vidět, docela dobře.“

„Však vám tu mapu doplňovali i ostatní,“ neodpustil si štiplavou poznámku Alin, ale geograf ji velkomyslně pominul.

„Pomalu musíme uvažovat,“ zeměpisec pokračoval, „jak to tu všechno pojmenujeme. Dosud říkáme horská řeka, západní řeka, velká řeka - to je ta, ke které doplujeme, severní hory, jižní pohoří -“

„Co kdybychom tak říkali i dále?“ navrhovala Eva. „Už se to vžilo, zvykli jsme si a ušetříme si vymýšlení nových jmen.“

„Tak dobře,“ Toreli se uklonil na znamení souhlasu. Vyznělo to poněkud směšně - rozhodně nebyl oblečen jako na společenský večírek. Objevit se ve svých neuměle spravovaných šatech někde na Zemi, vzbudil by jistě rozruch. Herec, který se zapomněl převléci, řekli by lidé. Eva odvrátila obličej a geograf pokračoval: „Sám jsem na to myslel. Tady tu říčku pod námi bychom mohli nazvat Východní řeka. Do naší soustavy názvů by to dobře zapadalo.“

Muž, který po Tercii suverénně rozséval místní názvy, si zanášel do mapky podrobnosti. Upřesnil tok říčky, zakreslil několik osamocených pahorků, odhadl jejich výšku a nakonec vylezl na nejvyšší vrcholek skalky, odkud upřeně pohlížel k jihu.

„Mám dojem,“ nejistě hlásil, „že v dálce, snad až pod úpatím Jižního pohoří, vidím Velkou řeku. Je tam sytě zelená nitka, v níž něco probleskuje. Může jít nejspíše o pás lesů kolem vodního toku. Co myslíte?“

Eva pokrčila rameny.

„Určitě se to říci nedá. Je to příliš daleko. Ale máte asi pravdu.“

„Asi ano. Mám totiž výtečný zrak. Ostatně - také ho potřebuji. Nejsem nějaký kreslič map z kanceláře, geograf od psacího stolu a knihovny, ale - abych tak řekl - faktický zeměpisec... A právě někde pod horami by měla Velká řeka ležet - podle mého prvního náčrtku. Zdá se ze jsme už urazili hezký kus cesty.“

Pohlédli nazpět. Ani se nezdálo, že se příliš vzdálili od Severních hor, avšak tábor už zmizel z dohledu. Při pozorném zkoumání rozeznali jediné skálu nad soutokem Horské a Západní řeky.

„Nazvěme to místo Mamutí skálou,“ navrhoval Toreli. „To je dobrý nápad,“ pochválil svůj návrh, když se k tomu neměl nikdo jiný. „Tam jsme se poprvé setkali s mamutem. Název nám to bude připomínat.“

Dále k severu už mohli jen tušit skály, z nichž se vypínala observatoř nad skalním výklenkem.

„Proč není alespoň vidět sloupec kouře?“ divil se Farba. „Přece mají rozdělané ohně.“

„Suché dřevo mnoho kouře nevydává,“ namítal Dan. „A tu trochu dýmu stačí vítr rozehnat.“

Farba pohlédl někam k Severním horám a zamyslel se.

„Třeba nás profesor pozoruje dalekohledem,“ napadlo Dana a Eva vesele zamávala. Dan začal rozpažovat ruce. V morseových značkách vyslal vzkaz: vše v pořádku, vidíme Velkou řeku, plujeme dále, na shledanou.

Možná, že se na nás dívá Petr, blesklo Evě hlavou, znova zamávala a rukou poslala polibek k severu.

Když sestoupili, sklonil se Farba na břehu řeky k zemi. Odvalil několik balvanů a rozhrábl hrubý písek.

„Co se to tady žlutá?“ užasl Toreli.

„Zlato. Zrnka ryzího zlata. Jak se tak dívám,“ vypíral v dlaních písek, „je to velmi bohaté naleziště. Na Zemi se s tak bohatým zlatonosným pískem už nikde nesetkáte. To se nám bude náramně hodit.“

„To bych rád věděl k čemu,“ posmíval se Toreli. „Zlato! Kdysi se mu lidé klaněli. Válčili pro něj, prolévali krev a umírali. Ale pro nás je to pramálo užitečný kov. Co bychom s ním dělali? Magnetické,“ zarazil se na okamžik, „magnetické přece není -“

„Magnetické opravdu není,“ potvrdil Farba. „Na kompas z něho nebude nic, leda krabička. Ale zlato se nám může hodit, třeba až později. Zlato výborně vodí elektřinu, měď jsme zatím nenašli - Marunin bude nadšen, až mu o tom řekneme.“

„Zlato, no vida. Petr mně musí udělat krásnou sponu do vlasů,“ řekla Eva zamyšleně. Zarazila se a lehce se začervenala. „A jakou bude mít radost Tatrescu,“ honem odvracela pozornost na jiné pole, „chce z něho dělat korunky. Konečně - zlato je dost měkké, dobře se bude zpracovávat. Můžeme si z něho pořídit hromadu užitečných věcí. Různé drobné předměty - třeba knoflíky, lžičky, misky, svícny a kdoví co ještě.“

„Vlastně je to pravda,“ připouštěl Toreli trochu neochotně. Pak náhle zazářil. „A víte co? Nazvěme ten přítok raději Zlatou řekou, ano?“

„Na zpáteční cestě se tu musíme zastavit. Škoda, že nemáme Aldovu pánev. Za tři hodiny, za půl dne bychom dokázali vyrýžovat slušný sáček zlatých zrněk. Pánev - čím bychom ji nahradili?“ přemýšlel Farba. „Konečně, na to je ještě času dost. Třeba nás něco napadne cestou.“

Proud nesl kánoi takřka přímo k jihu. Chvilkami se sice řeka mírně zahýbala, ale vždy se zase vrátila do původního směru a dále ubíhala k Jižnímu pohoří.

Stíny se prodlužovaly, slunce bledlo a občas se ztrácelo za clonou olšovní na pravém břehu. Obrisy prvních výběžků Jižního pohoří se už rozpadaly v jednotlivé scenérie, když řečiště, dosud sevřené zelenými stěnami, se mírně stočilo vpravo. Jako by kouzelník rozhrnul oponu, se členům expedice otevřel výhled na Velkou řeku.

Veletok přijímal Horskou řeku na pravém břehu - a teprve nyní si posádka kánoe uvědomila, že se celý ten den vlastně plavila po nevelké říčce. Skutečnou řekou byl až tady ten mohutný proud, téměř kilometr široký, velebný svou věčnou silou, záluďný občasnými víry, které podemílaly jeho břehy, hrozebný šepotem spousty temných vod a lákavý mírně zvlněnou hladinou, která představovala bezpečnou cestu do krajů za Jižním pohořím, někam k modrému moři, proteplenému tropickým sluncem. Kánoe se jako malá křehká skořápka kymácela v úctyhodné záplavě vod.

Pohled na veletok je tak překvapil, ohromil a strhl, že nikdo nepronesl ani slova. Jen Ferdi na přídi tlumeně zakňučel a ohlédl se na pána.

Dan chlácholivě přikývl, pes zavrtěl ohonem a opět zíral upřeně vpřed. Jeho pán řídil kanoi doprostřed proudu a bystrýma očima obhlížel hladinu i břehy.

Až Toreli protrhl tíživé ticho.

„Zatáčí se - myslím, že doleva,“ řekl, či spíše jen zašeptal.

„Zdá se,“ přisvědčil Dan. „S tím jsme počítali, ne?“

„Ano. Podle náčrtku se tady tok řeky lomí k jihu. Musí si prohlodát cestu Jižním pohořím. Tam můžeme očekávat peřeje,“ geograf se otočil k Zildesovi. „To bývá, když velký tok prochází horským terénem. Mnohokrát jsem to na vlastní oči viděl.“

Dan jen mlčky přikývl a zakormidloval loďkou více k levému břehu. Velká řeka v těch místech mýjela několik větších ostrovů, dělila se do vedlejších ramen, ale přitom se skutečně ostře zatáčela k jihu. To znamená, že dosavadním směrem poplují i zítra. Toreliho mapka měla pravdu, přestože byla pořízena za tak nepříznivých podmínek.

„Musíme se ohlédnout po nějakém tábořišti,“ připomněl Dan. „Připozdívá se. Nechtěl bych tu potmě bloudit.“

„Snad na některém z těch ostrůvků?“ nadhodila Eva.

„To není špatný nápad. Voda by nás chránila před zvěří. Alespoň doufám. Krokodýlové nebo podobná havěť tu být nemohou?“ obrátil se k Alinovi.

„Nu což,“ zoolog rozpačitě pokrčil rameny. „Jsme takřka na prahu subtropického pásma - asi nás od něho dělí jen to pohoří. Na Zemi krokodýlové žijí v ústí velkých řek, ale dostávají se daleko proti proudu, až do hlubokého vnitrozemí. Se zdejšími krokodýly jsem zatím neměl tu čest. Zkrátka - jak říkávali staří politikové - nemohu to ani potvrdit, ani vyvrátit. Pravda, po krokodýlech zatím nevidím stopy, ale mohou tu být velké dravé ryby. Koupání by mohlo člověka přijít draho.“

„Koupání?“ Eva ponořila ruku do proudu. „Voda je o něco teplejší než na Horské řece, ale na koupání není. Snad až tam dole na jihu.“

Po dalších deseti minutách plavby přistáli u malého ostrůvku, který se jim nejvíce zamlouval. Na jeho návodní straně se tyčila nízká skalka a u ní volné prostranství, vhodné pro tábor. Hromady naplaveného dříví poskytnou jistě dostatek potravy pro oheň.

Slunce už zapadlo, když vystoupili na pevnou zem.

Vzdálené břehy splynuly v bezbarvé kulisy, ve vodní hladině se odrazily dohasínající červánky. Velký netopýr se jim jako stín mihl nad hlavami, kdesi na břehu divoce zařval dravec a ve vodě sebou pleskla ryba. Země se lehounce otřásla a hladina se načechrala do drobných vln. Jedno z těch zemětřesení, které cítili téměř obden a jimž už přivykli. Doma - v osadě - je ani nevnímali. Avšak na malém ostrůvku uprostřed řeky působil i ten otřes tísnivě.

„Moc veselé to tu není,“ konstatoval Dan a sehnul se, aby rozžehl oheň. „Inu, jítro bude veselejší.“

„Jen aby,“ zahučel Alin.

Kapitola 10

ZÁHADNÝ ČTVEREC

Eva, zády opřená o velký balvan, zírala upřeně vpřed. Hleděla do proudu, který se hnal ze tmy do bledé záře dvou ohňů. Měla pocit, jako by ji ten příval chtěl rozdrtit, pohltit. Vteřinu za vteřinou, minutu za minutou plynuly k ostrůvku spousty vod, rozčechrané do drobných vlnek. Připadalo jí, že to není proud veletoku, který se říjnovou nocí žene proti ostrůvku, ale že ten maličký kousek pevniny se sám směle prodírá proti mocné řece.

Ani nejmenší náznak šedi na temné noční obloze ještě nenaznačoval, že by se blížilo ráno. Ale mnoho už do něho scházet nemohlo.

Tíseň, násobená jednotvárným šploucháním vlnek, praskotem ohně a občas umocněná řevem šelmy nebo úzkostlivým jekotem její oběti, naplnila Evino srdce. Opravdu tu moc veselo nebylo.

Pohlédla stranou, kde seděl Dan. Černé pozadí zarámovalo do tmy jeho tvář, zbarvenou mihotavým odleskem plamenů. Byl to obraz jako z pláten a lipových prken starých mistrů, obraz, který tišil stísněnou duši. Ne v pušce, kterou měl položenou přes klín, ale v klidu, jenž vyzařoval ze Zildesovy tváře, byla záruka bezpečí.

Původně se měli přes noc střídat na stráži jen muži, ale Eva prosadila svou. A tak vždy dva hlídali a tři spali. Poslední hlídka, na samém prahu rána, připadla na Dana a Evu.

Dosud mlčeli a naslouchali hlasům divokého okolí. Eva několikrát pohlédla k obloze. Zvečera svítily dva měsíce; první z nich zapadl ještě před půlnocí, druhý o dvě hodiny později. Jen hvězdy se jim třepotaly nad hlavami. Nad obzorem panovala naprostá tma a nebe bez hranic splývalo se zemí. Pouze na severu visela slabá rudá záře - odlesk sopky, jejíž žhavý jícen jako pochodeň osvětloval část oblohy.

Pes, který ležel u Danových nohou s hlavou na packách, povstal, protáhl se, zazíval a otřel se o rameno svého pána. Olízl mu ucho a tiše zakňučel, když ucítil na hřbetu Danovu ruku.

Muž s puškou pohlédl k Evě a usmál se.

„Není vám zima? Teď k ránu se dost ochladilo. Nestudí ten kámen?“ tázal se tlumeně. Povstal, přikročil k dívce a položil jí ruku na rameno. „Jak je vám?“

Útlým tělem Evy, schouleným u balvanu, projel nezvyklý pocit. Proč si pojednou začala násilně přivolávat podobu a hlas Petra Marunina? S údivem a zmatkem zjistila, že jí do tváře stoupá horká vlna.

„Ani ne, nestudí,“ odpověděla stroze a zatěkala očima do plamenů. Měla nepříjemný dojem, že její hlas zní jinak než obvykle, snad trochu strojeně, upjatě. „Teplo se opírá do balvanu - je úplně prohřátý,“ připojila. „Je tu docela útulno. Mám takový - jak bych to řekla - pocit bezpečí. Za zády pevnou skálu, před sebou oheň, vy máte pušku v ruce, Ferdi nám pomáhá hlídat...“

Pes uslyšel své jméno a tázavě na ni pohlédl.

Z ohně vylétla sprška jisker, jak Dan přiložil náruč roští a pár naplavených, ale již zcela proschlých větví.

„Jarní povodeň se nám postarala o palivo,“ poznamenal a v jeho hlase jako by zazněly utajované rozpaky. Pohlédl k východu. „Už bude brzy ráno. Se snídání to bude dnes všelijaké. Zásobičku, kterou jsme měli na cestu, jsme snědli včera. Myslil jsem, že po cestě něco ulovíme, ale -“

„Nevadí. Vynahradíme si to při obědě.“

„Doufejme!“

Na ostrůvku se opět rozhostilo ticho. Konec noci se vlekl zvláště pomalu.

Jakmile na východě obloha zešedla, přikročil Zildes ke třem spáčům. Leželi na nalámaném chvoji u stěny z rákosu, jež je chránila před vánkem a odrážela k nim teplo ohňů.

„Přejeme dobré ráno a šťastný den!“ burcoval je ze spánku.

„Vždyť jsem sotva usnul - a už mě budíte,“ Farba se rozespale protahoval.

„Nedá se nic dělat,“ úsměv zbrázdil Danovu tvář. „Do večera chceme pohořím proplout. Nemáme tedy času nazbyt.“

Ještě před východem slunce se lodice zase pohupovala na vlnách.

Proud se valil pomaleji než v Horské řece a Dan mu pomáhal pádlováním. Nad řekou se ploužila řídká mlha a z obou břehů zazníval ranní zpěv ptactva.

„Na Zemi se málokde najde tolik druhů vodního ptactva najednou,“ Alin se překvapeně rozhlížel. „A jsou tu druhy, které vůbec neznáme. To bude jednou sbírka - to bude sbírka...“

„Viděl jsem ohromné spousty vodních ptáků na Žluté řece,“ ozval se Toreli. „Také v dunajské deltě, na Orinoku a mnohde jinde.“

Když se slunce konečně vynořilo nad obzorem, ozářilo panenský kraj bledým svitem a rozešlo zbytky mlhy.

Veletok se už nehnal širým krajem, zacloněným jen hradbou křovin a neobvykle vysokých stromů, ale probíjel se pahorkatinou. Temena kopců na obou stranách stále častěji zastírala rozhled. Pásmo Jižního pohoří se přiblížilo a přímo před jejich zraky se dělilo v hřebeny a vrcholy. Kolem poledne sevřely řeku skalnaté srázy, zúžily její koryto a zrychlily proud. Kánoe plula mnohem bystřeji a Zildes se spokojil s udržováním směru. Kopce na březích se zvyšovaly, až docela zastřely výhled.

„Je to převážně vápenec,“ Farba bloudil očima po skalách. „Pohleďte na ty jeskyně. Jsou jich desítky. Tady bychom snadno našli příbytek a ještě si mohli vybrat. Nemuseli bychom stavět. Je docela dobře možné, že na prahu Severních hor to vypadá podobně -“

„Prosím vás! Bydlet v jeskyni!“ Toreli ohrnul rty. „Už jsem tam také spal - leccos jsem už prožil. Ale není nad pohodlný, slunný, vzdušný dům.“

„Však ty jeskyně jsou obsazeny nájemníky,“ Alin pohodil hlavou k levému břehu. „Podívejte!“

Asi ve vzdálenosti jednoho sta metrů míjeli tmavé hrdlo jeskyně. Ústí sluje se vyplnilo temně hnědou hmotou. Ferdi zježil hřbet a zavrčel. Mohutný jeskynní medvěd přešlapoval z nohy na nohu, pak se pozvedl na zadní tlapy a udiveně civěl na kánoe.

„Ještě si nezvykl na říční plavbu,“ usmál se Dan. „Zdá se, že je trochu vyveden z míry. Ale kdoví - za dvacet, třicet let tu třeba bude živý provoz. Létaající čluny začnou brázdit řeku sem a tam. Pak

nastane konec chluďáčů. Místo nich si v jeskyních začnou hrát kluci z výletních chat.“

Zanedlouho poté narazili na první velkou průřvu ve skalnatých okovech řeky. Příčným údolím se do Velké řeky řítíl zpěňěný proud.

„Tady bychom se mohli naoběďvat,“ navrhl kormidelník a aniž čekal na odpověď, obrátil loď ke břehu a hledal místo pro pohodlné přistání.

Zpěňěná horská říčka se drala dost širokým kaňonem, který se u soutoku rozšiřoval. Rozkládala se tu nejen plochá písečná prostranství, prohozená pruhy nízkého křoví a rákosí, ale na svazích se zdvihaly i svěží háje a ještě výše zcela souvislý hvozd.

„První palmy!“ Dan pohodil hlavou k srázu, na nějž dopadalo polední slunce. Ze spleti křovin se skutečně vypínalo několik štíhlých palm.

„Ano, už se objevují teplomilné rostliny,“ přisvědčila Eva. „Ovšem,“ připojila zamyšleně, „přechod z mírného pásma do teplého je tady nápadně rychlý.“

„To je pochopitelné,“ Toreli k ní obrátil oči, dosud přimhouřené. Upíral zrak na okolní hory, odhadoval jejich výšku a dělal si poznámky do notesu. „Tercie je menší než Země,“ opsal rukou pomyslný kruh. „Proto i klimatická pásma jsou zde užší. Přechod z jednoho pásma do druhého je náhlejší. Ale to nakonec není podstatné. Chladný ráz počasí u nás ovlivňují především hory. Vždyť jsme vlastně přistáli v širokém horském údolí.“

„Jak by se to dalo přirovnat k poměrům na Zemi?“ Eva odvrátila oči od keře, obsypaného drobnými červenými plody, a pohlédla na geografa. „Kde bychom asi byli?“

„Představte si, že jsme přistáli v zeměpisné šířce Athén nebo Madridu, ale s Himalájemi za zády a Ligurskými Apeninami před sebou. Jakmile pronikneme těmito kopci,“ zvedl ruku k nejvyšším hřbetům Jižního pohoří, „budeme v teplém pásmu. V podnebí, jaké je někde v severní Africe nebo na Sicílii.“

„Rád bych se trochu poohlédl po okolí,“ Farba pohlédl na Dana. „Tamta skalní stěna,“ mávl rukou k temně šedému srázu, „vypadá dost zajímavě - pro mne alespoň. Potřeboval bych se na ni podívat zblízka a trochu jí sáhnout na zub.“

„Také bych se tu rád prošel,“ dychtivost proteplila Alinův odměřený hlas. „Třeba narazíme na nějaké stopy.“ Dan se pátravě rozhlédl. V údolí vládl klid a mír, po dravé zvěři nebylo ani potuchy.

„Dobrá, ale vezměte si zbraně, držte se pohromadě a nevzdalujte se z dohledu. Mezitím připravím něco k jídlu.“ Zatímco se Dan zabýval rybařením a přípravou ohně, skupinka obešla nejbližší okolí. Eva se vrátila s hubenou kořistí.

„Květena je tu opravdu zajímavá, to je pravda. Ale pochybuji, že nám bude k užitku. Aidu snad potěší jedině toto,“ podala Zildesovi trs trávy s bobulemi na konci. „Myslím, že se to podobá ředkvičkám. Ovšem, jsou trochu větší než u nás na Zemi. Také jsem našla jablka, ale samá trpká pláňata. Třeba by se dala nějak upravit. Snad abychom je natrhali při zpáteční cestě. Palmy jsou zakrslé a mají málo plodů - přitom malinké, trpasličí plody. Ale je tu spousta kmínu - z toho bude mít Alda také radost. Naříkal si, že nemá vůbec žádné koření.“

Spokojený výraz ve Farbově tváři už zdaleka hlásil úlovek.

„Tak jsem se nemýlil,“ volal. „Je tu ruda s obsahem mědi a cínu. Sice malé, ale dost koncentrované ložisko. To je přece nález, co?“

„Hlavně užitečný objev,“ souhlasil Toreli. „Pojmenujeme tedy přítok - dejme tomu - Měděná řeka. Jistě všichni souhlasíte. Já mám na jména šťastné nápady. Jestlipak víte, že se po mně jmenuje jedna zátoka v severním Grónsku? Ano, Toreliho zátoka, doopravdy. Objevil jsem, že tam pod ledem není pevnina, ale dobrý kilometr hluboký záliv. Celé jsem to proměřil a zmapoval. Tak to dostalo moje jméno.“

„Na Zemi se toho už nedá moc objevit,“ prohodil Dan. „Ale tady si to můžete jakseptří vynahradit.“

„Však právě proto jsem na Tercii letěl. A nezklamal jsem se. Nemějte starost, naše jména budou na věky zapsána na mapách planety. A ne na ledajakých loužích a pahrbcích. Na horských velikánech, mořích a ohromných ostrovech. O to se postarám, spolehněte se.“

„Mně je to docela jedno,“ usmíval se Dan. „Zildesovo moře - pro mne a za mne - necháme to všechno na vás.“

„Správně,“ přikývl Toreli. „Já už si nějak poradím.“

Jakžtakž se nasytili rybami, které Dan ulovil, a po krátkém odpočinku pokračovali v cestě. Skalní stěny svírající Velkou řeku, kilometr od kilometru mohutněly, až dosahovaly stametrové výše.

„Řekl bych, že se blížíme ke středu horského masívu,“ soudil Toreli. „Pohleďte!“ Přímo nad řekou se zvedalo úbočí vysoké hory. Proud se jí vyhýbal mírným obloukem. „Ta má jistě přes tisíc metrů.“

„To se už stmívá? Nějak brzo,“ zoolog Alin udiveně zvedl obočí.

„Ale jděte,“ Toreli na něho shovívavě pohlédl. „Slunce ještě stojí vysoko, ale na západní obloze. Sem se nedostane - proto je tu takové šero. A pak -“

Geograf nestačil dopovědět. Slova mu zmrzla na rtech. Velká řeka za dalším zákrutem odhalila plavcům strhující obraz. Před nimi se šklebil temný jícen ještě užšího kaňonu, jehož stěny však čnely do výše několika set metrů. Kánoe letěla té temné náruči rychle vstříc. Dan dávno přestal pádlovat a spokojil se s tím, že držel loďku dovedně uprostřed proudu.

Sevřely je vysoké, šeré stěny, z nichž čísel chlad. Z ubíhajících břehů mnoho neviděli, neboť se ponořily do hlubokých stínů, v nichž zanikaly podrobnosti. Vysoko nad nimi se skvěla stuha jasné oblohy jako pozdrav bezpečného slunného světa.

„Jsme zřejmě v srdci hor,“ poznamenal Toreli, ale jeho slova zanikala v hukotu proudu. „Snad z toho budeme za chvíli venku!“

Stěny kaňonu se opravdu začaly snižovat, stíny při březích se prosvětlovaly, ale současně zesílilo hučení vodních spoust.

Ferdi na přidi se vztyčil a zaštěkal.

„Co je?“

„Před něčím nás varuje,“ Dan pokrčil rameny, „ale před čím, to věru nevím. Ale nelíbí se mi to. Ten hluk zní podezřele.“ Chvilí pozorně naslouchal. „Peřeje! Ano, rozhodně to budou peřeje nebo -“

„Nebo co?“

„Nebo vodopád. Doufejme však v peřeje. Nabíráme už rychlost. Připravte se na to, že se můžeme převrhnout. Všichni se zujeme, boty dobře přivažte k loďce. Budu se o ni starat v každém

případě. Všichni jste dobří plavci, hleďte se tedy každý co nejdříve dostat ke břehu. Kdybychom se opravdu udělali, pak se sejdem někde pod místem, kde se kánoe převrhne.“

„Snad to nebude tak zlé,“ bručel Toreli, ale v ohlušujícím hřmění řeky mohli ta slova jen vyčíst z pohybu rtů.

Dan si rychle vyzouval boty a připoutal je zevnitř na kostru lehké loďky. Opakovačku si pevně zavěsil přes záda, sevřel pádlo a zamířil kánoi přímo do středu proudu.

Nyní už nebyl čas na další řeči a úvahy.

Kaňon se ještě více prosvětli, skalnaté srázy se snížily a dravý proud se valil do míst, z nichž zazníval sílící řev veletoku.

A již byli v peřejích. Řeka jako by klouzala dolů po šikmé ploše. Voda se tříštila o velké balvany, hlavně při březích. Kánoe letěla jako šíp po hladině, pokryté chuchvalci bílé pěny. Loďka se několikrát jen o vlásek vyhnula kamenitému výčnělku, ale Dan ji stále ještě bezpečně ovládal. Řídil ji vždy doprostřed prohnutých vodních jazyků. Několikrát šplouchla přes příď voda.

Nedovedli dost dobře odhadnout, jak dlouho se hnali peřejemi, ale pojednou hukot slábl a kánoe se kolébala v prudkém ještě, ale hlubokém toku. Ferdi opět zaštěkal a všichni v tom poznali projev úlevy.

„No vida,“ Dan si ulehčené otřel čelo, mokré od potu i vodní tříště. „A máme to za sebou. Představoval jsem si to horší. Takovými peřejemi mohou projet i větší plavidla. Ale cesta zpátky - to nebude žádná procházka. Pořádně se při ní zapotíme.“

„Dostaneme se vůbec nějak nazpátek?“ Jindřich Farba zatěkal pohledem zpět a v jeho hlasu zněla vážná obava. „Jak? Nedovedu si to představit. Když člověk vidí tu spoustu vody -“

„Nějak to už uděláme. Nejde jen o nás - ale o to, jak dostat proti proudu náklad. Ještě uvidíme. Zatím si s tím nebudeme přidělavat starosti. Máme jich i tak dost - například - co k večeři?“

Lovecké štěstí Danovi nepřálo a tak se musili opět spokojit s rybami. Po chudé večeři ulehli. Eva s Danem měli tentokrát první hlídku. Tábořili na nízkém skalnatém ostrohu, který vybíhal do řeky. Jeden oheň plál na samém hrotu výběžku, druhé dva oddělovaly

jejich tábor od lesnatého zázemí a udržovaly v uctivé vzdálenosti dravou zvěř. Pod ochranou šikmé stříšky z větví tvrdě spali tři vědci.

„Jsou jaksepatří unaveni,“ Eva kývla hlavou k přístřešku.

„Není se čemu divit,“ usmál se Dan. „Včera se pořádně nevyspali a dnes - byla to hezky divoká projížďka. Ostatně, mně také není do tance. Zítra ráno si budeme muset přispat.“

„Jak dlouhé mohou být ty peřeje?“

„Těžko říci. Neměl jsem čas se rozhlížet,“ Zildes se zamyslíl.

„Ale celý kaňon může měřit takových dvacet kilometrů.“

„Dvacet kilometrů! Tolik!“

„Spíše o něco více. Už jsme slušně daleko na jihu. Myslíte,“ zaváhal, „že tady na jižních svazích hor najdeme, co chceme?“

„Řekla bych, že ano. Už tady,“ Eva zabloudila očima kolem, ale neviděla ve tmě nic než dva třpytné body - oči nějakého dravce, „už tady převládá subtropická květena. Cítím tu ve vzduchu dozrálé olivy, a nedivila bych se ani, kdybychom tu našli citrusové plody. Ale jistě bychom měli ještě postoupit takových padesát kilometrů dál k jihu - tam bude i nižší poloha - no, a budeme u konce cesty.“

„Teprve v polovině,“ opravil ji.

„Jak to?“ překvapeně vzhledla.

„Nu, zbude před námi zpáteční cesta.“ Po chvílce Dan spokojeně zakýval hlavou. „Nerad bych ještě dál. Cesta proti proudu bude namáhavá, zvlášť přes ty peřeje. Mohou nás zdržet kolik dní. A táboření v tom kaňonu - to také nebude legrace.“

„Však vy nás dovedete domů... Vy už máte hodně za sebou. Dane, co?“

„Inu,“ neklidně poposedl, „jak se to vezme. Víte, láká mě příroda. Pustá, divoká, nezkrocená příroda. Měl jsem se narodit alespoň o sto, o dvě stě let dříve. Nebo ve středověku. Byl bych snad plavčíkem na Kolumbových lodích,“ Dan hleděl zadumaně do tmy, „horským průvodcem na Pamíru, řidičem traktorů v Antarktidě - nebo tak nějak. Víte,“ obrátil k ní zrak, „pro člověka mého ražení je dnes na Zemi těžký život. Na jižním pólu je hotel, na himalájské vrcholy vedou lanovky, potomci lovců lebek mají v bytech ledničky... To je všechno krásné. Ukazuje to, jak lidstvo za poslední století pokročilo. Ano, je to úžasné. Ale pro mne? Dejte mi pokoj!“

Na Zemi je dnes všechno příliš snadné, příliš všední. Nevím, jak bych vám to vysvětlil. Víte, když chlapec odloží pohádky a doroste do dlouhých kalhot, má takové touhy, o jakých jsem hovořil. Pak plynou léta a vyroste z nich. No - a mně to zůstalo, mám trochu neklidnou krev.“

„Máte zálibu v dobrodružství jako doktor Kalek, že?“

„Je to možné,“ připouštěl. „Ale doktor prožívá podivuhodné příhody s knihou na koleně, s polštářem za hlavou a koflíkem kávy na stolku. Je prostě chytřejší. A prožije toho více. Naši cestu, kterou za čtrnáct dní sotva stihneme, vychutná za pět nebo deset minut. A v pohodlí, v teple.“

„Jestli ji ovšem někdo popíše,“ zasmála se Eva. „Snad Jur Paldy. Budeme mu o tom vyprávět.“ Vstala a přihodila do ohně. Klímající Ferdi zvedl hlavu, zamžoural na ni a pak se rozkošnický natáhl. „Škoda, že Paldy nejel s námi, měl by všechny příhody z první ruky. Počítám, že by popsal půl notesu.“

Malátně usedla na své místo.

„Nejste ospalá? Nechcete si už lehnout? Ráno jsme tak brzo vstávali. Tu chvíli už to pohlídám sám,“ nabízel Dan.

„Kdepak!“ Eva mávla rukou. „Jen se tak trochu podepřu o loket -“

A probudila se až za rozbřesku. Neležela na lokti, ale na chvojí, pod ochranou šikmé stříšky, přikryta zásobním padákem. Sama jsem si sem přece nelehla... Pohlédla na Dana, který chystal snídani, ale ten jen spiklenecky přimhouřil oko.

Třetí den cesty přinesl kaleidoskop rozmanitých překvapení i cenných objevů.

Hory stále ustupovaly, kopcovitý terén se stával povolnějším a břehy se opět oděly do syté zeleně. Ráz květeny se však změnil.

Proti modré obloze se kolébaly koruny palem, jinde se v lehkém jižním větříku chvěly protáhlé magnólie, pak opět banánovníky a mimózy, stromy a květy, keře i traviny, ba i rostliny zcela neznámé, nad nimiž botanička vrtěla hlavou a marně vzpomínala, k čemu by je přirovnala.

Místy se až k samému břehu tlačila neprostupná džungle, propletená houževnatými liánami a jen ojediněle rozdělená širokými

stezkami, jež ústily k napajedlům zvěře. A pak se Ferdi rozštěkal. Sledovali směr jeho pohledu a spatřili dlouhého krokodýla, který se rozvaloval na písčíně v záhybu řeky. Pomalu otáčel hlavu za kánoí, ale brzy se znovu věnoval své siestě.

Hodinu před západem slunce se utábořili na travnatém břehu. Nejprve tábořiště v širokém oblouku důkladně prohledali. Vyplašili několik hadů a zástupy hmyzí čeládky. Jestliže se kolem osady setkávali většinou jen s ocelově lesklými mouchami, komáry, kobylkami, mravenci a různými druhy pestrobarevných motýlů, zde na jihu vzduchem kroužily decimetrové vážky s průhlednými křídly a po zemi se pohybovali brouci, velcí jako morčata, s nimiž se kolem tábora setkávali jen ojediněle.

Z větví nedalekých stromů na ně pokřikovaly opice, to jim však nemohlo ubrat na chuti k jídlu. Vegetariánská večeře tentokrát zahrnovala hlavně banány, ale i jiné sladké plody místy až vyložené tropické květeny.

„Škoda, že všechnu tu dobrotu nemůžeme přivést našim,“ litoval Farba. „Zkazilo by se to po cestě.“

„Banány by zčernaly, to je pravda - jsou už přezrálé,“ přikývla Eva. „Ale naložíme citróny, kolik se nám jich do člunu vejde. A vezmeme také mandle, datle, fíky a kokosové ořechy. Možná, že najdeme ještě nějaké jiné druhy ovoce. Vždyť jsme se tu ještě ani pořádně nerozhlédli.“

Skutečně také našli - a nejen ovoce.

Objevili plody, které se podobaly ananasům, vzhledem i chutí. S rozpustilým pokřikem očesávali divoký kávovník a veselí se změnilo přímo v bouři nadšení, když přišli i na tabák. To už se chýlil jejich pobyt na pokraji džungle ke konci a pomalu se chystali ke zpáteční cestě.

Dopoledne se ještě přeplavili na levý břeh a prodírali se podle vody dále po proudu. Vlhká džungle ustoupila světlejšímu pralesu a ze zvlněného terénu se místy tyčily malé skalky. Když obešli jednu takovou skálu, Ferdi pojednou zavrčel a celý zježený se zastavil.

Spatřili fantastický zjev.

U velkého dubu stálo na silných nohách podivné zvíře. Předními prackami odíralo se stromu listoví a mladé haluze. Další z

těchto tvorů stál o kousek nazpátek a byl k nim otočen bokem. Čtyři metry vysoký netvor měřil do délky jistě šest nebo sedm metrů. Pod břichem obludy by klidně prošel vzpřímený člověk. Na nemotorném těle, pokrytém hrubými štětinami, seděla nápadně malá a úzká lebka.

Dan odjistil opakovačku, ale Alin pokynul odmítavě hlavou.

„Je na něj strašlivý pohled, co? Ale myslím, že je docela neškodný. Podobá se velkému megatheriu nebo mylodonu. Ti u nás žili,“ zaváhal na chvíli a zašilhal po Farbovi, „někdy v třetihorách, místy ještě na začátku čtvrtohor. Ano, i v třetihorách - je to tady trochu převrácené a pomíchané ... Jsou to úžasně tupá zvířata. Na Zemi je vyhubili šavlozubí tygři. Vlastně jsou ti obři docela bezbranní a chrání je jen úžasná životní houževnatost. Podle nalezených kostí se zjistilo, že se jim zahojila třeba i proražená lebka.“

Ferdi se nyní rozštěkal a hnál se k obludě. Velké zvíře k němu obrátilo tupý pohled, chvíli nepohnutě civělo, pak úzkostlivě zachrochtalo a těžkopádně se dalo na útěk. Dan raději zavolal psa zpět.

O půl kilometru dále dorazili ke skalnatému mysu, který se vypínal z písčiny, jež zasahovala daleko do proudu. Došli až takřka na její hrot, kde se Dan překvapeně zastavil a upřeně zíral k zemi.

„Co je?“ zarazil se Farba.

„Co?“ Dan se vytrhl ze zamyšlení. „Pohled'te sami! Není to divné? Ty kameny!“

Na zemi ležely čtyři velké balvany, každý z nich obklopen ještě několika drobnějšími oblázky. Tvořily hroty pomyslného čtverce o hraně dlouhé čtyři metry.

„Může to být náhoda? Hříčka přírody?“

„To je podivné - naprosto přesný čtverec.“ Farba vzal oštěp a změřil hrany záhadného útvaru. „Jedna jako druhá, na chlup stejné. Čtverec se vyskytuje v přírodě moc málo,“ vykládal hlasem, který připomínal aulu university. „Jen u některých krystalů, ale jako geologický útvar - myslím třeba puklinu, skalisko, rokli nebo konečně tvar balvanů, případně jejich seskupení - v takových případech takřka vůbec ne. Ovšem -“

„Snad opice -“ nadhodila Eva.

„Proč by si opice stavěly z kamenů čtverec?“ namítal Toreli. „Mnoho jsem už viděl, ale nikdy opice, které by skládaly z kamenů geometrické obrazce.“

„Na opice to opravdu nevypadá,“ potvrzoval Alin Mohou se leccemus přiučit, to je pravda. Ale od koho - tady na Tercii?“

„Asi to bude přece jen náhoda,“ zahučel Dan, ale bystře se rozhlédl na všechny strany. Nic. Nikde nic. Žádná jiná známka po rozumném tvor, po lidské činnosti. „Lidé tu nežijí - a pak, jaký by mělo smysl, aby tu navalili balvany do čtverce? Jak to může být staré?“

„Řekl bych, že hodně,“ mínil Farba. „Možná pět, ale třeba také dvacet let. Podívejte, balvany se už dost propadly do písku. Snad je sem přinesla voda při některé velké jarní povodni,“ dodal, ale jeho hlasu scházel důraz člověka, který je o správnosti svých slov přesvědčen.

„Neměli bychom obhlédnout okolí?“ nadhodil Dan. „Třeba přijdeme na nějaké další stopy, které by nám více prozradily.“

„Sám jste říkal,“ Eva se pozorně rozhlížela po březích, „že už máme naspěch. Ostatně - zdá se, že je zde skutečně pusto.“

„Opravdu se už musíme vrátit?“ Z Toreliho hlasu znělo zklamání. „Já jsem doufal, že se přece jen dostaneme až k moři. Mám tam nějaké řízení.“

„Nějaké řízení?“ užasl Zildes. „Co tím chcete říci?“

„Nic zvláštního,“ vykrucoval se zeměpisec. „Potřebuji si tam něco ověřit. Jde o kontinent. Více nemohu zatím říci.“

Následujícího dne se obrátili k jihu zády.

„Škoda,“ Alin na rozloučenou pohlédl po proudu. „Ten kraj tam dole, to bude pro mne hotová pokladnice.“

„Nu co,“ Farba netrpělivě pohodil rameny, „vždyť se sem jistě ještě dostaneme. později. Zatím nás na severu čekají důležitější věci.“

„A pro někoho snad nejen důležité, ale i příjemné,“ podotkl Toreli a letmo pohlédl k botaničce.

Eva se usmála.

„Každý nemá náuru geografa, který by stále cestoval, aby pak mohl vykládat, kde všude byl a co všechno viděl.“

„Nebud'te kousavá,“ zeměpisec se na ni utrl, ale v očích mu hrály veselé ohníčky. „Však počkejte,“ zahrozil prstem, „on vás smích brzy přejde.“

Toreliho předpověď se vyplnila.

V kánoi, zatížené bohatým nákladem rostlin a ovoce, pro cestující mnoho místa nezbylo. Plavba pokračovala pomalu. V mírném proudu pádlovali čtyři muži a pomáhala jim i Eva. Místy se museli odstrkovat bidly, která pořídili z vzrostlých bambusových výhonků. Kde se podél břehů táhly písčiny, vystupovali na pevnou zem a vlekli loďku na laně.

„Teď už chápu,“ funěl Alin, zatímco se mu lano zařezávalo do ramene, „proč nás kapitán honil do tělocvičny.“

„Co se po cestě naučíš, na Tercii jako když najdeš,“ Dan opravoval lidovou moudrost.

„Už jsem zbrousil kdeco,“ hekal Toreli, „ale takovouhle cestu jsem ještě neprožil. A to jsme teprve na začátku!“ Otřel si s čela pot a rozhlédl se. K řece spadaly stráně kopcovitého terénu, které ohlašovaly Jižní pohoří. „Uvidíte!“

Namáhavě, s vypětím všech sil postupovali proti divé řece. Někdy urazili za hodinu pouhé stovky metrů a v peřejích jen desítky. Mnohokrát hrozila kánoe překocněním, ale lidé se neúnavně prodírali vpřed, skákající z kamene na kámen, brodíce se po kolena, ale také po pás ve vodě. V obtížných úsecích museli náklad vyložit na skály a po úzkých skalních římsách a balvanech přenést lodici do splavných vod.

„Až tady bude jednou přehrada -“ Alin nedopověděl.

„To jsme měli cestu raději do té doby odložit, ne?“ Toreli po něm blýskl očima.

„Takové poznámky bych si vyprosil!“ zoolog se důstojně napřímil, ale gesto se mu nepovedlo - sklouzl a po krk zapadl do hlubiny.

„Nehádejte se - raději dělejte,“ okřikl je Farba. Cesta se mu vlekla přímo nesnesitelně pomalu.

„Na hádky není čas,“ Dan napjal lano. „Tak: hej - rup!“

Alin se otrásl jako zmoklý pes a s mrzutým huhláním se opřel do lana.

Eva, unavená, vyčerpaná, se neubránila úsměvu.

Plné dva dny jim trvalo zdolání peřejí. Dva dny se drali vpřed, než vnikli mezi černé stěny dlouhého kaňonu. Tam je zastihla noc. Kde a jak spali, to už si Eva nemohla vybavit. Ale neustále se jí vracel obraz té dramatické noční chvíle. Probudil ji dunivý výstřel a bolestný řev, odrážený mnohonásobnou ozvěnou. Zděšeně vyskočila, ale vzápětí klesla slabostí na kameny. Na břehu se převaloval šavlozubý tygr a svíjejícím se tělem rozmetával oheň. Průvan, táhnoucí kaňonem, uchopil pršku jisker a nesl ji proti proudu. Spatřila ještě psa, který se dlouhým skokem vrhl na dodělávající zvíře, a pak ji zase přemohla slabost.

Byla to pravda nebo jen divoký sen? Pravda nebo pouhá představa, vybičovaná únavou, která ji vrhla do polobezvědomí? Zdálo se jí, že cítila konejšivé dotyky pevných Danových rukou, nebo to vsutku cítila? Hnědá kůže, složená na zádi kánoe, potvrzovala vzpomínku na noční chvíli. Ale co ostatní? Byla to pravda? Byl to jen sen? Z Danovy tváře nevyčetla docela nic.

Klidnější voda nad peřejemi přinesla chvilky oddechu, ale Evě ještě mnoho chybělo do normálního fyzického stavu. Zemdená, upadala i ve dne do horečnatých snů. Zpáteční cesta se jí roztrhla na sled obrazů, jež na sebe nenavazovaly. A ve vzpomínkách nikdy už konec dobrodružné cesty nespojila v jediné plynulé pásmo. Zbyly jen útržky.

Namáhavé pádlování v klidnějším proudu podél břehů. Ryba, která se ve světle táboráku škvaří na žhavých kamenech. Toreliho unavený hlas, jenž říká: leckde jsem už byl a mnoho viděl, ale tohle... Obrovský temně hnědý medvěd, který na ně se řvaním cenil z břehu tesáky. Studený ranní déšť, vytrvale bubnující do kánoe.

V paměti jí utkvěl i Danův spokojený úsměv, když se jim podařilo vztyčit dva nízké stožárky z bambusových prutů, na něž zavěsili plachtu ze zásobního padáku. Vynořovala se vzpomínka na dopoledne, které strávili u ústí Zlaté řeky rýžováním zlata pomocí skořápek z kokosových ořechů. Po namáhavé cestě to byl vlastně půlden odpočinku, korunovaný výtěžkem deseti či dvanácti kilogramů ryzího kovu v podobě malých zrněk i větších valounků.

Oranžová plachta pomáhala zdolávat proud a blízkost domova vlila do vyčerpaných paží novou energii.

„Už jsme doma,“ probudil ji jednou Danův hlas. „Hlavu vzhůru!“

Těžce se posadila a rozhlédla se. Ferdi radostně zaštěkal. Gola mu z dálky odpovídala.

Za ohybem řeky se objevil pohled na domov. Dům ve skalním výklenku jim již z dálky kynul modrošedou břidličnou střechou a z jeho komína se valil sloupec dýmu.

Od domu běžel zástup lidí - Petr v jejich čele.

Kapitola 11

MĚSTO NADĚJE

Všechno se lesklo vodou. Kmeny stromů, stářím zbarvené listy, polehlé stonky trav, shluky křovin, skály a balvany, dvě vodní kola na potoce a břidličná střecha domu, plochými kameny vydlážděné pěšiny k řece a k potoku, i tvář kuchaře Aidy, který pomalu, opatrně, snad až zbytečně úzkostlivě umýval nádobí od oběda. Jeho dřezem byl vodní příkop před domem, kterým už proudila voda, přiváděná strouhou z potoka.

Nádobí - to je vlastně poněkud nadsazeno. Zastupovala je sběračka a pánev z kuchyně na Astrid. K tomu přistupovaly hrubě vyřezávané vařečky, talíře z neuměle uhnětené a vypálené kameniny, lžice ze dřeva, ale i ze zlata - těžké a masivní, zkrátka nejpodivnější sbírka kuchyňského a jídelního náčiní, jakou kdy který kuchař viděl a užíval. Nezdálo se však, že by Alda byl tím pohledem zdrcen. Spokojeně mžoural očima a nesrozumitelně si zpíval. Jen tu a tam se článkované zvuky seřadily do slov.

Bum-ta-rá-ra bum,
kdyby tu byl rum...

Alda se odmlčel a zašilhal stranou, kde se tyčila nová budova, pokud ovšem toto slovo nebylo nepřiměřenou poklonou pro chatrč, na niž hleděl.

Po pravdě řečeno tam stála dřevěná bouda z tenkých smrkových kmenů. Mezi dvojité stěny byla napěchována tráva a spadlé listí. Nemotorné dveře visely na kožených závěsech a nad nimi bylo barevnou hlinkou napsáno: č. 2. Na samých dveřích se skvěl nápis: Centrální velkoskladiště. K autorství nápisu se sice nikdo nehlásil, ale přičítal se mechaniku Denisovi.

V hlubinách skladu odpočívaly lecjaké dobroty a mezi nimi i dvě velké hliněné nádoby s tekutinou. Měla se proměnit v nápoj, jenž by osadníky od Horské řeky příjemně naladil a zahřál je na duchu i na těle: v jantarovou medovinu. Alda několikrát polkl naprázdno,

tvář se mu rozšířila úsměvem, ale vzápětí se zasmušil - hlavou mu šlehla vzpomínka na příkoří, které při získávání medu utrpěl.

Se solením a slazením se šéf kuchyně dost a dost natrápil. Obě otázky se nakonec podařilo jakžtakž vyřešit, alespoň prozatímně. Hodinu cesty od tábořiště našli kalužinu nebo snad spíše malé jezírko se slanou vodou. Nejdříve nosili do tábora solanku v hliněných džbánech, později jen slanou kaši, která zbyla, když vodu odpařili v mělkých hliněných bazénech. Slaná kaše dodávala pokrmům i trochu nahořklou příchuť, ale zatím se s tím museli spokojit.

Cukr získávali zahuštěním šťávy, která vytékala z naříznutých javorových kmenů. Nezávisle na tom hledali nové prameny soli a cukru. Geolog Farba pátral po ložisku čisté soli a Dan Zildes se po návratu z jedné lovecké pochůzky pochlubil nezvyklým úlovkem - medem. Přinesl velký hrozen voštin, zabalený v zelených listech. Když nechali med vykapat, naplnil asi dvoulitrovou nádobu. To bylo opravdu vydatné zpestření jídelního lístku.

„To jste ho vzal včelám?“ dotazoval se tehdy Alda.

„A komu jinému?“ odušil Dan a šéfkuchař se zamyslel.

Na druhý den odpoledne vyhlíželo tábořiště právě tak, jako kdy jindy. Na potoce se otáčela obě vodní kola. Jedno vhánělo vzduch do šachtové pece, druhé sloužilo k pohonu bucharu, kterým Marunin a Bodov zpracovávali houbovitě železo z pece. Likul se Zildesem se vydali do blízkého lesa na dříví, trojice žen pracovala na vnitřním vybavení domu, ostatní osadníci vršili milíře nebo vláčeli na skluzech balvany železné rudy. Jenom Alda zmizel do neznáma a nebylo po něm ani potuchy.

Kapitán sice nařídil, že se jednotlivci nesmí osamoceně a beze zbraně vzdalovat z tábora a jeho nejbližšího okolí, ale už mnoho dní se přes den neukázal v okolí dravec. Opatrnost polevila a zákaz se tu a tam obcházel.

Klid, který panoval v táboře, byl náhle přerván. Všichni uslyšeli nezvěstného Aidu a za okamžik ho také uviděli. S křikem utíkal domů, pronásledován mračnem včel.

„Skočte do vody!“ volal na něj Alin a šéfkuchař se po krátkém zaváhání vrhl mocným skokem do vody. V příkopě, vyhloubeném na

ochranu domu, se prudce zavlnila hladina a zavřela se nad Aidou. Rozzuřené včely opsaly několik kruhů a vracely se zase zpět. Kuchař se pomalu drápal z příkopu a s bolestně staženou tváří zíral na rozesmáté osadníky.

„Všimli jste si,“ dobíral si ho mechanik Denis, „když se ponořil, vylila se voda z břehů.“

„Chtěl jsem vám opatřit něco na zub,“ hučel Alda zamračeně, „ale člověku se nedostane uznání.“

Do tábora přiběhl Zildes, přivábený křikem.

„Jsem samé žihadlo,“ stěžoval si kuchař a vyléval vodu z bot. „Jak jste to, člověče, dokázal - no - tehdy, jak jste přinesl ten med... Mne ty potvory mohly uštípat!“

„A vykouřil jste je nejdříve? Vzal jste si aspoň rukavice a helmu?“

„No vidíte,“ Alda bolestně stáhl obličej, „to mě nenapadlo. - Ale vy jste mi to taky neřekl!“ vyjel si na Dana.

„Ptal jste se mě na to?“

„Vlastně,“ kuchař si opatrně ohmatával natékající tváře, „neptal.“

Večer se Alda svým společníkům svěřil, že k vykotlanému stromu s rojem divokých včel ho nevedla touha po sladkosti, ale jiný úmysl. Chtěl získat surovinu k výrobě medoviny.

„Něco takového by tu mělo být,“ vysvětloval. „Konec konců, je to vlastně lék. A pak - mohou nastat všelijaké slavnostní události a my bychom si ani nemohli připít. Jaký by to byl pořádek? No, uznejte!“

„Nějak brzy nám otrnulo,“ kapitán vážně potřásl hlavou, ale v jeho očích svítily ohníčky veselí.

Aldův nápad byl pochopitelně jednohlasně schválen a ve skladě nyní kvasila nejen medovina, ale i víno z černého rybízu a z drobnokých hroznů divoké révy, které Eva natrhala na jednom z jižních svahů.

„Na Silvestra bude veselo,“ prorokoval spokojený kuchař.

Voda, v níž omýval nádoby, se čeřila a Mikuláš Alda do ní zíral tak pozorně, jako by se v ní měly zobrazit scény z připravované silvestrovské hostiny. Avšak místo nich se ve vodní hladině zrcadlily

dvě tváře. Kuchař pomalu otočil hlavu. Petr Marunin s Evou Solonovou.

„Na procházku?“ zabručel a dál kouskem pískovce čistil dřevěnou misku.

„Trochu se projít,“ přikývl Marunin. „Dnešní práci máme za sebou.“

V hutích, jak říkali zařízení, nad nímž by smutně zaplakal každý pudlař z předminulého století, se pracovalo na tři směny. Šest mužů se střídalo v práci a starali se o to, aby pec nikdy nevychladla a stále měla dostatek potravy. Marunin měl tento týden dopolední směnu a Eva v doprovodu Dana Zildese již za svítání vyrazila na sběr kořínků a rostlinek, jimž pak kuchaři odvážně říkali mrkev, brambůrky, salát, pažitka, pórek či ředkvička.

„Básníci mají právo na nadsázky, to ano,“ vrtěl Jur Paldy udiveně hlavou. „Ale kuchaři?“

Naproti tomu kmín, majoránka, heřmánek a jitrocel se nejen vzhledem, nýbrž i chutí podobaly rostlinám, které znali ze Země. Zvláště jitrocele bylo všude kolem plno a Alda jej předkládal každý den. S kamenně vážnou tváří tvrdil, že je lahodné a pikantně natrpklý a že kaše nebo salát z jitrocele jsou chutnější a rozhodně zdravější než majonéza.

Eva si vždy dovedla zařídit, aby měla pár hodin volna, když Marunin skončil svou práci v hutnické dílně. Podzimem zhnědlou trávou se brouzdávali v nejbližším okolí tábora.

„No jo,“ huhlal Alda nespokojeně. „Dnešní práci máte za sebou. Zase kilogram železa nebo dvě kila. A zase z toho pro kuchyň nebude nic. To já už znám. Ale já vám říkám - bez pořádného železnáku se už neobejdu. Co pořádného mohu uvařit v hliněných hrncích? Vždyť se mi to rozsypává na plotně! Co povídám - na plotně?“ rozohnil se a mrštil na zem miskou s vypáleným monogramem. „Jakápak plotna, když nemá pláty? Docela pitomé ohniště je to, kouř štípá do očí - jak na tom máme vařit?“ Energicky zavrtěl hlavou. „To je prostě nemožné! Dejte železo na pořádná kamna, na kotle, hrnce, pekáče - ano, na pekáče a já vám ukáži, co se dá vykouzlit z docela obyčejné divoké husy. Dokázal jsem oželeť elektromagnetickou troubu, ale co je moc, to je moc. Alespoň

pohrabáč kdybych měl! Co jsem za kuchaře, když nemám ani pohrabáč?“ Konečně došel Aldovi dech. Marunin se pobaveně usmíval.

„Vždyť víte, jaké je s tím trápení,“ zvažněl. „Na všech stranách potřebujeme železo a zase železo. Komu vyhovět dřív? Z prvních várek jsme nemohli uspokojit všechny. Zájemců bylo příliš mnoho. Co jsme měli dělat? Museli jsme hospodařit s každým kilem. Jistě uznáte, že sekera a pila mají přednost před pekáčem, i když,“ dodal se smíchem, „ta zmínka o pečené huse je opravdu lákavá.“

Alda na Marunina podezřívavě pohlédl. „Dobře. Já přece od vás nechci nic nemožného. Ale kdy vůbec se dostanete k těm plátům na kamna a k takovým věcem?“

„Nerad slibuji naplano, ale myslím, že tak za tři neděle, za měsíc - na začátku zimy.“

„To budete u pece pracovat i v zimě?“

„I v zimě,“ Marunin přikývl. „Oheň nás bude zahřívat.“

„A fujavice?“ Kuchař se mimoděk otřásl. „Severák!“

„Postavíme tam nějakou boudu.“

Alda svraštil obočí. Přemýšlel o nástrahách, které by mohly ohrozit provoz hutnické pece a zmařit Maruninův slib.

„Rudu máte? A dřevěné uhlí?“

„Tamta hromada,“ Petr kývl hlavou k hutnické dílně, „vystačí nejméně do února, možná do března. A milíře mohou hořet i v zimě.“

„Aha! A co až zamrzne potok a kola se přestanou točit? Copak?“

„Tak vysekáme led. Když potok promrzne až na dno, postavíme větrník,“ Petrovi už docházela trpělivost. „A když to jinak nepůjde - nastane třeba bezvětrí - tak zařídíme ruční pohon. Lidé, kteří mají nadměrnou váhu, budou otáčet klikou. Získají nádherně štíhlou linii.“

„Inu, já mám plno práce s kuchyní,“ rychle odpověděl Alda. „Živit devatenáct krků, to není jen tak. S tím jsou starosti a běhání. Nevím, kde mi hlava stojí, kam skočit dříve,“ shýbl se k misce a začal ji horlivě třít pískovcem.

„Ostatně,“ napadlo Petra, „řekněte si Denisovi. Třeba by vytepal nějaký hrnec ze zlata. A když ne hrnec, tak aspoň plochou miskou.“

Alda se zamyslel nad tím návrhem a Petr s Evou vykročili po úzké pěšině, spíše vyznačené než souvisle vydlážděné plochými kameny. Kousek za táborem odbočili na kraj lesa, který v poslední době značně prořídl. Týden co týden zakládali nové milíře a chystali zásoby paliva na zimu.

Se stromů kanuly těžké kapky a pleskaly do napadaného listí.

Za zatáčkou sotva znatelné stezky se zastavili a Petr k sobě Evu naléhavě přivinul.

„Konečně - zase chvíli sami,“ šeptal a opatrně se rozhlédl.

„Ano - ale opravdu jen na chvíli. A sami?“ Trpký přízvuk zazníval z dívčinyh slov. „Kdoví kdy, kdo a kde se vynoří. Ve skutečnosti pro sebe nemáme ani vteřinu!“ povzdechla si. „Ani jednu bezpečnou vteřinu!“

Petr lítostivě pozvedl obočí.

To byl věru neřešitelný problém. Za celé týdny na Tercii nenašli pro sebe ani jedinou intimní chvíli. Jít přes kapitánův zákaz do pustiny, vzdálit se od tábora - to znamenalo mít zbraň v ruce a ani na vteřinu nepolevit v bdělosti. A zůstat v okolí tábořiště? Pravda, zde bylo poměrně bezpečno, alespoň přes den. Ovšem, byl zde zase provoz jak v městském parku. Každou chvíli mohli někoho potkat a skutečně také potkávali.

Náhle se ozvaly kroky. Petr ani nestačil poodstoupit od Evy. V zatáčce stezky se objevila Vanda Bialská s náručí čerstvého vrbového proutí. Zarazila se.

Ticho padlo pod koruny lesních velikánů. Rušil je jen šum kapek, padajících do zažloutlého listí, a vzdálený, clonou lesa a keřů tlumený skřípot vodních kol.

Vanda znovu vykročila.

„Promiňte, já netušila -“ řekla chladně. „Nemůžete někam dál?“ připojila se zahořklým přízvukem a kráčela kolem Petra a Evy k táboru.

Petr mlčel. Jen se udiveně, s otazníkem v očích zadíval na Evu, která pokrčila útlými rameny.

Kroky Vandy Bialské dozněly.

Co je s Vandou? Co tím vlastně chtěla říci? Vždyť jsme jí nic neudělali? Chováme se snad špatně? Urážíme někoho? My dva?

Mnoho otázek jim tanulo na mysli, ale žádnou nevyslovili. Kráčeli nazpět k táboru. Eva napřahovala ruku a setřásala kapky z výhonků křovin, jež sahaly do cesty.

Přiblížili se k hutím. Hrubá vodní kola se otáčela a skřípala v dřevěných ložiskách. Z krátkého komínu pece se valily chuchvalce dýmu a čiperný větřík si s nimi pohrával.

Vasil Bodov, kdysi první pilot, dnes hutník Bodov, obsluhoval buchar. Zařízení stroje bylo tak primitivní, že až udivovalo svou jednoduchostí. Pohyb vodního kola se přenášel na dlouhý kulatý kmen. Bez ustání se otáčel na zvláštních podstavcích. Přes kulatinu přehodili lano, spletené z padákových provazců. Jeden konec lana zatížili těžkým balvanem, který svým tvarem připomínal velkou baňatou láhev, druhý konec držel Bodov v ruce. Pokud byl provaz volně přehozen, kulatý kmen se pod ním protáčet. Jakmile však Bodov zatáhl za volný konec lana, nastalo tření a provazec se začal navíjet. Balvan se pomalu zdvíhal. Když vystoupil půl druhého metru vysoko, Bodov uvolnil lano a kámen prudce dopadl na houbovitě vyhlížející hroudu rudého kovu. Minutu za minutou a hodinu za hodinou tak zpracovávali železo, aby za celou osmihodinovou směnu získali několik málo kilogramů kovu.

„Tohle, že má být železo?“ Alda se tehdy chmuřil nad první kovovou hroudou. „Ani se mně to věřit nechce. Nespletli jste si to se struskou?“ Kvalita prvních výkovků byla zpočátku opravdu špatná. Žádný hutník na Zemi by se ten nečistý kov, plný drobných úlomků strusky, hrubě zrnitý a pórovitý, neodvážil vydávat za železo. Avšak pro osadníky na Tercii ty těžké, šedivé hroudy představovaly první krok k civilizaci, k lepšímu životu. Od kamenného věku pokročili k věku železnému.

„Myslíte,“ kapitánův hlas zněl nejistě, „že se to zlepší?“

„Rozumějte,“ Petr Marunin se sklonil, „je vypracováno jen kamenem,“ poklepal na vychladlou hroudu. „Nemůžete hned napoprvé čekat damascenskou ocel. Samozřejmě, ještě to není kov na nástroje, na zbraně, na součástky ke strojům,“ zabloudil očima k

Aldovi, „ani na pláty do kamen. Ale poslouží ke zhotovení první kovadliny, kladiva pro buchar, uděláme z něho kleště... A to nám umožní vyrobit kvalitnější kov - na sekery a nože, hřeby a svorníky, na ložiska dokonalejšího kola na potoce, i na vybavení kuchyně a jídelny.“

Do roka tu bude stát maličký hutní závod, sliboval fyzik, závod s vysokou a ocelářskou pecí, i s válcovnou, která dodá plech i dráty, tyče, rozmanité profily, se slévárnou, z níž budou vycházet různé odlitky a možná i trubky. Kdoví - třeba už budeme dělat speciální oceli. To všechno bude představovat důležitý stupínek na cestě ke zhotovení součástek pro vysílačku. Bez vysílačky nemohou zachránit druhou Astrid, bez vysílačky nemají naději, že ještě kdy stanou na Zemi. A tak neforemná vodní kola, jednoduchá šachtová pec a hrubý buchar se staly prvním článkem řetězu, který jim má umožnit návrat na rodnou planetu.

Petr s Evou stanuli pár kroků za Bodovem a chvílku sledovali jeho práci. Počínal si velmi zručně, jako by celý život nepracoval s ničím jiným než s bucharem. „Tak co? Jak to jde?“ ozval se Petr.

Vasil Bodov vzhlédl a jeho vážnou tvář rozšířil úsměv. Hřbetem ruky si utřel zpocené čelo a rozmázl na něm další čmouhu. „Jde to. Jde mi to. Konečně jsem k něčemu.“

To byl kapitánův tah - z prvního pilota udělat hutníka. Vasil Bodov brzy po přistání propadl vážné duševní depresi. Připadal si zhola zbytečný, měl dojem, že je k ničemu, že tu jen překáží. Výprava potřebovala v nové situaci odborníky, jakými byli fyzik, chemik, geolog, geograf, botanička, lékaři, anebo svým způsobem Dan Zildes a kuchaři. Pro takové specialisty bylo na všech stranách práce víc než dost. Ale co s prvním pilotem kosmické lodi? Co s pilotem bez letounu? Jak ho uplatnit v nových podmínkách? Nedovedl by zastat místo kuchařova pomocníka, ani v kuchyni, ani po večeři, kdy Likul s foukací harmonikou bavil společnost. Ano, Juan Likul byl užitečný člen výpravy. Ale Bodov? Ten byl jen na obtíž, jen proto, aby se ostatní o něho starali. Vyložený darmoed! Takové myšlenky tížily Bodova. Stranil se ostatních, jako první se hlásil ke všem pomocným pracím. Nosil dříví, hloubil ochranný příkop, dláždil cestičky kolem tábora, vláčel džbery se

slanou vodou a smyky s železnou rudou, opatroval ohně. I když ve skutečnosti vykonal práce za dva, v duchu se trápil a rmoutil. Kapitán vycítil, proč se Bodov souží, a problém rozřešil. Fyzik s chemikem zasvětili Bodova do tajů hutnického řemesla a našli v něm bystrého a chápavého žáka. Netrvalo dlouho a začal sám zlepšovat pec i buchar. Jistou rukou odměřoval dřevěné uhlí, rudu a vápenec do vsázky, otvíral a přivíral přívod vzduchu. Mistrovsky ovládal buchar a jak plynuly dny, odváděl stále lepší železné výrobky. V několika týdnech se stal mlčky uznávaným šéfem hutí, nejdůležitějšího pracoviště na Terci. Marunin se mohl plně soustředit na otázky zpracování vyrobeného železa.

„Vy se ve světě neztratíte,“ Petr na Bodova vřele pohlédl. „Na lodi první muž posádky a tady první pracovník osady.“

„Kdepak osady,“ Bodov zvedl obočí, „města!“ Pohodil hlavou k cestě, která probíhala podél hutí a vedla k domu ve skalním výklenku. Na břehu potoka stál sloupek s tabulkou, do níž byl vypálen nápis: MĚSTO NADĚJE.

Právě včera tak pojmenovali sídliště, když předtím zamítli alespoň dva tucty názvů, které navrhoval Marcelin Denis. Osada se zatím skládala z jednoho domu, jednoho prozatímního dřevěného skladiště a z ohrady, obepínající v půlkruhu šachtovou pec, buchar a vodní kola na potoce. K osadě patřil i přístav, jehož zařízení představovaly tři houžvemi svázané klády - přístavní můstek a jeden kůl, k němuž byla přivázána kánoe. Mechanik Denis pracoval hluboko do noci a hned ráno na všechny stezky v okolí umístil orientační tabulky. S úžasem zjistili, že sídliště povýšil na město.

„Zatím to tu městsky nevypadá, to je pravda,“ obhajoval se, „ale musíme hledět do budoucnosti.“

„K čemu je tohle dobré,“ reptal Alda. „Zbytečně maří čas. Kdyby šel radši na ryby!“

„Jednou nad tím budou archeologové u vytržení,“ Marcelin Denis pokyvoval důležitě hlavou, aniž vzal Aldovu poznámku na vědomí. Ustoupil o tři kroky a znovu si prohlížel jednu z tabulek.

„U vytržení?“ namítal Jur Paldy. „To bych rád věděl proč? Co by tu měli nového najít. Až najdou tabulku, řeknou - ovšem, to je přece Denisovo dílo. Celá historie osady bude totiž dopodrobna

zachycena na papíře,“ nejmladší člen výpravy významně zaklepal na kapsu, naditou silným notesem. „Tyto zápisky,“ pokračoval důležitě, „vejdou do učebnic dějepisu.“

„To se všechno ještě uvidí,“ mínil vtipálek Denis. „Tabulky, které tu jednou archeologové vykopou, zde už visí. To je fakt a zcela hmatatelný fakt,“ zaťukal na dřevěnou tabulku. „Ale po tvé knize zatím není ani potuchy.“

Marunin odvrátil zrak od tabule zpátky k Bodovovi, který s pozoruhodnou zručností ovládal buchar. Třikrát za minutu balvan dopadl na hroudu kovu, jež rychle chladla a ztrácela rudou barvu. „Co je?“ od šachtové pece houkl Raul Nilson. „Už to bude?“ První astronavigátor Raul Nilson se stal horlivým pomocníkem Vasila Bodova. Měl dvojnásobný zájem na tom, aby druhá Astrid byla varována - vždyť na ní letěla jeho manželka a neměla nejmenší potuchy o nebezpečí, které ji čeká poblíž Tercie.

„Už je to hotovo!“ křikl Bodov. „Ale trochu se nám to ochladí! No, na mou věru, už je to tady!“

Obloha se zatím zatáhla olověnými mraky, z nichž nyní začalo chumelit. Vločka za vločkou a pak již naprostá bílá clona, hnaná studeným větrem, se snášela k zemi.

Eva se zachvěla zimou.

„Pojďme domů,“ vybídl ji Petr. „Na takový nečas nejsme oblečení.“

V podzimním období se jejich šedomodré obleky osvědčily, přestože už byly notně potrhané, ale teď jimi profukoval chladný vítr. Budou se muset poohlédnout po teplejším oblečení na zimní měsíce.

Petr pohlédl vzhůru.

Na hrotu skály, na observatoři uviděl nehybnou postavičku, která se dívala k severu. Geolog Farba se mu pomalu ztratil ze zorného pole, jak ho zakryla stále houstnoucí sněhová clona.

Ve dveřích domu Petr uchopil Evu lehce za lokty. Obrátil ji mlčky k řece.

Břeh i stráně - všechno bylo zakryto bílým kobercem. Začala zima. První zima na Tercii.

Kapitola 12

DVAATŘICÁTÉHO LISTOPADU

Zuřivý přívál sněhové bouře zalomcoval dveřmi prvního domu v osadě Naděje. Z krbu vyšlehl ohnivý jazyk, doprovázený obláčkem kouře. Geograf Toto Toreli zaslzel a rozkašlal se.

„Už - už jsem - leckde byl,“ zalapal po dechu, „ale takový mizerný krb jsem jakživ neviděl. Oči mám už celé červené od kouře. To se nemohla dát na komín korouhvička s ochranným krytem?“

„Vidíte,“ přitakal Marcelin Denis, „mohla. Ale nedala se tam, potvůrka jedna. Ah, tyhle korouhvičky!“

„Profesor správně předvídal, že si užijeme mrazů,“ uvažoval Faltaner. „Ale že přijdou tak brzy, to se věru čekat nedalo. Vždyť ještě není kloudná zima,“ zatěkal očima ke stěně, kde byl namalován kalendář. „No, pravda - teprve dvaatřicátého listopadu. Ted' by člověk spíše čekal plískanice - bláto.“

„Jděte - bláta jsme si už užili!“ Dan Zildes se na něj zamračil. „Nestrašte!“

„Snad si zato jaro přispíší,“ těšila se Egida a lenošivě se protáhla v křesílku, spleteném z rákosy a vrbového proutí na dřevěné kostře. „Co myslíte, profesore? Bude jaro dříve?“

Profesora Globa považovali v otázce počasí za autoritu. Jeho zásluhou měli i kalendář pro Tercii. Od přistání denně zaznamenával okamžiky, kdy vycházelo a zapadalo slunce. Dny se v té době neustále krátily a noci prodlužovaly. Za osm dnů po přistání se noc protáhla právě na jedenáct hodin a dvě minuty, což byla polovina dne, neboť Tercie se otáčí kolem své osy jednou za dvaadvacet hodin, čtyři minuty. Základní fakta o pohybu planet slunce Epsilon profesor zjistil ještě na Astrid, v době, kdy se blížili k této sluneční soustavě, a na Tercii si je jenom prověřoval.

Podle svých pozorování mohl přesně určit rovnodennost, začátek podzimu - den, který prohlásil za obdobu třiaadvacátého září na Zemi.

„Na Tercii,“ vysvětloval astronom, „je do roka tři sta devadesát šest dnů a ještě kousek. S pozemským kalendářem tady rozhodně nevystačíme, to je předem vyloučeno. Jsou dvě možnosti. Buď přidáme ještě jeden měsíc a rok rozdělíme na třináct měsíců po třiceti nebo jednatřiceti dnech. Nebo zůstaneme při dvanácti měsících - ale každý prodloužíme na třiatřicet dní. Můžete si vybrat. To se vám už nikdy v životě nepříhoda, abyste si mohli vybrat kalendář. Važte si toho,“ uzavřel s úsměvem.

Podnikavý mechanik Denis sice pro třináctý měsíc navrhl řadu jmen, ale shodli se přece jen na dvanácti měsících po třiatřiceti dnech, což se jim zdálo přehlednější. Každý druhý rok připojí ještě jeden přestupný den.

„To je bezpomínečně nutné,“ zdůvodňoval profesor Glob. „Jinak by za čas nastal zmatek. Za dvě stě let by se všechno posunulo, v září by byl slunovrat, rovnodennost v lednu, v zimě by padalo listí a na jaře by uhořely mrazy. Vznikl by naprostý blázeň - vůbec bychom se v tom nevyznali -“

„Co říkáte? Za dvě stě let?“ předstíral Denis zděšení. „Tak to si opravdu musíme dát pozor!“

Nyní bylo na profesorovi, aby zodpověděl otázku, kterou mu Egida položila.

„Je to možné,“ připustil. „Docela dobře možné. Klimatické jaro začne dříve. Takovou možnost nelze vyloučit. Avšak může to dopadnout právě naopak. Jsou zde vlivy, které jsme ještě nepoznali a jež musíme studovat. Proudění vzduchu, mořské proudy, naše faktická výška nad mořem - to vše ovlivňuje počasí. Počkáme a uvidíme.“

„Už se těším na jaro,“ Egida si založila ruce za hlavu a zamyšleně se dívala do stropu, osvětleného žlutým svitem čadících lojových svíček. „Jistě tu bude jaro překrásné.“ Její ňadra se zavlnila hlubokým nadechnutím.

Kapitán přivřel oči. Juan Likul vrhl po Egidě rychlý pohled a zvedl ke rtům foukací harmoniku.

Měkká melodie zněla jako prelud vzdáleného světa, jako příjemný sen, jako touha, utkaná z vidin všech barev. Vyhnala z místnosti hvízdání meluzíny.

„Měli bychom založit kapelu,“ navrhl Roman Tatrescu, když mexická píseň dozněla v smutné disharmonii. „To bychom opravdu měli. Zkrátila by nám dlouhé večery.“

„Vy na něco hrajete, doktore?“ kapitán na něho zvědavě pohlédl.

„To ne, ale rád poslouchám. Dobrou muziku, ovšem.“

„Copak, špatný nápad to není,“ souhlasila Vanda Bialská. „I tančit by se dalo. Parket by byl ovšem jenom jako dlaň. Ale kde vzít hudební nástroje?“

„Kdyby kapela jen hvízdala - to by vám nestačilo?“ dobíral si ji mechanik Denis. „Byl bych ochoten hvízdát alt. Kdyby se kapela pěkně sehvízdala, byl by to úplný požitek. Už jste někde něco takového viděl?“ obrátil se k Torelimu.

„To bych snad mohl spíše slyšet,“ snažil se geograf čelit vtípáčkovi. „Po pravdě řečeno, hvízdající kapelu jsem ještě neslyšel. Ale slyšel jsem hvízdát obecenstvo, když kapela hrála. Kdoví, jakou odezvu by mělo vaše hudební těleso?“

„Děláte si legraci,“ vmísila se Eva do debaty, „ale já mám dojem, že jsme kultuře ještě zůstali hodně dlužni.“

„Ale jděte!“ Mikuláš Alda, který připravoval stůl k večeři, na ni vyčítavě upřel zrak. „Ještě nemám ani kloudný pohrabáč a vy už byste chtěla vydávat uměleckou revui a hrát divadlo. Nechcete taky otevřít obrazárnu? To jsou nápady!“

„Vy jste dnes nějak v dobré náladě,“ usmála se Eva. „Nebyl jste kontrolovat medovinu?“

„Dovolte!“ Alda se hluboce rozhořčil. „Jak si něco takového můžete myslet? O mně! - Vždyť medovina není ještě dozrálá.“

„Rozumějte nejde o divadlo ani o obrazárnu,“ pohrávala si Eva se svou myšlenkou. „Já mám na mysli kulturu života vůbec - kulturu našeho prostředí, oblékání, hygienu, stolování a podobné věci -“

„Ale vždyť šlo o závod. S časem. Mít střechu nad hlavou. Vykovat první železo,“ Raul Nilson se rozmáchl, „obstarat jídlo, zbraně. A kultura života? Dělali jsme, co jsme mohli. Tam, kde to šlo. Nezapomněli jsme na krásu. Ani na příjemné prostředí. Pravda?“

„Do jisté míry máte pravdu,“ připustila Eva. „Ale udělali jsme opravdu všechno, co jsme mohli? Uvažujte o tom. Já myslím -“

Dveře se otevřely, do místnosti vnikl chladný vítr a sprška sněhových vloček. Vstoupila zachumlaná postava - Vasil Bodov.

Nilson pohlédl na nástěnné hodiny, které Marcelin Denis s obdivuhodnou trpělivostí vyřezal ze dřeva. I když sestávaly jen ze dvou ozubených kol, dřevěné kotvy, kyvadla a lana s kamenným závažím, šly dost přesně a ukazovaly skutečný čas na Tercii.

„Už? To je nějak brzy. Copak? Střídáme dříve?“ Za mrazivého počasí se hutníci střídali již po čtyřech hodinách. Svorně tvrdili, že to stačí až nad hlavu. Zpředu na ně sálal žár pece, zezadu doléhal mráz - ne, v takovém nečase se vskutku nedalo dlouho pracovat. Na příští zimu se musí hutnická dílna lépe připravit.

„Musíte nám pomoci,“ Bodov oklepal na dlaždice sněh. „Vichřice porouchala přívod vzduchu. Chceme to dát do pořádku.“

Zkušenosti jim ukázaly, že za silných mrazů neudrží vodní kola v chodu. Jak rostl ledový krunýř - průtok se snižoval, kola zadrhávala o ledovou tříšť a narůstala na nich námraza, kterou s obtížemi otloukali. Proto nechali potok potokem a postavili nové zařízení na přívod vzduchu - velký větrník, který natáčeli proti větru. Kožený řemen převáděl otáčky na dosavadní čerpadlo vzduchu. Horší to bylo s bucharem. Vypomohli si prozatím pákou v podobě trámu, na jehož jednom konci bylo kamenné kladivo. Když se jedna strana páky stáhla k zemi, kámen se nadzvedl a pak vlastní vahou dopadl na železnou hroudu. Byla to dřina, ale zatím na jiný způsob nepřišli. Výkonnost hutnické dílny tím pochopitelně poklesla.

K sestrojení parního stroje neměli dosud ani dost kvalitního kovu, ani nástroje. Petr Marunin počítal, že se do práce na parním stroji dají příští rok v létě.

„Přívod vzduchu?“ Nilson povstal. „Podívejme. Tak jdeme na to!“

„To je směla!“ huhlal Marcelin rozmrzele. „Před večerí. Jářku,“ obrátil se k Aldovi, „kdybychom se opozdili, tak nám dejte pečení do trouby.“

Alda po něm hodil zasmušile očima.

„Takovou troubu, co se v ní peče, tady nemáme -“

„Vy jste nějaký nakvašený! To já jsem na Zemi znal jednoho kuchaře -“

„- ale to je proto, že neposlechnete rady zkušeného člověka,“ nenechal se Alda přerušit. „Co jsem se vám naříkal - udělejte pořádná kamna, obstarejte pláty. Ale to je jako když hrách na stěnu hází. Teď by se vám ovšem trouba - ta ke kamnům - hodila, co? To věřím!“

Nilson a Denis vyrazili s Bodovem do vánice.

Dveře se opět otevřely až za dvacet minut. Vešel zase Bodov, tentokrát sledován Petrem Maruninem.

„Tady je příjemně,“ Marunin si rychle svlékal pláštěnku, hrubě slátanou ze dvou jeleních kůží. Neforemný kabátec byl na několika místech propálen odletujícími okujemi. „Ah, to je vůně!“ liboval si. Z talířů na dlouhém stole, jehož jídelní desku tvořily hrbolaté trámy, se kouřilo. „Přišli jsme právě včas. Tak jaképak je dnes menu? Čímpak jste nás překvapili? To bude zase pakůň?“

„Však jste si ho tehdy pochvaloval,“ Likul stavěl před Petra hliněný talíř a lžici. „Vzpomínáte? Takové španělské ptáčky jste ještě v životě nejedl - to jste povídal. Pamatuji si to doslova.“

„A na tom také trvám,“ Petr se zasmál a těžkou zlatou lžicí zalovil na talíři. „Španělské ptáčky z pakoně jsem na mou duši nikdy předtím nejedl.“ Obhlédl stůl a setkal se s Eviným pohledem.

„Vichřice se nemírní?“

„Naopak! Noční směna si užije. A je slyšet vytí vlků. Troufají si nějak blízko.“

Kuchař, který zasedl ke stolu, zpozorněl.

„Vážně? Juane, měl bys skočit do skladiště pro trochu medu do čaje.“

„Potmě tam netrefím,“ namítal Likul. „Nevyznám se ve skladišti. A vytí vlků mě znervózňuje. Jsem velmi citlivý.“

„Od té doby, co zamrzl příkop, co?“ kapitán se na druhého kuchaře vesele zadíval.

„Ale proč?“ nechápal vážný Alin. „Zvířata se už osadě vyhybají. Je tu pro ně příliš živo.“

Likul nalil do hliněných koflíků šípkový čaj.

„Na co si člověk nezvykne!“ zavrtěl hlavou Jur Paldy. Podívejme! Dát mi tak někdo na Zemi šípkový čaj - to bych ho hnal. Vylil bych mu ho za límec.“

„A kdyby límec neměl?“ Alda pozorně naklonil hlavu.

„S takovými lidmi na svačiny nechodím!“ mladý reportér se důležitě vypjal.

„Leda na intimní večeře,“ připojil doktor Tatrescu a zamrkal na přítomné.

Nikdo z nich nebyl oblečen do společnosti. Větrovky z umělých vláken zkusily v uplynulých týdnech dost a dost. Hovořily o tom hrubé stehy ze strun, pořízených z ovčích střev, i záplaty z kožešin a padákové tkaniny. Dosvědčovaly, že výpravu nedoprovází ani krejčí, ani švadlena.

Divoký výraz v tvářích mužských příslušníků skupiny však už patřil minulosti. Až na profesora Globa byli všichni jakžtakž oholeni. Den co den se ráno statečně chápali holicího náčiní - obroušených mušlí, které Dan nasbíral na březích Velké řeky dole na jihu. Pracně odírali vousy, jen nepatrně změkčené horkou vodou a nelibě páchnoucím mýdlem, které Alda vyrobil ze surovin, o jejichž původu taktně pomlčel.

Oholená tvář jim dodávala sebevědomí a zařízený dům pocit domova a bezpečí.

Dům se pyšnil i opravdovými okny, která měla jen ten nedostatek, že jimi nebylo vidět a že nešla otvírat. V dřevěných rámech byly zasazeny několik centimetrů silné matné desky, křivolaké, plné hrbolů. Tyto skleněné tabule, jež po několika nezdařených pokusech vytavil a odlil chemik Faltaner, však propouštěly světlo, a to byla jejich hlavní přednost proti okenicím ze dřeva. Místnosti se ovšem musely větrat dveřmi. Stěny si ohodili zevnitř i zvenčí jásavě bělostnou alabastrovou omítkou. Sádrovce měli totiž v údolí dost a vypalování sádry nepůsobilo potíže. Podlaha z glazurovitě vypálených cihel byla sice trochu kluzká, ale zato se dala snadno omývat. Skutečné dveře vedly jen z domku ven; uvnitř je nahrazovaly visuté rákosové rohože, které měly tu přednost, že poměrně dobře propouštěly teplo. Nyní v zimě to bylo zvlášť výhodné, protože v ložnicích nešlo topit.

Za lůžka sloužily osadníkům dřevěné palandy, vystlané suchou trávou. Přikrývali se přeloženými plachtami z padáků, na něž navršili další náruče suché trávy. Pravda, kouřit se v takové posteli nemohlo,

ale spali v suchu a teple. Konečně - stejně už nebylo co kouřit. Ženy se přikrývaly kožešinami, které dodával Alda. Zpracovával je s Likulem pomocí rybího tuku.

Velkou část společenské místnosti, jež sousedila s kuchyní a byla s ní společně vytápěna, zabíral dlouhý stůl s místy pro dvaadvacet lidí.

Tři židle na konci stolu zůstávaly stále prázdné. Čas od času k nim zalétal tichý pohled. Prázdný konec stolu neustále připomínal velký jarní úkol: vydat se po stopách ztracených členů výpravy, překročit Severní hory.

Ranní šero následujícího - právě tak mrazivého dne - našlo dům už zase plný života. Alda vyzváněl na pánev k snídani a s výjimkou ložnice žen prošel všechny místnosti, aby otevřel vnitřní dřevěné okenice. Na hrbolatém průsvitném skle lpěla vrstva jinovatky. Zvenčí doléhalo do domu láteření. Likul zvnějšku otloukal ledovou tříšť. Do místnosti se pomalu dralo denní světlo. Zhasli lojové svíčky, z nichž vystupovaly spirály čpavého kouře - a začal jeden z mnohých líně se vlekoucích zimních dnů.

Vánice se včerejším večerním nápojem vysílila a na obloze po několika zamračených dnech opět chvílemi zamrkalo slunko.

Všichni odešli z domu, i Alda, který se odebral do skladiště pro zásoby na oběd. Všichni odešli - až na Likula, jenž ve džberu horké vody omýval nádoby, a na Vandu, která toho dne uklízela.

Likul odložil poslední nevzhledný koflík, umyl si ruce a ohlédl se přes rameno.

Vanda zatím vynesla na čerstvý vzduch kožešiny a plachty, porovнала lůžka a vládla v baráku koštětem z březového proutí. Juan vstal, přičísl si rukou vlasy a loudal se z kuchyně do společenské místnosti. Ve dveřích se zastavil.

„No vida, jak vám to jde hezky od ruky,“ pokusil se navázat rozhovor. „Radost pohledět.“

Rusovlasá žena na něho jen mlčky pohlédla. Trochu hubená jsi, děvče, uvažoval Juan. Potřebovala bys příbrat.

„Víte,“ řekl nahlas, „že vám to docela sluší?“

„Tak?“ Vanda se sehnula, aby dřívkem odškrábla bláto, které vzdorovalo koštěti. Sehnula se hluboko a Likul ji upřeně pozoroval.

„Opravdu,“ řekl tiše a hrotem jazyka si olízl rty, „opravdu Vando. Jste -“

„Jsem právě jediná žena nablízku, co?“ přerušila ho s veselým úsměvem, ale s trpkým tónem v hlase.

„To jistě není tím,“ namítal Juan. „Líbíte se mi. Krátce a dobře, jste - no, líbíte se mi,“ opakoval.

„Ale jděte! Nejsem včerejší. Večer se vám líbila Egida, div jste na ní oči nenechal. A když hovořila o jaru - díval jste se jak mlsný kocour. Asi se darmo nejmenujete Juan. To říkáte každé ženě stejné lichotky? Nebo střídáte repertoár a máte pro každou něco jiného?“

„Ne. Já -“

„Aha. Jen té, která právě uklízí, vidíte? Která je náhodou po ruce?“

„Nebud'te na mne tak zlá. To si přece nezasloužím. Copak jsem vám řekl něco špatného? Ublížil jsem vám?“

„Já a zlá? Na vás? Proč?“

„Ukažte, trochu vám pomohu!“ Likul k ní přikročil a vztáhl ruku po koštěti. Vanda se narovnala. „Ukažte,“ opakoval Likul. Ale její zelené oči se smály a ruce uschovaly koště za zády. „No tak?“ naléhal Juan.

Natahoval se po koštěti oběma rukama a pojednou Vandu objal v pase a přitáhl ji k sobě.

„Hej, Juane!“ ozvalo se za dveřmi. „Pojď mi pomoci, beztak neděláš nic praktického!“

Likul váhavě spustil ruce z dívčiny boků a zasmušil se.

„Tak prosím!“ zahučel zklamaně. „A to prý jsme na pusté planetě! Pch!“ Pomalu se loudal ke dveřím.

Vanda dokončila úklid a brouzdala se závějemi za ostatními k lesu. Napadlo dobrých dvacet centimetrů kyprého sněhu. Od domu ji doprovázela roztoužená melodie Likulovy harmoniky, melodie poněkud popleněná Aldovým falešným zpěvem, ale melodie přece jen výmluvná, od lesa se ozývaly sekery dřevorubců.

Zatímco muži železnými sekerami poráželi stromy a vláčeli dřevo na jednoduchých saních, ženy vázaly roští a drobné větve do otepí. Kácení šlo jen pomalu od ruky. První výrobky hutnické dílny měly své nemoci a ty neminuly ani nástroje. Na kameni přebroušené

ostří se brzo otupilo a sekera těžce pronikala houževnatým dřevem. Přesto však se s nimi pracovalo mnohem lépe než s ostrými kamennými palicemi, jimiž poráželi kmeny na stavbu krovu.

U jedné ze stěn skalního výklenku už týdny rostla zásoba dřeva, ale kapitán stále ještě nebyl spokojen.

„Nevíme, jaká bude zima, jak dlouhá. Mohou napadnout metry sněhu a nedostaneme se do lesa. A pak - také huť musí pracovat bez přestávky,“ připomínal, „času není nazbyt. Nic se nestane, když nám palivo zbude. Horší by bylo, kdyby scházelo. Nevím, co bychom si pak počali.“

Proto se nejméně dvakrát nebo třikrát za týden chodilo na dříví.

Počasí dnes drvoštěpům přálo. Bylo mrazivé, ale jasné dopoledne. Okolo pobíhali s radostným štěkotem psi, z dálky zaznívalo dunění bucharu a u zamrzlého potoka vystupoval do čistého vzduchu sloupec kouře. Slunce se na chvíli skrylo za mráček, ale pak opět prosvítlo - sníh zajiskřil nespočtem démantů a led zasvětloval jako roztavené stříbro. Horská řeka se v bílé záplavě zcela ztratila a prozrazovaly ji dvě kruhové temné skvrny - díry v ledu, kde se ryby o vnadidlo div nepopraly.

Zmrzlý sníh skřípal pod nohama, avšak Vandě bylo teplo.

Pohlédla na své soudružky. Nezaujatým, odhadujícím pohledem. Egida Arpádová, ano - ta je z nás nejmladší. Mládí z ní úplně dýchá, ženství z ní vyzařuje - i když je zachumlaná pod kožíšek. Člověk se vlastně nemůže divit, že se mužům líbí. Muži jsou v tomto směru hrozně jednostranní. A ona? Plná touhy dávat a brát, ale přesto nějak odměřená, jaksi příliš rozumná. Jako by se v ní střetávaly dva proudy a zápasily. Jeden z těch proudů chápu - mládí, touha po životě. Ale ten druhý? Třeba na někoho čeká a právě on nepřichází. Myslí na Lesepa? Nebo na Vana? Něco ji brzdí. Co?

Eva Solonová se vlastně vedle ní ztrácí, zaniká. Drobná, něžná, s klukovsky zastřiženými vlasy, ale také docela hezká. Eva je průzračná jak studánka. Netrápí se, to je vidět, nemá problémy. Leda snad ten, jak se s Petrem ocitnout někde o samotě. Vlastně, když tak člověk o tom přemýšlí, ono to není nijak snadné. Tuhle jsem je vyrušila. Snad se na mne pro to nezlobili. Řekla jsem, co mi slina na jazyk přinesla.

A jaká jsem já? Člověk nemá sám sebe hodnotit, vypadá to samolibě. Chce se mu třeba přivřít jedno oko nad chybami, pak i to druhé. Ale když se zamyslím docela střízlivě, tak snad mohu říci, že se jim vyrovnám. Nu, pravda, jsem trochu jiná, ale na krásu přece není technická norma. Vlastně bych ani nechtěla být - jak bych to řekla - standartně hezká - jako z módního žurnálu, jako filmová herečka. To mně připadá fádní. Ovšem, mužům se právě tento standart líbí, v tom je ta potíž. Na Zemi jsem toho mnoho neužila. Bude to na Tercii jiné? Jsme tu jen tři ženy. A co Likul. Žertuje nebo se mu opravdu líbím? Kdyby tak skutečně -.

Vanda odvrátila zrak od děvčat a zatěkala okolím. Její oči prosívaly členy výpravy, až se setkaly s pevným, přemítavým pohledem kapitána.

Zarazila se ve svých úvahách a červeň jí vstoupila do tváří.

„Jak vám mrazem zrudly tváře!“ slyšela laskavý hlas profesora Globa, který zastrčil plnovous do kabátu a rozmnožil řady dřevorubců.

„Tak?“ Vanda se prchavě usmála. „On je mráz?“

Kapitola 13

TRICET TISÍC LET ZPÁTKY

Nora hleděla ke stropu jeskyně a sledovala hru plamenného odlesku. Odraz ohně jiskřil mezi uraženými krápníky, jejichž pahýly již dávno zčernaly. Celou sluj potáhla temná, matně lesklá vrstva sazí. Křehká bělostná krása, kterou tu nastřádala tisíciletí, zmizela. Žena zírala vzhůru strnule, jako by ji tam přitahovala neodolatelná síla, jako by se nechtěla rozhlédnout kolem. Neviděla do stran, ale věděla, že tu není sama.

Myšlenky, neukázněné, prchavé, bez začátků a bez konců, poskakovaly v divém tanci a honily se s rudými záblesky po stropě.

V té hře světél a stínů na začouzených zdech je zapsán život vesmíru, život lidstva, život každého z nás. Změna, prýstící ze změny, to je vnější obraz života. Jak bych se mohla já, pouze jedna z miliard, vyhnout té zákonitosti? Avšak - záblesk za zábleskem, napohled jeden jako druhý, ale přece každý jiný. I plamínek mého života má svérázný odstín a tvar. Kolik je lidí, tolik životních příběhů.

Osud mne vylodil na Tercii. A já zde, na té cizí planetě mnoha tváří, já sama - snad já sama vytvářím osud?

Ach, ne. Jenom jej modeluji, dávám mu tvar. Pracuji s materiálem, který jsem dostala. Mám jen jednu hlavu a dvě ruce - a to je málo. Z neznámého, těžkého, nepodajného a záludného materiálu stěží pořídím plastiku, která by zobrazila opravdový život.

Avšak žiji. Žijeme. Kyslík stále okysličuje naši krev, srdce rytmicky pracuje. Vytvořili jsme alespoň maketu života.

Sama bych to nikdy nedokázala. Kdybych se byla v raketoplánu sama řítila k horám - a kdybych přece jen nakonec dokázala vyskočit - co by dnes se mnou bylo? Naštěstí nejsem sama. Máme tři hlavy a šest rukou. Zatím jsme stačili ubránit život a tím i naději. Protože tam, kde je život, neuhasíná ani naděje. Ta vždy a všude umírá až poslední.

Nora Elbová se dál dívá do tančících rudých odlesků, avšak nevidí je. Unavené, ale vtíravé myšlenky si teď oblékají šat vzpomínek.

Jindřich Farba. Jindřich. Vysoký, vzpřímený, pro své okolí vážný, uzavřený a odmítavý, mezi čtyřma očima přístupný, veselý a bezprostřední, v intimních chvílích až chlapecký. Jak je dnes daleko! Opravdu daleko - sice ne v kilometrech, ale v čase. Ta časová dálka není dána jen minulými dny, ale hlavně nejistou budoucností. Kdo může říci, kdy se uvidíme - a zda se vůbec uvidíme? Čas kolem nás je bez mezí, bez perspektiv. Někde v něm je ztracen Jindřich. Jako kapka rosy na nedohledné ranní louce, jako vločka sněhu ve vánici.

Marně se vydáváš po ose času nazpátek. Nemůžeš ujíždět, ale jen klopýtat. Marně chceš obracet listy v knize času, protože takovou knihu nemáš. Pouze jednotlivé útržky stránek - celek se rozpadl. Jen malé útržky - avšak jaký to poklad!

Venku před jeskyní burácí sněhová bouře, láme stromy i životy, hvízdodem vichřice se vysmívá třem lidem, kteří překonali vesmírné dálavy, ale teď nejsou s to čelit orkánu jakých jsou rok co rok stovky na Zemi, stovky na Terci. Bouře, která člověka ve velkoměstě donutí nejvýše k tomu, aby si zvedl límec kabátu a pevněji nasadil klobouk, ta je zde zahnela do bludiště podzemí, uvěznila v krápníkové jeskyni.

Copak asi dělá Jindřich? Právě teď. Právě v této vteřině.

Jindřich Farba není sám a není ani jedním ze tří, ale jedním z mnoha. Ti tam na jihu, za nedohlednými poli věčného sněhu a hrozivých ledovců, ti jsou na tom lépe. Více hlav a více rukou - zcela jistě došli dál než k vynálezu kamenné sekery, k drolivým hliněným hrncům, k neohraným lukům a ke kožešinám tvrdým jak z plechu.

My tři jsme skočili z jedenadvacátého století až někam třicet tisíc let nazpátek, kdy člověk byl člověkem, protože se smál, plakal a mluvil, protože třímal první neumělou zbraň nebo nástroj z kamene, ale kdy civilizace snad nebyla ještě ani vizí.

Řekněme, že my tři tu zůstaneme opuštění, že se nikdy nesetkáme s výpravou, protože ta opět odletí nebo všichni její členové zahynou... My tři zůstaneme. Třeba uhájíme životy. A dáme život jiným. Bude tu nové pokolení. Jací lidé by z nich vyrostli? Z

vědomostí lidstva bychom jim předali pouze nepatrný zlomeček, který by se zúžil v mlhavou zkazku a v další generaci jen v neurčitý mýtus. Trvalo by desetitisíce let, než by vytavili první kov a vydali se na cestu k civilizaci v našem slova smyslu. Nebo by kráčeli rychleji? Snad proto, že by podědili větší počet mozkových závitů, než měli naši dávní předkové? Těžko se na to odpovídá.

Vlastně - vždyť je ta úvaha zcela nesmyslná. Za deset tisíc let? Snad už za sto let sem budou pravidelně týden co týden startovat mezihvězdné koráby. Vyrastou zde desítky měst. K obloze se vzepnou teleskopy astronomických observatoří a Tercie se stane předsunutou základnou lidstva, pronikajícího na nové a nové světy ve vesmíru.

Děvče pod hrubou kožešinou násilím uniká planým, zmateným myšlenkám a raději se vydává po pěšině, která vede po nedávné minulosti.

Nora se vidí na pochodu, jehož každý krok byl poznamenán zklamáním.

Kdyby tehdy raketoplán vůbec nenašli, kdyby se přesvědčili, že nenávratně zapadl do bezedné bažiny na dno jezera - jistě by se vraceli zklamáni. Jejich zklamání by však nebylo promíšeno takovou mírou lítosti, beznaděje a přímo bezuzdné zlosti, která se střídala s okamžiky tupého odevzdání.

Nalézt letadlo, vidět je, pohlédnout dovnitř, spatřit na hromadě všechny ty věci, po nichž toužili a které tak zoufale potřebovali k udržení života, to všechno mít na dosah ruky - a přece tak nedostupně daleko!

Za kulatým okénkem uvnitř letadla se leskla sekerka a pod křídlem raketoplánu Richard sestavoval kamennou palici. Uvnitř byla zásoba potravin, která by jim vydržela na dlouhé týdny, a venku na ohni se pekl houževnatý zajíc, který je svým tvrdým, nahořklým masem nemohl nasytit. Uvnitř byly baterie a žárovky, venku jim svítila mihotavá zář čadícího plamene. Uvnitř - ale lépe na to nemyslet.

Všichni tři se ocitli na pokraji nervového zhroucení. Van, který se svou kamennou sekerou uzavíral krátký, ubohý průvod, několikrát zůstal stát a divoce se rozesmál, jako by se vskutku pomátl na

rozumu. Kdoví, napadlo Noru, co může s tím kyjem udělat. Zatočí s ním nad hlavou, má mě tři kroky před sebou... Avšak bylo jí to jedno. Ani se neohlédla. Tupě zírala vpřed, do zad Igora Lesepa, který kráčel v čele, připomínaje tak trochu Prométhea. Z koše se žhoucimi oharky vystupoval lehký dým a co chvíli vyšlehly ohnivé plameny, blednoucí v rodícím se dni.

Kdyby je po cestě napadl dravec, stěží by se vůbec vzchopili k obraně. Taková apatie na ně dolehla.

Přechod přes řeku byl namáhavější než při cestě k raketoplánu. Možná, že v těch několika pochmurných dnech voda více prochladla, možná, že se nedostávalo naděje, která při první cestě dodala pažím sílu a tělu teplo.

Konečně stáli na druhém břehu. Promáčení, zamlklí, třesoucí se chladem. Hodinu seděli těsně u ohně. Pára vystupovala z potrhaných šatů, kouř štípal do očí. Po celou tu dobu, kdy se sušili u ohně, nepadlo mezi nimi ani jediné slovo. A stejně mlčky vykročili na další cestu. Postupovali po břehu malé říčky, která je měla obloukem přivést k medvědí sluji v temeni skály. Domů! Do jeskyně! Do páchnoucí sluje, vydobyté na obrovité šelmě.

Asi po pěti kilometrech tichého pochodu dorazili k nevelkému potoku, který se zprava vléval do říčky. Van odhodil sekeru a poklekl do trávy, aby se napil.

„Brrr!“ vyprskl doušek vody. „Ani napít se tu člověk už nemůže. Všude kolem div že není mráz a tady teče jakási teplá břecha. Smůla se nám lepí na paty.“

Igor ožil.

„Teplá?“ Nedůvěřivě se shýbl a vnořil ruku do proudu. „Opravdu! To je zajímavé. Kde a jak se tu může brát teplá voda?“

„Tam nahoře,“ Van mávl proti proudu potoka, „tam bude nejspíše nějaké vřídlo. V sopečném kraji to není nijak divné. Ale co! Napiji se jinde. Vody je dost,“ pokračoval trpce. „Té tu užijeme. Tak jdeme, ne?“

Avšak Igor stál na břehu a zamyšleně se díval proti proudu potoku. Teprve teď si uvědomili, že se nad jeho hladinou vznáší lehká mlha. Mělké údolí, kterým se přítok vinul do říčky, bylo vystláno sytou zelení. Jako by se tu podzim zpožďoval.

„Myslím, že bychom se k tomu vřídлу měli podívat. Nemůže být daleko.“

Van potrásl odmítavě hlavou.

„Prosím tě! Co tě napadá! Máme snad jiné starosti, ne? Já nejsem na zdejší léčivé prameny ani trochu zvědav. Až budu mít revma, tak přijdu. Ted' však nepotřebujeme horkou kyselku, ale jiné věci. Zbraně, pasti na zvěř, bezpečný úkryt na zimu, zásoby potravin, dříví na topení, teplé příkrývky, kožichy a kdoví co ještě. Zima - to je ted' hlavní nepřítel. Na ni si se svým vynálezem netroufám!“ S chraplavým smíchem mávl kamennou sekerou.

Nora znepokojeně poodstoupila.

„Však právě zima mě na tu myšlenku přivedla,“ navázal Igor. „Tam někde tryská ze země horká voda, tam je teplo - teplo, které možná -“

„Myslíš, že bychom se mohli v zimě ohřívat u nějakého gejzíru? Vařit si v něm maso?“ Ve Vanových slovech tkvěl nádech posměchu.

„To asi těžko,“ unaveně, avšak trpělivě vysvětloval Igor. „Ale v okolí vřídla bude neustále vyšší teplota než jinde v horách. Teplejší klima, vlastně jakési mikroklima. Kdybychom tam poblíž našli úkryt, mohli bychom lépe přežít zimu.“

„Jestli ji vůbec přečkáme,“ zapochyboval muž, svírající v pěsti kamennou sekeru.

„V každém případě se tam můžeme podívat,“ Nora se připojila na Igorovu stranu. „Tolik si jistě nezajdeme a pár kroků navíc vydržíme. Medvědí jeskyně - to je východisko z nouze. Rozhodně není vhodným obydlím na zimu. Ne, že by nás nechránila před nepohodou, ale dovedu si představit, jak to tam bude kolem vypadat.“ Pohled modrých očí v bledé, znavené tváři zalétl k jihovýchodu, kde se nad pralesem tyčily šedobílé srázy. „Napadne sníh, zledovatí, a my se nedostaneme ani nahoru, ani dolů. A co topení! Aby teplo sálalo dovnitř, ale kouř prchal ven? V medvědí slují jsme nenechali nic, než oheň. A ten zatím máme. Ostatně je otázka, zda tam už mezitím nevyhasl. Zdrželi jsme se víc, než jsme čekali.“

Pomalou postupovali proti proudu potoka. Po křivolakém břehu urazili sotva kilometr, neustále se museli vyhýbat vyvráceným stromům. Posléze se Igor zastavil a znovu sáhl do vody.

„Hádali jsme dobře. Potok je čím dál teplejší.“

Údolí se zúžilo a místy je lemovaly skály. Po další čtvrt hodině se před nimi otevřel pohled na širokou proláklinu, vtisknutou pod úbočí horského hřebenu. Uprostřed údolí, jež se podobalo nepravidelnému kruhu, vystupovala bílá oblaka. V cárech páry se lesklo nevelké jezírko, z něhož pramenil potok. Okolo vody se rozprostírala sytě zelená louka, ojediněle přerušovaná shluky křovin a posetá čerstvými horskými květy.

„Na prahu zimy a čerstvé květy?“ překvapená žena se dotkla svícnu divizny a nedůvěřivě zavrtěla hlavou.

Omámeně hleděli na oázu, jež podivně kontrastovala s chladnými horami, po jejichž stráních se svažovala hranice věčného sněhu. Okouzlení pozorovali ten obraz. Lahodil jejich očím, budil novou naději, burcoval chuť k životu.

„Tady jednou budou stát velké lázně,“ šeptala Nora. „Davy lidí půjdou kolem -“

Žena, oblečená v hadrech, stála ve společnosti dvou divoce zarostlých mužů. Jejich jedinou výbavu představovaly zbytky tří oranžových padáků, ranec s ochrannými oděvy a helmicemi, hliněná nádoba s čadícím ohněm a kamenná sekera. A přece zde Nora v duchu viděla lázeňské budovy, smontované z hliníkové kostry a skleněných stěn, dlouhé kolonády, lemované okrasnými keři, silnici s šesti jízdními pásy, letiště, divadlo, koncertní sál, sportovní stadión, slyšela vyhrávat lázeňský orchestr, povzbuzovat závodníky a hučet vrtulníky na obloze.

Podvědomě pohlédla vzhůru. Oba muži na ni tázavě upřeli zrak.

„Tak mi kmitlo před očima -“ usmála se. „Silnice, stadión - i letadla.“

Znělo to snad trochu směšně, ale ani jeden z nich se nezasmál. Přes všechna zklamání, přes obtížnou situaci v nich byla pevně zakořeněna víra v člověka, v jeho sílu a možnosti, víra v lidstvo, jemuž žádný úkol není dost smělý.

Minuta za minutou mýjela, doprovázena lehkým šumotem potoka a bzučením hmyzu. Oči, zarudlé nevyspáním, chladným větrem a bělí horských štítů, se nemohly nasytit nečekaného pohledu.

Temné zadunění přerušilo chvíli ticha. Střed jezírka se zavlnil a před jejich zraky vytryskl do dvacetimetrové výše bělostný sloup vody. Proud se lámal, padal zpět a čeril hladinu, z níž se vyvalila mračna páry. Za dvě minuty začalo dunění slábnout, až zcela zaniklo, gejzír zmizel a zbyla jen rozbouřená hladina jezírka, které se rychle uklidňovalo. Potůčkem se valila čerstvá vlna horké vody, omývala nízké břehy a sálala do vzduchu.

Igor sáhl do vody, ale bleskurychle trhl rukou zpět.

„Hrome! Úplně vařící,“ potřásl prsty. „V tom by se mohla vařit vejce na tvrdo.“

„Vlastně by to tady špatné nebylo,“ prohodil Van. „Kdybychom tu mohli postavit nějakou důkladnou chatrč nebo -“ zatěkal očima po okolí.

Na třech stranách obklopovaly údolí skalnaté srázy, lemované dole vysokým kapradím a nahoře zdobené ojedinělými borovicemi.

Lesep přikývl.

„Podíváme se, zda by se tu někde nenašla jeskyně. Nora se zatím postará o oheň. Dříví je tu dost a dost.“

Oba muži se prodírali kapradím a houštinami na úpatí skal, prolézali úzké strže, šplhali na skály, pokryté mechem a lišejníky. Vyplašili mnoho drobné zvěře, narazili na několik rojů divokých včel a na opuštěná ptačí hnízda. S dravci se naštěstí nesetkali, i když ve vlhké hlíně zahlédli stopy, které mohli přisuzovat velké šelmě.

„Tady je úplněj ráj zvěře.“

„Je,“ přisvědčil Igor. „Hotová spižirna pro dravce.“

„S těmi musíme tak jako tak počítat - všude. Ale co,“ Van se rozmáchl sekerou, „máme oheň a zhotovíme si zbraně. Nějak se ubráníme. Mně se tu docela líbí. Měls dobrý nápad. Ještě dobře, že jsme tě poslechli a šli se sem podívat. Jen kdybychom -“ nedomluvil.

Divočina na okraji zeleného údolí je vábila.

Nakonec to byl Van, na něhož se usmálo štěstí. V malé rokli vyvěřal z podzemí chladný potůček, který se vinul lučinou k jezírku. Nad potůčkem se tyčily světle šedé skály a právě v nich Van objevil

temnou skvrnu. Nevelký otvor ústil asi dva metry nad zemí a svou šířkou stačil právě k tomu, aby se jím jeden člověk pohodlně protáhl. Avšak hned za vchodem se jeskyně rozšiřovala. Jak a kam, to nemohli potmě zjistit.

Zatímco Igor spěchal ke gejzíru pro oheň, Van nalámal několik pryskyřičných větví. Jakmile se jeho společník vrátil, zažehli dvě pochodně a vydali se na průzkum. Žlutý svit ozářil podzemí a z husté černé tmy vyhmátl nečekaný, pohádkový obraz.

Jeskyně se po chvíli rozšiřovala ve velký nepravidelný dóm, s jehož stropu visely bělostné krápníky. Jiné vyrůstaly od země vzhůru. Bělaly se a rudly ve svitu pochodní, fantastické obrazce a plápolající světélka skotačila tichou prostorou. Tajemné stíny naplňovaly vzdálené kouty.

„No?“ prohodil Igor; jeho hlas zněl dutě. „Co tomu říkáš?“

Van lehce hvízdal. Ozvěna vracela tón v mnoha variacích.

„Není to špatné. Ovšem,“ odkopl vybělenou zvířecí kost, „jeskyně mívá hosty. Těžko bychom se s nimi snášeli.“

„Což o to - s nezvanými návštěvníky si poradíme. Vchod můžeme zatarasit. To by příliš práce nedalo. Kromě toho - oheň nám zaručí bezpečí. Ale je tu jiná potíž, mnohem horší. Zatím si s ní nevím rady.“

„Že je to pro nás trochu velké?“ Van se rozhlédl.

„Právě! Připadá mně, že jsme na začátku bludiště podzemních chodeb a jeskyní. Kdoví, co všechno je tam před námi, a pochybuji, že bychom to někdy mohli celé prozkoumat. A tak velkou prostoru,“ mávl rukou kolem, „takovou prostoru nedokážeme vytopit. Pravda, tady uvnitř nikdy nebude silný mráz, ale chladno ano. Je to lákavé, ale -“

„A co tady?“ Vanová pochodeň ozářila malou pobočnou sluj hned u vchodu, kterou při zběžné prohlídce přehlédli.

Půdorys jeskyňky se podobal nepravidelné, místy deformované, asi patnáct kroků dlouhé a osm kroků široké elipse. Strop se zdvihal dobré dva metry nad jejich hlavami. Na jedné straně vystupoval do výše a těsně u zdi se měnil v úzký komín, ve škvíru, jejíhož konce světla pochodní nedostihla. Krápníky, visící od stropu, omezovaly možnost pohybu.

„Jsou křehké, snadno je urazíme,“ soudil Van a švihl kamennou palicí.

Krápník se zlomil takřka u samého kořene.

„Zdá se mi,“ Igor sledoval kouř z pochodně, „že je tu slabý průvan.“

„To by neškodilo,“ Van vypadal docela spokojeně. „Alespoň bychom se tu neudusili a měli dost čerstvého vzduchu. Je možné, že stropem vede nějaké spojení na povrch. To bývá v krasových jeskyních často. Třeba by oheň mohl hořet přímo zde. Ale to se ví, musíme to nejdříve pořádně vyzkoušet.“

Zkouška dopadla zcela uspokojivě. Průvan v jeskyni byl sice slaboučký, ale přece jen stačil odvádět kouř, který se hromadil u stropu. Suchým dřívím se dalo topit docela dobře; jakmile však na hranici přišli zelené větve, dým je vyhnal z jeskyně ven.

„Je tu docela útulně,“ libovala si druhý den Nora. „Kdepak ten medvěd brloh! To se ani nedá srovnávat.“

Bez váhání začali svůj nový útulek zařizovat. Několik vyvrácených stromů pevně zaklínili mezi skály, prostor mezi nimi vyplnili balvany a vyztužili proutím a uraženými krápníky. Tak oddělili přední část podzemního bludiště od nepřehledných zadních slují. Tato přehrada jim dodávala pocit bezpečí.

Oddělená část krasového dómu za hlavním vchodem tvořila jakousi prostornou předsíň, z níž se vcházelo do postranní jeskyně, jež jim měla posloužit jako obydlí. Již pro první noc zakryli hlavní vchod volně nakladenými balvany a dřevy, za něž vzpřícili další hrubě opracované břevno. Mezi kameny a nad nimi zůstalo dostatek skulin takže vzduch mohl dál proudit do jeskyně a udržovat přirozený koloběh, který odváděl kouř do neznáma.

„Brzy si ovšem pořídíme nějaké opravdové dveře,“ utěšoval se Igor. „Pak si tu budeme žít jak v nedobytném hradě.“

Nový domov nabízel mnoho předností, jimiž se medvědí sluj pochlubit nemohla.

Oheň dobře hořel, kouř nepozorovatelně odcházel vzhůru. Tah přirozeného komínu se nijak znatelně nezmenšil ani za deště. Dřevo klidně plápolalo a teplo se šířilo rovnoměrně do všech koutů jeskyňky. Od vnějšího světa je neodděloval jeden, ale dva vchody,

přičemž předsín mohla dobře sloužit za špižírnu a chladničku. Čistá a chutná voda tekla několik kroků od vchodu do jeskyně a k břehu horkého jezírka neměli ani deset minut cesty.

V celém údolíčku zřejmě vládlo teplejší klima. Zima sem vnikne později a jaro se snad ozve dříve než jinde. Teplé údolí přiláká zvěř, takže nebudou mít nouzi o maso. Ještě nyní nalézali na stráních pozdní borůvky, včely dosud snášely med - snad se jim podaří získat i menší zásobičku.

„Sůl nám však chybí,“ krčil Van nos nad pečínkou. „Kdo by to řekl, co taková docela obyčejná sůl znamená. To člověk pozná, až když není. No,“ zafilosofoval si, „tak už to na světě chodí.“ Lehce se usmál. „Vždycky.“

V poslední době se mechanik poněkud uklidnil. Již nebyl tak nervózní a z jeho očí vyzařovalo více klidu. Snesitelnější prostředí ho zřejmě změnilo.

Jak den za dnem plynul, nabýval nový domov na útulnosti. Několik kusů hrubého kamenného nářadí jim usnadňovalo život a ulehčovalo každodenní práci. O stěnu se opírala řada kamenných seker. Nabyli takové zručnosti, že zhotovili sekery, s nimiž mohli úspěšně porážet menší stromy. Pořídili si i dvojce těžké dveře s průduchy. Na noc je vždy přitáhli ke vchodům a upevnili pomocí příčných břeven, zasunutých do důlků ve skále. Ani silné zvíře nemohlo takovou palisádu vyvrátit. Nasbírali velké náruče rákosu, z něhož si pořídili lůžka - pohodlnější než tvrdá podlaha jeskyně.

„Gauč to sice není,“ Nora se protáhla na lůžku, „ale leží se tu docela pohodlně. Poměrně pohodlně.“

„Vidíte,“ přikývl Igor, „stále a ve všem se potloukáme na okraji relativity.“

Zbrojnici obohatila silná kopí z tvrdých dřev. Jejich ostří zpevnili opálením v ohni, ale pořídili si i jedno kopí s kamennou špicí. Vyřezali hrubé luky, avšak zvěř většinou chytali do pastí. Tvořila ji těžká dřevěná klec, zavěšená nad pěšinkou, po níž chodila zvěř k napajedlu. Stačilo se dotknout nastražené větve a klec spadla k zemi. Ještě prostší past zhotovili z pozdvižené a podepřené klády. Nejednou ležela kláda na zemi, ale z úlovku bylo pouze pár sedřených chlupů. Jindy měli štěstí a pod břevnem našli malého

jelínka, divokého kance nebo třeba jen zajíce. Vykopali také jámu na chytání zvěře, ale marně k ní docházeli. Snad byla příliš nápadná - vždycky zela prázdnotou. Občas vyrazili na půlhodinovou cestu k říčce, kde lovili ryby na udice, zhotovené z kostí. V jezírku kolem gejzíru bylo mrtvo - ani jediná rybka nerozčeřila hladinu.

Kuchyně se už mohla pochlubit soupřavou nádobí. Na hrubé dřevěné polici stály hliněné pekáče, rendlík, hrnce a hrnečky, talíře, ležely tu dřevěné lžíce, vidličky z kostí a nože z tenounkých, takřka průsvitných úlomků křemene. Ohniště bylo na dvou stranách obeháno nízkou zídou z namáhavě opracovaných kamenů, které často praskaly v žáru. Avšak zídky jim umožnily, aby postavili nad plamen pekáč nebo hliněný kotlík. Tyto špatně vypálené nádoby se občas rozsypaly a jedna z nich jim jednou takřka uhasila oheň. Od té doby udržovali ještě oheň náhradní - kupu žhavých oharků z tvrdého dřeva, která doutnala pod vrstvou drnů. Naučili se opékat nad plamenem maso, nabodávali je na dřevěný kolík, chráněný ztvrdlou vrstvičkou jílu.

Začali vydělávat kožešiny z ulovené zvěře, ale v tom příliš úspěchů neměli. Všichni tři sice věděli, že se kůže dají vydělávat například tříslem, ale co to bylo platné.

„To je hezké,“ vrtěl Igor hlavou. „Jenže - co vlastně to tříslo je? Jak ho získat? Z čeho?“

Bezvýsledně si lámali hlavu nad problémem, který vyřešil snad už pravěký člověk. A tak kožešiny jen pečlivě čistili, sušili a všelijak mnuli, aby získaly vlácnost. Mnoho to nepomáhalo, kusy kůže zůstávaly tvrdé, nepoddajné dlouho čpěly podivným, nepříjemným pachem, avšak přece jen sloužily jako příkrývky. Dokonce z nich zhotovili jakési čapky a ochranné pláštěnky - vlastně jen pytle s otvorem pro hlavu a ruce. Místo nití jim musely postačit kožené řemínky.

„Nereptejte, Noro,“ Igor si ji s úsměvem dobíral když se do pláštěnky oblékla, „byly časy, že to bylo v módě.“

Voda po pláštěnkách dobře stékala, vítr jimi nepronikl a byli tedy jakžtakž chráněni před nepohodou.

Ke vchodu se nešplhali po skále, ale vystupovali po dvoumetrovém dřevěném žebříku, který na noc vytahovali do jeskyně.

Několikrát je poděsily slabé záchvěvy půdy. Znepokojeně vyběhli z jeskyně, ale když se skála ani nepohnula, ulehčené se vraceli zpět. Objevili i cestu, kterou kouř odcházel z jeskyně na povrch. Nahoře na skále se kouřilo z úzké skulinky, jistě tři metry dlouhé, avšak jen několik centimetrů široké.

„No vida,“ Van si mnul spokojeně ruce, „tudy se k nám nikdo nedostane!“

Takový byl teď jejich nový domov.

Vyčistili jej od zbytků dávných hodokvasů divoké zvěře. Trpělivě jeskyni vymývali horkou vodou, až takřka úplně vymizel pach šelem a tlejících kostí. Nemilosrdně vyhnali netopýry, velké tiché tvory, kteří zprvu v tuctech viseli se stropu za hlavním vchodem do jeskyně. Netopýři se několikrát pokoušeli o návrat, ale pak se docela ztratili. Pravděpodobně si pod dojmem rázného přivítání vyhledali jinou sluj.

„Myslím, že jsme měli víc štěstí než rozumu,“ řekl Igor Lesep, když se třicátý den pobytu na Tercii sesedli kolem vesele planoucího ohně. „Zdá se, že tu šťastně přečkáme zimu. Naději máme větší než kdy dříve. Možná, že tak bezpečný příbytek nemají ani naši - tam na jihu za horami. Musíme být ovšem opatrní - i lehký úraz by tu mohl znamenat neodvratnou smrt. Co bychom si počali, kdyby někdo z nás byl raněn? Také nemoci nás mohou ohrozit - ačkoliv,“ zaklepal kotníkem o kámen, „jako by se nám vyhýbaly. Brodili jsme se ve vodě, vykřehli, zpotili se a hned nás ofoukl chladný vítr. Doma bychom už byli pětkrát v nemocnici. Je to zřejmě zdravá planeta, úplné sanatorium.“

„Čert nikdy nespí,“ skepticky namítal Van. „Bylo by mi přece jen milejší mít dobrého lékaře na dohled. A tamti,“ pohodil neurčitě hlavou, „mají dokonce dva. Těm je hej! Jsem věru zvědav, zdali je ještě někdy uvidíme -“ dodal zadumaně a zahleděl se do neurčita.

Takřka denně se vraceli k tomuto ožehavému tématu. Někdy v rozhovoru, jindy jen v myšlenkách. Avšak ty byly zapsány v očích, v tichu kolem ohně, v stisknutých rtech...

„Musíme čekat, až nás najdou. Sami nemáme na překročení hor velkou naději,“ uvažoval Igor. „Kdo z nás má zkušenosti v horských túrách? Nikdo.“

„Snad sem do léta dorazí,“ soudila Nora.

„A když ne, tak to musíme risknout a vydat se k nim.“

„Přes hory?“ Van zvedl obočí.

„Ach, ne,“ Igor zaváhal. „Můžeme si ukousnout jen takové sousto, které dokážeme strávit. Mám dojem, že přechod hor by byl nad naše síly. Ale já se nemohu zbavit přesvědčení, že ta velká řeka hory nějak obchází a pak teče dál na jih. Je to dost pravděpodobné, protože tam na jihu je moře. To jsme přece viděli z letadla.“

„Ovšem. Jiné moře však může být na východě,“ nedůvěřivě namítl Van.

„Jistě. Rozhodně to nelze vyloučit. Mně se však zdálo, že se horstvo směrem na východ snižuje. Tam někde by mohla být průrva, kterou se řeka dere na jih. Možná, že je to právě ten velký proud, který jsme zahlédli na druhé straně hor. Mám dojem, že přitékal od východu. Je to opravdu jedna a tatáž řeka nebo ne?“

„Těžko říci.“

„Škoda, že se nemůžeme s našimi nějak domluvit. Kdybychom s nimi měli spojení,“ vzdychla Nora, „odpadla by nám hromada starostí.“

„Za pokus by to stálo - podívat se po proudu,“ připustil Van. „Vrátit se můžeme vždycky. Já ovšem také věřím, že nás naši budou hledat a že sem najdou cestu. Takový Zildes má za sebou výstup na Dhaulágiri. Poradí si i s tímto přechodem - levou rukou to vyřídí.“

„Nejsou-li ovšem přesvědčeni, že jsme zahynuli,“ zapochybovala Nora, míchajíc masitou polévku v hliněném kotlíku. „Museli vidět, že letadlo míří k horskému hřebenu. Ale stěží mohli spatřit, jak proklouzlo průsmykem, úžlabinou či co to bylo. Třeba se v tu chvíli už ponořili do mraků. Mohou se právem domnívat, že je po nás že jsme mrtvi - někde v troskách letadla. Vždyť to byl učiněný div, že jsme se zachránili.“

„To je všechno pravda,“ Igor odvrátil zrak od naběračky, kterou po několika nezdařených pokusech znovu pracně vyřezával do dřeva. „Ale já nevěřím, že by se spokojili s nějakým dohadem.“

Myslím, že si nedají pokoje a budou hledat tak dlouho, dokud nenajdou nás -“

„- nebo naše kosti,“ doplnil Van.

Ticho, rušené jen praskotem ohně a bubláním polévky v hliněném hrnci, prostoupilo krápníkovou jeskyni.

„Proč se dívat na věci hned tak černě?“ namítl Igor a znovu se sklonil ke své ruční práci. „Máme co jíst, jsme tu v suchu, v teple, chráněni před divokými zvířaty -“

„No, dobře,“ ozval se Van znovu. „Řekněme, že přijdou. Ale jak nás najdou? Mohou jít hodinu cesty odtud a nespátí po nás ani stopy. Konečně - mohou stát třeba před gejzírem a zase se vrátit. Třeba narazí na nějakou z pastí, ale mohou ji také minout. Třeba si všimnou poraženého stromu, ale mohou ho přehlédnout. Měli bychom něco udělat - nějak na sebe upozornit.“

„Zapálit oheň, který by vydal co nejvíce dýmu?“ nadhodila Nora.

„Takový oheň nemůžeme udržovat několik týdnů nebo měsíců,“ zavrtěl Igor hlavou. „To bychom pak nemohli dělat nic jiného, než shánět palivo. Ale Van má pravdu. Něco podniknout musíme. Pořídít nějaké značky, směrovky, stálá znamení, která by člověku neušla, na něž by musel každopádně narazit. Výrazné, z dálky viditelné značky.“

„Správně,“ Van přiložil na oheň. Prška jisker vzlétla vzhůru, pár neposlušných oharků padlo do hliněného kotle. „Znamení musíme umístit - ano, ale kam?“

Igor se zamyslel a odložil takřka hotovou naběračku.

„Hlavně kolem řeky,“ přemítavě skrčil čelo. „Můžeme čekat, že výprava by sledovala vodní toky. Podél řek a potoků je nejschůdnější cesta, nebudou se přece plahočit někde po srázích. Ale teď mne napadá - to bychom měli udělat co nejdříve. Ano, znamení musíme rozmístit dříve, než začne zima! Co kdyby měli naši možnost vyrazit nyní na podzim? Co když nás už někde hledají? Třeba je tam dole, na jihu, mírnější podnebí a rozhodli se vydat na cestu hned!“

Nazítří, když Van odešel na obhlídku pastí, Igor chvíli vyřezával - tentokrát zase lžíci. Pojednou ji odhodil a vážně se zahleděl na Noru.

„Něco - hm - něco bych vám měl -,“ znovu se shýbl pro lžíci. „Podívejte, Noro,“ osmělil se, „bylo by třeba, abych se vydal na tu značkovací obchůzku. Mám jít sám nebo mám vzít Vana s sebou? Bylo by jistě účelnější, kdybych šel sám. Tady je třeba obhlížet pasti. Každý kus kůže, každé zvíře, ulovené před nástupem zimy, nám pak přijde vhod. To by měl obstarat Van. Každého promeškaného dne je škoda. Ptám se proto, jestli snad nechcete raději, abychom šli oba? Třeba by vám nebylo příjemné zůstat tu s jedním z nás o samotě. Řekněte upřímně, jak se na to díváte, a já se podle toho zařídím.“

„Ale Igore,“ usmála se Nora, „nebuďte staromódní. Rozhodněte se tak, jak je to v našem společném zájmu. Nemusíte mít o mne starosti. Ovšem, půjdete-li sám, budu mít o vás starost.“

„Nemějte obav, všechno bude v pořádku,“ uklidňoval ji - sám se stopou zmatku v očích. „Budu cestovat jen ve dne, kdy je poměrně bezpečně. Ponesu nádobu s ohněm - ta mě rovněž trochu ochrání před zvířaty. Na noc si vždycky rozdělám velký táborák, možná, že dva, snad se uvelebím někde na stromě - a do dvou dnů jsem zase zpět. Když si dám pozor, nemůže se mi nic stát.“

Zůstalo, jak se domluvili. Igor se vydal na cestu a Nora osaměla s Vanem. Myšlenky se jí rozbíhaly a kupily ve fantastické obrazce. Hodiny se vlekly více než kdy jindy a slova vázla. Večer nemohla mladá žena dlouho usnout. Krev bušila v srdci a klokotala ve spáncích.

Když tu byl Igor, spali tak, že Nora ležela uprostřed a oba muži po stranách. Za sebou měli ohněm vyhrátou stěnu jeskyně. Tak si lehli první večer, aby dodali Noře pocitu bezpečí. Z počátku měli vchod do jeskyně zatarasen jen nouzově a obávali se nenadálé návštěvy dravců. Pak se to stalo zvykem a lehávali tak denně. Až nyní vžitou zvyklost porušili. Nora sice zůstala na svém místě, ale Van po znatelném - snad záměrně znatelném zaváhání ulehl na opačnou stranu ohně.

Spal?

Stokrát si Nora položila tuto otázku. Neslyšela ho oddechovat, ale nepozorovala, že by se pohnul.

Před očima vyvstal Noře vážný úsměv Jindřicha Farby. Zdálo se, že ji drží za ramena, pak kolem pasu, že je stále blíž a blíž, teď už docela blízko ... A Nora usnula -

Škvírami a průduchy v primitivních dveřích vnikalo do jeskyně první denní světlo a z pařezů, které na noc přikládali do ohně, se stala jen hromada rudě svítících uhlíků. Obě ty záře se smísily na dívčí postavě. Nora ležela na své prosté rákosové rohoži a příjemný sen jí vepsal do tváře slastný úsměv. Její ruce křečovitě svíraly huňatou a zatvrdlou medvědí kožešinu, která se sesunula s ramen a odkryla potrháný živůtek, jímž prosvítala bílá ňadra.

Van tiše přiložil na oheň. Kterési z polínek zapraskalo.

Nora náhle otevřela oči, prudce se posadila a zmámeně, nechápavě se rozhlížela kolem, jako by se právě vrátila ze zcela jiného světa. Kožešina jí vyklouzla z rukou a svezla se na stranu. Děvče pohlédlo přes ohniště.

V nehybné Vanově tváři se v šeru jeskyně třpytily oči. Upřeně na ni pohlížel, nemohl odtrhnout zrak.

„Dobré ráno!“ Nora se mimoděk protáhla.

Snažila se, aby její hlas zněl přirozeně a vesele, ale byl to jen ubohý pokus. Její mysl se ještě utápěla v příjemném snu a skutečnost se jen namáhavě drala do vědomí.

„Noro -!“

„Ano?“ zašeptala.

Richard Van mlčel. Ani se nepohnul. Jen jeho oči na ni stále hleděly. Hořely v nich narudlé plamínky.

„No?“ děvče na druhé straně ohniště sotva pohnulo rty.

„Nic!“ Van prudce vstal a několika skoky se octl u dveří. Snažil se odstranit zábrany, jimiž byly hrubé dveře vzepřeny, ale v rozčilení se mu to nedařilo.

„Richarde!“ vyrazila Nora namáhavě. „Co - co je vám? Kam chcete jít?“

Muž, silný mladý muž, plný kypícího života, se obrátil s uvolněným břevnem v ruce.

„Pochopte, Noro,“ trhaně šeptal. „Nemohu tu zůstat - tady u vás. Jsem jenom člověk -“

Ve zlomku vteřiny Nořinou myslí proběhl celý kaleidoskop představ. V duchu se jí před očima mihl obraz zkoušek, kterými prošli. Viděla Igora a Vana v boji s medvědem, viděla je sehnuté pod nákladem dřeva, skloněné nad zabitou zvěří, promrzlé ledovým větrem, zoufalé, že nesehnali večeri. Vzpomněla si, jak křehli pod svými padáky, když ji přikryli první kožešinou, jak odvraceli oči, když jí podali poslední sousto. Zaplavila ji vlna lítosti.

A pak se kdesi z pozadí myšlenek vynořila vzpomínka na přerušný sen. Opět viděla Jindřichovu tvář, opět cítila jeho ruce a zaplavila ji horká vlna.

Otevřela oči.

„Richarde!“ zavolala znovu. „Nechod'te pryč -“

Van se podruhé obrátil.

„Vy jste jen člověk...“ zašeptala. „A myslíte, že já ne -?“

Nora dožila svůj přerušný sen.

Kapitola 14

AŤ ŽIJE ROK 0002

Petr Marunin přešel po můstku přes zamrzlý příkop, po několika krocích se zastavil a pohlédl zpět.

Poslední den v roce 0001 končil soumrakem a na zasněženou krajinu při Horské řece se už položily stíny. Nad vchodem do prvního domu v osadě Naděje visel pestrý lampión, který Petr právě zažehl. Spokojeně se díval na mrkající balónek, tak spokojeně, jako by šlo o jeho dílo. Ve skutečnosti jej zhotovila děvčata z několika papírků, které Jur Paldy s těžkým srdcem vytrhl ze svého notesu, když ztroskotaly všechny jeho výmluvy a vytáčky. Marunin lampiónek pouze rozsvítil, ale stačilo to k jeho spokojenosti. Dlouho pozoroval zářící pestrobarevný kotouč nad vchodem do nízkého domu.

Blikavé světélko dokazovalo, že za dveřmi nežijí už jen ubozí ztroskotanci v pustině, bojující o udržení holého života. Lampiónek představoval viditelný symbol jejich cesty vpřed. Už nebojovali o život sám, ale o život sytější, jasnější. Jeho chuť násobili vzácným kořením, jeho dech sytili vůněmi a jeho ostré hrany brousili do oblých, ladných tvarů. Pestré barvy balónku kreslily cestu do budoucna.

Jeden jediný lampión a o čem všem hovoří!

Člověk vždy a všude zvítězí nad přírodou, užije-li jejích zbraní a její taktiky. Příroda je jednotná a člověk ji přemůže jen tehdy, když si ji vezme za vzor.

Muž, který zažehl světélko nad dveřmi, se chlapeckým pohybem otočil a přelétl očima zasněžený kraj. Jeho zrak klouzal po okolí, až se nakonec ustálil na velké, strnulé figuře, vymodelované ve sněhu. Sněhulák!

Hovořil stejnou řečí jako lampión. Dobré tři hodiny pracoval Marcelin Denis na díle, kterým překvapil zejména kuchaře.

„Ten sněhulák mi někoho připomíná,“ mhouřil Alda oči, oslepené jiskřivou bělostí sněhu. „Nějakého břichatého chlapa - ty

odulé tváře - ale, vždyť!“ divoce zamrkal. „To snad - není možná - no, na mou duši!“ Rozhořčeně pohlédl na Denise a již se zdálo, že nabírá dech k výčitkám. Potom však, jako by pod dojmem náhlého vnuknutí, sklapl ústa a teprve po chvilce suše dodal: „Aha! No - uvidíme. Však ono na posměváčky taky dojde. Možná už o silvestrovské večeři!“

Marunin se usmíval při vzpomínce na tuto scénku, jednu z nesčetných příhod, které jim zpestřovaly život. Nikdy mezi nimi nevyschly prameny humoru, ani v nejtěžších chvílích po přistání. A nikdy také na ně nedolehla skepse a deprese. Úsměvy jim dláždily na Tercii cestu životem. Kráčeli snáze a lehčeji, cesta byla schůdnější a spolehlivěji vedla k cíli.

Na sněhu zaskřípaly kroky. Od hutí přicházel Nilson.

„Chladno,“ zadupal nohama. „Ale krásně. Vítr přestal. Máme málo vzduchu. Větrník stojí. Co dělat?“

„Dnes to nevádí. Zítra se nepracuje a pozítří se vítr třeba zase zvedne. A když ne?“ Marunin pokrčil rameny. „Potom se budeme muset tužit u kliky. To nás zahřeje víc než medovina, kterou nám Alda slibuje. Jakápak asi bude?“

„Kdo ví? Já ne. Snad dobrá. Silvestr. Hm. To je hezké. Přenášet na Tercii nejen techniku. I tradici.“ Nilson se na okamžik odmlčel. „Dobrou tradici. Výbornou a veselou.“

Ze dveří se vyhrnul dav lidí. Všichni upřeli oči k lampiónu.

„Vypadá to docela hezky,“ pochvaloval Toreli. „Toť se ví, není to jako v Šanghaji. Tam jsem jednou viděl lampiónů! Moře, nedohledné moře. A každý jiný. Snad milióny lampiónů a všude kolem jásavý smích a křik. Inu, není to tu jako v Šanghaji, ale je to slibný začátek.“

„No - více záleží na konci. Zvláště na Silvestra,“ opatrnicky podotkl zoolog Alin. „Ale myslím, že takový večer je dobrým znamením. Když už čtvrt roku po přistání máme pomyšlení na všelijaká tatmanství a dobrou náladu k tomu - pak je to dobré. Můžeme se do budoucnosti dívat s důvěrou. Já ji vidím v docela různých barvách. Těším se na ni.“

Zasmušilý Farba se lehce usmál a povzdechl.

„Kéž byste měl pravdu!“

„Doufám, že mám,“ Alin se trochu rozpačitě zadíval na geologa. „Myslím, že všechno dobře dopadne. Všechno.“

Farba pochopil. Lehce pokrčil rameny. „Doufejme,“ přisvědčil sotva slyšitelně a jeho zrak na vteřinu zaletěl k severu. Jak asi tráví silvestrovský večer ti tři za horami? Ozvalo se zvonění na pánev a vzápětí zvučný hlas šéfa kuchyně:

„Silvestrovská hostina začíná!“

Společná místnost, které po marném hledání jiného názvu začali říkat klubovna, se tentokrát přioděla do slavnostního šatu. Již týden tu stál malý smrček, bohatě ověšený ozdůbkami. Zručné ruce mechanika Denise mnohé z nich vyteply ze zrnek zlata. Několika drobnostmi přispěl i doktor Tatrescu. Skutečné svíčky z včelího vosku obtěžkávaly větve stromku, na něž kuchaři navěsili ukázky svých cukrářských výrobků.

„Tvar si zaslouží spíše pochvaly než chut’,“ poznamenal Toreli, když poprvé ochutnal podivné cukroví.

„Neříkejte, tvar?“ divil se mechanik. Pozvedl jedno cukrátko a zkoumal je ze všech stran. „Má to představovat veverku? Nebo snad mamuta?“

„Spíše spirálovou galaxii,“ mínil Toreli.

„Hledejte si jiného kuchaře,“ zdrtil je Alda. „Už vidím, jak vám někdo z jeleního loje dělá čokoládu!“

Svíčky v pracně vyřezávaných dřevěných svícnech ozařovaly klubovnu, pod jejímž stropem visely zelené řetězy z jehličnatých větviček. Kytice ze smrkového a modřínového chojů, zasazené do hliněných váz, přispívaly k svátečnímu vzhledu místnosti. Jen na velkém společném stole chyběl ubrus, který by byl zakryl spáry mezi hrubými trámy.

Už několik dní napřed trousil Alda tajuplné poznámky o silvestrovské tabuli.

Nemluvil jenom tak do větru - silvestrovská večere začala vskutku nečekaně: šéf kuchař a jeho pomocník podávali aperitiv.

Toto Toreli nedůvěřivě přičichl k hrnečku s tekutinou neurčité barvy. Po kratším váhání usrkl kapku, povaloval ji na jazyku a přemítavě mhouřil oči.

„Hm - hm. Chutná tu jako - jako - řekl bych jako zkyslé ovocné víno, říznuté denaturovaným lihem. Už jsem viděl a pil ledacos, celou Zemi a kus vesmíru jsem zbrousil, ale tohleto - hm - kupodivu - to jsem ještě nepil!“

Uražený šéf kuchyně omráčeně zalapal po dechu a vrhl na geografa zničující pohled.

„Já nikoho nenutím, aby to pil. A když - tak když -“ rozčilením mu přeskakoval hlas.

„Doktore,“ Toreli nevzal na vědomí Aldovo rozhořčení a věcně se obrátil k prvnímu lékaři, „nemůže nám ta kapalina ublížit?“

„Kapalina! On řekl - kapalina!“ Aldovo podráždění dostupovalo vrcholu.

Doktor Kalek opatrně ochutnal předložený nápoj.

„No - myslím, že to nikomu příliš ublížit nemůže. Je to zřejmě destilát, vyrobený - hm - podle daných možností.“

Někteří další hodovníci omočili rty v aperitivu.

„To je nápoj jen pro silné muže,“ mínil Zildes.

„Pro silné muže?“ mechanik Denis ožil. „To jsem věru zvědav.“ Pozvedl hrníček a ochutnal tekutinu. „Destilát? Pro silné muže?“ Marcelin Denis pozvedl obočí. „Dejte pokoj! Jak tohle vůbec můžete pít? Vždyť to chutná jako mydlinky s něčím zažluklým!“ Vypil doušek a odporem stáhl tvář. „Tohle že je destilát? Vždyť jsou na tom mastná kola!“

Alda vztáhl ruku po jeho hrnečku.

„Dovol?“ přičichl k nádobě. „Ah, jejeje, jejeje, jak se nám to mohlo stát? Inu, i mistr tesař se utne. To je přece špinavá voda od nádobí! Vidiš! To jsem se nějak spletl, asi jsem zaměnil hrníčky - to víš, někdo se splete se sněhulákem, jiný při nalévání vermutu.“

„Vermut?“ Nilson udiveně kroutil hlavou. „Podivné! Hleďme! Kdo by to řekl! Vermut. Tak dobrá. A co připítek?“

Kapitán s úsměvem vstal a počkal, až Alda podá i Denisovi nový koflík, tentokrát už opravdu s vermutem, totiž se silným ovocným vínem, které Alda tak vznešeně pojmenoval.

„Obecný připítek počká do půlnoci. Nyní prosím, abyste se mnou připili na zdar našeho prvního silvestrovského večera na Tercii!“

Veselý začátek udal směr celému večeru. I rozhovory o vážných věcech se nesly v lehčím tónu. Kuchaři se skutečně překonali a zavalili stůl pokrmy a nápoji. Nakonec i přísný kritik Toreli utrousil pochvalu - už leccos viděl, ale z tak malého výběru připravit tolik k večeři, to ještě nezažil. A Alda zářil spokojeným úsměvem.

„Když se tak tady rozhlížím,“ a Faltaner se opravdu rozhlédl klubovnou, „ani bych neřekl, že jsme na Tercii. Spíš si připadám jak v lovecké společnosti, která se večer sešla v odlehlé horské chatě někde na Kavkaze.“

„Já bych neřekl, že na Kavkaze,“ odporoval doktor Kalek. „Tam by trůnil lesklý čajník, židle by byly umělecky vyřezané a na zdech by visely parohy. Ba ne,“ doktor zadumaně pokračoval. „Spíše to na mne dělá dojem, jako bych se přenesl jedno či dvě století nazpět, někam do Kanady - mezi zálesáky. Hrubé stoly a židle ve srubu v kraji velkých jezer. Slaví se zasnoubení jízdního policisty s dcerou dřevaře. Zachránil ji z rukou ničemy - ten se však s ostře nabitou puškou plíží příšeřím kolem srubu -“

„Čím?“ Alda, který přinášel další chod, zpytavě naklonil hlavu. „Čím se plíží?“

„Příšeřím,“ zdůrazňoval doktor. „To je takový literární výraz z dobrodružných románů.“

„Aha!“ šéf kuchyně položil talíř s grilovanou rybou před Evu. „A myslíte,“ mávl loktem ke dveřím, „že tady kolem by se nikdo plížit nemohl? Příšeří tam venku je. A jaké! Co říkáte?“

„No,“ první lékař rozhodil ruce a pustil je na stůl, „možné je všechno. Tahle planeta má jistě tajemství, o nichž se nám ani nesní.“

„Nesní? Nezdá?“ utvrzoval se kuchař ve správném poslechu. „Ryba se jen rozsypává. Kmín jsme nechali lehce ožehnout. To dodává správnou příchuť. Myslíte,“ vrátil se opět k tématu, „že jsou na Tercii nějací lidé? Divoši, třeba lidojedi?“

„Kdo to může vědět?“ doktor Kalek pohlédl tázavě na Alma. „Kdyby tu vývoj pokračoval tak, jako na Zemi -“

Učený zoolog přemítavě svažtil čelo.

„Kdyby - nu, popravdě řečeno, netroufal bych si říci tak ani tak. Faktem je, že když na Zemi bylo tvorstvo na tom stupni vývoje,

jaký v hrubých rysech vidíme zde na Tercii - žil tam už člověk. Opravdový člověk, který znal oheň měl první nástroje a jisté zkušenosti a vědomosti.“

Eva Solonová vzhledla od ryby.

„V oblasti flóry jsem zjistila podobnost - až nápadnou - se stavem, jaký byl kdysi na Zemi. Takřka totéž rostlinstvo - samozřejmě s různými odchylkami, ale ne podstatnými. Řekla bych, že kdyby se pravěký člověk na tomto místě najednou probudil, ani by netušil, že není doma, mezi svými -“

„To je pro nás pěkná poklona,“ přerušil ji Dan Zildes. „Neměl jsem sice o sobě valné mínění, ale že by mě pravěký člověk pokládal za kamaráda, to přece jen -“

„Tak jsem to ovšem nemyslila,“ Eva se zasmála, „mám na zřeteli vzhled květeny - přírodu.“

„Jak je to vlastně možné,“ zajímal se Jur Paldy, „že se tu všechno podobá poměrům na Zemi? Abych mluvil konkrétně: Proč tu jeleni,“ pozvedl sousto z jelení kýty, „nemají dejme tomu tři nohy nebo pět? Proč medvědi nemají dvě hlavy? Proč stromy nemají listí na kořenech a nahoře jen holý kmen? Já nevím, jestli mi rozumíte, ale já chci říci -“

„Po třech sklínkách,“ divil se Likul, „vlastně po třech šálcích,“ opravil se, „a už mluvíš z cesty? To se mi zdá trochu brzo.“

„Ne, to je zcela správná a rozumná otázka,“ zastal se Paldyho profesor Glob. „Není těžké na ni odpovědět... Celý známý vesmír je složen z jedněch a týchž prvků, že ano. Ovšem, někde jsou namíchány v trochu jiném poměru. Hvězda Epsilon se silně podobá našemu Slunci. To se už dávno prokázalo rozbořem jejího světla. Tercie obíhá kolem svého slunce po podobné dráze jako Země, její osa je právě tak skloněna a otáčí se zhruba stejně rychle. Co z toho plyne? Tercie dostává přibližně tutéž dávku slunečního záření jako Země. To je tedy jedna věc. A pak, je zde podobná atmosféra, zřejmě proto, že je Tercie jen o málo menší než Země.“

„Tomu nerozumím,“ přerušil ho Jur Paldy. Pak se zarazil, jako by mu bleskla hlavou vzpomínka, a dodal: „Ale počkejte, už si na něco vzpomínám. Příliš malá planeta -“

„Ano,“ pokračoval profesor Glób, „z příliš malé planety by atmosféra utekla, rozptýlila by se do prostoru, právě tak jako kdysi zmizela z Měsíce. Na příliš velké planetě by zůstala původní atmosféra - čpavek, methan a samé takové nelibé věci. Snad by se tedy dalo říci - fyzikální podmínky na Zemi a na Tercií se příliš nelišily. Proč se tedy divit, že za tohoto stavu se vývoj rostlin a zvířat ubíral podobně? A už jsme u těch pěti nohou a dvou hlav. Zvířata -“

„Profesore,“ s předstíraným smutkem se ozval Alin, „já vám také nesahám na hvězdičky...“

Astronom se usmál a kývnutím vyzval Alina, aby pokračoval.

„Vývoj v přírodě jde cestou přirozeného výběru,“ začal Alin „ale tím vám neříkám nic nového. Jak si to teď ale prakticky představit? Jak s tím souvisí otázka tří a pěti nohou? Já bych se na to díval takto: Předpokládejme, že vlivem radioaktivního záření došlo u nějakého zvířete ke změnám v zárodečných buňkách. Předpokládejme dále, že v důsledku toho se objevily různé zrůdy - řekněme třínohý, čtyřnohý a pětinohý dinosaur. Prvnímu bude noha scházet, poběží pomalu, obtížně bude shánět potravu, těžko se bude bránit nepřítelům. Pětinohému zvířeti bude naopak jedna noha přebývat a překážet. V boji o existenci nejspíše zvítězí čtyřnohý typ. Zkrátka v podobných podmínkách dospěje vývoj v přírodě takřka ke stejným výsledkům. Proto mě vůbec nepřekvapuje, že si tu připadám jako na Zemi - ovšem s jistou časovou odchylkou několika desítek nebo set tisíc let.“

„To je správné. Vývoj dospěje takřka ke stejným výsledkům,“ opakovala Eva zamyšleně. „Ano - a na Zemi už tehdy dospěl k člověku, k prvním lidem, sice primitivním, ale přesto už rozumným!“

Rozhostilo se ticho... Jen z krbu zazníval praskot ohně. Všichni mlčky zírali na Evu.

„V podstatě máte pravdu,“ řekl konečně Alin. „Já jsem také nikdy netvrdil, že by mě tu existence člověka překvapila. Já ji očekávám - s tím se vám nijak netajím. Ovšem,“ pokrčil rameny, „nemohu ji zatím potvrdit. Známe okolí do okruhu takových sto kilometrů. Směrem k jihu jsme byli ještě dále a nikde jsme nenarazili na stopu činnosti rozumných tvorů. To však neznamená ještě vůbec

nic. Tercie je veliká a prozkoumaný úsek představuje nepatrný zlomeček jejího povrchu. Podle mého soudu -“

„Počkejte!“ Eva odhodila do misky na odpadky rybí kost a zahleděla se na Alina. „Říkáte, že jsme nenarazili na známky rozumné činnosti. A co ten čtverec? Už jste přišel na nějaké přijatelné vysvětlení?“

Záhada čtyř kamenů, které při cestě na jih našli na písčině u Velké řeky, neustále jitrila fantazii všech obyvatel osady. Objevilo se několik teorií, avšak žádnou z nich nemohli ověřit. Několik večerů bezvysledně debatovali o této otázce.

„Snad, kdoví,“ Alin zaváhal, „třeba je to dílo zdejších tvorů. Možná také jen stopa po trosečnících z Astronu. Víme příliš málo, než abychom o tom mohli věčně uvažovat.“

„Řekněme,“ vmísil se do debaty Bodov, „že letci z Astronu tu přistáli právě tak, jako my. Ale kam se tedy poděli? Za ta léta by zanechali mnoho stop. Nemí pravděpodobné, že by náš raketoplán unikl jejich pozornosti, už proto ne, že let je doprovázen - hm - patřičnými zvukovými efekty. Jistě by se vydali ve směru letu a hledali by nás.“

„Tercie je veliká,“ namítl Toreli, „třeba přistáli na opačné polokouli - tisíce kilometrů daleko, na docela jiném světadílu.“

„Pak by ovšem nemohli sestavit ten kamenný čtverec.“

„To ovšem -“ Toreli si rozpacitě zajel do vlasů, „pravda, to by nemohli.“

„Pravdu zvíme,“ soudil Nilson. „Jednou. Ne teď. Později. Snad v novém roce. Počkáme. A dovíme se, co a jak.“

„Možná, že tu jsou divoši - nějaký typ neandrtálského člověka,“ nadhodila Egida Arpádová, „a trosečníci z Astronu se stali jejich obětí. Nebo jsou zajati. I to je přece možné.“

„Všechno je možné,“ přikývl kapitán. „Dohady se však k pravdě těžko dostaneme. Na příští silvestrovské večeri snad budeme vědět více.“

„A kdyby tady vskutku žili lidé, jak by asi vypadali?“ Vanda Bialská pohlédla tázavě na Alina.

„To lze těžko říci - nejsem jasnovidec. Některé znaky upomínají na rané čtvrtohory. Vezměte třeba šavlozubého tygra - ten

později vyhynul. Také mamut patří ke zvířeně tohoto období. Megatherium - obrovský lenochod, kterého jsme viděli na jihu, vlastně pochází spíše z třetihorního období, ačkoliv jsou na druhé straně doklady, že žil ještě v době prvních lidí - konkrétně v Jižní Americe. Kdybych měl podle těchto faktů soudit na člověka, pak bych tu nejspíše musel očekávat heidelberského podčlověka. Na Zemi žil asi před 200.000 léty -“

„Jenom?“ přerušil ho mechanik Denis. „To je úplná chvilka.“

„V dějinách Země je to opravdu jen chvilka,“ pokračoval Alin, „jediná stránka v silné knize, či snad spíše jen jediný řádek.“

„Hovořil jste o podčlověku,“ připomněla mu Vanda.

„Ano. Neuměl asi mluvit, ale dochovaly se po něm primitivní nástroje. Stejně dobře bych však mohl hádat na pozdějšího piltdownského podčlověka. A konečně nemohu vyloučit ani neandrtálského člověka. To byli první skuteční lidé. Po Zemi se toulali asi tak před 50.000 léty. Znali už oheň, pořizovali docela slušné kamenné nástroje - nože, sekery, hroty, vrtáky, přikrývali se koží a mluvili. Dokonce se našly stopy po jejich výtvarné činnosti - ozdoby na nádobách, kresby na stěnách jeskyní. A jak by tito lidé mohli vypadat ve zdejších podmínkách?“ pokrčil rameny. „Rostliny a zvířata jsou zde vesměs větší než na Zemi, vezmeme-li v úvahu tytéž druhy z pozemských čtvrtohor. Řekl bych proto, že i lidé by tu byli mohutnější, vyšší.“ Alin se odmlčel a trochu znechuceným hlasem dodal: „Ale to je všechno jen plané povídání. Pokládám takovou debatu za neplodnou a vědecky bezcennou.“

„Vždyť také nehovoříte na universitě,“ namítal Jur Paldy, „ale na silvestrovském večíрку. Tady můžete pouštět fantazii uzdu a nijak si nezádáte.“

„Tak mi napadlo,“ Marunin odstrčil prázdný talíř, „jak by se vyvíjela situace na Tercii, kdyby tu vedle sebe žili obyvatelé ze Země a zdejší tvorové. Co myslíte, Aline?“

„Nezlobte se, ale na to odpovědět nemohu. A kdo by také mohl? Vztahy k jiným inteligentním tvorům - to je obtížná otázka, s kterou si lidstvo ještě dlouho bude lámat hlavu. V podstatě mohou nastat tři možnosti,“ zvedl trojici prstů. „Buď se astronauté setkají s vyspělejšími tvory, než jsme my, lidé. Nebo si budeme přibližně

rovni. A konečně se mohou setkat s méně vyvinutými bytostmi, avšak přesto rozumnými. To by zřejmě byl náš případ. V zásadě je jasno, že bychom k nim přistupovali jako přátelé, kteří se nechtějí vtírat do jejich záležitostí. Necestujeme po vesmíru jako válečníci, kteří jdou dobývat, ale jako vědci, jimž jde o poznání přírody. Ovšem,“ zvedl a spustil ruku na stůl, „jak bychom s nimi navázali kontakt, dorozuměli se - to všechno zůstává v mlhách. Ale je pravděpodobné, že zdejší člověk by se ve styku s lidmi ze Země vyvíjel rychleji - za jejich pomoci. To je asi tak vše, co se dá říci. Ostatní závisí na konkrétních podmínkách a okolnostech.“

„Hrome - také mi něco napadá!“ vzkřikl doktor Tatrescu. „Co když se kdysi dávno něco podobného přihodilo na Zemi? Co když se tam vedle domácího člověka objevili lidé z jiné planety? Třeba ze světa, který již dávno zanikl?“

„A víte, doktore,“ Jur Paldy se horlivě naklonil přes stůl, „že na tom by něco mohlo být. Řekněme, že se na Zemi vyvíjel člověk. Jednou tam přistála nějaká taková Astrid a nemohla už pro poruchu odstartovat. Na Zemi se dostali lidé vysoké kulturní úrovně, naučili praobyvatele naší planety používat oheň, zpracovávat kovy. Rozmnožili se, ale současně v novém prostředí zdegenerovali. V několika pokoleních se dostali na nízkou úroveň, takže se vůbec nelišili od původních obyvatel a spolu s nimi se pak zase vyvíjeli -“

„Máte bujnou obrazotvornost,“ usmál se Vasil Bodov. „Nezapřete, že máte blízko k filmu a novinám.“

„Vida,“ připojil se Dan Zildes, „kam nás zavedly debaty o kamenném čtverci. Ale musím přiznat - docela dobře se to poslouchá.“

„Správná silvestrovská debata,“ souhlasil profesor Glob. „Myslím,“ dodal s dobráckým úsměškem, „že na ni mají určitý vliv i nápoje našeho milého šéfkuchaře. Víte, Aldo,“ obrátil se k němu, „že jsem už pil horší tekutinu, než je ta vaše medovina?“

„Já vím - to jste se někdy omylem napil octa!“ vyprskl Toto Toreli.

Avšak Mikuláš Alda se blaženě usmíval.

„Však se chystá další překvapení,“ prohlásil a důležitě se vypjal. „Blaze bude kuřákům. Juane - cigarety!“

Těch pár krabiček, které si přinesli na Tercii, jim brzy došlo. Někteří z nich nesli nedostatek tabáku dost mrzutě. Mechanicky, bezmyšlenkovitě sahali do kapsy pro krabičku cigaret - ruce si nechťely odvyknout naučenému pohybu. Vědělo se sice, že Eva Solonová přivezla z jihu velký balík listů, o nichž tvrdila, že se podobají tabáku. Když se pak několik týdnů nic nedělo, docela na to zapomněli. Nevěděli, že Eva s Aldou tajně připravují velké silvestrovské překvapení.

A nyní bylo zde.

Juan Likul s vítězoslavným úsměvem přinášel malý stoh cigaret. Opravdových cigaret. Totiž - opravdových, to není docela správný výraz. Cigarety snad obsahovaly skutečný tabák, avšak tvarem a barvou se lišily. Prozrazovaly, že jsou zabaleny ručně a to do papíru, zešedlého hustým tiskem. Doktor Kalek se vrhl po cigaretách, přitáhl svíčku a připálil si. Náruživě vdechl kouř, trochu se zašklebil, ale přesto rozkošnický přivřel oči.

„Nelze pochybovat,“ řekl spokojeně, když vypustil vzorný kroužek dýmu, „že je to skutečný tabák. Ačkoliv,“ znovu nasál kouř, „je to tabák trochu - hm - silný,“ rozkašlal se. „Takový, který by byl ostrý i do dýmky. Ale,“ pohlédl s obdivem na cigaretu, „kouřit se to opravdu dá!“ přiblížil ji k očím. „Do čeho jste to vlastně balili? Je to potišťeno - vždyť to je Příšera z městečka Setsonu!“ vykřikl zoufalým hlasem.

„Nic si z toho nedělejte,“ poklepal mu Alda na rameno. „Vždyť už tu Příšeru znáte nazpaměť.“

První lékař seděl zdrceně na hrubé židli - oči stále ještě nevěřícně upřené na cigaretu.

„Já ano,“ odpovídal lítostivě, „ale co vy? Vy všichni!“

„My už se bez té knihy nějak obejdeme,“ prohlásil Denis. „To víte, bude nám těžko,“ připojil se strojeně zkormouceným hlasem, „ale vydržíme to. Konečně - víte co, doktore? Můžete nám ten román vyprávět. To vám nebude působit nejmenší potíže. Nebo ho můžete vyškrabat do hliněných destiček.“

„To je pravda,“ souhlasil Juan. „Do těch vám nikdo cigarety točit nebude. Ale co jsme měli dělat? Kde vzít cigaretový papír? Dlouho jsme váhali,“ vysvětloval licoměrně, „mezi Příšerou z toho

městečka a lékařskou encyklopedií. Nu, a pak jsme s krvácejícím srdcem k prospěchu všech kuřáků obětovali Příšeru.“

„A proto,“ Marcelin Denis povstal a pozvedl koflík, „připijme na zdraví Hektora Kalka, který s sebou vzal na Tercii prozíravě Příšeru, čímž se zasloužil o blaho kuřáků a dokázal, že i literatura tohoto druhu je za jistých okolností velmi užitečná, zvláště při mezihvězdných letech.“

Hřímavé At' žije! otráslo klubovnou.

Psi, kteří po velké hostině odpočívali v rohu na chvojí, se rozštěkali. Vzduch se modral kouřem a čeřily jej veselé výkřiky. Juan vylovil z kapsy harmoniku a doprovázel Dana Zildese, který začal jakousi námořnickou. Brnkal si k ní na podivný nástroj, jehož struny pořídil z ovčích střívek.

Bylo veselo, jak má o Silvestru být.

Když se uklidnilo nadšení, vyvolané cigaretami, Alda znovu naplnil hrnečky, jimž teď už bez ostychu říkal poháry.

„Co to je?“ Toreli se nedůvěřivě vyptával.

„To poznáte,“ odsekl Alda. „Už jste leckde byl, ale něco takového jste ještě nepil.“

„Tomu věřím,“ zeměpisec přičichl k šálku. „Zase nějaký jed, něco s vitriolem. Nebo octová trest?“

Alda ho neuznal za hodná odpovědi a dále naléval rybízové víno, určené pro půlnoční přípitek.

Schylovalo se k půlnoci. Když se dřevěná ručička na nástěnných hodinách přiblížila nahoru, kapitán povstal.

„Milí soudruzi - přátelé, rok jedna končí. Podívejme se nazpátek. Mohl snad být lepší, ale buďme rádi a děkujme osudu, že nebyl horší. Vstupujeme do druhého roku. Kéž nám přinese splnění všech přání, i těch nejtajnějších! At' žije rok dvě! At' žijí lidé na Tercii, at' žijí lidé v celém vesmíru!“

Poháry zazvonily, či přesněji - hrnečky tupě zaklapaly.

Marunin si nejdříve přitukl s Evou. Nemuseli si říkat, co si přejí do nového roku. Bylo to zapsáno v jejich očích.

Mohli doufat, že jejich přání se vyplní. Ale mají všichni takovou naději?

Petr se rozhlédl klubovnou.

Na druhé straně stolu stál Farba a právě si připíjel s Vandou. Na rtech mu vládl zdvořilý úsměv, avšak v očích doutnal stesk. Upil z nádoby a díval se ke konci stolu, kde tři místa zela prázdnotou. Vyplní se i jeho přání? Marunin lehce potřásl hlavou. Chudák Farba. Mnoho naděje nemá.

Avšak - kdo v první minutě nového roku může vědět, co všechno mu opravdu přinese?

Kapitola 15

KDYŽ ODEŠLY LEDY

Časně ráno se Horská řeka s hromovou kanonádou osvobodila z ledového krunýře.

Již z večera led popraskal a rozlila se po něm voda. Vytryskla zezdola v drobných gejzírech a za soumraku se přes led přehnal kalný proud. Avšak chladný příkrov ještě držel. Několikrát za noc zazněla z dálky prudká detonace a před východem slyšeli v osadě temný hukot, který stále sílil.

Pak to začalo.

Ozvala se rána jako z děla, následovaná sérií dalších salv. Z nahnědlé vody se bělostnou hranou k vycházejícímu slunci vztyčila velká kra, vzápětí druhá a již se řečiště ježilo úlomky metr silné ledové vrstvy. Obrovitá masa, studená, třpytná, ohromující svou drtivou silou a zlověstná hrou stříbrných záblesků se po chvíli váhání pohnula. Krátce poté se zastavila a před zatáčkou řeky nakupila několikametrovou bariéru. Hladina rozbité ledové vrstvy se začala hrozivě zvedat. Ještě dva metry - ještě metr a vyvalí se z koryta řeky do údolí.

Nikdo nemyslel na snídani. Od kapitána až po Likula stáli na břehu a mlčky pozorovali uchvacující obraz. Ano, uchvacující obraz, ale v tu chvíli hrůzný a nebezpečný.

Shora se řítíl další příval ledových ker. U bariéry zakolísal, ale po krátkém oddechu s dvojnásobnou zuřivostí, se strašlivým praskotem a duněním smetl překážku, která se stavěla do cesty. Ledová spousta se dala do pohybu. Místy se objevila volná řeka.

Osadníci si ulehčené oddechli.

„Už jsem leckde byl,“ řekl konečně Toreli, „ale něco takového jsem viděl málokde. Na Sibiři, v Kanadě - ale snad ani tam se člověk s tak sveřepým obrazem řeky nesetká. Zdá se mi, že jsme moc neprohádali, když jsme mrazy odhadovali až na pětatřicet stupňů. Viděli jste, jak byl led silný!“

„Na příští zimu pořídím přesný teploměr,“ podotkl profesor Glob. „Lihový. Kovový se mně moc nevydařil.“

„Kde vezmete líh?“ trhl sebou doktor Kalek. „Také bych ho potřeboval. Co kdyby něco - nějaké zranění -“

„Líh?“ přemýšlel profesor Glob. „Inu, destilací medoviny nebo podobně. Faltaner nám poradí. Ale Aldovi zatím nic neříkejte, zbytečně by se rozčilil.“

„Máte pravdu,“ přisvědčil doktor. „Kdyby věděl, k čemu bude sloužit nová várka medoviny, přešel by ho elán.“

Oba se opět rozhlédli po hladině řeky.

„Mnoho nescházelo,“ kapitán upíral oči na břeh, „a voda se vylila. Náš příbytek je dost vysoko, o ten jsem neměl strach. Rozhodně je dobré dva tři metry nad povodňovou čarou. Ale příval ker by jako hračku smetl železářskou pec, buchar i kovárnu. Na příští zimu se musíme důkladně připravit.“

„Můžeme postavit hráz,“ uvažoval doktor Kalek, „ale bude to vůbec něco platné? Kamennou zeď to rozbije na cucky.“

„Zeď by nám skutečně mnoho nepomohla,“ mínil kapitán. „A potom - dala by příliš práce. Co budeme potřebovat, jsou výbušniny. Podle potřeby jimi ledovou bariéru roztrháme.“

„Traskaviny?“ chemik Faltaner se zamyslel. „Pokusím se. Nějaký nápad už mám. Ale nerad slibuji dopředu.“

Slunce stoupalo po čisté předjarní obloze, v jeho paprscích roztával sníh a napájel tisíce drobných potůčků, které spěchaly k rozvodněné řece. Sluneční paprsky už hřály doopravdy, zvláště v zákoutích, kam nedolehl lehký severovýchodní větřík. V takových prosluněných místech bylo příjemně.

„Po té dlouhé zimě je sluníčko dvojnásob milé,“ Egida Arpádová se o polední přestávce opřela o suchou proteplenou skálu.

Roman Tatrescu zvedl oči od oblázku, který si dosud až pečlivě prohlížel.

„Máte ráda slunce?“

„Ano - také slunce.“

„Jste takový jižní typ - snědá, živá a -“ pohlédl na ni ze strany, sklopil zrak a odmlčel se.

„Co na tom záleží - odkud kdo je. Nyní jsme na Tercii a těšíme se z poledního sluníčka. Takovou přestávku si dám líbit!“ vypjala hrud' a nastavila obličej hřejícím paprskům. Rty se pootevřely, černé kadeře padly hluboko vzad, snědé hrdlo se napjalo. „O čem přemýšlíte, Romane?“ tiše se zeptala.

„To - co si musí myslit ve vaší společnosti každý muž,“ znovu se k ní obrátil.

„A to -?“

„Že jste nádherná žena - svůdná a přitažlivá.“

„Inu,“ Egida potřásla hlavou, „na Tercii je žena ohromně vzácná - jako vše, čeho je málo. Ačkoliv,“ zaváhala, „vy možná věříte tomu, co říkáte. Nejste z těch, kteří lžou z konvence. Anebo mi prostě chcete zalichotit?“

„Ne, ne,“ protestoval Tatrescu. „Říkám, co si myslím. A - hm - bez jakýchkoliv postranních úmyslů. Jen konstatuji. Kdyby to nebyla tak ohavně otřepaná fráze, řekl bych, že z vás vyzařuje kouzlo jemného ženství -“

„Skutečně!“ Egida otevřela oči a obrátila tvář k doktorovi. „Ženství - vidíte - a tak dále. Jemná žena, co? Včera jsem si hrála s Golou. Dívala jsem se jí na packy. Nemáme si co vyčítat. Máme je stejné,“ ukázala lékaři dlaně. „Jen se podívejte! Má dnes na Zemi některá žena takové ruce? Z čeho? Z tlačítek a páček, které tiskne? Tam lze mluvit o jemných ženách a - jak jste to říkal - třeba o těch kouzlech.“

„Jemné ruce přece ještě nedělají jemnou ženu. Neupracované ruce ještě nikdy z žádné ženy neudělaly krasavici. Mnohdy je tomu právě naopak. Je pravda,“ Tatrescu uchopil Egidiny ruce, „že vám z práce trochu ztvrdly dlaně. Já - já sám se stydím za to, že mám ruce jako kojenec - tady, kde každý dře ze všech sil ne čtyři, ale osm hodin denně. Já-“

„To sem nepleťte. Vy nemáte za co se hanbit. Rakumjan -“

„Ano, kapitán nařídil, že nechce na lékařových rukou vidět ani jeden mozol. Ale přesto -“

„Však nezahálíte!“

„Dobře. Ale myslíte, že mi chlapská práce nechybí? Když ji vidím všude kolem?“

„Kapitán rozhodl správně. Co je tu vůbec nejdůležitější? Naše životy, naše zdraví. Ruce lékařů musí zůstat v pořádku, to je jasné. Jaký by mělo smysl, kdyby vám ruce ztvrdly v lomu, v huti, při štipání dřeva a chyběl jim cit, který potřebujete, když je v sázce lidský život? Cožpak to nechápete? Neříkejte!“

„To všechno si uvědomuji, Egido, ale co je to platné. Je mi přesto trapně. Jsme tu dva lékaři, ale až na Faltanerovo zranění při seskoku jsme nemohli zasáhnout. Vytahuji lidem třísky z prstů, smítka z oka, jednou se Denis přejedl Zeldes si natrhl nehet - a to je celá naše klientela. Ani sebemenší opravdový úraz, ani stopa po nemoci -“

„Litujete toho?“

„Kdežpak! Jsem rád.“

„Viděl byste mě raději na lůžku?“

„Podle toho -“

„Chci říci,“ snědé Egidiny tváře ztemněly, „zda byste mě raději videl nemocnou, upoutanou na lůžko?“

„Jak se tak můžete ptát. Ovšem, že ne.“

„Ale mluvíte, jako by vás to mrzelo. Jako byste se nemohl dočkat pacientů. Nemusíte však zoufat. Kuchaře bolí zub.“

„Cože!“ Tatrescu ožil. „Co říkáte? Opravdu? A že nic neřekl?“

„Aby řekl! Naopak - tají to. Ale sama jsem ho slyšela naříkat. Juan povídal, že si vyplachuje ústa heřmánkem a na bolavý zub přikládá tabák.“

„Taková zpozdilost!“ lékař se rozčilil. „Zhorší si to a mohou nastat všelijaké komplikace. Já mu zub ošetřím -“

„Z toho má právě strach.“

„Zbabělec! Tot' se ví, že nemám nástroje a že ho to třeba bude trochu bolet, ale i bez nástrojů a injekcí s tím budu za hodinku, za dvě hotov.“

Slunným polednem se nesl Egidin zvonivý smích.

„Ne abyste ho takto utěšoval! Utekl by do pralesa a co bychom si bez něho počali. Z koho byste si pak dělali legraci? Ale, prosím vás, jen mu neprozradte, kdo vám to řekl. To víte, že bych pak měla na talíři samé šlachy! Třeba by mně vyhlásil krevní mstu.“

„Nic neprozradím, spolehněte se. Jsme přece - spojenci, kamarádi. Na něco přijdu - třeba nařídím všeobecnou prohlídku zubů... Ale, podivné, vidíte, jak jsme do tak vzdáleného světa přinesli vše, i slzy, i úsměvy domova.“

„I ten domov sám,“ přisvědčila Egida. „I domov.“

Jejich pohledy zaletěly do kraje.

Vlevo plynula volná řeka, nad níž kroužili rackové, na několika níže položených místech se kalný proud vyvalil z břehů a zatopil přilehlé louky. Ze slunných strání již zmizel sních a na potoce poprvé v novém roce zaskřípěla vodní kola. Vzduch voněl předjařím a slunce na azurové obloze svítilo a hřálo.

Od domu zazněly údery na gong. Nebyl to gong v pravém slova smyslu, ale pánev, na níž úřední časoměřič Mikuláš Alda oznamoval konec polední přestávky. Otloukal pánev plochou stranou sekery a vyluzoval zvukové efekty, jež se už všem zprotivily. Nemohli se již dočkat okamžiku, kdy Marcelin Denis spustí bicí hodiny, které s krajní úsporou kovových součástí stavěl na střeše domu.

Avšak dočkali se jich. Netrvalo ani tak dlouho a kotva hodin se rozkývala a začala propouštět dřevěné zuby. Neobvyklý orloj odbíjel nejen celé hodiny, ale i čtvrti. Stačilo jednou za den vytáhnout kamenné závaží a o přesný čas bylo postaráno.

„Jak vidět,“ poklepal Bodov mechanikovi uznale na rameno, „lze vlastně z ničeho hodně udělat.“

Zvuk hodin letěl od té doby každou čtvrt hodinu do kraje, v němž již neomezeně vládlo jaro.

Sních zmizel i z hlubokých stinných roklí, květy všech barev proměnily stráně v pestrý koberec, pokryly louky i břehy jezírek v náruči lesa. Stromy se oděly do něžné zeleně, vzduchem poletovali motýli a rozbzučely se včely. Zoolog Alin přinesl první vajíčka divokých kachen, kterými si zpestřili na začátku jara již zchudlý jídelní lístek.

Jindřich Farba denně šplhal na observatoř a profesorem dalekohledem, jehož skla teď už byla zasazena do dokonalejšího kovového tubusu, pozoroval mocné horstvo na severu. Den ze dne se hranice sněhu posouvala vzhůru a bílé pole posely černé tečky -

obnažené skalní hroty. I do hor spěchalo jaro a přinášelo s sebou naději. Začala se připravovat expedice, která měla prozkoumat kraj na severu, pokusit se o překročení pohoří a zjistit, co se stalo s raketoplánem a třemi pohřešovanými členy posádky.

Eva Solonová mlčky hleděla k observatoři, kde se rýsovala Farbova postava. Pak se opět sklonila ke své práci.

„Myslíš,“ vzhledla od pařeníště, kde pěstovala útlé rostlinky ze semen, které si přivezla z cesty na jih, „že je vyhlídka?“

Petr Marunin pokrčil rameny.

„Těžko hádat. Podle mne všechno závisí na tom, zda raketoplán přistál nebo zda dokázali včas vyskočit. Že by tak těžké letadlo, s nímž nemůžeš klouzat, přistálo v členitém terénu - to je téměř nemyslitelné. Vždyť už neměli ani kapku pohonných hmot. Třeba se jim však podařilo vyskočit. V tom případě máme naději, že se s nimi shledáme. Jistě měli u sebe pár drobností, které jim usnadnily začátek - zapálili si oheň a podobně. Při troše štěstí mohli zimu přečkat někde v jeskyni. Snad našli raketoplán a bydlí v něm.“ Zatěkal očima do neurčita a chvíli uvažoval. „Pak by měli po ruce výstroj, určenou pro celou výpravu. A to by jim vskutku nemuselo být zle. A potrava? Zvěře a ryb je tam jistě plno, právě tak jako tady. Snad je napadlo nasbírat nějakou divokou zeleninu nebo šípky - jinak - kurděje jsou ošklivá nemoc. To však jen hádáme. Brzy budeme znát pravdu. Doufejme, že expedice přinese radostné zprávy. Já věřím, že se vrátí o tři hlavy početnější.“

„Kéž by to tak bylo,“ řekla Eva vřele. Opatrně vydloubla křehkou sazeničku a zamyslila se. „Nora je v těžké situaci. Když to člověk všechno domyslí - je tam sama se dvěma muži, nemá ani chvilíčku soukromí. Co když -“ neodpověděla a jen němě potřásla hlavou. „Jakpak je asi Farbovi? Jistě se nemůže dočkat odchodu na sever - kolikrát on už o té věci asi přemýšlel! Víš,“ otočila se k Petrovi, „dříve jsem ani netušila, jak má Noru rád. Vlastně,“ znovu se schýlila k práci, „ani jsem si neuvědomovala, že ti dva mají k sobě tak blízko.“

„My jsme na tom lépe. Nedělí nás hory,“ Petr sklopil oči k záhonu. „A přece -“

„A přece -,“ jako tichá ozvěna opakovaly Eviny rty. Zbledly, zachvěly se. „Dny a týdny utíkají,“ její dech se zrychlil. „A my -?“

Petr se prudce otočil. Shýbl se k pařeništi, uchopil ztvrdlou hroudou hlíny a rozdrtil ji v ruce.

„Pustá planeta! Pch! Groteska!“

Dny se prodlužovaly a Petrova nervozita rostla. Stále častější záchvaty podrážděnosti utápěl v tvrdé fyzické práci.

Se zaťatýma rukama hleděl k obloze, po níž táhly k severu divoké husy.

Louky se rozhořely květy a ožívající země vdechla do srdcí čerstvý žár. Dům se stal těsným, přes den zbytečným a příroda zešíroka rozdávala své dary!

Eva se vypravila na polodenní cestu, aby nasbírala sazeničky lesních jahod, které chtěla zušlechtit, a aby přinesla čerstvé lístky divokého salátu, jež se měly v rukách šéfkuchaře Aldy změnit v pochoutku.

Marunin ji doprovázel. V okolí osady panoval sice klid a bezpečí, čím více se však vzdalovali, tím ostražitěji se museli vyhýbat nemilému překvapení. Zatímco Eva sbírala rostlinky, Petr se zbraní v ruce obhlížel okolní houštiny.

Tři hodiny se v širokém oblouku vzdalovali od osady, až došli ke skalce, která se na všech stranách příkře tyčila do výše.

„Odtamtud může být pěkný rozhled,“ Eva položila úlovek do trávy a šplhala nahoru.

Stará, sluncem prohřátá tráva, z níž se prodíraly čerstvé výhonky zeleně, vystlala svatební lůžko. Opakovačka padla do měkkého koberce.

„Tady - tady nás nemůže nikdo překvapit - nikdo - Evo -!“

Dvě těla - nevnímající nic než jedno druhé - klesla k zemi.

Panenky v očích ženy se rozšířily a zrcadlila se v nich obloha, posetá načechranými mraky.

„Škoda, že je sem tak daleko,“ Petr posmutněl při odchodu.

Ostrůvek klidu a bezpečí byl vzdálen dvě hodiny ostré chůze a v osadě měli práce nad hlavu.

Dříve Marunin ani nevnímal měsíce a léta - nyní hodiny a minuty prožíval v neklidu. Také v Eviných očích hořela touha.

Jednoho odpoledne Petr vzhlédl k Evě, která si vetkala do vlasů narůžovělý kvítek.

„Jak ti to sluší!“

„Hodíme se k sobě, vid’?“ řekla trpce, „já a ten květ. Je to planá růže. Planá, Petře -“

„Evo -“ vztáhl ruce a bezmocně je nechal klesnout. „Copak není východiska? Na Zemi -“

„Ano, na Zemi - Petře! Něco mi napadá. Co kdybychom se vzali?“

„Vzali?“ Marunin široce rozevřel oči. „Myslíš - sňatek -? Tady? Ale to by bylo - jenže -“

„Co - jenže?“

„Kdo by nás - kdo by - kapitán?“

„Kdo jiný?“ Eva se šťastně smála. „Samozřejmě, že kapitán. Má k tomu právo. Vždyť je to tak prosté!“

„Že nás to dříve nenapadlo? Evo! Vezmeme se -“

„Postavíme si domeček -“

„Se zahrádkou -“

Petr uchopil dívku. Planý květ jí vypadl z vlasů.

Několik dní si ještě pohrávali se svým úmyslem. Při odtu ze Země bylo Petrovi teprve osmatřicet let, Evě osmadvacet - právě rok před odletem dokončila studia. Tak jako tak před nimi ležely desítky společných let - buď zde nebo na Zemi.

Aram Rakumjan vyslechl s netečnou tváří trochu rozpačitého muže. Pak Marunina mlčky uchopil za rameno a vedl ho k Evě.

„Chci být první, kdo vám bude gratulovat,“ stiskl jim ruce. „Ale děti, děti - že vás to nenapadlo dříve? Vždyť všichni víme, že se máte rádi. Proč se máte vystavovat všelijakým nepříjemnostem?“

„To víte, kapitáne,“ Marunin se kroutil, „nenapadlo nás to. Jako bychom byli slepí.“

„Inu,“ s porozuměním přikývl kapitán, „něco takového se o zamilovaných vsutku říká. Ale co - hlavně, že už je to tady. Hodíte se k sobě. Budete šťastní - tady i na Zemi. První manželé na Tercii - a snad,“ kapitán si položil ruku před ústa, „raději budu mlčet, abych to nezakřikl!“

Slavné svatby se zúčastnili všichni obyvatelé města.

„To se hned tak každému nestane,“ usmívala se Eva. „Až to budu vyprávět známým, nebudou mi chtít věřit.“

Sňatek se konal ve slavnostně vyzdobené klubovně a kapitán při něm zachoval všechny předpisy. Klidně hovořil k novomanželům, ale jednou se mu přece zachvěl hlas. To když si uvědomil, že proti němu stojí dva otrhanci v ošumělých kalhotách a kazajkách, když sklouzl zrakem ze svatební kytice na oranžovou záplatu na Evině rameni, ze slavnostně vážných tváří na šklebícího se žraloka Petrovy boty - a když přitom všem viděl důvěřivé štěstí v jejich očích.

Svědky byli Vanda Bialská a profesor Glob, za matriční knihu posloužil kapitánův notes. Vyhledal čistou stránku a pod pořadovým číslem jedna zapsal jejich sňatek. Snubní prsteny vytepal doktor Tatrescu. I když jako zubař dovedl se zlatem dobře zacházet, předával kapitánovi dost hrubý výrobek.

„Zato jsou takřka z ryzího zlata,“ omluvně dodával.

Hostina, která následovala, překonala všechna očekávání. Alda zcela vyplenil a zpustošil skladiště a přípitek následoval za přípitkem. Nakonec novomanželé dostali dar. Jménem osadníků jej předal Raul Nilson.

Byl to kus papíru, na němž byl namalován domek.

„Všichni máme radost,“ vykládal svým osobitým stručným způsobem. „Upřímně blahopřejeme. Pomůžeme. Jsme však chudí. Kde vzít svatební dárek? Nejlépe něco praktického. Postavíme vám dům. Takový,“ ukázal na papír. „Pěkný. Solidní. Rychle. A rádi.“

Eva se rozplakala.

„Bolí vás něco?“ Alda se k ní starostlivě naklonil. „Víno bylo přece bezvadné. A pečeně taky.“

„Vy jste tak hodný člověk,“ Eva se na něho usmála závojem slz. „A vy všichni. Nic mě nebolí - jen,“ štkala, „mám velikou radost -“

A znovu vzlykala.

Šéf kuchyně kroutil hlavou.

„Inu, ženská,“ prohodil Likul.

Alda se udeřil dlaní do čela.

„No, pravda! Že mě to nenapadlo!“ zvolal ulehčeně. „Ženská!“

Již v den svatby začali kopat základy pro rodinný domek, který vykolíčkovali hned vedle hlavního domu. Tím se fronta staveb na kraji skalního výklenku nad vodním příkopem takřka zcela uzavře. Použijí již osvědčenou stavební metodu - na kamenné podezdívce vyrostou cihelné zdi a překlene je břidličná střecha s dřevěným krovem.

„Jářku,“ Jur Paldy, ještě v náladě, povznesené svatebními přípitky, se obrátil na kapitána, „a kdepak postavíme ostatní baráky? Vždyť tahleta událost se může ještě dvakrát, ne-li třikrát opakovat. Kromě toho budeme potřebovat nějaké větší a důkladnější skladiště.“

„Doufám, že se bude třikrát opakovat,“ odvětil kapitán. „A ostatní domky? Umístíme je na druhý břeh příkopu. Uprostřed bude čtvercové náměstí či spíše parčík s květinovými záhony a ozdobnými keři. A kolem budou stát domy. To už budeme mít skutečné město - nejen na tabulkách kolem, a nebudeme se muset schovávat mezi skály. Už dnes se do blízkosti neodváží žádná šelma. Ale vzpomínáte na tu první noc? Jako by to už ani pravda nebylo. Ano, civilizace zde postupuje. Vlastně,“ pokračoval zamyšleně, „v těch prvních dnech jsme uvažovali dost primitivně. Možná, že bychom si mohli ušetřit práci. Například ten příkop jsme hloubili zbytečně. Mohlo nás napadnout že se tu rozhoří uhelné milíře, hutnická pec, že tu bude vrískat vodní kolo - a že se nám každý dravec na sto honů vyhne. Škoda, že jsme si to lépe nepromyslili. Inu, co není v hlavě, musí být v rukách a nohách.“

Marcelin DeniS obcházel vykolíčkový obrys nového domku.

„A proč hned tři místnosti?“ zajímal se. „Ne, že bych jim to nepřál, ale tak si říkám - novomanželé -“

„Nu,“ vyhybavě odpovídal kapitán, „je třeba hledět také do budoucnosti.“

„Aha! Rozumím,“ mechanik chápavě přikývl. „Tak mne napadá - dejme tomu, že se sem druhá Astrid nedostane. Kolikpak by nás bylo za sto nebo dvě stě let?“

„Kam chodíte na ty nápady,“ zabručel profesor Glob, ale začal ochotně počítat. „Předpokládejme, že se zde bude dosahovat stejného průměrného věku jako na Zemi, tedy asi sto až sto dvaceti let. Vedle sebe bude žít pět generací, nebo spíše jenom čtyři. Počítejme raději

opatrně. Jsou zde čtyři ženy - hm. Řekněme, že všechna děvčata založí rodiny - i Nora Elbová. To bychom měli za dvě stě let takových sto devadesát lidí v jedné generaci - v té poslední. Předchozí by byly slabší. Tedy asi šest set až sedm set lidí. Kdyby ovšem každá rodina měla skutečně tři děti a kdyby se každá žena vdala."

„Hm," vypnul se Likul a zpod brví mrkl na Vandu, „já bych si troufal na čtyři děti."

„To je od vás hezké," profesor Glob suše připojil, „potíž je však v tom, že nezáleží jenom na vás. Ale kdyby bylo po vašem," profesor v duchu počítal, „tak by zde za dvě stě let žilo k šesti, sedmi tisícům lidí."

„Desetkrát tolik!" divil se Marcelin Denis. „Takových lidí! A takových domků! Snad," uchopil hrubý rýč a zarazil ho do země, „abychom si s tím výkopem pospíšili. Člověk nikdy neví, co se všechno může stát."

Kapitola 16

PEKLO VE TŘECH OSOBÁCH

To, co kdysi bylo usměvavým Richardem Vanem, prvním mechanikem kosmické lodi Astrid, se nyní v Koutě jeskyně zmítalo v provazech.

„Bože!“ Igor Lesep těžce pohnul zduřelými rty. „Ještě, že nám zbyla lana z padáků. Nebýt toho - co bychom si počali -“

Nedomluvil a strnule, vyčerpaně se opřel o kamennou stěnu. Seděl tak jen několik vteřin, než se sesul na bok. Ležel nehybně, jeho prsa se takřka nezvedala.

Druhá lidská troska křečovitě, ale dychtivě lapala po jiskřičkách života. Van se svíjel v zoufalé touze po pohybu, který by vedl kamkoli - lhostejno kam - k životu nebo k smrti. Bytost, která zápasila o volnost pohybu, se nechtěla vzdát. Světlo rozumu potemnělo, ale jiskra života stále doutnala.

Nora, která tupě a bez hnutí sledovala podivné obrazy kolem sebe, snad nepochopitelné skutečnosti, snad strašidelné přeludy, se namáhavě pozvedla. Ani nevstala, ale po kolenou lezla k ohni. Přihodila na něj několik suchých větví. Rudé plameny za okamžik ozářily jeskyni. Prohloubily stíny v trojici vychrtlých tváří, znásobily horečnatý lesk ve vpadlých očích a odhalily bídu, jaká vládne jen na rozhraní mezi životem a smrtí - mezi beznadějným již životem a smrtí, zahalenou do milosrdného závoje otupění, bezvědomí.

Muž v poutech se přestal svíjet. Horečnaté oči zíraly ke stropu, vytřeštěně hltaly začouzené zbytky krápníků, rty se chvěly a jen málokterému šeptanému slovu bylo rozumět.

„... Noro... vynález... kamenná sekera... jeskyně... zabiju... pro tebe... Noro...“

Vteřiny - nebo minuty - nebo hodiny - ubíhaly. Děvče zahalené v hadry procitlo z tupého polospánku. Nora pohlédla na žhnoucí kupu a vyhublýma rukama přivalila k ohni proschlý pařez.

Několikrát se žena tápavě pokusila vstát, několikrát zase znovu klesla na tvrdou zem. Zesláblé nohy už nechtěly nést tělo? Ještě

mohly. Ale proč vůbec vstávat? K čemu? Jaký by to mělo smysl? Kam jít? Pro co? Řada otázek, na něž v tichu jeskyně nebylo odpovědi.

Jak se často v životě stává - zvyk konečně zvítězil. Pomalu povstala, potácela se ke vchodu, aby vyšla na denní světlo. Avšak co když vůbec není den, ale hluboká noc? Čas se vine tak neurčitě, že jej člověk přestává vnímat.

Ale byl den. Slabě probleskoval štrbinami v zábraně, které říkali dveře. Odlesky denního světla vykreslily na jejích hadrech matnou mozaiku. Zaváhala. Nečekala venku nic nového. Očekávala obraz, který si už zvykla považovat za přisouzený, věčný. Obraz, v němž byl zakreslen jejich osud. Konec cesty tří astronautů na planetě Tercii.

Znavené tělo opřela o špinavě šedou stěnu za dveřmi a v myšlenkách se vrátila nazpátek.

S počátkem zimy mohli být spokojeni. Ukázalo se, že si skutečně vyvolili místo, kam zima v tomto drsném kraji přichází až naposledy.

Třetí den poté, kdy se Igor Lesep vrátil z cesty za vytyčením značek, se počasí změnilo. Olověná obloha se rozplakala a do údolí padal chladný déšť s měkkými vločkami sněhu, jež se rozplynuly dříve, než klesly k zemi. Na okolních kopcích tomu bylo jinak. Sníh tam zůstával ležet a jeho spodní hranice klesla po úbočích tak hluboko, že lehkým bílým závojem přikryla i skálu s medvědí jeskyní. V kruhovém údolí u gejzíru se však stále ještě zelenala tráva a tu a tam pozvolna odumíraly poslední květy.

Očekávali, že se jejich údolíčko stane vyhledávaným zimovištěm zvěře a že budou mít postaráno o stálý přísun čerstvé zvěřiny. Ale zklamali se. Spíše se zdálo, že s příchodem zimy zvěře ubývá, jako by ji ten teplý kout nelákal. Pasti zůstávaly prázdné, museli se spolehnout na zásoby uzeného masa, které viselo v předsíni.

Za dva dny znovu chumelilo, ještě hustěji a vydatněji. Bílý příkrov již zakryl vše, kam oko dohlédlo. Pouze samo údolí s pravidelně se probouzejícím gejzírem tvořilo zelenou oázu v jiskřivé běli.

Deset dní ostrůvek zeleně vzdoroval útočícímu mrazu a sněhu. Den ze dne se zužoval, až jedenáctý den zcela podlehl sněhové bouři, která zuřila v horských stržích. Sněhový poprašek pokryl zelený koberec, jen úzký pás země okolo jezírka odolal.

V údolí však bylo přesto stále tepleji než v okolí. Znovu a znovu si to uvědomovali při rybářských pochůzkách k nedaleké říčce.

Vchod do krápníkové jeskyně sice ještě ležel v teplejším pásmu kolem gejzíru, ale na to se nespolehali a zbytečně nelenošili. Mrazivý bílý kruh, který je pomalu, avšak hrozebně svíral, burcoval k přípravám na zimu. Každý den přivlékli do jeskyně několik vyvrácených kmenů. Ukládali je až dozadu, na práh krápníkového labyrintu, kde mohly dobře proschnout. Za tři týdny nashromáždili takovou zásobu dřeva, aby jim vystačila na celou zimu. Kmeny oklešťovali jen natolik, aby proklouzly vchodem do skalního bludiště. Další zpracování dřeva si nechávali na pozdější dobu. Alespoň budou mít postaráno o práci, o trochu rozptýlení za dlouhých, zimních dnů. Jinak by se pak ukousali nudou.

Den co den obcházel pasti. Zprvu se dost uspokojivě hromadily špatně vydělané, tvrdé, páchnoucí kožešiny, vzrůstala zásoba uzeneho masa a sušených ryb. Avšak jak zima pronikala i do údolí kolem gejzíru, přísun čerstvých potravin ochabl. Zvěř se jako by přestěhovala někam jinam. Nedovedli si to vysvětlit. V chladném koutě při vchodu do jeskyně stálo i několik hliněných nádob s tukem. Jen na sběr lesních plodů si vzpomněli, až když bylo pozdě.

Ne. Nevypadalo to špatně. Byli skálopevně přesvědčeni, že v tomto šťastně vyvoleném místě poměrně snadno přečkají zimu. I skeptický a občas popudlivý Van se díval na situaci příznivěji. Tím hroznější bylo zklamání, které jim přinesla druhá polovina zimního období.

Neštěstí se k nim blížilo kradmo, nenápadně, záludně, bez jakékoli výstrahy. A přece na svých pochůzkách viděli varovné příznaky a hovořili o nich. Již tehdy, kdy sněhová hranice dosáhla až k horkému jezírku kolem gejzíru.

Všichni tři se vraceli proti proudu potoka od řeky, kde chytali ryby v dírách, vysekaných v ledu. Zatímco říčku už pokrýval místy

slabší, místy silnější ledový příkrov, vlažný potůček stále plynul právě tak volně jako v létě. Jistý rozdíl ovšem bil do očí a povšimli si ho už při prvním pohledu. Na podzim z jezírka kolem vřídla a z potoka vystupoval jen slabý opar, nyní se z něho valila mračna páry. Vítr je polehoučku hnal po proudu do hlavního údolí.

„Pohleďte, jakou to dělá námrazu,“ Van vyklubal ruku z kožešiny, do níž byl zahalen, a ukázal ke stromu u potoka. Ledový povlak sevřel kmen i větve, drobné větvičky se prohnuly pod tíhou třpytných rampouchů.

„To je samozřejmé,“ Igor pokývl hlavou, „když je tu tolik páry, musí se tvořit námraza. Kdoví, zda váha ledu nakonec nevyvrátí strom z kořenů. To by vysvětlovalo, proč je tu tolik vyvrácených kmenů. Nu, což - budeme mít alespoň na jaře čím topit.“

A dost. Víc nic. Nepřemýšleli o tom, nelámali si s tím hlavu

Jak mrazy přituhovaly, valilo se z potoka i z jezírka stále více páry. Lehký větřík, který v posledních týdnech vyháněl páru z údolí, zcela utichl. Nikde se nepohnula ani větvička, vládlo mrtvé ticho. Když zaduněla země a z jejích útrob vyšlehl sloup vroucí vody, hustá oblaka na dlouhou dobu přeplnila údolí. Mlha se srážela na stromech křovinách, na ojedinělých trsech trávy, na zasněžené zemi i na holých skaliskách. Všechno pokryla ledovým povlakem, každou píd' země proměnila v hladké kluziště. Uprostřed údolí vyrostl již dobrého čtvrt metru silný ledový krunýř, ale ledová námraza krásnila koruny stromů ještě kilometr daleko. Led se usazoval i na pastích a pokrýl dveře do jejich jeskyně. Zacelil v nich spáry a proměnil je v drobná, průsvitná okénka.

„To je výtečné!“ pochvaloval si Van. „Led nás ochrání před zimou, nemusíme škvíry ucpávat.“

„Právě naopak,“ Igor znepokojeně vrtěl hlavou. „Musíme udržet proudění vzduchu - to znamená denně průduchy čistit.“

„A co když nám zamrzne komín?“ nadhodila Nora. „Štěrbina ve skalách, kterou kouř uniká? Co pak?“

„Pochybují, že by nám takové nebezpečí hrozilo,“ uvažoval Igor. „V nejhorším případě budeme čistit i komín.“

Připravenou past stále ještě neviděli. A přece by snad byl ještě čas. Pak bylo pozdě - pak, když jim zlomyslné údolí ukázalo druhou tvář v té nejjízlivější podobě.

Znenadání se přihnala ničivá zimní bouře. Na tři dny je uzavřela za dveřmi, s nimiž zlobně lomcovala. Bouři vystřídal neobyčejně krutý mráz.

„Bude nejméně čtyřicet nebo padesát stupňů pod nulou,“ hlásil Igor, který se na pár vteřin odvážil před vchod do jeskyně. „A to jsme v teplém a chráněném údolí. Kolik je asi na kopcích, na horách? Ještě štěstí, že jsme našli takový příbytek. Představte si, jak by nám asi bylo v nějaké chatrči, v dřevěné chatě!“

Pátý den mráz poněkud polevil, takže se odvážili ven, zamotáni do kožešin. Ztichli při pohledu, který se v prořídlé mlze naskytl jejich udiveným očím.

Vichřice vyvrátila desítky stromů na okraji lesa. Ledový příkrov je zatížil natolik, že nedokázaly vzdorovat náporům vichru.

Také střed údolí se změnil. Tam, kde dříve vídali jezírko, se v mlžné roušce tyčila kruhová hradba - dutá ledová homole s uraženou špičkou. Námraza na březích jezírka - živená novými a novými sprškami vláhy - narostla do výše pěti či šesti metrů.

„Jaký to nádherný pohled!“ vydechla Nora.

„Je to možné?“ zašeptal Igor. „Ten gejzír musí mít takřka sto stupňů! A přesto - to mi nejde na rozum.“

„Jak vidíš, možné to je,“ Van se nuceně usmál. „Vždyť - začínalo to pozvolna - týdny led po milimetru narůstal, stavěl hráz kolem jezera, kolem vřídla - a nyní, za těch mrazů - nediv se, ještě teď je dvacet stupňů pod nulou. Možná, že třicet.“

„Hm,“ Igor si dlaněmi přikryl uši, na něž dorážel mráz. Nelíbí se mi to. Je to sice úchvatné na pohled, to je pravda - ale -“

„Ale?“ Nora se k němu zvědavě obrátila.

„Snad nemyslíš,“ Van skrčil čelo, „že led - ano, led poroste, kousek po kousku. Deset metrů, pak dvacet. Naroste do celého údolí,“ podivně se zasmál, „přeroste jeskyni, vyplní každou skulinu, všechno -“

Nedořekl, ale hystericky se zachechtal, až se zajíkl.

„Richarde,“ snažil se ho Igor uklidnit, „pojď dovnitř, ještě tady nachladneme. Není o co stát -“

„Na to se svým vynálezem - nestačím - ne -“ sípavým šepotem vyřázel Van a zamával nad hlavou rukou, jako by vrhal sekeru k jezírku. Pak se nechal odvést do skalního příbytku. Skleslý, zachmuřený, tupě usedl k ohni a do sklonku dne už nepromluvil. Jenom si občas něco potichu šeptal.

Igor a Nora znovu přistoupili k otevřenému východu z jeskyně. Fascinováni strašnou myšlenkou strnule zírali na ledovou horu, která se mdle leskla v závojích mlhy. Z mlžného horizontu strašidelně vystupovaly nehybné kmeny a větve lesních velikánů, jakoby začarovaných do království ledu. Led, led, všude led. Jako sklovina pokrýl celé údolí.

Po chvilkovém zaváhání se Igor pohnul, aby sestoupil po příčkách žebříku, který dříve denně zbavovali námrazy. Avšak nerozhodné se zastavil a udiveně prohlížel žebřík. Zarostl v průhledném ledu jako včelka v kusu jantaru.

„Za těch pár dnů - podívejte!“ Nora máchla pravicí. „Všude narostl led do metrové síly. Takové množství páry gejzír nemohl vyčrlit.“

„Zřejmě pomohla sněhová bouře,“ soudil Igor. „Sněhové vločky roztávaly v teplé páře. Na zem vlastně dopadal déšť a ihned zmrzl. Tak si to vysvětluji. Třeba to bylo jinak - těžko říci.“

Netrvalo dlouho a otloukli námrazu se žebříku. Křehký led v kusech a ostrých štěpinách padal dolů, obnažoval hrubé dřevo a vršil se v jiskřivý kopeček.

Nejprve sestoupil Igor, za ním Nora. Sotvaže se postavila na kluzkou půdu, ujely jí nohy, podrazila Igora a oba se řítili po hladkém povrchu krátké rokle a pak dále ke středu údolí. Marně se snažili zachytit výstupku nebo křoviny - ledová vrstva všechno zakryla. Až asi po sto metrech, v místech, kde pozvolný svah přecházel v rovinku, se zastavili.

„Dábelské místo!“ zasykl Igor.

„To já jsem zavinila -“

Podzemní dunění přerušilo Nořina slova a za ledovou hradbou vytryskl sloup gejzíru. Dosahoval větší výšky než dříve a chrлил hustá

oblaka páry, která se pomalu rozptylovala. Vlažná, takřka už chladná voda orosila tváře trosečníků a zavlhlčila jejich ošumělé kožené pláštěnky.

„Musíme se vrátit, zmrzlo by to na nás,“ Igor se otočil zpět k jeskyni. „Ale ještě pár slov mezi čtyřma očima... Noro, mám vážné starosti o Richarda. V posledních dnech se hrozně změnil! To už není jen nějaké podráždění - mám strach, že -“ slova mu nechtěla přes rty.

„Že zešílel,“ Nora zašeptala, „nebo - že k tomu nemá daleko. Bojím se, že máte pravdu.“

„Nedávno jsem se probudil uprostřed noci. Van seděl u ohně a díval se tak prapodivně - na nás oba - nevím, nevím - dělá mi to starosti -“

Mlčky se doplazili k jeskyni. Centimetr za centimetrem a metr za metrem zdolávali kluzkou plochu. Nebylo možné se postavit - při prvním kroku nohy opět ujely.

Zase plynuly dlouhé zimní dny plné neutěšené mrazivé šedi.

Cesty do okolí se staly obtížnější, takřka úplně nemožné. Pasti na zvěř, které tak důmyslně pořídili, zarostly ledem. Ostatně, tak jako tak, nebylo v údolí živé duše - vyjma tří trosečníků. Všechno, na co stoupla noha a čeho se dotkla ruka, obrostlo kluzkým povlakem, nebylo výčnělku, kamene, jehož by se mohli zachytit. Nepomohlo posypat stezku pískem, který těžce vydobyli zpod ledového příkrovku. Druhý den bylo sice písek jasně vidět, ale pod novou vrstvičkou kluzkého ledu.

Už týdny se nemohli odvážit ani na rybolov k řece. Kde nebránil chůzi bělomodý led, tam se noha bořila do kypré sněhové příkrývky. Celé okolí bylo zasypáno dvoumetrovou vrstvou sněhu. Marně se pokoušeli kamennou sekerou zbrousit dva trámy do podoby lyží. Noha sotva pozvedla neforemné prkno, které se vpředu zařezávalo do sněhu. S povzdechem se vzdali svého úmyslu - jsou odsouzeni zůstat na místě, led a sníh je připravil o možnost pohybu. Nezbyvá než čekat - čekat - Ubývalo potravin, ubývalo paliva - a ubývalo dobré nálady.

Dlouhé hodiny sedávali v krápníkové jeskyni, aniž by mezi nimi padlo jediné slovo. Krutá zima jim zasadila další ránu - neměli co dělat. Pod pahýly krápníků létaly šerem jen kradmé pohledy. Snad

nebylo o čem hovořit - snad nechtěli hovořit - snad se báli slov. Led postupoval a k výstupu do sluje už takřka nepotřebovali žebříku. Úžící se vchod do jeskyně museli uvolňovat sekerou.

Sil ubývalo, temnota zbělila jejich tváře. Obličej se propadly. Z mužských tváří trčela strniska vousů, které si dříve odřezávali ostrými odštěpky křemene. Vystoupily jim kosti na rukách, rty se nepřírozně zvětšily, zuby se uvolňovaly, z úst vytryskly praménky krve.

„To všechno je z nedostatku čerstvé potravy a slunce,“ Igor si zamyšleně ohmatával tváře. „Potřebovali bychom nějaké ovoce nebo zeleninu. Jsme tu jak za živa pohřbeni. Ale snad už musí být jaro!“ Vstal, přistoupil ke stěně, do níž každý den vrývali čárku. Počítal, ale zbytečně. Všichni přece věděli, že těch čárek je dvě stě deset. „Už přece musí zima skončit! Takových dní! Proč nesvítí slunce?“

„Možná že svítí, ale ne sem,“ nadhodila Nora. „Co když ta mlha leží jenom tady kolem nás? Jinde už třeba taje sníh, praská led na řekách -“

„Myslíte?“ Igorův pohled se váhavě svezl z Nory na Vana. „Vlastně, možné to je. Mlha mohla nad naším údolím vytvořit neprůhledný polštář. Třeba jsou tím vinny spousty ledu. Jsme tu teď jako v nějaké ledničce. Co když je kolem už skutečné jaro -“

„Možné to je!“ Van prudce vyskočil. „Musíme to zjistit. Co nejdříve - nemá cenu otálet. Zítra vyjdu na obhlídku.“

Igor na Vana zkoumavě pohlédl. Ano, Richard se často chápal práce - té nejtěžší. Rval se s ní do krve Jindy se opět bláznivě rozesmál, stíhal je štiplavými pohledy, mumlal si něco pro sebe a hodiny beze slova a bez pohnutí vysedával u ohně.

„Ovšem! Kdo jiný? Snad ty? Sotva se držíš na nohou -“

„Já jsem silnější než ty. A mohli bychom oba -“

„Nemluv zbytečně,“ odsekl Van. Jeho tvář se začala stahovat, vystupovaly na ní křečovitě, ztrhané rysy.

„Dělej, jak myslíš,“ vyrazil Igor chvatně. „Chceš-li jít -“ pokrčil rameny.

Snad je lépe mlčet, nepopouzet ho, nechat mu volnou ruku, mlčet a čekat, doufat a mlčet.

Zrána zesláblý Van těžkopádně vyrazil - mlčky, beze slova, bez úsměvu, aniž by se ohlédl zpět, aniž by zamával.

Sledovali ho od vchodu do jeskyně, dokud nezmizel za zátáčkou pěšiny, a naslouchali ještě poté, co dozněl hluk jeho pádů na náledí, ozvěna vrčivých kleteb a ran kamennou sekerou, s níž si na svazích vytesával do ledu schůdky.

„Je možné,“ Igor vzhlédl vzhůru a znovu se zamyslel, „že by někde svítilo slunce?“

„Zdá se mi to pravděpodobné, skoro jisté,“ odvětila Nora. „Přece nemůže v celém kraji ležet tak dlouho mlha. A jaká mlha!“

„Tady je myslitelné všelicos, Noro. Nejsme na Zemi - nezapomínejte, že jsme na planetě, o níž nevíme takřka nic. Třeba tu zima opravdu končí obdobím hustých mlh -“

„Na takovou mlhu nevěřím.“ Nora mluvila ztěžka, dásně ji bolely, ústa občas sládlá krví - krví, které mělo tělo tak zoufalý nedostatek. „Působí to ten gejzír - uvidíte, Igore! Konečně, led už vůbec nepřibývá, někdy je přes den docela teplo, jistě kolem nuly nebo pár stupňů nad nulou. Mám dojem, že ledový krunýř trochu zeslábl.“

„A co když tedy opravdu svítí slunce?“ uvažoval Igor. „Co uděláme? Můžeme se vydat za ním - opustit ledové údolí. Můžeme také počkat, až jaro pronikne až sem. Těžko říci, co by pro nás bylo lepší.“

Nora pokrčila unaveně rameny.

„Já nejsem vůdce výpravy.“

„Já také ne. Tady není žádný vedoucí. Musíme se dohodnout.“

„Ano,“ Nořin hlas zněl sklesle. „Tak se dohodneme - až budeme všichni.“ Povstala. „Musím si trochu -“ nedořekla. Uklouzla na široké římse před vchodem do jeskyně, a než ji mohl Igor zachytit, sesmekla se a nohou zachytila za příčku žebříku. „Já nemotora!“

Igor opatrně stoupl na žebřík a podával jí ruku. Jen stěží vytáhl děvče nahoru. Byl již se silami u konce. „Mohla jste po ledu sjet až dolů do údolí,“ sípavě oddechoval. „Neublížila jste si?“

Ne - ne mnoho. Jen mě trochu bolí noha v kotníku. Zkusmo se na ni postavila. „Ou! Opravdu to bolí.“ Kulhala k ohni, Igor ji

podpíral. „Děkuji. Brzy to bude dobré. Alespoň doufám. Zřejmě jsem si ji trochu podvrtla.“

Avšak bolest se mírnila pomalu a Nora kulhala ještě k večeru, kdy se vrátil Van. Tiše se přibelhal - na smrt vysílený. Na nikoho nepohlédl a posadil se k vyhráté stěně jeskyně.

„Tak jaké je to ve světě?“ Igor nadhodil otázku, když si Van odpočinul. „Povídej!“

„Slunce!“ poutník za jarem zazářil. Jeho zachmuřená tvář se změnila, jako by ji prosvětlyly sluneční paprsky, o nichž hovořil. „Záplava slunce. Vylezl jsem po úbočí až nahoru. Takových sto padesát metrů vysoko. Viděl jsem do kraje - tam už začíná jaro, opravdové jaro. Je tam ještě sněh, mnoho sněhu, ale změkklého, vytékají z něho potůčky, místy je vidět čistou zem, bez sněhu a bez ledu. I kytíčku jsem už viděl, takovou bledou, ale se zelenými lístky. Na větvích stromů jsou nalité pupence. Krása!“

„A co tady - v údolí? Co bude s námi?“ přerušila ho Nora dychtivě.

„V údolí?“ Van zúžil oči, zavzpomínal. Rysy jeho obličeje tvrdly. „Všude je slunce,“ vykřikl, „všude! Slunce, jaro. Jen tady - jen nad naším údolím se válí oblak mlhy. Hustý, odporný oblak. Slabý větřík z něho občas urve cáry, ale mrak leží a leží - takřka bez pohnutí. Jako mlha nad hřbitovem,“ znovu zvýšil hlas, „jako kouř nad krematoriem! Smuteční prapor - nad márnicí,“ přerývané vyrážel, „mrazivá lednice - jsme k ní přikováni - galejníci ledového království - konec nepřichází - ani život, ani smrt -“

Vanův zrak náhle utkvěl na Noře, která bolestně kulhala jeskyní. V očích mu zaplálo divoké světlo a dravá grimasa zrůžnila jeho obličej.

„Cos to s ní udělal?“ zasyčel na Igora.

„Jak - jak to mluvíš? Co myslíš?“

„Ptám se, cos to s ní - udělal?“

„Nebud' blázen! Nevíš, co mluvíš! Nervy ti vypověděly službu - jen to tě omlouvá -“

„Blázen! Tak já jsem pro tebe blázen!“ křičel Van přeskakujícím hlasem. „Ano, byl bych blázen, kdybych se - nejsem takový blázen, jak si myslíš. Ale ty jsi ničema!“ Van přiskočil k

Igorovi a uchopil ho pod krkem. „Zasloužil bys, abych tě na místě zabil - zabil - jako škodnou. Lotře!“ snažil se Igorem zatřepat. „Darebáku!“

Igor ho chabě odstrčil. Žádný z nich neměl dost sil. Těžce oddechovali. Plameny vrhaly jejich stíny v nestvůrně zvětšeném měřítku na beztvaré stěny jeskyně.

„Nechte toho!“ Nora úpěnlivě volala. „Nebud'te jak děti! Ted' se přece nebudeme hádat - když máme záchranu na dosah -“ pokročila vpřed a snažila se je od sebe roztrhnout.

„Já ho zabiju!“ Vanovi skřípěl hlas. „Už jsem to měl dávno udělat. Ty se na mne budeš vytahovat!“ rozpřáhl se a snažil se protivníka udeřit. Byl to slabý, nepatrný úder, avšak Igora rozzuřil.

„Už toho mám dost!“ křikl a vši silou odstrčil Vana, který klopýtl a upadl. „Odpusťte, Noro,“ udýchaně se otočil k děvčeti. „Já za to nemohu -“

„Pozor!“

Igor se obrátil a uskočil v posledním okamžiku. Kamenná sekera mu hvízdla kolem hlavy a narazila na zčernalou stěnu, v níž vyryla zlověstnou bílou čáru. To byl signál k zoufalému zápasu dvou mužů. Dlouho se dvě zeslabená těla potácela sem a tam, klesala k zemi a zase v posledním divokém náporu povstávala - až nakonec zůstal Van ležet v provazech.

„Co ted'?“ Nora zašeptala.

„Nevím,“ Igor si otíral ze rtů krev. „Nevím si rady. Já už nemám sílu a kdybychom chtěli ven z údolí - co s ním?“ pohodil hlavou k Vanovi, který se probíral ze svého záchvatu. „Co si s ním počneme?“ Otupělýma očima hleděl bezradně kolem. „Snad sem slunce přece jen jednou pronikne.“

Uplynula noc a den, a zase noc, plná horečnatých snů, nesrozumitelných výkřiků, chroptění, kleteb, proseb, naříkání, výhrůžek - a zase ticha, v němž i kapka, která kdesi sklouzla s hrotu krápníku, zaduněla jako úder na kovadlinu.

Nora se unaveně připotácela ke vchodu. Chvíli váhala. Konečně se odhodlala a vyhlédla do nového dne. Oněměla úžasem.

Údolím vanul čiperný vítr, odnášel páru z jezírka a slunce se naplno opíralo do okolí. Všechno v dohledu se oslnivě lesklo ve

slunečních paprscích, celá ta ledová říše se proměnila v pohádkový obraz. Avšak krása nebyla v tu chvíli důležitá. Slunce přinášelo novou naději na život.

Dívka chtěla vykřiknout, ale hlas jí pohnutím selhal. Belhala se zpět do jeskyně a zatrásla nehybným Lesepeem.

„Igor! Slunce!“

Namáhavě se posadil a nechápavě na ni hleděl.

„Ano - slunce! Svítí do údolí,“ hlas se jí trásl dojetím.

Letmo pohlédla k Vanovi. Upíral na ni zpola šílený pohled. Těžko uhadnout, jaké myšlenky, jaké úmysly se honí jeho mozkem. Chudák Richard! Výbušný, cholerický a duševně labilní - někdy dětinský, jindy zarputile nevlídný - a nyní spoután jako nebezpečné zvíře.

Nora s Igorem se vypotáceli před jeskyní.

„Slunce -!“ Igor si rukama začal neladně zarudlé oči, do nichž bodaly sluneční paprsky. „Proč nepřišlo o pár dní dříve -“ povzdechl. „Mám strach, že teď už nám -“

„Snad není ještě pozdě,“ chraplavý hlas zněl nesměle. „Měli bychom něco udělat - ale co?“

Marně hledala v Igorových očích odpověď. Tvář si přikrýval dlaněmi a jeho rty mlčely. Rozpraskané, obludně naduřelé rty, pokryté boláky.

„Jídlo máme ještě na takových šest nebo sedm dní,“ konečně zašeptal. „Ale to budou hladové porce. Už teď se sotva hýbeme. Stěží bychom se dostali z údolí ven. I kdybychom se ven dostali - co tam? Bez přístřeší - bez jídla - zesláblí - Tady máme alespoň sucho a teplo, bezpečí před dravou zvěří. Nezbývá, než čekat.“

„Ale - na co -?“

„Na pomoc od jižní skupiny. Nebo na náhodu, která nám zažene na dosah raněné zvíře. Nic dalšího si už nedovedu představit.“

Vrátili se do jeskyně a spojenými silami vytáhli spoutaného Vana na slunce.

Z jeho očí sršela nenávist.

„Všichni tu zajdeme - všichni - slyšíte? Všichni!“ zesláblým hlasem zasípal. „Nejen já sám. Máte po radosti - po radosti -“

„Měli bychom se posunout kousek dál. Tady bude brzo zase stín,“ zašeptala Nora.

„Budeme mít dost sil, abychom se vrátili zpět?“ Igor potřásl hlavou. „Nejdříve se musíme něčím posilnit.“

Avšak nikdo z nich se nehýbal. Přimhouřené oči dychtivě klouzaly po kraji, zalitém sluncem.

„Myslela jsem, že sopka je docela jinde,“ po chvíli řekla Nora.

„Jak to? Nerozumím. Co chcete říci?“ Igor na ni tázavě pohlédl.

„No přece - ten sloupeček dýmu,“ ukázala rukou do rozsedliny mezi dvěma horskými vrcholy. Tam kdesi na jihu, vysoko a daleko se zvedal jemný obláček kouře.

Igor jí stiskl vyhublou paži.

„Ale Noro - tam přece není sopka - to opravdu nemůže být kouř ze sopky - to je z požáru,“ vzrušením mu přeskakoval hlas, „nebo z ohně, který na hřebenu rozdělali lidé - třeba jako znamení. Někoho hledají - hledají nás. Noro! Richarde!“ zatřásl spoutaným mužem. „Musíme jim odpovědět - zažehnout signální oheň - ukázat jim, kde jsme. Honem!“

„Ale jak?“ Nora se zmateně rozhlédla. „Tady - na mokvajícím ledu? A čím? Suché dříví takřka nekouří. Zelené haluze - ty bychom měli mít!“

„Musíme to zkusit,“ odpověděl Igor, „za každou cenu.“

Rozhodnost mu zaplála v očích.

„Co říkáš, Richarde?“ obrátil se k Vanovi. „Vzpamatuj se!“

„Co říkám?“ zlomyslný plamen mu zahořel ve vpadlých očích. „Odtud se už nedostaneme. Nikdo z nás. Nikdo. Je pozdě - pozdě! Všichni umíráme na kurděje...“

Svěží větřík náhle uvadl a vzpínající se mlhové chuchvalce zastřely výhled na horské hřebeny.

„Kouřový signál,“ posměšně zaskřehotal Van, „se ztratí v mlze. Jako kapka v moři. Jako výkřik v dunění bouře! Smrt po nás sahá! Smrt!“

Kapitola 17

LIDÉ JSOU SMRTELNÍ

Čadící oheň v divoce rozervaném, věčným sněhem pokrytém horském sedle dohořival.

Již jen slabý proužek kouře vystupoval z hromady zuhelnatělého dřeva, nasáklého pryskyřicí. Lehký vítr rozháněl smítka popelu a na zledovatělém sněhu zbyla tmavá kulatá skvrna. Dvě otepi zakrsklých borovic, které pět mužů a jedna žena s vypětím všech sil a s nasazením života vynesli do výše čtyř tisíc metrů, vzaly za své. Všechno na Tercii méně vážilo, to je pravda, ale v řídkém horském vzduchu na ledovcových srázích nad stametrovými hlubinami se každý dekagram stával obtížným a nebezpečným břemenem. Nyní se celý ten těžký náklad rozplynul v dým.

A výsledek cesty? Dosavadní výsledek?

Nejistota! A hluboké bezvědomí jednoho člena expedice.

Doktor Kalek se zvedl od dlouhé, podrobné prohlídky.

„Je to velmi vážné,“ řekl tiše. „Těžké vnitřní zranění. Podrobnosti ovšem nemohu říci - to by tady nemohl nikdo,“ dodal trpce. „Chybí mi přístroje, je zima, pro důkladné vyšetření tu není vhodné prostředí. Dole, v osadě - tam by to bylo jiné. Tam už bychom mohli poznat více. A také se pokusit o zákrok, o léčení - o záchranu. Zde je to zcela beznadějně.“

Geolog Jindřich Farba, vedoucí expedice, upřeně pohlížel na nehybné tělo.

„Tady přece zůstat nemůžeme. Musíme se buď vydat vpřed nebo se vrátit. Kdybychom pokračovali v cestě na sever - určitě zemře,“ protrhl konečně ticho. „Je to tak?“

„Nic určitého nemohu tvrdit,“ váhavě odpovídal lékař, „ale je to velmi, velmi pravděpodobné. Prakticky se dá říci, že jisté.“

„Hm,“ Farba ustaraně zatěkal pohledem po vlnícím se moři horských hřebenů, které se vzdouvalo na severu. Pak se obrátil a pohlédl k jihu. Tím směrem se mocný horský masív stupňovitě svažoval do prosluněné, zelené roviny, protkané stříbrnými nitkami

potoků a řek. „A když se vydáme zpět, do osady, máme naději, že ho zachráníme?“

„Ano, máme.“

„A ta naděje -?“

„Je velice malá. Pochopitelně -“

„Jak byste ji vyjádřil v procentech?“

„V procentech? To bych se neodvážil,“ lékař zavrtěl hlavou.

„Snad jen v promilích. Jedna, dvě promile - řekl bych - ale snad i to je odvážný dohad.“

„Jedna, nejvýše dvě k tisíci,“ Farba nepřítomně zíral na doktora. „To je nepatrná naděje. Úplně mizivá.“

„Vyhledka by se zlepšila, kdyby se nám podařilo dopravit ho do osady. Ovšem - přežije-li cestu.“

„Dopravit bezmocného člověka dolů - to je úkol takřka nad lidské síly,“ připomněl Farba. „Ledové srázy, nedohledné propasti, laviny, zemětřesení, při nichž se sesouvají celé stráně, vichřice, které smetou vše, co není pevně připoutáno nebo zakopáno do ledu - jak tím vším pronést těžce zraněného člověka? Kde je záruka, že přitom nezahyne někdo další? - Ale vzdát se - když je přece jen jiskřička naděje,“ potřásl hlavou, „ne, to není možné. Jak rozhodnout? Kromě toho,“ opět se zahleděl k severu, „tam někde v pustině čekají tři lidé. Snad už jsou na konci sil. Když se nyní vrátíme do osady a pak znovu vyrazíme na sever, ztratíme dva, možná tři měsíce. Třeba už letos nebudeme vůbec moci překročit hory - záchranná akce se o rok odsune. Přežijí další zimu? Ovšem,“ váhavě připojil, „je otázka, zda jsou vůbec ještě na živu. Co dělat? Vrátit se na jih a riskovat smrt těch tří na severu? Sestoupit k severu a riskovat tak smrt těžce zraněného kamaráda?“ Bezradně pohlédl na své společníky, zachumlané do kožešinových pláštěnek. „Co myslíte, Dane?“

„Inu,“ Dan Zildes rozpačitě pokrčil rameny. „Tady je skutečně nesnadné rozhodnutí. Musíte je učinit sám. Jste vedoucím expedice, Jindřichu. My známe situaci - a sami nevíme, co by bylo správné. Vaše rozhodnutí proto v každém případě schválíme.“

„Dan má pravdu,“ přisvědčila Egida Arpádová. Její tmavé oči byly plné slz. „Rozhodněte!“

Farba se opět obrátil k severu. Očima pozorně klouzal po horských pásmech, po úbočích zasněžených velikánů, pátral v roklicích, propadlinách, stržích, na stěnách, v údolích se zpěněnými toky a zastavoval se na temných skvrnách - slunných místech, kde se už příroda zbavila sněhového příkrovu. Jeho pohled zaletěl vlevo, k úbočí sopky, i dolů, do dálky mnoha kilometrů. Nad jedním z nespočetných údolí se rozpadal světle šedý mlhavý obláček, který jen barva odlišovala od rozlehlých sněhových polí. Teď jej vítr na chvíli úplně odvál.

„Nějak se rozhodnout musíme,“ naléhal Toto Toreli. „Je po poledni, nemáme času nazbyt. Tady jsme na nejvyšším bodu cesty. Počasí se může změnit v několika minutách. Začíná vát vítr, může přijít bouře, sněhová vichřice. Věřte mi, mám s horami zkušenosti.“ Po krátké odmlce dodal důrazněji: „Musíme se rozhodnout! Není vyhnutí.“

Avšak Farba stále ještě mlčel. Mlčel, zíral do dálky a váhal. Čelo mu zbrázdily hluboké vrásky. Tam někde je Nora. Možná, že ještě žije, že čeká. A zde leží kamarád. Ten určitě ještě žije. Jak rozhodnout?

Povzdech si. S radostí a elánem vyrazil v čele výpravy na sever. Úkoly expedice byly jasně vymezeny. Zachránit zbývající členy výpravy nebo alespoň objasnit jejich osud, nalézt trosky raketoplánu, demontovat některá radiotechnická zařízení a dopravit je na jih, prozkoumat horské pásmo a prohloubit znalosti osadníků o této části planety. Nejpozději v srpnu nebo začátkem září se měla výprava vrátit do osady.

Cesta je vedla nejprve proti proudu Horské řeky. Hned v první den pochodu minuli ostroh, kde poprvé přenocovali. Jak blízké bylo to místo co do vzdálenosti, jak blízká byla ta událost co do času - ale jak vzdálená byla co do změn jejich života a vyhlídek na další existenci!

Tehdy se chvěli pod tenoučkými padáky a hrnuli si suché listí na prochládlé nohy. Dnes se vydávali na cestu z opravdového domu s okny a dveřmi, pevného a bezpečného, chráněného vodním příkopem a půlkruhem vysokých skal. Tehdy trnuli obavami před řevem macharoida, dnes se žádný dravec neodváží do okolí osady.

Civilizace vytlačila divou zvěř kilometry daleko a poznamenala pustinu nesčetnými stopami lidské činnosti.

Tenkrát se Farba shýbal pro kameny a vzorky hlíny, dnes už nese hřeby a horolezecký cepín, který dodala jejich hutnická dílna spolu s mnoha jinými výrobky - ostrými noži, sekerami, lopatami a rýči, svorníky i ocelovými pásy. Tehdy je oheň chránil před šelmou, dnes jim slouží k tavení železa a zlata, k pálení vápna, k výrobě skla, kameninových nádob a cihel. Tehdy Eva po cestě nasbírala několik oříšků, dnes jsou kolem osady rozhozena políčka divokých brambor a zeleniny, na svazích se uchytily přesazené rybízové keře. Tehdy v září dojídali poslední dávku koncentrovaných potravin a kladli si otázku - co zítra do úst, dnes mají rance nabity uzeným masem a v osadě už pomalu nestačí prozatímní dřevěné skladiště potravin.

Výpravy se vedle geologa Farby účastnili Dan Zildes, zoolog Alin, geograf Toreli, první lékař doktor Kalek a Egida Arpádová. Nebezpečná cesta neznámými končinami se mohla protáhnout na mnoho měsíců a nemohli vyloučit, že naleznou ztracené členy posádky, kteří třeba budou nutně potřebovat okamžité lékařské pomoci.

Doktor Kalek přes svou zavalitou postavu statečně pochodoval s ostatními, i když si co chvíli otíral pot z hlavy, jejíž temeno, nezátížené jediným vlasem, se velkolepě lesklo v záři jarního slunce. Čtvrtého dne dorazili k podhorskému jezeru, z něhož řeka vytékala.

„Tady bude jednou ráj výletníků,“ zastavil se Toreli. „Už jsem viděl mnoho nádherných míst, ale toto má jen málo obdob na Zemi.“

Smaragdové jezero, napájené potůčky, spěchajícími s úbočí hor, sevřené v náruč lesů, se třpytilo jako diadém a v jeho hladině se odrážely štíty zasněžených hor. Roztodivné skalnaté útvary na několika místech zpestřovaly vodní pláň.

Od jezera postupovali už vlastní horskou oblastí. Geolog Farba, který denně trávil nějakou hodinu u dalekohledu, měl již rozložení jednotlivých hřebenů v malíčku a spolehlivě udržoval směr k skalnímu sedlu, jež se jim zdálo pro přechod nejschůdnější.

Stoupali a stoupali, vysoký les řídl, stromy se rozbíhaly do šířky, menšily se a stále častěji se objevovala kamenitá pole morén.

Jednou je zastihlo silnější zemětřesení. Lavina balvanů se uvolnila a s rachotem padala do strže. Vytvořila přirozenou hráz a před zraky účastníků výpravy vyrůstalo malé jezírko.

Cesta se stávala příkřejší a kladla stále větší nároky na jejich síly. Cesta - to ovšem znamenalo jen pojem směru. Skutečných cest tu nebylo, ba ani pěšinek, vyšlapaných zvířít. Jen ojediněle narazili na skalnatých římsách na chodníčky se stopami horských ovcí a plachých kamzíků. Minuli medvědí doupě a měli příležitost několik minut pozorovat mohutnou šelmu. Od dravce je dělila hluboká úžlabinka s takřka svislými stěnami, takže se mohli bez obav vysmívat netvorovi, který na druhé straně bezmocně běsnil. Tvarem těla a barvou huňaté srsti připomínal velkého hnědého medvěda, jak ho znali ze Země, ale jeho příkře spadající čelo a poměrně krátká hlava mu dodávala zlověstného vzhledu.

„Jako by se díval jen na mne,“ zašeptala Egida a mimoděk se přikrčila za Dana.

Zježený pes rozzlobeně vrčel.

„Jeskynní medvěd,“ poznamenal zoolog Alin, „typické zvíře čtvrtohor. Dochovalo se mnoho dokladů o tom, že s ním lidé bojovali. Zachytili ho také ve svých kresbách na stěnách jeskyní. A kdy žili pravěcí lidé - opravdoví lidé?“ vyčítavým tónem se obrátil na Farbu.

Geolog se jen zamračil, ale neodpověděl.

Egida se lehce usmála.

Někdy trvalo dvě nebo tři hodiny, avšak jindy třeba také půl dne, než zdolali jediný výstup. Sotva si oddechli, začali sestupovat, ovšem už jen do menší hloubky. A znovu nahoru a zase dolů. Když se na hory dívali od zeleného jezera, měli dojem, že budou nepřetržitě stoupat vzhůru až k horskému sedlu. Teprve cestou poznali, že se ta domněle jednolitá hradba rozpadá na nespočet hřebenů, z nichž jeden po druhém museli zdolávat. Každý nový průsmyk však ležel výše, každý další hřeben nesl více sněhu, až konečně dostihli pásma, ozdobeného mléčným ledovcem. Za ním otevíralo hlubokou náruč údolí, do něhož již vniklo jaro a kde jejich nohy drtily pestrobarevný koberec květin.

Konečně - téměř po třítýdenním putování - dostihli úpatí hlavního hřebene. Očekával je těžký, nesnadný výstup sněhovými poli. Odpočinuli si v přívětivém údolíčku a vyrazili znovu na cestu. Spojení lanem z padákových provazců, vysekávali pro nohy a ruce výstupky a zaráželi skoby. Centimetr za centimetrem se sunuli po kluzkých ledových srážech. Největší odpovědnost doléhala na Dana, který šplhal v čele a upravoval ostatním cestu.

Sněhové bouře měli na denním pořádku. Zatímco v dohledu pod nimi svítil od jarního dne slunečními paprsky proteplený kraj, řádila kolem nich mrazivá vichřice. Zatínali ruce do ledu a skal, přivazovali se ke skobám a vzpírali se proti větru o pevně zatnuté cepíny, aby odolali nárazům běsnícího živlu. Několikrát se stalo, že někdo z nich v pravém slova smyslu visel mezi životem a smrtí, ale přece jen překonali úklady ledových stěn a bez nehody vystoupili po strmém úbočí. Nocovali v chráněných roklích za ledopády, jimiž se s duněním řítily kry.

„Už jsem zažil příjemnější procházky,“ mračil se Toreli když si hřbetem ruky stíral s obočí bílou námrazu.

„Nu, co,“ Egida se statečně usmála, „hlavně, že to jde. Brzo budeme mít hory za sebou. Pak nám bude lépe.“

Osud je zaskočil až na konci první etapy výstupu. Hory, pevné a výhružné, se nechtěly nechat dobýt bez oběti.

Postoupili do míst, kde se strmý terén poněkud lomil a přecházel v průsmyk, po jehož stranách vyrůstaly nebetyčné štíty. Farba nařídil odpočinek. Odložili náklad a vyčerpání řídkým vzduchem usedli na zledovatělé balvany. Před jejich zraky se jako plastická mapa rozprostíral širý kraj. Zdálo se jim, že v místech, kde leží osada, vidí slabounkou nitku kouře, ale mohl to být také jen optický klam. „Náš kouř bude samozřejmě vidět lépe,“ uvažoval Farba nahlas. „Nadto mají dalekohled, ale -“ odmlčel se a ohlédl se k severu. Neviděl ovšem nic, než bílý svah, který se zvedal ještě asi dvě stě metrů vysoko k předělu horského sedla. „Jak dlouho může ten oheň asi hořet?“

Dan Zildes zaváhal a zamyšleně pohlídl Ferdiho po hřbetě, na němž se uchytily krystalky sněhu. Pes šel samozřejmě s nimi - při hledání tří trosečníků jim mohl dobře posloužit. Zatím však působil

značné obtíže a na zvláště strmých místech ho museli dokonce po laně vytahovat nahoru. „Nu,“ Dan obhlédl svazky dříví, které s sebou vlekli. „Dlouho ne. Necelou hodinu. Ale kouře dá dost - je tu několik docela zelených větví. Vydrží-li bezvětrí, dostaneme vysoký, dobře viditelný sloup kouře. Jen aby se nezvedl vítr - to by bylo mrzuté. Raději bychom měli zase jít.“

„Zprávu můžeme vyslat teprve v poledne. Bylo dohodnuto, že vždycky v poledne budou sedlo pozorovat,“ upozorňoval Farba. „A pak,“ rozhlédl se po znavených obličejích, „musíme si odpočinout. Sotva dýcháme. Snad jsme přece měli vzít helmice s kyslíkovými přístroji. Je tu nepříjemně řídké ovzduší.“

„Dá se to vydržet,“ namítal Dan. „Helmice jsou dost těžké. Každý zbytečný gram nákladu by nás zdržel - zpomalil by náš postup.“

Po půlhodinovém odpočinku začali postupovat planinou, rozervanou zemětřesením nebo snad lavinou, jež obnažila zledovatělé skály. Pes běhal volně, větril na všechny strany, ale marně - tady v té výši již bylo zvíře poskrovnou. Lano, které je navzájem poutalo, viselo volně. Již již se blížili k samému vrcholu sedla. Zbývalo snad jen padesát kroků, když - Alin uklouzl na zledovatělé ploše, padal a instinktivně se zachytil balvanu, jenž se uvolnil.

Všechno se událo v jediné vteřině, ale ti, kteří událost viděli, měli dojem, že velký balvan se nesmírně pomalu zvedl ze svého lože, naklonil se, přitiskl k zemi Alinovo tělo, převalil se přes ně a teprve potom se začal rychle kutálet po svahu dolů. Egida pronikavě vykřikla. Balvan strhl lavinu drobnějších kamenů. Dlouho zvonily po stráni a na převisu padaly do hlubiny, do měkké náruče obrovské závěje.

Ticho, hluboké, nepřírozené ticho, přerušované jen prudkým oddechováním psa, zavládlo v horském sedle. První se vzpamatoval doktor Kalek a rychle přiklekl k nehybnému tělu. Za okamžik se zvedl.

„Dopravíme ho nahoru. Na tu rovinku. Ale jemně - opatrně.“

Tam rozhrnul Alinův kožich a podrobně ho prohlížel. Zoologova tvář byla nehybná, z koutku úst prýštil úzký pramének

světlé krve. Lékař přiložil ke rtům raněného zadní stranu svých lesklých hodinek. Zamlžila se.

„Bude mi to ještě nějakou chvíli trvat,“ lékař vzhlédl. „Třeba byste mohli zatím zanítit ten oheň - to mu neublíží. Využijte bezvětrí.“

„Rozděláme,“ přikývl Farba a s pomocí Egidy kladl otýpky dřeva a suché trávy na hromádku. Za chvíli vzplál na horském sedle oheň a do čistého, mrazivého vzduchu stoupal sloupec dýmu. Na zkoušku přiložili jednu ze zelených větví. Ano, chuchvalce dýmu zmohutněly, bude je dobře vidět.

„Asi tak za patnáct minut,“ pohlédl na hodinky, „vyšleme signál. Podáme zprávu o nehodě.“

Někteří s sebou vzali hodinky. V osadě jim je nahrazoval Denisův „orloj“, seřízený na délku zdejšího dne. Zde se museli spokojit s tím, že večer posouvali hodinky zhruba o sto dvacet minut nazpátek a počítali se dnem o dvaadvaceti hodinách.

Zildes rozbalil velkou kůži, kterou chtěli střídavě překrývat oheň a trhat tak sloupec dýmu v Morseovy značky.

Farbovy oči se odpoutaly od nehybného těla, odpočívajícího na kožešinách. Poprvé pohlédl k severu. Do nedohledna se vlnil divoký horský kraj, hřeben za hřebenem údolí za údolím - ale nikde stopy po člověku. Někde tady snad je Nora - žije-li ještě.

Zachvěl se chladem, jak do něho udeřil náhlý poryv větru. Rovný sloupec dýmu se opile zapotácel a za chvíli se zcela rozplynul. Kouř se ploužil při zemi, hnán sílícím vánkem.

„Je po signálu,“ suše konstatoval Zildes. Proč právě zde - na samém vrcholu sedla - nás muselo potkat neštěstí. Vrásky na Farbově čele se prohloubily. Dan pohlédl starostlivě k slunci, které stálo v zenitu. „Měl byste se skutečně již rozhodnout. Vítr se může změnit ve vichřici - nemůžeme déle váhat.“ Farba hluboce vydechl.

„Vrátíme se,“ řekl pevným hlasem. „Musíme se vrátit. Ještě je jiskřička naděje - Alin může žít. Dopravíme ho zpět do osady - jiné východisko nemáme. Ano, vrátíme se,“ opakoval.

Naposledy pohlédl k severu. Sbohem, Noro! Je mi líto, však víš, že bych raději spěchal k tobě. Ale nemohu. Volá mě povinnost ke kamarádovi. Víím, že bys pochopila. Kdybys byla na mém místě a

v mém postavení, jednala bys právě tak jako já. Ještě jednou - sbohem!

Osm paží snášelo Alina, Egida převzala od mužů část nákladu. Ústa raněného mlčela, víčka na očích se nezachvěla, prsa se nepohnula. Ale žil.

„Nebude to snadné,“ prohodil při jedné zastávce Dan. „Půjdemě častěji s kopce, ale s břemenem. Dole v údolí zhotovíme nosítka.“

Soumrak je zastihl v rokli, kde nocovali na dnešek. Živořila tam kleč, lišejníky a houževnaté horské traviny modrofialového zabarvení. Rozděľali malý, skromný ohníček a do jeho blízkosti položili nehybné tělo. Doktor jemně zvedl oční víčko raněného, sevřel rty a lehce pokynul hlavou. Alin se stále ještě neprobral z hlubokého bezvědomí. „Zlá situace,“ mračil se doktor Kalek. „Ale co já pro něho mohu udělat? Tady - na horách, v mrazu, bez nástrojů!“

Prožili těžkou noc, všechny kožešiny spotřebovali pro Alina. Choulili se u ohníčku, podupávali zkřehlýma nohama, rukama se plácali do steh, aby rozproudili krev. Za šedého mrazivého rána, smutní a zklamaní se chystali na další cestu. Lékař znovu pečlivě prohlížel zraněného. Dlouho trvala ta prohlídka. Pak pomalu povstal a sejmul kožešinovou čepici.

„On -“ zašeptal Farba.

„Ano - už se neprobudí,“ vážně přikývl doktor Kalek. „Zemřel. Zemřel hrdina. Náš první mrtvý na Terci. Už je nás jen jedenadvacet -“ hlas se mu zlomil.

Seskupili se okolo s obnaženými hlavami. Ticho. Jen oči hovořily. Ovčák zvedl hlavu a teskně zavyl. Egida zavzlykala.

„Musíme ho pohřbít,“ Farba poklekl na jedno koleno a prohlédl Alinovy kapsy. Na hromádku položil notes a pár drobností. „Vykopeme mu někde tady -“

Dan přikývl a odešel stranou. Pod převísem skalní stěny našel pro hrob vhodné místo. Cepínem rozšířil malou kamenitou jámu a trochu ji prohloubil. Ve zmrzlé skalnaté půdě to nešlo snadno. Na dno položili tělo Norberta Alina. Nahoru navršili balvany a do největšího z nich Dan špičákem vytesal hrubý nápis: N. Alin r. 2

Vše takřka beze slova.

Až nyní se Farba rozhlédl. Těžko se mně bude hovořit. Prožili jsme spolu dlouhou, opravdu velmi dlouhou dobu. Nikdy na tebe nezapomeneme. A nejen my. Tvá památka bude žít na věky - na Zemi i mezi lidmi, kteří osídlí tuto planetu. Památka na člověka, na prvního z nás, který obětoval svůj život. Život velkého vědce a statečného člověka, život odvážného astronauta. Který z nás tě bude následovat?

„Milý Norberte,“ konečně promluvil tichým hlasem, „my jsme tě ani nedocenili - neuvědomili si - Aline, musím říci, že jsi měl pravdu. Tercie,“ Farba ještě více ztišil hlas, „Tercie je v období čtvrtohor. Škoda, že už moje slova neuslyšíš. Škoda, že jsem nenašel odvahu ti to říci včas do očí. Odpuť mi to.“ Slzy zaplavily Farbovy oči. „Nikdy na tebe -“ hlas mu selhal.

Toto Toreli zkřehlými rukama vylovil ze záhybu kožešiny papír, na nějž zakresloval mapu.

„Ne, kamaráde, nikdy na tebe lidé nezapomenou. Tvá památka bude žít na věky. Toto horské sedlo,“ nachýlil se s tužkou nad papír, „se ode dneška a navždy nazývá Alinův průsmyk.“

Posbírali kožešiny a rozdělili se o náklad.

„To tedy znamená,“ Farbovy oči znovu zamířily ke hrobu, „že můžeme pokračovat v cestě na sever. Můžeme ano - ale za jakou cenu!“

Znovu se vydali na pochod. V poledne překročili Alinův průsmyk, nad nímž se před více než půl rokem kmitl stín raketoplánu, a sestupovali do bludiště horských údolí na severní straně velehor.

Jim v patách se dralo do hor opožděné jaro. V slunečních paprscích měkl a rozplýval se sníh, po kamenitých svazích skákaly rozvodněné bystřiny, v slunných zákoutích vyrazily časně květy, zazelenala se tráva, křoviny se zahalily v bledou zeleň.

Farba si vyžádal od Toreliho mapu.

„Na tomto místě se nám raketoplán ztratil z dohledu,“ ukazoval tužkou. „Letěl takřka přímo na sever. Propočítával jsem, jak daleko mohl asi dopadnout. Radil jsem se o tom i s Bodovem. Vzali jsme v úvahu výšku hor, které přeletěl, a rychlost, kterou v tu chvíli mohl mít. Dospěli jsme k názoru, že urazil ještě takových dvacet, možná

třicet kilometrů. Dalo by se očekávat, že dopadl někde tady,“ křížkem označil bílé místo na mapě. „Soudil bych, že bude nejrozumnější, když budeme postupovat přímo po letové trase - pokud nám to terén dovolí. Ti tři buď vyskočili a jsou naživu. Pak snad na ně narazíme po cestě, protože se dá předpokládat, že se nikam daleko nevzdálili. Nebo zůstali v letadle a pak -“ nedopověděl.

Pomalou postupovali k severu.

Za nimi zůstávala ledovcová pole, před nimi se probouzela příroda. Sníh změkkl natolik, že se propadávali - půl metru i metr hluboko. Nezbylo než zastavit a jedno odpoledne věnovat výrobě sněžnic. Rozdělali velký oheň a rozpálili v něm hromadu kamení. Když je pak zasypávali sněhem, vyvalil se oblak páry. Dan v páře ohýbal silné jasanové pruty do podoby nepodařeného tenisové rakety. Rám vypletli koženými řemínky. Druhý den se opět mohli vydat na cestu - i po sněhu.

A zase ta pomalá, nebezpečná cesta po skalnatých srázech, nad sněžnými převisy a dole v údolích přes hučící bystřiny, jež stěží pojaly jarní vody. Místy se prodírali klečí. Nocovali na vyvýšeninách, obrácených k jihu, kde už nebyla nouze o suché palouky bez sněhu.

Urostlý los, který jim zbloudil přes cestu, je na řadu dní zásobil čerstvou zvěřinou. Pes nadehnal zvíře k lesu, na jehož okraji širokým parožím zadrhlo o větve. Zakolísalo, na okamžik kleslo - ale tato chvilka stačila Danovi, aby několika skoky dorazil na místo a oštěpem ukončil divoký hon.

Devátý den po přechodu Alinova prusmyku sestoupili do údolí jehož středem se k východu valil rozvodněný veletok. Záplava vod zuřivě dorážela na břehy, podemílala výběžky pralesa a poskakovala na balvanech.

Rozpačitě pohlíželi na vodní spoustu, která se jim postavila do cesty.

„Dá se to nějak překročit?“ Farba se bezradně obrátil k Danovi.

„Musí to jít. Nebudeme přece čekat, až voda opadne. To může trvat třeba měsíc. Ovšem, přechod nebude právě snadný. Někdo se musí dostat na druhou stranu a zavěsit tam konec lana. Jiná možnost mě zatím nenapadá.“

„A co nějaký prám nebo tak něco,“ nadhazoval Toreli. To jsem na vlastní oči viděl. Jeden chlapík přeplul podobnou řeku - bylo to rozvodněné Rio Negro - na gumovém člunu.“

„No jo, ale kde tady vezmeme gumový člun?“

„Pravda,“ Toreli se poškrabal za uchem. „Ten nemáme. Ale přeplavat to? Dejte pokoj! Člověka by chytly křeče, vždyť je ta voda úplně ledová. Ostatně, i když bude přes řeku nataženo lano - co je mi to platné? Přece nejsem provazolezec.“

„Co kdybychom si takhle zhotovili kánoi,“ uvažoval doktor Kalek. „Několikrát jsem četl o takových případech. Věděl bych, jak na to - z březové kůry. Škvíry bychom zalepili pryskyřicí. Třeba bych mohl prospět radou.“

„Rady - to je velmi užitečná věc,“ usmál se Dan. „Někdy se ovšem nedají dost dobře uskutečnit. Postavit kánoi, to není jen tak. V knížce to vydá jen půl stránky, ale nám by to trvalo týden, třeba ještě déle. Vor by nedal tolik práce, ale není zase tak dobře ovladatelný. Myslím, že nezbude, než přeplavat.“

„Vy byste to zkusil? Dostat se s lanem na druhý břeh?“ Farba pohlédl na Dana. „Troufáte si?“

„Musím si troufat. Co nám zbývá? Cožpak tu můžeme mařit celé týdny a čekat, až se řeka umoudří? Ale tady na tom místě o věci nelze ani uvažovat. Musíme najít vhodnější přechod - úsek, kde se řeka zatáčí v pravo. Tam mě proud zažene na levý břeh. A na ten musíme, pravda?“

„Určitě. Nyní nebo později. Trosky raketoplánu jsou rozhodně až za řekou. Možná pět, možná deset kilometrů odtud.“

„Dobrá. Podíváme se tedy po nějakém přechodu přes řeku.“

Chvilku váhali a pak vyrazili proti proudu. Neušli ani půl kilometru - půl kilometru těžké chůze po členitém, rozervaném břehu mezi skalami, které místy sahaly až do řeky a na druhé straně se ztrácely v hustých houštinách pralesa - když Ferdi pojednou projevil nápadný nepokoj. Obíhal v kruzích, věřil, několikrát zaštěkal a nakonec přiběhl k Danovi. Vyskočil, položil mu packy na prsa a štěkal přímo do obličeje.

„Copak?“ rozhlížel se Toreli ostražitě. „Cítí snad nějakou šelmu?“

„Ne,“ Dan pohladil psa. „To nevypadá na čerstvou stopu. Mohlo by to - ale ne, nechci to zakřiknout... Ferdi, hledej - hledej!“ obrátil se k ovčákovi.

Ferdi radostně zaštěkal. Větil na všechny strany, ale běžel přímo vpřed. Zakrátko dorazili k říčce, která se zde vlévala do rozvodněného proudu. Tady se pes znovu rozštěkal a drápal se na kamenitý ostroh, na němž stál větrem ošlehaný, nad zemí okleštěný kmen borovice. Pod ním se mezi narovnanými kameny černalo dávno již vyhaslé, zcela provlhlé ohniště. Pes divoce dorážel na ostroh, pak se vrátil k Danovi a znovu utíkal zpět.

„To vypadá -“

Avšak Dan neměl čas na Toreliho výklady. Rozběhl se ke skále s borovicí a v podřepu prohlížel kmen.

„Sláva!“ křikl. „Pojďte se podívat!“

Silný kmen byl na straně při břehu nějakým hrubým nástrojem obroušen a na vzniklé ploše, nyní už zahnědlé, byla vypálena zřetelná šipka, směřující proti proudu říčky.

„To by mohli být naši!“ Torelimu se rozčilením chvěl hlas.

Farba pohlédl tázavě na Dana.

„Je to možné? Co myslíte?“

„Je to dokonce velmi pravděpodobné, téměř jisté,“ Dan se sklonil ke kmeni. „Tady to znamená,“ přejížděl prstem po šipce a zblízka prohlížel zahnědlou plošku, „může být staré právě tak asi půl roku. Řekl bych, že bylo vypáleno na začátku zimy. Nebýt pachu ohniště, tak tu značku možná ani Ferdi nevyslídil,“ pohladil psa. „A kdo jiný to tady mohl udělat? Jedině naši!“

„Půl roku...“ Farbovi vyskočil na čele pot. „Půl roku - je hodně dlouho - ale máme ještě naději. Před půl rokem žili. Žili! To znamená, že vyskočili z letadla, že šťastné přistáli. Snad ještě -“ nedopověděl a vzrušeně vyrazil proti proudu říčky. „Nemá cenu otálet,“ po chvilce otočil hlavu zpět, „pospěšme si.“

Spěchali podél břehu a cestou ještě dvakrát narazili na značky. Již nebylo pochyb; jdou po stopách ztracených členů posádky! U jedné značky bylo dokonce do pískovce vyryto slovo Astrid. Šipky stále ukazovaly proti proudu.

Několikrát obcházel skalky, jež se jim postavily do cesty, pronikli pásem hustého pralesa, přeskočili několik potůčků, stále rozvodněných, a konečně dorazili k drobnému přítoku, který sem spíchal z levého břehu.

Tady stála velká, výrazná značka - kamenná mohyla s dřevěným ukazatelem uprostřed. Směrovka jasně ukazovala proti proudu nevelkého potůčku.

„Nemohou být daleko. Dá rozum, že táboří někde u vody. Dva kilometry před námi se už tyčí horský hřeben. Najdeme je asi někde pod ním,“ usuzoval Toreli. „Takto umístěná sídliště jsem už leckde viděl. Například -“

„Zvláštní - voda v potoce je úplně teplá,“ přerušil ho Dan. „Zřejmě se usadili někde u teplého pramene. Ovšem - to je divné - nikde tu nejsou čerstvé stopy. Ani jediný otisk - vůbec nic. Kdyby žili někde poblíž, museli bychom tu přece najít nějaké známky -“

„Myslíte, že už nejsou -“ ve Farbově hlasu se tajila úzkost.

„Myslím si jen, že je to divné. Nakonec to nemusí znamenat nic zlého. Třeba sem nepotřebují chodit, nemají tu nic na práci. Uvidíme.“

Úzké údolí se pojednou rozšířilo a před jejich zraky se objevilo široké prostranství, vtěsnané přímo do úpatí horského hřebenu. Stáli na pokraji dosti rozlehlého, takřka kruhového údolí a udiveně hleděli na jezírko, v jehož středu šlehal vzhůru proud vody a páry.

„Gejzír!“ Toreli zamával rukama. „Takových jsem viděl. Na Islandě je jich plno. Když je takový gejzír nebo silný teplý pramen vhodně chráněn skalami a kopci, může vytvářet mikroklima, které -“

Hovořil jen sám pro sebe, protože jeho soudruhové se už rozběhli vpřed.

Ferdi s pronikavým štekotem pádil v čele a za ním kvapili ostatní. Pes přeskočil několik křovin, minul jezírko, jež kypělo přívalem nové vlny vroucí vody, a zastavil se na mírném svahu za ním.

Na louce, zpestřené nesmělou zelení časného jara, ležely tři nehybné postavy.

Tři lidé oblečení v cáry a v uboze vydělané jelení kůži.

Tři špinaví, na kost vyhublí lidé, žena a dva muži. Jeden z mužů byl spoután provazy. Nesnadné bylo v těch zažloutlých, propadlých tvářích s oteklými rty rozeznat nějakou podobu. Spíše jen vytušili, že tu jako bez života leží Nora Elbová, Igor Lesep a Richard Van, lidé, kteří dokázali vést letadlo nekonečným mořem vesmíru, ale kteří nedokázali jednu jedinou zimu čelit divočině.

„Noro!“ Jindřich Farba se rozběhl vpřed. „Noro!“

Jemně pozvedl její hlavu.

„Noro!“ šeptal chraptivě. „Slyšíš? To jsem já! Jindřich! Odpověz! Řekni přece něco!“

Ale Nora neodpovídala.

Kapitola 18

ROZPAKY JINDŘICHA FARBY

„Já vím - bylo to riskantní,“ Igor unaveně hledal slova, „ale - mysleli jsme, že nás sluníčko trochu postaví na nohy. Odvažovali jsme se dál - a dál od jeskyně. Jenže nám den ze dne ubývalo sil. Pamatuji se ještě, že jsme se doplazili blíže k jezírku - tam svítalo slunce - ještě odpoledne. Tak to bylo -“

„Neuvěřitelné,“ zavrtěl nedůvěřivě geolog Farba hlavou.

„Takový rajský koutek, alespoň na pohled - ne, těžko se mohu vžít do vašeho vyprávění. Zní to úplně fantasticky -“

„Ale -“ Igor Lesep se pokusil pozvednout na lehátku, vystlaném kožešinami. „Jak povídám -“

„Tak už dost!“ lékařův hlas zněl mírně, avšak naléhavě. „Už jste se namluvili ažaž. Každý pět minut,“ doktor Kalek pokračoval, „to je vše, co vám mohu dovolit, a o tom nebudeme smlouvat. Nyní musíte odpočívat. Nemyslete si, že jste z toho venku - co vás napadá! Ještě měsíc si poležíte, než se postavíte na nohy. Ticho - nechci už nic slyšet!“ varovně zvedl ruku, když viděl, že Lesep chce ještě něco říci. „Já vím, co máte na srdci. Že nás zdržíte a tak dále. To jsou hlouposti - vyložené nesmysly. Pročpak jsme se sem přes hory plahočili? Přece kvůli vám. No tak vidíte! Jestli se vrátíme do osady o měsíc dříve nebo později - na tom pramálo záleží. Však oni se bez nás obejdou. Hlavně, že přijdeme s vámi. A samozřejmě, že přineseme i nějaké ty součástky z letadla. Nedělejte si starosti. Ležte, jezte, spěte - to je všechno, co po vás teď chceme.“

Doktor upravil pacientům kožešinové příkrývky a poodstoupil.

„A že to zní neuvěřitelně,“ obrátil se k Farbovi, „tomu se nedivte. To jsem už četl podivuhodnější věci. K nevíře!“

„Když si člověk všechno představí -“

Farba se odmlčel a rozhlédl po okolí. Před nimi leželo ve spanilý šat vyšňořené údolí, stulené pod vysoký horský sráz, s jezírkem uprostřed, vystlané pestrými, nevídanými květy a lemované hradbou listnatých i jehličnatých stromů. Kraj hýřil nádherou svěžího

jara. Vzduchem se jako drahokamy míhaly třpytné vážky, kol dokola zněl bzukot včel a zpěv ptactva, omamná vůně kořenila čirý horský vzduch.

Jak uvěřit, že tento rajský koutek planety se mohl na celé měsíce změnit v peklo, dlážděné stále narůstajícím ledovým krunýřem a stíněné oblakem páry, jímž nepronikl jediný sluneční paprsek! Jak uvěřit, že toto líbezné údolíčko mohlo tři lidi vyhladovět a přivést na okraj zoufalství, ba přímo na hranici šílenství! Tady, v domově bujné zeleně a chutných lesních plodů - tady že jejich ústa praskala pod nápořem kurdějí, tady že rostla studená chapadla průzračného ledu -?

A přece tomu tak bylo. Hovořily o tom zlomené větve stromů, vyvrácené kmeny i poslední zbytky ledového povlaku, které se dochovaly ve stinných skalních rozsedlinách. Potvrzovali to i ti tři lidé, nejen svými slovy, ale svým stavem. Geolog potřásl hlavou a smutně pohlédl na bledou, hubenou tvář děvčete. Nora měla přivřeně oči čelo orosené potem. A to již uplynul týden - celý týden ode dne, kdy tu našli tři nehybná, vychrtlá, špinavá těla, zachumlaná do kožešin.

Dnes poprvé lékař dovolil, aby jim každý z nich řekl několik souvislých slov. V krátkých, trhaných větách se před nimi rozvíjel obraz hrůzného osudu, který nezadržitelně šel ke konci - ke konci, jenž měl přinést smrt. Smrt z naprostého tělesného a duševního vyčerpání, z hladu i z kurdějí.

„O den, o dva dny později,“ doktor Kalek zakýval lysou lebkou, „a už je nic nevrátilo životu. Přišli jsme v poslední okamžik - za pět minut dvanáct.“

Srdce Jindřicha Farby se na okamžik zastavilo. Chudák Alin - svou smrtí zachránil ty tři na severu a ani o tom neví. Kdyby přečkal ještě den, ještě dva dny sestupu, přišla by pomocná výprava pozdě. Nora, Igor i Van by už byli mrtvi. Geolog cítil tlak v krku a pálení v očích. Divoce zamrkal a pohlédl na Noru.

Posilující spánek zavřel její oči, v nichž se před chvílí zrcadlila blankytná nebesa - oči, které přetékały oddanou, hlubokou láskou. Avšak ještě něco promlouvalo z těch modrých očí, něco, co vnímavému pohledu muže neušlo. Něco - jakoby žal, lítost, smíšená

s příchutí vzdoru, vina - ne, Farba neporozuměl tomu pohledu. Zneklidnil ho a naplnil rozpaky. Spodní svit v Nořiných očích signalizoval cosi nepříjemného, neblahého. Anebo je to jen odraz nemoci, vyčerpání, duševního chaosu? Geolog si to chtěl namluvit, ale marně se pokoušel - nedařilo se to. Příliš měl Noru rád, příliš si byli blízcí, než aby nepostřehl v jejím pohledu - co jen to vlastně bylo? Snad bázeň? Ano - ale z čeho, před čím?

„Už jsou z toho venku?“ obrátil se tlumeným hlasem k lékaři a odvedl ho několik kroků stranou.

Doktor se ohlédl a ještě jednou přelétl očima oba muže i ženu na lehátkách. Všichni tři už zase spali.

„V podstatě ano,“ rozhovořil se. „Nejhorší mají za sebou, takový je můj názor. Naštěstí nenastaly žádné komplikace, nepřidružilo se nic, co by, dejme tomu, vyvolalo horečky. Dobře to dopadlo.“

Vskutku - dobře to dopadlo - díky lékaři, který v posledních dnech takřka nespál. S pomocí ostatních, kteří mu sháněli rozmanité byliny, kořínky a výhonky, sestavoval posilující lektvary s vysokým obsahem vitamínů a vařil výživné masité a vaječné polévky. Tuhou stravu by pacienti nesnesli, už proto ne, že zatím prakticky nemohli kousat. Jejich dásně stále krvácely a zuby v nich vězely tak volně, jako by měly každou chvíli vypadnout.

„I duševně jsou z nejhoršího,“ doktor pokračoval ve svém výkladu. „To víte, bude to ještě pěkných pár týdnů trvat. Nejvíce starostí mně dělá Van,“ odmlčel se a napjatě přemýšlel, jako by shledával správná slova. „Richard Van je - abych tak řekl - duševně trochu rozpolcen. Podle mého soudu se neměl výpravy vůbec zúčastnit. Ty čtyři roky v kosmické lodi jím zřejmě otřásl. Pak přišla katastrofa a on se zhroutil. Ovšem - kdo to mohl tušit. Pravda, lékařská věda dnes vidí i do mozku, ale zase ne natolik - Je jasné, že Van snášel ty těžkosti nejhůře -“

„Doktore,“ přerušil ho Farba, „jak to vlastně bylo? Van byl přece spoután. A teď o tom nepadlo ani slovíčko. Kdo ho svázal a proč se o tom žádný nezmínil?“

„To je naprosto v pořádku,“ lékař ztlumil hlas, „sám jsem Noru a Igora potají požádal, aby mlčeli o takových věcech, které by mohly

Vana rozrušit. Dá rozum - co se tady mohlo stát: Van se pomátl, začal třestit a buď chtěl ublížit sobě nebo jim. Jiné vysvětlení si nedovedu představit. Tak ho svázali - co mohli dělat jiného? Ale není třeba o tom hovořit - pro Vana je lépe, když na všechno zapomene.“

Farba se zachvěl, když si představil scény, které se tu musely odehrát. A co když -? Proč se Nora tak bojácně, tak provinile dívá? Unaveně si zatvrdlými dlaněmi přejel obličej.

Uplynul další týden uprostřed květů, vůně, pod hřejivými slunečními paprsky a v prostředí úsměvné pohody.

Do propadlých tváří tří zajatců ledového údolí se pomalu vracela zdravá barva, jizvy na rtech zmizely, kůže na vyhublých rukou se začala napínat. Stále však ještě polehávali a doktor jim povoloval jen krátké denní procházky.

Skupina zachránců však nezhálela. Lékař měl plné ruce práce s nemocnými a spolu s Egidou vzali na sebe péči o stravu pro celou výpravu. Svým kuchařským uměním sice daleko kulhali za Aldou, ale přece podali výkon na amatéry úctyhodný. Zildes denně vycházel na lov, buď v doprovodu Farby nebo Toreliho. Směr výprav volili tak aby prozkoumali okolní kraj. Toreliho mapa se plnila a bílých míst ubývalo. Farba odhalil snadno přístupná naleziště některých nerostů, mezi nimi ložisko bohaté měděné rudy a cínu.

„V podstatě jsme našli už všechny kovy, s kterými moderní technika pracuje,“ vykládal večer u táboráku. „Něco je zde na severu, něco je dole pod horami. A vesměs jde o povrchová ložiska. Což teprve, kdybychom se zavrtali do země!“

„A jak to vypadá s chemickými surovinami a palivy?“ zajímal se Toreli.

„To je horší. Pokud jde o uhlí - mám určitou představu, kde ho hledat. Tam, u osady,“ mávl rukou k jihu. „Na naftu to zde nevypadá. Ale kdoví - až se vrátíme z jihu od moře - třeba budu hovořit jinak. A uran - ten máme přímo po ruce, pár kilometrů od osady.“

Časně ráno se Farba s Danem vydali opět na obchůzku. „Což kdybychom využili času a pohlídali si s raketoplánem?“ nadhodil Dan po cestě. „Doktorovi pacienti by zatím pookřáli. Odmontovali bychom, co je třeba, dopravili to sem - a pak vyrazili rovnou domů, do osady. Ušetřili bychom tak dva, možná tři týdny.“

„Máme jen jednu pušku,“ namítl Farba. „Neměli bychom se nadlouho rozdělit. Kromě toho - v řece za čas klesne voda, snadněji se dostaneme na druhou stranu. Při otevírání raketoplánu budeme možná potřebovat každou ruku. Raději počkáme a vydáme se tam všichni společně.“

Vstoupili do temné a vlhké rokle, vystlané starým kapradím, mechem a lišejníkem. Jen kroky obou mužů rušily tísnivé ticho - když pojednou třeskl výstřel a Ferdi se jako stín kmitl podél geologa.

Farba, který šel pár kroků před Danem, strnul. Ani se neotočil. Nebyl na to čas.

Přímo ke geologovým nohám dopadlo tělo velké šelmy, která s řevem drala ve smrtelných křečích zemi a snažila se setřást psa. Macharoid!

Několikrát musel Farba polknout, než našel hlas. „Zachránil jste mi život - Dane... Vidět to tak doktor! Ten by teprve koukal, co je střelecké umění.“

„Kampak se hrabu na jeho hrdiny,“ Dan mávl rukou. „Ale škoda toho náboje, škoda - no, nedalo se nic dělat.“

„Poslyšte, Dane,“ Farba se zamyslel, když z mohutného dravce stahovali nahnědlou kůži, „něco mi napadlo.“

„No?“

„Dva dny a dvě noci leželi bezmocně v údolí u gejzíru. A je tu plno šelem. Jak je možné, že si jich žádná nepovšimla?“

„Nepovšimla?“ Dan opatrně oškraboval kůži. „Ale ano. Měl jste si lépe všimnout stop drápů na jejich hadrech -dokonce i na tělech. Sami si snad myslí, že je to od větví nebo tak nějak. Ale ve skutečnosti to převraceli jejich nehybná těla dravci.“

„A jak je tedy možné -“

„Já vím. Ptáte se - jak je možné, že je nechali na pokoji? Měli za to, že jsou to mrtvolky. Leda hyeny je mohly ohrozit - ale tygr, ten jde po živých tvorech.“

Farba se otrásl. Představil si Nořino štíhlé tělo. Spár obrovské šelmy je obrací, tlama se strašlivými tesáky ji očichává a ve zlomyslných vražednických očích planou rozpaky: bylo by to něco na zub?

Již několikrát si mohl s Norou pohovořit o samotě. Ale na krátkých, povšechných rozhovorech ležel záhadný stín a podbarvoval je rozpaky, přerušoval je odmlkami a hnál je do slepých, bezbarvých uliček. Snad proto, že spolu mluvili v dohledu jiných? Snad ...

V některých okamžicích Farba takřka záviděl Igorovi. Když tehdy zahlédli tři nehybná těla, Egida jako by viděla jen Igora. Poklekla k němu a úzkostlivě zírala do zažloutlé tváře. A jak jí zazářily oči, když Igor znatelně vydechl a doktor prohlásil: Zdá se, že to bude dobré.

Co bylo dříve mezi nimi? Farba v duchu pokrčil rameny. Klidný a rozvážný Igor nikdy nedával city najevo. Avšak Egida - ta by stěží utajila hlubší vztah. Neumí se tak ovládat. Vždyť ani nyní se nesnaží ukrývat své city. Její úsměvy, její milá slova, její drobné ochotné služby patří především Igorovi. Ne, rozhodně mezi nimi nemohlo nic být - jen kamarádství. Až teď - zde na severu...

Avšak Farba neměl čas na úvahy. Snažil se využít každé hodiny k průzkumu. Procházel okolím tábora, pátral po minerálech v okolí vřídla a hledal horniny, jimiž by potěšil Faltanera. Chemik se zatím marně sháněl po síře a ledku na výrobu černého prachu. Úkol, který mu kapitán uložil, nedával chemikovi spát a snažil se co nejdříve dodat vyžádanou třaskavinu. Hodila by se jim nejen na trhání ledů, ale stejně dobře i v lomech, při dobývání hornin a nakonec i jako ochranný prostředek - třeba v podobě granátů. S takovou zbraní za pasem by byli v bezpečí tváří v tvář mamutům i srstnatým nosorožcům. Hutníci se shánějí po wolframu, niklu a chromu. Fyzikovi je třeba obstarat vhodný izolační materiál, doktor se ptá po jódu - člověk by se potřeboval roztrhnout na tři kusy. Snad se budeme muset vypravit k sopce. Ve vyvělinách bychom mohli najít leccos užitečného.

Přece jen se nevrátím s prázdnýma rukama, napadlo ho, když odkrýval hlínu a páčil ze země slušně velkou pecku ceritu. Může mít dobrých šest kilo - to budou mít naši radost. Nějak si to ještě promyslíme. Bude-li cer, pořídíme Auerhanův kov a máme po ruce roznětky - kaménky do zapalovačů. Nějaký mechanismus, v kterém by to škrtalo, o to se už Marunin postará.

Dlouho byl skloněn nad zemí a pomalu se narovnával. Protáhl se a rozhlédl po okolí. Clonou zeleného křoví viděl tábor: několik lehkých přístřešků, postavených z kmenů a větví, propletených rákosem a pokrytých širokými pruhy kůry. Dále vzadu se rýsoval vchod do jeskyně, kde odloučená část výpravy přežila zimu.

Když se pootočil, zahlédl za zeleným závojem křovisek Noru. Nebyla sama - hovořila s Egidou Arpádovou. Obě dívky seděly vedle sebe. Egida naslouchala se skloněnou hlavou, Nora pomalu vyprávěla. Několikrát lehce rozhodila rukama, kývla hlavou ke strži s vchodem do krápníkového dómu a pokrčila rameny. Odmlčela se, pohlédla Egidě zpříma do tváře, připojila ještě několik slov - a rozplakala se. Její soudružka ji objala. Zlaté vlasy se propletly s černými. Egida pak něco vážně vykládala, domlouvala Noře, která bezradně krčila rameny a otírala si oči.

Ani slůvko z toho tichého rozhovoru nedolehlo k Farbovi, ale přece neomylným instinktem poznal, že se dotýká i jeho osudu. Srdce se mu rozbušilo, v krčních tepnách cítil tlak, neukázněné myšlenky mu proudily mozkem v zmatené bystřině. Dosud pouze tušil, že tu něco je, nyní to věděl.

Co? Jednou se to doví - a brzy - protože to „něco“ leží mezi ním a Norou jako zábrana, překážka, propast. Bude možno ji překlenout? Ač nechtěl a bránil se, mlhavá představa propasti začala dostávat tvar.

Farba se obrátil k druhé straně tábora. Díval se do údolí, kde na kožešinových lehátkách odpočívali Lesep a Van. Van nepohnutě zíral do bílých mraků. Jeho záchvaty se už neopakovaly, ale mnoho mu scházelo do dřívějšího veselého a příjemného mechanika kosmické lodi. Zádumčivě pohlížel do dálek, mluvil jen, když byl osloven, nuceně se usmíval a stranil se ostatních. Lesep kouřil první cigaretu, kterou mu lékař povolil a již Egida přenesla přes čtyři tisíce metrů vysoký průsmyk.

Vůdce expedice dlouho nepohnutě pozoroval oba muže. Dlouho - a nyní bezmyšlenkovitě, protože se bál uvažovat, protože nechtěl přemýšlet. Jen vír prchavých a neuspořádaných představ mu kroužil hlavou. Opět otočil tvář. Avšak Noru už neviděl. Několik

minut hleděl k zemi, ale tentokrát ve změti kamení nehledal žádný nerost.

Večer u táborového ohně byl Farba zvláště zamlklý. Bránil se, ale neubránil, aby jeho oči nezaletěly co chvíli k Lesepovi či Vanovi. Pak se jeho skryté pohledy a myšlenky stále častěji vracely jen k Lesepově tváři, až se mu nakonec zdálo, jako by tu ani Vana nebylo. Nora seděla těsně vedle Farby. Jejich ruce se mnohokrát mimoděk dotkly, ale ani jednou se nesevřely.

Podivný vztah mezi Farbou a Norou neušel pozornosti ostatních členů výpravy. Geolog zachytil v posledních dnech několik udivených pohledů, namířených na Noru a na něho. Všichni věděli, že se mají rádi, ale ve skutečnosti zdaleka nepůsobili dojmem zamilované dvojice, která se sešla po dlouhém a nejistém odloučení. Možná, že si ostatní řekli: Inu, Farba, takový uzavřený člověk, ten se svými city na trh chodit nebude. A Nora - ta se mu přizpůsobuje. Avšak Jindřich věděl již bezpečně, že se katastrofa nezadržitelně blíží.

A nyní viděl její začátek. To, když mu jednoho krásného jitra Nora řekla:

„Měli bychom si trochu promluvit.“

Tak. Již je to zde. Farba cítil úlevu. Pravdu mohl snést - jakoukoli. Ale ne nejistotu. Té by nemohl dlouho odolávat.

„Projdeme se trochu, ne?“

Vyšli - Farba ozbrojen pouze těžkým oštěpem - na prosluněnou stráň nad údolím. Padesát metrů pod nimi leželo rajske údolí jako kouzelný drahokam, vsazený doprostřed pestrého šatu. Usedli do trávy.

„Nuže?“

„Musím ti něco říci -“

Nora utrhla stéblo trávy a navinovala je na štíhlý ještě příliš štíhlý prst. '

„Podívej, Jindřichu, ať se stane cokoli - ty jsi jediný muž, kterého mám ráda. Dnes, zítra - i kdykoliv v budoucnu. Nejsem nějaká zamilovaná studentka, která neví, co chce. Při odletu ze Země mi bylo sedmadvacet. Ty sám jsi o patnáct let starší. Nejsme tedy

žádné děti, můžeme spolu hovořit docela přímo, bez afektu, rozumně - jsme přece lidé jedenadvacátého věku. Že?“

„Ovšem,“ klidně, avšak bezbarvě odpovídal, „jsme lidé jedenadvacátého věku. Objevili jsme nové souvislosti, nové zákony - ale přesto zůstaly v platnosti mnohé zákony staré. Nezmění se ani v budoucnu. V matematice, ve fyzice - i ve společenských vztazích, v morálce. Platí stále a navždy, že krádež je krádeží, vražda vraždou, zrada zradou.“

„A nevěra nevěrou,“ trpce doplnila Nora.

„Nevěra nevěrou,“ opakoval Farba nevzrušeně. „Zajisté.“

„Já vím,“ zašeptala mladá žena a rozvinula stébélko na svém prstu. „Nu - dobrá,“ pohlédla pevně na muže po svém boku. „Byla jsem ti nevěrná, Jindřichu.“

„Ano?“ Toto sdělení Farba čekal - nejprve podvědomě, pak už s určitostí. A přece mu ledová ruka sevřela srdce, a líbezný kraj před jeho očima se na vteřinu ztratil ve víru rudých spirál. Ale odpověděl klidně, s nucenou věcností. „Skutečně? Děkuji ti za důvěru... a mohu-li se ptát: S kým - s Lesepe, ano?“

„S Lesepe? S Igorem? To je nápad! To by byla opravdová nevěra.“

„Tak?“ Farba se musel násilím ovládat, aby nedal najevo vzrušení. Výbuch vzteku lomcoval jeho nitrem. „A s tím druhým - s Vanem - to bylo něco jiného?“ tázal se zvýšeným hlasem s nádechem jizlivosti. „Cožpak je nějaká opravdová a neopravdová nevěra? To je pro mne opravdu novinkou. Ale,“ mávl rukou, „co bych -“

„Vžij se, prosím, do mé situace.“

„Proč bych se vžíval? Proč? Jaký by to mělo smysl?“

„Abys pochopil.“

„Co mám pochopit?“

„Že mezi nevěrou a nevěrou je rozdíl -“

„Snad podle ženské logiky, která už od pradávna -“

„ - rozdíl,“ nenechala se Nora přerušit, „který je dán okolnostmi, pohnutkami a vztahem k tomu druhému. Což to nechápeš?“

„Nepopírám,“ klidný, odměřený Farba cítil, že mu na spáncích naskakují žíly. Jen klid! „Nepopírám,“ mimoděk silně nadechl a

nervózně, nekontrolovatelně sevřel pěsti, že i v této - hm - společenské výstřednosti může existovat rozdíl. Například vnější rámeček, forma. Avšak podstata zůstává, o tom nemůže být pochyb. Když mě někdo udeří kamenem do hlavy, neptám se, zda tak učinil levou nebo pravou rukou, zda se přitom zlomyslně šklebil, mračil nebo uštěpačně usmíval. Nestarám se, zda si na to vzal rukavičky. To všechno je přece vedlejší, naprosto nepodstatné. Rozhodující je výsledek. Ano, ten je důležitý!“

„Mýlíš se, Jindřichu. Strašně si to chceš zjednodušit. Příčina, pohnutka, ta je někdy ještě důležitější.“ Nora už hovořila hlasitě, prudce. „Já jsem věděla, že to pro mne bude hrozné,“ v modrých očích se objevily slzy. „Ale já ti to musím říci. Musím se snažit - poslyš, nech si -“

„Prosím,“ ledově ji Farba vybídl.

„Jsou zákony, které mají stálou platnost,“ rozechvěně vykládala Nora. „Dobrá. Jsou přírodní zákony, které platí stále. Jsou i takové mravní zákony. Souhlasím. Do matematických vzorců však přece vsazuješ po každé jiná čísla a vychází ti kladný či záporný výsledek. Nemám pravdu? A do mravních vzorců musíš vsadit živé lidi, jejich podmínky a situaci. To přece musíš uznat. Vždyť je to tak jasné, tak logické!“

„Dejme tomu. Pokračuj!“

„A teď k vlastní věci. Máš mě - nebo snad - mělš mě rád. A teď se zamysli sám nad sebou a představ si situaci, že bys mně byl nevěrný. Poznal bys ženu a váhal bys mezi ní a mnou. Vyhledával bys ji, oblétał, dvořil se jí - a nakonec bys ji získal. Mne bys udržoval v klamu a předstíral city, které by mně ve skutečnosti patřily jen z poloviny. A vezmi si naproti tomu jiný případ. Dostaneš se do zvláštní životní situace. Všechno krásné je ztraceno, smrt číhá nablízku, žena, kterou opravdu miluješ, je v nepřekonatelné vzdálenosti a pochybuješ o tom, zda ji vůbec ještě někdy spatříš. A najednou - ve vzrušení, v horečce, drásán odloučením a lítostí, v polovědomí - v takovém okamžiku a v takové situaci se dopustíš nevěry. Získáš ženu na kterou bys nikdy jako na milenku nepomyslel. A teď mí řekni - jsou oba případy stejné? Jsou - v obou případech jde o nevěru. Ale nevidíš ten rozdíl?“

„Nikdy bych neusiloval o ženu, kterou bych nemiloval,“ řekl Farba suše. „A nikdy bych jí nepodlehl. Nikdy!“

Nora na něho pohlédla. Z jejích očí plál smutek, ale ne beznaděj, byla v nich láska, ale ne vášeň. Farba se vzdorně zadíval jinam.

„Já jsem se nechtěla omlouvat. Necítím se vinna a proto neprosím o odpuštění.“ Na okamžik se odmlčela. „Chtěla jsem ti to jen objasnit. Prála bych si, abys pochopil mou situaci. Já vím, je to těžké - sama se divím, jak se to mohlo stát. Řekla jsem si - vysvětlím ti to. Ale chápu, nejde to. Nemám pro to slov. Mám tě ráda. Ovšem, všechno to krásné, v co jsem věřila a doufala - to všechno je pryč. Mou vinou - nebo přesněji - mým přičiněním. Teď už je pozdě -“

„Jedna věc mně stále ještě není jasná,“ Farba polohlasně mumlal. „V čem je ten rozdíl mezi Igorem a Vanem - v této věci?“

„Vždyť jsme o tom do teďka mluvili. Kdyby nebylo tebe, třeba bych mohla mít Igora ráda. Nikdy však Vana. Prostě - jak bych to řekla - no, není to můj typ. Rozumíš mně?“

„Moc ne.“

Nora na okamžik zaváhala.

„To je tedy vše, co jsem chtěla. Musela jsem ti to říci. Nedovedla bych před tebou žít v přetvářce, něco tajit -,“ její tichý hlas se lehce chvěl. „Co ty mně řekneš, Jindřichu?“

Farba povstal.

„Nic.“

Mlčky kráčeli dolů se stráně. Obrovské kobylinky před nimi skákaly do stran. Po kameni se mihla smaragdová ještěrka.

„Já ale stejně budu čekat, Jindřichu - ještě budu čekat.“

Budeš čekat - proč? Doufáš, že si to rozmyslím, že přijdu a řeknu - ano, všechno chápu. Co se stalo, stalo se, nemám ti co vyčítat, všechno je v pořádku. Zmatené myšlenky se Farbovi horečně převalovaly hlavou, ale neřekl ani slovo.

Po obědě, který Egida připravila s doktorovou pomocí, se Farba rozhovořil.

„Tak jak to vypadá, doktore? Koncem léta nebo na podzim máme být zase zpátky v osadě. Nepůjdeme s prázdnýma rukama. Poneseme hromadu součástek z letadla. K tomu přistoupí ještě

nějaké kamení - našel jsem tu velmi užitečné věci. V raketoplánu je pouzdro s nářadím a přístroji. Možná, že také z toho něco vybereme - nebude snad všechno rozbito. Cesta nazpět proto nebude snadná. Nemusíme spěchat, ale nesmíme zase na druhé straně zbytečně ztrácet čas. Kdy bychom mohli počítat s odchodem?“

Doktor Kalek si mnul zamyšleně bradu.

„No - hm,“ přemítavě přehlédln Noru, Richarda a Igora, „potřeboval bych ještě asi týden. Trochu je vykrmíme, už mohou jakžtakž kousat. Pak můžeme vyrazit k letadlu.“

„Chtěl bych to místo mít už za zády,“ zadumaným hlasem poznamenal Van. Jeho pohled se upíral kamsi do prázdna. „Vypadá to tu náramně,“ šeptal, „ale kdo to neprožil, ten si neumí představit to peklo. Kolem - i v nás.“

„Také bych se rád dostal odtud,“ Igor labužnický zatáhl z cigarety, „už abychom byli v osadě. Tolik jste toho navyprávěli - nemohu se dočkat.“

Farba se v rozpacích zamyslel. Nahlížel do vlastního nitra, do svého srdce, do minulosti i budoucnosti, vážil, porovnával. Před očima mu defilovali Nora, Richard a Igor.

„Máte starosti s cestou, že?“ dolehl k němu pomalý Danův hlas.

„Co - oh, ovšem, ano, už jsem v duchu na cestě.“

Sedmého dne za svítání vyrazili na pochod.

Vyprovázelo je temné dunění gejzíru, jehož vodní sloup vytvořil v paprscích vycházejícího slunce duhu.

Takové krásné místo - na pohled!

Kapitola 19

CESTA DO NEZNÁMA

Široké velehorské údolí, lemované ledovci a poseté pozdravy léta, na každém kroku nabízelo překvapení. Stále bylo o čem hovořit. Avšak Farba od gejzíru až k raketoplánu kráčel zamlkle. Láme si hlavu se zpáteční cestou, říkali si členové expedice. Jen doktor Kalek nedůvěřivě potřásl hlavou. Když překročili řeku, jejíž hladina už značně poklesla, přidružil se k vůdci výpravy.

„Nechci se vtírat do vašeho soukromí,“ zaváhal, „ale jestli myslíte, že tu je něco, v čem bych vám mohl třeba i jen docela málo poradit, klidně řekněte.“

„Děkuji, doktore. Já už se tím nějak prokousám. Je ale krásný letní den, že ano?“

Geolog opět rázně vykročil.

O den později stálo mlčky osm lidí a jeden pes před lesklým trupem raketoplánu, který se třeptil v paprscích odpoledního slunce. Zdola z rokle doléhal na kamenitý svah šum spěchajícího potůčku, okolo bzučel hmyz, ze stínu letadla vylezl dvoumetrový had a se zlobným syčením se plazil stranou.

Igorův hlas konečně protrhl ticho.

„To jsem opravdu zvědav, jak to otevřete. Jeden uzávěr je vzpříčený, druhý je zamknut zevnitř. Kde není titanový pancíř, tam jsou půlmetrová skla. Zkoušeli jsme všechno možné, ale bez trhaviny je to marné - to vám mohu zaručit.“

„V mnoha věcech se nevyznám, to je pravda,“ tichým hlasem se připojil Van, „ale jako mechanik vám mohu říci, že naše prostředky na otevření letadla nestačí. Pro nás je to nedobytná pokladna.“

Vanův zrak nepokojně klouzal po stříbřitém trupu, po oknech, přelétl skupinu lidí, zastavil se na lesklé seceře, kterou bylo vidět okénkem, a pak se zahleděl do dálky. Mechanik se opět uzavřel do své ulity. Jen bystrý pozorovatel by z jeho tváře vyčetl napětí člověka, který vzpomíná, pátrá v mysli, ale nenachází.

„Musíme to otevřít,“ Egida Arpádová přistoupila k pancíři a položila na něj ruku. „Většinu paprsků odráží a přece je docela teplý. Tady sluníčko opravdu hřeje... Ano, musíme letadlo otevřít. Nevěřím, že bychom jinak dokázali postavit včas vysílačku. Bez součástek, které jsou tam uvnitř - ne, to by nešlo. Vlastně už nám na to zbývají jen dva roky,“ zamyslela se. „Copak, přijímač - ten dáme dohromady brzy. Máme helmice - v těch je hromada součástek. Ale vysílačku?“

„To je jasné,“ přikývl Igor. „Potřebujeme vysílačku, musíme druhou Astrid varovat. Je proto nutné letadlo otevřít. Ale jak? My jsme uvažovali o všem možném, ale na nic jsme nepřišli.“

„Vy jste nepřišli na plno věcí,“ vložil se Toreli do hovoru. „Měli jste starosti s udržením ohně, nosili jste ho s sebou jak na olympiádu - ve kbelíku nebo v čem. A přece stačilo, abyste při prvním ohni utrhli kus košile, dali do ohně, nechali zčernat a získali byste troud, který chytá i při slabých jiskrách.“

„To jsme nevěděli,“ řekl Igor zaraženě. „Kde se má člověk takové věci naučit?“

„No jo, kde!“ Toreli zabouřil. „To je to. Naše školy jsou příliš jednostranné - to říkám už dávno. A proč? Patnáctiletá školní docházka v této době nestačí. Takový člověk přijde na vysokou a v jeho vědomostech jsou mezery, které se při speciální výuce už nezaplní.“

„Na debaty o školství teď není čas,“ poznamenal suše Farba. „To si schováme na zimní večery. Ostatně - v našem oblečení nebyl ani gram přírodních vláken. Jakýpak tedy troud?“ Toreli sklopil oči. „Ale k věci. O otevření raketoplánu jsme hovořili už v osadě. Kapitán předpokládal, že se uzávěry mohou vzpříčit nebo zaseknout. A jak se ukazuje - předpokládal správně. Dal mi s sebou pár rad. Nějaká vodítka tedy máme. A kdyby všechno zklamalo, tak se sem za rok vypraví Faltaner. Do té doby bude mít po ruce jednak třaskaviny, jednak kyselinu fluorovodíkovou nebo něco podobného, čím by rozleptal skleněná okna.“

„Ovšem za rok je za rok,“ podotkl doktor Kalek. „Kdoví, jestli by pak nebylo pozdě a co všechno se do té doby může stát. Co tedy chcete zkusit?“

„Myslím, že to nejjednodušší. Troufáte si,“ Farba se zdvořile, ale chladně obrátil k Vanovi, „otevřít zátku k přívodu do nádrže paliva?“

„Do nádrže?“ duchem nepřítomný Van sebou trhl a rozpačitě pohlédl na Farbu. „Tam je šroubový segment. Ovládá se mechanicky zevnitř letadla nebo rádiem zevnitř i zvenčí. Lze jej za jistou dobu otočit i ručně - pomocí klíče. Asi tak, jako se klíčem otevírá zadní strana vodotěsných hodinek. Bez klíče to bude horší. Ale při troše trpělivosti by to snad otevřít šlo.“

„A opět zavřít?“

„To také.“

„K čemu nám to bude dobré?“ Dan přistoupil k letadlu.

„Nádrže,“ Farba se dotkl dlaněmi zadní části stříbrného trupu „zčásti naplníme vodou a rozděláme pod nimi oheň. Prudký oheň. Vznikne pára, v uzavřeném prostoru nádrže porostě tlak nevydrží a to bude třaskavina, která nám schází. Roztrhne zadní část trupu a bude-li nám přát štěstí, dostaneme se dopředu - do kabiny.“

Igor a Richard stáli užasle a slova jim nechtěla na jazyk.

„Hrome! Vždyť je to tak prosté!“ ulevil si konečně Igor.

„Kdyby nás to napadlo, mohli jsme zimu strávit docela jinak.“

„Mohli jste také naplnit nádrž úplně a počkat, až voda zmrzne a roztrhne trup. Ale to jen tak mimochodem,“ usmál se Farba, „nemá cenu si něco vyčítat.“

Do večera Van skutečně otevřel oba šroubové uzávěry - pro přívod vlastního paliva i pro přívod tekutého atomárního kyslíku.

„Hotovo!“ hlásil Farbovi, který jen pokynul hlavou.

Při západu slunce se Dan vrátil z lovu. Přes rameno nesl tříprstého pakoně, poměrně malé zvířátko, jež se velikostí podobalo srnci, ale vzhledem připomínalo koníka.

Pod krátkým křídlem raketoplánu vzplanul táborový oheň. Rudé jazyky se odrážely od stříbřitých stěn a po stráni poskakovala světélka, jako by si tu děti hrály se zrcátky. V houstnoucích stínech zanotovali cvrčkové, nad bílý horský hřeben se vyhoupl jeden z měsíců a lehký východní vítr přinášel kořennou vůni z pralesa od řeky.

„To je večer jako stvořený pro básníky. Co říkáte, Igore?“ Egida si založila ruce za zády a hluboce vdechla. Proti temné, stříbrem hvězd poseté obloze se odrážela její postava, ozářená plameny táboráku.

„Je-li tomu tak, pak se obávám, že byl stvořen zbytečně. Ani se mi nezdá, že by na Tercii byli básníci.“

„Kdoví?“ Egida se snivě usmála. „V každém z nás je třeba kousek básníka. Každý z nás touží po něčem krásném.“

„- touží - po krásném -“ mechanicky opakoval vedle sedící Richard Van šeptem, jako by ho ta slova probudila z polospánku. Pak se zarazil a zahleděl se do tmy.

Farba se zamračil.

„Jaké jsou plány na zítřek?“ převáděl doktor Kalek hovor na nové pole. „Dáme se do toho? Je to opravdu k vzteku - sedět u letadla před zavřenými dveřmi. Dovedu pochopit, že vám tenkrát nebylo do smíchu.“

„Zítřka se pokusíme přetlakem páry roztrhnout konec trupu,“ Farba mimoděk pohlédl k obrysu stroje. „To by nám mělo usnadnit vstup do nitra letadla. Je tu ovšem vážný problém, o němž se musíme poradit. Nádrž je pevná. To znamená, že exploze bude silná. Kdokoliv z nás by mohl být raněn nebo i zabit - střeplinou, případně i jen proudem vřelé páry. Jak tomu zabránit?“

Igor Lesep vzhlédl od ohně. „Snad abyste nejdříve řekl, jak chcete postupovat.“

„nu - jak. Předně naplníme nádrž. Po večeři ještě propočtu, kolik vody tam máme dát. Uzávěry pak opět pevně utáhneme. Pod zadním koncem trupu upravíme z kamenů ohniště tak, abychom plameny soustředili na spodek a na strany nádrže. Nu - a pak zapálíme oheň, velký oheň. Naneštěstí nemáme uhlí, ani jiné palivo o větší výhřevnosti, než je dřevo. Musíme se tedy spokojit s tvrdým, vyschlým dřevem. Jak jsem se díval, nezpůsobí nám potíže si je v blízkosti obstarat. Topit musíme tak dlouho, až tlak páry nádrž roztrhne. Plán je tedy vlastně velmi jednoduchý.“

„A co myslíte - jak dlouho to může trvat?“

„v tom je právě ta potíž - nevím,“ Farba pokrčil rameny“

„Ani kapitán, ani Marunin o tom nic neříkali. Přetlak, na který je trup stavěn, ten známe. Ale to nestačí. Nedovedeme si představit, jak poroste tlak páry v nádrži, protože nedokážeme změřit teplo, jež tam budeme přivádět. Snad praskne za tři hodiny, třeba také za dva dny. Jak to odhadnout - a jak zařídit, když odhad bude špatný, aby exploze nikoho nezranila?“

„Hádání je o to těžší,“ upozornil Igor, „že při pádu letadla mohly nastat deformace materiálu a že pevnost trupu značně poklesla.“

„Musíme postavit ochranný příkop,“ navrhl Dan. „Nevidím aspoň jiného východiska.“

Ačkoliv probírali problém ze všech stran, na žádné kloudné řešení nepřišli a zůstali u Danova námětu.

„Neobejde se to bez rizika,“ uzavřel Farba debatu, „ale nic jiného nám nezbyvá. Ráno připravíme zásobu dřeva, nanosíme vodu a zkusíme to.“

Noc minula klidně. Ferdi sice několikrát podrážděně zavrčel, ale žádné zvíře se neodvážilo do blízkosti.

„To je opravdu zvláštní,“ zíval ještě rozespalý Igor za rozbřesku, když v koženém měchu nosili do nádrží letadla vodu. „Když jsme tu tehdy spali, div nás šelmy nesežraly. A teď takový klid - ani jednou jsem se za noc neprobudil. Ani se to věřit nechce.“

„Řekl bych spíše,“ Dan Zildes zkoumal směr ranního vánku, „že v tom hrají úlohu nervy. Tehdy jste seděli u ohně tři, vyčerpaní a rozrušení. Každý šustot vám připadal jako hřmění, každá prasklá větvička zněla jako rána z děla. Strach - to je zlý pán. Zveličuje, zkresluje, poplete člověka. A dnes? Však tu také byli dravci. Ferdi je cítil. Ale chránil nás velký oheň, jeho zář se odrážela od stěn letadla. A pak - dravci poznají, že je tu více lidí - drží se stranou. Uplyne několik desítek let a zde někde vyrostе třeba hornická osada. Nikoho nenapadne nosit s sebou zbraň. Váš zážitek z první noci u raketoplánu bude znít jako bajka.“

„Pěkná bajka,“ Igor se ušklíbl. „Když si vzpomenu -“

„Ale co bychom se zabývali vzpomínáním,“ přerušil ho doktor Kalek. „Dívejme se raději dopředu a pojďme na dříví.“

Od rána tahali k raketoplánu otepi suchých větví a menší kmeny. Plameny už olizovaly zadní část letadla. Žár ohně se stupňoval a přikládání se stávalo obtížnější. Zahaleni do mokrých kožešin posouvali do plamenů náruče větví.

„Budeme topit nejspíše celou noc. K ránu by měly nádrže prasknout. Ale je to jen můj odhad, nikoli výpočet,“ zaváhal Farba.

Postupně hloubili dva příkopy, které vedly k zadní části trupu. Na jejich konci navršili hliněnou zídku a plazíce se po zemi, přisouvali do ohně další otepi větví, slabší i silnější kmeny.

Hvězdy už bledly, když se trup letadla začal napjatě za-chvívat.

„Všichni zpátky!“ Farbovo volání přehlušilo praskot ohně. „Okamžitě do příkopů, do potoka!“

„A otevřete ústa,“ doktor běžel do stráně, „nebo vám prasknou bubínky.“

Všichni uposlechli Farbova příkazu, až na Vana. V horečném spěchu sunul do ohně další náruče dřeva.

„Vane! Zpátky!“ vzkřikl geolog. Jeho tvář zšedla.

Teprve teď se kouřem začernalý Van obrátil a prchal od ohně. Urazil sotva dvacet kroků, když rozpálená nádrž explodovala. Prudká detonace se rozlehla krajem a ze zadní části letadla vytryskl k obloze velký oblak páry. Výbuch mrštil Vanem k zemi.

„To nic - jen vyražený dech,“ konstatoval lékař, když se nad ním sklonil.

A skutečně - za chvíli se Van opět zvedl. Doktor pokročil vpřed k Farbovi, který z odstupu prohlížel místo exploze. Nebylo možné se více přiblížit. Oheň ještě plápolal a trup letadla sálal žárem.

„No tak vida,“ spokojený doktor usedl na balvan. „Jednu věc bychom měli za sebou. Teď jde o to, zda exploze neudělala jen díru ven - zda se dostaneme do kabiny.“

„To mi už starosti nedělá,“ stíral si Farba z čela stružky potu. Jakmile je už jednou vnější pancíř protřzen, poradíme si snadno. V tomto směru máme vyhráno. A nyní -“

„Nyní si všichni zasloužíme vydatnou snídani!“ přerušila ho Egida. „Však jsme se napracovali. Jsou z nás hotoví dřevorubci, řeknu vám, že dřevařina není žádný lehký chlebiček.“

Trvalo takřka do večera, než kovový trup letadla vychladl, přestože ho pravidelně polévali vodou.

„Popraská to,“ varoval Toreli, když Zildes s Vanem přivlekli první kožený měch vody. „Plášť je horký, voda chladná, popraská to,“ opakoval.

„Však o to nám jde,“ připomněl Farba se slabým nádechem jízlivosti v hlase. „To můžeme jedinečně uvítat. Čím více letadlo popraská, tím lépe.“

Jako první se puklinou do palivové nádrže protáhl Van. Za okamžik uslyšeli jeho dutý hlas.

„Je tu sice poněkud teplo, ale jinak je to výborné. Díra jako brána do muzea!“

Jeden po druhém se ocitli v nádrži, naposledy doktor, jehož trochu zavalitá postava těžce zápasila s úzkou prasklinou. Nakonec se přece jen nacpal dovnitř, i když za cenu důkladného šrámu na kalhotách, které právě v širokých bocích vzaly za své.

Z palivové nádrže se další trhlinou prodrali do spojovací chodbičky. Mezitím Van po chvíli lomcování otevřel dveře do kabiny. Jaký to byl zvláštní pocit - po devíti měsících opět uvnitř raketoplánu!

Někteří se s rozkoší zabořili do pohodlných lenošek, jiní se přehrabovali v rozsypaných drobnostech, v náradí, v lécích, v maličkostech, které se jim dříve zdály samozřejmé a nyní je plnily radostným vzrušením.

Praktický Dan nejprve pokročil k nouzovému východu. Otočil masivním uzávěrem a za okamžik otevřel jedny dveře, prošel vyrovnávací komorou a odemkl i vnější uzávěr. Teprve potom se rozhlédl kabinou.

„Pohled’te - náboje!“ vrhl se po nich dychtivě jako dítě po nové hračce.

„Skutečné cigarety!“ Igor udiveně prohlížel plechovou krabičku. „Za tu dobu jsem jim docela odvykl. Už se těším na to pokouření!“

„Vida, zrcátko!“ Nora se shýbla a zvedla je ze země. „Ale moc hezky nevypadám,“ dodala sklesle. „Hubená, špinavá - a ty vlasy!“

„Dnes večer bude opravdová káva,“ spokojeně oznamoval Toreli. Něžně tiskl kulatou zaletovanou krabici.

Doktor Kalek opatrně přehraboval spoušť v lékárnice.

„Nástroje jsou v pořádku, až na jeden skalpel, který se zlomil,“ prohodil přes rameno. „Z léků mnoho nezbylo. Ampulky popraskaly, injekční stříkačky jsou na padrt', z prášků je úplná všehochuť - ani skleněné střepy v ní nechybí. Už aby zavedli nějaké důkladnější kosmické balení.“

Jako by si náhle na něco vzpomněl, začal se rozhlížet. Lezl po kolenou a bedlivě nahlížel do všech koutů.

Farba ho udiveně pozoroval.

„Spadnou z vás kalhoty, doktore,“ věcně ho upozornil. „Praskly vám - ha - docela se roztrhly. Co vlastně hledáte?“

„Ale přísahal bych, že jsem ji tady někde nechal,“ huhlal doktor a ještě horlivěji prohlížel všechny kouty kabiny.

„Krabici s léky?“

„Krabici!“ doktor znechuceně ohrnul rty. „Prosím vás! Takovou knížku - na obálce byl obrázek, jak urostlý chlapík v černé masce objímá plavovlasou krasavici - sláva, tady je!“ Doktor Kalek vylovil zpod křesla svazeček s pestrou obálkou, z níž svítil titul: Vražda na Mt. Ceresu. Spokojeně v ní zalistoval. „Tu ale na cigarety nedám - stejně je nejvyšší čas, abychom postavili papírnu. A co - konečně - můžeme kouřit doutníky!“

„To je výborné,“ Egida povstala od první zběžné prohlídky vysílačky, „sluneční baterie dávají proud. Jestli je tu někde vařič, můžeme si udělat večeři na elektrice. Vysílačka je ovšem rozbitá. Některé spoje jsou zpřetrhané, tady vidím, že se vylil elektrolyt, elektronky jsou nadranc, ale vypomůžeme si tranzistory. Zkrátka - myslím, že je tu dost součástek, abychom dali dohromady vysílačku, která by navázala spojení s druhou Astrid. A to je konec konců nejdůležitější.“

Noc strávili v raketoplánu na sklopených sedadlech.

„Zajímavé, zajímavé,“ Igor ráno vrtěl hlavou, „kolikrát jsem si říkal jaké to bude hezké, až se poprvé vyspím jako civilizovaný člověk. Ale - tak jsem si zvykl na tvrdou zemi že se mi to dnes na měkkém už ani nelíbilo. Převaloval jsem se a ne a ne usnout.“

Dopoledne roztřídili všechnen materiál, nahrnutý strašným nárazem do přídě letadla. Z přístrojů, které na Astrid vybrali pro pobyt na planetě, zůstal bez úhony jen malý drobnohled. Zato nástroje přečkaly katastrofu všechny, takže získali nejen důkladnou sekeru, ale i soupravu vrtáků, pilku na kov, štípací kleště a další pomůcky. Vymontovali z letadla i naviják s dlouhým ocelovým lanem.

Po obědě svolal Farba poradu.

„Nyní musíme rozhodnout, co s sebou vezmeme a jak ty věci dopravíme do osady. Přednost má vysílačka a všechno, co s ní souvisí nebo co umožní, abychom ji postavili. Tak - jak to vypadá?“ obrátil se k Egidě.

„Ani nevím, z kterého konce bych začala,“ černo vlasá dívka se zamyslela. „Vysílačka není schopná provozu. Opravit ji nemůžeme, protože se rozbily některé nenahraditelné součástky - hlavně elektronky, včetně rezervních.“ Na chvíli se odmlčela a pohleděla přemítavě k letadlu. „Musíme postavit novou stanici, jinak řešenou. Ovšem - bude to vysílačka s poměrně slabým výkonem. Vynahradíme to velkou směrovou anténou. Z čeho a jak ji postavíme - to si zatím neumím představit, ale Marunin a ostatní si s tím snad nějak poradí. Takový je můj názor na věc.“

Farba pohlédl tázavě na Noru.

„Souhlasím s Egidou. To je jediné řešení. Prohlíželi jsme vysílačku spolu a skutečně se s ní nedá nic dělat, než ji rozebrat na součástky.“

„Dobře,“ geolog kývl hlavou. „Kolik bude vážit zařízení, které potřebujeme vzít s sebou? Nezáleží na tom, zda to ve skutečnosti bude o pár kilogramů méně nebo více, ale potřebujeme alespoň hrubou představu - kvůli cestě zpátky.“

„Řekla bych,“ Egida Arpádova váhavě odpovídala že asi tak tři sta nebo čtyři sta kilo. To počítám i sluneční baterie. Zdroj energie - to je přece jedna z nejdůležitějších věcí. K čemu by nám byla vysílačka bez proudu?“

„Čtyři sta kilo!“ vydechl Farba. „I kdyby jen tři sta - to přes hory nedostaneme. Padesát kilogramů na osobu -k tomu ještě další

nutné věci, jako střelivo a léky ne,“ rázně zavrtěl hlavou, „to nepřeneseme. Není to v lidských silách.“

„A co kdybychom šli dvakrát?“ nadhodil Igor Lesep. „Nebo bychom vždycky část přenesli a vrátili se pro zbytek. Tak bychom se po etapách dostali až na druhou stranu hor.“

„Něco na tom je,“ Farba pohlédl váhavě k dalekému horskému hřebenu. „To by možná šlo - v nejkrajnějším případě, ovšem. Ale na horách jsou místa, kde i člověk bez nákladu postupuje s nejvyšším vypětím sil. Smrt tam číhá doslova na každém kroku. Vzpomeňte na Alina. Co vy o tom soudíte, Dane?“

„Nu, to bychom mohli risknout skutečně jen v nejkrajnějším případě. Záleží také na tom, kolik by vážila nejtěžší součástka.“

„Nejtěžší jsou sluneční baterie - každá z nich má takřka metrák,“ řekla Egida po krátkém zamyšlení. „Ne, mnoho pod metrák to nebude.“

„Hm,“ Dan se zachmuřil, „to se mi opravdu nezdá. Některé dny bychom třeba urazili jenom několik desítek metrů. Nocovali bychom na ledových srážech, bez ohně. Kdoví, zda bychom vůbec měli hory do podzimu za sebou. Kdyby nás zima zastihla na hřebenech - stačil by jen první náznak, pozdrav zimy - tak je veta po naší expedici. Stejně nevěřím, že bychom přes hory přepravili všechno v pořádku. Měkký sníh - laviny - propadliny, přikryté tenkým ledovým příkrovem - převisy - dravé horské bystřiny - ne, to nepůjde, ani při nejlepší vůli.“

„Moc optimismu z vás nevyzařuje,“ lékař zavrtal oči do Dana. „A jak se tedy chcete k čertu dostat přes ty hory do osady? Pokud vím, žádná slušná dálnice tam nevede.“

„Bud' musíme omezit náklad nebo hledat jinou cestu,“ klidně odpověděl Zildes.

„A proč bychom se nemohli vydat po řece?“ nadhodil Toreli. Farba se obrátil k Zildesovi.

„Co na to řeknete, Dane?“

„To je také riziko - vždyť ani nevíme, kam teče. Je otázka, zda bychom se po ní dostali blíže k domovu. Třeba nás odnese bůhví kam.“

„Teče k nám - je to Velká řeka nebo její přítok, alespoň v to doufám,“ Toreli se snažil o ledabylý tón, ale důležitě se pohupoval na patách.

„Skutečně?“ Farba na zeměpisce překvapeně pohlédl. „Pravda, tady ta řeka teče k východu a Velká řeka od východu na západ. A vy myslíte, že je to jeden a týž tok, že obchází horstvo? Je to vůbec možné?“

„Možné to je,“ Toreli se začal ještě vydatněji pohupovat. „A nejen možné, ale i pravděpodobné. Podobné případy najdeme i na Zemi. Například řeka Dřin a Aliakmón na Balkáně, Belaja na Urale, krásným příkladem je Brahma-putra, která tak obtéká některé hřebeny Himalájí, nebo Modrý Nil a také -“ Farba však nebyl zvědav na výpočet všech pozemských řek.

„No dobře, Toreli, my vám věříme. Ale proč myslíte, že je „to i případ Velké řeky? K tomu musíte mít nějaké důvody - argumenty -“

„Zatím je to jen má teorie. Ovšem, opírá se o důvody - a dost pádné. Za prvé,“ Toreli vztyčil ukazováček, „když si na mé prozatímní mapě promítneme toky obou řek, zjišťujeme, že se oba sbíhají, že se přibližují - až na vzdálenost nějakých dvou set kilometrů, snad ještě méně. Co je dál, to nevíme, tam jsme nedohlédli ani z letadla, ani s vrcholů hor. Ale je jasné, že právě na východě se horské pásmo podstatně snižuje. Proto tam může být průsmyk, nějaká velká průrva, kterou řeka proniká horstvem a vrací se do protisměru. Ostatně, podívejte se na mapu.“

Když se opět zdvihli od mapy, která potvrzovala jeho slova, zeměpisec pokračoval.

„Za druhé,“ vztyčil další prst, „průtok vody na této řece a průtok na Velké řece odpovídá mé teorii. Tato řeka by měla za své cesty zesílit asi právě tak na průtok Velké řeky, jak jsme ho na vlastní oči viděli. A za třetí,“ další Toreliho prst se zvedl k letní obloze, „kdybychom předpokládali, že jsou to dvě různé řeky, pak by znamenalo, že Velká řeka přitéká kdesi zdáli od východu. Pak by si mnohem dříve našla cestu k jihu, k moři. Jižní pohoří není konec konců tak vysoké. A konečně za čtvrté,“ opět jeden prst se zvedl, „rozdíl na výškách hladin této bezejmenné řeky a Velké řeky souhlasí s mou teorií. Proto ji považuji za velmi pravděpodobnou.“

Toreli se na okamžik odmlčel „Pak jsou tu ještě mé zkušenosti. Leckde jsem byl, prozkoumal jsem mnoho toků a můj instinkt s celkovým dojmem mne napovídají, že zdejší proud není nic jiného než horní tok Velké řeky. Ovšem, s naprostou určitostí to tvrdit nemůžu.“

„A za páté,“ připojil se doktor Kalek a také zvedl prst, „nám nic jiného nezbyvá, než to zkusit, protože přes hory se s tím nákladem nedostaneme, ani kdybychom se přetrhli.“

„Dobrá,“ Farba spokojeně kývl hlavou. „Zní to velmi důvěryhodně. Ostatně,“ rozpomenul se náhle, „i kdyby to nebyla jedna a táž řeka, můžeme se po ní vydat. V každém případě se hory na východě svažují a my se dostaneme do schůdnějšího terénu, po němž přejdeme k Velké řece a poplujeme dále. A co soudíte o splavnosti?“ obrátil se na Dana. „Můžeme postavit nějaké plavidlo, které by uneslo nejen nás, ale nadto ještě dalších šest nebo osm metráků? Můžeme očekávat bezpečnou plavbu? Alespoň poměrně bezpečnou?“

„Je to dost divoká řeka,“ odpovídal váhavě zkušený světoběžník. „Ale zase ne natolik, aby nebyla splavná - dejme tomu na pevném voru. Ovšem, co je dál po proudu, to můžeme jen tušit. Vzpomeňte, jak nás řeka překvapila ošklivými peřejemi v Jižním pohoří. Něco podobného můžeme očekávat i zde. Zvláště tam, kde by se řeka prodírala horskou roklí. V širokém údolí nebezpečí nehrozí.“

„Takové peřeje, o jakých jste mluvil - ty na jihu - propluli bychom je na voru?“

„Kdyby byl vor nejen pevný, ale i pružný, tak při troše štěstí zcela jistě. Ovšem,“ Dan na chvíli zaváhal, „neprojeli bychom vodopády.“

„Ty bychom museli obejít,“ soudil Farba.

„Jak jinak?“

„Nuže,“ Farba shrnul výsledek debaty, „situace je taková, že přechod přes hory s nákladem nemůžeme riskovat. Snad bychom se na horách zdrželi až do podzimu, třeba bychom přišli o mnoho drahocenných součástek. Taková ztráta by mohla stát životy celé posádky v druhé Astrid a nás by odsoudila k trvalému, nebo alespoň

k velmi dlouhému pobytu na Tercii. Cesta po řece je také nesnadná a nebezpečná. Je to vlastně cesta do neznáma. Přesto se mně zdá přijatelnější z obou možností. Já sám bych se přikláněl k cestě po řece. Kdo s tím souhlasí?“

Souhlasili všichni.

„Výlet to nebude, to je pravda,“ prorocky poznamenal Dan. „Ale řekl bych, že jsme se rozhodli správně. Jak myslíte, Toreli, že bude ta plavba dlouhá?“

Toreli rozložil mapku a chvilku uvažoval.

Snad asi tak osm set až tisíc kilometrů. To je ovšem jen přibližný odhad a vychází z předpokladu, že se řeka vine poměrně rovně, bez velkých zákrutů.“

„To je jedno,“ zašeptal Van. „Třeba dva tisíce kilometrů a nějaký ten centimetr navíc. Jen když už budeme odtud pryč. Možná, že je to tu hezké napohled, ale mně se tu vůbec a docela nic nelíbí. Všechno mi tu něco nedobrého připomíná -“

Snad bychom se hned měli zamyslet nad tím vorem, rázně ho přerušil doktor Kalek. „A pak - skládat věci, nějak je zabalit. Nejprve je musíme přepravit k řece. Starostí je dost a dost. Kdy vůbec vyrazíme?“

„Co nejdříve,“ Farba odvrátil zrak od Vana. „Hned začneme chystat náklad. Zítra se vydáme na cestu k řece.“

Van se už zase díval do dále, ponořen do vzpomínek, s jejichž mezerami si nedovedl poradit.

Kapitola 20

OBĚŤ VELKÉ ŘEKY

„Jste opravdu moc milý člověk,“ pravila Egida.

Ležela na zádech s rukama pohodlně rozhozenýma a přimhouřené oči upírala k modré obloze, po níž letělo několik nadýchnutých obláčků. Farba seděl vedle ní, prsty zaklesnuty okolo kolen a díval se kupředu - do údolí, jímž se přes ohlazené balvany valil k východu rozčeřený proud. Tmavá hněď, kterou jarní tání zabarvilo vodu, již zcela zmizela. Nyní to byla velká, ale hravá řeka, spěchající do neznáma a zpívající mezi skalnatými srázy, které omývala čirou, průhlednou vodou.

„Moc milý člověk,“ opakovala. „Jste, jak se říká - charakter. Dalo by se říci, že jste chlap, Jindřichu, kdybyste nebyl ověšen učeností jako vánoční stromek tretkami. A pak vám k tomu chybí trocha přátelského úsměvu. Nejste moc vážný, Jindřichu?“

Farba mlčel. Oči sklopil dolů k hladině, kde se kolébal velký vor, pevně připoutaný k rozložitě vrbě.

Egida utrhla po paměti stéblo trávy a sevřela je do zubů.

„V tom to vězí,“ řekla pomalu se zaťatými zuby. Prudce se posadila a odhodila stéblo za sebe. „Chyba je v tom, Jindřichu, že se na osobní věci díváte příliš zblízka. Pro stromy nevidíte les. Kdybyste se díval zdáli, nemátly by vás podrobnosti, chápal byste souvislosti a viděl víc, daleko víc. Vždyť při své práci také nezkoumáte jeden kámen. Musíte přece vidět celý komplex, že?“ Geolog se dosud nevzchopil k odpovědi. „Celý komplex,“ pokračovala. „Vidíte ho, ten celek, když jde o mrtvé ložisko rudy. Ale nechcete ho vidět, když jde o živého, dobrého člověka.“

„Nora vám -“ začal Farba váhavě.

„Ano. Nora mi řekla vše. Nestěžovala si na vás, samozřejmě, že ne. Spíše na sebe. Kladla si otázku,“ Egida ztišila hlas, „jak je možné, že se to stalo. A já jsem se nedivila - za těch okolností. Ale vy - když se vám se vším zpříma a poctivě svěřila, jako nejbližšímu člověku - co vy? Změnil jste se v uražené božstvo a důstojně jste

odešel,“ výsměšně ohrnula rty. „Proč? Protože jste panák, který si při takovém odchodu nezapomene narovnat klopky na saku a povytáhnout puky na kalhoty? Jistěže ne. Vy jste jednal podle svého svědomí. Ale jen v rozmezí toho, co jste viděl a věděl. A viděl jste moc málo, Jindřichu, protože jste se díval příliš zblízka. Už chápete, co chci říci?“ Farba něco neurčitě zahučel.

„Moc vás ta rozmluva netěší, co? Mně také ne. A nebude těšit ani Noru, až se o ní dozví. Ale ať,“ vzdorovitě pohodila hlavou. „Víte tedy, co bych od vás chtěla? Nic, dočista nic, než to, abyste se i na osobní věci díval trochu s odstupem.“ Egida se rozhlédla po okolí. S lehkým vzdechnutím znovu ulehla na stráň. Ohnala se po mušce, která jí dotěrně kroužila nad čelem.

„Nebýt toho, že vezeme tu vysílačku,“ přimhouřila oči před sluncem, „ani by se mi odtud nechťelo. Takový krásný kousek světa - a poslední den! Ráno vyrazíme, co?“

„Ano,“ ve Farbově hlase zněla úleva. „Už jsme se vším hotovi.“

„Co myslíte - uvidíme ještě někdy toto údolí? Nahoře led a sníh, dole žhavé léto, plné pestrých barev a vůně - a ten vzduch, Jindřichu, ten vzduch! Zdalipak se sem ještě někdy dostanu? Třeba za padesát, za osmdesát let - jako babička s vnoučaty. Tady bude stát výletní hotel a na Alinovo sedlo povede výtah. Lidé budou v horách hledat příležitost k osvěžení - jak se asi ty hory budou jmenovat? Vlastně,“ napadlo ji náhle, „víte, co je mi divné?“

„No?“

„Že Toreli ty hory ještě nepojmenoval - po sobě, samozřejmě. To je přece sen každého zeměpisce, aby se jeho jménem něco nazývalo, ne? Na Zemi to mají nyní špatné, chudáčkové - na mapách už nejsou bílá místa, jméno má každá kalužinka, každý kopeček, který přehodíte kamenem. A Toreli by chtěl své jméno jistě zvěčnit. Prý po sobě nechal pojmenovat zátoku, kterou vykopal v grónském ledu,“ ušklíbla se. „A tak si říkám - proč ty hory dosud nepojmenoval? Toreliho pohoří - to by znělo vznešeněji než Severní hory, nebo jak jim říkáme.“

„Nemalujete zeměpisce v trochu ostrých barvách? Anebo,“ Farba se pousmál a vzhlédl k bílým štítům, „doufá v něco většího.“

„V něco většího? A co by to mohlo být?“

„Třeba světadíl.“

„Světadíl - neříkejte!“

„Možná. Nejspíše se domnívá, že tento kontinent ponese jeho jméno. V raketoplánu kreslil obrysy moří a pevnin, ale teď si není chudák jist, na kterém z načrtnutých světadílů jsme přistáli. Jestliže to nějakým způsobem ověří - ale nedovedu si představit jakým - pak bych si troufal uhodnout, jak se ta pevnina bude nazývat: Torelie.“

„To myslíte vážně?“

„Proč ne?“

Egida se pobaveně usmála.

„Není to u Toreliho nějaké - nějaká mánie?“

„Nebud'te příliš přísná. Každý z nás má nějakou slabůstku. Ne? Ta jeho není nejhorší. Stále slyšíme, kudy cestoval, co všechno viděl, že už leckde byl a tak dále. Až se splní jeho sen a uvidí své jméno na mapě - třeba na světadíle - pak bude spokojen. A možná také přestane zdůrazňovat své zeměpisné zkušenosti. Však to taky je jeho jediná chybička. Jinak je Toreli výborný člověk a skvělý odborník. Řekl bych, že je největší současný geograf na -“

„Na Zemi?“

„Nejen na Zemi -“

„Tedy ve vesmíru?“

„To také ne - vesmír je nekonečný, ale řekněme - v nejbližším kosmickém okolí.“

„To je to!“ Egida na Farbu upřeně pohlédla. „Vidíte? Žijete příliš ve formulkách - nemyslíte? Všechno je u vás precizní, na chlup přesné, na všechno se díváte pod lupou a nevidíte, co je na krok od vás. Jindřichu, Jindřichu!“ potřásla hlavou a černé vlasy jí zavlály. „Už jste si někdy uvědomil, jak by byl život nudný, kdyby všechno mělo jasné kontury? Kdyby byl celý svět narýsován podle pravítka a marně jste hledal koutek, máznutý štětcem jen tak od ruky? Jaký je to pohled na svět - patlat se s detaily a nevidět všechno vcelku - a v růžových barvách,“ kamarádsky mu poklepala na rameno. „Nebo alespoň ve všech barvách. Ve všech barvách, Jindřichu.“

Geolog se zakabonil.

„Mám ještě práci u voru,“ řekl upjatě a povstal.

Egida se za ním dívala. V očích i na rtech jí vládl úsměv.

Už staří mudrcové říkali, že ženy vidí do budoucna lépe než muži.

Nejvyšší horské štíty se třpytily v ranních paprscích slunce, když Farba, stojící uprostřed voru, zvedl ruku. Dan uvolnil poslední smyčku silného lana, spleteného z padákových provazců, a rychlý proud neznámé řeky uchopil plavidlo do náruče.

Vor tvořily dvě pevné, ale pružně spojené plošinky ze silných kmenů lehkého dřeva. Jednotlivé kmeny i obě plošiny navzájem pojily silné houžve. S pilou na kov, kterou našli v raketoplánu mezi náradím, se jim podařilo sice s námahou, ale přece jen sestavit spolehlivé a pevné plavidlo. Skuliny mezi kmeny vycpali rákosovými pruty a svrchu prám překlenuli novou vrstvou kmenů, tentokrát už zcela slabých. Horní vrstva ležela napříč a pomáhala zajišťovat soudržnost prámu. Pravda, tu a tam se přes palubu přehnula osamocená vlna, většinou však stáli a seděli v suchu. Pozorný Dan Zildes nelitoval námahy a ve středu voru postavil z proutí boudu, která měla za deště sloužit děvčatům.

Kožešiny, jež je při přechodu hor chránily před chladem, se teď hodily na balení nákladu. Jednotlivé součástky obložili vydatnou vrstvou suché trávy a neprodyšně zalepili do kožených pytlů. Jedna ze dvou krabic syntetického lepidla, které vyhrabali z hromady rozbité výstroje v letadle, přišla nazmar, ale měli jistotu, že choulostivé součástky jsou chráněny i před vlhkem. Proti původním plánům přenesli k řece a naložili i záložní padáky, dlouhé ocelové lano a všechny součástky výstroje, které se daly použít nebo opravit. V osadě jim tyto věci přijdou vhod. Pořádně se zapotili při přepravě slunečních baterií, které vymontovali z křídel. Z těchto podlouhlých plochých skříní se po uvolnění uzávěru vysouvala dlouhá konstrukce, jež se pak jako vějíř rozevřela do podoby půlkruhu a rozprostřela průhlednou fólii do níž byly zataveny desetitisíce křemíkových článků. Obě skřínky naložili co nejopatrněji jako nejcennější součást nákladu.

K řízení plavidla sloužila bidla a vzadu kormidlo v podobě dlouhého vesla. Nejvíce nesnází jim působila otázka, jak zbrzdít plující vor. Někaké brzdící zařízení museli obstarat, protože proud byl

prudký a dalo se čekat, že se setkají s peřejemi nebo jinou překážkou, kterou by v plné rychlosti prolout nemohli.

Nejprve uvažovali o normální kotvě, ale pak tuto myšlenku zavrhl. Kdyby se kotva za rychlé jízdy pevně zachytila, prudký náraz by odneslo buď lano nebo vor. Nakonec umístili na zád' čtyři mohutné pařezy z těžkého, syrového dřeva a ocelovými lany z raketoplánu je pevně spojili se zadní částí voru. Bude-li třeba zmírnit rychlost, spustí dva nebo všechny čtyři pařezy do vody, kde přibrzdí vor třením o dno.

„Na hluboké vodě nám to mnoho platné nebude,“ vykládal Zildes, „ale tam přece nemusíme brzdit. Nebezpečí nám hrozí právě na mělčinách. Právě tam může být kámen úrazu.“

Pravda, nebylo to ideální zařízení; lepší by byl motor se šroubem nebo kolesy, ale na postavení stroje nebyl čas. S takovým námětem ať si pohraje Marunin dole v osadě. Praxe však ukázala, že i tato primitivní pomůcka dobře vyhoví. I když vláčeli jen dva pařezy po dně, plul vor podstatně pomaleji než kousky dřev a proutky, volně vhozené do proudu. Jakmile spustili všechny čtyři pařezy, rychlost se zmírnila na čtyři nebo šest kilometrů za hodinu.

„Zatím je to dobré,“ pokývl Dan spokojeně hlavou. „Jen aby naše brzda vydržela. Kde to nebude zapotřebí, tam popluje na plnou páru.“

Brzy zmizel z dohledu horský hřeben, za nímž ležely trosky raketoplánu, ztratily se povědomé horské štíty s Alinovým průsmykem, a ustoupily novým útvarům.

Řeka plynula v mírných zatáčkách stále k východu. Někdy ji zúžily skalnaté srázy - tam byla hluboká, tichá, majestátní, jindy se rozlila v široké údolí, kde z koryta vystupovaly balvany i celé kamenité ostrůvky, na nichž bělely a tlely kmeny, přinesené jarní povodní. Ale až dosud vždy našli pro vor dostatečnou hloubku. V poledne přirazili v zátočině k pravému břehu, aby si odpočali ve stínu.

„Kolik jsme asi urazili?“ obrátil se Farba k Torelimu. „Zatím byla cesta až překvapivě hladká.“

„Okolo dvaceti kilometrů,“ Toreli se zamyslel. „Možná, že dokonce ještě o pár kilometrů více.“

„A co myslíte vy, Dane?“

„Také bych to tak odhadl.“

„To je skvělé,“ Farba si mnul spokojeně ruce. „Kdybychom tak mohli dělat čtyřicet kilometrů denně - za měsíc, snad ani ne - bychom byli na soutoku s Horskou řekou. Je-li ovšem toto skutečně Velká řeka,“ připojil s nádechem pochybnosti v hlase.

„Teoreticky je to opravdu ona,“ přikývl Toreli. „Ale ten váš odhad se mi nezdá. Možná, že přijdou dny, kdy urazíme jeden nebo dva kilometry. Moc bych se divil, kdyby nás ještě nečekaly překážky.“

„Rekl bych, že čekají,“ souhlasil Dan. „Třeba se některý den z místa ani nehne a budeme náklad přenášet po břehu na volnou vodu. Byl bych spokojen, kdybychom udělali denní průměr dvacet kilometrů. Musíme také počítat s tím, že na dolním toku bude pomalejší proud.“

„I tak bychom byli brzy doma.“ Farba se tvářil optimisticky. „Ted' máme konec června. Při troše štěstí bychom ještě koncem srpna nebo začátkem září mohli být v osadě. To by se mi rozhodně hodilo. Rád bych se ještě do podzimních plískanic podíval na západ osady. Vypadá to tam na kamenné uhlí. Třeba bychom je nějak dostali po vodě až do osady. To by si Faltaner liboval. Uhlí! Z toho se může vyrobit na tisíc věcí.“

„I pod kotlem parního stroje bychom s ním mohli topit,“ mínil Lesep.

„A v kuchyni,“ připojila se Egida.

„Proč ne?“ Farba se na okamžik zarazil. „Je to sice barbarství - topit uhlím - ale v naší situaci by to bylo omluvitelné.“

Expedice se v poledním horku rozpadla na skupinky, všichni zůstávali v dostřelu Danovy pušky. Zildes střežil bezpečí výpravy z vysoké skály, kam se vydrápal s Torelim. Měli odtamtud pěkný rozhled a zeměpisec neúnavně doplňoval mapu. Po vykoupaní v chladném proudu se Van natáhl na sluníčku, ostatní vyhledali stín.

Igor Lesep a Farba seděli pod skalním převisem, u malého pramene, který prýštil ze stěny a šířil příjemný chládek. Igorův pohled zaletěl stranou, kde Nora a Egida rozprávěly s doktorem.

„Jindřichu -“

„No - ?“ Farba pozvedl obočí.

„Egida je veselé děvče, co?“ Igor významně zamrkal.

„Smutná není, ale aby nějak zvlášť - jaksi - hm - to se mi nezdá. Někdy je dost uzavřená. Ale to vždy zase přejde.“

„Hezká.“

„Docela hezká,“ připustil Farba. „Ano, pohledná.“

„Hm... Víc než pohledná. Jestlipak se někomu v osadě po ní nestýská,“ Igor se tázal strojeně lhostejným hlasem.

Farba na něho vrhl pátravý pohled.

„Pochtivě řečeno - ani nevím. Nějakého takového - hm - rozumíte - tak to nemá. Ovšem,“ pokrčil rameny, „já ji nehlídám. To víte, mužů hodně, žen málo. Kdyby tu byl doktor Kalek, řekl by - jak v zlatokopectkém táboře v Austrálii před dvěma sty lety. No, Egida je přitažlivá. Jistě se o ni leckdo zajímal. Ale,“ Farba na okamžik zaváhal, „něco vám řeknu. Neušlo mi - a neušlo to ani jiným, že Egida se zajímala, co je s vámi. Už při cestě přes hory to bylo vidět. Když jsme vás tři našli u gejzíru - konečně, to už víte sám!“

Igor pozorně naslouchal.

„Popravdě řečeno, jsem na rozpacích, Jindřichu. My dva jsme si vždycky dobře rozuměli - proto se vám mohu svěřit. Podívejte - Egida se ke mně chová velmi mile. Domnívám se, že o mne má opravdu - jak bych to řekl - takový citově hlubší zájem. A je pravda, že ona se mi líbí, až moc líbí - jako žena. Někdy bych - no, chápete.“ Igor zvedl ruku a spustil ji na koleno. „Je tady ale háček -velký háček. Egida - já aspoň soudím - by nemyslila jen na nějakou přechodnou známost. Nu - a já si nejsem jist že by to byla právě Egida, kterou bych si na Zemi vybral pro celý život. A teď mi řekněte, jak se mám zachovat? Bude poctivé, když nechám věcem volný průběh? Nebo jí mám říci pravdu? Tím se jí mohu hluboce dotknout. Ženy jsou na tyhle věci citlivé - a já bych ji nechtěl nějak zarmoutit. Znáám ji léta jako spolupracovníci, jako kamarádku. Je to hodné děvče. Rozumíte mi? Můžete mi poradit, Jindřichu?“

Farba těkal očima po třpytném proudu, který se proplétal širokým kamenitým řečištěm.

„To jste si vybral špatného rádce, Igore. V těchto otázkách - řeknu vám upřímně,“ zrychlil hlas, „sám sobě poradit nedovedu.“

Jestli se věci mají opravdu tak, jak je vykládáte - pak se to jednoho z vás těžce dotkne. Když jí řeknete pravdu - ona to třeba po celý život trpce ponese. Když jí pravdu zamlčíte - budete v tom vy. Tak to vidím já. A kdo z vás dvou to má na sebe vzít, to vám, Igore, opravdu nemohu poradit.“

Lesep se zamyšleně zahleděl k ledovcovým štítům.

„No - uvidíme -“ v Igorově hlase znělo odevzdání. „Konec konců,“ pokrčil rameny, „já to nezavinil. Nějak to dopadne.“

Odpolední plavba je zavedla do peřejí, kde museli do rychlého proudu vyhodit všechny čtyři pařezy. Drhly o kamenité dno, vířily a pěnily vodu, ale zpomalovaly plavbu nebezpečným úsekem, kde se řeka štěpila v spleť jazyků, které se prodíraly vpřed mezi skalami a přes balvany, dávno již zaoblené věčně spěchajícím tokem.

Dan starostlivě vyhlížel vpřed a v říčním bludišti vyhledával splavnou cestu. Hovor utichl. Všichni úzkostlivě zírali vpřed. Pátravé pohledy zalétaly k nákladu, pevně připoutanému k voru. Počítali, že se plavidlo může někde prudkým nárazem roztrhnout. I na tuto možnost pamatovali. Jednotlivé součástky vysílačky, zabalené v kožených pytlích, byly spojeny vždy alespoň s jednou kládou. Plavci, kteří vsadili na teorii geografa Toreliho, předpokládali, že by je pak snáze našli na dně řeky. Plovoucí kmen na hladině by jako boje označoval místo nehody.

Ale tentokrát vše dopadlo dobře, za celou divokou plavbu peřejemi ani jednou nezachytili o překážku.

„Ani na Leně, ani na Saskatchewanu jsem neviděl lepšího voraře,“ Toreli křikl do hukotu proudu s uznáním. „Vy se v tom vyznáte, Dane, jen co je pravda.“

Vplouvali do tišiny a Dan si otřel z čela pot.

„I co! Více chvály si zaslouží moji pomocníci,“ mrkl po Farbovi a Vanovi. „Ti jsou u toho poprvé a vedli si báječně. Dnes už toho máme všichni dost,“ vydechl si, „poohlédneme se po tábořišti. Musíme se dobře připravit,“ zvedl na okamžik hlavu k obloze, „je velké dusno, kdoví, zda zase nepřijde bouřka.“

Již několikrát je překvapila bouře, ale vždy to byly prudké, avšak krátké přeháňky.

„Nu,“ usoudila Nora bezstarostně, „alespoň by se trochu ochladilo. Je opravdu k zalknutí.“

Avšak proti očekávání se toho dne bouřka nedostavila.

Na druhý den dusno zalehlo do kraje od samého rána. Slunce sálalo a v naprostém bezvětrí se nehnul ani lístek. Jen proud vzduchu, který vznikl rychlým pohybem voru, trochu chladil tváře plavců, spolu s průzračnou vodou, do níž co chvíli namáčeli ruce nebo nohy.

Odpoledne se od jihovýchodu vynořily mraky. Nejdříve bílá, roztrhaná oblaka a vzápětí temná, těžká mračna. Mezi horskými štíty se zablesklo a za malou chvíli sotva slyšitelně zadunělo. Již tu byl druhý blesk a hned poté další rozčísł oblohu. Hrom ořásl údolím s tisícínásobnou ozvěnou. Blesk za bleskem se kmital a hromobití se slilo v mohutné rachocení, v němž takřka zcela zanikaly lidské hlasy. Prudký liják bičoval rychle plovoucí vor.

„Neměli bychom přistát?“ Dan křikł z plných plic. „Nebojíte se?“

Farba pohlédl tázavě na ženy, které seděly uprostřed voru a s rozkoší vztahovaly ruce vstříc chladivému dešti.

„Ne,“ zavřtěl záporně hlavou a zahulákal: „Nehrozí nebezpečí?“

„Z bouřky ne,“ Dan odpověděl stejně hlasitě. „Ale do hodiny stoupne hladina!“

„Tak potom přistaneme!“

Dan pokývl. Soustředěně zíral kupředu a sotva znatelnými pohyby kormidla udržoval plavidlo ve středu proudu.

Mraky zcela zakryly oblohu, blesky oslepovaly a viditelnost se nápadně snížila.

„Je špatně vidět,“ křičel Dan. „Musíme ke břehu - na vhodném místě!“

Ne, tady se nedalo přistát. Skalnaté srázy, lemující řeku se oděly v pochmurný šat a v jejich lesklé šedi se zrcadlily blesky. Řeka, před chvílí ještě hravá a průzračná, se měnila v hrozebně olověný proud. Jak se prodírala skalnatou soutěskou, dále se zúžila. Z hladiny nevyčníval ani jediný balvan. Proud je na hluboké vodě rychle unášel okolo skal, které se ořášaly v hromobití.

Toreli se naklonil k Farbovu uchu.

„To je rychlost! Alespoň dvacet kilometrů za hodinu. Už jsem leckde -“

„Pozor!“ slabě k nim dolehl Danův křik. „Všechny pařezy!“

Okamžitě srazili pařezy ze zádi voru do vody.

Všichni upřeně pohlíželi vpřed.

Zpočátku neviděli nic zvláštního. Asi padesát metrů široký proud se rozbíhal přímo vpřed. Ze stran jej svíraly skály, jež padaly do vody takřka svisle. Plavci se řítili ohromným kamenným korytem, které - pojednou v intenzivním záblesku uviděli strašnou pravdu - které před nimi náhle končilo. Za ním se rozpínalo již zase široké údolí, jehož srázy však padaly někam dolů, do neznámé hlubiny.

Dvě stě metrů před nimi číhal vodopád!

Dan na okamžik bleskl pohledem nazpět. Pařezy se skutečně ponořily do vody, napjatá lana, která je držela, se třpytila ve svitu blesků, avšak pařezy neskákaly po dně, nedrhly, nebrzdily - vor plul na hluboké vodě. Nic jej nemohlo zastavit. Plavidlo se s neúprosnou rychlostí blížilo k vodopádu. Vzdálenost, jež je dělila, se smrštila na pouhých sto metrů.

Nebeský ohňostroj ozařoval osm zsinalých tváří.

Oči horečně pátraly po možnosti záchrany. Marně. Desetitisíce let vymleté skály, hladké a bez výstupků spadaly přímo do proudu.

Již jen padesát metrů od vodopádu!

Údolí, do něhož řeka padala, teď viděli jasněji. Vodopád se musel řítit do hloubky několika desítek metrů. Jaká naděje zbývala na záchranu?

Farba odtrhl od té hrůzné podívané oči. Setkal se s pohledem Nory. Vztáhl k ní ruku. Děvče mu něco říkalo, ale nerozuměl ani slova.

„Držte se!“

V nepřetržitém rachotu zuřící bouře Danův výkřik sotva zaslechli. Do dunění hromů už vpadal další temný tón - hlas burácejícího vodopádu.

Vzedmutý proud se vrhal do hlubiny s terasy, která měla tvar podkovy, prostředkem prohnuté proti proudu. Protážené kraje končily plochými skalami, na nichž by se snad člověk mohl zachytit

- kdyby se tam dostal. A to možné nebylo. Přístupné okraje měřily pouze několik metrů. A vor - již jen několik desítek metrů od propasti, nemohl prostě dosáhnout břehu. Za několik vteřin se musil s posádkou i nákladem zřítit do smrtonosné hlubiny.

Řeka, zkalená hnědým bouřkovým přívalem, se těsně nad samým vodopádem dělila na dvě části. Rozrážela ji plochá skála takřka uprostřed řeky. Dan se opíral vší silou do kormidla a se stisknutými rty, pokrčený a doširoka rozkročený, řídil plavidlo přímo na skálu, visící nad hlubinou.

Byl to zoufalý, ale jediný možný pokus o záchranu.

Ke skále zbývalo dvacet, deset metrů.

Všichni se pevně uchopili lan, jimiž byl náklad připoután. Farba levou rukou sevřel Noru pevně kolem pasu, druhou ruku zaklesl do smyčky ocelového lana. Igor se staral o Egidu.

Ozvalo se strašlivé zapraskání a prudký náraz je všechny vrhl vpřed.

První díl voru se vyhoupl na skálu, která naštěstí jen zvolna vystupovala z řeky. Na levé straně se z prámu odštěpila dvě mohutná břevna, přeskočila skalku a zmizela v propasti. Jinak vor vydržel. Vodní proud jej tiskl ke skále - pro tento okamžik byli v bezpečí. Zezadu se na vor tlačily čtyři pařezy.

Nikdo z posádky nebyl doopravdy zraněn, jen doktor klečel na kolenou a držel si nos, z něhož crčela krev. I pes byl v pořádku a tázavě pohlížel na svého pána, který stál nehybně u kormidla. Teprve po chvíli si Dan rukou utřel z čela pot.

Egida, s níž náraz smýkl na jeden z tvrdých balíků se součástmi vysílačky, se hystericky zasmála. Nora se chvěla ve Farbově náruči, Toreli a Igor zůstali klidní, rozvážní. Jen jejich bledé tváře vydávaly svědectví o prožité hrůze. Van se nezúčastněně rozhlížel, jako by se ho to netýkalo.

„Meli jsme na mále!“ křičel Toreli.

„Vážně?“ Dan na něho kose pohlédl. „Kdo by to řekl. A že nás to nenapadlo!“

Ztuhlé tváře zbrázdily první úsměvy. S pocitem úlevy pohlíželi jeden na druhého.

Obloha se vyjasňovala, bouře odcházela tak rychle, jako přišla. Doznávala na severozápadě. Hromobití utichalo a vystřídal je stejnoměrný hukot vodopádu.

Dan pozorně obešel vor a na přední části přitáhl několik lan v místech, kde se odštěpily dva kmeny. Pak usedl na hrubou bedýnku s ceritem, který Farba nasbíral u gejzíru, pohládl psa, rozevřel plechovou krabičku cigaret a s obtížemi si zapálil.

„To je teprve třetí,“ uváděl na obhajobu, „a na každého připadne aspoň deset cigaret.“

Paradoxní Zildesova starost vyloudila nové úsměvy.

„Tak to bychom měli,“ Dan mluvil hlasitě, přestože nemusel již křičet. Když stáli blízko sebe, mohli si dobře rozumět. „A co teď? Nemůžeme tu přece zůstat věčně,“ zvedl oči k Farbovi.

Vůdce expedice zpytavě pohlédl proti toku řeky.

„Co myslíte - stoupne hodně voda?“

„Řekl bych, že trochu stoupne. Ale to nám příliš vadit nebude. Snad to nadzvedne zadní část voru, ale nevěřím, že by nás příval smetl dolů.“ Očima přeměřil výšku ploché skalky. „To by hladina musela vystoupit nejméně ještě o metr. Kdepak!“

„Dostali jsme se z louže do bláta,“ konstatoval Igor.

„Tady to bláto,“ Zildes mrkl na skalku, „je mi milejší než tamta louže,“ pokynul pod vodopád, kde se pěnily spousty vody.

„Zdá se mi,“ ozval se Toreli, „že jsme v zatracené situaci. Vodopád, jak se tak dívám, je dobrých padesát metrů vysoký. K jednomu břehu máme třicet metrů, k druhému snad ještě víc. Proud je prudký, tady nad vodopádem se přeplavat nedá. Strhl by člověka do propasti. To je jasné. Co udělat? Kdyby tak byl po ruce vrtulník,“ suše se zasmál, „ale není a nebude. Musíme hledat nějaké rozumné východisko. Ale - hm - ono se řekne - už jsem leccos viděl a slyšel, ale o podobném případě nevím nic.“

Doktor přestal šňupat vodu, kterou si zastavoval krvácení.

„Kdybychom nějak dostali konec lana na břeh,“ nadhodil, „třeba na ten velký dub - pevně ho přivázali - tak už bychom nějak přeručkovali do bezpečí. Stejnou cestou bychom dostali na břeh i náklad a nakonec si přitáhli i vor.“

„Ale jak ten provaz dopravit na břeh?“ Lesep se tvářil pesimisticky.

„V jedné staré knížce jsem četl,“ vzpomněl si lékař, „jak pronásledovali jednoho kovboje, který odhalil bandu zločinců. Před ním byla hluboká rokle a za ním se už blížili ti padouši. Tak prostě hodil na druhou stranu laso, to se zachytilo na stromě a pak -“

„Umíte zacházet s lasem?“ Farba s nadějí v očích pohlédl na Dana.

„Trochu s tím zacházet umím - několikrát jsem to zkoušel - ale ještě nikdy jsem neviděl chytat do lasa strom. Divím se jen, že tamtomu hrdinovi nevadily větve. Normálně by lidem překážely. Kromě toho tu laso nemáme. Nedá se zhotovit z ledajakého provazu nebo lana. Ale řekněme, že bychom vhodnou šňůru našli. Tak potom se musíme zamyslet nad vzdáleností. Třicet metrů je na improvizované laso trochu mnoho. Ale konec konců - jistě bychom se o to pokusili. Horší je, že smyčku lasa není o co zaklesnout. Nebo snad vidíte něco vhodného? Něco takového, o čem básnil doktor?“

„Já jsem nebásnil,“ bránil se doktor. „Já to četl v knížce.“

„No tak básnil autor. Ale teď vážně - vidíte něco takového?“

Osm párů očí bedlivě pozorovalo břeh nad vodopádem.

Srázná skalní stěna říčního koryta na jednom úseku přecházela v plošinku, na níž se ze žluti divizen vypínal mohutný dub. Avšak nikde nespátřili nějaký skalní výstupek, za nějž by se smyčka lana mohla zachytit, ba ani ulomenou větev stromu, ani pařez - vůbec nic. Marně hledali cíl pro smyčku, marně metr za metrem zkoumali břeh.

„Musíme přijít na jiné řešení,“ mínil doktor. „Něco vymyslíme. To by přece byla vyložená pitomost - zemřít hlady na takové hloupé skále, když je břeh třicet metrů daleko. Hrome!“ rozohnil se, „když jsme překonali biliony kilometrů vesmírem, tak snad překonáme tady to - vždyť by to člověk pomalu přeplivl!“

Přes vážnost situace se Nora nezdržela úsměvu. Teď už byla zase zcela klidná.

„Máte pravdu, doktore. Ale co udělat?“

„Trochu potrápít mozkové závity,“ požadoval lékař.

Osm lidí se odmlčelo. Přestalo i poprchávat a na západě se znovu ukázalo sluníčko. Šaty rychle prosychaly a vystupovala z nich lehká pára. Ferdi chňapl po rackovi, který se kmitl těsně nad vorem.

Konečně se ozval Dan.

„Myslím, že máme jen tři možnosti. Jednak - pořídit jakýsi trojhák, přivázat na něj provaz a pokusit se ho zaklesnout do nějaké spáry ve skále na břehu. Jeden z nás by po provaze přeručkoval na břeh a přitáhl za sebou silné lano. Nebo se můžeme spustit vodopádem přímo dolů. Proud je tady prudký, dá se tedy očekávat, že voda neklouže po stěně, ale že letí vzduchem. Mezi proudem vody a skalní stěnou zřejmě bude mezera, kterou by se dalo sestoupit dolů.“

„Správně,“ přikývl Toreli. „Takových vodopádů jsem už viděl!“

„Kdo by se tedy spouštěl dolů by buď sklouzl po vodním proudu nebo by proudem pronikl do mezery mezi vodou a skálou. Nejspíše by se utopil, ale tak docela jisté to není. Dobrý plavec by měl naději, že se dostane na břeh. A pak je tu ještě třetí možnost: Nějak se probít alespoň třicet metrů proti proudu - tamodtud by se už dal stihnout ten kousek rovného břehu. Ovšem, je otázka, jak se dostat proti proudu. Plavat? To těžko. V kánoi by to šlo - ale my ji nemáme... A přece se pro jednu z těchto možností rozhodnout musíme. Nic jiného nám asi nezbude.“

„Vypadá to tak,“ souhlasil Farba. „Rozhodnutí však snadné nebude. Pokud jde o tu prvou možnost - hm -“ Chvíli upřeně pozoroval břeh. V záři slunce skály rychle ztrácely svůj lesk a od jejich šedi se nahoře odrážela svěží zeleň. Vzduch voněl ozónem, propast pod vodopádem zahalovala mlžná tříšť. Příroda nastavovala tu nejpřívětivější tvář - jako by chtěla osm poutníků odškodnit za prožitou hrůzu. Ale jen málo, docela málo optimismu dokázala vdechnout do jejich myslí. „Řekněme, že by se nám podařilo zaklesnout hák do skály. Pustit se po tak nejistě připevněném provaze - ne, to by bylo příliš velké riziko. Hák se může sesmeknout a pak -“ nedořekl a mávl rukou do hlubiny. „Dá se namítnout,“ pokračoval, „že odvážlivec bude připoután dalším lanem. Pak je

nebezpečí, že se při pádu roztrhne o skály. Anebo se utopí dříve, než ho vytáhneme. Také druhá možnost je dost nejistá.“

Farba povstal, opatrně pokročil k okraji skály a naklonil se nad propast. Pochybovačně sevřel rty.

„Mezi vodní clonou a skálou možná bude nějaká mezera. Řekl bych, že je to dost pravděpodobné, při této síle proudu skoro jisté. Ale jak je velká a kde je? My tam někoho spustíme a budeme spouštět nebožtíka,“ dodal tiše, tak tiše, že dunění vodopádu takřka zcela pohltilo jeho slova. „Třetí možnost vypadá nejlépe. Už proto, že se prakticky nemůže nic stát. Plavce přivážeme na provaz. Bud' urazí potřebný kus cesty proti proudu a nechá se strhnout proudem na stranu, ke břehu. Nebo mu dojdou síly a my ho provazem přitáhneme zase zpět. Ale je vůbec možné se proti takovému proudu dostat? Silně pochybuji!“

„Hm,“ Dan vložil ruku do proudu a chvíli uvažoval.

Pak uloupl z krajní klády třísku a hodil ji proti proudu.

„Možné to je,“ sledoval pohledem plující odštěpek. „Dobrý plavec se může proti proudu dostat. Asi nezbude, než abych se o to pokusil. Jiné východisko nevidím.“

„Ale já ano,“ Van se probral ze své otupělé zamlklosti.

„Jaké?“

„Abych se o to pokusil já!“

„Vy?“

„Neslyšel jste?“ Van se na Zildese vzpurně zadíval. „Co je na tom divného? Ignore,“ obrátil se k Lesepovi, „řekni jim, jak jsem tehdy přeplaval řeku tam nahoře. A bylo více vody - a studenější.“

„Přesto,“ namítal Dan, „bych myslel - jste po nemoci -“

„Nechci se vychloubat, Dane, ale myslím, že i tak jsem lepší plavec než vy. Třeba jste na to zapomněli - ale je to pravda - já jsem plaval závodně. Jestli to může někdo z nás dokázat,“ zalétl pohledem proti proudu a přeměřil vzdálenost ke břehu, „pak jsem to já. A zkusím to hned. Farba s tím jistě souhlasí.“

„Ted?“ Farba bezradně pohlédl na Dana.

„Zdá se mi,“ rozvážně radil Dan, „že bychom s tím pokusem měli počkat do zítřka. Ted' se sem žene povodňová vlna z bouřky -“

„Právě proto to musím zkusit hned,“ přerušil ho Van. „Každou minutu bude vody přibývat, do rána se přizione příval z hor a pak bychom museli den nebo dva dny čekat. A jak můžete vědět, jestli to nebyl počátek větší série bouřek? Co když začne lít jak z konve a voda vystoupí ne o metr, ale o dva? Pak by byl s námi konec.“

„Tak to zkuste,“ rozhodl Farba. „Musíte se ovšem přivázat na lano, abychom vás přitáhli, kdyby vám nestačily síly. Jinak by vás proud smetl podél skály dolů.“

„No, dobrá,“ souhlasil Van.

Vybrali tenké, ale pevné lano, asi padesát metrů dlouhé, jehož konec připevnili na Vanova bedra.

Farba pozorně dohlížel na přípravy. Prohlédl každický metr lana a přezkoušel uzly, jimiž byly jednotlivé padákové provazce spojeny. Plavec se zatím svlékl do trenýrek. Kde zůstala ta vychrtlá troska, kterou našli u gejzíru? Jeho hrudník byl teď silně vyklenut, boky úzké, na zádech a na pažích mu opět hrály svaly, nohy jako vrostlé do paluby voru. Připomínal sochu antického boha.

Geolog rychle zatěkal očima k Noře. Pohlížela na Vana upřeně a s úzkostí.

Dan přivázal volný konec lana ke středu voru, navinul si je na paži, odsunul překážející pařez za zádi voru a pokynul Vanovi.

„Máš o něj strach?“ Farba šeptl Noře a zpytavě se na ni zahleděl.

„Všichni o něj máme strach,“ hlasitě odpověděla. „A já také. Jsem jen člověk.“

Van sebou trhl. Poněkud se pootočil. Zrak upíral někam k horám a čelo svažtil v úpěnlivém vzpomínání.

„Jsem jen člověk,“ šeptem si opakoval Nořina slova.

Pootevřel ústa, jako by chtěl ještě něco říci, ale pak beze slova skočil po hlavě do vody. Vanovy osmahlé paže usilovně rozrážely proud. Ostatní se zatajeným dechem sledovali jeho boj s prudkou řekou. Jen centimetr po centimetru postupoval vpřed. Ale postupoval! Již byl dva, teď už tři metry daleko. Vanovy svalnaté paže se rytmicky vynořovaly nad hladinu a tělo se zvolna probíjelo kupředu kalným proudem, který unášel k vodopádu jehličí i drobné

větvičky, lupeny i dlouhé rákosové pruty. I větev tu plavala, ale v bezpečné vzdálenosti Vana minula.

Již měl za sebou pět metrů, již osm a stále postupoval. Jeho tempa byla pravidelná. Zdálo se jim, že tu snad ani neplave člověk, ale stroj. Ani jednou ho proud nedokázal strhnout zpět. Každým tempem získával několik cenných centimetrů. Když byl patnáct metrů daleko, Danovy a Farbovy oči se setkaly. Vypadá to dobře, říkali si pohledem. Vteřiny a minuty zapadaly do hukotu vodopádu.

Náhle Dan sevřel dlaně do trychtýře a přiložil je k ústům.

„Pozor!“

Po proudu plaval vyvrácený kmen a přímo k Vanovi. Dan který pomalu popouštěl navinuté lano, je pevněji sevřel. Slyšel vůbec Van? Snad ano, snad ne - ale o blížícím se nebezpečí věděl. Avšak nevracel se, ani nevyhýbal. Plaval stále vpřed, kmeni vstříc. Lidé na voru zatajili dech. Dan pochopil plavcův úmysl a pustil provaz, který klesl hluboko do vody.

V posledním okamžiku se Van prudce potopil a vzápětí vynořil na druhé straně kmenu, jehož větve proud už dávno olámал. Proud odnášel strom šikmo stranou mimo ponořené lano. Plavec svým manévrem ztratil dobrého půl metru, možná metr, ale již se zase neúnavně probíjel vpřed. Urazil další dva metry. Snad ještě takových šest nebo sedm metrů a může vyrazit napříč proudem ke břehu. Pak bude vyhráno. Ale blížil se další strom.

Dan opět vykřikl.

„Okamžitě zpátky!“ volal Farba.

Richard Van však neslyšel nebo nechtěl slyšet a opakoval svůj manévru. Podplul kmen, který se ježil polámanými větvemi. Sotva se však vynořil, blížila se nová překážka - strom, velikán, který se dosud větví nezbavil. Plavec zahlédl nové nebezpečí. Košatý strom se podplavat nedal a vyhnout se Van také nemohl. Otočit se a prchat zpět? Snad nechtěl a stejně by už na to bylo pozdě. Proto se chytil první silné větve a snažil se vyšvihnout na kmen. Snad chtěl pak skočit na druhou stranu a pokračovat v plavání - snad - ale pravdu se už nikdy nikdo nedověděl.

Plovoucí velikán se pod Vanovou tíhou obrátil a pohrbl jej pod sebou. Provaz, k němuž byl Van připoután, se zapletl do hustých

větví buku a člověk i obrovitý strom, pevně spojeni, se řítili k vodopádu.

Ve vzdálenosti pouhých pěti metrů od voru se strom ocitl nad propastí. Mohutný kalný proud jej téměř vyhodil do vzduchu. Na okamžik zahlédli lidské tělo, vklíněné hluboko do koruny, a pak celý ten obraz zmizel v závratné hlubině. Lano, přivázané k voru se přetrhlo jako nitka a slabý otřes rozkymácel část plavidla. Zdola zaznělo praskání větví - to mohutný buk padl do vroucího kotle pod vodopádem.

Nořiny rty se roztráslly.

Egida si zakryla tvář.

Dan bezmocně rozhodil rukama.

Doktor si tiskl pěsti na spánky.

Lesep se kousl do rtů, až mu vytryskly krůpěje krve.

Toreli vztyčil ruku, jako by chtěl zachytit mizící obraz.

Farba vykročil, zarazil se a tupě zíral do propasti, kde výhružně hučela a vztekle se pěníla rozvodněná řeka.

Kapitola 21

ŠIPKA UKAZUJE K JIHU

Dva lidské životy. Dva nenahraditelné lidské životy mám na svědomí. Co jsou mi platné výmluvy, že jsem přímo nezavinil ani Alinovu, ani Vanovu smrt? To jsou řeči! Mně byly svěřeny jejich životy, já byl za ně odpovědný - a co horšího - oni zahynout nemuseli. Alin by nezemřel, kdybych byl v průmysku nařídil postup husím pochodem, v zástupu, s Danem v čele. Ani Van nemusel zemřít, kdybych pokus odložil na pozdější dobu, až opadne velká voda. Taková je pravda - proč si ji zastírat?

A právě oni dva museli zemřít - lidé, s nimiž jsem si nerozuměl. Mezi námi byla přehrada. Nevrátili se, zahynuli - za okolností, kterým prozíravý vedoucí mohl předejít. Co si ostatní asi myslí? O mně, o mém jednání -.

Možná, že jsem docela dobrý geolog, ale zcela určitě špatný vedoucí expedice. Proč jsem tuto funkci vůbec přijal? Proč jsem netrval na tom, aby toto místo zaujal Dan? Proč? Udělal jsem chybu - to je dnes jasné. Její výsledek - ztráta dvou lidských životů. Jak se mám kapitánovi podívat do očí? Zbavím se někdy výčitek svědomí?

Farba sebou neklidně pohnul a otevřel oči. Spatřil jen pronikavou zeleň - přes obličej si položil velký navlhčený list, jenž ho chránil před žhavými poledními paprsky. Nyní mohl být spokojen, nejhorší díl cesty měli za sebou a před nimi se jasně rýsoval rychlý a bezpečný návrat k domovu - k osadě. A také by byl spokojen, kdyby se právě nyní, když nebezpečí minulo, neobjevily tíživé výčitky. Prudce, jednotvárně a vyzývavě bušily do svědomí. Právě dnes se dostavily - právě dnes, v první den, kdy se mohli s důvěrou dívat do budoucnosti.

Myšlenky se v divokém reji vracely zpátky.

Výstup - Alinova smrt v horském sedle - nalezení tří bezvládných těl u gejzíru - Nořina zpověď - jeho vlastní rozpaky - dobývání raketoplánu - bouřka - vodopád - a Vanova smrt.

Dlouho mlčky hleděli do divokých vod a teprve další den se vzchopili k novému úsilí o záchranu. Došlo na druhý z Danových návrhů. Znovu probrali zbývající možnosti.

Zachytit pomocí trojzubce lano na břehu - to by se možná při trošce trpělivosti podařilo, ale kdo zaručí, že se zatížené lano neuvolní?

„Nedá se nic dělat,“ Dan konečně uzavřel debatu, „než se pokusit proniknout přímo vodopádem. Nebo snad někdo vidí nějaké jiné východisko?“ Ne. Nikdo neměl lepší radu.

Celý den promýšleli všechny podrobnosti chystaného pokusu a hovořili o nich ještě dlouho do noci, kterou opět strávili v nepohodlí na voru nad dunícím vodopádem. Ze tmy na březích se ozýval řev dravců, ale nevěnovali mu valnou pozornost. Na skalnatém ostrůvku uprostřed řeky se cítili bezpečni. „Alespoň k něčemu je to tady dobré,“ podotkl trpce Igor.

Časně zrána přikročili k práci.

Pilkou, která byla v soupravě náradí z raketoplánu, odřízli z voru vhodnou kládu. Získané břevno mělo představovat kladku, která zabrání odírání lana o skálu, až je budou spouštět do hlubiny. Vybrali dvě lana, jedno silné, téměř sto metrů dlouhé, na němž se měl Dan ponořit do vodopádu, a druhé slabší, o polovinu kratší, jímž měl signalizovat nahoru pokyny. Nakonec se domluvili a několikrát zopakovali signály: zastavit, dále spouštět, táhnout nahoru pomalu, táhnout nahoru rychle, všechno v pořádku. Pak se Dan bez rozloučení, s plně nadechnutými plícemi, ponořil do vodního proudu.

Lesep, doktor Kalek a Toreli, kteří odvážlivce spouštěli, vydechli překvapením a napjali svaly: silný proud znásobil tíhu Danova těla. Farba lehce propouštěl rukama tenké lano a očekával znamení. Oči upíral na silný provaz, na němž si ve dvoumetrových vzdálenostech udělali značky. Dva - čtyři - šest metrů hluboko spustili Dana, když ucítil první znamení.

„Zastavit!“

Lano se přestalo pohybovat a Farba napjatě čekal. Za dvě vteřiny následovalo další znamení.

„Všechno v pořádku,“ ulehčené vydechl. „To by mohlo znamenat, že pronikl clonou vody a je teď těsně u skály.“

Chvíli mlčky čekali.

„Dále spouštět!“

Deset - dvanáct - čtrnáct - v osmnácti metrech Dan znovu signalizoval zastavit a vzápětí: všechno v pořádku.

A zase klouzalo lano do hlubiny.

Čtyřicet dva - čtyřicet čtyři - čtyřicet šest metrů.

„Zastavit!“

Krátce nato následovalo hlášení ‚všechno v pořádku‘ a pak deset pravidelných trhnutí. Dosud napjaté lano se poněkud uvolnilo a silný proud s ním začal pohazovat.

Zildes stanul na pevné půdě pod vodopádem!

Několik dalších minut se vleklo nekonečně. Nora s Egidou ležely na okraji skaliska nad vodní clonou a pátraly očima v hlubině i na březích. Pod nimi v obrovském kotli vířila voda, aby pokryta bělostným kobercem pěny, se vydala dále už volným řečištěm. Hukotem vodopádu pojednou pronikl jásavý Egidin výkřik.

Dan pod hradbou vodopádu proklouzl ke břehu a namáhavě se drápal po kamenech nahoru. Dobrých deset minut nepohnutě odpočíval mimo dosah vody, než se začal po kamenité stráni šplhat ke konci terasy, z níž se řeka řítí do hlubiny.

Postupoval docela pomalu - vláčel těžké lano. Dravý proud je v malomocném vzteku rval - ale marně.

„Půjde to,“ Nora vzrušeně vydechla. „Máme vyhráno!“

Za půl hodiny stanul Zildes naproti na břehu a napnul lano. Pomalu se vyhouplo z řeky - vor měl bezpečné spojení s pevninou. Dan přivázel lano k dubu, ale celý den trvalo, než dostali náklad na břeh. Jednotlivé balíky posouvali po laně a na břehu je skládali na hromadu. Stejnou cestou se dostalo do bezpečí šest trosečníků a na skále už zbyl jen holý vor. Avšak i ten se pokusili zachránit. Odvázali provaz a vykročili několik desítek metrů proti proudu, kde lano znovu zajistili. Nakonec s vypětím všech sil strhli vor do vody a přes zuřivý odpor řeky jej pomocí dalšího provazu bez úhony přitáhli ke břehu.

„I hrome!“ zpocený doktor usedl na vyhřátý kámen a otíral si lysou lebku. „Takhle jsem se už dávno nenadřel!“

„To víte,“ ušklíbl se Toreli, „takový vor je těžší než injekční stříkačka. Konečně aspoň víte, jak bývalo vašim hrdinům z knížek.“

„Jednou jsem četl -“ začal doktor, ale geograf mávl rukou.

Práce ještě neskončila. Bylo nutné všechnu výstroj přenést ke klidné vodě pod vodopádem, rozebrat vor, přestěhovat a znovu sestavit. Ale i to se podařilo. Zachránili vše, do posledního lana, do posledního hřebíku.

Zachránili vše, až na život člověka, který se pro ně pro všechny obětoval.

Pátý den po havárii se na zpěněné hladině kolébal nově sestavený vor a příštího rána odrazili.

Sluneční paprsky se opíraly do vodní clony, která s výše padesáti metrů padala do propasti. Ze zpěněné řeky jako lehký oblak vystupovala vodní tříšť, kterou svěží vánek nesl do údolí. Drobné kapičky smáčely stromy, skály, vor i tváře prvních lidí, kteří spatřili toto hrůzné a přece jen divukrásné místo v klínu hor.

„Na toto místo nezapomeneme nikdy -“ zašeptala Nora.

Její zrak mimoděk zatékal po proudu. Tady někde před šesti dny - A snad ještě tu kdesi pod hladinou odpočívá Van. Možná, že voda ho unáší, pluje napřed - a vor -.

Zařala rty. Násilím odváděla myšlenky jinam.

Sami ještě neměli vyhráno. Zlomyslná, zákeřná řeka nerada pouštěla jistou kořist. Vor se namáhavě probíjel dvěma zpěněnými úseky řvoucích peřejí. Soutěska, kterou se řeka stáčela k jihu a prodírala se už poměrně nízkým hřbetem do roviny - byla bránou do pekla. Několikrát zadržli o kámen, jindy se rozzuřené vlny přelily přes vor - ale nakonec přece jen šťastně vypluli na tiché vody.

A pak - pak se před nimi jako vytoužený cíl objevila volná řeka, obklopená mírně zvlněnou pahorkatinou a dále už jen rovinou. Za sebou měli nejen Vanův vodopád, nejen rozběsněné peřeje, ale i hrozivý horský masív.

Poslední červencové dny, plné horké vůně z nedohledných luk, přinesly příjemné překvapení. Široká stuha řeky pojímala zleva další velký přítok a začínala se pomalu stáčet k jihozápadu.

Nebylo již pochyb - Toto Toreli měl pravdu, jeho teorie se potvrdila. Plavili se po Velké řece a geograf nestačil přijímat blahopřání.

„A nyní přímo domů,“ Farba si ulehčeně oddechl, „do osady.“

„A tam?“ Nora na něho pohlédla s otazníkem v modrých očích.

„Tam -?“ vůdce expedice přejel zrakem ubíhající břehy. „Nu - tam bude všechno lepší. Všechno -“

Egida se při těch slovech pátravě zadívala na Igora, ale ten strnule zíral po proudu.

Cesta nyní ubíhala pomalu, ale v bezpečí a v poměrném pohodlí. Široký, mohutný, líný proud kolébal vorem a poháněl ho kupředu. Břehy lemovala vysoká tráva savany, jinde rámovaly řeku hvozdy, jimiž se klikatily k vodě stezky, prošlapané zvěří. Občas krajinu zdobily skalky a oblé kopce s čepičkami lesů na temenech.

Srpen se ohlásil ranními mlhami. Dny se již vůčihledě krátily a slunce každým dnem časněji klesalo do fialového oparu.

Vor mohl teď spolehlivě řídit jeden jediný muž. Stejně neměl mnoho na práci. Občasný mírný pohyb kormidlem udržel bezpečně plavidlo uprostřed proudu. Ojediněle obeplouvali ostrovy, ježaté rákosím, v němž spočívaly tlející kmeny naplavených stromů. Někdy se veletok rozbíhal do ramen, která svou sítí obepínala pestrou mozaiku ostrovů a ostrůvků. Slepá ramena vytvářela tiché, prohřáté tůně, kde hnízdila mračna vodního ptactva, od protáhlých čápů až po drobné ledňáčky.

Řeka představovala hlavní zdroj obživy. Stačilo vhodit udici do vody a zakrátko se na konci šňůry třepotal úlovek. Dravé ryby, podobné štikám, čeřily hladinu, v prohřáté vodě na mělčinách se hemžila drobtina, při pohledu dolů do hloubky se někdy mihlo tmavé tělo úhoře.

„Sem budou rybáři jednou pořádat zájezdy,“ usoudil Toreli.

Veletok sedmi pozemšťanům ukazoval vskutku mnohotvárnou tvář. Velebně se valil širokým údolím, vroubeným na severu hradbou velehor s věčně bílými hřebeny a na jihu modravými srázy Jižního pohoří. Míjeli lučiny, pralesy, řídké lesíky - jen písčitých břehů bylo málo. A právě taková místa, kde mírně vzestupný břeh, zvlněný malými dunami naplaveného písku splýval s hladinou, vyhledávali k

přenocování nejraději. Pláže jim zajišťovaly široký rozhled, ihned odhalily plížíci se šelmu a nebyl tu obtížný hmyz. Písek dlouho udržoval teplo dne a vždy se našlo několik větších kamenů, které posloužily při stavbě ohniště a za sedátka k táboráku.

Srpen se přehoupl do druhé poloviny, když odpoledne dorazili k široké písčíně. Dlouhým jazykem zabíhala do proudu, kde končila skalkou, do hladka omletou povodňovými přívaly. Plochy, pokryté oblázky nebo balvany, se střídaly s plážemi jemného písku.

„To je skvělé místo,“ prohodil Farba. „Tady bychom mohli zůstat na noc - co říkáte, Dane?“

„Hm,“ Zildes pohlédl k slunci. „Ještě je dost brzy, ale stěží bychom do večera lepší místo našli.“

Pohnul kormidlem a vor se začal blížit ke břehu, kde ho pevně připoutali ke skalce.

Tábornická zručnost jim už dávno pronikla do krve. Za okamžik planul oheň k přípravě jídla a kolem vyrostly plátěné stěny, jež měly chránit před chladnějším nočním větrem. Oranžové plátno z rezervních padáků sice pronikavě kontrastovalo s přírodními barvami okolí, ale jim sloužilo dobře. Déšť nehrozil a stavbou střechy se proto nezdržovali. Spánek v kožešinách pod širým nebem byl příjemný a pod hvězdnatou oblohou se krásně usínalo.

„Tamhle je Slunce,“ ukazovala Nora na jednu z třepotajících se hvězdiček.

„Světlo, které teď vidíme,“ přemítal Igor, „vyrazilo na cestu před jedenácti lety. Copak se tam za tu dobu asi událo?“

„Na Slunci?“ divil se Zildes.

Do noci zazněl tichý smích.

Pak se rozhostilo ticho. Jen strážný si krátil čas přecházením. Osm kroků tam a osm zase zpět.

Ráno po snídani Farba povstal, nastavil tvář vycházejícímu slunci, vztyčil ruce a dlouze se protáhl.

„Vypadáte jako pohanský velekněz dávných dob,“ zasmála se Egida.

Farba s mohutným vydechnutím připažil.

„Kdepak by se vzali na Tercii pohanští velekněží! Tady zní to slovo cize.“

„Kdož ví,“ Dan pokrčil rameny a Farba na něho pátravě pohlédl.

„Co tím chcete říci?“

„No a -?“

Dan neodpovídal, ale vedl je ještě asi padesát kroků.

„Nevidíte tady nic zvláštního?“

Toreli překvapeně hvízdal. Sledovali směr jeho pohledu. Na písčité půdě leželo několik velkých balvanů, které tvořily obrys přesného čtverce.

„Naprosto pravidelný čtverec!“ divil se užasle Lesep. „Kde se to tu mohlo vzít? To postavili naši z osady?“

„Ne, to není dílo naší výpravy,“ Dan stále hleděl zamyšleně k čtverci. „Kde se to tu vzalo - to bychom také rádi věděli. My,“ pohodil hlavou k Farbovi a Torelimu, „my jsme už zbytky takového čtverce viděli tam daleko na jihu. Za tím pohořím,“ mávl rukou někam za levý břeh. „Také ležely na břehu a také na písčíně. Není ta shoda trochu nápadná?“

„Už jsem ledacos zažil,“ Toreli kroutil hlavou, „ale opravdu si na nic podivnějšího nemohu vzpomenout.“

„Nemůže jít o náhodu, že ne?“ nadhodila Nora.

„Vyloučeno. O tom jsme už tehdy přemýšleli,“ řekl Farba.

„Naprosto a zcela vyloučeno,“ geograf Toreli krčil čelo.

„Ale pak -“ Nora se odmlčela, jako by se zalekla svých myšlenek.

„Nu!“ Farba na ni povzbudivě pohlédl.

„Ale pak to znamená, že tu existují rozumní tvorové - nějakí lidé.“

„Kdyby tu někde nablízku byli rozumní tvorové, tak nás už asi dávno našli. Při svých toulkách by na nás přece museli narazit! Odtud zbývá do osady jen takových pět dní cesty. To není žádná velká vzdálenost.“

„Ale co když tady inteligentní tvorové byli,“ Nora zaujatě pohlížela na čtverec, „třeba lidé,“ dodala takřka šeptem, „ale už tu nejsou -“

Na písčíně se rozhostilo ticho. Ferdi pomalu obcházel kameny a nedůvěřivě věřil. Vypadalo to, jako by se i pes podívoval té záhadě.

„Ale už tu nejsou...“ opakoval mechanicky Toreli.

Myšlenky všech zaletěly k posádce Astronu. Co když tu nějak přistáli, postavili tyto čtverce a potom -

Nikdo se však neodvážil tuto fantastickou domněnku vyslovit hlasitě.

„No dobře,“ řekl konečně Dan. „Dejme tomu. Ale jaký smysl by měl ten čtverec? Proč ne třeba trojúhelník nebo kosodélník? Co tím chce kdo říci? Už tehdy jsme si s tím dost nalámali hlavy a k ničemu rozumnému jsme nepřišli.“

„Nemohou to být základy nějaké chaty, stanu nebo čehosi podobného?“ Igor s otazníkem v očích hleděl k zemi. „Ne?“

Dan se zatvářil dosti skepticky.

„To se mi nezdá. Chybí tu stopy po základech. A kdo by stavěl chatu pod záplavovou čarou? Rok co rok by ho voda vyhnala. Na mne to spíše dělá - ovšem - to je těžké - těch kamenů je málo - vlastně jen v rozích -“

„Co to na vás dělá?“ V Toreliho hlase zněla netrpělivost.

„Dojem, že jde spíše o zbytek nějaké nádrže, bazénu nebo něčeho podobného. Ale ne na vodu. Pevná zídka to určitě nebyla.“

„Něco mi napadá!“ Toreliho tmavé oči se zatřpytily. „V jednom kraji v Istrii jsou zvláštní zemědělské podmínky. Ta trocha úrodné půdy je tam soustředěna do zcela malých ploch uprostřed prohlubní. Vypadají jako nehluboké krátery. Na těch několika čtverečních metrech nemůže být mnoho půdy, ale je velmi úrodná. Zemědělci každé to políčko ohradili zídkou z volně kladených kamenů - aby jim vítr neroznášel půdu. Ovšem, ty ohraničené plochy mají rozmanitý tvar - nepamatuji se, že bych tam viděl přesný čtverec, ale je to dost možné. Pravda, dnes se tam už leccos změnilo, ale -“

„Tady nemůže jít o políčko,“ netrpělivý Lesepův hlas přerušil geografa. „Kdo by chtěl na písčíně u řeky co pěstovat? Kdo? Co? Proč právě zde? Všude kolem je habaděj úrodné půdy. Tady na písku by se vyplatila leda farma na želví vejce.“

„Měli bychom se trochu rozhlédnout po okolí,“ soudil Farba. „To je zajímavý nález a my se musíme pokusit jej vysvětlit. I za cenu, že se pár hodin zdržíme.“

Břeh za písčinou byl rovný a poměrně přehledný. Do daleka se prostírala savana, prohozená shluky křovin a malými háji. A hned na počátku travnatého pásu, pár kroků od písčiny, našli další čtverec, ale ještě jasnější a tím podivnější, než ten prvý. Nízké, sotva půlmetrové zídky, ale dobře tři metry široké, lemovaly čtverec o straně v délce čtyř metrů. A prohlubeň, kterou čtverec vytvořil, byla naplněna velkými úlomky slídy.

Mlčky a udiveně pozorovali zvláštní nález.

„Co by to -“ Lesep udiveně kroutil hlavou a přimhouřil oči. Jak sluneční paprsky dopadaly na slídové plošky, leskly se oslňujícím třpytem.

„Tady máte tu želví farmu,“ suše se zasmál Dan a mrkl na Lesepa. „A nebo políčko,“ kývl na Toreliho.

„Záhady a tajemství - to je moje!“ mumlal doktor Kalek. „Ale na něco tak podivného jsem ještě nenarazil. A že jsem už přečetl hezkých pár knížek!“

Roztáhli se trochu do stran a pokračovali v pátrání.

„Další čtverec,“ křičel doktor Kalek, který krácel uprostřed.

Ve dvou hodinách našli ještě čtyřicet podobných čtverců. Každý byl obklopen nízkou zídkou a ve všech se třpytila nalámaná slída.

„To jsem opravdu blázen!“ Dan si vzdychl. „Jaký to má smysl? Ať už to udělali lidé z Astronu - pokud zde přistáli - nebo nějaké zdejší bytosti - vždyť je to nesmyslné počínání!“

„Vy si všichni libujete,“ vytkla jim Egida, „když můžete věci pitvat zblízka. Schází vám pohled z odstup,“ po straně bleskla pohledem po Farbovi, „a třeba i teď by vám -“

„Odstup!“ Toreli přímo vykřikl. „Odstup! Ano, to je ono! Egido - vy jste zlaté děvče! Ano. Ta věc chce odstup - a pak je samozřejmá, srozumitelná pro každého! Jasná na první pohled!“

Sklonil se nad papír, do něhož zakresloval polohy jednotlivých čtverců.

„Takové to tedy je!“ užasl po malé chvilce. „Pohleďte!“ geograf spojil jednotlivé čtverce silnou čarou. Napjatě hleděli na obrazec šipky, která směřovala k Jižnímu pohoří.

„Tedy znamení, ukazatel směru,“ zvedl obočí Farba. „Ale proč tak nepřehledný?“

„Už tomu rozumím!“ Lesep překvapeně vydechl. „Znamení pro letce! Ta šipka přece musí být patrná i z velkých výšek. Měří jistě přes kilometr. Okamžitě bude nápadná na každém leteckém snímku - těžko ujde zrakům pilota. Proto je tam slída - lesklá, jiskřící. Ale to pak opravdu znamená,“ Igor se zmateně rozhlédl po svých společnících, „že posádka Astronu přistála na Tercii. Zřejmě postavili několik takových znamení - při březích řek. To je pochopitelné, vždyť řeka láká oko každého letce. Hroty šipek nejspíše směřují k jejich táboru. Posádka Astronu tedy skutečně přistála! Jinak si to nelze vysvětlit!“

„To nemůžete tak jistě tvrdit,“ namítla Egida.

Lesep na ni tázavě pohlédl.

„Nemáte žádný důkaz, že znamení udělali právě lidé z Astronu. Co když tu přistáli inteligentní tvorové z nějaké jiné, nám třeba neznámé planety bůhví odkud - a znamení jsou jejich dílem -“

„Třeba hned ze sousední Kvarty,“ nadhodila Nora.

„Něco na tom může být,“ souhlasil Toreli. „To by nám vysvětlilo, proč jsme se s nimi nesetkali. Přistáli zde, nějaký čas tu žili a postavili znamení. Nějací jiní sem zatím pro ně přiletěli, pomocí značek je našli a všichni se vrátili domů. To se docela dobře mohlo stát. Co myslíte - Jindřichu?“

„Cožpak - vyloučit se to nedá. Zní to ovšem dost neuvěřitelně. Je to přitažené za vlasy, důkladně přitažené. Proč by všichni odletěli? Proč bychom po nich nenašli jiné stopy - zbytky osady, tábořiště, přistávací plochy?“ Přemítavě se rozhlížel krajem. „Dane - jak je tomu asi dlouho, co byly ty čtverce postaveny? Je možné to nějak odhadnout - alespoň přibližně?“

„Těžko říci,“ váhal. „Ale počkejte,“ vzpomenu si náhle, „něco mi napadlo.“ Rozběhl se zpět k nejbližším čtvercům a za chvíli se vrátil s náručí malých břízek. „Uchytily se tam na těch zídkách,“ počítal léta na hladkých řezech. „Nejstarší je sedmiletá. Musíme

ovšem počítat s tím, že nějaký čas trvalo, než se na zídkách nashromáždilo trochu prsti a uchytilo se semínko. Řekl bych, že ty čtverce jsou osm až devět let staré.“

Překvapeně na sebe pohlédli.

„To by odpovídalo přistání Astronu. Na podzim tomu bude deset let, kdy vyslal poslední zprávu - onu nedokončenou zprávu.“

„Zajímavá věc! Měli bychom to ještě obhlédnout kolem,“ navrhl doktor Kalek. „Vzpomínám si na jednu zajímavou knížku -“

„Můžeme se ještě rozhlédnout, to ano,“ přerušil ho Farba. „Ale ne dlouho. Dnes zde zůstaneme, ale zítra musíme vyrazit.“

„Ale -“ namítal Toreli.

„Nezapomeňte, že vezeme součásti pro vysílačku,“ Farba kývl k voru. „Den, který bychom nyní ztratili, by nám mohl velmi chybět. Za takový rok a půl musíme vyslat varovnou zprávu druhé Astrid. Ne,“ připojil vážně, „nemáme právo se zdržovat. Konečně - vždyť sem můžeme vyslat zvláštní výpravu, která by znamení důkladněji prozkoumala.“

Další pátrání bylo již zcela bezvýsledné. Nenalezli už vůbec nic, jen v prvním čtverci na písčíně vyhrabali mezi kameny několik úlomků slídy. Zřejmě byl i tento čtverec vystlán jiskřivým kobercem, ale slídu již odplavily povodně.

„Jedna věc mi není ještě jasná,“ Egida zamyšleně pohlížela na kameny, seřazené do čtverce. „Proč tamty,“ pohodila hlavou k savaně, „mají tak široké zdi a tady ten na břehu ne? Nebo je také voda rozmetala a menší kameny odplavila?“

„Voda je jistě poškodila,“ soudil Dan, „to se dá předpokládat. Ale řekl bych, že tady na písku široké zdi vůbec nebyly. Takové zdi mají nejspíše dvojí účel. Jsou ze světlého kamene a v zeleni tvoří dobře viditelný rámec čtverce. Vedle toho chránily slídovou plochu před nápořem trávy, která by ji zakryla a prorostla. Je div, že přesto slídu nezarostla. Zatím si to nedovedu dost dobře vysvětlit. Taková bujná vegetace - a že by neprorazila vrstvu slídy?“

„Mohli půdu vydláždit nebo posolit či jinak znehodnotit,“ připomněl Toreli.

„To je možné,“ přikývl Dan.

U táborového ohně a pak znovu na lůžkách, vystlaných trávou a kožešinami, rozebírali záhadu ze všech stran. Neshodli se však na plně vyhovujícím a logickém řešení. Každé z nich mělo své slabiny a vyznívalo příliš fantasticky, neuvěřitelně a nemožně.

„Budeme mít přes zimu o čem přemýšlet. Myslím, že se v osadě o ničem jiném mluvit nebude,“ řekl na závěr Toreli. „A kdoví, zda to dokážeme vysvětlit - prozatím.“

Kapitola 22

VÝSTŘEL Z BAŽIN

S východem slunce odrazil vor od písčiny, poznamenané tajemnou šipkou.

Čekal je jeden z horkých dní, jaký ani teď, v pokročilém létě, nebyl zvláštností. Průzračný vzduch přibližoval zasněžené hřbety velehor i namodralé hřebeny Jižního pohoří. Zato nejbližší okolí zůstávalo skryto - rozhled zacláněly vysoké břehy, lemované křovinami nebo hradbou stromů. Jen ojediněle se savana protlačila až k samému břehu.

Odpoledne se charakter krajiny změnil. Lučina ustoupila neprostupnému pralesu. Jen stezky, vyšlapané zvěří na cestě k napajedlům, rozdělovaly houšť rostlinstva. Břehy čím dál tím více klesaly, měnily se v bahnité pruhy země, rozeklály je tiché tůně, pokryté lekníny a obehnané vysokým, sytě zeleným kapradím.

„Nevím, jak to bude s noclehem,“ Dan se starostlivě rozhlížel po obou březích. „Tady můžeme stěží očekávat suchou písčinu.“

„Ještě uvidíme,“ doufal Farba. „Třeba se najde někde dále -“

Avšak marně vyhlíželi místo pro tábor, ráz krajiny se neměnil. Stíny se už položily přes širou hladinu Velké řeky a stále hledali marně.

„Nedá se nic dělat,“ mračil se Dan. „Potmě nemůžeme pokračovat v cestě. Měsíce teď vycházejí až k ránu. Nevíme, kde na nás číhá nějaká skála. Musíme tábořit někde tady.“

„Safra,“ doktor Kalek se škrábal za ušima, „moc vesele to tu nevypadá. Být to na Zemi, tak bych celou noc nezamhouřil oko. To je jak dělané pro prchající psance. To jsem jednou četl o jednom desperádu - no, pravda, Postrach pustiny se to jmenovalo - takový -“

„Tak pozor! Tady přistaneme!“ Dan ho neuctivě přerušil ve výkladu. „Připravte lano!“

Netrvalo dlouho a vor se lehce houpal ve vzdálenosti necelých dvou metrů od břehu, lany připoután k nejbližším kmenům. Ty dva

metry se daly snadno přeskočit, avšak nohy se hluboko bořily do půdy a šlápoty se ihned plnily špinavou vodou.

Nahoře v horách si zvykli na zcela jinou tvář pralesa. Mezi lesními velikány tam práchnivěly mohutné kmeny, Pokryté mechem a obklopené křovinami. Prales u Velké řeky byl mnohem temnější, hustý, mokrý a kořeny stromů dusilo vysoké kapradí. Zelené vlhké přítí působilo odpudivě, z šera jako by přímo vystupovala hrozba čehosi záludného, zlomyslného.

„Tady budeme tábořit?“ protáhl Toreli a v jeho hlase neznělo právě nadšení. „V pralese?“

Dan potřásl hlavou.

„Ne,“ lehce přeskočil na břeh a kontroloval uzly na lanech. „Ferdí by tím také nebyl nadšen,“ letmo ukázal na psa, kterému se ježila srst na hřbetě, zhluboka vrčel a nedůvěřivě sál pachy pralesa. „Zůstaneme na voru. Moc pohodlné to nebude, ale zato rozumné. Nic jiného se nedá dělat.“

„A oheň?“ Nora se mimoděk schoulila do oranžové halenky vlastního střihu a výroby, ačkoliv noční chlad byl ještě daleko.

„Rozděláme oheň na voru.“

„Na voru?“ lékař překvapeně zvedl obočí. „Vždyť nám shoří! A plavat odtud kraulem do osady - na to nemám ani pomyšlení!“

„Nějak to vyřešíme. Pořádíme si jílové ohniště. Ostatně, to jsme mohli udělat už dávno a vařit po cestě.“ Dan si rozpačitě zamnul bradu. „Nu co,“ pohodil ramenem. „Teď už je na lítost pozdě.“

Ani táborák na závětrném konci voru nedodal tábořišti útulnosti. Zarudlé plameny na jedné straně osvětlovaly širokou a jednotvárně šeptající hladinu veletoku, únavnou a mlčenlivou, na druhé straně hradbu pralesa, hrozebnou a plnou tajemných zvuků. Neklidný ovčák nespustil oči z lesních hlubin a nepřetržitě vrčel, tiše, avšak důrazně, výhružně.

„Co tam může být?“ Lesep pohlédl k pralesu.

„Něco jiného než kdekoli jinde,“ Dan Zildes na okamžik zvedl oči od večere. „Cítí něco nového. Ale co - to nevím. Tak dobře si zase s Ferdím nerozumíme. Na Zemi bych soudil, že cítí člověka. Tady to snad není možné. Asi větrí nějakou opici. Ale že by byly tak daleko na severu? Nebo jsou tu opravdu lidé?“

„Vždyť nejsme tak daleko, aby tu nemohly být,“ namítal Toreli. „Subtropické pásmo začíná hned na druhé straně Jižního pohoří. Tam jsme opice na vlastní oči viděli. Proč by se některá nemohla zatoulat až sem? To přece není nic nemožného.“

„Dobře, že jsme s sebou vzali na Tercii psy,“ Egida vztáhla ruku a lehce pohládila Ferdiho, který se zachvěl, ale neodvrátil oči od hlubin pralesa. „Už nám prokázali mnoho cenných služeb.“

„Copak je asi s Golou?“ vzpomněl si Dan. „Když jsme odjížděli, čekala štěňata. Co myslíte, doktore,“ dodal trochu úzkostlivě, „dopadlo to dobře?“

„Samozřejmě. Nemějte obav, fenka je v dobrých rukou. Mohu si domyslit, že jí Paldy pelech vystlal persiánem.“

„Má psy rád,“ přisvědčil Dan. „Správný chlapík. Škoda, že se dal k novinám, mohlo z něho něco být.“

„Každý je svým způsobem užitečný, když svou práci koná pořádně,“ filosofoval doktor. „I novinář. Víte - strašně rád čtu napínavé reportáže. Škoda jen, že Paldy přišel o kameru. To by byly obrázky! To by byl film! Lidé by se na Tercii jen hrnuli.“

„To by ovšem z filmu musel leccos vypustit,“ suše prohodil Farba. „Třeba boj se šavlozubým tygrem. Nebo obraz, jaký se nám naskytl u gejzíru, a scénu u vodopádu. Takové záběry by tuze nelákaly, to mi věřte!“

„Myslíte,“ Nora vzhledla od šálku šípkového čaje, „že jednou lidé Tercii opravdu osídlí?“

„Zcela určitě - jestli se nám podaří varovat druhou Astrid. Jinak,“ Farba pokrčil rameny, „až kdoví kdy. Pochybuji, že by se lidé počtvrté pokusili dosáhnout planety, u níž tři kosmické lodě ztroskotaly. Ale doufejme, že všechno dobře dopadne a že otevřeme cestu dalším výpravám.“

Doktor Kalek se zachumlával do kožešin a s hekáním si hledal vhodnější polohu na tvrdých kmenech voru.

„Takhle by žádný správný zálesák nemohl tábořit,“ bručel nespokojeně. „Osvětlení na voru - nepřítel se může ve tmě plížit pralesem i po vodě.“

„Jděte - jak by se plížil po řece?“ namítl Dan. „Tot' se ví, že to zde není ideální. Ale co dělat? Dravci se sem neodváží a lidé tu nejsou. Po vodě se určitě nic nepřiplíží, to mi věřte.“

Děvčata si něco šeptala a tiše se smála do kožešin. Za chvíli se na voru rozhostil klid. Jen Farba s Torelim bděli. Seděli mlčky u ohně a občas pohlédli na psa. Ferdi měl neklidné spaní. Neustále se probouzel, vrčel a světélkující oči zlobně upíral do neprostupných stínů vlhkého pralesa.

K ránu je probudil divoký štěkot.

Obloha již šedla rodícím se dnem, hvězdy se ztrácely, na východě se objevovaly první růžové záblesky, avšak v pralese dosud vládla temnota.

Pes stál na samém okraji voru a cenil tesáky ke břehu.

Poslední hlídku měli doktor Kalek a Lesep. Doktor, s puškou na řemeni přes rameno, napjatě zíral do přítmi pralesa.

„Viděl jsem tam nějaký pohyb!“ snažil se překřičet zuřivý štěkot psa. „Něco jsem zahlédl. Možná hrocha nebo nosorožce.“

„Kde by se vzal v pralese nosorožec?“ Dan ospale zazíval. „Vždyť by se v tom bahně utopil. Asi -“

Nedořekl.

Z černých stínů hlubokého lesa vylétl šíp, roztrhl Farbův rukáv, zabodl se těžkým hrotem do bedny a jeho konec se rozkmital. Ve vteřině ticha bylo slyšet, že bzučí jako rozzuřený sršeň.

Šíp se ještě nepřestal chvět, když doktor dokázal, že je muž činu. Rychle sáhl po pušce a strhl ji s ramene. Sklouzl však po navlhlem okraji voru. Ještě než se nad doktorovým tělem zavřela řeka, pes se znovu zuřivě rozštěkal.

Pružně přeskočil dvoumetrový pás vody a v minutě ho pohltit prales.

Asi dvacet vteřin zněl vzdalující se štěkot Ferdiho. Pojednou zmlkl a změnil se v zachroptění.

Ale to už v zelené cloně s oštěpem v ruce zmizel Dan, když předtím jediným hmatem vylovil z řeky doktora a vytáhl ho na vor. Lékař rozzlobeně vyprskával říční vodu.

„Měl - měl jsem tušení -“ lapal po dechu.

Ticho bylo rušeno jen Danovými kročejemi, které postupně slábly.

Farba se držel za zraněnou paži, doktor stál s otevřenými ještě ústy, oči obou žen se nemohly odtrhnout od šípu, který již nehybně trčel v bedně. Toreli s Lesepelem na sebe tázavě hleděli.

„Měl byste vylovit tu pušku -“ zašeptal Lesepe. Kývl na geografa a sám se chopil luku. „Umím s tím zacházet,“ pružným skokem se přenesl na břeh. Hustá kapradinová clona se zavřela za druhým mužem.

Toreli statečně lovil ztracenou pušku. Třikrát se potopil, než ji konečně vynesl na světlo. Na východě se už mezitím rozhořely červánky, nad vodou se převalovaly jemné závoje bílé mlhy, tmavá kulisa pralesa se rozpadala na jednotlivé kmeny, shluky křovin a kapradin. Na břehu řeky se táhly stopy, které tu zanechali pes a dva muži. A ještě někdo nebo něco. Co? Kdo? Kdo zde na Tercii mohl vystřelit šíp?

Doktor skákal po jedné noze a vytřepával si z uší vodu. „Kdo to mohl - kdo to k čertu mohl po nás střílet?“ mručel udiveně tlumeným hlasem.

Toreli zatím zběžně očistil pušku od bahna, do něhož se zabořila, a z hlavně vykapal vodu.

„V pořádku,“ přikývl spokojeně. „Podívám se za nimi - nemohou být daleko. Už jsem leccos viděl, ale tohle - no, já jim zatopím,“ rukou pohrozil k hradbě lesa.

Chystal se skočit na břeh.

„Toreli,“ zadržel ho Farba. „Raději, abyste tu zůstal, ne?“ Studený Farbův hlas zněl rozkazovacím tónem. „Jeden za druhým bychom mohli zmizet v pralese - jako v té pohádce o lištičkách. Buďte ve střehu a vy, doktore, snad abyste nechal toho tancování a podíval se mi na paži. Teče mi z té rány krev.“

Doktor se sklonil k Farbově paži, odhrnul rukáv a zkoumal ránu.

„Vy toho naděláte! Je to nepatrné škrábnutí.“

„Nemohl být šíp otráven?“ V Nořině hlase se tajila úzkost. „Slyšela jsem, že i na Zemi -“

„To je pravda,“ přisvědčil Toreli. „Třeba na Amazonce - Indiáni tam šípy napouštěli smrtelnými jedy. I jinde. Sám jsem takový šíp držel v ruce. Na pohled se jinak nelišil tady od toho.“

„Kde by se tu vzali Indiáni?“ zahučel Farba, ale pot mu pokrýval čelo.

„A kde se tu vzal šíp?“ namítl Toreli.

„Něco na tom může být,“ souhlasil doktor. „Poslyšte,“ obrátil se na geologa, „necítíte škubání ve svalech? Nedělají se vám mžítka před očima? Netočí se s vámi -“

„Nechte si ty vtipy,“ okřikl ho Farba.

Doktor se uraženě odvrátil a vytrhl šíp z bedny. Opatrně jej uchopil a pozorně prohlížel špičku.

„Má kamenný hrot,“ konstatoval, „myslím, že z křemene. Je možné, aby divoši na takové úrovni - tím myslím, na takové technické úrovni - znali recepty na přípravu jedů?“ Pohlédl tázavě na Toreliho. „Co říkáte?“

„To skutečně nevím. Ale - nakonec je to možné,“ rozhodil rukama, „možné je všechno - zvláště tady!“

Farba se bolestně ušklíbl, když mu doktor Kalek čistil a obvazoval ránu.

„Moc rozkošné to není,“ zaúpěl.

„Opatrně, doktore!“ vybízela Nora.

„To víte, narkózu vám dát nemohu, něco vydržet musíte. Buďte rád, že to nešlo o decimetr vedle. To byste měl v sobě pěknou díru a moc těžko bych vás dával dohromady.“

„Opravdu!“ Toreli zvedl obočí. „Kousek dál a -“

„Snad abyste si hleděl břehu, Toreli, ne?“ Farbova slova už zněla ostře. „Tamten,“ pohodil hlavou k pralesu, „by příště mohl mířit lépe a třeba na vás.“

„Vždyť já dávám pozor,“ uklidňoval ho geograf. „Nebud'te hned tak podrážděný. Ale neměl bych přece jen vyrazit do lesa? Kdoví, co se tam děje! Nemůžeme přece čekat se založenýma rukama, zatímco oni -“

Farba velitelsky zvedl ruku.

Umlkli. Z pralesa bylo slyšet praskot, který se blížil. Toreli uvolnil uzávěr a přiložil pušku k rameni. Doktor se odvrátil od Farby a uchopil oštěp.

Avšak obávali se zbytečně. Z hloubi temně zelené opony se vynořil Dan. V náruči nesl nehybného psa. Za ním s lukem přes rameno a s oštěpem v ruce kráčel Lesep, neustále se ohlížeje nazpět. Oba se přehoupli na vor, jenž se zakymácel. Lesep zůstal stát čelem k pralesu, Dan složil Ferdiho před lékaře.

„Myslím - že -“ Zildes neodpověděl a několikrát na sucho polkl.

Doktor se sehnul. Nějaký ostrý nástroj, snad oštěp proklál Ferdiho hrudník. Pes ještě dýchal, ale z rány i z tlamy mu vytékala krev.

„Ano,“ doktor Kalek potichu přisvědčil. „Tady je už každá pomoc marná. Ani v opravdové ordinaci bych si ho netroufal zachránit.“ Pohládl zvíře po hlavě a bezmocně pokrčil rameny. „Chudák -“

Dan poklekl vedle psa, který otevřel oči. Poznal pána, chtěl se postavit, ale neměl k tomu sil. Namáhavě posunul hlavu a zakrváceným jazykem olízl hřbet Danovy ruky. Zildes vzal Ferdiho do náruče a něžně jej položil do kapradin na břehu. Pokynul Torelimu; ten mu hodil pušku a Dan rychle, ale pozorně zamířil. Chladným ránem zaduněl výstřel a nad pralesem zavířila křídla vyplašených opeřenců. Ulomenou větví potom v mazlavé zemi vyhloubil jámu, položil do ní chladnoucí tělo a navršil z několika kamenů mohyly. Chvilí nad malým hrobem tiše postál, uvolnil jedno pak druhé lano a skočil na vor, který se dal opět do pohybu po proudu řeky.

Mlčky pohlíželi na Dana. Všemi oblíbený člen výpravy, jehož nervy se zdály jako z ocele, měl v očích slzy.

„Byl to věrný kamarád,“ šeptl Dan a jeho zrak zaletěl zpátky ke vzdalujícímu se břehu.

„Je nám ho všem líto,“ Nora odvrátila tvář.

Prám se pomalu sunul po hladině. S vlnkami utíkal i čas. Za pár minut, když Ferdiho hrob už zmizel z dohledu, se Farba podíval tázavě na Dana.

„Co to bylo? Co se tam vlastně dělo? Vyprávějte!“

„Viděl jsem -“ doktor se chtěl vmísit do debaty.

„Nosorožce nebo hrocha, že ano,“ přerušil ho Dan. „Pokud je mi známo, nosorožci málokdy střílejí z luků.“

„Nebud'te kousavý,“ lékař se zamračil.

„Přece byste nebyl nedůtklivý,“ na Danovu tvář se vloudil odlesk úsměvu. „Měl jste pravdu, doktore, že tam v lese něco je, že se tam cosi hýbe. Má chyba, že jsem vaše upozornění nebral vážně. Měl jsem Ferdiho zadržet,“ uvažoval smutně, „ale teď už je pozdě -“

„Já to pokazil - spadl jsem do vody,“ doktor zahanbeně sklopil zrak.

„To se může stát každému,“ utěšoval ho Dan. „Okraj voru je skutečně velmi kluzký. A vy jste zřejmě více zvyklý na skalpel než na pušku.“

„Představoval jsem si to snazší,“ lékař váhavě dodával, „v knížkách -“

„Tak jak to vlastně bylo,“ Farba netrpělivě přerušil jejich rozmluvu. „Stále ještě nevíme, co se v lese stalo. Kdo to střílel? Kdo nám zabil Ferdiho?“

Dan bezradně pokrčil rameny.

„Pochybuji, že budete z mého vyprávění moudří. Nalezl jsem stopy - podlouhlé šlápoty, ale mnoho mně neřekly. Všude je tam plno kapradin a mechu, sotva člověk zdvihne nohu, zaleje se stopa blátem - nespátril jsem ani jediný otisk, který by se dal vážně zkoumat. Mohu říci jen tolik, že tam byl tvor, který chodí po dvou nohách a že buď dělal z nějakého důvodu dlouhé kroky nebo že je dost vysoký.“

„Dost vysoký,“ opakoval Farba zamyšleně. „Jako -“

„Jako člověk - snad. Možná ještě vyšší. Porovnával jsem hloubku jeho stop se svými vlastními šlápotami. Zhruba se nelišila. Já sám jsem na Astrid vážil dva a osmdesát kilo. Z toho si můžete udělat představu, jak je asi těžký. Více nevím... Vlastně ano, ještě je tu něco. Musí být silný - šíp se zabodl hluboko do dřeva, tady na té bedně. Podle šlépějí se dá soudit, že vystřelil ze vzdálenosti dvaceti metrů.“

Farba se mimoděk dotkl ovázané paže. „Silný - ano, vypadá to tak. A tam v lese? Co se dělo?“

„Běžel jsem po stopě, pokud jsem ji v šeru zahlédl. Asi padesát kroků daleko jsem narazil na Ferdiho. Rychle jsem se sehnul a to mně snad zachránilo život. Těsně nad hlavou mi zafičel šíp. Kdybych stál, zůstal bych tam vedle Ferdiho.“

„A pak -?“ pobízel ho Farba.

„Opatrně jsem se rozhlédl. Předě mnou se zachvěly kapradiny a pak se ozvalo dusání do bláta, jako by nějaký těžký tvor pospíchal pryč. V kapradinách jsem opět našel stopy a na lupenech krev. Počítám, že ho pes asi pokousal. Pokoušel jsem se sledovat stopy, ale opravdu to nešlo. Vedly do tak hustých houštin, že jsem si neviděl ani na špičku nosu - natož na nějaké stopy. Naslouchal jsem, ale dupot se docela ztratil. No - a pak už nic. Co mi zbývalo? Vrátil jsem se k Ferdimu, kde už byl Lesep, a to je vše.“

„Ty listy s krví,“ ozval se lékař po chvíli. „Vzal jste je s sebou?“

„Vzal. Bylo tam o něco světleji - jinak bych si jich vůbec nevšiml. Hned mne napadlo, že byste třeba dokázal stanovit, komu nebo čemu ta krev patřila.“

Zildes rozbalil kapesník - či přesněji odstřížek z oranžové padákové tkaniny - a ukazoval chomáč zarudlých listů.

„Se zdejšími prostředky to půjde těžko, ale rozhodně se o to pokusím. Musím se ovšem poradit s Faltanerem. Vezeme si drobnohled - třeba se nám to podaří... Co jen, k d'asu, co to mohlo být za tvora?“ mnul si rozpačité bradu.

„Rozhodně nějaký rozumný tvor,“ soudila Egida. „A chodí po dvou -“

„Nechod'me zbytečně kolem dokola,“ řekl rázně Lesep. „Byl to prostě člověk.“

Sedm lidí se mlčky zahledělo k ubíhajícím břehům. „Nějak mi v té ráně škube,“ Farba se obrátil k lékaři. Ten mu pozvedl oční víčka, prohlížel bělmo a počítal tep. „Ukažte jazyk! Udělejte dřep! Ne - na otravu to nevypadá. Třeba jde o autosugesci - ty řeči - no, každá rána trochu škube.“

„Kde by se tu vzal člověk,“ Nora navázala přetrženou nit' rozhovoru. „Tam v horách jsme po rozumných tvorech nenalezli ani stopu. Konečně - nikdo rozumný by v tak drsném podnebí nežil,“

usmála se trochu strojeně. „Tady dole říkáte - také nebyly známky po lidech, ani tam daleko na jihu. Co si má člověk o tom myslet?“

„A co ty slídové čtverce!“ namítl Lesepe. „Ty přece nemohli postavit doktorovi nosorožci. Ani opice.“

„Jací nosorožci -“ doktor se rozčiloval.

„To neříkám,“ Nora pohodila hlavou. „Ale -“

„Fakt je, že to dohromady nehraje,“ rozhovořil se Toreli. „Našli jsme dvojí známky lidské činnosti. Znamení pro letce a šípy s kamenným hrotem. Znamení by se dala rozumně a přijatelně vysvětlit. Postavme si takovou hypotézu - nu - představme si, že kamenné čtverce jsou dílem trosečníků z Astronu. Havarovali, přistáli na planetě, správně předpokládají, že Tercie bude cílem dalších výprav a proto se postarali o znamení, jimiž by na sebe upozornili. To zní docela logicky, že ano? Ale - řekněte mi - proč by tedy po nás stříleli - a kamennými šípy k tomu!“

„Ne, to skutečně není možné,“ Farba zavrtěl hlavou.

„Když vyloučíme trosečníky z Astronu,“ pokračoval geograf, „zbývá druhá možnost. Dejme tomu, že jsou zde primitivní lidé, žijící v kamenném věku. Šípům to úplně odpovídá. Zahlédli nás a řekli si, že nejlepší obrana je útok. Vystřelili, aby nás zastrašili a donutili k odchodu. Ale propánakrále - proč by tito lidé stavěli letecké navigační majáky? To odporuje zdravému rozumu! To nejde dohromady!“

„Proč by to nešlo dohromady?“ uvažovala Egida. „Přece na ně nemůžeme pohlížet z naší perspektivy, hodnotit je podle našich měřítek. Vyrostli z jiných poměrů. Jiné vlivy je utvářely a usměrňovaly jejich kulturu. Je docela dobře možné, že jde o primitivní tvory, kteří vskutku štípají pazourky a s lukem v ruce se honí pralesem za obědem. Slídové čtverce třeba vůbec nesouvisí s letectvím. Mohou to být dejme tomu kultové symboly nebo něco takového. Anebo naopak - jsou to technicky velmi vyspělí lidé ale žijí pod vlivem nějakých zmatených představ, pověr -“

„Tvorové, kteří staví meziplanetární letouny - a pod vlivem pověr?“ namítl Toreli.

„Co si tím budeme lámat hlavu,“ Dan Zildes se sehnul ke kormidlu. „Třeba jsou zde ti i oni. Trosečníci z Astronu a divoši také.“

„To by -“ zarazil se Toreli, „zdá se mi, že by to vysvětlovalo všechno!“

„Teď to nerozřešíme,“ Farba uzavřel debatu. „Až se vrátíme do osady, vyrojí se možná deset dalších teorií. Pravdu nám ukáže výzkumná expedice. Nebude si stěžovat na nedostatek zajímavé práce - směrovky pro letadla, záhadní tvorové v pralese - kdoví, na co ještě přijdeme.“

Řeka líně protékala nevlídným pralesem. Teprve pozdě odpoledne se břehy začaly zdvihát a okolní porost prořídl. Za další hodinu se udiveně rozhlédli a přirazili ke břehu. Dan s Torelim vystoupili. Prales tu rázem končil, jako by jej nějaký obr mírně zvlněným řezem odkrojil. Nedohledná savana se pozvolna svažovala od hor k Velké řece a na březích končila u vysoké hradby stromů a keřů.

„Moc rozhledu už asi neužijeme,“ prohodil Dan.

„Správně,“ přikývl Toreli. „Blížíme se k soutoku s Horskou řekou. Tady budou skoro všude pásy zeleně kolem břhů a za nimi savana. Také proud je už pomalejší.“ Sklonil se k mapě, do níž zakresloval konec pralesa. „A ten tajemný les s vaším dovolením nazvu Prales věrného psa. Na památku Ferdiho.“

Nečekal na souhlas a do rodící se mapy Tercie zapsal další místní jméno.

Za dva dny dopluli do končin, které Toreli, Farba a Zildes již znali od vidění. Daleko na severu se jasně rýsoval Alinův průsmyk a na Jižním pohoří rozeznali povědomé štíty a hřebeny.

„Teď mě něco napadá,“ Lesep odtrhl zrak od půvabné scenérie. „Od ústí Horské řeky do osady je ještě daleko?“

„Asi osmdesát kilometrů,“ pohotově odvětil Toreli. „Při cestě na jih jsme tu vzdálenost urazili za den. Od slunka do slunka. Je tam slušný proud.“

„To je právě to,“ Igor váhavě pokračoval. „Cesta proti proudu s vorem bude dost nesnadná. Jak to uděláme?“

„Budeme plachtit,“ ozval se Dan, „jenže trochu lépe než tehdy, když jsme se vraceli z jihu.“

„Dejte pokoj!“ Toreli vrtěl hlavou. „Já už viděl věci! Ale plachtit těžký vor proti proudu, to ještě ne.“

„Tak to uvidíte teď. Není totiž jiného východiska,“ Dan se zamyslel. „No - neříkám, že to bude snadné, ale půjde to. S tím nákladem,“ zaletěl pohledem k součástkám vysílačky, „s tím se přece nemůžeme pustit pěšky. A nosit to na několikrát? To by příliš dlouho trvalo. Vzadu by musel někdo hlídkovat. Ne jeden, ale dva lidé. Dnes už víme, že je pro to důvod. Nemůžeme riskovat, aby nám náklad někdo - nějaký - něco zničilo.“

„A plachtění -“

„Padáky máme. Vor je podstatně stabilnější než kánoe, s kterou jsme pluli tehdy. Můžeme postavit poměrně vysoké stožáry, aniž bychom se museli bát, že se nám převrhne. Převládají tu jižní větry - ty nás poženou na sever. Kde je rychlejší proud, tam si pomůžeme bidly, v krajním případě počkáme na silnější vítr. Čela klád jsou vpředu seseknuta - nekladou velký odpor. Poplujeme pomalu, ale vcelku pohodlně a bezpečně.“

„Vlastně máte pravdu, Dane,“ připustil Toreli. „Věřím, že to dokážeme.“

„Dokážeme - vždyť musíme.“

Pozdě odpoledne se objevil soutok Velké a Horské řeky.

„To je ale skoro potok, ta Horská řeka,“ podívoval se Lesep. „Představoval jsem si ji větší. Myslel jsem -“

„Je to řeka,“ Toreli na něho pohoršené pohlédl. „Jinak bych ji přece tak nepojmenoval. Může mít průměrný průtok takových -“ zaváhal, „asi padesát kubických metrů za vteřinu. Pěkný potok! Zdá se vám malá proti Velké řece. Ale to už je veletok. Co vy můžete - já jsem už viděl stovky řek!“

„A jakých! Co?“ ozval se od kormidla Dan.

Toreli kormidelníka podezřívavě změřil, avšak Zildes mu čelil nevinným pohledem.

„Všelijakých,“ geograf nejistě zahučel. „Vskutku.“

Přistávací manévr přerušil další rozhovor. Přirazili ke břehu a příští den věnovali práci na vybavení voru. Vztyčili stožáry a zavěsili

na ně ráhna. Připravili také větší Počet pevných bidel. Marně přemýšleli, jak pořídit kotvu, Která by jim přišla vhod, kdyby ochabl vítr a chtěli si odpočinout od práce s bidly. V takovém případě nezbude, než přirazit ke břehu a přivázat vor.

Zrána panovalo takřka bezvětří, ale brzy se přihnal jižní vánek a rozehnal řídkou mlhu nad řekou. Dan s Igorem napnuli plachty, které se vzduly téměř do polokoulí. Odpoutali vor a Dan skočil ke kormidlu. Na samém soutoku řek se opřel do kormidla a jeho pomocníci přitáhli levé provazce ráhen. Vor zabočil do ústí Horské řeky a pomalu postupoval proti proudu, aniž by museli vypomáhat s bidly. „Jde to!“ spokojeně hučel Toreli. „A ta rychlost! Dobrých pět kilometrů za hodinu!“ Dan se zprava opřel do kormidla.

„Copak tady! Řeka tu takřka stojí. Ale nahoře nás čekají úseky s rychlým proudem. Tam se možná pěkně zapotíme.“ Jeho předpověď se vyplnila.

Dva dny postupovali, než dosáhli Zlaté řeky. Na třech místech museli proud přemáhat pomocí bidel - také ženy pomáhaly. Přestože měli vítr v zádech, urazili v těch úsecích sotva kilometr za hodinu.

V tábořišti na ostrohu u Zlaté řeky, kde zůstalo několik jam po dobývání zlatonosného písku, doktor Kalek neodolal. Vzal si pánev - jeden z nemnoha kusů nádobí, které našli v raketoplánu - a vypíral písek.

Za několik minut se mohl pochlubit pěknou hromádkou zlatých zrnek.

„Připadám si tu jako na Klondyke,“ obrátil se s úsměvem. „Mnoho jsem četl o zlatokopech na Aljašce. Jo - to byly časy - plné romantiky, dobrodružství -“

Lesep se na doktora udiveně zahleděl.

„Tehdy? Vám je toto všechno,“ mávl rukou kolem, „vám je to málo? O něčem takovém se vašim zlatokopům ani nesnilo.“

„Vlastně,“ doktor užasle vzhlédl, „vlastně máte pravdu. Ale ono to v knížkách vypadá jinak. Zajímavěji než tady.“

„V knížkách je to také pohodlnější,“ prohodil Farba. „Člověk si pohodlně sedí v křesle - a v suchu.“

„Každý může někdy spadnout do řeky,“ namítal uražený doktor.

„Co kdybychom,“ napadlo Toreliho, když pohlédl na kopec před soutokem řek, „co kdybychom rozdělali velký oheň - znamení - naši by nám přispěchali na pomoc.“

„Hm,“ Farba pohlédl tázavě na Dana. „Je to nutné?“

„Není. Jednak nás čekají od severu - proč by měli pozorovat jižní obzor? Konečně, my se už nějak do osady dostaneme. Těch pár mozolů nám neuškodí, stejně jsme si cestovali skoro jako turisté. Hlavně, ať si doktor zachová ruce v pořádku - kapitán by nám to neodpustil.“

„A pak si budou myslet -“ lékař se pokusil něco namítnout.

„Starého čerta si budou myslet!“ přerušil ho Farba.

„Kromě toho si říkám, že v osadě mají svých starostí dost a práce plné ruce,“ doplnil Zildes.

Jak se blížili k domovu, byl Farba trochu popudlivý, někdy zamyšlený, duchem bůhví kde. Pomalu ustupovalo do minulosti vše, co ho dělilo od Nory, ale o to vtíravěji se mu do duše zahlodávalo přesvědčení, že zavinil smrt dvou kamarádů. Často zádumčivě hleděl do plynoucí řeky a zdálo se mu, že v hladině vidí odraz jejich obličejů. Oběti cesty, oběti náhody? Nebo oběti neprozřetelnosti vedoucího výpravy?

„Něco tě tíží, že?“

Nora mu položila ruku na rameno.

Farba pohlédl k daleké siluetě hor.

„Ti dva, kteří se nevrátili -“

„Ano,“ zašeptala Nora. „Komu by jich nebylo líto. Znali jsme se dlouhá léta a člověk si těžko zvyká na myšlenku, že už je nikdy neuvidíme. Ale na druhé straně - je to vlastně zázrak, velký div, že jsme tam nechali jen dvě oběti. Kdybyste přišli o něco později, Igor by tu nebyl a samozřejmě ani Van. Nad vodopádem visely na vlásku životy nás všech. Nescházelo mnoho a místo na skalisku bychom skončili dole v hlubině. Prales věrného psa - i ten si mohl vyžádat další oběť. Co kdyby šíp šel opravdu o malý kousek stranou! Je to kruté, Jindřichu, ale nakonec je to pravda: měli jsme štěstí, že tam zůstali jen dva.“

Noc nad Zlatou řekou uplynula klidně a v pocitu bezpečí. Cítili se už na prahu civilizace. Stopy po těžbě zlata, po ohních, drobnosti,

které zbyly po táboření - to vše připomínalo, že se blíží k osadě. Civilizace se doširoka rozrůstala a jednou obejmě celou planetu. Ovšem - jestli včas postaví vysílačku - jestli se jim podaří varovat druhou Astrid.

Ještě jednou tábořili, už v samé blízkosti Mamutí hory. Od rána vanul ostrý jižní vítr a pomáhal jim překonávat dost rychlý proud na poměrně mělkém již toku. Stíny se začaly prodlužovat, když spatřili první novinku v osadě: na observatoři se tyčila skutečná, i když zřejmě jen dřevená kupole.

„To udělali profesorovi pro radost,“ usmál se Dan. „Praktický význam to přece mít nemůže - nebude se za deště dívat na hvězdy.“

„A co v zimě - za mrazu!“ namítl Toreli. Sedm párů očí dychtivě obhlíželo okolí. „Tak toto je Naděje - tady žijete - tady je střed Tercie -“ vydechla Nora, když se za zatačkou Horské řeky objevil visutý most nad vodním proudem, přístaviště s můstkem, a když se pak rozevřel pohled na oslnivě bílá stavení pod skalní stěnou.

Dan přikázal skasat plachty a manévroval s vorem k přístavišti, kde se houpala velká, trochu nemotorná pramice s jakýmsi těžkým strojem a plechovými kolesy na zádi.

„To jsou věci!“ zvolal Toreli. „Podívejte - staví parník! Nezháleli. Asi -“

Jeho slova přerušil pronikavý štěkot.

Od domu běžela k řece Gola, následována pěti bachratými, ještě neohrabanými štěňaty.

A již se vyrojili i lidé.

Vor se zaskřípěním najel na můstek, stažené plachty se přivinuly k ráhům.

Gola skočila na vor a vrhla se k Danovi tak prudce, že měl co dělat, aby neupadl. Štěňata se rozběhla po plavidle, zvědavě očichávala balíky a štěkala tenounkými hlásky.

Na břehu stáli lidé z osady, s kapitánem v čele. Jejich oči klouzaly po členech výpravy a počítaly. Čtyři, pět, šest... Zavládlo mlčení, rušené jen kňučením Goly a halasením štěňat.

„Vítáme vás!“ kapitán pokročil vpřed a vztáhl k Farbovi ruku. Pozdravil se nejprve s Igorem a Norou, pak s ostatními. „Už jsme měli obavy...“ Zatěkal očima po posádce voru. „Alin -?“

„Zahynul tam nahoře při přechodu horského průsmyku - balvan ho rozmačkal.“

Farbův hlas se zachvěl a jeho zrak bloudil po zemi. Kapitán sejmul kožešinovou čapku.

„A Van?“ tázal se potichu.

„Zahynul při zpáteční cestě. Utonul ve vodopádu.“ Farba stiskl rty a zrudl. „Mou nedbalostí zemřel - to jsem já zavinil!“

„Nesmysl!“ vykřikl Dan. „Co to vykládáte?“ obořil se na Farbu. „Mluvíte z cesty!“

„Vím, co mluvím,“ odpověděl studeně Farba.

Gola opustila Dana a zmateně pobíhala po voru, jako by něco hledala.

„A Ferdiho někdo probodl.“

„probodl?“ Kapitán na Farbu pátravě pohlédl. Pak udiveně zavrtěl hlavou. „To je neuvěřitelné!“

„Je to tak, kapitáne,“ přisvědčoval Dan. „V pralese u Velké řeky ho probodl kopím. Nevíme kdo.“

Gola konečně zanechala marného hledání. Usedla na zádi voru, zvedla čenich k letní obloze a žalostně zavyla.

„O tom všem si ještě promluvíme podrobněji. A vysílačka?“ kapitán obrátil zrak k Egidě.

„Nejdůležitější součástky vezeme,“ druhá radiotelegrafistka ukázala na kožené balíky na voru.

„Dobrá,“ Aram Rakumjan pokynul hlavou. „Ztratili jsme dva kamarády,“ pokračoval tiše. „To je bolestné - opravdu velmi smutné. Ale zdá se mi, že to mohlo dopadnout ještě hůře. Dovedu si představit, že jste neměli snadnou cestu a že jste museli čelit velkému nebezpečí. Ano, mohlo to být horší. Takový je už život. Jedni přicházejí, druzí odcházejí. To je zákon, který se nemění - a který platí všude. I na Tercii.“

Dan bystře přelétl skupinu lidí na břehu. Vedle Marunina, začerněného v obličeji, rozcuchaného a zamaštěného, stála jeho žena. Bylo zřejmé, že očekává radostnou událost.

Ano, lidé přicházejí a odcházejí.

Ani kapitánova slova však nemohla rozptýlit pocit smutku.
Pomalou a mlčky kráčeli od přístaviště k domu.

Kapitola 23

NEROZŘEŠENÉ OTÁZKY

„... a to je všechno.“

Jindřich Farba položil ruku na desku těžkého stolu. Za těch několik měsíců se změnila, tak jako mnohé jiné zařízení domu a osady. Místo hrubě přitesaných trámů s nepravidelnými mezerami tu byla dobře ohoblovaná smrková prkna, která dosud voněla pryskyřicí. Ani na ostré, bílé, nahoře lehce zaoranžovělé světlo plynových lamp si noví příchozí ještě nezvykli. Plyn byl přiváděn z generátoru, do něhož přikládali kostky tvrdého dřeva. Olověné trubky plynového vedení představovaly nejnáročnější výrobek, který dosud z hutnické dílny vzešel.

Ta ceritová ruda nám teď přijde vhod, napadlo Farbu. Pořídíme lepší punčošky do plynových lamp.

„To je skutečně nevšední historie,“ kapitán rychlým pohledem přelétl členy výpravy, kteří seděli po jedné straně stolu. „A pokud jde o otázku vaší domnělé viny -“

„Domnělé -?“

Aram Rakumjan zarazil Farbu velitelským pokynem. „Co o tom soudíte vy, Dane?“

„Farba nemá pravdu, kapitáne, rozhodně se mýlí. Vezměme Alinův případ. Nikdo nemohl předvídat, že se tam v průsmyku uvolní balvan. Kdyby to vůbec měl někdo tušit, tak jsem to byl já. Ale ani mně podobná možnost nepřišla na mysl. Šlo prostě o nešťastnou náhodu a ani Farbovi, ani komu jinému nelze za ni klást vinu. A pokud jde o Vana? Varovali jsme ho - Farba i já sám. Ale trval na svém. Byl tehdy velmi podivný - myslím, že následkem duševního otřesu z té hrůzy u gejzíru. Vzal si do hlavy, že se o to pokusí hned, a nedal si to vymluvit. Farba alespoň trval na tom, aby byl připoután na provaz -“

„To byla právě ta chyba,“ Farba ho přerušil. „Nebýt toho, tak se nezapletl do stromu -“

„Necháte mě laskavě domluvit?“ Danova slova zněla nezvykle tvrdě. Nikdy tak nehovořil. Vteřina ticha vpadla do místnosti. „Aby byl připoután na provaz,“ pokračoval už zase klidně a vyrovnaně. „To bylo důležité opatření, které jsem mohl jen schválit. Museli jsme totiž počítat s možností, že i tak dobrému plavci, jako byl Van, třeba dojdou síly. V takovém případě by ho uchopil proud a smetl do hlubiny pod vodopádem. Všechno, co rozvodněná řeka kolem nás nesla - větve, kmeny, celé stromy, křoviny - všechno končilo ve vodopádu. Na naši skálu za tu dobu nenarazila ani jediná větvička. Také náš vor by putoval do hlubin, kdybychom ho kormidlem záměrně neobrátili přímo ke skále. Za této situace bylo připoutání Vana uvážené, správné a řekl bych, že nutné.“

Dan se na okamžik odmlčel a bylo vidět, že si vybavuje před očima pohnuté chvíle nad vodopádem.

„A přece došlo k neštěstí. Van byl skutečně výborný plavec. Když podplaval první kmen, bylo to sice poněkud riskantní, ale v dané situaci přece jen správné. Ovšem, neměl svůj manévr opakovat. Mohl předpokládat, že bouře takových stromů připlaví víc. Farba na něj volal: Okamžitě zpět. Křičel ze všech sil. Ale Van si byl svým plaveckým uměním jist a neposlechl - nebo snad neslyšel. Pravda - já sám jsem držel v ruce lano. Mohl jsem však Vana strhnout zpět? Nemohl. K tomu jsem neměl čas. Lano bylo uvolněno - snad se ploužilo až někde po dně. Kdyby bylo napjaté, zachytil by je strom, ten, který měl Van už za zády. Než bych lano natáhl, bylo by pozdě. Snad bych trhnutím vůbec znemožnil Vanovi pohyb. Nezbylo než doufat, že se mu podaří podplout i druhý kmen. Skutečně se to podařilo. Ale to už se valil velký vyvrácený strom, ještě s větvemi - a to už byla každá pomoc marná.“

Zildes pohlédl pevně na kapitána. „Neutíkám od odpovědnosti a nekryl bych omyly nikoho druhého. Každý se může dopustit chyby - to ještě není zločin. Ale v tomto případě šlo o nešťastnou náhodu, o souhru nepříznivých okolností, které nebylo možno předvídat. Snad ji uspíšila Vanova horlivost a umíněnost, jeho divné rozpoložení... Takový byl Van. Neměl dost trpělivosti, byl poněkud ukvapený, snad mu také selhaly nervy - ale byl to hrdina. Krásný, obětavý, statečný člověk. A já jsem hrdý na to, že jsem byl jedním z jeho kamarádů.“

„Avšak přece jen -.“ Farba se pokoušel cosi namítat.

„Rozhovor o této smutné záležitosti považuji za skončený,“ kapitán změřil geologa nesmlouvavým pohledem. „Zildes je pro nás v těchto věcech autoritou. Nechci slyšet další námítky. Nepřeji si, aby se k tomu kdokoliv vracel. Ovšem,“ rozhlédl se po ostatních, „je zde další věc, nad kterou se musíme zamyslit. A mám dojem, že tam tak rychle tečku za případem nenajdeme. Jak vy se na to díváte, Farbo?“

„Máte na mysli ty směrovky a -“

„A ten výstřel. Samozřejmě. Je možné, že obě věci spolu blízce souvisí, ale třeba také ne. Co říkáte?“

„Debatovali jsme o tom už po cestě,“ Farba ryl zamyšlené nehtem do měkké stolní desky. „K ničemu to nevedlo. Na žádné kloudné vysvětlení jsme nepřišli, přestože jsme to převraceli ze všech stran.“

„Ovšem něco s tím udělat musíme. Obě události jsou velmi vážné,“ mínil kapitán. „Mohou se bezprostředně dotýkat nás - i budoucnosti planety. Jsou to otázky, které rozhodně musíme objasnit.“

„Snad by se tam měla podívat zvláštní výprava,“ navrhoval Farba. „My jsme pospíchali se součástkami vysílačky. Věděli jsme, že záleží na každém dnu, a nemohli jsme se podrobným průzkumem zdržovat. Není to ostatně daleko. Na kánoi by se cestovalo rychleji. Počítám, že výprava by se do deseti dnů mohla vrátit.“

„Jistě.“ Kapitán zamhouřil jedno oko a druhým pozoroval odraz světla na sklence z opravdového, i když neprůhledného a trochu hrbolatého skla. Na dně se houpal zbytek světle hnědé tekutiny, o níž Alda tvrdil, že je to sherry. „Jistě tak učiníme,“ pokračoval. „Ale předem musíme uvážit, s čím asi můžeme počítat. Snad by bylo nejlépe, kdybychom o obou příhodách uvažovali odděleně - o každé zvlášť. Teprve pak uvidíme, zda mezi nimi máme hledat souvislost. Vezměme tedy nejprve otázku směrovek. Co vlastně víme bezpečně?“

Farba povzbudivě pohlédl na Toreliho. Geograf si odkašlal.

„Víme bezpečně,“ začal, „že jde o dílo inteligentních bytostí. Nasvědčuje tomu přesná geometrie. Všechny čtverce jsou opravdové

a skutečné čtverce, jeden jako druhý, jsou od sebe stejně vzdáleny a v souhrnu opět vytvářejí přesný obrazec - šipku. Víme také, že stavba těch čtverců musela trvat poměrně dlouho, možná dny, snad týdny, třeba i měsíce, podle toho, kolik tvorů se účastnilo stavby a odkud dopravovali slídu. V okolí jsme nenašli žádné ložisko, avšak to neznamená, že by tam nemohlo být. Slída byla odborně odštěpena - do velkých plošek.“

Toreli se upjatě rozhlédl, ale nespatrił známky odporu.

„Takřka s určitostí můžeme říci, že směrovky sloužily nebo měly sloužit k orientaci letců. Proč?“ položil řečnickou otázku a vzápětí na ni odpovídal. „Letec vždy mimoděk více sleduje toky velkých řek než jiná místa. Znamení u řeky mu spíše padne do oka než kdekoli jinde. Je to tak?“ obrátil se na Bodova a Lesepa.

Oba piloti souhlasně přikývli.

„Vzpomeňme,“ Toreli pokračoval ve výkladu, „že také při loňské výpravě na jih jsme našli podobný čtverec. A také na písčine u řeky. Je docela dobře možné, že při podrobnější prohlídce bychom přišli na celou směrovku. Škoda, že jsme se tam tenkrát nerozhlédli důkladněji. Nejde ovšem jen o pouhé umístění značek. Jejich provedení, vysypání čtverců slídou, která se na slunci třpytí - to vše dokazuje, že šlo o pečlivě promyšlené zařízení, které mělo sloužit k orientaci letadel. A konečně podle dobrozdání odborníka víme, že značky byly zhotoveny nejméně před osmi či devíti léty. Nu - a to je opravdu vše.“

„Není to tak málo,“ kapitán pokývl hlavou. „Dokázali jste z těch čtverců vyčíst všechno, co se dalo. Je tu něco, co by napovídalo, jak stavitelé čtverců vypadali?“ pohlédl na Dana. „Můžeme se domnívat, že to byli - hm - lidé podle našich měřítek a představ?“

„Nenašli jsme stopy, které by hovořily pro nebo proti,“ s jistým váháním odpovídal Dan. „Podle velikosti balvanů v těch zídkách i podle jejich zaklínění bych řekl, že je mohli zhotovit lidé, jako jsme my. Nebyl tam ani jediný kámen, který by člověk nemohl pozvednout.“

„Jedna známka přece jen ukazuje, že čtverce stavěli lidé, tvorové nám podobní,“ ozval se zase Toreli. Kapitán ho pokynem hlavy vyzval, aby pokračoval. „Když jsem kvůli mapě měřil

vzdálenosti čtverců, zjistil jsem, že nejkratší vzdálenost dělá čtyřicet osm a nejdelší padesát tři kroků. Přitom jsem v šesti případech napočítal rovných padesát kroků. Já sám jsem střední výšky. Co z toho vyplývá?“ geograf se odmlčel a rozhlédl se po posluchačích, kteří mu viseli na rtech. „Přímo se vnucuje domněnka, že někdo rozhodl: po padesáti krocích postavíme takovéhle čtverce. Padesátka - to je hezké, okrouhlé číslo. Vzdálenosti musely být stejné, aby letce udeřily do očí svým pravidelným odstupem. Nuže, když jejich padesát kroků vydalo právě tolik jako moje kroky, můžeme předpokládat, že jsou nebo že byli - - stejně velcí jako já! Že to vskutku byli lidé v našem pojetí!“

„Zajímavá dedukce,“ kapitán pohlédl na Toreliho s úctou.

„Hotová detektivka,“ pochvaloval si doktor Kalek. „Nám jste o tom nic neřekl. Vy tajnůstkáři!“

„Neřekl jsem to dříve proto,“ ohrazoval se Toreli, „protože mě to nenapadlo. Fakta jsem znal, ale nic mně neříkala. Až nyní. Ovšem,“ dodával horlivě, „prosím, to není nějaký vědecky fundovaný závěr - to je jen zajímavost. Prosím, abyste to také tak brali.“

„Právě,“ přikývl profesor Glob. „To skutečně není důkaz. Padesátka nemusí být totiž pro každého zaokrouhleným číslem. Proč by tu museli používat právě desítkovou soustavu? Stejně dobře mohou pracovat řekněme s osmičkovou, dvanáctkovou nebo dvacítkovou soustavou. Vždyť i na Zemi existovaly jiné číselné soustavy. Ani naše matematické stroje nepracují s desítkovou, ale s dvojkovou soustavou.“

„Ovšem, je to jen dohad,“ souhlasil kapitán, „ale může leccos napovědět. A nyní, co myslíte vy, Bodove,“ otočil hlavu k prvnímu pilotovi, „a vy,“ obrátil se na Lesepa. „Mohlo jít o trosečníky z Astronu?“

„Nu -“ Bodov pohlédl váhavě k Lesepovi.

„Prosím,“ pobízel ho Igor.

„Nu - jednoznačně odpovědět nemohu. Ale my jsme přistáli. Podobně se mohla zachránit i posádka z Astronu. Naše záchrana nebyla dítětem náhody, ale dílem vědecké úvahy a výpočtu. Oni mohli uvažovat a jednat úplně stejně. Ano,“ dodal Bodov zamyšleně,

„mohlo se to stát. Nevidím v tom nic nemožného. Co vy soudíte?“ obrátil se na Lesepa.

„Plně souhlasím. To je také můj názor. Vyloučit se to rozhodně nedá. Pravda, oni byli po technické stránce o něco hůře vybaveni, ale ten rozdíl není velký. Astron měl ovšem v okamžiku katastrofy jinou polohu vůči Tercii. Teď jde o to - jakou? Výhodnější nebo horší? V případě, že měli výhodnější postavení, mohli se snáze dostat do gravitačního pole Tercie. Mohli přistát i se strojem o nižším výkonu a kratším doletu.“

„A bylo jich méně,“ připomněl Bodov. „Raketoplán nesl menší zatížení.“

Pozorně naslouchající profesor Glob si prohrábl bílý plnovous.

„Ano, mohlo se to stát,“ přisvědčil. „Mám v notesu a zčásti v hlavě výpočty letové dráhy Astronu. Ovšem, nejsou zcela přesné, protože mně závěrečné podklady chyběly. Pro náš účel však stačí. Podívejte - meteorický roj i Tercie se pohybují v jedné rovině. Tady,“ ukazoval prstem na stole, „tady je velká elipsa. Po té krouží meteory. Uvnitř je menší elipsa - po té běhá Tecie. Osy těch elips,“ naznačil je rukou, „se nepřekrývají, ale kříží se takřka kolmo. Vzdálenost mezi planetou a meteorickým prstencem se mění. Někdy je větší, jindy menší. My jsme přiletěli v dost nepříznivé době. Astron na tom byl o něco lépe. S trochou štěstí - domnívám se - mohli na Tercii přistát. Ovšem,“ nechával si otevřená zadní dvířka, „to je pouze má osobní domněnka. Nezapomínejte také, že dráhu meteorického roje známe jen povrchně. Za tu krátkou dobu, kdy jsme ho měli na obrazovce radaru, nebylo možné dokázat zázraky. Později bude nutné roj dokonalejšími přístroji přesně lokalizovat... Ale abych se vrátil k otázce Astronu. Netvrdím, že přistáli, pouze to připouštím.“

„Důležité je, že profesor Glob takovou domněnku nevyvrací,“ kapitán vypadal spokojeně. Zapálil si labužnický cigaretu, skutečnou cigaretu, jednu z těch, které expedice přivezla z raketoplánu. „Připusťme nyní, jen tak teoreticky, abychom se dostali dál, připusťme, že to byli skutečně trosečníci z Astronu, kteří postavili ty značky. Co tím chtěli docílit?“

„To je přece jasné, kapitáne,“ ozval se kuchař Alda, který se zatajeným dechem naslouchal debatě. „Chtěli dát našemu letadlu signál a -“ nedořekl a rozběhl se do kuchyně, kde cosi syčelo na plotně.

„Nu ano, ale nezapomínejte,“ namítl Paldy, „že startovali o devět let před námi. Tehdy nebylo po druhé, ani po třetí výpravě potuchy!“

„Ale mohli je předpokládat. Věděli, že jakmile zmlknou jejich signály, odstartuje ze Země pomocná výprava,“ připomněl Farba.

„Dobrá,“ kývl profesor Glob. „Ale teď počítejte se mnou. Odstartoval Astron. Po dvanácti letech - měreno časem na Zemi - dorazil k Tercii. Po dalších jedenácti letech v pozemských přijímačkách zanikly jeho signály. Počítejme s rokem na přípravu další kosmické expedice a nových dvanáct let na cestu. Přátelé,“ profesor Glob pohnutě pokračoval, „jestli jsou ty šipky dílem lidí z Astronu, pak je stavěli pro kosmickou loď, která - jak předpokládali - přiletí nejdříve za čtvrt století. Tomu říkám - důvěra v lidstvo!“

„No dobře,“ vložil se do hovoru opět Alda, který se kvapně vrátil z kuchyně. Náramně dbal na to, aby mu ze zajímavého hovoru neušlo ani slovo. „Ale tak mi řekněte, proč ty směrovky stavěli hned po přistání, když jim mohly být co platné až bůhví kdy? No?“

„Safra - to je pravda!“ doktor Kalek se vzrušeně nachýlil nad stůl. „Tak to přece asi jen nebudou naši z Astronu - třeba se tady střetneme -“

„Jen se neukvapme,“ nabádal rozvážný chemik Faltaner. „Docela chápu, že ty značky začali stavět co nejdříve. Měli pro to dobré důvody. Nemohli vědět, jak s nimi všechno dopadne, kolik z nich se nakonec dočká přiletu další expedice - a,“ obrátil se k profesorovi, „nemohli tak docela určitě vědět, že další výprava nepřiletí dříve - jak se také stalo. A pak - nezapomeňme, že takových směrovek jistě chtěli postavit více. To je pak práce na léta a není divu, že s první šipkou začali brzy po přistání. Já, prosím netvrdím, že to tak musí být,“ Jan Faltaner zvedl ruce dlaněmi vpřed, „ale není to vyloučené.“

„Na té vaší teorii může hodně být,“ přemítal Bodov. „Těch směrovek by skutečně mělo být víc. Při nejmenším dvě. To by

vysvětlovalo i ten kamenný čtverec na jihu. Musím říci, že to byl dobrý nápad. Kdybychom normálně přistávali, směrovky by nám neušly. Snad by nám přímo padly do oka a když ne, určitě bychom je objevili na fotografiích. Ovšem, dokazuje to také, že přišli o vysílačku. Jinak by se neuchylovali k takové primitivní signalizační metodě.“

„My jsme ta znamení přehlédli,“ vmísila se Vanda Bialská do hovoru. „Škoda, že jsme nevzali do letadla fotografickou aparaturu. Nyní by nám snímky řekly více a Toreli mohl nakreslit přesnou mapu.“

„Možná, že by nás padesát kilo té aparatury stálo život,“ připomněl kapitán. „A kromě toho bylo pod mrakem. Kdoví, zda by na infračervených filmech vůbec něco vyšlo. Konec konců není důležité to, co se mohlo stát, jako to, co se vskutku stalo. A nyní k věci. Kam ukazuje ta šipka?“

Toreli rozprostřel na stole mapu a zahloubal se do ní.

„Směrovka je v těchto místech,“ položil prst na ohmataný papír, „na levém břehu Velké řeky. Míří zhruba k jihu. To znamená, že nás povede přes Jižní pohoří, někam dál do subtropického pásma, třeba až k moři, které jsme zahlédli z raketoplánu.“

Kapitán zamyšleně pohlížel na mapu.

„Ta směrovka je postavena kolmo k toku řeky?“

„Ano.“

„A kde leží čtverec tam na jihu?“

Toreliho prst ujížděl dolů a označil místo, které leželo také na levém břehu řeky, ale až pod horami, na jih od Jižního pohoří.

„Předpokládejme,“ zamyslel se kapitán, „že je to také součást směrovky a že ukazuje rovněž kolmo ke směru, kterým teče řeka. Je to logické, neboť taková šipka je pro letce nápadnější. Kam by v takovém případě ukazovala a kde by se prořála s první směrovkou?“

Toreli po chvílce ukázal na bílé místo na mapě pod Jižním pohořím.

„Takových padesát až sedmdesát kilometrů od hřebenů hor a zhruba sto padesát kilometrů na východ od dolního toku Velké řeky, od místa, kde jsme našli ten osamocený čtverec.“

„Hm,“ kapitán pokrčil čelo. „A co myslíte, Toreli, jaké jsou tam asi životní podmínky? Dalo by se to nějak odhadnout?“

„Ovšem. Podle mého názoru je tam ideální životní prostředí. Tím chci říci - ideální pro lidi ze Země. Čekal bych v těch místech mírnou náhorní rovinu, svažující se od hor k moři, chráněnou před severními větry, s teplým a zdravým podnebím, se subtropickou květenou. Ovšem, dále na jih můžeme očekávat tropy - s hustými pralesy a džunglemi, s vlhkým a horkým podnebím. Možná,“ poklepal na místo, kde by se prořaly obě šipky, „že odtamtud už není daleko k moři. Nemůžeme vyloučit, že právě v těch místech se moře protahuje k severu nějakým větším zálivem. V raketoplánu jsem si zakreslil tvar jednoho z kontinentů - dole na jihu se do něho zařezává velká zátoka. Ovšem - je otázka, zda jsme právě na této pevnině,“ bezradně rozhodil rukama. „To se bude muset teprve ověřit.“

„Kdyby lidé hledali na Tercii vhodné místo k osídlení, mohli by si zvolit právě tady to?“ kapitánův prst spočinul na mapě.

„Řekl bych, že určitě ano. Kdyby to bylo možné, sám bych navrhl, abychom tam přestěhovali naši osadu. Jsou tam rozhodně příznivější podmínky než zde. Nezapomínejte však, že neznáme celou planetu. Třeba jsou jinde, na druhých kontinentech, ještě daleko příznivější místa. To ukáže teprve budoucnost.“

Kapitán chvíli zíral do neurčita.

„Jsou to jen úvahy, ale přece nás přivedly kus dopředu. Nemí vyloučeno, že posádka Astronu přistála na Tercii a založila osadu v místech, kde se protínají obě směrovky - pokud je ta jižní vskutku položena kolmo k toku řeky. Kdyby tomu tak skutečně bylo, vyvstaly by další otázky a nebylo by vždy snadné na ně odpovědět. Proč například s námi nenavázali spojení? Mohl jim let raketoplánu uniknout? Jak to, že neslyšeli hluk našeho letadla? Ovšem, pravda je, že jsme letěli dost vysoko. Proč nezahlédli dým našich ohňů? Nejspíše jim v tom bránilo Jižní pohoří a značná vzdálenost. Proč nenarazili na stopy po našich táborech? Proč my jsme nenašli jejich stopy? A podobných otázek bychom mohli položit řadu.“

Mlčky přemýšleli o kapitánových slovech.

„Což o to, vysvětlení by se našlo,“ mínil Jur Paldy. „Říkáte, že se usadili blízko moře. Co když vůbec žijí na ostrově a na pevninu

jenom dojíždějí? Třeba se vydali na dlouhou výzkumnou cestu kolem planety - konečně, není tak velká jako Země. Anebo jsou tady na kontinentě, ale nemají, co by v našem okolí hledali. Ostatně, my například také pomíjíme oblast na severu, za horami. Kdoví, zda bychom se tam vůbec pustili, kdyby se tam nezřítíl raketoplán!“

„Slova ovšem -“ doktor Tatrescu pokývl hlavou. „Slova nám jistě nemohou problémy rozřešit.“

Kapitán ho přerušil. „Ale musíme ty věci napřed promyslet. Uvažme teď, jak se věci mají, kdyby šipky nebyly dílem lidí z Astronu. Professore -“ pohlédl na astronoma, „je možné, aby to -“

„Možné?“ profesor Glob se vážně rozhlédl. „Ovšem, že je možné, aby je postavily jiné bytosti. Mohli to být zdejší tvorové, ale to se zdá málo pravděpodobné - zde se dají předpokládat méně vyspělé formy života. Avšak mohly zde také přistát bytosti, které by byly technicky na naší úrovni, tvorové z jiné planety. Země není středem vesmíru - v žádném smyslu! Takových světů, jako je ten náš - těch může být! V naší Galaxii je na dvě stě miliard hvězd a u sto tisíce až miliónu z nich mohou být planetární systémy s podmínkami pro formy života nám známé. To podtrhuji,“ rozohnil se profesor Glob, „pro formy nám známé! Možná, že jsou ještě další formy života, spočívající na docela jiných chemických reakcích. Proč by tedy někde ve vesmíru nemohly žít inteligentní bytosti, které dokáží totéž co my a možná ještě víc! Ano, možné to je. Ba, matematicky je to velmi pravděpodobné. Řekl bych, že jisté.“

Ticho opět zavládlo klubovnou. Myšlenky se rozletěly do hloubek vesmíru.

Juan Likul, stojící opodál s konvicí čaje, nejistě přešlápl a odkašlal si.

Professore, tahle věc mě strašně zajímá. A jistě kdekoho. Podívejte - vy říkáte: matematicky je to takřka jisté. Chápu to, pokud jde o podobnost podmínek k životu. Ale, řekněte, dá se nějak vypočítat, že je někde ve vesmíru planeta, která by se podobala naší Zemi jak fyzikálními vlastnostmi, tak i stupněm civilizace?“ Rozpačitě se usmál. „Že by tam žili lidé podle našich představ, že by měli letadla jako my, televizi, divadla a to všechno?“

„Nu,“ Patrick Glob na druhého kuchaře laskavě pohlédl, „já vám uvedu fakta a vy si vypočítáte výsledek. V naší Galaxii je tedy sto tisíc až milión planetárních systémů, kde mohou být podobné podmínky jako v naší sluneční soustavě, že! A takových galaxií jsme běžnými dvou a třímetrovými teleskopy napočítali na obloze statisíce, vesměs ve vzdálenosti do dvou miliard světelných roků. Z toho vidíte, že jen v dosahu našich běžných přístrojů může být obrovská spousta planet, které se podobají naší Zemi. Mezi nimi mohou být takové, které jsou stejně staré jako Země. Na mnohých se mohly vyvinout takřka stejné formy života -“ profesor nedomluvil a zahleděl se na Likula.

„Tak si spočítej výsledek,“ Alda nabádal svého zástupce.

„Podle toho bych soudil,“ Likul zaváhal, „že čistě teoreticky vzato je možné najít planetu, kde by člověk nepoznal, že není na Zemi -“

„A nejen to,“ Marcelin Denis si nenechal ujít příležitost. „Nejen to,“ pokračoval důrazně. „Protože je vesmír nekonečný, je v něm i nekonečné množství planet, které jsou navlas podobné Zemi. A proto je tam i nekonečný počet Mikulášů Aldů, kteří tráví svůj pracovní čas u plotny -“

„Cože!“ ozval se kuchař. „Mne že by bylo nekonečně -“

„Nechte Aidu,“ Toreli se vyčítavě obrátil k Denisovi, „nebo nám zítra přesolí jídlo, beztak -“

„Co beztak?“ Alda bojovně pohlédl na geografa.

„Snad abychom se vrátili k našemu problému,“ přerušil je profesor. „Jak je vidět, nemůžeme vyloučit domněnku, že se sem mohli odněkud dostat tvorové, kteří dosáhli podobné technické úrovně jako my, nebo kteří nás dokonce předčí.“

„Dobrá,“ kapitán se obrátil k prvnímu pilotovi. „Je tu něco, co by vyvracelo domněnku, že na Tercií přistály bytosti odjinud?“

„Myslím, že není,“ soudil Bodov. „Naopak, tato domněnka by nám vysvětlila, proč jsme se nedostali se staviteli směrovky do styku, ani nenarazili na jejich stopy. Řekněme, že ty značky nepostavili nadarmo. Jejich přátelé přiletěli, našli je a vzali je domů. Právě teď se třeba blíží k rodné planetě.“

„Také nás už něco podobného napadlo,“ řekl doktor Kalek. „Ovšem jiná okolnost mluví proti tomu. Kdyby ti tvorové dokázali cestovat vesmírem, museli by ovládat radiotelegrafii. Měli by vysílačku a přijímač, nemuseli by pracně stavět směrovky. Proč také? Když budeme předpokládat, že také měli poruchu, že havarovali - jako Astron a naše Astrid - to by byla neuvěřitelná náhoda. Nezdá se vám? Ačkoliv, také nemuseli vědět o meteorickém prstenci. Věřu, je to těžký případ. S tím by si nevěděl rady ani sám Sherlock Holmes.“

„Nejde o luštění hádanek,“ podotkl Marunin. „Jde o to, abychom si ujasnili některé skutečnosti a zařídili se podle toho. Myslím, že přítomnost jiných inteligentních tvorů nemůžeme vyloučit.“

„Mohla je také potkat nehoda,“ zahučel Alda. „Třeba je sežraly nějaké potvory. V lese je jich plno.“

„Nebo zemřeli hladu - chudáci,“ s vážnou tváří uvažoval Marcelin Denis, „protože neměli tak výtečné kuchaře jako my.“

„Všelicos se mohlo stát,“ kapitán se prchavě usmál. „Začali jsme vážnou diskusí a mám strach, že ke konci jsme propadli fantazírování. Nyní tu však máme druhou záležitost. Ten výstřel. Tak, co o tom soudíte, Dane?“

Zildes zaváhal.

„Nemám, co bych k Farbovu vyprávění dodal. Nic určitého jsem neviděl. Kdybych byl na Zemi, domníval bych se, že nás přepadl primitivní divoch, který jakýmsi záhadným způsobem unikl civilizaci.“

„Co nám říká ten šíp?“

„Materiál je primitivní, to je pravda. Bukový prut není právě nejvhodnější,“ vysvětloval Dan. „Ale šíp je dost zručně vyroben. Svědčí o tom, že člověk - nebo tvor, který jej vyrobil, měl v podobné práci zkušenost. Pro zajímavost porovnejte tyto dva šípy,“ položil na stůl střelu s kamenným hrotem a z toulce na zdi podal jeden z šípů, které používal Paldy. „To je rozdíl!“ usmál se.

Šíp s kamenným hrotem nevycházel z porovnání příznivě. Působil dojmem neforemného výrobku.

„To napovídá,“ dovodil kapitán, „že na Tercii žijí lidé - řekněme raději tvorové, sice rozumní tvorové, ale na dost nízkém

stupni vývoje, asi tak na stupni, který bychom mohli srovnat s obdobím kamenného věku na Zemi. Ano?“

„Ano,“ Dan váhavě přisvědčil. „Ale jinak je ta domněnka neopodstatněná, na první pohled přímo nesmyslná. Kdyby měli v oblasti toho pralesa žít nějakí primitivní tvorové - museli bychom po nich nalézt stopy. Museli. Jistě by tūhli k řece - to je přirozené, i na Zemi to tak vždycky bylo. A nikde na březích Velké řeky jsme nic nenašli. Žádné staré ohniště, tábořiště, nástroje, rozštípané kameny, prošlapané cestičky k řece, pramice na břehu - nic, dočista nic. Panenská divočina. Tak nevím, kapitáne.“

„A co ta krev, napovídá nám něco?“ zajímal se kapitán.

„Už jsem o tom hovořil s Faltanerem a kolegou Tatrescem,“ odpovídal doktor Kalek. „Je možné, že se nám z těch skvrn na lupenech opravdu podaří zjistit, o jakou krev jde. Ale nic neslibuji. Dá to ovšem nějaký den práce,“ rozpačitě se poškrábal na holé lebce. „Musíme si napřed obstarat některé chemikálie a to není snadné. Také Farba nám bude muset pomoci. Nevíme také, zda je mikroskop v pořádku. Každopádně se však o to pokusíme. Držte nám palce.“

„Počkáme tedy na výsledek a pak si o celé věci ještě podrobněji pohovoříme,“ rozhodl kapitán. „Nyní je těžké dojít k nějakému jasnému a všestranně přijatelnému závěru. Připadám si jak nad křížovkou, k níž schází legenda. Nejspíše se zdá, že jsou tu nějakí vyspělí lidé, kteří mají co činit s letectvím - buď z Astronu nebo bytosti odjinud. A vedle nich i primitivní tvorové, kteří jsou teprve na jednom z nižších vývojových stupňů. Alespoň já nevidím nic, co by obě ty příhody - nález směrovek a přepadení na břehu u pralesa - co by je spojovalo.“

„Ale já něco vidím, kapitáne.“

Všechny zraky spočinuly na Likulovi.

„Ano?“

„Ano, kapitáne. Ale nejdříve bych se chtěl zeptat: jak byla složena posádka Astronu?“

„Z šesti lidí - dvou letců, dvou astronavigátorů, jednoho radiotelegrafisty a jednoho astronoma. Vedle toho měl každý z nich ještě doplňkový obor. Jeden z pilotů byl například lékařem.“

„No jo, už to chápu. To se vůbec nemůžete divit,“ Juan vážně pokývl hlavou. „Já myslím, že se zbláznili. Přistáli, postavili značky, plynula léta, zešileli, takže není divu, když po nás střílejí kamennými šípy. Myslíte, že to není možné?“ rozhořčil se, když viděl, že se kolem stolu objevují pobavené úsměvy. „Ocitli se v novém prostředí. Přišli o potraviny, které měli v letadle,“ Juan zvýšil hlas, „jedli kořínky a všelijakou havěť, až se z toho pomátli na rozum. Nezdá se vám to?“

„To je docela dobře možné,“ potvrzoval Alda. „Já bych se taky zbláznil, kdybych neměl pořádné jídlo.“

„No jo, vy -!“ Toreli na Aidu posměšně pohlédl.

„Tady Juan,“ profesor nechal bílý vous proklouznout mezi prsty, „otázku postavil poněkud jednostranně - hm - příliš gastrálně. I když rozhodně nemíním snižovat význam dobrého stravování pro duševní pohodu člověka, díval bych se na věc jinak. Já osobně si myslím, že se mohli pomátnout - ze samoty!“

„Jeden by mohl zešilet, třeba i dva,“ přemýšlel doktor Kalek, „ale že by se zbláznili všichni? Hromadné šílenství - odpusťte, to se mně zdá trochu přehnané!“

„Nu, což,“ v tváři profesora Globa se objevil úsměv. „Já ještě pamatuji něco, čemu se říkalo kolektivní šílenství. Ach, ty moderní tance! Bylo to docela legrační. Ach jo!“ Snivý výraz vstoupil do jeho očí. „Také jsem mu kdysi podlehl,“ dodal potichu.

„Tak, tak,“ kapitán pokývl hlavou. „Vidíte, kam až jsme se dostali. Vrátime se k těm otázkám znovu, až budeme vědět, jak dopadla zkouška krve. A že musíme na místo vyslat zvláštní výpravu, je jasné. Nyní bych navrhoval rozchod a spánek. Potřebují jej zvláště ti, kteří se dnes vrátili. Zejména jim přeji - dobrou noc!“

Kapitán povstal a všichni se rozcházeli.

Marunin a Eva kráčeli přes verandu do svého domku.

Dva lidé je zamyšleně sledovali pohledem. Nora a Farba.

Kapitola 24

TERCIA MARUNINOVÁ

Osada Naděje žila ve stavu vrcholného napětí a vzrušení. Veškerá práce stála, jen z hutí vystupoval slabý kouř. V kuchyni se válela hromada neumytého nádobí, plotna vychladla a nikdo to ani neměl Aldovi za zlé.

Petr Marunin měřil dlouhými kroky náměstí - prostranství před příkopem, které - jak předpokládali - bude jednou v budoucnu lemováno domy. Travnatý obdélník země vroubila na dvou stranách řada sosen, uprostřed se rýsoval kruhový záhon, kde v létě voněly květiny.

„Připadá mi to poněkud - hm - výstřední,“ prohlásil Toreli tehdy, když se vrátil s expedicí ze severu. „Už jsem leccos viděl, aby si však někdo zakládal uprostřed divočiny okrasný park, to je i na mne mnoho. To jsem opravdu neviděl. Vida, i pěšinky a lavičky,“ užasl, přimhouřil oči a zamyslel se. „Vlastně, když se to tak vezme - víte, že je to docela hezké?“

Občané osady se nyní kupili v malých hloučcích, krátili si čas debatou, přešlapovali na místě nebo pobíhali jako Marunin. Sám kapitán, ten klidný, vyvážený muž, si nervózně mačkal prsty a tu a tam pohlížel k domku, v jehož stínu ležel slabý sněhový poprašek.

Blížil se konec listopadu a s ním velký den, kdy se měl na Tercii narodit první člověk. I kdyby druhá Astrid také ztroskotala, planeta přece jen bude patřit lidem. Obyvatelstva bude přibývat a za několik století pustinu ozdobí výstavná města s rušným životem, s letišti a divadly, s továrnami a sportovními hřišti, s výzkumnými ústavy a galeriemi výtvarného umění.

Dnes je tedy významný den. Ale co všechno mu předcházelo!

Krátce po prvním sňatku na Tercii se vydala na cestu expedice k severu. Dny a týdny plynuly v osadě klidně, bez vzrušujících událostí a příhod. Až příliš klidno tu bylo. Chyběla živá, někdy až trochu výbušná Egida, scházel sečtělý doktor Kalek, světoběžník

Zildes i hovorný všudybyl Toreli a kupodivu pociťovali i nepřítomnost studeného zoologa Alina a zamlklého Farby.

„Vlastně,“ uvažoval jednoho teplého dne na začátku léta Jan Faltaner, „není divu, že je tu tak pusto. Odjelo šest lidí, a to je takřka třetina obyvatel. Vylidnilo se to tady.“

„Než se nadějeme, bude nás zase víc,“ prorokoval Denis.

Kapitán, který zaslechl jeho slova, se na mechanika překvapeně zadíval.

„To jste si tak jist, že ti na severu žijí a vrátí se zpět?“

„Doufám, že ano, kapitáne,“ odpověděl Denis, „ale i kdybych se mýlil, bude nás přece víc.“

V kapitánových očích tkvěl otazník.

„No, přece Eva!“

Zachmuřený kapitán se beze slova otočil a spěchal k hutím. Marunin se právě zabýval přípravami ke stavbě parního stroje. Doufali, že bude s prací do počátku zimy hotov. Měl by to být poměrně lehký, přemístitelný stroj, který by v létě poháněl bárku pro přepravu rudy a v zimě otáčel větrníky, jež dmýchají vzduch do hutnických pecí.

„Petře - na slovíčko!“

Fyzik položil náradí a tázavě se na kapitána zahleděl.

„Není u vás něco nového?“

„U nás?“

„Ano,“ z kapitánova hlasu zněla špatně potlačovaná netrpělivost. „Ptám se snad srozumitelně, ne?“

„Nového? Ne. Vůbec nic. Totiž - někdy v listopadu budeme chovat.“

„Človče!“ zahřměl kapitán. „A to jste nemohl říci dříve?“

„Proč?“ Marunin na něho zaraženě zíral. „Nechápu -“

„Nechápete! Aha - vy nechápete, že jde o první - hm - takový případ v této situaci. Že s tím nemáme zkušenosti? A že je třeba napřed leccos zařídit? To vy nechápete?“

„Nezlobte se, kapitáne - já - mne jaksi nenapadlo, že bych -“

„Ví o tom doktor?“

„Ví,“ přikývl Marunin.

„Tak si to s ním také vyřídím.“

Novina se rychle rozkřikla a osadu zaplavila vlna vzrušení. To bylo dohadů, názorů a starostí!

Kapitán zastihl doktora Tatrescu na sluníčku. Tupě zíral do neznáma, letmo pohlédl na Rakumjana a zase se zahloubil do svých - zřejmě trudných - myšlenek. Apaticky vyslechl kapitánovu výtku.

„Pravda,“ přikývl, „měl jsem vám to říci, samozřejmě, ale sám to vím teprve od včerejška... Ono mně to nemyslí, v hlavě mám docela pusto. Já jsem úplně zoufalý, kapitáne! V životě mě nenapadlo, že budu porodníkem, přece víte, že jsem se zabýval něčím jiným. Oči, uši, hlava, krk, zuby, nervy - tam jsem doma. Zdrátovat prasklou nohu, prosím, to také dovedu. Ale na tyhle věci -“ bezmocně rozhodil rukama. „Já budu mít trému -“

„Nepřeháníte trochu?“

„Já a přehánět? Kdepak! Ačkoliv - snad trochu ano. Ale přesto,“ bezútěšně mávl rukou, „přesto je to zlé. Celý den jen tak sedím, dívám se do nebe a vzpomínám, v paměti lovím drobty, které se tam ze studií a z praxe zachytily. Ještě štěstí,“ liboval si, „že to bude v listopadu. Do té doby bude zpátky kolega Kalek a ten toho jistě zná víc.“

Také Mikuláš Alda zoufale vzpomínal na odbornou školu. Pravda, měli jsme přece speciální hodiny o výživě nastávajících matek a malých dětí. Ale zůstávají jaksi v mlhách. Asi jsem si maloval panáčky, místo abych poslouchal. Koho by napadlo, že budu někdy vyvažovat pro batolata!

Zuřivě si mnul čelo, tloukl se do něho kotníky, ale nic kloudného ho nenapadlo. Uchýlil se proto k osvědčené taktice.

„Ty, Juane,“ obrátil se na svého pomocníka, „jářku, bude zapotřebí, abychom si rozdělili úlohy. Není nad rozumnou a promyšlenou dělbu práce. Já budu dál vyvážet pro všechny a ty se postaráš o speciální stravu pro paní Evu a pro - nu - pro to dítě.“

„Já?“ Likul vyskočil, jako by ho sršeň bodl. „Šéfe! Ty ses docela zbláznil! Jak tě něco takového mohlo napadnout! Já přece o takových věcech nevím dočista nic!“

„To mě nezajímá!“ V zapadlých očkách kuchaře Aldy svítila obava, že se uskok nepovede. „Na co jsi tedy čtyři léta studoval? Abys neznal takové běžné věci? To se mi nestydíš říci?“

„Už je to tak, šéfe,“ Likul zahanbeně svěsil hlavu. „Na mou duši, ve vaření pro děti se opravdu vůbec nevyznám. Jídelníček pro nastávající matky a pro kojence, to je pro mne - abych řekl pravdu - neznámá pevnina.“ Alda naslouchal Juanově sebekritice s neblahou předtuchou. „Ale víš co?“ Likulova tvář se rozjasnila. „Ty mi poradiš - nadiktuješ recepty - a ono to nějak půjde!“

„Já se z toho zblázním,“ Alda se chytil za hlavu a zdrceně se odkolébal.

Budoucí maminka se stala středem pozornosti a všestranné péče. Vybírali pro ni nejlepší jahody, nejsladší borůvky, nejlibovější kousky masa, nejpohodlnější židli a nejhebcí kožešiny. Bouřili se proti doktoru Tatrescovi, který chtěl, aby Eva cvičila a dál se starala o plantáže. Nosili jí květiny, jež rostly nejen na náměstí a na záhonech u přístaviště, ale i pod okny Maruninovic domku. Zdravili Evu z ohromné dálky a stále na ni hleděli, aby jí z očí vyčetli každé přání, dříve než je vůbec dokáže vyslovit.

Úcta, obdiv a péče se přenesly i na Petra Marunina.

„Vždycky jsem říkal, že ten Marunin je chlapík,“ zdůrazňoval Alda. „A neměl by se teď tak dít s tím železem.“

„Ale jdi! To aby také chodil na pravidelné lékařské prohlídky, co?“ dobíral si ho Denis. „A aby se šetřil v šestinedělí!“

Vyskytly se ovšem i závažnější starosti. Položili základy pro stavbu třetího zděného domku - pro nemocnici. Podle Tatrescova návrhu se skládala ze čtyř místností - z ordinace, pokoje pro ženy, pokoje pro muže a z pokojíku, kam se přestěhují oba lékaři, aby byli při ruce. Rozhodli, že ordinace, představující zároveň operační sál, bude obložena omyvatelnými kachlíky, a ponechali Faltanerovi na starosti, aby se s tou objednávkou nějak vyrovnal.

„Vám se to řekne - udělej kachlíky!“ zlobil se chemik. „Ale kde, jak a z čeho?“

Přesto se odebral za Bodovem, aby se s ním dohodl o zkoušce s vypalováním keramické hlíny.

„Petře,“ spustil kapitán jednoho dne na Marunina, „já v těch věcech nejsem odborník, ale nemluvně nemůže přece žít jen tak v nějaké kožešinové kazajce. Zeptejte se Evy, co je v takových případech třeba.“

Marunin se zeptal a užasl nad seznamem, který mu Eva vepsala do notýsku. Hned druhý den ráno začal vzpomínat, jak vypadal kolovrátek a tkalcovský stav. Paldy slíbil, že se postará o stádo divokých ovcí a po týdnu úpěnlivé honby se mu to skutečně podařilo. Pomocí lasa, nastražených ok, dřevěných pastí a překrytých jam v zemi pochytil tucet živých chundeláčů.

Často hovořili o blížící se události.

„Tady na Tercii je všechno větší,“ zamyšleně pohlížel na obrovitý strom Jur Paldy. „Rostliny, zvířata. A což - když se tu narodí lidé - nebudou také větší? Já bych řekl, že ano. Přitažlivost je zde menší, lépe porostou.“

„Jednou jsme o tom hovořili s Alinem,“ vzpomněla si Eva. „Tehdy - při cestě na jih. Soudil, že kdyby tu byli lidé, byli by větší než my. Ovšem, o potomcích nás pozemšťanů, o těch nemluvil.“

Tatrescu se shýbl a uchopil jedno ze štěnat, která se jim batolila pod nohama.

„Budou-li tito psi větší než jejich rodiče, tak lidé asi také.“ Pohládl štěně, které mu hravě chňaplo po prstu. „Já ovšem nejsem ani veterinář, ani kynolog, abych to mohl posoudit. Ale nezdá se mi, že by ta štěnata byla nějak abnormálně velická.“

„Mně zase připadá, že jsou hodně velká,“ mínila Vanda a vzala chlupáče do klína. „Nebo je to tím, že mají tak roztomile načechranou srst?“

„Třeba budou mít i delší srst,“ uvažoval Likul. Pohládl si kadeře, jimž v poslední době věnoval zvláštní pozornost, a dodal: „A lidé delší vlasy.“

„Holiči by měli více práce,“ filosofoval Marcelin Denis. „Také vousy by více rostly. Ztratil byste primát,“ obrátil se k Patricku Globovi. „Představte si, že zdejší vědátoři budou mít dvakrát tak dlouhé vousy jako vy! Nelomcuje s vámi závist? Nemáte pocit méněcennosti?“

Profesor Glób se dobrácky usmíval.

„Je to trochu komická představa,“ mrkl po Maruninovi, „když pomyslím, že syn by o dvě hlavy přerostl svého otce. Tatík by vedle synáčka vypadal jako trpaslík, jako pidimužík, jako hotové nic.“

„Copak syn, to by ještě šlo,“ přišel se svou troškou do mlýna Faltaner. „Ale co kdyby to byla dívka? Kdo by chtěl nevěstu, která by byla o hlavu vyšší? Vzhlížel by na ni jako na rozhlednu.“

„Tento problém má i vážnou stránku,“ Bodov mimoděk pohlédl k domu. „Budujeme tu svět kolem sebe pro lidi našich rozměrů. A pak by tu měli žít v druhé generaci obří. Neprošli by dveřmi, tloukli by se hlavami do stropu, nevyhovovaly by jim naše stroje, lodě, letadla - museli by s mnohým začít zcela od začátku.“

„To je pravda,“ v Denisových očích blesklo čtveráctví „Ale co dělat? Kdybychom to stavěli pro potomky, co bychom si počali my? Už vidím Aldu, jak s sebou nosí židličku, aby dosáhl na kliku!“

„Ty cvrčku!“ rozhořčil se kuchař. „To spíš ty bys potřeboval chůďu! Já jsem větší než ty!“

„Ale já jsem ještě mladý, třeba vyrostu.“

Jak dny ubíhaly, přibývala výbavička a zařízení, kterých si vyžádala nová situace. Z ručního stavu vyběhly první metry bíložluté, poněkud drsné vlněné tkaniny, v nemocnici vsazovali okna a obkládali ordinaci kachlíky, v přístavku montovali kotel, který dodá horkou vodu do trubek, jimiž se nemocnice bude vytápět. První dům s ústředním topením na planetě! Marcelin Denis vytépal zlatou vaničku a podle Tatrescových požadavků zhotovoval lékařské nástroje, většinou také ze zlata.

Když se vrátila ze severu záchranná výprava, Jur Paldy právě dokončoval umně vyřezávanou kolébku.

„Kolébka! Prosím tě!“ upřímně se divil Zildes. „Kam chodíš na ty nápady?“

„Co by ne? Ve středověku do toho dávali děti. Viděl jsem to v jednom filmu.“

„Ve středověku?“ Dan sebou trhl. „Ale my vlastně už nejsme tak docela ve středověku.“

Rozhlížel se po novinkách, které za jejich putování na severu změnily tvář osady. Nebylo jich málo.

První železářská pec byla zbořena a její místo zaujala větší a dokonalejší šachtová pec, z níž tryskalo sršící tekuté železo. Hned vedle ní stála podstatně nižší pudlovací pec, která dávala už poměrně kvalitní ocel. Dvě ubohá dřevěná kola na spodní vodu už také

dosloužila a ustoupila šestimetrovému kolu na svrchní vodu s plechovými korečky. Voda se nad kolo přiváděla širokým dřevěným korýtkem. Od prodloužené osy kola vedly řemeny k dmýchadlům a k zděnému stavení, v němž se na nevelkém prostoru tlačil buchar, kovářská výheň i rozestavěný soustruh.

Potok, tekoucí kolem, překlenula lávka, opatřená zábradlím. Značky na obou koncích lávky hlásaly, že unese tři tuny nákladu a že nejvyšší přípustná rychlost v osadě činí padesát kilometrů za hodinu. Tyto značky byly ovšem dílem mechanika Denise, jedním z plodů jeho nevyčerpatelného humoru.

Také obytná stavení doznala změn. Omládla novými, už takřka průhlednými okny v dřevěných rámech, čerstvým bělostným nátěrem a žulovou dlážděnou terasou, jež se táhla podél celého průčelí domu. Přes vodní příkop vedl široký můstek, na nějž navazovala cestička k přístavu, vlevo k hutnické dílně, i napravo, kde se rozkládala oplocená políčka zeleniny, brambůrek a ostružin. Hned pod skalami se choulila dvě pařeniště s teplomilnými rostlinami, které Eva loni přivezla z jihu. Pár kroků stranou se z ohrady ozýval bekot ovcí. Uvnitř výklenku přibyl přístřešek se zásobou dříví, ale v boudě u hutnických pecí nescházela ani velká hromada dřevěného uhlí - zásoba na zimu.

V polovině listopadu bylo všechno přichystáno k uvítání nového občánka. Kapitán si dokonce nalinkoval stránku v notesu, kterou nadepsal: Matrika narozených.

Nervozita se stupňovala.

Lékaři spolu co chvíli šuškali a důležitě se radili. Opakovali si vědomosti, posbírané v paměti. Alda starostlivě pobíhal kolem ovčince a pravidelně dojíl ovce. Marunin znovu a znovu zkoušel topení v nemocnici, Denis přemýšlel o hračkách pro dítě.

Ke konci listopadu, který přinesl první sníh a fujavice, se podle úsudku lékařů blížil očekávaný den.

„Už jde jen o hodiny,“ pronesl v poledne doktor Kalek a vlil tak olej do plamene obecného vzrušení.

Klubovna zašuměla rozčileným rozhovorem.

Kuchaři v posledních dnech převařili mnoho hektolitrů vody a vždycky ji po několika hodinách zase vylili. Nyní po těch

významných slovech se Alda s Likulem hnali do kuchyně - ale oběd byl toho dne napůl syrový. Zato v několika kotlích a nádobách bublala voda. Doktor Tatrescu znovu a znovu v horké vodě vyvářel sadu zlatých nástrojů.

Opoledne svačili heřmánkový čaj. Většina strážníků jej potají vylila do příkopu, protože se jim už znechutil.

„Dvakrát denně heřmánkový čaj - to porazí i otrlého muže! Do konce života tu kapalinu nechci ani vidět,“ stěžoval si Toreli.

Podle požadavku doktora Kalka měl Alda mít v rozhodnou chvíli k dispozici tři litry heřmánkového odvaru. Alda měl pro jistotu stále deset litrů, ale soudil, že za několik hodin slábne jeho účín. Proto vyvářel nový heřmánek, starý odvar osladil medem a použil k doplnění jídelníčku, ignoruje výhružné pohledy, jež ho stíhaly od stolu.

Jak se blížila Evina hodinka, Marunin stále zběsileji přecházel sem a tam. Pohledy všech jeho druhů co chvíli starostlivě zalétaly k vycíděné a vyšperkované nemocnici. Čas se zoufale vlekl.

Už nebylo o čem hovořit. Všechny možnosti desetkrát probrali, ale už se nedalo nic vylepšit, nic nového vymyslet.

„Také mám ženu. Na Zemi. Vlastně ne. Ve vesmíru. Letí v druhé Astrid. Bude vysílačka? Včas?“ vyzvídal Nilson na Egidě Arpádové.

Egida povzbudivě přikývla.

„Bude. Musí být. Sotva sejde sníh, začneme stavět anténu.“

Na kryté terase před hlavním stavením se roztříštěný hovor stočil na hubený výsledek expedice, která se před několika dny vrátila od Pralesa věrného psa.

Pátrání se soustředilo jak na problém záhadných směrovek, tak na stopy po tvor, který vystřelil na vor a měl na svědomí život Ferdiho. Ne zcela zdařilý rozbor uschlé krve na listech z kapradin nevyučoval, že jde o lidskou krev, ale nepotvrzoval to.

„Je to marné,“ doktor Kalek krčil rameny. „Scházejí nám některé reagenty. Zkoumali jsme to také pod mikroskopem - div jsme si oči nevykoukali a bylo to málo platné. Nemůžeme nic určitého tvrdit.“

Podrobná prohlídka směrovek a jejich okolí přinesla dva nálezy. Objevíli mechem už porostlé pařezy, které tu podle názoru Dana Zildese zbyly po stromech, poražených před osmi až deseti lety. Někdo je pokácel pomocí hrubých, nejspíše kamenných seker. Rozhodně na nich nebylo známek po pile.

Bezúspěšně však pátrali po ložisku slídy, z něhož stavitelé čtverců čerpali jiskřivý materiál.

„Ale to nic neznamená,“ vysvětloval Farba. „Geologická struktura terénu nasvědčuje, že tu slída může být. Konečně - musí tu přece být. Technicky není dost dobře možné, aby ji vozili zdaleka. Vždyť v těch znameních jsou celé metráky slídy,“ pohlížel k dlouhé řadě čtverců.

Až do základů rozebrali dva čtverce. Prohlédli pečlivě každý kámen, každou plošku slídy, ani jediný lupínek neušel jejich pozornosti. Už se zdálo, že nenajdou vůbec nic, avšak přece jen neodešli s prázdnou.

O úspěch se zasloužil Juan Likul. Jak se horlivě prohraboval slídou, zvedl pojednou z drobné tříště stářím už zčernalý odštěpek dřeva, připomínající kousek hrubého prkénka, a upřeně si jej prohlížel.

„Ne, to nemůže být jenom tak samo od sebe. Ať mně nikdo neříká, že takové věci rostou na stromech,“ vrtěl hlavou.

Na jedné straně plochého dřeva bylo několik malých důlků vyvrtaných jakýmsi hrotem. Důlky tvořily písmena OS. Co by to k čertu mohlo znamenat?“ divil se Juan. „Vždyť to nedává žádný smysl. Poslyš, Dane - podívej se! Říká ti to něco? Já z toho moudrý nejsem.“

Všichni se shlukli kolem Likula a studovali nápis.

„To tedy nevím,“ váhal Zildes. „Možná, že tomu něco chybí, buď na začátku nebo na konci. Nejspíše by to mohlo znamenat SOS. Snad uvažovali o seskupení čtverců do obrazce, který by dal podobu těch tří písmen - volání o pomoc.“

„Je to zajímavé - ale mnoho nám to neříká,“ soudil Paldy. „Myslím, že si to trochu zjednodušujete. Já bych řekl, že z toho stále ještě nemůžeme dovodit, zda jde o lidi z Astronu nebo o tvory z nějaké jiné planety.“

„Jak to?“ namítal Likul. „Copak mohou na některé jiné planety znát latinku?“

„Mohou to být opravdu písmena,“ zamyslel se Dan. „To by znamenalo, že posádka z Astronu skutečně přistála na Tercii.“ Mimoděk se rozhlédl kolem. „A snad tu ještě někde žijí - v primitivních podmínkách, v bídě, nouzi, v nebezpečí.“

„Docela určitě se to ovšem říci nedá,“ bránil se Paldy. „Vždyť ty značky mohou znamenat všelicos jiného. Vlastně jde o kroužek a kousek spirály. To přece není nic charakteristického pro Zemi! Třeba jsou to ozdoby, mystické symboly nebo orientační znamení obyvatel jiné planety.“

„Ať je to jak chce, musíme tady ten kraj prozkoumat podrobněji,“ žádal Likul. „Hlavně tam na jihu - kam ukazuje šipka.“

„Teď už je pozdě,“ uvažoval Dan. „Máme zimu na krku, za pár týdnů mohou řeky zamrznout. Pravda, na jihu se dá očekávat mírnější zima, ale i tak by to bylo riskantní. Ale hned zjara se zřejmě budeme muset vydat na cestu - k průsečíku šipek. Pokud vím, kapitán s tím počítá.“

Pátrání v lese nepřineslo vůbec nic nového. Po tvoru který by mohl střítet z luku, nenalezli ani stopu. Postupovali dobré dvě hodiny pralesem a utrmácení bahnitým terénem dorazili až do míst, kde stromy prořídly a půda se začala zdvihát k Jižnímu pohoří. Zildes se zadíval na hřebeny, přímo na průsmyk, jenž se hluboko zařezával do horského hřbetu.

„Kdybych žil na jihu,“ uvažoval nahlas, „a chtěl se dostat sem na sever, prošel bych právě touto průrvou. K řece bych dorazil někde v těch místech, kde leží chudák Ferdi.“ Zamyslel se a dodal: „To jsou ovšem jen mé dohady, z těch nelze nic vyvozovat.“

Po návratu expedice se rozproudila živá diskuse, kapitán a profesor Glob se připojili k Danově domněnce: posádka z Astronu pravděpodobně na Tercii přistála. Řada skutečností tomu nasvědčuje. Jakmile odejdou ledy, vyrazí průzkumná expedice na jih, aby věc prošetřila na místě a pokusila se najít trosečníky, nebo aspoň objasnila jejich osud.

„V každém případě musíme zajet až k moři,“ připomněl Toreli. „Musím tam něco prozkoumat - jednu věc, která mně nedává spát.“

I teď, když očekávali novorozeně, se lidé na terase znovu vraceli k tajemství šípek a výstřelu z pralesa. Desetkrát vysvětlená stanoviska zněla tichým podvečerem pojednácí, vyvrácené námitky se znovu nabízely k debatě.

Pojednou neklidné hovory umlkly.

Ze dveří nemocnice vyběhl rozčilený Tatrescu, něco zajímavě vykřikl, zamával rukama a zmizel ve dveřích. Nora a Egida spěchaly k domku. Marunin nervózně zrychlil krok. Kapitán vytáhl notes, aby se už asi popadesáté přesvědčil, že má stránku matriky narozených pečlivě nalinkovanou a připravenou.

Avšak nový občan nespíchal. Až pozdě po soumraku se Maruninovým narodilo děvčátko.

Tu noc nikdo v osadě oka nezamhouřil a na náměstí planul táborový oheň jako za starých časů, kdy ještě hrozilo nebezpečí od dravců. Alda dal k dobru několik džbánů medoviny.

Kapitán byl jak na jehlách, ale ovládl se. Ráno to však už nevydržel.

„Tak co?“ kývl na Marunina a zamával notesem. „Jak ji pojmenujete? Už abych to zapsal - mám rád pořádek.“

„Vidíte!“ užasl Marunin. „Pojmenovat ji. Abych pravdu řekl - my jsme o tom ještě neuvažovali. Bylo takových starostí - člověk nevěděl, kde mu hlava stojí -“

„Ale to je - hm - podivné,“ kapitán sraštil obočí a zklamaně sklapl notes. „Přece se musí nějak jmenovat!“

„Trestuhodné,“ doplnil ho Denis. „Pěkný otec!“

Nastala hodinová vzrušená debata. Petr běžel k Evě, aby vyslechl její stanovisko.

Doktor Kalek mu rázně zastoupil cestu.

„Návštěvní hodiny jsou odpoledne,“ zadržel ho ve dveřích. „Tady je nemocnice a do té se nechodí jako do hospody - kdy člověka napadne. Srší z vás bacily,“ osopil se na Petra. Nakonec se obměkčil. „Ale můžete s ní mluvit přes dveře. Konečně, že jste to vy, tak vám dveře trochu pootevřu - na dva prsty - to vám musí stačit.“

Ale dohodnout se stále nemohli. Když se jméno líbilo Maruninovi a Evě, zamítla je většina ostatních. Vždycky se našel někdo, kdo jméno pohaněl. Jedno se jim zdálo nemoderní, druhé

příliš avantgardní, třetí se špatně vyslovovalo, čtvrté bylo příliš obyčejné.

„A co,“ nadhodil Alda, který roznášel heřmánkový čaj, jehož mu zbyl plný kotel, „co ji pojmenovat po téhle Terci. První se tu narodila - je to první občan -“

Aldova slova zanikla v nadšených projevech souhlasu a Petr se opět rozběhl ke dveřím nemocnice. Za okamžik s úsměvem vyběhl.

„Vy jste přece pašák!“ tiskl Aldovi ruce. „Kmotr Alda!“

Spokojený kapitán sáhl po notesu, rozevřel ho, opřel o zábradlí terasy a krasopisně napsal:

Pořadové číslo: 1. Datum narození: 33. listopadu 0002. Místo narození: Naděje, č. 3. Jméno: Tercia Maruninová.

Kapitola 25

LÉTO SE ZEPTÁ

Tercie se otáčela kolem své osy a pravidelně odkrajovala čas, který si vytvářela. Jeden den za druhým zapadal do minulosti - nyní už do historie planety.

Visutý most přes Horskou řeku se stal na čas zbytečným. Pevný ledový krunýř se rozprostřel po vodním toku. Tuto zimu však už ledová plocha nezůstala opuštěná. Marcelin Denis zhotovil čtyři páry bruslí, které si přivazovali řemínky. Pokud sněhová vrstva nebránila bruslení, řeka se nabízela k dlouhým projíždkám. Ctitelé rychlého pohybu se však nápadně lišili od bruslařů na Zemi. Jezdili jen ve skupinách a vždy alespoň jeden z nich měl přes rameno pušku. Již od loňské zimy věděli, že v tomto ročním období jsou dravci troufalejší, takže opatrnost byla zcela na místě.

Rostoucí sněhová pokrývka v půli prosince omezila bruslení na malou zametenou plochu u přístaviště, avšak současně otevřela bránu ostatním zimním sportům. Pár minut cesty za hutěmi se po stráni vinula dráha, uhlazená stopami saní, které ovšem nesloužily jen zimní kratochvíli, ale především svážení dříví. Po několika nezdařených pokusech si pořídili i lyže a lovci na nich podnikali daleké výpravy.

Den ode dne, týden od týdne se měnil život osadníků. Úspěchy při odlévání trubek jim umožnily zdokonalit vytápění domů. Vyhřívání horkou vodou, jež se osvědčilo v budově nemocnice, zavedli i v hlavním stavení a v domku, kde bydleli Petr s Evou. Pokročila i osvětlovací technika. Nové, dokonalejší punčošky zvýšily vydatnost plynového osvětlení, a odvážili se i takového luxusu, že jednu svítílnu postavili na náměstí před domem a další kousek dále na sever. Jejich bledá záře pronikala do okolí a cesta k hutím nebo k přístavišti se hned zdála veselejší.

„No, vida,“ pochvaloval si Denis, „už máme i pouliční osvětlení.“

Postupně vyměnili všechnen nábytek. Malá truhlářská dílna, nyní již vybavená sadou slušných nástrojů, dodala dvacet nových lůžek, stoly, židle, několik skříní a dokonce i noční stolky. Spali na tvrdých slamnících, vycpaných suchou trávou, a přikrývali se kožešinami, jichž už měli dostatek; takový dostatek, že si začali vybírat a odkládali řídké letní kožešiny, jež špatně držely srst.

Jak se prodlužovaly večery, vystoupila do popředí otázka zábavy. Trpělivý řezbář Jur Paldy obstaral několik souprav šachových figurek. Výsledek jeho práce byl přijat s všeobecným nadšením, i když černí a bílí koníci mohli představovat právě tak dobře kterékoliv jiné zvíře. V šachových turnajích suverénně vítězil profesor Glob.

„No jo,“ huhlal Alda, „to je těžká hra. S člověkem, který má místo mozku samočinný počítač, se nedá hrát. Jen počkejte, až tady budeme mít papírny a tiskárny!“

Likul zvědavě vzhlédl k šéfovi kuchyně.

„Co to s tím má společného?“

„To je přece jasné,“ vysvětloval Alda, „uděláme si karty. Budou se hrát taroky a dojde taky na profesora. Nemusí mít ve všem vrch!“

„Přece byste nehrál taroky?“ Faltaner se ušklíbl. „Vracet se do dob pradědů?“

„Proč ne?“ kuchař se vzdorovitě zatvářil. „Kamenný věk už máme za sebou, v železném věku jsme už také hezky pokročili. Podle plynového osvětlení bych řekl, že jsme teď asi tam, kde byli v devatenáctém století na Zemi. A tehdy bez karet nedali ani ránu. Já jsem pro důslednost. Když devatenácté století - tak taroky!“

„Alda má pravdu,“ souhlasil doktor Kalek. „Hodně jsem o tom četl. Bývala i hráčská doupata - ó já - tam se udály věci! K nevíře!“

„Snad abychom začali chystat nějaké to hráčské doupě,“ Denis se vážně zahleděl na lékaře. „Jak sejde sníh, můžeme kopat základy.“

V osadě se ustavil i orchestr. Juanovu foukací harmoniku a Zildesovu podivnou loutnu - jak svému brnkacímu nástroji říkal - doplnila Aldova hliněná okarína, Paldyho lesní roh a Denisův nástroj, který měl snad představovat klarinet. Každý pozemský hudební kritik by nad tímto orchestrem ustrnul a vzdal se své

profese, avšak nenáročnému obecenstvu na Tercii dokázal soubor zpestřit jednotvárné podzimní a zimní večery.

Čtenářskou besedu založil doktor Kalek. Po čtyřicet večerů předčítal po jedné kapitole z detektivního románu, který našel na palubě raketoplánu. Tři sta dvanáct stránek tiskoviny oplývalo takovou přemírou tajemství, že i pobyt na Tercii se zdál docela všední záležitostí. Ale všechno má svůj konec a tak nastal večer, kdy doktor s povzdechem zaklapl knihu a napjatě se zahleděl do tváří posluchačů.

„To je ale škoda -“ vzdychla Vanda Bialská a doktor ožil.

„Tak se vám ta knížka líbila?“ tázal se polichoceně.

„To ani ne - ale máte takový příjemný hlas.“

Doktor zesmutněl a vyčítavě na ni pohlédl.

„No - nebylo to nejhorší,“ Vanda pokývla hlavou a kadeře jí poskočily. Její vlasy, ještě na Astrid zajímavě rusé, se změnily. Z důvodů, o nichž se nikdo taktně nešířil, nabyly poněkud fádni slámové barvy. „Na mou duši,“ utěšovala lékaře, „je to nejlepší dílo z naší knihovny. Ale vážně, tak jsme si na předčítání zvykli, že nám teď bude chybět. Opravdu.“

„Fakt,“ souhlasil Alda, který román sledoval s napjatým zájmem. „Mělo by se ještě něco číst.“

„Ale co?“ Marcelin Denis bezradně rozhodil rukama. „Tu první knihu jsme neuváženě vykourili - teď chápu tehdejší doktorovo rozhořčení. A co jinak číst? Aldovy recepty? Ale to on nedovolí - byl by odhalen jako podvodník. Třeba ten dnešní zajíc na divoko, kdoví, co to ve skutečnosti bylo.“

Alda velkomyslně pominul Denisovu narážku.

„Nemám žádné psané recepty,“ široký úsměv zbrázdil kuchařovu tvář. „Mám všechno v hlavě.“

„Tak přece tam něco máte!“ Denis bleskově uskočil před šéfem kuchyně.

„Víte, co by se mohlo číst?“ hlásila se Eva Maruninová. „Jur by nám mohl předčítat ze své kroniky. S chutí bych si to poslechla.“

„Vlastně,“ řekl sám kapitán, „to není špatný nápad.“

„No,“ Paldy se vykrucoval, „mohlo by se číst, proč ne - ale mám to jen tak nanečisto. V poznámkách. To víte, v knize to bude

vypadat docela jinak, daleko vznešeněji. A potom - já nemám na předčítání hlas. Jedna dívka mi povídala - to bylo ještě na Zemi - že mám hlas jako páv. Zdálo se mi, že to nemyslí jako lichotku. A nikdo jiný to za mne převzít nemůže, protože po mně nikdo nikdy nic nepřečte. To už mám vyzkoušeno.“

„Tak dost výmluv,“ odmítali jeho vytáčky.

Již příští večer začal Jur Paldy předčítat první stránky ze zápisníku, který byl nadepsán: Kronika expedice Astrid k hvězdě Epsilon v souhvězdí Eridanu a zpět.

„A zpět -“ podotkl tiše Bodov.

Kapitán se zachmuřil, vstal, přistoupil k oknu a dlouho hleděl do tmy.

Paldyho poznámky z cesty je zavedly zpátky na Zemi. Znovu prožívali poslední týdny před startem, naplněné lékařskými kontrolami, loučením a všemožnými přípravami k odletu. Vzpomínali na pohnuté okamžiky, kdy se naposledy dotkli pevně země, aby po léta cítili pod nohama pouze vroubkované rohože nebo koberce z umělých hmot.

Meziplanetární raketoplán je zanesl na Astrid, která ve vzdálenosti dvou set tisíc kilometrů kroužila kolem Země. Několik týdnů přebírali kosmickou loď a v přítomnosti konstruktérů a montérů znovu kontrolovali každý přístroj a zkoušeli jednotlivá zařízení. Pak přišlo další loučení - tentokrát už jen prostřednictvím televize.

Svíravý pocit tísně a osamění je zaplavil, když poslední raketoplán opustil velkou kosmickou loď a zamířil k Zemi. Za několik minut se změnil v drobný bod, který se leskl ve sluneční záři jako nepatrná hvězdička. Zůstali sami v nekonečném kosmickém prostoru a se Zemí je spojovaly jen rádiové vlny.

Kapitán upřel zamyšlený pohled na obrazovku, jež zachycovala Zemi otáčející se kdesi pod nimi na černém pozadí, a zapnul automat, který ve stanovený okamžik uvedl kosmickou loď do chodu. Velká cesta začala. Jejich těla poněkud ztěžkla - pomocné termojaderné motory začaly pracovat. Astrid se dala do pohybu. Za vteřinu zdolávala desítky, pak stovky a tisíce kilometrů. Když minuli nebezpečné pásmo planetek mezi Marsem a Jupiterem, pomocné

motory se odpoutaly. Daleko za nimi zůstaly kosmostrády, oživené meziplanetárními koráby na pravidelných spojích mezi Zemí a nejbližšími planetami. Teprve tehdy začal pracovat hlavní motor.

Pozorovatelům na pozemských hvězdárnách se mohlo zdát, že vzplanula nová hvězda. To se rozsvětlilo obrovské dovnitř vyduté zrcadlo, kterým Astrid na zádi končila, a tok světelných částic začal neúnavně urychlovat let. Deset tisíc, sto tisíc, čtvrt miliónu kilometrů za vteřinu. Za několik dalších měsíců už Astrid mnoho nescházelo do rychlosti světla. Daleko vzadu zářilo Slunce - teď už jen jedna z nesčetných hvězdiček na černé obloze - a kolem se rozkládal prázdný a pustý mezihvězdný prostor.

Jur Paldy dočetl prvních deset stránek svého deníku, jež zachycovaly počáteční měsíce cesty, dramaticky se odmlčel a svažil si rty tekutinou, kterou Alda odvážně vydával za bílé víno, ročník 0002.

„To byly vzrušující okamžiky,“ vzpomínala Egida. „Zvláště pro mne. Já jsem předtím nebyla dál než na Měsíci. Při startu mi dobře nebylo. Měla jsem pocit, jako bych odlétala navždy, jako bych se už nikdy neměla vrátit. Div že jsem nezačala plakat. Ale pak jsem se podívala na kapitána a to me uklidnilo. A víte proč? Díval se totiž tak unuděně jako šofér předměstského autobusu, který ten den podvacáté jede toutéž cestou.“

„Nu,“ poznamenal Zildes, „nikomu z nás nebylo tenkrát do smíchu.“ Náhle vzhlédl, jako by si na něco vzpomněl. „Nikomu? Ba ne. Jeden z nás měl náramnou náladu.“ Obrátil se k Aldovi. „Víte - vy jste si mnul ruce a díval se tak rozjařený, že jsem opravdu nevěděl, co si mám myslet. A vlastně,“ zaváhal, „dodnes nevím.“

„To je pravda,“ připojil se Denis. „Jako zlosyn, který uprchl před spravedlností - tak jste vypadal.“

Ale šéf kuchyně se jen usmíval a neřekl ani slovo.

„To všechno už je tak dávno,“ tesklivě zašeptala Nora.

„Na Zemi uplynulo třináct let. Ještě dva roky tu budeme, pak cesta zpátky, to máme celkem dvacet sedm let. Až se vrátíme,“ posteskla si Vanda, „bude mi podle rodného listu sedmapadesát let. To je hrůza!“

„V rodném listu!“ pohrdavě poznamenal doktor Kalek. „Na tom houby záleží. Důležité je, jak budete stará - hm - abych tak řekl - biologicky. Žádný ženich se vás nebude ptát na rodný list. No ne?“

„Určitě ne,“ potvrdil Juan Likul. „Jsem si tím bezpečně jist.“

„Hrozně mě zajímá,“ mechanik Denis obrátil list rozhovoru, „kdo nás bude při návratu vítat.“

„Vítat při návratu -“ mechanicky opakoval kapitán. „Musíme se nejdříve postarat, aby měli koho vítat!“

Všem dvaceti osadníkům vytanula na mysli vysílačka. Její stavba se v poslední době stala středem všeho snažení a hlavním tématem rozhovorů. Starala se o ni pětka odborníků, kterou tvořili fyzik Marunin, mechanik Denis, astronom Glob a obě radiotelegrafistky Nora a Egida.

Problém vysílačky se začal řešit hned následujícího dne po návratu expedice ze severu za účasti kapitána a obou pilotů.

„Škoda,“ Marunin se přemítavě díval na radiotechnické součástky, jež přenesli z voru do mechanické dílny, která vyrostla vedle kovárny, „škoda, že je to tak neúplné.“

„Už se stalo a je pozdě litovat,“ mínila Nora. „Dalo se čekat, že část zařízení bude na padrť. Já se spíše divím, že nám toho tolik zůstalo. Když se uváží, jakou rychlostí raketoplán dopadl, pak je to skutečně div.“

„Bude vůbec možno sestavit vysílačku?“ napjatě se tázal kapitán. „Nevypadá to moc nadějně -“

Petr se dal do podrobné prohlídky přístrojů. Tu a tam vyměnil pár slov s Egidou a Norou. Nakonec se zvedl a oprášil si ruce.

„Půjde to,“ ohlásil.

Kapitán si ulehčeně oddechl.

„Kdybychom měli dost času,“ vysvětloval Marunin, „uděláme si chybějící součástky sami. Ale my čas nemáme. Zbývají nám necelé dva roky, takže musíme vycházet z toho, co máme,“ vztáhl ruce k složeným dílcům, jako by je chtěl obejmut.

„A z toho plyne?“

„Budeme se muset spokojit se slabou vysílačkou.“

„O malém výkonu,“ připojila Egida.

„V tom je ten háček,“ Marunin si zamyšleně pohrával s miniaturní triodou. „Slabý výkon bude nutno nahradit dokonalým směřováním. To znamená postavit velkou parabolickou anténu tak, aby v době vysílání byla Astrid v její ose - aby se celý vyzářený výkon vysílačky soustředil právě do tohoto směru. Co vy tomu říkáte?“ obrátil se k Denisovi. „Podle vašeho názoru - je to možné?“

„Samozřejmě, že je to možné,“ prohlásil mechanik bez váhání. „Já vím, co máte na mysli. Řekněme, že by anténa měla tvar kruhu o průměru dvacet nebo třicet metrů. Souhlasí? Tak jste si to představoval?“

„To se musí ještě propočítat, ale řekněme prozatím, že takový rozměr by vyhovoval.“

„Dobrá. Takový kolos můžeme do dvou let docela dobře postavit, řekl bych, že ještě dříve. Ovšem,“ mechanik váhavě připojil, „nedovedu si představit, že by taková anténa mohla být otočná. Vždyť bude vážit několik desítek tun! Kdepak bychom na to vzali materiál, kuličková ložiska a další věci? Anténa může být, ale pevně usazená.“

Marunin přemítavě tiskl rty.

„No právě. To je to. Pak bychom museli anténu směřovat tak, aby v určitý den a v určitou hodinu mířila k místu kde bude právě druhá Astrid. Místo musíme zvolit tak blízko, aby náš signál určitě zachytila, ale tak daleko aby měla ještě dost času se překážce vyhnout. Zkrátka - náš signál musí zachytit ještě v bezpečí.“

„V bezpečí - to je hrozně široký pojem,“ namítl Bodov

„Však si ho zpřesníme,“ pokračoval Marunin. Vytáhl zápisník a po delším listování našel prázdnou stránku. Nakreslil bod, křivku a dlouhou přímku. „Zde je Tercie!“ tůkl na černý puntík, „tady ta křivka znamená meteorický roj a po této čáře se k nám blíží druhá Astrid. Jak od nás bude popřítí rok daleko? Ten meteorický roj myslím.“

Profesor Glob nahlédl do svých poznámek. Chvilíčku si něco potichu mumlal. Pak se zadíval ke stropu dílny, jako by tam hledal odpověď.

„O pohybu roje toho víme pramálo. A z toho mála by se dalo soudit, že takových šedesát miliónů kilometrů,“ odpovídal Petrovi.

„Možná o milion kilometrů více, možná méně, ale konečně - to je pakatel, který nestojí za řeč.“

„Dobře,“ přikývl Marunin a obrátil se na Bodova. „A jakou vzdálenost potřebuje druhá Astrid na to, aby se bezpečně vyhnula. Můžete to určit?“

„Pokud se pamatuji,“ vzpomínal Bodov, „nebezpečné pásmo je mimořádně široké, asi milion kilometrů nebo tak nějak. Druhá Astrid poletí zhruba stejnou rychlostí jako my - to se dá předpokládat takřka s určitostí. Rychleji letět nemohou, protože by se pak při prudkém brždění vystavovali zbytečně velkému přetížení. A nemají proč letět pomaleji. Nedovedu si představit žádný důvod, který by je mohl pohnout k zbytečnému loudání. Budou netrpěliví právě tak, jako jsme byli my. Potřebují tedy takových deset milionů kilometrů na to, aby se spolehlivě vyhnuli. To je, myslím, dost střízlivý odhad.“

„Pozor na tu šířku pásma,“ upozornil profesor Glob. „Vypočetli jsme ji podle hustoty roje - a to není spolehlivé.“

„To nevadí, profesore,“ Bodov ještě doplnil svá slova, „deset milionů kilometrů stačí na to, aby se dostali takřka kolmo na svůj předchozí směr - a tím budou zachráněni, i kdyby nebezpečné pásmo bylo ještě širší.“

„Zbývá tedy otázka,“ Marunin zvýšil hlas, „zda lze určit, kde bude Astrid v té vzdálenosti a kdy to bude?“

„Dráhu druhé Astrid i její časový rozvrh znám.“ Profesor Glob hovořil pomalu a šedé oči upíral kamsi do neurčita. „Ještě před rokem by mně to nebylo nic platné, protože jsem neznal přesné údaje o oběžné dráze Tercie kolem jejího slunce. Teprve tady,“ kývl rukou směrem k observatoři, „jsem je ověřil. Je vidět,“ usmál se náhle, „že nebylo to moje ponocování u dalekohledu tak docela zbytečné. Nyní je tedy jiná situace. Myslím, že bych mohl vypočítat vzájemnou polohu rakety a naší planety v okamžiku, o který nám půjde. Čas bych dokázal určit s přesností na den, což stačí. Ostatně větší přesnost by nám nebyla příliš platná.“

„Jak to?“

Chcete snad zastavit otáčení Tercie? Točí se kolem své osy. Anténa, kterou ráno namíříte, řekněme na slunce, bude večer

ukazovat na druhou stranu. S pevnou anténou budeme moci vysílat tak čtvrt hodiny.“

„Pravda, na to jsem nevzpomněl,“ Marunin se chytil za hlavu. „Asi nějak hloupnu.“

„Nic si z toho nedělejte, to se zamilovaným stává,“ suše ho utěšoval profesor Glob. „Já tím trpěl také. Ale to po čase přejde.“

„A co směr?“ zajímala se Egida.

„Počítám s maximální odchylkou deseti úhlových minut. To víte,“ omlouval se profesor, „nemám pořádné přístroje.“

„Co tomu říkáte, Egido?“ Marunin se obrátil na radiotelegrafistku, která přemýšlela o profesorově odpovědi.

„Podle mého soudu by to úplně stačilo,“ přikývla po chvíli.

Marunin oslovil profesora, který si pohrával s plnovousem.

„Jak dlouho by vám výpočty trvaly?“

„Hm. S elektronickým počítacím strojem takových deset minut, které bych potřeboval na sestavení výpočtového programu. Tady mám jen pár nejdůležitějších tabulek. Když mi někdo pomůže, tak asi dva měsíce.“

„A kdybychom vám pomohli všichni?“

„Pak by se lhůta přiměřeně zkrátila.“

Poslední měsíce roku byly vyplněny přípravnými pracemi na stavbu vysílačky. Skupina počtářů v čele s profesorem Globem povážlivě decimovala zásoby čistého papíru v zápisnicích členů výpravy. K pomocným výpočtům použili i čistých okrajů kolem textu doktorova románu. Marunin začal kreslit plány na konstrukci velké antény a Nora s Egidou se zamyslyly nad schématem vysílačky.

Jako zdroj elektřiny měly sloužit sluneční baterie do pravené z raketoplánu. Kdyby bylo v den vysílání zamračeno a výkon baterií nestačil, vypomohou si náhradním zdrojem v podobě generátoru, připojeného na parní stroj.

„Sluneční baterie bychom také mohli vystavit účinkům radioaktivního záření,“ uvažoval Marunin. „Jak to vypadá se smolincem?“ obrátil se na Farbu, který se k debatující skupince připojil.

„Což o to, zásoba je tu zřejmě značná a ruda je velmi vydatná. Vlastně ji s pozemským smolincem nelze srovnávat. Obsahuje

stonásobek, snad i tisícinásobek rádia než podobné rudy na Zemi. Vyzařuje intenzivní gama paprsky. Troufal bych si hádat, že je v ní i velké množství polonia. To však je jen moje domněnka. Nemí možno naleziště zkoumat zblízka. Vždyť víte, že jsme k němu museli zakázat vstup. A jak sem tu rudu chcete dopravit? Je to sice jen půl hodiny cesty, ale člověk, který by se o to pokusil, by byl vystaven smrtícímu záření. Tuto myšlenku pusťte z hlavy,“ mávl rukou. „S nějakým pohyblivým krytem z barytového betonu - to ano, ale s našimi prostředky to nepadá v úvahu.“

„A není to vůbec nebezpečné chodit tady kolem, když máme tak pochybné sousedství?“ Egida se otrásla.

„Nemějte obav,“ uklidňoval ji Farba. „Spolu s Aldou jsme to důkladně proměřovali ze všech stran. Když se přibližujete, intenzita záření velmi prudce roste. Vysvětluji si to tak, že ložisko je v té úžlabince a tedy stísněno skalami. Pokud se pohybujete mimo okruh značek, jste v naprosto nezávadném prostředí.“

Ještě než se začalo se stavbou antény, vyskytlo se mnoho dalších otázek. S jednou z nich přišel Dan.

„My už jsme si zvykli,“ řekl, když prohlížel Maruninovy výkresy na lístcích ze zápisníku.

„Na co?“ Petr zvedl udiveně oči.

„Na zemětřesení. Jsou to poměrně slabé otřesy, mnoho škody nám nezpůsobily. Ale co tomu řekne anténa?“

To byl problém, o němž hodiny hovořili, než jej jakžtakž vyřešili rozšířením a dalším zpevněním antény.

Zimních měsíců využili ke zkouškám betonu, k vykolíkování základů antény, kterou postaví na malé náhorní planince nad osadou, a k důkladným přípravám v hutích, kde bylo nutno promyslet a zařídit výrobu drátů na výplet anténního reflektoru. Až se léto zeptá, co dělali v zimě, budou moci ukázat na slušný kus práce.

Sotva na slunných paloucích roztál sníh, začali hloubit základy pro konstrukci antény. Při této práci hrál mechanik Denis prim. A kde byl Marcelin, tam také musela být i nějaká legrace. Vždycky však na vtipy štěstí neměl.

Jednou se navlékl do medvědí kůže, aby vystrašil telegrafistky, které přeměřovaly hloubku a šířku základů. Děvčata se v první chvíli

opravdu vylekala, ale Dan, který tu hlídkoval, se jen smál. Večer se nesmál nikdo. Kapitán se tvářil velmi vážně a mrazivě si Denise přeměřoval.

„Dan poznal ihned, že jde o žert, to je pravda. Ale co kdyby stál na jeho místě s puškou v ruce třeba - hm - někdo jiný? Sáhł by po zbrani a vystřelil. Mohlo se stát neštěstí. Lékaři by měli zbytečnou práci a kdoví, zda by nás ta legrace nestála život. Žerty, to ano - ale ne takové, které mohou špatně skončit. Já nejsem žádný morous, oběma rukama hlasuji pro každou legraci a mám rád lidi, kteří se dovedou smát. Ale člověk musí vždycky vědět odkud a kam. Na Zemi i na Tercii.“

Rozpačité ticho prostupovalo klubovnu. Aram Rakumjan zřídkakdy někoho pokáral. Juan se naklonil k uchu Jura Paldyho.

„Starý mu to ale dal!“

Denis seděl mlčky, avšak Alda se ošíval.

„Poslyšte, kapitáne,“ vzchopil se po chvíli ke slovu, „nemyslel jste tím někým - co by nepoznal medvěda od Denise - nemyslel jste tím třeba mne?“

Se smíchem se vrátila i dobrá pohoda, ale Denis byl již ve výběru svých vtipů opatrnější.

Stalo se třeba, že se potichu připlížil k Noře Elbové a zakryl jí zezadu oči.

Nora se trochu vylekala - nebo to předstírala - a pak se smíchem hádala, kdo to je. Všechny jmenovala - kromě Farby. Denise uvedla až naposledy.

Když jí Marcelin konečně odkryl oči, rozhlédli se. Pár kroků odtud stál Farba a pozoroval je pohledem, který neříkal docela nic a právě proto byl tak výmluvný.

„K Evě Maruninové by se tak nikdo nechoval,“ řekl později Noře. „To by si nikdo nedovolil.“

„Správně,“ Nora na něho pevně pohlédla. „Tomu se nediv. Eva je - vdaná. Evu si někdo vzal za ženu - někdo, kdo ji má rád.“

Farba pokrčil čelo, stiskl rty, ale díval se přátelsky, takřka něžně.

„Já - já nikdy nejednám ukvapeně,“ hlas mu zadrhával.

„Ano,“ přikývla Nora a v jejím hlase bylo trochu trpkosti. „Ty vůbec nejsi ukvapený.“

293

Kapitola 26

TAJEMSTVÍ ŠESTI HROBŮ

Třináct dospělých se toho rána loučilo se sedmičlennou výpravou, která odrážela od přístaviště u osady Naděje.

Vlastně to byl historický okamžik. Nejen proto, že odjížděla expedice, která měla objasnit jedno ze závažných tajemství planety, probádat subtropické oblasti a pokud možno dorazit až k jižnímu moři, ale i proto, že průzračné vody Horské řeky rozvlnila kola prvního parníku. Robustní dřevěná bárka s plochým dnem nesla na zádi jednoduchý parní stroj, který otáčel plechovými kolesy. Pod kotlem se topilo tvrdým dřevem a účinnost parního stroje byla sotva tříprocentní. Pralesy a háje kolem řek nabízely dostatek paliva, takže pramice nemusela nést valné zásoby. Parní stroj pracoval spolehlivě a na tiché hladině loď mohla plout rychlostí dvaceti kilometrů za hodinu. Tady ovšem nebyla tichá voda, ale bystrý proud Horské řeky, kde se plavidlo mohlo pohybovat k jihu ještě rychleji.

Zařízení loď doplňovalo několik nízkých lavic a skromný dřevěný přístřešek, kam se při nepohodě mohli tři nebo čtyři lidé schovat. V případě potřeby bylo možno plátnem zastřešit i zbývající volnou část paluby, avšak prodloužená střecha by zakrývala kormidelníkovi rozhled. Tuto možnost využijí snad při některé zastávce, kdyby za nevlídného počasí nocovali na lodi. Podél boků loď ležela dlouhá bidla, vzadu visela opravdovská kotva, uvázaná na řetězu - na prvním řetězu, který dodala hutnická dílna v osadě.

Mezi pevným břehem a parníkem se už třpytil pruh vody, rozčeřený vlnami, jež se rozbíhaly od koles.

„Víš - co jsi říkala!“ vzkřikl Juan Likul trochu úzkostlivým hlasem do hukotu a syčení parního stroje.

Vanda Bialská, která stála na samé přídi lodice, se na Likula povzbudivě usmála a přikývla. Così odpovídala, ale nebylo jí rozumět ani slovo.

Lidé na břehu mávali a skupinka štěnat se až po břicha ponořila do mělké vody. Gola na palubě parníčku žalostně zakňučela.

„Ale, ale!“ chlácholil ji Dan. „Vždyť se zase vrátíme. Pak je ale, milá holka, na mou duši nepoznáš!“

„Do takových tří měsíců můžeme být zpátky,“ utěšoval se Farba polohlasně a naposledy pohlédl na břeh u osady. Noru už nerozeznal, postavy se slily v jedinou tmavou skvrnu.

„Věru, že je nepoznáš,“ Alda hladil Golu a nedůvěřivě mrkal po parním stroji. V životě nic podobného v chodu neviděl. Očekával, že ten zastaralý kousek každou chvíli vybuchne a vroucí voda uvaří celou posádku. Poškrábal Golu na hlavě a kývl ke břehu. „Za tři měsíce se z těch trpaslíků mohou stát obři.“

Usedl na lavici u boku lodi a s přehnanou lačností vdechoval čistý vzduch.

„To je celkem jedno, kdy se vrátíme - jestli za dva nebo za čtyři měsíce,“ mínil Toreli, „nemáme naspěch. Na druhou Astrid musíme tak jako tak ještě rok a půl čekat. Hlavně, když se vrátíme s úspěchem. Nechci prorokovat, ale myslím, že si přivezeme jméno kontinentu na mapě.“

Farbovi nebylo do smíchu. Sotva si začali s Norou opět rozumět, povinnost je zase rozdělila. Ale přesto se neudržel a tvář se mu začala stahovat k úsměvu. Vzpomněl si na rozhovor s Egidou tam v horách na Velké řece. A už je to tady! Toreli si hodlá přivést z cesty svěťadíl - Torelii.

„Však já to pobřeží poznám hned. To se spolehněte. Vím, jak na to,“ geograf pokračoval. „Budu si s tím vědět rady.“

„Věříme,“ ozval se Raul Nilson, jehož kapitán vypravil do světa jako topiče a strojníka. „Věříme vám. Proč ne? Ale co když jsme jinde? Na neznámé třetině? Co pak? Nebude kontinent.“

Torelimu naskočily na spáncích žíly. Představa, že by se vrátil domů bez svěťadílu, ho naplňovala rozhořčením. To mu přece Tercie neudělá! To se nesmí stát!

Problém byl celkem jasný.

Když se před půldruhým rokem raketoplánem blížili k Tercii, Toreli byl jako u vytržení. Jakmile zahlédli obrysy, které mohly znamenat kontinenty a moře, horlivě je zakresloval do mapy. Jak se přibližovali, planeta se před jejich zraky otáčela - avšak za tu dobu jim ukázala sotva uvě třetiny své tváře. Zeměpisec mohl zachytit

nápadné znaky na podstatné části planety. Co však bylo na zbývající třetině, o tom nemohli mít zatím ani potuchy. Raketoplán ztrácel výšku, přeletěl jižní arktickou oblast a pak se jim výhled na planetu ztratil v husté vrstvě mraků.

Toreli se domníval, že přistáli na kontinentu, který se jim z dálky jevil jako velká skvrna na severní polokouli. Domnělý světadíl se zhruba podobal obrysu Austrálie. Na jihu se do něho zařezávala nápadná zátoka. Geograf předpokládal, že se do ní vlévá Velká řeka. V zátoce ležela skvrna - snad ostrov, který svým tvarem připomínal obrácené písmeno T.

Kde však ve skutečnosti jsou, o tom se po přistání mohli jen dohadovat. Porovnání dráhy raketoplánu a otáčení Tercie naznačovalo, že mohou být právě na tomto zakresleném kontinentu, avšak jisté to zdaleka nebylo. Když tedy Toreli nalezne na jihu mořskou zátoku a ostrov ve tvaru písmene T, bude potvrzeno, že velká skvrna na mapě skutečně představuje pevninu, na které přistáli - a Toreli vstoupí do dějin jako objevitel kontinentu, jemuž může udělit název podle vlastního uvážení.

Ale co když ten záliv nenajdou?

„To bych se moc divil,“ Toreli odpovídal na Nilsonovu poznámku. „Všechno ukazuje na to, že jsme přistáli v jižní třetině té skvrny. Nebýt těch hloupých mraků, mohli jsme mít jistotu. Ale budeme ji mít teď. Budeme. Přivezeme světadíl!“

„Hlavně, abychom přivezli nějakou zeleninu, ovoce, sazenice a tabák,“ soudil praktický Alda. „Taky káva nám takřka došla. A hlavně jde o prozkoumání toho čtverce na řece, musíme zjistit, kdo to tu chodí po planetě a střílí po lidech kamennými šípy - podívejte!“ ukázal náhle na břeh. „Je to možné? To už je přece Mamutí hora!“

„To víte,“ Dan pootočil kormidlem, „s párou to jde rychleji.“

„Jen aby to nevybuchlo!“ šéfkuchař se raději usadil na přídi. „Já takovýmhle podezřelým strojům moc nevěřím.“

Gola se k němu přitočila a přátelsky ho olízla po tváři.

Bez přistání minuli Zlatou řeku s rozrytou pláží. Břehy, zbarvené pokročilým jarem do syté zeleně, ubíhaly rychle vzad. Parní stroj jednotvárně odfrkával bílé obláčky páry. Teplo, které se linulo od kotle, stejnoměrné dunění a lehké pohupování bárky,

ukolébávaly k spánku. Alda pojednou ucítil na rameni hlavu Vandy Bialské, sedící vedle něho. Rozpačitě zakoulel očima a usilovně přemítal, co činit.

Vzpomněl si na včerejšek. Juan si v kuchyni pohrával s těžkou palicí na maso a nevraživě se mračil.

„Kapitán rozhodl, že pojedíš na jih ty, protože se prý vyznáš v botanice víc než já a protože Eva ještě od dítěte nemůže. Dobrá, tedy jed'. Ale já ti něco řeknu,“ zavrtal se do Aidy přísným pohledem. „Pojede také Vanda. A já mám o tu dívku - jakýsi - no, krátce, mám o ni velký zájem. Rozumíš?“ pozvedl palici. „Zapiš si to za uši. Ať se jí nic nepříhoda, ať ji nikdo neobtěžuje. Jinak by se mohlo všelicos stát.“

„Snad bys kvůli ženské kamaráda -“ Alda na Juana zaraženě pohlédl.

„Kamaráda, nekararáda - to by se potom uvidělo. Teď se právě pozná, jaký jsi kamarád. Podle toho, jak se budeš chovat! Je ti to jasné?“

A ráno, pár minut před odjezdem Likul Aldovi zničehonic řekl:

„Můj dědeček rozpáral jednoho dotěrného člověka, co mu chodil za babičkou!“

To je nadělení! Vanda odpočívá na Aldově rameni. Může se to zveličené donést k Juanovu sluchu - a jakpak můžeš vědět, co doopravdy udělá? Třeba žertoval, třeba ne, kdo se v tom vyzná? Dejme tomu, že je skutečný žárlivec. Uslyší nějaké pokroucené řečičky, najednou mu v lebce něco cvrnkne a -

Pomaloučku a opatrně povstával, vzal Vandu kolem ramen a položil ji na lavičku tak jemně, jako by zacházel s vzácným křehkým porcelánem. Něco zamumlala ze spaní, ale neprocitla.

„Jak s ní něžně zacházíte!“ užasl doktor Kalek. „Kdo by to do vás řekl! Vy jeden!“ zahrozil mu prstem. „Vypadáte tak nevinně, ale mně se zdá -“

„Proboha!“ zděsil se Alda. „Jen to ne!“

Řas to kapitánovi s tou Vandou napískal. Že prý ji při stavbě vysílačky nejspíše může postrádat - jako by se něco stalo, kdyby nás jelo jenom šest. Člověk se dostane do řečí a ani nebude vědět, jak k tomu přišel.

„Vy také mluvíte?“ Doktorova poznámka vzbudila Toreliho pozornost. „Já myslel, že jste už úplně oněměl. Vypadáte tak starostlivě a utrápeně - copak? Stalo se vám něco?“

„Myslím, že jsem přece jen neměl jet,“ povzdechl si lékař. „Co kdyby něco postihlo malou Tercii?“

„Ale co?“ namítal Nilson. „Úraz? Ještě nechodí. Infekce? Nejsou tu bacily. Otrava? Není z čeho. A je tam Tatrescu. Je hlupák? Není. Tak jaképak starosti!“

„No jo -“ ošíval se doktor. „To já všechno uznávám. Ale nedá mi to přesto pokoje.“

„Však my si také zasloužíme lékařské péče,“ Farba na doktora vyčítavě pohlédl. „My snad jsme nějaký vzorek bez ceny? Kdoví, co nás všechno dole čeká. Všelicos se může stát. Co kdyby si dejme tomu Vanda zlomila nohu?“

„To by byla skutečně velká škoda,“ řekl Dan a vrhl rychlý pohled k Vandě, která stále spala.

Alda na něho podezřívavě pohlédl. Co se stará o cizí nohy? A dívčí k tomu? Aby tak -.

„Mohla klidně zůstat doma,“ hučel Alda.

„Pročpak?“ namítal doktor. „Před chvilkou div že jste se k ní netulil a teď byste ji zase nechtěl ani vidět. To je nějaké divné. Já se vám klidně přiznám, že mě potěšilo, když ji kapitán vybral na cestu. Zpestřuje nám společnost. Já se docela rád dívám na děvčata.“

„To je pěkné!“ kuchař povážlivě zakýval hlavou.

„Na tom není pranic zlého,“ lékař klidně pokračoval. „Když se někdo rád podívá na rozkvetlou louku, neznamená to ještě, že všechny ty květy chce otrhat.“

„Vanda musela jet,“ připomínal Farba věčně. „Potřebovali jsme sedmého do party. Kvůli tomu - jak se to říká?“

„Odpichování,“ napovídal Dan od kormidla.

„Tak. Odpichování. Když motor nebude proti prudkému proudu stačit, musí se po straně tužit tři muži s bidly. Jeden zůstane u kormidla.“

„V daném případě jedna u kormidla,“ opravoval Zildes. „Však musím Vandu zaučovat.“

„V čem -?“ Alda po něm bleskl očima.

„To je otázka!“ Zildes kroutil hlavou. „V čem bych ji já mohl zaučovat? V kormidlování přece.“

Jakmile se Vanda probírala z lehké dřímoty, Dan jí skutečně předal kormidlo. Pluli už po bezpečné hluboké vodě, kde se nemuseli obávat zrádných mělčin. Zanedlouho se pramice pohupovala na vlnách Velké řeky.

„Tady jsme předloni tábořili,“ vzpomínal Zildes, když míjeli ostrůvek se skalkou na návodním břehu. „Je to ale rozdíl - ta dvě plavidla. Tehdy ubohá kánoe -“

„Dnes ubohý parník -“ skočil mu Toreli do řeči.

Danovo čelo zbrázdily vrásky nelibosti.

„Inu, já věřím, že jste se už plavil na luxusnějších lodích. Copak vy! Ale tady jste asi poprvé na parníku, co?“

„A víte že ne?“ Toreli na něho vítězoslavně pohlédl. „Pamatuji si na parníček, který sloužil na jednom přívoze přes řeku Páraná. Byla to taková turistická atrakce. Ba ano,“ zdůraznil, „ani parník pro mne není nic nového.“

Kopcovitý terén ubíhal kolem a hřebeny Jižního pohoří se přibližovaly každou minutu. Příkré srázy brzy sevřely tok řeky. Koryto bylo užší, proud rychlejší a pramice, poháněná navíc kolesy, uháněla dopředu jako šíp.

„Podívejte!“ Alda pojednou napřáhl pravici. „Palmy! Doopravdické palmy!“

„Tady jsme posledně přistáli,“ Toreli zíral na povědomý břeh. „Toto je Měděná řeka. Řekl bych, že plujeme třikrát rychleji než tenkrát. Nocovat budeme až za peřejemi?“

Dan přikývl.

„Myslím, že to bude nejlepší. Tady v těch skalách není právě útulno. Tenkrát jsme tu na zpáteční cestě zažili nepříjemnou noc, vzpomínáte? Kromě toho - tam za peřejemi spíše najdeme něco ke zpestření večere.“

„Kdo by řekl, že je do teplých krajů tak blízko!“ divil se Alda. „Vlastně jediný den cesty. Až nás to kolem osady omrzí, budeme sem jezdit na víkend.“

„Ano, skutečně jen jeden den cesty,“ přisvědčil Toreli. „Ovšem po proudu, s parníkem v plném chodu a za cenu, že pojedeme od

svítání do soumraku. Pěšky byste šel týden. Co - týden! Mnohem déle. Ani za čtrnáct dní byste to v takovém terénu nedokázal. Prosekávat se pralesem, šplhat přes skály, brodit řekami! Však nazpátek už to nepůjde tak lehce. Poplujeme hezkých pár dní.“

Toreli se odmlčel. Nikdo ho již neposlouchal. Skalní stěny, lemující rychlý tok řeky, dosáhly stometrové výše a před plavci se objevil nevábný jícen úzkého kaňonu.

Dan vzal Vandě kormidlo jemně z rukou.

„Ale bude dobře, když dáte pozor co a jak. Za půl hodiny jsme v peřejích. Copak - tentokrát nám bude hej! Jste připraven, Raule?“

„Ano,“ přisvědčil Nilson a přihodil do kotle. „Povely znám. Na první zastavit stroj. Na druhý přehodit na zpětný chod. Kolesa budou brzdit. A nejvyšší tlak páry. Udržovat plný oheň.“

Zildes přikývl. Přítomí sevřelo parníček, z vysokých skalních stěn číšel chlad. Gola zaštěkala. Doktor Kalek, Toreli, Farba a Alda se pro případ potřeby chopili bidel.

Již tu byly hučící peřeje. Kolesa parníčku se přestala otáčet, ale vzápětí se na Danův povel dala znovu do pohybu opačným směrem. Rychlost bárky se okamžitě zpomalila.

Spatřili první balvany a Vanda ustrašeně vykřikla.

„Dane! Co to děláte! Otočil jste kormidlem obráceně!“

Její hlas takřka zanikal v hukotu řeky.

„Všechno v pořádku,“ křičel Dan. „Proud je teď rychlejší než loď. Kormidlo funguje opačně.“

„Cože?“ hulákal Alda a křečovitě svíral okraje lodi. „Co je obrácené? Co před námi tajíte?“

Kormidelník jen netrpělivě pokrčil rameny.

I když kolesa podstatně zpomalila plavbu, pramice se přece jen dost rychle pohybovala ve zpěněném proudu, který se proplétal mezi balvany. Zildes ostražitě upíral zrak vpřed a citlivou rukou řídil plavidlo do nejbezpečnějších vod.

Konečně si mohl Alda ulehčené oddechnout. Peřeje se mírnily a za chvíli loď plula v bystrém, avšak zcela volném proudu. Bludiště balvanů zůstalo za nimi. šťastně propluli nebezpečný úsek řeky. Dan pokynul Nilsonovi, který po celou tu dobu zachoval naprosto netečnou tvář. Kolesa se opět začala otáčet vpřed a parníček vyrazil

rychlostí vlaštoky. Skalnaté srázy se rychle snižovaly, slunce znovu nahlédlo do řečiště a otevřel se i výhled do zvlněného, kopcovitého kraje. Když se ohlédl zpět, spatřili lesnaté jižní svahy pohoří.

Dan zamířil k nízkému skalnatému ostrohu.

„Právě zde jsme posledně nocovali. Můžeme tu zůstat i tentokrát.“

Však byl také čas k zastávce. Sluneční paprsky už osvětlovaly jen vrcholky skal a v lese panovalo šero.

Alda začal horlivě připravovat večeři - ale v houstnoucí temnotě se nemohl vzdálit od tábora, takže k rozšíření jídelníčku mnoho nenalezl. Nějaké houby a pár časných jahod.

„Ještě je jaro, takže se nesmíte divit,“ utěšoval ho Dan. „Dále na jihu to jistě bude lepší.“

Po celou noc udržovali pod kotlem parníčku slabý oheň, aby měli dříve dostatek páry. Ráno se několik hodin zdrželi přípravou nové zásoby topiva.

Dopoledne se břehy dále snižovaly, kopce ustupovaly nazad a v poledne se Velká řeka majestátně vinula srdcem džungle.

„To je docela jiný les než u nás na severu,“ Alda hodnotil kolí. „Poslyšte,“ rozčileně ukázal ke břehu, „nejsou to opice?“ Na stromech wskutku skotačily opice. Na písčínách zahlédli krokodýla a velkou želvu, nad vodou létali kolibříci, kteří se míhali ve slunci jak drahokamy, dlouhý had visel na větvi, jež vyčnívala daleko nad vodu. V houštinách nejasně zahlédli velké šedé tělo tlustokožce.

Pozdě odpoledne Dan pokynul Vandě, která se toho dne zase chopila kormidla. Stočila lodici k nízkému písčitému mysu s vyčnívající skálou, která čechrala proud v brázdu. „Tady budeme tábořit?“ Alda byl neustále plný zvědavých otázek. Všechno ho poutalo, o všechno se zajímal. O ještěrky a vzdušné proudy, o opice a vypočítávání terénních výšek, o kormidlování a geologické vrstvy. „Vždyť je ještě brzy,“ divil se. „Do soumraku bychom urazili ještě slušných pár kilometrů.“

„První cíl výpravy je zde,“ vyskočil Dan s lanem na břeh. „Tady je jeden z těch tajemných čtverců. Až ho prozkoumáme, uvidíme, co dál.“

Ukázalo se, že předpoklad, s nímž přijížděli, je naprosto správný - čtverec na břehu řeky nebyl jediný. Do večera sice stačili prohlédnout jen nejbližší z nich, ale druhý den dopoledne zjistili, že je jich opět šestadvacet. Zase se v nich zrcadlila slída a svým uspořádáním vytvářely čtverce směrůvku, která ukazovala na východ.

„Je to tak, jak jsme čekali,“ Toreli uspokojeně vzhlédl od svého náčrtku. „Uhádl jsem to téměř nachlup. Nepatrně jsem se zmýlil - v podstatě nemusíme nic opravovat. Tomu říkám výkon - co?“

Čtverců našli právě tolik, jako na horním toku Velké řeky. Vnitřní plocha, pokrytá odštěpky slídy, byla stejně velká, vazba kamenů dosvědčovala, že jde o dílo jednoho a téhož stavitele. Ale obruba ze světlých kamenů je překvapila svou šíří - měřila pět až deset metrů, podle okolního terénu. Kolem každého čtverce byla do vzdálenosti dalších deseti metrů zřejmě vymýcena džungle. Dnes už ta Prostranství znovu pokryla několik metrů vysoká houština, také kamenným obkladem čtverců se prodíraly stromky a keře, slídovým kobercem pronikly výhonky travin. Džungle se neúprosně vracela pro vyrvané sousto.

„To jim ale muselo dát práce! Nechtěl bych být v jejich kůži,“ Alda uznale zakýval hlavou. „Ale proč - no ovšem!“ udeřil se do čela. „Tady řetěz čtverců pokračuje do houštin, do džungle. Museli to nějak zařídit, aby bylo šipku vidět, aby ji tráva za měsíc nezarostla. Tohleto, panečku, to nepostavili žádní divoši, to mi věřte. Za tím jsou chytré hlavičky!“

„Možná,“ Toreli pozvedl zrak od svého zápisníku a prohodil věštecky. „Brzy už budeme vědět víc.“

„Myslíte,“ Nilson na něho pohlédl, „že je najdeme?“ Pohodil hlavou k východu. „Jejich tábor? Jak je daleko?“

Toreli se sklonil nad mapku a zabodl tužku na místo, kde se křižovaly obě šipky.

„Řekl bych, že vzdušnou čarou je k průsečíku sto čtyřicet až sto šedesát kilometrů. Ovšem tou džunglí bychom se k němu trmáceli třeba měsíc. Nedovedu si představit -“ bezradně pokrčil rameny.

„Museli se tam dostat nějak rozumně,“ uvažoval Dan. „Že by se takovou dálku prosekávali džunglí? To se mi nechce věřit. Směrovky dokazují, že u nich nebyla nouze o důvtip.“

„Také si to myslím,“ souhlasil Toreli. „Možná, že tam vede nějaká cesta, nejspíš po řece. Dlouho už jsme neměli zleva kloudný přítok. Někáká řeka by tu však měla být.“

„To znamená, že budeme hledat cestu na východ.“

„Poslyšte, Dane,“ zajímala se Vanda. „Podíváme se nejdříve za těmi trosečníky na východě nebo pojedeme napřed k moři - na jih?“

Dan se na chvíli zamyslel.

„Snad by bylo výhodnější vydat se napřed na jih. Přitom prozkoumáme kraj, zvláště levý břeh. Kdoví - třeba ještě něco najdeme. Něco, co by nám usnadnilo odbočku k východu. Nemusí to být jen řeka, ale třeba i jen pruh volné savany. Konečně - není vyloučeno, že najdeme ještě nějaká další přesnější orientační znamení. Uvidíme.“

Kuchař sebou nespokojeně zavrtěl.

„Copak? Nezdá se vám to?“

„No,“ Alda přešlápl z nohy na nohu, „opravdu se mi to jaksi nezdá. Z jihu jistě povežeme plno věcí. Celý lodní náklad - alespoň doufám. A s tím se máme šourat někam na východ? Třeba by nám pak vadilo, že loď bude mít větší ponor. A co se zásobami, když půjdeme pěšky? Někdo je musí hlídat. Nejméně dva lidé, aby se mohli vystřídat ve spaní. Ti nám pak mohou chybět. Ostatně - sám jste připomínal, že je teprve jaro. To přece tak trochu platí i pro tropy. Když poplujeme na jih později, bude více zralých plodů. Neřku-li,“ rozpačitě připojil, „že by se nám z toho při odbočce na východ mnoho zkazilo. Já prosím nevím, necítím se v tom odborníkem, ale to je takový můj - hm -“ Alda se rozhlédl kolem.

„Aldo!“ Dan mu uznale poklepal na rameno. „Máte docela pravdu. Do posledního slova, do písmene. Vidím, že mně měkne mozek. Vy jste měl být vedoucím výpravy.“

„Vy toho namluvíte!“ šéf kuchyně sklopil zrak k zemi. „Kdybyste se místo řeči raději podíval po čerstvé zvěřině.“

„Každopádně musíme napřed k východu,“ připomněl Farba. „Řekněme, že tam jsou vskutku lidé z Astronu. Mnoho věcí tomu

nasvědčuje. A vzpomeňte si - kdybychom tenkrát při cestě na sever přišli o dva dny později -“ hlas mu poklesl. „Možná, že tady také záleží na každém dnu. Třeba na nás čekají -“

„Jasně - nejdříve jedeme k východu,“ uzavřel Dan debatu.

Dva dny věnovali důkladné prohlídce okolí, marně pátrající po nějakých dalších známkách lidské činnosti, a pak časně zrána vyrazili. Se zastaveným kolesem se nechali proudem unášet kolem levého břehu. Džungle, dýchající směsicí vůní a pachů, spadala zelenými houštinami až do proudu. Jen málokde ten jednotvárný, ale v podrobnostech tak pestrý obraz přerвала malá písčina, skupina skal nebo ústí malého potůčku. Nikde neobjevili nic zvláštního - až druhý den v poledne narazili na očekávaný přítok zleva.

Od východu se pomalu valila poměrně úzká, ale hluboká řeka. V místě, kde ústila do širokého proudu, se bělala další písčina, posetá balvany a za ní několik nízkých skal.

„Aha! Už je to tady - přítok zleva. Co jsem říkal?“ Toreli vypadal náramně spokojeně.

Dan přirazil ke břehu. Všude kolem se rozprostírala panenská příroda - nikde ani stopy po lidech.

„To je divné,“ mínil Alda. „Člověk by tu očekával nějakou značku, šipku, nápis nebo něco takového. Kdoví, třeba se řekou k tomu místu ani nedostaneme. Možná, že cesta vede ještě jižněji.“

„Vyloučit se to nedá,“ souhlasil poněkud zklamaný geograf. „Ale tam nahoře se skály jsem se důkladně rozhlédl kolem. Řekl bych, že se nám ta řeka hodí. Počítám, že bude splavná ještě daleko proti proudu. A kromě toho - zřejmě přitéká od východu. A že tu nejsou značky? Hm -“

„Značky? K čemu?“ Nilson tázavě zvedl obočí. „Copak jsme námořníci? Odtud nikoho nečekali. Vyhlíželi letadlo. Velký raketoplán. Jistě měli letiště. Dobře připravené. A označené.“

„To zní logicky,“ Dan přikývl. „Ani ve snu je nemohlo napadnout, že by mohli pomoc čekat od vody. Ta musela přijít ze vzduchu. Myslím, že se dáme proti proudu. Dnes už to ovšem nestojí za to,“ pohlédl k slunci. „Vyrážíme ráno.“

Pomalu postupovali proti proudu. Neodvažovali se zapnout stroj na plné obrátky - náhodný balvan pod hladinou mohl znamenat

zdržení na mnoho dní. Navečer podrobně prohledávali nejbližší okolí tábořiště a vybírali si přehledná místa. Farba si v takových chvílích mimoděk sahal na paži, kam ho loni zasáhl tajemný šíp s kamenným hrotem. Jak se tenkrát Nora lekla a jak křičela na doktora, když mi ránu obvazoval! Na Farbových rtech se objevil teplý úsměv. Čtvrtý den odpoledne začala džungle poněkud řádnout a pátý den plavby se nad pravým břehem terén zvedal do mírné pahorkatiny. Nakonec džungle vůbec ustoupila hájkům, často prohozeným světlinami a pruhy lučin. Na plochem levém břehu se však divoký porost dral místy až k řece. Proud kladl pramici stále ráznější odpor.

Ani nazítrí se charakter krajiny nezměnil. Pravý břeh spadl do řeky mírně nakloněným travnatým svahem, do něhož se opíralo jižní slunce. Pod hladinou průzračného toku se míhaly ryby, vzduchem poletovala šídla, parní stroj poněkud odfukoval, kola lehce pleskala - když Dan pojednou kývl na Nilsona a otočil kormidlem. Beze slova vysvětlení přirazil ke břehu. Vyskočil a přivázel lodici k hladkému pařezu.

Farba pohleděl tázavě na Dana.

„Co je?“ Toreli udiveně zvedl obočí. „K průsečíku těch šipek máme ještě kus cesty. Proč zbytečně ztrácet čas?“

„Ten pařez,“ ukázal Dan k nohám, „řekl bych, že nevznikl jen tak sám od sebe.“

Skutečně - na jedné straně nesl pařez zřejmé stopy po sekeře. Všichni se shlukli kolem a pozorně je prohlíželi.

Drvoštěp pronikl do dvou třetin šíře kmene. Pak se strom zlomil pod tíhou koruny.

„Někdo tady kácel strom. Měli bychom se kolem trochu rozhlídnout,“ rozhodl Dan. „Třeba přijdeme na další stopy.“

S připravenými puškami a oštěpy se vydali na obchůzku. Urazili několik desítek metrů, když Gola zježila srst, zavrčela a vzápětí se rozštěkala. Běžela k Danovi, třela se mu o nohy a rozběhla se ke vzdálenému pásu křovisek.

„Nic zvláštního nevidím,“ Zildes upíral k houštině oči. Snad je něco za tím křovím. Pojd'me.“

Dan kráčet v čele. S puškou v ruce se prodíral křovinou. Pes se vrátil a pak ho se štěkotem znovu předběhl. Oba na okamžik zmizeli ostatním z očí, ale vzápětí zazněl Zildesův hlas:

„Pojďte se podívat!“ zval je pohnutě. „Tady je odpověď na naše dohady.“

Všichni se hrnuli za Danem. Jen Nilson chyběl - pevněji připoutával pramici.

Na palouku za houštinou stála řada šesti podlouhlých hromad, obložených plochými kameny. Hříčka přírody, náhodné seskupení? Ne! O tom nemohlo být pochyb - stály zde hroby.

„Hroby šesti lidí -“

Farbův tichý hlas rozbušil srdce všech členů výpravy. Minuty plynuly, ale hlouček lidí stál mlčky, nepohnutě, pohroužen do smutných myšlenek. Na tomto palouku tedy skončila první výprava k hvězdě Epsilon a jejím planetám. Pronikání lidstva do vesmíru si vyžádalo nové oběti.

„Ano,“ řekl konečně doktor. „Tady je odpověď na naše dotazy. Posádka Astronu skutečně na planetě přistála. Bylo jich právě šest - a tady jsou jejich hroby. Na co mohli zemřít? Jaká to podivná tragédie - už jste někdy o něčem podobném slyšeli?“

„Ne,“ tlumeně odpověděl Toreli. „Ani já ne.“

„Myslím,“ doktor zamyšleně pokračoval, „že bude nutné otevřít hroby, exhumovat těla, propátrat celé okolí - zkoumat - vás nenapadá nic?“ obrátil se na Dana.

„Nic,“ přisvědčil Dan potichu. „Jen jedna věc mi nejde na rozum a je mi jaksi divná.“

„A to -?“

„Kolik lidí bylo doopravdy v Astronu?“

„Nu - přece šest.“

„Šest. Správně. A tady je šest hrobů. Řekněme, že ten šestý pohřbil předchozích pět druhů. A já se vás ptám - kdo navrhl ten šestý hrob?“

Tísňivé ticho obestřelo skupinu na planince nad řekou.

„No jo,“ šeptal Alda, „copak se může někdo sám pohřbít? Dělej co dělej - to přece nejde!“

Šest hrobů mocnou silou přitahovalo jejich oči a probouzelo vír neuspořádaných myšlenek a dohadů.

Gola, která zatím tiše oběhla a očichala všechny hroby, se posadila a zvedla čenich k obloze. Tiché vytí psa protrhlo rozpačité mlčení.

„Na tu záhadu se musíme podívat hned nebo dnes vůbec neusneme,“ rozhodl Zildes. „Otevřeme hroby a prohlédneme pozůstatky. Doktore, to bude práce hlavně pro vás.“

Pomocí nástrojů, které Toreli přinesl z pramice, zkoumali hroby. Otvírali jeden po druhém. První - druhý - třetí - čtvrtý - pátý - v každém našli v metrové hloubce lidskou kostru. Kostru skutečného člověka ze Země - neklamné znamení, že stojí před místem posledního odpočinku letců z Astronu. Zatím se nezabývali podrobným zkoumáním nálezů, ale pouze zjistili, že pohřbení odpočívají na dlažbě z plochých kamenů, jimiž byly zčásti vyzděny i stěny hrobů.

Konečně vyhloubili poslední hrob v řadě - šestý, který byl na povrchu obložen trochu ledabyly. Měl opět kamennou podlážku, byl opět částečně vyzděn - ale nikdo v něm nebyl pohřben.

Zildes vylezl z jámy, rukávem si otřel zpoceně čelo a posadil se na kámen. Nechápal, jak před sebou.

„Jaký má tohle smysl?“ Toreli vypadal jako vtělený úžas. „Už jsem leccos viděl - ale tohle! No ne!“ udiveně kroutil hlavou.

„To nemá žádnou logiku,“ doktor upřeně civěl do prázdného hrobu. „To nemá žádné rozumné řešení.“

„Všechno ve vesmíru má své logické řešení,“ řekl suše Farba. „Ale přijít na ně - o to jde!“

Kapitola 27

PŘÍPAD ASTRON

Slunce, které už klesalo k západu, vrhalo dlouhé stíny lidských postav na palouk. Jen šepot řeky a zpěv ptactva rušil ticho.

Měkká prst' se navršila okolo šesti jam. Na dně, ve vlhkem stínu, se bělaly kosti. Ležel tam i kus ztrouchnivělé látky. Při neopatrném doteku se rozsypávala. Hrstka provlhlé hlíny se uvolnila a nehučně jako stín se sesula zpět do hrobu. Nad hlavami strnulých postav kroužilo mračno komárů. Temnota ve vykopaných hrobech houstla.

„Tak co říkáte, doktore?“ Věcný, jasný Danův hlas zazněl do ticha jako výstřel.

Alda poskočil, Vanda si mimoděk sáhla k hrdlu; Farba s Nilsonem, který se mezitím připojil ke skupině, odvrátili pohledy od hrobů.

„To je těžké,“ doktor Kalek pokrčil rameny a vylezl z hrobu. „Musím pozůstatky důkladně prohlédnout. Takové povrchní ohledání člověku mnoho neřekne. Ale nevím, nevím. Když nenaleznu stopy po zranění - těžko určím příčinu smrti. Pokud jde o toho šestého - o prázdný hrob - to už není lékařská záležitost. To je -“ nedořekl a pokrčil rameny.

„Šest lidí. Šest astronautů. Šest hrobů. V šestém nikdo. Podivné.“ Nilson se díval zmateně. „Co se tu asi stalo?“

„Už jsem leccos viděl -“

„Musíme se na ten případ podívat podrobněji, to je jasné,“ Dan bez omluvy přerušil Toreliho, který nabíral dech k delšímu proslovu. „Zůstaneme zde. Někde poblíž se utáboříme. Prohlédneme podrobně hroby i okolí a uvidíme, co nám to řekne.“

„Něco mi napadlo,“ zahučel Alda a rozhlédl se po okolí.

„Copak?“ Dan na něho kývl. „Mluvte! Míváte dobré nápady.“

„Myslíte, že umřeli na cestách? Nebo doma? Když je tady ten - hm - hřbitov,“ kuchař se rozpačitě zakolébál, „mohli tu někde poblíž

bydlet. Měla by tu být osada, dům nebo něco takového. Přece sem nevozili nebožtíky až bůhví odkud, ne?“

„To je pravda,“ souhlasil Dan. „Gola!“ Pes vztyčil uši a napjatě hleděl na pána. „Lidé! Dům! Hledej! Hledej!“

Gola chápavě zavrtěla ohonem, zavěťřila a pobíhala kolem skupiny, která začala soustavně prohledávat okolí. Několikrát narazili na známky lidské činnosti. Našli zčernalé pařezy, jámu na lapání zvěře se stěnami už sesutými, malé ložisko slídy, z dobré poloviny vylámané, kameny, sestavené do podoby ohniště, jelení parohy, na nichž zůstaly stopy po ostrém nástroji, kamennou motyku s přelomenou rukojetí i schůdky do prudkého svahu, vydlážděné plochými kameny.

Gola pojednou vyrazila po pozvolné stráni. Dan odjistil pušku a prodíral se vysokou trávou a řídkým křovím za ní.

Nemuseli jít daleko.

Asi po třiceti krocích se jim otevřel neobvyklý pohled. V místech, kde pozvolná stráň přecházela v krátký, ale prudký sráz, byla do terénu zapuštěna pevná chata. Zadní stěnu a část postranic tvořila země. Ostatní zdi byly sestaveny ze silných, avšak jen hrubě opracovaných dřevěných trámů. Spáry mezi stářím zčernalými kmeny svítily jilem, na několika místech již oprýskaným. Dveře ze silných fošen ještě visely na jednom koženém závěsu. Asi šest metrů široká chata vůbec neměla okna, jen do několika otvorů ve dveřích byly vsazeny slídové destičky.

„Podívejte na ten podivný komín,“ Alda pokynul vpřed.

Chata se pyšnila skutečným komínem z kamene, spojovaného jakousi maltou. Jeho vrchol jen o několik málo centimetrů převyšoval svah, v němž byla chata postavena.

Husté křoví obrůstalo srub, po zdech stavení se plazilo trní, na zápraží se zdvihal výhonek břízky. Mrtvo a ticho - nikde známek života. Jen smaragdová ještěrka se kmitla po šedobílém komíně.

„Co když -“ Vandě se zachvěl hlas, „možná, že je tam - ten šestý -“

Dan se opatrně protáhl do chaty.

Chvilí trvalo, než si oči přivykly na šero, a potom spatřily ubohý obraz. Zadní hliněnou stěnu vyztužovala tenká kulatina. Při

stěnách stálo šest nízkých pryčů, pokrytých zetlelými zbytky kožešin. Zildes je prudce rozhrnul - ne, po šestém astronautu zde nebylo ani stopy.

Jeden zadní roh zabíral neumělý krb, jenž se rozšiřoval v malou plotýnku, na níž stála velká zčernalá nádoba. Dan do ní lehce zaťukal - hrnec byl z vypálené hlíny. Na polici při jedné postranní stěně leželo pár drobností: dřevěné lžíce, ostré odštěpky kamene, hliněné nádobí, udičky a jehly z provrtaných kostí, na udusané zemi se povalovalo několik zlomených šípů a těžká kamenná palice, při krbu stál chatrný proutěný koš, do poloviny čímsi naplněný. Dan se shýbl a zvedl černý kámen.

„K čertu! Je to možné?“ užasl a podal svůj nález Farbovi.

„Ano, je to uhlí. Poměrně mladé hnědé uhlí. Tady může být - charakter terénu tomu odpovídá. Později se rozhlédneme kolem - jistě tu někde najdeme povrchové ložisko.“

Hlasy zněly dutě a strašidelně. Pes několikrát proběhl srubem, čenichal ve všech koutech, zastavil se u dveří a tiše zakňučel.

„Máš pravdu,“ přikývl Dan. „Pojďme na světlo.“

Zapadající slunce je prudce udeřilo do očí.

„Tady máme kus odpovědi,“ Dan pohodil hlavou k chatrči. „Zřejmě zde bydleli.“

„A také zemřeli,“ doplnil pomalu Farba. „Jeden po druhém umírali, až za pár let zbyl ten poslední a ten -?“

„Já bych neřekl, že umírali jeden po druhém v rozpětí let,“ odporoval Dan. „Těch pět zemřelo najednou, nanejvýš v době několika týdnů.“

„Jak to můžete vědět? Mluvíte jako detektiv.“

„Jak? To je přece jasné. Všechny ty hroby jsou zhruba stejně staré. O tom nemůže být sporu. Dokazují to rostliny na hrobech a myslím, že to potvrdí i prohlídka kostí. Museli tedy zemřít najednou.“

„Hm. No - dobrá. Ale na co mohli zemřít?“ doktoru Kalkovi vrtalo hlavou. „Co se jim stalo?“

„To už nám snad řeknete vy.“

Doktor pochybovačně pokrčil rameny.

„Kdybychom tu měli dokonale zařízenou laboratoř, tak ano.“

„Alespoň se o to pokusíte. Farba a já vám pomůžeme s těmi hroby. Já sám se vedle toho porozhlédnu po okolí a Pokusím se nalézt nějaký klíč k té záhadě. Máme před sebou ještě hodinku světla, tak ji využijeme. Ostatní připraví tábor. Zůstaneme tady na místě. Nilson popojede s Pramicí.“

„Zůstaneme tady? V té chajdě? Ani za nic!“ Vanda se otřásla. „Nemohla bych tam usnout.“

„Nemusíme spát uvnitř,“ uklidňoval ji Dan. „Ačkoliv - snad byste se nebála?“

„Cožpak jsem dítě? Čeho bych se bála? Ale je to nepříjemný pocit - ti lidé třeba umřeli přímo tam - na těch palandách.“

„Na lůžkách?“ doktor nedůvěřivě pokrčil rameny. „Pochybuji. To by předpokládalo nějakou nemoc. Infekci, které by všichni podlehli. Kde by se tu na Tercií vzala? Zatím jsme -“

„Třeba zemřeli hladu -“

„A ten šestý měl tolik síly, že jim vyhloubil hroby,“ Toreli se sarkasticky usmál, „pochoval je, navršil mohyly, že ano! A když byl hotov, tak umřel také a vypařil se.“

„Tady nikdo hladu umřít nemůže,“ podotkl Alda. „Tady je všude jídla habaděj. Požehnaný kraj. Ryby, zvěř, ovoce, nač si vzpomenete. Jak by tu mohl kdo umřít hladu?“

„Tak jako tak se mi nechce spát uvnitř,“ Vanda trvala na svém.

„Jak si přejete,“ Dan přikývl. „Chata tu má stejně význam jen za deště nebo v zimě. Mně to pod širým nebem úplně vyhovuje.“

„Ale kamna bych mohl použít,“ kuchař na Dana tázavě pohlédl. „Večeře by byla dříve hotová. Je tam trochu uhlí -“

„Samozřejmě. Jak chcete - to už je vaše věc. A teď do toho. Za chvíli bude večer, musíme si pospíšet.“

Již bylo úplné šero, když tři muži dole pod svahek dokončili prohlídku šesti hrobů. Na pozůstatcích zemřelých nenalezli nic, co by osvětlilo jejich smrt. Žádný úraz, žádné zranění - vůbec nic.

Pečlivě se omyli na břehu říčky a vrátili se k chatě, před níž vzplanul oheň na ochranu proti divoké zvěři.

„Je to pět mužů ve věku od čtyřiceti do šedesáti let a zdá se, že opravdu zemřeli najednou,“ doktor Kalek podával zprávu u táboráku. „Všichni, až na jednoho, mají vyspravený chrup a je to vesměs

prvotřídní práce. Domnívám se, že dva byli blondýni a tři bruneti. Přesně bych to mohl ověřit jen v laboratoři. Žádné specifické rasové znaky jsem nezpozoroval. Je pravděpodobné, že jde o Evropany, Američany nebo obyvatele přední Asie, případně Indie. Dá se soudit, že byli dobře živeni. Klenuté hrudníky ukazují na sportovní průpravu. Jeden z nich měl v mládí zlomenou klíční kost, druhý si zlomil ruku - nejspíše už tady. Kosti nesrostly rovně a to by se při řádném ošetření stát nemohlo. Jak umřeli - odpusťte - ale to nevím.“

„Co se dá dělat? Víme alespoň něco,“ Dan navázal na doktorův výklad. „My jsme s Farbou prohlíželi hroby. Nalezli jsme jedny brýle pro mírně krátkozraké. Obruba je z umělých hmot. Kde byly vyrobeny, to nelze poznat. Šatstvo těchto lidí bylo zřejmě ve špatném stavu a doplněno neuměle vydělanými kožešinami. Ani stopa po nějaké jmenovce. Ve dvou hrobech jsme našli kovovou přezku od pásku, v dalším zlatý medailónek. Podívejte!“ V Danově ruce se zalesklo kulaté pouzdro, z něhož vyhlížela již notně vybledlá fotografie dívčí tváře. „Je to smutné pomýšlení, když si člověk uvědomí, že doma na Zemi -“ nedomluvil.

„Mladá a hezká,“ Vanda zašeptala nad podobiznou.

„Jinak jsme nenašli nic,“ Dan končil své vyprávění. „Žádnou ampulku s jedem. Nic. Ani nůž, hřebec, tužku, nic z toho, co lidé obvykle nosí po kapsách. Co tomu říkáte?“

„Co bych říkal?“ Doktor Kalek chvíli přemýšlel. „To nic neznamená. Třeba ampulky s jedem - my je s sebou také nemáme. Kapitán je zabavil hned po přistání. Nemyslím, že by se otrávil. Samozřejmě - to je jen můj dohad, který nemohu doložit. Ale uvažuji takto - na kosmické výpravy se vybírají lidé pevných nervů. Střechu nad hlavou měli, palivo také a jídlo je všude kolem. Nevěřím, že by spáchali sebevraždu - tím méně všichni najednou.“

„Ukažte ty brýle!“ Toreli vzpomínal. „Skoda, že tu není kapitán, ten je znal všechny osobně. Ale já se pamatuji z filmů a obrázků, že jeden z nich brýle nosil. Pokládám za prokázané, že jsou to lidé z Astronu.“

Vanda se zachvěla.

„Ale, ale?“ doktor k ní přistoupil. „Snad vám není zima?“

„Je mi trochu chladno,“ Vanda zamnula rukama, „nápadně se ochladilo. A přece nemůžeme být tak vysoko.“

„Vítr se obrátil,“ vysvětloval Dan. „Ještě před hodinou šel od jihovýchodu, teď se stočil a vane od severu.“

„Jděte!“ Nilson vztyčil ruku. „On je vítr? Ani nepozorují.“

„Nemyslel jsem opravdový vítr. Vánek. Ten od jihu byl teplejší, od severu fouká kapánek chladněji. Rozdíl není velký, ale když současně zapadne slunce, tak se to pozná. Ve srubu by bylo tepleji -.“

„Raději bych tu do rána drkotala zuby!“ Vanda odmítavě mávla rukou.

„Je to opravdu podivná záležitost,“ Farba usedl a zašťoural větví v ohni. „Všechno se dá pochopit a vysvětlit. Ale ten šestý hrob! Prázdný! Ten mi nejde na rozum.“

„Jednou jsem četl knížku, která řešila záhadu prázdných hrobů,“ vzpomenul si doktor Kalek.

„A rozluštění?“ Toreli dychtivě vzhlédl.

„Zločinný hrobník vykrádal hrobky - a prodával kostry medikům -“

Toreli zvedl pohoršené obočí.

„Chcete snad tvrdit, že na Tercii jsou zločinní hrobníci?“ ptal se kousavě.

„Nic takového netvrdím,“ doktor se zatvářil dotčeně. „Sám jste se mě ptal, jak to dopadlo. Zajímavý případ to byl.“

„Snad byste nevěřil,“ zděsil se Toreli, „že se něco podobného někdy opravdu událo?“

„Proč ne? To bych vám z dějin kriminalistiky mohl uvést ještě podivnější případy - vlasy by vám na hlavě vstávaly hrůzou. To jednou jeden slavný detektiv -“

Zeměpisec se chytil za hlavu a začal vzrušeně pobíhat kolem ohně.

„To je strašné,“ šeptal. „Děsné. Takový skvělý lékař! Neuvěřitelné -“

„Nějaké řešení existovat musí,“ prohodil Dan. „Ovšem - jaké?“

„Napadá mi jedna možnost,“ prohlásila Vanda, „snad řeknete - bláznivé ženské nápady - ale mně se zdá, že to mohlo vypadat takto:

Lidi z Astronu postihla nějaká nemoc a jeden za druhým jí podléhali. Ti, kteří zbyli, je pohřbívali, až zbyl poslední. Také vykopal hrob - pro sebe, protože cítil, že konec se blíží. Pak si uvědomil absurdnost věci - k čemu hrob, když ho nikdo nezasype? To byl poslední psychický úder. Pomátl se na rozum, instinktivně zaházal poslední hrob - vzpomeňte si, že prázdný hrob byl upraven docela ledabyle - prchl někam do okolí a tam zemřel.“

„Zní to docela přijatelně,“ připouštěl Farba. „Vyloučit se to nedá. Ovšem, myslím si -“

„Co by to mohlo být za zvláštní nemoc?“ doktor Kalek ho přerušil s tónem pochybností v hlase. „Zde, na Tercii - kde je absolutně zdrávo. Sami jsme se o tom přesvědčili. Zanedlouho tomu budou už dva roky, co jsme tu přistáli. Za tu dobu jsme nezaznamenali ani jediný případ nemoci.“

„To je pravda,“ Dan na lékaře váhavě pohlédl. „Ale můžeme tvrdit, že to platí všeobecně pro celou planetu? My žijeme tam za horami, oni byli zde na jihu. Viděli jsme opice. Nemohou přenést na lidi nějakou infekci?“

Doktor zamyšleně přelomil větvičku a vhodil ji na oheň. Správně - to mě nenapadlo. V zásadě to nelze vyloučit. Vlastně - ani by to nemusely být opice. Víte - na Zemi bývala tularemie, papouščí nemoc a ještě jiné nákazy, které se přenášely ze zvířat na lidi. Možné to je - ale stejně nepravděpodobné.“

Toreli zvedl důležitě prst.

„Nemůže to nějak souviset s událostí v Pralese věrného psa? Vzpomeňte na tajemného střelce!“

„Myslíte,“ Farba na něho pozorně pohlédl, „že snad ten poslední astronaut zůstal naživu, skutečně se zbláznil a - a že tam na nás -“

„To - vidíte,“ geograf překvapeně vzhlédl, „to mi nenapadlo. To snad zní příliš fantasticky. Já myslel na něco docela jiného. Řekl jsem si, že nemůžeme vyloučit, že tu žijí nějakí lidé na primitivním vývojovém stupni. Snad s nimi tady ti přišli do styku a něčím se nakazili. Je to možné, doktore? Nešlo by tak jejich smrt vysvětlit?“

„I to je možné,“ přitakal doktor. „Infekce neznámou chorobou by se mohla projevit v prudké formě. Neměli by totiž v těle protilátky -“ lékař se rozpovídal o problémech sdělných chorob.

„Proč tak složitě?“ uvažovala Vanda. „Vytřepu vám z rukávu tučet jiných, docela jednoduchých a přijatelných možností. Mohli se otrávit houbami. Ten šestý houby nejedl a proto zůstal naživu. Zkazilo se jim třeba maso a otráвили se. Šestý astronaut byl na lovu a zmeškal večeři. Do chatrče udeřil kulový blesk a všechny je zabil. Sesula se tu někde stráň a zasypala je. Když je ten šestý vyhrabal, bylo pozdě. Divoši je uskrtili a nechali na místě. Šestý astronaut je pohřbil. Do chatrče se v noci skulinou propířil jedovatý had nebo nějaký nebezpečný škorpión a pokousal je. Mám pokračovat? Myslím, že by se podobných možností našlo ještě mnohem více.“

Šest mužů na sebe užasle pohlédlo.

„Vy máte obdivuhodnou obrazotvornost,“ v Danově hlasu znělo uznání. „Některá z těch možností se tu mohla docela dobře odehrát. Zítra všechno důkladně prohledáme, a to by v tom byl čert, abychom nepřišli na to, co se tu vlastně stalo. Já myslím -“

Jeho slova přerušil Alda. Namáhavě vlácel kotlík jídla.

„Uf!“ položil jej na zem. „To je tíha! A hlava - to mě bolí hlava - div mi nepukne!“

„Cože? Bolí vás hlava?“ doktor si ho pátravě změřil. „Jak je to možné? Žádné velké horko nebylo. Ten zkažený zub vám přece Tatrescu vytrhl. Trávení máte v pořádku?“

„To ano,“ Alda rozpačitě zabručel. „Vždycky.“ Sevřel hlavu do dlaní. „Buší mi ve spáncích - a vůbec. Všechno se se mnou točí.“

„Ze byste byl nemocen?“ doktor povstal a přistoupil k Aldovi. „Nemocen tady - na Tercii?“

„Právě teď jsme o tom mluvili,“ Farbův pohled zaletěl k řece.

Jejich oči klouzly dolů, kde se ve stínu olší krčily rozkopané mohyly.

„Dejte pokoj!“ zděsil se kuchař. „Tady by se mi umřít nechťelo.“

„Všichni jsme smrtelní,“ utěšoval ho lékař. „Každý z nás. Vy také. Ukažte!“ nahnátl mu tep, zvedl oční víčko a zaposlouchal se na Aldových zádech. „Ještě jazyk.“ Kuchař poslušně otevřel ústa. „Hm -

na mou věru,“ doktor pokývl hlavou. „Něco s vámi je, rozhodně nejste v pořádku, ale na umření to zatím nevypadá.“

„Tak vám pěkně děkuji,“ Alda se sklonil a naplňoval osm misek. Sedm pro lidi, osmou pro psa. „Hlavně, že jsme všichni smrtelní. Vy dovedete člověka potěšit, doktore.“

Dan zahvízdl. Nic.

„Gola!“

Opět nic.

„Kde je ten pes?“ neklid zasvitl v Zildesových očích.

„Kde by byl,“ Alda se pomalu narovnával. „Ach - ta hlava!“ Tlačil si pěsti na spánky. „Tam v chalupě. Lehl si k ohništi, hned začal chrápat -“

Dan rychle vyskočil a běžel ke srubu. Ztratil se v černém obdélníku dveří, vzápětí se vynořil a nesl k ohni bezvládné tělo Goly.

„Doktore! Hrome - dělejte něco!“

Lékař se hbitě sehnul nad psem.

„Nedělejte paniku - žije. Ale - to je podivné!“ Chvíli Golu podrobně prohlížel. „Moc bych se mýlil, kdyby ten pes nebyl přiotráven - kysličníkem uhelnatým nebo něčím podobným. Ale na druhé straně si říkám - to přece není možné, kde by se tu -“

„Snad z těch kamen -“ nadhodil tiše Farba.

„To je možné,“ souhlasil doktor. „Zatopil jste tam uhlím, že?“ obrátil se na Aldu. „Tak jste také přiotráven,“ dodal, když kuchař němě kývl.

„Ale to není možné,“ Alda rozčileně pomrkával. „Kamna mají tah - docela slušný tah. Když jsem zatopil, skoro všechen kouř se valil do komína.“

„Skoro!“ zamračil se Toreli. „A co když se ucpal komín?“

„Ale jděte!“ Alda se bránil. „To bych přece poznal. Cožpak jsem takový pitomec, abych při vaření nepoznal, že se ucpal komín?“

„Jak si to jinak vysvětlit?“ namítal zeměpisec.

Všichni se hrnuli k chatě. Jen doktor zůstal - zabýval se bezvládným psem.

V krbu žhnula hromada uhlí, která slabým zábleskem osvětlovala zpustlý srub. Dan si naslinil ruku a vložil ji nad řeřavé uhlí před otvor do komína.

„Už je to tak! Tah je nyní obrácený!“

„Pojďme raději na vzduch,“ radil Toreli. „Teď už tedy víme,“ ztlumil hlas, „jak asi zahynulo pět lidí z Astronu!“

Nízko nad džunglí visel na jasné obloze stříbrný kotouč. Magický svit pronikl až dolů na palouček, kde vyloupl ze tmy šest neurčitých skvrn.

„Taková tragédie!“ zašeptala Vanda. „Přiletěli z ohromné dálky, zachránili se při havárii na cizí planetě, ubránili se dravcům a hladu, udrželi se naživu za tak krutých podmínek - a pak zahynuli takovým způsobem,“ hlas se jí zlomil. „To je úplná ironie osudu, úplný výsměch náhody - přestát všechna nebezpečí a přijít o život kvůli ucpanému komínu. Řekněte - není to k vzteku? A vůbec - jak to, že se komín najednou ucpe?“

„Komín se neucpal,“ vysvětloval Dan. „Na to by každý okamžitě přišel. Naopak - je tam tah, docela slušný. Jenže opačný. Po západu slunce se obrátil. Tehdy už z uhlí nevystupoval kouř - jen neviditelný jedovatý plyn. Je bez zápachu, a tím zákeřnější. Pes ležel přímo u ohniště, proto byl více postižen.“ Pohlédl starostlivě na Golu. „Snad ji doktor zachrání.“

„Ale jak to,“ Farba si mnul bradu, „že se tah najednou obrátil?“

„To bych si troufal vysvětlit,“ Dan zdvihl oči k chatrči, kde se v záři ohně rýsoval komín. „Teplý vzduch stoupá, studený klesá, že! Večer se obrátil vítr, toho jsme si povšimli. Předtím teplý jižní vítr postupoval po stráni vzhůru a zesíloval tah komínu. Avšak potom chladnější vítr od severu klesal po stráni do údolí a snažil se tah v komínu obrátit. Dokud plál oheň naplno, nemohlo se nic stát. Když však plameny zeslábly, skutečně se mu to podařilo. Chyba je v tom, že stavitelé zapustili srub přímo do stráně a že komín končí takřka v úrovni terénu. Jistě k tomu měli své důvody, ovšem nevyplatilo se jim to.“

„To bude asi správné vysvětlení,“ souhlasil Toreli. „Ale jak to, že ti z Astronu na to nepřišli - taková bystří, vzdělaní a zkušení lidé?“

„Ano, vzdělaní a zkušení,“ přitakal Farba. „Ale řekněte sám - jaké mohli mít zkušenosti v takovém - hm - primitivním způsobu vytápění?“ Geolog se obrátil k Zildesovi. „Mohli byste snad zrekonstruovat tu nešťastnou náhodu?“

„Pokusím se,“ přikývl Dan. „Připadá mi to celkem jasné. Trosečníci si zde postavili srub. Možná, že jej zapustili do země proto, aby se cítili bezpečnější před zvěří, třeba jen proto, aby si ušetřili práci s kácením a opracováním kmenů. V chatrči topili dřívím a nikdy se nic zvláštního nestalo. V krbu plápolaly vysoké plameny, které se komínem prodraly. V krajním případě krb nakouřil dovnitř a donutil je vy větrat. Žhavé oharky dřeva brzy uhasly. Nu - a pak přišli na uhlí. Nejspíše někde nablízku. Přinesli si je v koši a -“ odmlčel se.

„A nevěděli, že si nesou smrt,“ dodala Vanda polohlasně.

„Ano. Zatopili a uvařili večeři. Snědli ji a lehli si, když předtím zavřeli dveře, třeba z obavy před dravci, možná před chladem. Těžko dnes můžeme říci, v jakém ročním období se to odehrálo. Plameny poklesly, severní vítr obrátil proudění v komíně. Chata se začala plnit kyslíčnickem uhelnatým. A potom přišla smrt. Jeden z nich to přežil. Snad proto, že ležel poblíž nějaké skuliny, snad hlídkoval před chatou - kdoví? Nakonec ty mrtvé pochoval. Muselo mu být strašně - jediný člověk na neznámé planetě jedenáct světelných let od Země, s vědomím, že pomoc se může dostavit někdy za čtvrt století. Každý předmět, lůžka, chata, hroby, okolí, všechno mu připomínalo mrtvé kamarády. Odešel někam jinam, kde by to neměl na očích. Byl otřesen, ale nepřišel o zdravý rozum. Rozhodně se mi nezdá že by se pomátl. Všimněte si, že jsme tu našli jen samé haraburdí, abych tak řekl - místní výroby. Věci, které si může opatřit kdekoliv jinde. Ale nenašli jsme hodinky, ačkoliv je letci jistě měli. V žádném hrobě jsme nenašli nůž. Není tu křesadlo a tak podobně. Proto soudím, že s sebou vzal všechno, co mu nějak mohlo ulehčit život. A co bylo dál?“ pokrčil rameny. „To se dá těžko říci.“

Dan mlčky obešel oheň.

Doktor Kalek vzhlédl.

„Ten pes bude zase pašák. Ale měl už namále.“

„A co já -?“ Alda si ještě držel hlavu. „To vás zřejmě vůbec nezajímá. Kdo vám bude vařit, když já tu -“

„Ale jděte - vy se z toho vyspíte. Ráno už o tom nebudete vůbec vědět. Takové tělo už něco vydrží.“

„Teď se ukázalo,“ Alda si mnul zátylek, „že povolání kuchaře je tady na Tercii zvláště nebezpečné a že vyžaduje mimořádné obětavosti.“

„Ano,“ ušklíbl se Toreli. „Je nebezpečné, to je pravda. Někdo mu ve spravedlivém rozhořčení může ublížit na těle. Když si vzpomenu třeba na tu heřmánkovou mánii -“

„Toho někoho bych rád viděl,“ Alda vypjal hrudník. „Postaral bych se doktorovi o práci. Měl by co dělat, aby ho postavil na nohy a vrátil mu částečnou lidskou podobu.“

Snaha o veselý rozhovor však skončila v rozpačitém mlčení - jako by cítili tíhu opuštěného srubu a šesti hrobů na palouku. Slova vážla na rtech, úsměvy vyznívaly strojeně.

Ráno se věnovali úpravě hrobů a podrobné prohlídce chaty a okolní krajiny. Prázdný hrob srovnali se zemí, ostatních pěti hrobů obložili ze stran žulou a vysekali kolem nich houštiny. Na prostřední mohyly přivalili pískovcový kvádr, do něhož vyryli nápis, připomínající, že tu odpočívá pět členů posádky kosmické lodi Astron.

Zevrubná prohlídka chaty už nepřinesla nová odhalení. Nedaleko od ní objevili hnědouhelné ložisko, jež pod převislou skálou vybíhalo skutečně až na povrch.

„Ne, tady ještě nikdo soustavně netěžil,“ soudil Farba „zřejmě zahynuli, sotva uhlí našli.“

Večerní rozhovor přinesl další dohady.

„Pěti mrtvým už nepomůžeme,“ uvažoval Dan. „Kam se však mohl vydat šestý trosečník? Předpokládám, že zamířil na východ nebo na západ - podle řeky. Na severu se kraj zvedá k horám, na jihu leží džungle, která není právě lákavá. Kde ho teď hledat?“

„Snad bych na to mohl odpovědět,“ Toreli se hlásil o slovo. Rozvinul na koleně mapku, slepenou z jednotlivých listů zápisníku. „Šipky na březích Velké řeky jsou staré asi tak osm až devět let, že ano! Hroby naproti tomu nejsou starší než tři nebo čtyři roky. Souhlasí to?“ Rozhlédl se kolem. Když přikývli, pokračoval. „Nejprve hledali střechu nad hlavou a usadili se tady - přistáli přece také na podzim. Na jaře vybrali místo pro letiště a vydali se na cestu, aby pořídili orientační znamení. Řekněme, že jedno léto pořídili

šipku zde na dolním toku a druhý rok šipku tam za horami. Vrátili se zpět. Plynula léta, narazili na uhelnou sloj a přišlo neštěstí. Šestý astronaut zůstal o samotě. Co bych dělal na jeho místě? Inu, přesídlil bych - u hřbitova není právě hezké bydlení. Přestěhoval bych se směrem k předpokládanému letišti, k průsečíku obou šipek. Nezdá se vám to docela logické a rozumné?“

„Kdybych byl na jeho místě, také bych si tak počínal,“ souhlasil Zildes. „Stěží mohl uvažovat jinak. Jak daleko máme ještě k průsečíku obou směrůvek?“

„Ten leží ještě dvacet, nejvýše třicet kilometrů odtud - dále na východ. Jestli řeka nezmění směr, tak nás může spolehlivě dovést až na místo. Navrhuji,“ geograf se významně napřímil, „abychom pokračovali v cestě k průsečíku a pátrali kolem něho.“

„Je to hrozné pomýšlení,“ zadumala se Vanda, „že třeba nedaleko odtud žije člověk, docela sám, opuštěn - ano, musíme ho najít.“

Sotva ráno odrazili od břehu, Toreli se znovu nachýlil nad mapu.

„Tuto řeku bychom měli pojmenovat Astron, pláň nahoře nad chatou jako Savanu šesti hrobů a džungli na jihu jako Les astronautů. Myslím, že tak nejlépe uctíme jejich památku. Souhlasíte?“

Parníček se znovu prokousával proti proudu řeky. Jak plavba pokračovala, břehy se blížily k sobě a Dan musel dávat dobrý pozor, aby pramice nenajela na mělčinu. Několikrát se stalo, že dno lodi slabě zadrhlo, avšak vždy se zase dostali do splavných míst. Asi po dvou kilometrech zastavovali u břehu a důkladně prohledávali krajinu, hlavně na severní straně, kde se řidší porost zvedal nahoru k okraji savany.

Druhý den odpoledne Toreli dlouho počítal a pak sebevědomě pokynul Danovi.

„Jsme na místě. Tady někde by to mělo být. Sem ukazují směrovky.“

Opatrně přistáli u pravého břehu a bezpečně zajistili plavidlo. Rozhlíželi se na všechny strany, ale okolí se zdálo zcela pusté. Pomalu vystupovali po protáhlé, mírně zalesněné stráni a nahoře se rozhlédli savanou.

„Toreli!“ Dan vydechl s úctou. „Vy se ale vyznáte ve své práci!“

Přímo před nimi se táhla travnatá planina, rovná jako stůl. Ani skalka, ani jediný strom nerušil jasně zelenou plochu. A přece jen něco oživovalo souvislý obraz - pár kroků před nimi svítila dlouhá řada slídových čtverců. Byly daleko menší než čtverce u Velké řeky, avšak ležely blíže u sebe. Další pochod ukázal, že vytvářely asi tři kilometry dlouhou přímku.

Skupina vyrazila rovnou přes planinu a na druhé straně narazila na úplně stejnou řadu čtverců.

„Všechno je jasné,“ Nilson kývl hlavou. „Letiště. Výborné. Chytří chlapci. Zaslouhují si uznání.“

„To jsme konec konců čekali,“ Farba přesypával hrst slídy z jedné dlaně do druhé. „Ukazuje se, že jsme uvažovali správně,“ pozorně se rozhlédl. „Myslím, že místo zvolili velmi dobře.“

„Ano,“ Nilson mhouřil oči proti slunci. „Skvěle. Ideální letiště. Tehdy. Byli ze staré školy. Dnes je to jiné. Raketoplán přistane i za horších podmínek. Dosedne kdekoli. To nemohli tušit.“

Gola, která se již zcela vzpamatovala z otravy, slabě zavrčela.

„Ale!“ Dan ji poškrábal za ušima. „Copak se ti nezdá?“

Pes tiše zaštěkal.

„Že je tu něco zvláštního? Tak hledej! Hledej!“

Následovali psa, který věřil a pomalu běžel k severu. Proběhl řadou slídových čtverců, proplétal se mezi houštinami a prvními stromy lesa, jenž se táhl k horám. Pak se Gola najednou rozštěkala. Dan odjistil pušku. Obešli shluk křovin a spatřili nejen psa, ale i to, co ho vzrušilo.

Na břehu nepatrného jezírka stála zřícenina srubu. Vyvrácené a rozštípané dveře spočívaly na zemi, uvnitř ležely rozházené kusy primitivního nábytku.

Člověk nemusel mít ani praktické zkušenosti jako Dan, ani průpravu z knížek jako doktor Kalek, a přece poznal, co se tady mohlo stát, co se tu určitě stalo.

U letiště se odehrálo drama. Někdo se v chatě bránil přesile útočníků, ale podlehl.

Kapitola 28

ŠESTÝ ASTRONAUT

Dan rozhrnul nejbližší křoviska.

„Zdá se, že tu nikde nikdo není,“ řekl klidně. „Ale myslím, že dva z nás by se měli vrátit k pramici a trochu tam dávat pozor. My ostatní se poohlédneme zde. Možná, že uvidíme, co se vlastně stalo se šestým astronautem. Ta chata nám hodně poví.“

Farba s Nilsonem se vraceli k parníčku. Ostatní zůstali a mlčky zírali na rozvaliny srubu.

Gola ležela u svého pána, který první přerušil mlčení.

„Chování psa ukazuje, že bezprostřední nebezpečí nehrozí. Něco však přece musíme udělat. Dva z nás by měli hlídkovat. Snad aby někdo vylezl na strom. Tady z toho topolu by měl dobrý výhled.“

„To je něco pro mne,“ přihlásil se Toreli. „Stejně si potřebuji trochu obhlédnout terén. Oči mám jako rys. Spolehněte se na mne.“

„A vylezete tam? Dokážete to?“

„Pch! Takových stromů jsem už viděl!“

„Tak dobrá. Vanda s Aldou budou dávat pozor tady dole a my,“ pokynul doktorovi, „my to trochu prozkoumáme. Podíváme se po stopách a pokusíme se zjistit, co se tu vlastně odehrálo. Doktorovy detektivní zkušenosti,“ obrátil se s úsměvem k ostatním, „nám teď přijdou vhod.“

„No, totiž,“ ošíval se první lékař, „spokojil bych se jen s úlohou diváka. Jsem pouze obyčejný amatér. Více méně jen teoretik. Ale když myslíte -“

Zřícenina srubu působila tísnivým dojmem. Na dolních trámech se už mnohde usadil mech, se střechy splývala tráva, v rohu místnosti vyrostlo takřka metrové bodláčí, ze zachovalého krbu se vyplazil se zlomyslným sykotem had. Pod stropem visely pavučiny, v nichž se houpal nestvůrně velký šedý pavouk. „Moc útulno zde není,“ zamumlal doktor. Dlouho trvalo, než obešli srub, a zvláště je

zdržela prohlídka vyvrácených dveří. Doktor několikrát zavrtěl hlavou a úkosem pohlédl na Dana.

Vnitřek prohlíželi ještě podrobněji a shromažďovali nalezené předměty. K ztrouchnivělému zbytku luku přibýlo několik hrubě opracovaných kamenů, jejichž účel jim nebyl zcela jasný, zlomený oštěp s kostěným hrotem, pár šípů, střepy hliněných nádob. O mimořádně cenný nález se zasloužil doktor, když odklopil nenápadný plochý kámen na hrubé dřevěné polici. Pod ním byl uložen zvlhlý a zežloutlý svazček papírů, popsaných pevným, ale již málo čitelným písmem. Pravá strana sešitku, kterou kámen nechránil, se rozpadla, zmizela. Mnoho ke čtení nezbylo. Doktor se namáhal rozluštit některé řádky: „... na neobydlené planetě. Ale při cestě... na známky primitivní lidské činnosti...“

„To je poslední důkaz, který jsme potřebovali,“ Dan spokojeně přikývl. „Teď je prokázáno, že posádka Astronu přistála na Tercií. Doufám, že už o tom nikdo nebude pochybovat. Jistě nám ty papíry řeknou ještě více, ale teď se s nimi nebudeme zdržovat. Večer je důkladně prozkoumáme.“

Pokračovali v hledání, sbírali jednotlivé maličkosti, zkoumali podlahu i stěny, kusy neohrabaného nábytku, pak vyrazili ven a obcházelí srub ve stále širších kruzích. Pár kroků směrem k letišti objevili stopy po velkém ohni. Na ohništi se ještě dnes kupila do výše dvaceti centimetrů ztvrdlá černá hmota se zbytky zuhelnatělých dřev. Na nedalekém čtverci slídových odštěpků leželo několik dlouhých silných větví.

„To je oheň, jako kdyby tu někdo pekl vola,“ doktor Kalek nedůvěřivě zkoumal ohniště.

Dan s doktorem se vrátili ke srubu a sledovali Toreliho akrobatický sestup s vrcholku čtyřicetimetrového topolu.

„Teď se mi Toreli docela líbí,“ Alda polohlasně uvažoval. „Zpočátku jsem ho nemohl ani vidět. Však jsem mu taky dával ty nejhorší porce.“

„Myslím, že jsme na konci plavby,“ hlásil geograf, když seskočil s posledních větví stromu. „Kilometr dál na východ se Astron štěpí na dva proudy, ale ani jeden z nich nebude splavný.“

„Ano, jsme na konci,“ potvrzoval Dan, „na konci cesty k východu. Nyní nám zbývá jih. Musíme se ovšem vrátit k Velké řece. A co tady kolem - zahlédl jste nějakou známku života?“

„Nikde ani noha,“ zeměpisec si prohlížel oděrky na dlani, které utržil při sestupu. „Pátral jsem, zda někde neuvidím sloupec dýmu, ale neviděl jsem nic. Na jihu se do nedohledna táhne džungle, na severu terén stoupá k horám.“

„Dobrá,“ Zildes uspokojeně pokynul. „Teď jde o to, abychom vyřešili zbytek záhad okolo posádky Astronu. Doktor nám řekne, na co přišel.“

„Jak jsem již řekl,“ doktor Kalek rozpačitě klopil oči, „nejsem žádný praktik. Proto ode mne nemůžete čekat velké objevy. Ale podle toho, co jsem našel, bych řekl toto: Tady se poslední člen posádky Astronu bránil tlupě nějakých tvorů - zřejmě divochů.“

„Jak to můžete tak jistě tvrdit?“ přerušil ho Alda. „Vždyť se tu přece mohli bránit všichni. Odrazili útok, ale pro jistotu se pak odstěhovali o dvacet či kolik kilometrů dál. Necítili se zde v bezpečí. Proto si také udělali chalupu v zemi, důkladnou, kterou by šlo dobře hájit.“

„To není možné,“ vyvracel doktor Aldovu námitku. „Tamty hroby,“ pohlédl na západ, „jsou staré nejméně tři roky, nejspíše čtyři. To jsme ověřili naprosto průkazně. Ale tady bydlel někdo ještě před rokem, nejvýše před dvěma roky. Stopy po úderech, které jsou na dveřích, ještě úplně nezčernaly. Podívejte se na tu řídkou travu před prahem do chaty - to místo bylo ještě před časem vydupané na prach.“

„Možná,“ váhavě poznamenala Vanda, „že ten člověk tady žil ještě v době, kdy jsme přistáli na Tercii. Třeba zahlédl raketoplán, ale marně čekal na pomoc. To by pro něj muselo být strašné zklamání!“

„Nelze to vyloučit,“ Dan mimoděk vzhlédl k obloze.

„To neklape,“ namítal Alda. „Kdyby viděl raketoplán, jistě by nezůstal na místě, ale šel by nám naproti.“

„Docela dobře to klape,“ lékař řekl zamyšleně. „Nemohl přece vědět, že vůbec přistaneme a kde přistaneme. Sem nás musely dovést

šipky, ale kde by nás měl hledat on? Tercie je velká. To by mohl stejně dobře hledat jehlu v kupě sena.“

„Dobře,“ připustil Alda. „To konečně není podstatné. Vraťme se k věci. Byl tu tedy jen jeden člověk, poslední člen posádky Astronu. Třeba právě lovil zvěř nebo někde cestoval a domek zůstal opuštěný. Přišli divoši, rozbili chatu, zpřeházeli nábytek a zase odtáhli. On se vrátil a přestěhoval se jinam.“ Kuchař pokrčil mohutnými rameny. Kdo může vědět, co se s ním stalo?“

„Pochybuji,“ doktor Kalek nedůvěřivě vrtěl hlavou. „Stopy prozrazují,“ ukázal k chatě, „že na dveřích byla zevnitř připevněna závora. A ta je vyvrácena úderem na dveře. Někdo tedy musel být uvnitř a skupina útočníků se k němu dobývala zvenčí. Zřejmě byl přemožen, útočníci měli nepochybně velkou převahu - no, a co se stalo dál, to už nám stopy neřeknou. Je to tak?“ obrátil se k Danovi.

„Částečně,“ zdráhavě souhlasil Dan. „Pravda je, že se bránil - velmi odhodlaně, zuřivě. Několikrát zavadil sekerou zevnitř o horní rám. Z toho soudím, že dveře už byly vyvráceny, ale přesto se bil dál. Útočníci měli skutečně převahu, to je nesporné. O tom hovoří například už velký oheň, kolem něhož se sesedli, ale i jiné stopy. Nesouhlasím však s tím, že by nám chatrč neřekla nic dalšího o jeho osudu.“

„Opravdu nevím,“ doktor, potěšený uspokoјivým výsledkem své detektivní maturity, se znovu zamyslel. „Všechno jsem prohlížel, ale ve stopách jsem o tom nic nečetl. Mohu jen hádat. Zabili ho. Ne?“

„Ne.“

„Ale jděte! Jak to můžete vědět?“ lékař pochyboval.

„Hovoří pro to několik náznaků,“ začal vysvětlovat Zildes. „Počítám, že ho chtěli zajmout, dostat živého. To je jasné například z toho, že se mohl tak dlouho bránit sekerou v ruce. Když vyrazili dveře, mohli ho přece docela snadno zabít oštěpy nebo kamenem. Neudělali to. Doráželi na něj, vnikli dovnitř a tam se strhla rvačka. Jinak si nelze vysvětlit přeražené nohy od stolku, rozlomené lůžko, střepy z nádob, zlomený oštěp, nelze si vysvětlit, že jsem na opačném konci místnosti, daleko od vchodu mohl najít toto -“ Dan rozevřel dlaň a ukázal vyražený zub.

Doktor Kalek se ho dychtivě chopil a horlivě jej zkoumal.

„To je zub člověka ze Země a plombovaný k tomu. Špičák dospělého člověka. Řekl bych, že zub byl přeražen tupým úderem do brady nebo kousek nad ni. Konečně - ten člověk si tam mohl vyrazit zub při pádu na zem, ale to se mi zdá překombinované. Cožpak by někdo doma upadl na zem? V místnosti, kde zná každou píd' podlahy. Zřejmě mu ten zub někdo vyrazil.“

„Možné to je,“ Toreli přitakal, „ale ne jisté. Takové důkazy jsou příliš mlhavé, nekonkrétní a dají se vykládat všelijak.“

„A potom -“ Dan se odmlčel a ukázal na zčernalé houžve, které vylovil z trávy a křovin nedaleko ohniště.

„To vypadá jako nějaký obojek nebo co,“ doktor je převracel v ruce. „K čemu by to komu bylo dobré?“

„Pouta to jsou - ze silné lýkové vrstvy!“

Alda prostrčil ruce do obou náramků a doktor přeříznuté konce přiložil k sobě.

„Je to volné,“ divil se. „A já mám přece nějaké ruce! S takovými pouty byste mě neudržel ani minutu. Kdepak!“

Dan se nejdříve zklamaně zamračil, pokrčil čelo, ale pak rozjasnil tvář.

„To jsou pouta na nohy.“ Rozhlédl se kolem. „Představuji si to takto: V chatě se rozpoutala rvačka. Zběsilá rvačka. Ale,“ s výrazem obdivu pohlédl k srubu, „ten chlapík s nimi řádně zatočil. To nebyl žádný chuděrka, ale silný chlap, který se rval jako d'ábel. Vždyť musel mít proti sobě ohromnou přesilu silných, urostlých primitivů. Nu, nakonec trosečníka přemohli a svázali. Rozdělili oheň a položili ho sem na trávu. Nejspíše tu přenocovali. Ráno při odchodu mu sejmuli pouta s nohou a pohodili je na zem. Vzali zajatce do houfu a vyrazili k jihu.“

„No, nevím,“ Vanda pochybovačně zavrtěla hlavou. „Zajali ho živého - řekněme tedy. Ale třeba jen proto, aby ho na druhý den usmrtili - aby ho třeba obětovali bohům. V minulosti byly přece i na Zemi takové případy.“

„Ten zbytek ohně se mi nelíbí,“ Alda ukázal na zarůstající ohniště. „Pořídili si nápadně velký oheň. Proč? Třeba jsou to

lidojedi,“ polohlasně odpovídal na svou otázku, „a zajatce prostě - snědli. Proto také jsme tu nenašli žádné pozůstatky.“

„A což teprve, kdyby viděli vás!“ dobíral si ho Toreli a naznačoval rozměry kuchařovy postavy.

„Nechte si ty vtipy!“ rozhořčený Alda ho okřikl. „Mně není ani krapet do smíchu. Všechno tu na mne úplně padá. Proč jsem radši nezůstal v osadě!“

Dan jen s námahou udržel vážnou tvář.

„Mně je naopak veseleji - teď, když máme naději, že alespoň ten poslední letec z Astronu je dosud naživu. Když máme naději, že ho ještě můžeme vysvobodit.“

„Myslíte opravdu?“

„Ano,“ přikývl Dan. „Zajatce tu nezabili, to je jisté. Proč? Protože bychom museli nalézt nějaké pozůstatky. I když bychom připustili, že jsou to lidojedi - ačkoliv pro takovou domněnku nemáme nejmenšího podkladu - přece musíme uznat, že by nesnědli kosti! Mohu naopak tvrdit, že měli k večeři zajíce. Nejsem sice zoolog, ale kůstky, které jsem z té černé hromady vyhrabal, mohou patřit nejspíše zajíci. Ze silnějších kostí je vydlabán morek. A pro zajímavost - některé kůstky jsou takřka rozdrceny. A ty rýhy na nich připomínají stopu silných zubů. Řekl bych, že ti lidé - nebo tvorové - mají silně vyvinuté čelisti.“

Alda se otrásl.

„Říkal jste lidé nebo tvorové. Také o primitivech jste hovořil,“ připomněla Vanda. „Jak si je vlastně představujete. Jako divochy?“

„Podle těch ran,“ Dan ukázal na škrábance nad dveřmi, „soudím, že se výškou podobají lidem. Někteří jsou možná ještě vyšší. Silou nás rozhodně předčí. Všimněte si, jak hluboko se zasekávaly jejich palice nebo co to měli v ruku. Potěžkejte oštěp. Kdo z nás by s ním mohl házet? Já si je proto představuji asi jako pravěké lidi na Zemi, snad jen o něco urostlejší.“

„Zmínil jste se, že ho odvěkli k jihu. To mně připadá jako příliš odvážný dohad,“ Toreli se ozval trochu popudlivě. „Nic takového vám přece stopy neříkají.“

„Právě, že říkají,“ tvrdil Zildes. „Podívejte se ještě jednou důkladněji na přelomený oštěp, hlavně na kostěnou špici. Pokud

stačím posoudit - ta kost pochází ze žraloka, který žije jenom v moři. A ještě něco. Při rvačce v chatě se některému z útočníků utrhla jantarová ozdůbka. Snad ji nosil na krku.“ Dan ukázal hrubý řemínek, na němž byla zavěšena jantarová hrudka s malou muškou, zatavenou uvnitř. „A jantar se přece nachází na mořských pobřežích. Samo o sobě to ještě nemusí nic znamenat, třeba jde o náhodu. Ale když všechno sečtete dohromady, ozdobu i oštěp, když uvážíte, že na březích jižních moří jsou zpravidla příznivé životní podmínky, musíte dospět k názoru, že útočníci přišli od moře. Domnívám se proto, že se také k moři vrátili.“

„Asi máte pravdu,“ souhlasil Toreli. „Zní to dost logicky. Ovšem, kdybych žil u moře, tak bych se opaloval na pláži a netrmácel se džunglí. Copak tu asi chtěli?“

„Myslím, že nebude těžké najít přijatelné vysvětlení,“ doktor Kalek zvedl hlavu od ohniště, kde se přehrabával, „mohli zkoumat krajinu, putovat pro novou zásobu pazourku -“

„Napadla mě ještě tato věc,“ Dan Zildes měřil očima polohu chaty a ohniště. „Pravděpodobně máme co dělat s tvory, kteří do jisté míry jednají instinktivně. Vžijte se do situace, která nastala, když zajali člověka. Rozdělalí oheň. Na které straně? Na jih od srubu - dobrých třicet metrů. Proč nešli třeba na sever? Tamhle na tom paloučku by bylo lepší tábořiště! Myslím si, že jej instinktivně rozdělali ve směru, kterým se budou ubírat. Spojíme-li srub s ohništěm, vede ta čára k jihu. Konečně - to si budeme moci prověřit. Jestliže mám pravdu, museli překročit řeku. Tam bychom mohli nalézt další stopy. A mám-li se přiznat, čekám tam něco docela určitého -“

Pomalou, roztažení v řetězu, sestupovali k řece. Vybírali si nejprůhodnější místa a uvažovali, jakou cestou by se mohla ubírat početnější skupina. Na břeh dorazili asi dvě stě metrů nad místem, kde kotvila pramice.

Dan se obrátil na Toreliho.

„Poslyšte, kdybyste byl primitiv -“

„No, dovolte,“ ohrazoval se geograf, „já -“

„Nechte mě domluvit. Kdybyste byl primitiv, kde byste asi přeplaval řeku? Kde se vám to zdá nejprůhodnější?“

„Jen jestli vůbec dovedou plavat,“ namítal doktor Kalek.

„Když jsou od moře, tak jistě dovedou,“ ujišťoval ho Zildes.

Zeměpisec se pozorně rozhlížel a pak bez váhání ukázal kousek proti proudu. Na protější straně vybíhal do řeky písčité klín.

„Tam stačí přeplavat patnáct metrů a dál může člověk kráčet po mělčině.“

„Dobrá,“ vykročil Dan. „Prohledáme břeh naproti té písčině.“

Dobrých deset minut Dan marně zkoumal travu a skuliny mezi kamením na samém břehu. Pak se tůkl do čela.

„Já jsem ale popleta. Kdyby tu nějaká stopa byla, tak ji jarní velká voda dávno smazala. Jestli něco najdeme, tak to musí být tady na tom svahu. Nebo jsem vůbec uvažoval nějak špatně.“

Postoupil o několik kroků vzhůru.

„Už to mám!“ spokojeně vykřikl.

Obrátil se a ukazoval druhá lýková pouta, rovněž vlhkem už zčernalá.

„Na to jsem čekal. Řekl jsem si totiž, že ho nemohou přepravit přes řeku se svázanýma rukama - tady se nelze přebrodit, musí se plavat. Jestli mu u ohně sejmuli pouta s nohou - tady budou na řadě druhá pouta.“

„Tím je případ úplně vysvětlen,“ připojila Vanda uznale. „To znamená, že byl vskutku odveden - na jih. Nelze o tom pochybovat.“

„A co teď?“ Dan se nerozhodně zastavil. „Snad abychom se vrátili k lodi. Farba s Nilsonem jistě hoří netrpělivostí. Třeba se ještě poohlédneme po druhém břehu. Doktor se zatím pokusí rozluštit ty zápisy. K takové práci má průpravu z knížek. Možná, že se z těch poznámek dovíme další podrobnosti o trosečnících z Astronu.“

„Už se blíží večer,“ podotkl Alda, když se vraceli k parníčku.

„Pravda,“ přikývl Dan. „Opravdu se blíží. Budeme tu nocovat.“

„Tady?“

„Ovšem! Nebo tu snad nelze připravit večeři?“

„Cožpak o to. Ale kuchař má mít klidné prostředí, aby se mohl soustředit. Nemá být vyrušován vnějšími vlivy, jinak může připálit pečení!“

„Ale jděte!“ smál se Dan. „Jaképak vnější vlivy, když máme psa a dvě pušky!“

Doktor Kalek se ihned zahloubal do rukopisu. Opatrně obracel vetché stránky a čitelné útržky vět přepisoval do svého zápisníku.

Večer při táborovém ohni spokojeně oznamoval:

„Podařilo se mi dost bezpečně rozluštit šest úryvků. Každý z nich obsahuje jen začátky řádek. Pravá polovice sešitku schází. Kdybych měl podle délky listů soudit na jejich šířku, pak bych řekl, že úryvky vždy představují nadpoloviční většinu řádky. Každou z nich budeme muset doplnit na takových pětapadesát písmen.“ Doktor pak začal pomalu, zřetelně předčítat:

*jsme k Tercii a navedli letadlo do klou
jsme v moři, asi pět kilometrů od pob
ru rozpálený stroj se v chladné vo
čala vnikat voda. Opustili jsme
jinak bez výstroje, bez pomů*

*si vědomi, že jsme první, al
Druhé léto jsme věnovali stavbě
velkých šipek na písčitých a travn*

*na neobydlené planetě. Ale při cestě n
na známky primitivní lidské činnosti,
pálenou a vydlabanou ze silného kmene
úlomky křemene, jež jsme pokládali z
výrobě kamenných nástrojů, kostru v
žebry vězela ostrá špice, pravděpod*

*bylo naše první setkání se zdejšími
nelišili od pravěkých lidí na Zemi. Fy
mínali člověka neandrtálského typu,*

*třásla se mnou hrůza. Všech pět kama
palandách. Byli mrtvi. Pečlivě jsem
jsem zjistit příčinu jejich smrti. M
nemoc nebo otravu, jiné vysvětlení
čeho jsem se obával. Pohřbil jsem j*

*tě zcela sám. Byly dny, kdy se o mne
šlitenství. Zdá se to projevem pesimismu
stavil jsem šestý pomník - pro seb
tam doplazím.*

*poslední řádky tohoto deníku. Mysl
je obklopena zástupem pravěkých lidí
odolávají kamenným sekerám. Nelitují
našich životů. Vždyť vím, že prapor,
do prachu, ale že jej tisíce rukou op
dále. Posílám poz*

Vzrušený doktorův hlas dozněl.

Mlčky šli spát a plameny ohně ozařovaly dvě siluety s puškami na ramenou. Hlídkovali s vědomím, že šíp, který může vyletět ze tmy, je horší nepřítel než šelma, kterou prozradí světélkující oči.

Před půlnocí se vyhoupl jeden a o půl hodiny později druhý měsíc, oba již dorůstající do úplňku. Na obloze se oba kotouče nelišily, ale profesor Glob tvrdil, že vzdálenější měsíc je podstatně větší. Každého čtvrt roku se stalo, že se měsíce na obloze setkaly a noc se rozsvěttila takřka oslnivým stříbrným jasnem. Když se dvojité měsíční stíny zkrátily, Gola se probudila, usedla a zvedla čenich k obloze. Tiché, smutné vytí se neslo do kraje.

Alda, který držel stráž s Nilsonem, se otrásl.

„Už jsem prožil veselejší chvíle,“ zamumlal.

„Copak? Jste náměsíčný? Nejste. Tak proč ta tíseň?“ divil se Nilson. „Jsme civilizovaní lidé. Ne divoši. Ti,“ mávl rukou za řeku, „jsou kdesi tam. Nyní možná křepčí kolem ohně. A kdovíco -“

„Člověk nikdy neví. Co když tady někde ve tmě -“ zašeptal Alda a bystře se rozhlížel krajinou.

Nilson jen zazíval a mávl odmítavě rukou.

„Vy myslíte, že ještě žije?“ prohodila Vanda při snídani. „Nemohla jsem usnout a trochu o tom přemýšlela. Třeba šestého astronauta opravdu zajali. Ale jen proto, aby ho zabili v osadě - před náčelníkem nebo šamanem, před všemi příslušníky kmene. Aby ho obětovali slunci - třeba při slunovratu. Nebo měsícům - při úplňku.“

Dan položil na zem koflík šípkového čaje a sraštil čelo.

„Vyloučit to nelze,“ připouštěl. „Avšak pochybuji o tom. Proč těm tvorům předem přičítat zlé úmysly? Zatím nám k tomu nedali žádný důvod. Pozemšťan byl pro ně ohromnou zvláštností - unikátem, nesmírnou cenností. Byl jiný než oni, už na pohled. A uměl kdykoliv rozdělat oheň, vypalovat nádoby, stavět dřevěné příbytky a mnoho jiného. Vždyť vlastně nevíme, co všechno v chatě původně bylo. Nevěřím, že by se připravili o tvora s takovými znalostmi.“

„Já vím, co máte na mysli,“ přikývl Toreli. „Myslíte, že zajatce nakonec povýšili na jakési božstvo, jež sice žárlivě střeží, ale jemuž neublíží. Což o to - možné je všechno. Takových případů v minulosti na Zemi bylo!“

„Četl jsem knížku o jednom mořeplavci,“ horlivě začal doktor Kalek. „Ztroskotal někde v Pacifiku. Zajali ho divoši, ale za čas se stal kmenovým kouzelníkem. Když ho za deset let chtěli běloši vysvobodit, tak on -“

„Dobře, třeba se i takovéto příhody staly doopravdy, nechci se o tom hádat,“ smířlivě poznamenal Toreli. „Ale s naším případem to nemá nic společného. Nemůžeme vycházet z hypotéz, ale musíme uvažovat o faktech. Zdá se prokázáno, že šestý astronaut byl odveden na jih - snad až k moři. Podle mého mínění to znamená -“

„Že ho musíme nalézt a vysvobodit,“ přerušil ho Dan. „To je naše samozřejmá povinnost. Je jen otázka, zda máme vyrazit pěšky k jihu a pokusit se pátrat po stopách, anebo zda to máme vzít kolem - po Velké řece k moři a podél pobřeží zpět na východ.“

„Že můžete vůbec váhat!“ divil se Toreli. „Ovšem, že po řece. Je to pohodlnější, rychlejší a bezpečnější. Kromě toho jsme tak jako tak chtěli probádat dolní tok Velké řeky.“

„Máte pravdu,“ přitakal Zildes. „Vždyť my vlastně dosud ani nevíme, jak je k moři daleko. Může být odtud několik set kilometrů a džunglí bychom tam dorazili třeba až někdy na podzim.“

Dopoledne pozorně prohledali levý břeh řeky, pátrající po dalších stopách, avšak bezvysledně.

„Jednou tu vyroste živé velkoměsto,“ prorokoval Toreli, když odplouvali. „Je zde výborná poloha. Mám v těch věcech zkušenosti. Co já už viděl měst!“

Po čtyřech dnech tábořili opět na Velké řece, kterou z obou stran svírala džungle. V hladině širokého proudu se odrážela všehochuť pohádkových orchidejí, stulených ve větvích a korunách lesních velikánů.

V dusném vedru vydechovala džungle hořce nasládlou vůni. Na ostrůvcích se v mírném větříku kolébaly štíhlé palmy, z písčín zíraly na parníček nehybné oči krokodýlů, hladinu rozčeřil veliký hroch.

„To už je docela jiný kraj,“ zašilhal Alda ke břehu, kde vřeštělo stádo opic. Zvířata poskakovala po stromech, lámala větve a házela je po parníčku, který se pohyboval poměrně blízko u břehu.

„Už jsme na prahu tropů,“ konstatoval spokojeně Toreli. „V tropech bývá nebezpečno,“ pokračoval a ponořil ruku do vody, která už mnoho nechladila.

„Snad abychom se vrátili, ne?“ mýnil Alda, ale když zaslechl Vandin tichý smích, rychle pokračoval: „Ne že by mi vadilo nebezpečí, ale vaření je v tropech nesnadné. Potrava se rychle kazí. Sotva člověk dovaří oběd, muže ho jít vyhodit. Pročpak nám vlastně Marunin neudělal nějakou ledničku?“

„Neco je mi divné,“ ozval se Nilson. „Víte co? Břehy. Nepozorujete? Nápadně vysoké. Proč? Proud je mírný. A vymlel tak hluboké koryto. Jak to?“

Nilson měl pravdu. Již hodnou chvíli se po obou stranách břehy zvyšovaly. Dosahovaly až půl druhého metru nad hladinu. Pokrývalo je rostlinstvo, udušené vodou - jako by se tu nedávno hnala povodeň.

„Podobné břehy jsou na Zemi v přehradních nádržích, v takových, kde se často mění výše hladiny,“ poučoval Toreli. „Mnohokrát jsem to viděl. Ale jaký by to tady mělo smysl?“

„Že by tam dole byla přehrada, to těžko,“ ušklíbl se doktor. „Ačkoliv jsem četl, že bobři často přehradí potoky a -“

„A také tu přehradu občas vypouštějí, co?“ geograf mu oplatil úšklebek.

Před západem slunce zakotvili u písčitého ostrůvku se zelenou chocholkou uprostřed.

„Co krokodýlové a podobná havěť?“ nadhodil Alda. „Ti jsou tady jistě jako doma.“

„Musíme udržovat pořádný oheň,“ Dan bedlivě obhlížel celý ten kousek země uprostřed široké řeky. „Připravte si zatím věci k večeři, my se vydáme za dřívím.“

„Nezapomeňte se vrátit!“ volal za lodí Alda. „Bylo by mi tu smutno. A vy byste si neměli z koho dělat legraci!“

Vrátili se s hromadou dříví až za šera a našli kuchaře, tulícího se k malíckému ohni z naplaveného rákosu.

„Snad vám není chladno?“ tázala se Vanda s přehnanou starostlivostí, ale Alda jí odpověděl jen rozhořčeným pohledem.

Měsíce nyní vycházely téměř současně - před půlnocí - a oba byly v úplňku. Alda, tentokrát s doktorem Kalkem, měl předposlední hlídku. Oba stříbrné kotouče pomalu klesaly k obzoru. Z pravého břehu vrhala džungle do řeky dlouhý stín, ale všude jinde jiskřil odraz měsíčního světla.

Doktor seděl u ohně a přemýšlel. Poslední dny stále luštil obsah dochovaných útržků z deníku Astronu. Pravá část všech řádků chyběla, avšak mohl dobře odhadnout jejich délku. Zkusmo doplňoval chybějící text a skutečně se mu podařilo takřka všechny zachované řádky přijatelně a logicky doplnit slovy, která navazovala na další řádek. Jen několik slov mu ještě chybělo a o těch právě uvažoval, když seděl na stráži s puškou na kolenou.

Alda se co chvíli nakláněl a naslouchal. Spoléhal na sluch více než na zrak a stále si opakoval, co vykřikne, až uslyší povědomý šplíchot krokodýla. Avšak vykřikl něco docela jiného. Když vstal, aby se trochu prošel a zblízka pohlédl na řeku, strnul. Jeho hlas okamžitě probudil tábor.

„Řeka teče proti proudu!“ křičel na celé kolo. „Řeka teče proti proudu,“ řval mohutným basem znovu. „Div divoucí! Hrůza!“

Dan vyskočil a spěchal ke břehu.

„Co to blábolíte, človíčku?“ divil se Toreli ospalým hlasem. „Kdo to jakživ slyšel? Nepil jste medovinu?“

„Třeba má horečku - z toho horka,“ usoudil doktor Kalek.

„Takový nesmysl!“ připojil se Farba.

„Nesmysl? Cože?“ Alda vztyčil třesoucí se ruku. „Tak se podívejte!“

Kuchař se ani nezbláznil, ani se nemýlil. V jasném světle dvou měsíců viděli zřetelně, že proud Velké řeky teče opačným směrem - proti proudu - a že hladina přitom rychle stoupá.

„Podivné. Opravdu. Skutečně,“ žasl Nilson. „Co to?“

„Není něco s Tercií?“ nadhodila Vanda úzkostlivě.

„Nic,“ Toreli mávl rukou. „To nic není. Pouze příliv. Jsme blízko moře, vniká do řeky. Pojdme zase spát.“

„Tolik? Tak rychle? Tak daleko?“ Alda nedůvěřivě kroutil hlavou.

„No ovšem. Na Amazonce lze pozorovat příliv tisíc kilometrů od pobřeží a ještě dále. A že je tady silný a bouřlivý? Nezapomeňte, že jej vyvolává přitažlivost měsíce. A tady jsou dva měsíce, které se právě v těchto dnech přiblížily. Teď už také víme, proč má řeka tak podivné břehy.“

„Máte pravdu,“ souhlasil Dan. „Ze spaní však nebude nic. Musíme na loď, tady to bude brzy pod vodou. Spíte rád pod vodou, Aldo?“

„Moc ne,“ odtušil kuchař, „to je na mne příliš vlhké prostředí.“

„Teď už nestojí za to hledat nové tábořiště,“ Zildes pokračoval. „Sotva bychom si lehli, byl by čas vstávat. Po poledni se uvelebíme v nějakém stinném zákoutí a co jsme v noci zameškali, zase doženeme. Ostatně, tady v tropech to jinak nejde. Musíme co nejvíc využívat ranního i večerního chládku a přes poledne spát.“

„Vezmeme také zbytek dřeva,“ navrhoval Nilson. „Přiložím do kotle. Vyjedeme po proudu. Vlastně - proti proudu. Co povídám! Přece po proudu. Ale proti. Je to tady blázinec!“ shýbl se pro poleno.

Zbytek noci se parníček zvolna probíjel proti proudu a přece jel k ústí řeky.

„Horší by bylo, kdybychom pluli zase jen na voru z těžkých klád jako tam na severu,“ Farba si spokojeně mnul ruce.

„Z těžkých klád!“ vykřikl doktor. „To je ono! To mi chybělo. No - opravdu.“ V záři červánků se nachýlil nad svůj zápisník. „Ovšem - takové je to. Dveře z těžkých klád. Tak poslyšte - pokusil

jsem se doplnit úryvky ze sešitku, který jsme našli v té chatě. Dvě slova mně ještě chyběla a teď jsem na ně přišel - díky Farbovi. Samozřejmě, mohu jen hádat, jak to správně doplnit. Kdybych měl čas, možná, že bych přišel na jiné možnosti, jistě by se to dalo doplnit všelijak -“

„Tak už nám to přečtěte,“ naléhala Vanda.

A doktor pohnutým hlasem četl:

„...jsme k Tercii a navedli letadlo do klouzavého letu. Přistáli jsme v moři, asi pět kilometrů od pobřeží. Třením o atmosféru rozpálený stroj se v chladné vodě rozlomil a do kabiny začala vnikat voda. Opustili jsme letadlo ve skafandrech, ale jinak bez výstroje, bez pomůcek. Doppluli jsme ke břehu a... tady končí první úryvek. Nyní následuje druhý: ...si vědomi, že jsme první, ale ne poslední výprava na Tercii. Druhé léto jsme věnovali stavbě orientačních znamení v podobě velkých šipek na písčitých a travnatých úsecích. První šipka... to je konec druhého úryvku -“

Doktor se rozhlédl po svých posluchačích, a když viděl, že napjatě sledují každé jeho slovo, dal se zase do čtení.

„Třetí úryvek by se podle mého mínění dal doplnit například takto: ...na neobydlené planetě. Ale při cestě na východ jsme narazili na známky primitivní lidské činnosti. Našli jsme lodici, vypálenou a vydlabanou ze silného kmene, ale již ztrouchnivělou, úlomky křemene, jež jsme pokládali za odštěpky, vzniklé při výrobě kamenných nástrojů, kostru velké opice, mezi jejímiž žebry vězela ostrá špice, pravděpodobně hrot hrubého oštěpu... tím podle mého soudu lze zakončit třetí úryvek. Čtvrtý je docela krátký: ...bylo naše první setkání se zdejšími obyvateli. Vzhledem se nelišili od pravěkých lidí na Zemi. Fyziognomií obličeje připomínali člověka neandrtálského typu, avšak měli o něco vyšší... potud čtvrtá část.“

„Zřejmě to pokračuje - o něco vyšší postavu,“ doplnil Toreli.

„Teď následuje nejdelší a nejzajímavější úryvek: ...třásla se mnou hrůza. Všech pět kamarádů leželo nepohnutě na palandách. Byli mrtvi. Pečlivě jsem je prohlédl, ale nemohl jsem zjistit příčinu jejich smrti. Museli zemřít na nějakou nemoc nebo otravu, jiné vysvětlení jsem nenalezl. Stalo se, čeho jsem se obával. Pohřbil jsem je a zůstal na této planetě zcela sám. Byly dny, kdy se o mne

pokoušelo skutečné šílenství. Zdá se to projevem pesimismu, ale nedalo mi to a postavil jsem, šestý pomník - pro sebe. Až nebudu moci, tak se tam doplazím... tak asi lze zakončit tento výňatek.“

„Hádali jsme tedy správně, Vanda měla pravdu,“ přikývl Dan. „Nervově se z toho zhroutil a vykopal si hrob. Pak si uvědomil, že už tu není nikoho, kdo by ho pohřbil. Zakryl tedy hrob a odstěhoval se k letišti. Ten šestý hrob byl skutečně jen tak ledabyly zaházen.“

„A konečně šestý úryvek: ...poslední řádky tohoto deníku. Myslím, že konec se blíží. Chatrč je obklopena zástupem pravěkých lidí. Dveře z těžkých klád odolávají kamenným sekerám. Nelituji této cesty, nelituji našich životů. Vždyť vím, že prapor, který jsme nesli, neupadne do prachu, ale že jej tisíce rukou opět pozvednou a ponesou dále. Posílám poz... tím to končí. V tu chvíli pravděpodobně uchopil sekeru a skočil ke dveřím, které nevydržely nápor a zbouraly se.“

Doktor Kalek zvolna odložil zápisník, v němž měl přepsaný text.

„Konce jednotlivých úryvků představují ovšem jen můj osobní dohad. Tam jsem se nemohl opírat o následující řádek,“ vysvětloval doktor. „A ani nevíme, kdo to napsal.“

„Statečný člověk. Možná, že ještě žije. Snad ho vysvobodíme. A když ne, zjistí se jeho jméno podle rukopisu. Až doma - na Zemi,“ dodal Zildes. „A vy, doktore, řekl bych, že se vám to povedlo. Málokdo by to dal tak logicky a jasně dohromady. Nadarmo jste detektivky nečetl.“

„Sešitek by se měl dobře uschovat,“ nabádal Toreli. „Až přiletí druhá Astrid, může se text prozkoumat pod velkým mikroskopem, rentgenem nebo nějak jinak a třeba se podaří rozluštit i ostatní zápisky.“

Parníček plul již rychleji. Proudění ustalo a voda ve Velké řece stála jako v rozlehlém jezeře. Za hodinu pozorovali nový pohyb řeky - tentokrát po proudu. V další hodině se pohyb vod zrychlil a břehy okolo přímo letěly.

Toreli mhouřil oči a odhadoval.

„To je jistě třicet kilometrů za hodinu. Kdožví, co ještě dnes uvidíme! Něco mně říká, že se blížíme velkým objevům a že kontinent už nezůstane dlouho bezejmenný.“

V poledne se řeka štěpila do tří ramen. Dan bez váhání zvolil prostřední. Zanedlouho se i toto dělilo a pramice plula ramenem, které se zdálo Danovi nejmohutnější.

„Ať se propadnu dnem této kocábky,“ zvolal Toreli, „jestli tu není delta!“

Vskutku Velká řeka ústila deltou. Hustá síť ramen v ní vytvářela nespočet ostrovů a ostrůvků, nad nimiž kroužila mračna vodního ptactva.

Dvě hodiny po poledni proud opět ochabl, ale to už se rameno, jímž pluli, doširoka otevíralo a vzápětí uzřeli moře.

Nedohledné azurové moře, tropické moře na Tercii.

Kapitola 29

VÁLKA NA TERCII

Pramice se mírně kolébala na vlnách jižního moře. Sedm párů dychtivě otevřených očí se nemohlo nasytit nového pohledu. Moře, které po léta žilo jen v jejich představách a snech, nedohledné, do hravých vln načechrané moře se prostíralo do dále. Vlny se otíraly o dřevěné boky parníčku a jejich šum ukolébával v snění.

„Takový pohled!“ zašeptala okouzlená Vanda. „Moře!“ Pustila ruku přes bok lodice a nechala si průzračnou vodou omývat prsty. „Tak krásný pohled na moře jsem ještě neviděla!“

„Ale jděte,“ Toreli kalil její nadšení. „To se vám jen zdá, protože jste už dlouho u moře nebyla. Takových pohledů na Zemi najdete! V Indickém oceánu, v Pacifiku, ale i v Karibském moři - a což teprve na ostrově Báli! Podobných pohledů mám už za sebou!“

„Vy stále jen člověka držíte při zemi,“ Vanda na něho nevlídně pohlédla. „Nedopřejete mu ani trochu rozletu.“

„Ovšem,“ Toreli suše přikývl. „Od toho jsem geograf, ne letec!“

Alda pohlédl k pevnině, od níž se kocábka pomalu vzdalovala.

„Je to tady moc hezké na pohled,“ mínil, „ale co kdybychom se raději drželi víc u břehu? Moře je moře. Najednou se příženou vlny jako baráky a co potom? Loďku máme jako náprstek -“

„Při vašem objemu,“ doktor Kalek si ho zkoumavě přeměřil, „pochybuji, že byste se mohl utopit. Voda by vás nesla jako korek.“

„No jo,“ Aldu nebylo snadné přesvědčit. „Ale co mi to bude platné, když nastane odliv? Popluji jako korek, ale bůhvíkam k rovníku. Co myslíte, jsou tady žraloci?“

„Určitě,“ soudil Dan. „Vzpomeňte na to kopí s kostěnou špicí, které jsme našli v chatě u letiště. Žraloci tu budou. A kdoví jaké ještě příšery, které na Zemi už dávno vymřely.“

„No vidíte,“ dovolával se ho Alda, „opatrnosti není nikdy nazbyt.“

„Co teď?“ Nilson se obrátil k Danovi. „Kam dál?“

Zildes pohlédl na Toreliho, který do mapy zakresloval tvar pobřeží.

„Co myslíte? Měli bychom plout podél pobřeží dále na východ? Nebo se máme nejdříve rozhlédnout tady po té zátocce?“

„Nejdříve bychom se měli podívat tady po okolí, abychom věděli, co máme za zády. Navrhoval bych vyrazit k západu - také proto, abych zakreslil pobřeží. Pomohlo by mně to k orientaci. Potom bychom měli zamířit na jih. Snad tam objevíme ostrov v podobě písmene T. Když ho najdeme, bude to s konečnou platností znamenat, že jsme na kontinentě, který jsme viděli z raketoplánu. Na bezejmenném kontinentě - dosud. Podle mého odhadu nás od ostrova dělí takových šedesát až osmdesát kilometrů. Co je to na nás! A pak vyrazíme na východ - k sídlišti pravěkých lidí - osvobodit posledního trosečníka z Astronu. Je-li ovšem dosud naživu.“

„Vy byste chtěl plout osmdesát kilometrů po moři? S touhle skořápkou?“ Do Aldových očí se vkrádala obava. „Vážně?“

„Ano. Když se bojíte, můžete zůstat na pobřeží a my vás na zpáteční cestě nalodíme.“

„Děkuji uctivě,“ hučel Alda nespokojeně. „To byste mohli nalodit třeba taky jen jedinou stehenní kost. Je to tu hezké, v tom máte pravdu,“ zadíval se na vzdalující se pobřeží, „ale že by tu bylo nějak zvlášť bezpečno? To bych ani neřekl - po tom všem, co jsem viděl.“

Toreli neuznal za vhodné vyvracet Aldovy obavy.

„Když chcete, vystupte,“ máchl rukou. „Budeme se střídat ve vaření. Už jsme od vás leccos odkoukali, nějak si poradíme. Co myslíte, Dane, můžeme se vydat na tu plavbu?“

„Podél pobřeží jistě,“ přemítal Dan. „Myslím, že vždycky najdeme nějaký záliv, kam bychom se před velkým vlnobitím schovali. A k jihu? Řekl bych, že můžeme. Osmdesát kilometrů na volné moře - to není nijak riskantní. Když pojedeme na plnou páru, urazíme to za čtyři hodiny. A na takovou dobu si troufám předpovědět změnu počasí, i když to není můj obor. Ostatně, myslím, že se bouře nemusíme bát. Počasí je teď dost stálé, může ještě vydržet.“

Dan stočil bárku k západu a na prvním vhodném místě přistáli u břehu. Odlivem odkrytá písčina tam ustupovala před vodou až takřka k samému pralesu. Pevně připoutali pramici a pod skupinou palem zapálili táborový oheň.

S posledním soustem večere zmizely i červánky na západě, avšak nikomu se nechtělo jít spát. Ani Gole ne. Pobíhala po břehu a kolem tábořiště, vnímala neznámé pachy a několikrát krátce a tiše zaštekala. Snad ji podráždilo nějaké zvíře, které se mihlo pralesem. Jinak všude vládl klid a mír. Koruny palem se mírně kolébaly na pozadí, vyzdobeném třpytem hvězd, temné moře tiše šeptalo a vlahý vzduch rozdával vůně, sesbírané na obnažených plážích i v hlubinách džungle.

I Alda, který vrhal nedůvěřivé pohledy na blízkou hradbu džungle a na nedohlednou vodní plochu, nakonec podlehl kouzlu tropické noci a zapomněl na nebezpečí, které třeba mohlo hrozit z lesních hlubin. Když umyl nádobí od večere, procházel se rozvážnými kroky po pláži. Zahlédl dva stíny tak blízko sebe, že na dálku takřka splývaly v jedinou tmavou skvrnu. Neblahá předtucha sevřela kuchařovo srdce. Opatrně pokročil blíže. Písek tlumil jeho kroky, ale zdálo se mu, že ti dva by neslyšeli, ani kdyby si hvízdal do pochodu.

Už k němu doléhal i tlumený rozhovor. Alda však ho nevnímal. Do jeho uší doléhala zcela jiná slova - Likulova: Kamaráda, nekararáda - to by se právě uvidělo.

Alda si odkašlal.

„Není vám tu smutno?“

„Ani ne,“ Dan - jak se zdálo trochu nevrle - obrátil hlavu.

„Naprosto ne,“ ujišťovala Vanda.

„Je tady ale krásně, co?“ hlaholil příchozí a rázně se cpal mezi Vandu a Dana. „Dovolíte, není-liž pravda?“ zahuhlal. „Copak asi dělají naši v osadě?“ zafuněl, jak si sedal na písek. „Třeba takový Likul. Je to hodný člověk,“ pokývl hlavou, „ale trochu popudlivý, někdy přímo prchlivý. Inu, což, u nich je to v rodě. Jeho dědeček měl například oplétačky se soudy. Ano - to by ani člověk nevěřil, že? Nějaký chlap mu chodil za babičkou a zkrátka - dědeček mu ublížil na těle. Inu - jsou to věci -“

Ve zvlněné mořské hladině se odrážely ranní červánky, když parníček se supěním odrazil od břehu. Pláž, kde se včera procházeli, byla zcela pod vodou, ale brzo už začne odliv. Dopoledne sledovali pobřeží, někdy na vzdálenost několika desítek metrů, jindy až na tři nebo čtyři kilometry, neboť do pevniny se zakusovaly četné zátoky.

V poledne zakotvili u břehu a zatímco Alda připravoval jídlo a ostatní obstarávali zásobu paliva pod kotel, Toreli se s puškou na rameni vyšplhal na nedaleké osamocené skalisko. Dlouho se rozhlížel do všech stran a zase se nachyloval nad svou mapu.

„Zdá se,“ konstatoval spokojeně po návratu do tábora, „že mi to vychází. Opravdu jsme asi na jižním břehu tohoto kontinentu,“ klepl prstem do náčrtku mapy. „Ovšem - jistotu mi řekne až ten ostrov. Nalezneme-li ho vůbec,“ dodal zamyšleně. „Dnes už je pozdě,“ pohlédl k slunci. „Cestu na volné moře musíme odložit na zítřek. Do západu slunce bychom to nestihli, vyrazíme raději ráno.“

„Nějaké nepřátele jste nespatrił?“ Alda zvedl hlavu od ohniště. „Divochy a takové podobné -?“

„Zatím ne. Ale moc nespěchejte, možná, že jich kousek dál na východ užijeme, až nás to bude mrzet.“

„Nevím,“ Nilson kroutil hlavou. „Takové místo! Ideální! A nikde ani človíčka. Ani noha. Tady moc lidí nebude. Snad jen někde. Teprve pár rodin. Kmen. Několik kmenů.“

„Čím méně, tím lépe,“ soudil Alda. „Já nemám rád velkou společnost.“

Při zpáteční cestě z průzkumu západního pobřeží odbočili asi dvacet kilometrů do moře. Pobřeží tvořilo jen souvislý šedě zelený pás na obzoru. Daleko vzadu se jako podlouhlý obláček neurčitě rýsovaly vrcholy Jižního pohoří. Ale zdálo se, že ty hory jsou nízké, docela nizoučké.

„To je zvláštní,“ divila se Vanda. „A jak to, že nevidíme hory na severu? Jsou daleko - to uznávám, ale vzduch je docela čirý, viditelnost je přímo úžasná. Přesto nemohu zahlédnout ani sopku.“

„Není divu - Tercie je kulatá,“ připomínal Toreli. „Protože je menší než Země, vyvýšeniny se za obzorem dříve ztrácejí. Proto Jižní pohoří vypadá tak nízké a přesto nám zakrývá výhled na Severní hory.“

Noc strávili ve starém tábořišti a ještě za úplné tmy zvedli kotvy k nové plavbě. Bárka klouzala po nízkých, dlouhých vlnách, kolébala se a uspávala.

Za ranního šera připravil Alda snídani. Šípkový čaj spařil vodou z kotle parního stroje a podával k němu banány. Když slunce vyšlo v celé své nádheře, kuchař se postavil na bednu uprostřed lodi, zaclonil si oči a dlouho pohlížel k severu.

„Nic nevidím,“ hlásil trochu znepokojeně. „Dočista nic. Všude je samá voda.“

„A co byste chtěl vidět?“ divil se Toreli. „Jsme na širém moři. Ve vlnách oceánu na Tercii. Tady ještě turistické lodi neplují.“

„A co ten váš ostrov?“ Alda se zase zadíval k jihu. „Taky nic.“

„Třeba je nízký a spatříme jej až na poslední chvíli.“

„Myslíte?“ Alda nedůvěřivě zavrtěl hlavou. „No, jen aby! Ale poslyšte, Toreli, víte, co je mi divné? Jak můžete tak nachlup vědět, kde ten ostrov leží? Vždyť jste jen cosi zahlédl z letadla - třeba to byla jen skvrna na skle - kdoví?“

„To máte tak,“ Toreli se polichoceně usmíval, „každý umíme svoje. Já bych zase nikdy nedokázal dát dohromady takový báječný krabí salát, jaký jste včera připravil k večeři. A kromě toho - já neříkám, že vím přesně, kde ten ostrov leží. Mám ovšem na mysli určitou oblast, řekněme kruh o průměru padesáti kilometrů. Tam by měl být - jsme-li ovšem na správném místě. Nu, a nyní plujeme ke středu toho kruhu.“

„A když tam ostrov nebude?“

„Nemalujte strašáky na zeď!“ geograf se zachmuřil. „Budeme křížovat tak dlouho, až ho najdeme, nebo až se přesvědčíme, že tam není.“

Alda pokývl hlavou a odmlčel se.

Za dvě hodiny vylezl sám Toreli na bednu uprostřed lodi, narovnal si pod nohy hraničku dříví a přidržuje se stožáru, pátral po obzoru. Netrvalo ani hodinu, když vztáhl ruku k jihovýchodu.

„Moc bych se divil, kdyby v tom směru něco nebylo. Zdá se mi, že jsme na správné stopě.“

Všechny pohledy letěly vpřed. Na obzoru ležel nízký našedlý mráček, který se pomalu, ale neustále zvětšoval a jeho barva se

měnila z šedi v temnou zeleň. Pak už se objevily břehy ostrova, který se pojednou blížil velkou rychlostí. Rozeznávali nízký hřeben a pod ním svěží háje, z nichž se k písčitému pobřeží rozbíhaly ojedinělé skupiny palem a pruhy křovin.

Na Toreliho pokyn Dan znovu stočil kormidlo a pramice ostrůvek objížděla. Geograf napjatě vyhlížel vpřed a pozorně zakresloval tvary ostrova. Okružní jízda trvala až do odpoledních hodin, ale zato přinesla výsledek, který geografa naplnil hlubokým uspokojením. Ostrov měl skutečně podobu písmene T a měřil asi patnáct kilometrů.

„Tak vida,“ Toreli si spokojeně oddechl a začal vzrušeně přecházet po palubě. „Je to jasné,“ prohodil, „objevili jsme svěťadíl. Víte, co to znamená?“ obrátil se náhle. „To je - já nevím, jak bych to řekl. Nestačí mi na to slova. A vůbec - nechte mě, já musím přemýšlet.“

„Kontinent,“ opakoval Farba se sotva znatelným úsměvem. „Bezejmenný kontinent. Hm.“

Toreli na Farbu roztržitě pohlédl a zahloubal se opět do svých myšlenek. Vytáhl zápisník, zadíval se na náčrtek svěťadílu a opět svůj notes sklapl. Znovu začal přecházet po pramici.

Dan obrátil příď k ostrovu. Zdálo se, že jim letí vstříc pohádkový přelud. Hravé vlny teplého moře útočily na široké žlutobílé pláže, za nimiž se na písčité půdě zvedaly palmy, obsypané zralými plody. Ještě dál se prostíraly zelené lesíky, prohozené květnatými lučinami. V pozadí vystupoval do výše lesnatý hřeben, rozdělený skalkami a průrvami. Jeden po druhém skočili do vody a vlekli pramici za sebou.

„To je skutečný ráj!“ zazářila Vanda a hlubokými doušky vdechovala vonný vzduch.

„Už jsem leckde byl,“ Toreli se konečně probral ze svého zadumání, „ale opravdu - tady tomu se může rovnat jen málokterý ostrov v Tichomoří. Jakkpak jej nazveme?“ dodal věčně. „Kdopak první vystoupil na břeh?“ vzpomínal.

„Vanda,“ usmál se Dan. „První skočila na pláž. Myslíla asi, že je tam jen pár centimetrů vody a ono jí bylo metr - až po pás. Tamhle se suší.“

„No pravda,“ Toreli se sklonil nad náčrtek. „Tak co kdybychom jej nazvali třeba ostrov Vanda? Hezky se to vyslovuje a byla by to od nás i poklona mladé ženě, která nám tak - nu - kamarádkým způsobem zpestřovala cestu.“

„Souhlasíme. Samozřejmě. Ostrov Vanda. To je hezké,“ Nilson spokojeně pokývl. „Ostrov Vanda. Kousek ráje. Symbolické. Opravdu. Ale co ostatní dívky? Najdeme dost ostrovů?“

„Vanda už je napůl vykoupaná,“ přihlásil se Farba o slovo, „a já navrhuji, abychom si z ní vzali příklad. Ovšem, nebylo by správné dělat věci polovičatě. Tudíž -“

„- se vykoupeme,“ doplnil ho Dan.

„Já sám se nepamatuji,“ pokračoval Farba, „že bych kdy v životě viděl takovou nádhernou pláž. Ovšem,“ mrkl po Torelim, „já jsem leckde nebyl -“

Učený geograf nabral plné hrsti písku a hnal se k Farbovi, který prchal do vody, pod ochranu vln, jejichž hřebeny se neúnavně sáply na pláž.

„Pozor na žraloky,“ křičel Dan, „nevzdalujte se od břehu.“

Večer se sesedli kolem táborového ohně.

„Poslyšte, Toreli,“ napadlo Farbu, „tam u letiště jste už vybral místo pro velkoměsto. K čemu by se podle vás hodil tady ten ostrov?“

„Mně je to úplně jasné,“ Toreli se velkoryse usmál. „Zde budou obrovské mořské lázně - velké hotely, divadla v přírodě pod korunami palem, betonové silnice povedou od břehu ke břehu, z moře se vypnou skokanské věže, vzadu na louce bude letiště -“

„A víte, že se mně to vůbec nelíbí?“ přerušila ho Vanda. Geograf se užasle zarazil a nechápavě se na ni zahleděl. „Kdyby to záleželo na mně,“ dívka pokračovala, „tak bych tu udělala útočiště před pohodlím moderní civilizace a techniky. Ostrov by zůstal nedotčený, jako je dnes. Lidé by se sem jezdili osvěžit. Při ohni by si tu odpočali od zářivek a výbojek. V jeho čmoudu by na chvíli zapomněli na klimatizované místnosti. Místo letadel a aut by se museli spolehnout na své dvě nohy. Místo gaučů by jim posloužil sluncem prohrátý písek a pod hlavu by si dali poleno -“

„Mluvíte mně od srdce,“ připojil se Dan.

„Něco na tom je,“ uvažoval Toreli. „Ovšem,“ zasmál se, „to ponecháme příštím generacím. Nám by naopak trochu civilizace přišlo vhod!“

V poledne odrazil supící parníček od pohostinného ostrova, z něhož za hodinu zbyla jen nepatrná skvrna na horizontu. Se západem slunce přirazili opět k pevnině - stále ještě bezejmenné - ale tentokrát na východ od delty Velké řeky. „Tady musíme vzít rozum do hrsti a vážit dobře každý krok,“ upozorňoval Dan. „Nikdo se nesmí vzdalovat z tábora, neustále se budou střídat dvě hlídky.“ Toreli pokyvoval hlavou.

„To je jasné. Jestli jsou naše propočty správné, můžeme čekat, že takových sto až sto padesát kilometrů na východ je sídliště toho tajemného lidu. Jistě se na svých výpravách dostanou až sem. Může zde konečně sídlit sousední kmen.“

Avšak noc minula klidně, ozval se jen obvyklý noční koncert divoké zvěře.

Na východ pluli docela pomalu. Drželi se blízko pobřeží a na plážích i v zátočinách pátrali po známkách činnosti rozumných tvorů. Urazili asi čtyřicet kilometrů, aniž by narazili na nějaké stopy. Pobřeží se zdálo naprosto liduprázdné, pro jistotu však přenocovali na skalnatém ostrůvku několik set metrů od pobřeží. Tu noc se Gola znepokojeně rozštěkala a výhruzně vrčela ke břehu, který se ztrácel v temnotách.

A zase odfukující parníček kličkoval podél pobřeží k východu slunce. Přes den Gola několikrát projevila nápadné rozčilení, ale marně se pokoušeli zrakem proniknout do temných stínů pobřežního pralesa. A prázdná písčitá pláž jim neříkala zhora nic.

„Mám takový dojem,“ svěřoval se Zildes, „že nás tam v lese někdo sleduje. Gola se chová právě tak jako Ferdi tehdy u Pralesa věrného psa.“

Teprve když urazili podél pobřeží asi sto dvacet kilometrů, objevili první stopu. Dan pokynul Nilsonovi, který zastavil otáčení koles. Pramice se volně kolébala na vlnách.

Alda procitl ze sladkého snění.

„Co je? Co se děje?“

Zildes neodpovídal, zaclonil si oči a upřeně pohlížel ke břehu. Sledovali jeho pohled.

Na pobřeží se vinul pruh písčiny, pokrytý hrubými oblázky. Nedaleko odtud ustupoval náhle dozadu, takže vytvářel asi sto metrů hluboký zářez. Za písčitým pásem ležely šedavé balvany a nízké skalky, již na samém pokraji džungle, která po nich vztahovala temně zelenou náruč a ovívala je vlhkým dechem.

Na nejzazším konci zálivu se na písčíně černalo pět stejných skvrn. Jako by tam ve vyrovnané řadě v pravidelných odstupech ležely jakési ploché kvádry.

„Podivné,“ zabručel Nilson. „Nezvyklé. Skutečně.“

„Co by to mohlo být?“ uvažoval Farba. „Ta pravidelnost je nápadná.“

„Připomíná mi to -“ Toreli si mnul bradu, „nemohu si vzpomenout, co.“

„Zátoka je podezřele úzká,“ Alda obhlížel terén, „vypadá úplně jako past.“

„Mohlo by nás tu něco překvapit,“ přemítal Zildes, „ale prozkoumat to musíme. Dávejte pozor na břehy. Toreli a Farba si vezmou pušky. Toreli má na starosti pravý, Farba levý břeh. Ted,“ pokynul Nilsonovi, „pomalu vpřed.“

Pramice zvolna zamířila do přirozeného přístaviště. Ležel v něm dusný klid. Příboj, který na volném moři pohupoval lodicí, se měnil v umírněné vlnky. V průzračné vodě se míhala mračna drobných rybek a nad hladinou se vznášeli ojedinělí, pestře zbarvení ptáci. Gola vrčela a napjatě zírala do hloubi pralesa.

Lod' postupovala ke břehu a za chvíli se kolébala v samém středu zátoky.

„Vory!“ překvapeně vykřikla Vanda. „To jsou vory tam na břehu!“

Skutečně - na písčíně leželo pět primitivních plavidel. Mimo dosah přílivu se černaly jednoduché vory, sestavené z několika klád, navzájem spojených houžvemi. Gola, již Dan zakázal štěkat, výstražně vrčela a divoce se ježila.

„Ano,“ souhlasil Dan, „konečně jsme narazili na stopy po těch záhadných lidech. Musejí být nedaleko. Zastavte!“ pokynul Nilsonovi.

Tiché oddechování parního stroje zmlklo. Pramice setrvačnosti plula vpřed a její před' brzo zaskřípěla na obláz-cích v mělčině. Dan čekal nehybně několik minut. Nikde se neozval jediný zvuk, nikde se nepohnula větévka.

„Zůstaňte na lodi a dávejte dobrý pozor! Podívám se na to zblízka.“

Skočil do vody, přebrodil se ke břehu a podrobně zkoumal jak podivná plavidla, tak i nejbližší okolí.

„Řekl bych,“ vysvětloval, když se vrátil k lodici, „že tyhle vory slouží k rybolovu - nejspíše pomocí nějakých sítí. Myslím, že dnes tu ještě nikdo nebyl. Nenašel jsem ani jedinou čerstvou stopu - jen samé matné otisky bosých lidských nohou. To ovšem neznamená, že by nemohl někdo každou chvíli přijít. Konečně - podívejte na Golu!“ ukázal na psa, který vrčel do houštin. „Každý z nás musí mít po ruce zbraň a oči na stopkách. A nyní jde o to: Do džungle odtud vede pěšina. Máme se po ní vydat?“

„Myslím, že rozhodně,“ přikývl Toreli. „Musíme využít momentu překvapení.“

„Dvakrát měř a jednou řež,“ bručel Alda. „Čert tomu věř.“

„Rozhodně,“ zeměpisec pohlédl hněvivě na kuchaře. „Musíme. Tato pěšina zřejmě vede k osadě těch - no - těch lidí. A tam je možná poslední člen posádky Astronu zajatcem. Člověk! Jeden z nás! Musíme učinit vše, co je v našich silách, abychom ho osvobodili!“

„Vlastně máte pravdu,“ poškrabal se Alda v zátylku. „To je fakt. Ten chudák tady může být bůhvíjak dlouho. Kdoví, čím ho krmí. Musíme mu pomoci. Ale těch lidožroutů může být jako much.“

„Bojíte se doopravdy, nebo jen žertujete?“ Vanda na Aldu trochu netrpělivě pohlédla.

„No - abych pravdu řekl, tak se taky kapánek bojím. To víte, že by mi bylo příjemněji v kuchyni luxusního hotelu v Nizze než tady uprostřed džungle. Ale prosím - jde se! Vždyť přece máme psa a dvě pušky, ne?“

Dan poplácal Aldu po rameni.

„Vždyť já vím, že jste chlapík. Půjdem. Ovšem, Vanda s Nilsonem zůstanou na lodi. Budete ji udržovat pod parou u vjezdu do zátoky,“ obrátil se k nim. „Ostatní se uvidí. Mějte stále po ruce zbraně. Použijeme jich ovšem jen v krajní nouzi - nepřijeli jsme sem zabíjet. Buďte opatrní, pamatujte, že divoši mohou mít luky, které nesou dost daleko. Nu - a kdybychom se nevrátili - tak podejte našim zprávu. Ale to říkám jen tak pro úplnost,“ usmál se, „doufám, že jsme do večera zpátky. Na shledanou!“ odstrčil parníček z mělčiny. „A my jdeme!“

Džungle se zavřela nad zástupem pěti mužů. Vpředu s puškou v ruce a s Golou po boku kráčel tiše Dan, poslední, také s puškou, šel doktor Kalek. Toreli a Alda byli vyzbrojeni oštěpy, Farba držel v ruce luk s připraveným šípem.

„Připadá mi to jako za starých časů,“ šeptal doktor. „Jednou jsem četl v jedné knížce -“

„Prosím vás, aspoň tady dejte pokoj s těmi vašimi krváky!“ osopil se na něho Toreli.

„Krváky!“ doktor vzdychl a zastavil se. „Podle vás by měl každý číst jen geografické sborníky, ne?“

Toreli pouze pohodil hlavou a doktor se rozběhl, aby dostihl své soudruhy, kteří rázně postupovali vpřed.

Vyšlapaná pěšina se vinula podél lesních velikánů a lemovaly ji nepřehledné stěny džungle. Ani nepatrný vánek nepronikl do zeleného přitímní, ani kousek oblohy neprosvítal nad hlavou. Liány a koruny stromů vytvářely souvislý strop. Těžký vzduch džungle omamoval a vlhkým vedrem dusil člověka. Pot stékal s tváří pěti mužů, kteří neúnavně postupovali vpřed.

Několikrát se zastavili. Dan pozorně naslouchal nebo se na světlejších místech shýbl a pozoroval stopy, otištěné v ztvrdlém blátě.

„To jsou otisky lidských nohou, co?“ dotazoval se Toreli.

Jeho hlas zněl dutě jako v tunelu.

„Vypadá to tak,“ Dan se vztyčil. „Podle šlápot to mohou být pěkně urostlí lidé. Řekl bych, že se výškou blíží ke dvěma metrům.“

„A jak se s nimi vůbec domluvíme,“ zajímal se Alda.

„Já už si nějak poradím,“ ujišťoval Toreli. „Nechte to na mně. I na Zemi jsem se dohovořil -“

V džungli cosi zapraskalo, jako by někdo šlápl na suchou větev. Pes výhružně zavrčel.

„Mám tam střelit?“ zašeptal doktor.

„Neblázněte!“ okřikl ho Dan. „Kdoví, co tam je. Zbraň můžeme použít jen v nejkrajnějším případě. Jinak bychom mohli všechno pokazit. Přece tady nevyprovokujeme nějaké krveprolévání.“

Znovu vykročili, nyní pomaleji a opatrněji. Neustále zježený pes co chvíli vrčel a vrhal výmluvné pohledy k zelené stěně džungle. Tajemná praskání se opakovala a nakonec měli dojem, že jsou tím šustotem obklíčeni ze všech stran.

Pojednou doktor slabě vykřikl.

„Co je?“ Zildes se ohlédl.

„Chvílemi se dívám nazpátek,“ doktor se ohlížel na všechny strany. „Zrovna jsem viděl, že tam něco přeběhlo - nějaký stín.“

„Hlavně, že jsme využili ten moment překvapení,“ Alda se výsměšně ohlédl na Toreliho. „Ale to jsme je překvapili, co!“

„Nemůže to špatně skončit?“ Farba při jedné zastávce pohlédl tázavě na Dana.

„Samozřejmě, že může. Ale nemusí. To záleží hlavně na nás. Myslím, že to dobře dopadne. Nezavdali jsme důvod k nepřátelství, nic jsme jim nevzali, neublížili jim. Myslím, že jsme tady pro ně velkou senzací - větší než kdyby se oni procházeli u nás na Zemi. Konečně - trosečníka z Astronu také nezabili a měli k tomu příležitost. Nás je pět a máme pušky. V nejhorším případě můžeme pro výstrahu vystřelit. Něco podobného jistě ještě neslyšeli. Nejspíše by utekli - je to tak, Toreli?“

„Myslím, že ano. Pokud ovšem máme skutečně co dělat s lidmi na nízkém vývojovém stupni. Pojd'me dále.“

Avšak daleko už nedošli. Stezka se zúžila do průrvy, kterou vytvořily dva obrovité kmeny. Listnatý strop prořídl, sluneční paprsky občas pronikly až k zemi. Zdálo se, že brzo dorazí na volné prostranství.

Pes, který běžel před Danem, se zarazil a štěkl. Ozval se dvojí hvizd a vzápětí dva tupé úder. V kmenech stromů trčel pár chvějících se šípů a jako zábrana křížil další cestu. Gola se přikrčila, pět mužů zatajilo dech. Bzukot šípů dozněl a nic nerušilo hluboký klid divočiny. Ustal i šumot v hlubinách houštin.

Dan pokročil vpřed. Z džungle vyletěly další dva šípy a zabodly se do země právě na krok před Danem.

„To je vyhlášení války,“ šeptl Toreli.

„Ba ne,“ Dan zavrtěl hlavou, „to je ultimatum.“

„Výstraha,“ mínil Farba. „Zákaz vstupu.“

„Tady mají podivné výstražné tabulky,“ Alda ohmatával šíp, který pevně vězel v kůře stromu. Po chvilce námahy ho vyviklal, vytrhl a podal Danovi. „Takhle vítat hosty! Měli by se stydět!“ durdil se. „Tak co, půjdeme dál?“

„Jít dál,“ uvažoval Dan, „překročit zákaz - to znamená boj. To znamená válku. Válku na Tercii. Kdo si takovou věc může vzít jen tak na svědomí?“ obrátil se na ostatní. „Myslím, že si celou tu věc musíme důkladně rozvážit - na nějakém klidnějším místě. Půjdeme zpátky.“

Přehodil pušku přes rameno a obrátil se. Zástup pěti mužů kráčel pěšinou opět k pobřeží a temnotou džungle je bez ustání doprovázel tajemný praskot.

„S válkou to bude těžké,“ hučel Alda. „Válčit jsme už zapomněli.“

Kapitola 30

MELODIE Z RIGOLETTA

Klidné poledne v osadě Naděje rozvlnil divoký štěkot pěti psů, kteří se rozběhli k přístavišti.

Jur Paldy, jenž se stal zástupcem Dana Zildese, spěchal za nimi s puškou v ruce. Dlouhými kroky ho předběhl Juan Likul, třímající v ruce obrovské poleno. Psi běželi podél okraje vody po proudu, druhý kuchař se brodil až po kolena vodou a dychtivě vyhlížel k jihu.

„Nic nevidím, ale,“ hluboce vdechl nosem, „na mou duši, cítím kouř. Ticho!“ křikl a psi zmlkli. V tichu, jež nastalo, bylo slyšet rytmičné odfukování, které sem přinášel jižní vítr. „Už jedou!“ Likul nadšeně halekal. „Už jsou tady!“

Netrvalo dlouho a ze zatáčky vyplul parníček a statečně se probíjel proti proudu. Na přídi stál Farba a vyhlížel k osadě.

Paldy na oslavu vystřelil. Mohl si to dovolit, protože Faltanerovi se nedávno podařilo vyrobit střelný prach. Použité nábojnice znovu plnili výbušninou a zlatými střelami.

To už se na břehu rojilo obyvatelstvo osady a pramice mířila k přístavnímu můstku. Gola mocným skokem zdolala téměř třímetrovou vzdálenost a ve chvílce byla v jednom chumlu se štěnaty - tak odrostlými, že se mezi nimi téměř docela ztratila.

Za psem následoval Toreli, který zručně ovinul lano kolem přístavního kůlu. Kapitánovy oči a zraky všech ostatních počítaly posádku vracejícího se parníčku.

Byli všichni. Opálení, vyhublí, ale se šťastnými úsměvy na rtech. I Alda si přivezl poněkud štíhlejší linii a také doktorova postava ztratila zaoblené tvary.

Dan se s úsměvem postavil do pozoru.

„Je nás tolik, kapitáne, jako při odjezdu. Ani o jednoho méně - ale také ani o jednoho více.“

„To znamená -“

„To znamená, že jsme zánik Astronu sice objasnili, ale že nevezeme ani jediného člena jeho posádky. Objevili jsme pět hrobů.“

Pokud jde o šestého astronauta, situace je složitější. Je to dlouhá historie, kapitáne.“

„Dobrá. Večer podáte zprávu. Zatím -“

Kapitánova slova zanikla ve všeobecném halasu. Psi rozdováděně štěkali, parní stroj syčel, mezi lidmi létaly hlasité otázky a stručné odpovědi a malá Tercia na Evině ruce se rozplakala.

Jen Nora s Farbou mlčeli. Stáli proti sobě a slova i věty přenechávali očím.

Zato Juan s Vandou byli výmluvnější. Likul odhodil poleno a uchopil Vandu za lokty.

„Tak co?“ přeměřil ji pátravým pohledem. „Děvče, tys opálená jako Indián. Ale sluší ti to! Na mou duši! Cos dělala celou tu dobu?“

„Všelicos. Také po mně pojmenovali ostrov. Ohromný ostrov! Palmy se táhnou až do vody a je tam báječné koupání.“

Když se Vanda vracela na pramici pro své věci, Likul se přitočil k Aldovi.

„Aha -!“ Výhružně zavrtal oči do tváře svého šéfa.

„Nuže!“

Alda přešlápl z nohy na nohu. Při zpáteční cestě si připravoval řeč, kterou k Likulovi pronese. Pečlivě si ji promyslel a naučil se jí nazpaměť. Teď si v rozčilení nemohl vzpomenout na začátek.

„Všechno - všechno v pořádku,“ uklidňoval svého pomocníka. „Střežil jsem ji jako oko v hlavě.“

„To je dobře,“ Juan spokojeně pokývl hlavou. „Alespoň se dožiješ delšího věku.“ Náhle se zarazil. „Cože! Tys ji musel střežit? Ona snad měla nějaké -“ Likul několikrát obrátil napjatou dlaň s roztaženými prsty sem a tam.

Alda zoufale vzpomínal. Ten začátek - jak to bylo? Alespoň na první slovo kdybych si vzpomněl! Pak už se chytnu. Jak jen - takový hezký začátek to byl.

„No?“ Likul ho dloubl prstem. „Co mlčíš? Nějak to z tebe neleze! Snad -“

„Tak nejdříve vylodit!“ ozval se kapitán.

„Pak ti všechno podrobně povím,“ sliboval šéf kuchyně a rychle skočil na palubu, aby se shýbl pro balík tabákových listů.

Na břehu se vršily pytle citrónů, trsy banánů, kokosové ořechy, pytel zelené kávy, otepi mladých bambusových výhonků. Opatrně vynesli tučet stromků, vykopaných ze země i s kořeny a hroudou hlíny.

„To je pro Evu, totiž - pro paní Maruninovou,“ Dan Zildes přátelsky mrkl po ženě s dítětem.

„Pomalu abychom postavili další skleník,“ usmál se kapitán.

Všichni byli nabití netrpělivostí a hořeli zvědavostí. Obyvatelé osady se vyptávali na příhody, jež prožili účastníci expedice, a ti se zase zajímali o novinky v osadě.

Doktor Kalek se vrhl na Tatresca, který mu musel líčit, co je s Tercií Maruninovou. Hned z přístavu se šel na děvčátko podívat.

Raul Nilson hleděl vzhůru, kde se na kopci rýsovala rozestavěná konstrukce vysílací antény.

„Udělali jste mnoho. Pěkný kus práce,“ vyjádřil se uznale. „Astrid dostane výstrahu.“

„Dělali jsme, co jsme mohli,“ kapitán se mimoděk rozhlédl okolo. Očima přešel novou zděnou budovu u potoka - elektrárnu - a vzhlédl k anténě. Sedá konstrukce se jako bludiště sloupů, nosníků, trubek a silných drátů odrážela proti obloze, po níž se hnaly bílé mráčky. „Teď jde o to, abychom stihli termín. Zatím situace vypadá nadějně.“

Ale přes den nebyl na dlouhé výklady čas a tak si až večer vyměnili své dojmy a zážitky. Dan Zildes podrobně vyprávěl o cestě na jih.

O nálezu druhé směrovky ze slídových čtverců, o cestě proti proudu řeky, která přitékala od východu, o otevření šesti hrobů a o překvapení, jež jim poslední z nich přichystal. Když se posléze dostal až k tajemství smrti pěti trosečníků a k objevu letiště a srubu, kde se poslední člen posádky Astronu bránil útoku pravěkých lidí, přerušil Dan své vyprávění a svlažil si ústa vínem - už takřka skutečným vínem. I v tomto směru civilizace na Tercií postupovala docela uspokojivě.

„Vaše závěry jsou jistě správné,“ Igor Lesep zamyšleně pohlížel na rudý oharek bachratého doutníku. „Jedno však nechápu. Proč ti z Astronu nebydleli u letiště, ale tolik desítek kilometrů

daleko? Na letišti měla přistát záchrana. Podle mého soudu se neměli vzdalovat. Obávali se snad přepadení ze strany těch - no - těch divochů?“

„Těžko,“ pochyboval Toreli. „Třicet kilometrů by je už nezachránilo. Přímoú čarou je to ještě méně. A pak - stavba té chaty ve stráni neukazuje na obranné úmysly. Ochránila je jistě proti zvěři, ale proti lidem? Kdepak! Já si to vysvětluji docela jednoduše. Nejdříve se museli někde usadit. Teprve, když měli střechu nad hlavou, začali v okolí hledat letiště. A když je našli, postavili si srub, upravili přistávací plochu a vyznačili ji řadami malých slídových čtverců. Pak se znovu přestěhovali do své chatrče ve stráni. Přistání letadla jim na tu vzdálenost nemohlo uniknout. Ve srubu u letiště byl možná nějaký vzkaz, kde je hledat.“ Geograf pohlédl na Dana. „Je to tak?“

„Je to velmi pravděpodobné,“ přisvědčil Zildes. Posluchače znovu obestřelo kouzlo romantické výpravy do neznámých jižních končin. Nora polekaně vykřikla, když slyšela, jak ze zeleného přítmí džungle vylétly varovné šípy.

„Jeden z těch šípů Alda vytrhl a vzali jsme ho s sebou,“ Zildes nechal kolovat šíp. „Tím je vysvětlena záhada kolem Pralesa věrného psa. Je to úplně stejná střela. Nepochybně tam na nás vystřelil někdo z nich.“

Cesta nazpátek stezičkou v džungli, s nebezpečím za zády a po stranách, byla tvrdou zkouškou nervů. Pohledy neviditelných bytostí je pálily v týle, praskot v hlubinách džungle se znásobil v nepřetržitou sérii výstražných signálů. Zježený pes bez ustání tiše vrčel. Těch pár set metrů dusivým dechem džungle jako by měřilo kilometry. Konečně úzký tunel vyústil na pobřeží. Jako pozdrav bezpečí jim svitlo slunko nad zátokou, v jejímž hrdle křížoval parníček.

„Nazveme ji Zátokou nebezpečí,“ zašeptal Toreli.

Doktor Kalek po něm mrkl a zahryzl se do hřbetu ruky. Pociťoval nepřekonatelné nutkání ke smíchu.

„Nervy,“ zasípal, „to přejde -“

Dva muži zachovali naprostý klid. Dan a Alda.

„Človče,“ pohlédl udiveně Toreli na kuchaře, „což vy jste se na zpáteční cestě nebál?“

„Proč bych se měl při návratu bát?“ kuchař pokrčil rameny. „Kdyby nám chtěli ublížit, tak k tomu měli habaděj možností, když jsme šli do lesa. Ale nazpátek? To už bylo jasné, že se nám nic nestane, že?“

„Jasně - no, v zásadě máte pravdu,“ Toreli nervózně pohlédl k džungli. „Logické to je. Ale příjemný ten pocit nebyl. Když víte, že vám někdo míří ze tmy kopím na záda - brrr!“

„Já myslel, že jste strašpytel,“ utíral si doktor Kalek pot, který se perlil na holé hlavě, „míváte všelijaké takové řeči. Tak bojíte se vlastně nebo ne?“

„No,“ Alda si pohrával s oštěpem, „když mám strach,“ vykládal nevinně, „tak se vždycky bojím.“

Na pěti tvářích se opět objevily úsměvy. Dan přivolal pohybem ruky parníček.

„Nic?“ Nilson vypadal zklamaně. „Tady také nic. Jsou tam? Divoši? Šestý astronaut?“

„No, já nevím,“ mhouřil Alda oči proti slunci. „Jestli nám tady to,“ zamával šípem, „neposlali jako pozdrav papouškové, tak tam nějací lidé jsou.“

„Stříleli po vás?“ Vanda pohlédla pátravě k mlčelivé stěně džungle. „Museli jste se bránit? Neslyšeli jsme ani výstřel. Tak co?“

„Všechno vám řekneme,“ uklidňoval ji Dan. „Ale teď bude lépe, když zmizíme.“

Vypluli daleko na moře, aby se případným pozorovatelům na břehu ztratili z dohledu. Pluli k jihu, až z pobřeží zbyla jen neurčitá čmouha na obzoru.

Na volném moři uvažovali, co dál. Toreli, který měl v notesu načrtnutou mapku pobřeží, stanovil dost přesně kde asi může ležet osada pravěkých lidí.

„Je tam nevelký kopec, který se svažuje k moři. A někde na jeho stráni, nejspíše na jižním svahu, bude ta osada. Ovšem, jak se k ní dostat, aby nás neviděli?“

„A v noci?“ nadhodil doktor Kalek. „Bukanýři se často v noci vylodili a přepadli město, pohroužené ve spánek.“

„Pohroužené?“ Alda pozvedl obočí. „To je divné slovo.“

„V knížce o kapitánovi Bloodovi to tak stálo.“

„Ovšem,“ Toreli vyzývavě pohlédl na lékaře, „kde máte zaručeno, že to město - v daném případě osada - bude - hm - pohroužená? Nemyslíte, že tam budou stráže? Uvítají nás prškou šípů. Potrpíte si na takové přijetí?“

„Nebud'te jizlivý,“ pohlédl na něho mrzutě doktor. „Já si z vás také stále nedělám legraci.“

„Stále? To já také stále ne,“ ohrazoval se Toreli.

„Nějak se tam dostat musíme,“ připomněla Vanda. „A noc je přece jen nejlepší.“

„Nejlépe bude,“ mínil Dan, „když v noci přistaneme v nějakém zákoutí. Potom uvidíme. Ve dne si potají obhlédneme okolí a příští noc bychom se pokusili nenápadně k osadě připlížit. Zatím mě nic lepšího nenapadlo.“

„Myslíte, že dojde k srážce? I když tam stráže nebudou, musíte počítat s tím, že ti lidé mají lehký spánek,“ zdůrazňoval Toreli. „Život v divočině je nutí spát s jedním okem otevřeným.“

Dan vážně přikývl.

„To právě mi vrtá hlavou. Obávám se, že by se to neobešlo bez nějakého střetnutí. Ale co dělat? Chceme přece zajatce osvobodit za každou cenu, ne?“

„Za každou cenu?“ Vanda pochybovačně potřásla hlavou. „Za cenu několika lidských životů?“

Na parníčku, jímž si pohrávaly mírné vlny, se rozhostilo napjaté ticho.

„No,“ řekl konečně Dan, „nevěřím, že by byly v sázce naše životy. Dva nebo tři výstřely - a celá osada se rozprchne. V tom zmatku osvobodíme astronauta a hotovo. Ovšem -“ odmlčel se.

„Ovšem -?“ doktor na něho tázavě pohlédl.

„To je právě to - riskujeme zastřelení několika těch - no těch zdejších obyvatel.“

„A jsou-li to opravdu lidé? Lidé, se všemi základními rysy člověka, lidé rozumní, i když zaostalí?“

Doktorovy otázky vtíravě doléhaly do myšlenek jeho společníků.

„Zastřelit několik lidí při pokusu o osvobození jednoho člověka?“ Vanda zaraženě vyhrkla. Mírný vánek uchopil do teplé náruče její slámově žluté kadeře. „To snad ne!“

„Také nad tím uvažuji. Máte pravdu. Život je život - už se nikdy nedá vrátit zpět. Pokusíme se vysvobodit zajatce lstí,“ rozhodl Dan. „A když se to nepodaří, tak znovu uvážíme, co dál.“

Až do soumraku křižovali daleko na moři a teprve pod ochranou tmy se nechali unášet přílivem k pobřeží. Přirazili dobré dva kilometry na západ od Zátoky nebezpečí, a když vyšel první měsíc, měli pramici připoutánu ke stromům v maličkém zálivu. Jakžtakž chránil loď před příbojem a před nevítanými zraky. Pro jistotu obložili parníček větvemi a křovinami, takže se ztrácel na pozadí lesa, který tu sestupoval skutečně až do vody.

„A co s kotlem?“ Nilson si váhavě otíral ruce o chomáč trávy. Instinktivně hovořili jen šepem. „Uhasit?“ Dan chvíli mlčky hleděl do průzračné vody mořské tůně. „Hm. Když necháme kotel pod parou, může nás prozradit. Lidé, kteří žijí uprostřed přírody, mají obvykle ohromný čich. Když kotel uhasíme, zbavíme se možnosti rychlého ústupu. Co dělat?“

Nakonec oheň uhasili. V případě náhlého nebezpečí se mohou odpíchnout bidly a pádlovat na volné moře.

Ráno se Dan v doprovodu Goly vypravil na zvědy. Vrátil se v poledne.

„Nu?“ Toreli nedočkavě rozevřel oči.

„Vesnice je v místech, kde jste předpověděl,“ oznamoval Dan. „Promiňte,“ vztáhl ruku po koflíku s kokosovým mlékem, který mu Alda nabízel. „Vyhladoval jsem... Osadu jsem tedy spatřil, ale neodvážil jsem se do blízkosti. Je tam asi patnáct až dvacet chat - připomínají kupky sena. Také několik neurčitých postav jsem viděl. Jak ti zdejší tvorové vypadají, to vám ovšem nemohu vylíčit. Tak blízko jsem se nedostal.“

„No a -?“ Alda přetékal zvědavostí. „Co teď?“

„Myslím,“ Dan uvažoval mezi doušky mléka, „že bude nejlépe, když se tam v noci vypravím. Ještě někdo bude muset se mnou - snad vy,“ kývl na Farbu. „Pokusíme se dorozumět se zajatcem -“ odmlčel se. „Jestli ovšem žije a právě v té osadě. Snad -“

„A jak?“ skočil mu Alda do řeči. „Jak se s ním domluvíte. Přece na sebe nemůžete hulákat?“

„To musíme rozhodnout až podle okamžité situace. Možná, že pomocí Morseových značek,“ domníval se Zildes.

„To by šlo,“ lékař vzrušeně zvedl ruku. „Něco podobného jsem četl v jedné napínavé knížce. V zřícenině starého hradu drželi zajatce. Ten chlapík, co ho pak přece jen vysvobodil, si s ním signalizoval baterkou.“

„Pch!“ geograf na doktora posměšně pohlédl. „Co nám to říká? Baterku nemáme a tím méně ten chudák. Taková rada je pro kočku.“

Zildes se skrytě usmál.

„Nějak si pomůžeme. Uvidíme.“

Následovalo nudné odpoledne. Tlumené slovo jen tu a tam protrhlo ticho. Úmorné vedro je zahnal do nejhustších stínů. Čekali až do soumraku, kdy se džungle zavřela za Danem a Farbou.

Vrátí se s šestým astronautem?

Vrátili se při rozbřesku, udýchaní, zpocení - a vrátili se sami.

„Rychle pryč!“ sykl Dan a začal odstraňovat větve. Nilson rychle přihodil do kotle, kde od půlnoci udržoval hromádku žhavých oharků. Toreli odpoutal parníček a vlna odlivu je začala odnášet na moře. Na východě se vyhouply červánky a na vzdalujícím se pobřeží přeběhlo několik postav, avšak ihned je pohltily houštiny.

„Nenapínejte nás,“ Alda se netrpělivě obrátil na Dana. „Co bylo?“

„Co by bylo?“ Dan se usmál. „Překvapení - jaké byste si ani v nejbujnější fantazii nedokázali vymyslet. Doplížili jsme se do blízkosti osady a obhlíželi situaci. A co myslíte, že jsme tam slyšeli? Co myslíte, že jsme slyšeli v osadě pravěkých lidí na Tercií u hvězdy Epsilon v souhvězdí Eridanu? Slyšeli jsme, jak si tam někdo notuje - melodii z Rigoletta!“

„Dejte pokoj! Nedělejte si z nás legraci!“ Alda na něho užasle pohlédl. „Ó jak je měnivé to srdce ženy,“ zazpíval trochu falešně. „To že si zpívali ti lidojedi? Neříkejte!“

„Neříkám, že si to zpívali lidojedi - ostatně, pochybuji, že to skutečně jsou kanibalové. Ne, to nezpívali ti pravěcí lidé. Ani nikdo jiný. Ale někdo si tam ve tmě tu melodii hvízdal!“

„Někdo?“ Nilson se odvrátil od kotle. „Víme kdo. Jedině zajatec. Žije!“

„Ano, žije,“ přikývl Dan. „O tom nelze pochybovat. Když jsem zaslechl tu melodii, zůstal jsem jako opášen. Neuvěřitelná náhoda - řekl jsem si. Teprve pak jsem pochopil, že to vůbec nebyla náhoda a že to není tak fantastické, jak se člověku na první pohled zdá. Především jsme tu zřejmě vyvolali veliký poplach. Zajatec zjistil, že se děje něco divného. Chtěl nás upozornit na sebe tak, aby nevyvolal pozornost svých strážců.“

„Bystrý člověk!“ pokyvoval Toreli.

„Bohužel se nám nepodařilo ho osvobodit,“ pokračoval Dan. „Kolem osady jsou stráže, u každého strážního ohničku sedí dvě postavy. Odhalili nás, ačkoliv jsme ještě byli dobrých dvě stě metrů daleko. Snad čichem na nás přišli, jinak to není možné. Okamžitě vzburcovali tábor. Hvízdání umlklo. Nu - nechtěli jsme střílet - tak jsme raději práskli do bot.“

Sedm párů očí pohlédlo k pobřeží, které se v ranním oparu rýsovalo na obzoru jako dlouhý a nízký proužek. Nilson zastavil pohyb kola. Vlny kolébaly parníčkem sem a tam...

„Tak to tedy dopadlo,“ končil Dan vyprávění o cestě na jih. „To ostatní už nestojí za řeč. Nic zvláštního se nepříhodovalo.“

V klubovně se rozhostilo ticho.

„No,“ řekl konečně kapitán, „jistě jste přemýšleli, co dál.“

„Přemýšleli,“ přikývl Zildes. „Tam žil člověk ze Země, v cizím prostředí, mezi tvory s nízkou kulturou, mezi lidmi kamenného věku. Ze stop, nalezených u letiště, jsme měli právo soudit, že je vlastně zajatcem, že je v osadě držen proti své vůli. Měli jsme povinnost ho osvobodit. To je, myslím, jasný a správný závěr. Vznikla otázka, jak ho odtamtud dostat, za jakou cenu. Dvakrát jsme se pokusili přiblížit k táboru a dvakrát jsme museli ustoupit. Ti lidé nás docela oficiálně varovali, předložili nám jakési utimátum. Překřížené šipky hovořily právě tak zřetelně jako výmluvná diplomatická nota. Ukázalo se, že jejich osada je dobře strážena. Náš druhý pokus o vpád je jistě vyburcoval k ještě větší ostražitosti. Dalo se už těžko pomýšlet na nějakou novou lest, na nějaký uskok. Jak s těmi tvory navázat kontakt? Jak jim dát najevo přátelské úmysly?“ Dan rozhodil ruce.

„K tomu bychom potřebovali dlouhé doby. Zbývala tedy jediná cesta - násilí. Prokletit si cestu puškami, rychle proniknout do samé osady, zastrašit je, nalézt posledního trosečníka z Astronu a ustoupit zpět. To by se zřejmě neobešlo bez obětí. Sami bychom z toho dobrodružství možná vyvázli bez úhony. To si lze dost dobře představit. Proti puškám se s oštěpy těžko bojuje. To je jedna stránka věci. Za námi by zůstala krvavá stopa -“ Dan se odmlčel. Pozorně se rozhlédl po shromážděných osadnících, kteří hltali každé jeho slovo.

„Jako by před námi stály váhy, starodávné váhy s dvěma miskami,“ pokračoval tichým hlasem. „Na jedné misce ležela svoboda jednoho člověka, možná i jeho život. Na druhé misce byla krev nevinných tvorů, zmařené životy, hrubé násilí - válka, která by se vlekla kdoví jak dlouho. Nebyla mezi nimi rovnováha. A tak jsme se vrátili zpět -“

Kapitán zamyšleně pohlížel někam do neznáma, profesor Glob měl přivřené oči a svráštělé čelo, Jur Paldy si zapisoval Zildesovo vyprávění do notesu, Petr Marunin ryl nehtem do stolu jakýsi ornament.

„Já jsem z vás nejstarší,“ profesor Glob se přihlásil o slovo. „Narodil jsem se ještě v rozděleném světě. Za mých klukovských let byly na Zemi velké armády, ve skladištích bomby, v hangárech vojenská letadla a na odpalovacích rampách ničivé rakety. Rodiče ještě zažili poslední velkou válku. O prázdninách jsem jezdil na venkov a hrál si na piráty.“ Vzpomínky změkčily profesorův pohled, který však vzápětí ztvrdl. „Na loďkách jsme jezdili po rybníku a podnikali výpravy na louku, posetou podivnými dolíky. Byly to krátery po bombách. Vzpomínám si také, že jsme se přestěhovali. A který kluk by nešel prozkoumat sklep? Zarazily mě tam všelijaké šipky, probouraná a znova zazděná stěna. Vyptával jsem se na to. Byl to spojovací průchod do sousedního sklepa, nouzový východ pro lidi, zasypané v rozbořených domech.“

Patrick Glob se na chvíli odmlčel a jeho čelo se svráštlo.

„Tak bych mohl vzpomínat dál a dál,“ pokračoval. „Na beznohé nebo bezruké lidi, kteří se těžce potýkali se svými protézy. Na nekonečný les malých pomníčků. Na každém z nich byla položena stářím zčernalá přilba, místy zrezivělá. Mohl bych

vzpomínat na města, kde dvacet let po válce trčely k obloze ohořelé zdi a kde tě průvodce zastavil uprostřed obrovského parku a řekl: tady bylo městské centrum. Ale -“ profesor se zarazil a smutně se usmál, „můžete se zeptat, proč to vlastně všechno povídám. My přece nepůjdeme nikoho bombardovat, že? Proč o tom tedy vykládám? Jsem z vás jediný, který ještě pamatuje následky války, nejen z knížek a historických filmů, ale z vlastního života. A já tvrdím: Ani na Zemi, ani ve vesmíru není nic, co by kohokoliv opravňovalo k útočné válce. Pokud jde o mne - schvaluji rozhodnutí jižní expedice, protože nedělám rozdíl mezi velkou a malou válkou. Každá je špatná!“

„Ono se dá leccos namítnout,“ navázal Toreli. „Dalo by se říci: Vždyť to vlastně nejsou opravdoví lidé, ale divoši, tvorové na poloviční cestě mezi zvířetem a člověkem. Já se vám přiznám,“ geograf si dlaní přejel obličej, „také mě to napadlo. Ale pak jsem si na něco vzpomněl. Zdálo se mi, že jsem ta slova už někde slyšel nebo četl. A opravdu - to není nový argument. Právě tak se obhajovali všichni dobyvatelé a kolonizátoři, hromadní vrahové Indiánů a černochů, co jich historie zná.“

„Ale to všechno už je za námi,“ kapitán zamyšleně pokyvoval hlavou. „Snad abychom se vrátili k jádru věci. Tady Dan nám v podstatě klade otázku -“

„- zdali jsme jednali správně,“ doplnil ho Zildes. „Já se dívám na věc takto: Na Tercii žijí rozumní tvorové - lidé. Pravděpodobně drží v zajetí člena posádky Astronu -“

„Jak to - pravděpodobně!“ divil se Toreli. „Určitě tam žije. Tu melodii přece -“

„Ano, žije tam,“ Aram Rakumjan pokračoval, „ale je otázka, zda o něm můžeme hovořit jako o zajatci. Není přece nic horšího než samota. Společnost třeba jen zcela primitivních lovců je lepší než osamění na cizí planetě. Za dnešní situace ho můžeme osvobodit pouze násilím, za cenu obětí, i když třeba jen na jejich straně. Takovou možnost odmítám. Naši dědové a otcové nám vydobyli lepší život ve světě bez válek a násilí, ve světě bez vykořisťování člověka člověkem, ve světě, v němž správa věcí nastoupila na místo vlády nad lidmi. Skoncovali jsme s válkami na Zemi,“ kapitán zvýšil

hlas, „nemáme právo vyvolávat konflikty v kosmickém prostoru. Nemáme! Trosečníka z Astronu je mně opravdu upřímně líto, ale jeho postavení nás neopravňuje k tomu, abychom útočnou válku přenesli na tuto krásnou planetu. Já jsem přesvědčen,“ Rakumjan mimoděk ukázal na prázdnou židli, „že kdyby ten šestý trosečník seděl tady vedle mne, dal by nám za pravdu.“

„Konečně,“ mínil Zildes, „ještě není všech dnů konec. Můžeme ho osvobodit později - po dobrém. Dnes k tomu nemáme čas ani prostředky. Ale za rok přiletí druhá Astrid. Tím se situace od základu změní. Pak budeme mít širší možnosti. Necháme sem z rakety přepravit vrtulník a získáme tisíc cest, jak ho dostat z osady ven. Řekněme, že zastavíme nad osadou. Určitě se rozutečou a my si šestého astronauta vyzvedneme, aniž by byl komu zkřiven vlas na hlavě. Pokusíme se s nimi dorozumět, trosečník jistě zná už jejich řeč - na čase nám nebude záležet -“

„To je všechno hezké, co jste říkali, a mluvíte mi z duše,“ rozhlédl se Alda po klubovně. „Teď jde o to, jestli mají takové snášenlivé názory i tamti - hm - lidojedi. Vzpomeňte na ten šíp v Pralese věrného psa. Co když se budou na všechno dívat jinak? Co když nám jdou po stopě? Od moře to není k nám tak daleko, aby se za námi nemohli podívat a trochu si s námi pomocí klacků popovídat. Třeba je napadne, že bychom jim mohli zachutnat? Co potom?“

„Ale jděte!“ kapitán se srdečně zasmál. „Na lidojedy přece nevypadají. Vám nijak neublížili!“

„A ta příhoda s úkladným lukostřelcem? Jistě jsou mezi nimi desperádové, vyvrženci kmene! Darebáci! Vrahové!“

„Nu - jednotlivec nám snad nemůže být příliš nebezpečný. Nám jde o celý kmen. Konečně - když vás nepobili na místě, proč by si pro nás jezdili až sem?“

„Třeba ze msty, kapitáne. Třeba je otravuje, že chceme osvobodit toho chlapíka. Jakkak můžete vědět, zda ho neprohlásili za kmenového kouzelníka, šamana, živou modlu nebo něco takového? Nyní jsou strachy zkoprnělí, že jim chceme bůžka ukrást. Že jim chceme vzít to nejcennější, nejextrovnější, co mají! Jsou to primitivové, budou svůj poklad bránit. Řeknou si, že nejlepší

obranou je útok - to ví i primitiv, a jednoho dne - škrt!“ Alda si ukazovákem objel krk a zatřásl se. „To mi napadlo.“

„Nu což,“ kapitán zpozorněl, „něco by na tom být mohlo - ale nebude to snad tak vážné. Podle zkušeností ze Země nemusíme mít velké obavy - dokud ty lidi sami nevyprovokujeme.“

„To je pravda, kapitáne,“ souhlasil Toreli. „Mohl bych uvést mnoho příkladů z historie, že i divošské kmeny na nejnižším stupni vývoje přijaly přátelsky bělochy, kteří k nim přišli s dobrými úmysly - nebo alespoň dobré úmysly předstírali. A když pak došlo ke střetnutí, zavinilo to nedorozumění nebo zákeřné jednání těch, kteří se domnívali, že jsou nadřazeným lidským plemenem.“

„Pokud jde o Aldovy obavy, navázal kapitán, „nemyslím, že by se vyplnily. Už proto ne, že ti lidé jsou odtud přece jen příliš daleko. Ovšem, nějaký kmen může žít blíže, třeba hned na jižních svazích hor,“ mávl k jihu, „a to je možnost, kterou nemůžeme jen tak odbýt. To by bylo neodpovědné. Máme psy, to je pravda - ale bude zapotřebí postarat se o poplašné zařízení. To si vezme na starost Marunin. Do té doby budeme pro jistotu držet stráž. Ve dne ať se nikdo nevzdaluje z dohledu bez pušky a bez doprovodu psa. Dan obejde každý den okolí tábora.“

„Myslím, že to jsou správná opatření,“ obrátil se Zildes od kapitána k Aldovi. „Máte někdy dobré nápady.“

„Ale jděte!“ šéf kuchyně na něho zlobně zamrkal. „Na to jste přišel teprve teď? A co ty dobroty, jimiž se tady krmíte už dva roky? Ty snad obstarává nějaký zázračný skřítek?“ Alda se uraženě odvrátil. „Moc chvály jsem si od vás neužil.“

„Tak to bychom měli zatím otázku šestého astronauta a těch pralidí,“ převedl kapitán řeč na novou kolej. „Že jste z jihu přivezli zajímavé věci, to jsme už viděli. A jinak? Co nám sdělí Farba?“

„Už je málo hornin, které bychom postrádali. V případě potřeby mohu opatřit každou rudu, každou surovinu od rašeliny až po radioaktivní nerosty.“

Aram Rakumjan pokývl prošedivělou hlavou.

„Copak uran! Toho máme dost - a v nepřijemné blízkosti.“

„Však se nám může hodit,“ mínil Faltaner.

„Zajisté. Ale ne teď. Máme jeden dozimetr, ale žádné ochranné prostředky, abychom tak bohatou horninu zpracovali. Ani astronautická kombinéza nás při tak silném záření neochrání. Znovu připomínám, abyste respektovali výstražné značky. Každé ozáření by v našich poměrech mělo tragické důsledky. Je to tak, doktore?“

„Bohužel. Nevím, co bych si se svou vědou počal, kdyby došlo k takovému neštěstí.“

„Tak tedy pozor na to!“ kapitán obhlédl přítomné. „Co nám Farba oznámil, může nás jen těšit. A Toreli? Jak to vypadá s tím světadílem?“

„Dnes je prokázáno, že žijeme na kontinentu, jehož obrysy jsem v raketoplánu zakreslil. Řekl bych, že je mnohem větší než Austrálie a má také zhruba takovou podobu. Leží ovšem na severní polokouli a jižní částí sahá blízko rovníku.“

„Dobrá. A jak jste ho pojmenoval? Jistě -“

„Ještě jsem se pevně nerozhodl,“ rozpačitě zahučel Toreli a sklopil oči k zemi.

„Ale?“ podivil se Farba a jeho oči zaletěly k Egidě, která se pobaveně usmála. „To se divím.“

„To můžete, v tom vám nikdo nebrání,“ Toreli na něho chladně pohlédl. „A co se zatím dělo tady?“

„Nu, co se dělo,“ kapitán si zamnul strnisko na bradě. „Pokročili jsme zase o kus dále. Jak vypadá vysílací anténa, to jste viděli. Do příštího léta můžeme montáž skončit. Výstražný signál se má vyslat v prvních dnech září, počítáno podle našeho zdejšího kalendáře, takže máme určitou časovou rezervu. Pokračují práce na vysílače. Děvčata dávají dohromady také přijímač, odhadujeme, že v červnu nebo v červenci bychom snad mohli zachytit první vysílání z Astrid i na malé otočné anténě. To už je tak všechno,“ Aram Rakumjan vzpomínal. „Elektránu jste viděli, dynamo je takřka hotovo. Hned zítra tam přemístíme parní stroj, který je na pramici. Sluneční baterie jsou v provozu - a to už je opravdu vše.“

Likul využil kapitánova vyprávění a skočil do skladiště - už do opravdového zděného skladu s chladným sklepem pod zemí - pro další džbán.

„To je noc - úplně pohádková. Měsíce se zase honí po obloze, jeden je na východě, druhý na západě - trochu chladno je sice, ale nádherně,“ Juan Likul lákal společnost ven a významně pohlédl na Vandu.

„A my tady sedíme v tom kouři -“ blýskla Vanda očima po Juanovi, povstala a vyšla ze dveří.

Všichni se vyhnuli na verandu a rozptýlili se v nejbližším okolí. Kapitán vykročil s Danem k přístavišti.

„Jestlipak víte, Dane,“ prohodil, „že jste udělali jednu chybu - dost nemilou -“

„Co máte na mysli?“

„Když jste slyšeli árii z Rigoletta a museli se dát na ústup, měli jste také něco zahvízdat!“

„Proč to -“ Zildes se na okamžik odmlčel. „Už chápu,“ pokračoval stísněně. „Ten člověk neví, na čem je. Tím hvízdáním nám dával zprávu a my jsme měli její příjem potvrdit. Mohli jsme mu zpříjemnit další čekání. Dodnes neví, že jsme pochopili a že přijdeme -“

„Je opravdu krásná noc,“ kapitán obrátil hovor.

Skutečně - noc bez stínů, světlá měsíční noc laskala Tercii, která vydechovala ostrou vůni pozdního léta.

Ale noci byly den ze dne chladnější. Po nich přicházela jitra, zkrášlená jinovatkou, a vlahé dny, které končily ve fialovém oparu, v němž se utápěl kraj kolem Horské řeky, oblečený v pestrý, ale přece jen melancholický barevný šat nadcházejícího podzimu.

Melancholie však neukolébala obyvatele osady.

Jednoho říjnového odpoledne se na náměstíčku ozval pokřik.

„Kapitáne! Kde je kapitán? Hej - holá - kapitáne!“

Aram Rakumjan chvatně vyběhl z domu a v běhu si oblékal kabát.

„Co se děje?“ ptal se znepokojeně.

Udýchaný Likul běžel přes můstek a táhl za sebou trochu se vzpírající Vandu.

„Kapitáne,“ Juan se zarazil, neboť se zatím kolem seběhlo téměř všechno obyvatelstvo osady. „Vlastně jsem s vámi chtěl mluvit soukromě,“ bezradně se rozhlédl, „ale ono je to jedno - stejně všichni

budou při tom. Kapitáne - my bychom si přáli, abyste nás jako tento -

„Co vás mám jako tento -“

„No přece oddat!“ Likul vyhrkl.

Kapitán zazářil, ale vzápětí se zarazil.

„A to tak spěchá?“ ptal se podezíravě.

„Ale ne - nespěchá -“ snažila se Vanda vymanit Likulovi z rukou.

„Spěchá to,“ přerušil ji Likul. „Už aby to bylo. Jsme přece plnoletí, tak co?“

„Najednou,“ zahučel Alda. „Podívejme!“ kroutil hlavou.

„Přineste ten notes, kapitáne,“ naléhal Likul. „To víte, jsou věci, které není radno odkládat -“

„Má strach, aby si to nerozmyslila,“ mínil doktor Tatrescu.

Juan po něm divoce loupil očima.

„Prosím vás, kapitáne, nemařme zbytečně čas,“ žadonil Likul.

Od hutě spěchali Bodov a Nilson, zvědaví, co se tu vlastně děje. Kapitán vešel důstojným krokem do domu a vzápětí se vrátil s notesem v ruce.

Obřad se konal na verandě. Po jeho skončení Aram Rakumjan zalistoval v notesu a vyhledal příslušnou stránku.

„Dnes máme kolikátého? Ano, šestého října roku nula nula tři,“ zapsal do rubriky datum a dal jim zápis podepsat. „Blahopřeji vám,“ vztáhl ruku, „a přeji vám ve společném životě všechno nejlepší!“

„Kapitáne,“ nedůvěřivě vydechla Vanda, „vy jste tam napsal jen datum! Jak to -“

„Správně,“ Aram Rakumjan přikývl. „Zbývalo napsat jen datum. Nacionále a všechno ostatní jsem si zaznamenal - hm - už na jaře.“

Likul užasle vyvalil oči.

„Vy jste věděl napřed -“

„Ne,“ kapitán potřásl hlavou, „jen jsem předpokládal - tušil. Co bych byl za kapitána, kdybych nevěděl, co a jak je mezi posádkou?“

Vanda zrudla a sklopila rozpačitě oči.

„Kapitáne,“ Likul se vzpamatoval. „A máte tam ještě nějaké vyplněné rubriky?“

Rakumjan však mlčky sklapl notes a vložil jej do kapsy.

„To jsou divy!“ Likul užasle zamrkal. „Divy na Tercii. Kapitán je učiněná Pýthie!“ S přehnanou úctou na něj pohlédl. „Copak je asi v těch zbývajících rubrikách -“

Všechny pohledy se upřely na Noru a Egidu. Nora a Farba sklopili oči. Egida letmo pohlédla k Lesepovi, který zíral do neurčita. Doktor Tatrescu se zamračil a zaťal rty.

Kapitola 31

POZDRAV PANÍ NILSONOVÉ

Už potřetí od začátku letopočtu se na Tercii rozhořely jarní květy a louky se proměnily v pestrobarevný koberec.

Osada Naděje se rozrostla o další popisné číslo, o přívětivý cihlový, alabastrem omítnutý domek, který svítil novotou už na druhé straně příkopu. Obklopovala ho nevelká zahrádka se stříbrnými smrky a ozdobnou skalkou, to všechno podle vkusu Juana Likula a jeho ženy.

Nový domek, na jehož stavbě se podílela celá osada, tvořil nároží pomyslného Náměstí macharoidů a Nábřeží Aldova průplavu. Ano, sídliště se už pyšnilo místními názvy. Za dlouhých zimních večerů často hovořili o budoucnosti planety a Toreli nakreslil směrný plán města, které - jak věřili - tu jednou vyroste. Marcelin Denis hned zjara vyvěsil na stromy, kůly a domy orientační tabulky. Jeho bujná fantazie hravě nalezla jména budoucích ulic, náměstí, tříd a nábřeží.

Náměstí macharoidů mělo připomínat boje, jež museli osadníci svádět s krvežíznivými šelmami. Uměle vyhloubený vodní příkop se stal Aldovým průplavem, neboť v něm kuchař kdysi hledal ochranu před rojem rozzuřených včel. Právě tak tu měli i Mamutí nábřeží, Ulici šedých vlků, Park první pily, Třidu k cihelně a mnohé další, jejichž názvy kořenily v nedlouhé historii osady.

Nejen osada, ale i kontinent se pokrýval názvy. Toreliho mapa se jimi jen černala. Některá pojmenování připomínala města, země a události na rodné planetě, jinými názvy uctili památku vynikajících astronomů a astronautů. Vyplnila se i geografova předpověď: každý účastník výpravy se mohl pochlubit tím, že je jeho jméno zvěčněno na mapě světadílu.

Zvlněný kraj na západ od Horské řeky se jmenoval Farbova vysočina. Ložiska uhlí a železné rudy, která tam geolog objevil, slibovala této oblasti velkou budoucnost. Neúnavně dýmající sopka na severu nesla Bodovovo jméno a rozsáhlé rašeliniště na východě se

nazývalo Aldův močál. Dostalo se na každého - jen Toreliho jméno na mapě dosud chybělo.

Toreli chce uchvátit největší kořist - kontinent - šeptali si osadníci s chápavým úsměvem. Proč však své jméno dosud velkými písmeny nenapsal do mapy, o tom se názory různily. Snad ze skromnosti a ostychu? Nebo snad čekal, že objeví něco většího - ještě rozlehlejší světadíl? Či snad chce přejmenovat celou planetu? Na to by přece neměl právo! Takové a podobné myšlenky se honily hlavami osadníků, když se Toreli zamyšleně skláněl nad mapou.

Tak jako tak - pevnina zůstávala stále bezejmenná, ačkoliv geograf dlouho přemítavě hleděl na její obrys, který se už vryl do paměti všech osadníků.

„Tam na jihu,“ vyčítal mu Alda, „jste se nemohl dočkat - už abyste měl ten kontinent v rukávě. A teď máte času dost! Kdyby chtěl člověk poslat dopis, ani nemůže uvést zpáteční adresu!“

Hlavní město Tercie, jak s úsměvem říkali osadě Naděje, tomu shluku několika bílých domů mezi skalním výklenkem a břehem Horské řeky, dostalo už i svou charakteristickou siluetu: představovala ji rozeklaná čára skalnatého hřebenu s kopulí observatoře a konstrukcí vysílací antény v pozadí. Rozlehlá, třicet metrů široká parabolická anténa - výsledek mnoha měsíců každodenní tvrdé práce - vyrůstala na obrysu skal jako podivný, fantastický svět, jako viditelný symbol pokroku civilizace na Tercii.

Technika se v prostředí divoké planety nerozvíjela souměrně. Pohybovala se vpřed, ale ne plynulým krokem, nýbrž divokými skoky. Jednu nohu přitom vlekla někde vzadu. A tak lidé, kteří stavěli vysílačku, jejíž signály měly překonat milióny kilometrů, chodili v neuměle slátaných mokasínech a na špatně padnoucích kožených šatech jim místo knoflíků sloužily dřevěné kolíčky. Postavili generátor na výrobu elektrického proudu, ale přitom neměli ani jedinou žárovku. Z válcovací stolice hutnické dílny vybíhaly těžké traverzy, ale v celé osadě nebyla ani jedna pořádná klika u dveří. U elektrárny odfukoval parní stroj, ale scházelo jim skutečně čiré sklo, nastal zoufalý nedostatek papíru a hrubé prádlo, šité z vlněných tkanin, prali na valše jako za časů prababiček.

Všechnu energii věnovali na obstarání potřeb, které sloužily ke stavbě vysílačky. Nakonec by nebylo tak těžké zkonstruovat šicí stroj, vyrobit holicí strojek, domy, observatoř a staveniště vysílačky spojit telefonem, vybetonovat chodníky, pohrát si s výrobou kvalitního skla - ale to všechno by zabralo čas, drahocenný čas. A ubíhající čas byl teď nebezpečnějším nepřítelem než mamuti, macharoidi, zemětřesení a tajemní lidé na jihu dohromady. Prohrát boj s časem - znamenalo prohrát nejen zápas o vlastní osud, ale i o životy posádky druhé Astrid.

Přesto mohl Aram Rakumjan spokojeně pokyvnout hlavou. „Nestane-li se nic mimořádného,“ pochvaloval si, „podaří se termín stihnout.“

„Co by se mohlo stát?“ namítal Marunin. „Pamatovali jsme na všechno?“

„Doufejme -“ suše poznamenal kapitán. Nikdy o tom s nikým nehovořil, ale všichni si uvědomili, že ho tíží nejen vědomí odpovědnosti, ale že si dodnes vyčítá osudnou chybu, k níž došlo ještě na Astrid v okamžicích, kdy odhalili nebezpečné meteorické pásmo. Když kapitán tehdy přikázal vyslat varovné hlášení pro druhou Astrid, bylo už pozdě. Motory nefungovaly a zdroj energie byl vyřazen. Snad stačilo, kdyby si vzpomněl o tři minuty dříve, možná o dvě minuty, třeba jen o šedesát vteřin - a druhá Astrid mohla zachytit výstrahu. Ovšem, události se tehdy řítily dopředu takovým tempem, tak byly překvapující a vážné, že se prostě nedalo vzpomenout na všechno. Mezi posádkou nebylo nikoho, kdo by měl kapitánovi toto selhání za zlé - až na jednoho, na samotného Arama Rakumjana. Sám sobě neodpustil. Nehovořil o tom, ale tím tíživěji nesl svou chybu.

Nyní se však zdálo, že je chyba napravena. Všechno se zatím dařilo. V pořádku přistáli, zavedli výrobu důležitých předmětů, opatřili si potravu, suroviny i palivo, objevili raketoplán a přivezli z něho potřebné radiotechnické součástky - byť i za vysokou cenu dvou lidských životů.

Mohli hledět klidně vpřed, nejen k nadcházejícímu podzimu, kdy přiletí druhá Astrid, ale i dále do budoucna. Mohli počítat s návratem na Zemi, věčně hovořit o dalším pronikání lidstva na

Tercii. Však tomuto tématu věnovali mnoho dlouhých zimních večerů, kdy venku hvízdala meluzína a kdy Maruninovi i Likulovi stále odkládali odchod z klubovny, protože i těch několik málo kroků v mrazivém vichru rozklepalo člověka chladem. Rozhovory o budoucnosti planety pokračovaly i tehdy, když se od Jižního pohoří přihnál teplý větřík a když po hrozné kanonádě odešly z Horské řeky ledy.

„Nevím, nevím,“ řekl Toreli s nedůvěřivým úsměvem, když Marcelin Denis rozvěsil orientační tabulky na ulicích budoucího města.

„Co nevíte?“ Denis na geografa překvapeně zamrkal. „Vy že byste také něco nevěděl? Neříkejte! To není možné!“

Geograf si na šprýmařovo rýpání již dávno přivykl. Však Denis neušetřil nikoho, ani kapitána. A mohl si to dovolit. Vyslanci Země byli pečlivě vybraní z tisíců uchazečů, od kapitána až po druhého kuchaře lidé vzdělaní, prvotřídní specialisté, spolehliví a samostatní - těch se nemohlo dotknout ostří žádného vtipu. Na tom nic nezměnila ani ta skutečnost, že každý z nich měl své drobné chybičky, svérázné rysy a osobité prvky. Konečně - byli to jen lidé, nikoli kybernetické automaty.

„Ale vy byste měl vědět,“ přejel Toreli káravým pohledem Denise, „že nikdo - a ani já - nemůže s určitostí tvrdit, jak se tu všechno vyvine. A proto nevíme, zda tato osada bude jednou hlavním městem, zda bude vůbec městem nebo aspoň vesnicí. Třeba zůstane jen turistickou atrakcí, kam budou letadla svážet lidi, aby si prohlédli, jak začínali první pozemšťané na této planetě.“

Vlna nevole zavířila kolem. Za dva a půl roku života, naplněného nebezpečím a usilovnou prací, kdy zničehonic vydupávali civilizaci, za tuto dobu jim místo přirostlo k srdci. Rozhořčené námitky se sypaly na geografovu hlavu.

„Ale jděte,“ také Denis se ozval. „A kde by tedy vlastně hlavní město Tore - chci říci této pevniny mělo být?“ pohodil hlavou k východu. „Snad v Aldově močálu?“

„Podívejte, Toreli,“ vmísil se do debaty kuchař. „Já jsem nestál o to, aby se tu po mně něco jmenovalo. Ale když už, tak jste mohl po

mně pojmenovat něco lepšího než močál. Vidíte! Už dnes si z toho posměváčkové dělají legraci.“

„Kde tedy podle vás bude hlavní město kontinentu?“ Denis znovu dotíral na zeměpisce. „Tady jsou přece nejprázdnější podmínky. Je to již v mírném pásmu, ale zase ne v dusných tropech, okolí je pestré a geologicky bohaté, daří se zde všelijaké plodiny, na všechny strany bude výhodné spojení, ideální středisko pro turistiku, krátce - máte tu všechno, co je pro rozvoj velkého města třeba. I řeka tu je, prostě kdeco. Myslíte, že by se někde našlo lepší prostředí?“

„To zatím přesně nevíme,“ Toreli pokrčil rameny. „Známe zběžně sotva třetinu této pevniny. Kdoví, co je jinde! Pravda, příští centrum bude určitě na jih od Severních hor - tam nahoře je příliš drsné podnebí. A docela na jihu - u moře? Hm. Tam jsou už vlastně tropy. Ale moderní město by například mohlo ležet poblíž letiště, které vyznačili trosečníci z Astronu.“

„Nezapomínáte,“ připomínal Denis, „že tamto místo je v dosahu oněch lidí z džungle? Třeba by o naše sousedství nestáli!“

„Nechod'te na mne s tak lacinými argumenty,“ Toreli blýskl očima na mechanika. „Z vás se tu najednou stali lokální patrioti jedenadvacátého století. Že vám není hanba!“

„Prvního století, Toreli,“ přerušil ho Denis. „Buďte, prosím, věcný.“

„Samozřejmě, že nebudeme osídlovat kraj v blízkosti jejich sídlišť - ale časem k nim civilizace pronikne. Pozvolna, v přiměřených dávkách, aby jejich vývoj nenarušila, ale uspíšila. Třeba právě jejich potomci budou tvořit velkou část obyvatel hlavního města.“

„Toreli má pravdu,“ připojil se k němu Bodov. „Dokonce se mi zdá, že tamto místo se může stát jedním ze středisek, odkud k nim bude civilizace nastupovat. Ale to nebude práce na léta, nýbrž na desetiletí, možná na staletí.“

„Z toho nás už hlava bolet nebude,“ podotkl Likul.

„Nebude,“ přisvědčil kapitán. „Ale je správné, když o tom přemýšlíme. Ti, kteří přijdou po nás, už budou čerpat z našich námětů a snad i zkušeností.“

„Proč je život tak krátký?“ roztesknil se Alda. „Rád bych se sem za dvě stě let podíval. Škoda,“ vyčítavě pohlédl na doktora Kalka, „škoda, že lékařská věda dělá tak malé pokroky. Nějakých sto dvacet let věku - doktore, uznejte sám - to je přece ubohé!“

První lékař se zaškaredil.

„Nesmíte chtít od medicíny zázraky. Nejdříve musíme zbavit lidstvo dědictví včerejška - udělat člověka odolnějším. A to je práce pro několik generací.“

„Pošleme vás na nějaký delší mezihvězdný let,“ navrhl profesor Glob. „Zestárnete o patnáct let a na Zemi nebo na Tercii mezi tím uplyne několik století, ne-li několik tisíc let. Až se vrátíte, budou se na vás lidé chodit dívat jako do muzea nebo do zoologické zahrady.“

„Pro antropology budete živým dokladem, že ještě ve dvacátém prvním století měli lidé vlasy a zuby,“ poučoval doktor Kalek.

„Já ano,“ přisvědčil Alda. „Ale co vy! Kdybyste se jim dostal do rukou, dočista byste je zmátl,“ posměváček hleděl na doktorovu lysou lebku.

„Historikové si vás budou podávat,“ Denis se obrátil na kuchaře, „budou z vás lákat vědomosti o dnešku.“

„Ostatně, Aldo,“ připojil doktor kousavě, „když vás mrzí, jak ten čas utíká - pročpak s ním mrháte výletem na Tercii? Vždyť to není tříměsíční pobyt v lázních.“

„To je smutná historie, doktore,“ Alda zrozpačitěl. „Příbuzní mě vyštvali. Návštěvy mi pily krev. Stále někdo chodil - prý jen na chvilku, a já pro sebe neměl ani minutu. Žádné soukromí, žádný oddech. Nevěřil byste, co mám příbuzných. To je úplné moře lidí - někdy jsem měl dojem, že jsou jich tisíce. Ztratil jsem se až na druhém konci světa, ale - co myslíte? Hned tam za mnou přijel bratranec a už se hrnuli ostatní. Tak jsem si zaletěl spravit nervy sem.“

„A jste si jist, že vás některý z nich nestíhá na druhé Astrid?“ Denis pohlédl na kuchaře s přehnaným soucitem.

Alda si nervózně zamnul bradu. „Nestrašte - nebo přesolím polévku -!“ Tercie se otáčela kolem své osy a neúnavně pokračovala

v cestě okolo slunce Epsilon. Jeden den ubíhal za druhým. Koncem června se všech osadníků zmocňovala nervozita. Egida s Norou dokončily práce na přijímači a v Maruninově mechanické dílně vyrostla čtyřmetrová otočná anténa, která měla později posloužit ke spojení s druhou Astrid - až se raketa dostane na oběžnou dráhu kolem planety a bude na čas její družicí. Pravda, na vysílání nemohli zatím s touto anténou pomyslet - druhá Astrid se ještě pohybovala v hloubi mezihvězdného prostoru. Ale rozhodli se, že se pokusí zachytit její signály.

Profesor Glob s několika dobrovolníky vypočetli místo v kosmickém prostoru, z něhož druhá Astrid vyslala signály, které na Tercii dorazí 1. července ve čtyři hodiny odpoledne. Protože se zásoby papíru přes všechno šetření ztenčily na minimum, musela počtářům postačit křída a břidličné tabulky.

Ve stanovený den již ráno pečlivě nastavili anténu. Odpoledne se Tercie natočí tak, že osa antény bude směřovat k místu, odkud přijdou očekávané signály druhé Astrid. Kolem třetí hodiny se všechno obyvatelstvo osady shromáždilo u radiostanice.

Vysílačka se montovala v přízemní zděné budově, několik desítek kroků od konstrukce velké antény. Malá otočná anténka proti ní vypadala jako trpaslík vedle obra.

„Takový drobeček,“ kritizoval ji Toreli, „myslíte, že opravdu něco zachytíme?“ vyptával se Marunina.

„Jestli jsme počítali správně, tak bychom signály měli zachytit. Ostatně, o tom se přesvědčíme za pár minut.“

O půl čtvrté Nora a Egida usedly na hrubé stoličky ve své kabině a nasadily si sluchátka. Mezitím přišla i Eva se spícím děvčátkem. Celá osada čekala. Marunin s čelem oroseným potem znovu a znovu kontroloval jednotlivé spoje, které už byly pod napětím. Bezmračná obloha umožnila, aby sluneční baterie pracovaly na plný výkon.

„Kapitáne,“ vyptával se polohlasně doktor Kalek, „jste si jist, že druhá Astrid skutečně něco vysílá? Mám na mysli - zda vysílání směřuje sem, k Tercii?“

„Určitě,“ Rakumjan bez váhání odpovídal, aniž by odtrhl zrak od Marunina. „My jsme také nepřetržitě vysílali signály o poloze

lodi. Nemohli jsme vědět, co je s posádkou Astronu, zda nás mohou poslouchat nebo ne. Oni mají před sebou dokonce dvě výpravy - obě nezvěstné.“

Pět minut před čtvrtou. Marunin každou minutu přikládal k uchu kontrolní sluchátko a jemně otáčel ladícími knoflíky.

Nic - jen běžný atmosférický šum.

Vteřina ze vteřinou plynuly v tichu, v očekávání. Pojednou Alda lehce škytl. Všichni sebou trhli.

„Kolega v druhé Astrid na mne vzpomíná,“ zašeptal. „Však - na mou duši - už mi zvoní v uchu -“

Marunin zvedl velitelsky ruku.

Kuchařovo zvonění v uchu teď slyšeli všichni - kontrolní sluchátko se rozezvučelo vysokým přerušovaným tónem.

Obě radiotelegrafistky uchopily tužky, ale zase je rezignovaně položily.

„Jo je pro magnetofonovou nahrávku,“ sklesle poznamenala Nora. „Snad zprávu pouštět také pomaleji.“

Bleskový sled značek za okamžik dozněl a rozhostilo se ticho. Po dvaceti vteřinách se pásmo teček a čárek ozvalo znovu, ale stejně rychle jako předtím.

Nora s Egidou si znovu připravily tužky. Potřetí se signály ozvaly podstatně pomaleji. Obě telegrafistky se sehnuly nad papír a jejich tužky se rozkmitaly. Pípavé zvuky z kontrolního sluchátka slábly a zase se stupňovaly, aby vzápětí takřka zcela zanikly. Děvčata psala a psala. Ti, kteří stáli poblíž, četli jim přes rameno:

„- VOLÁ ASTRID DVĚ - NA TRASE ZE ZEMĚ K TERCII
U EPSILON ERIDANI - NAŠE POLOHA -“

Následovala dlouhá změť čísel.

„- VOLÁME ASTRID JEDNA - ZANIKL PŘÍJEM VAŠICH
SIGNÁLŮ - OZVETE SE - NASLOUCHÁME NA TĚCHTO
FREKVENCÍCH -“

A znovu dlouhá řada čísel.

„- PODLE LETOVÉHO ROZVRHU POKRAČUJEME V
CESTĚ - TŘICET MILIONŮ KILOMETRŮ ZA NÁMI LETÍ
ASTRID TŘI - JSTE-LI V TÍSNI VYTRVEJTE -SPĚCHÁME NA

POMOC - OSOBNÍ VZKAZ - MARIA NILSONOVÁ POZDRAVUJE SVÉHO MANŽELA - KONEC -“

Raul Nilson, naklánějící se Noře přes rameno a sledující na papíře záznam, neviděl pojednou dočista nic. Všechno se mu před očima rozmazalo.

V sluchátku dvakrát zapípala zpráva pro magnetofonový záznam a znovu se opakovalo zpomalené vysílání. Radiotelegrafistky pořídily nový záznam čísel, který si profesor Glob vyžádal pro kontrolu. Vytrvale zněly signály Astrid. Za několik dalších minut však slábly a slábly - otáčející se Tercie posunula anténu.

Marunin vypjal přístroj. Nemělo smysl déle naslouchat, hlášení se doslova opakovalo.

Napjaté ticho vystřídal jásot. Jen malá Tercia plakala - křičící zástup ji probudil.

Po letech mučivých otázek slyšeli hlas svého skutečného domova. Hned se lépe dýchalo, lépe žilo. Nebyli už sami, nebyli opuštěni. Tam kdesi v nedohledné temnotě se jako stříbrné šípy řítily dvě kosmické lodě ze Země. Podařilo se navázat jednostranné spojení. Za dva měsíce vyšlou varovný signál a dohovorejí se. Sesterská raketa předá varování třetí Astrid. Na obloze zahoří nové hvězdy - zář raket, brzdících svůj pohyb.

„Teď budeme poslouchat denně,“ soudil Toreli. „Půjde to?“

Profesor se na geografa udiveně zadíval a zavrtěl hlavou.

„Vypočítat polohu rakety - to je s našimi možnostmi práce na týdny a měsíce.“

„Proč letí hned dvě kosmické lodě za sebou,“ zavrtěl hlavou doktor Kalek. „Proč? S tím se přece nepočítalo.“

„To se dá snadno vysvětlit,“ soudil kapitán. „Těsně před jejich startem musel na Zemi dorazit poslední signál z Astronu. Pak nastalo ticho, podezřelé ticho. Vůbec mě nepřekvapuje, že vyslali dvě rakety. Za dané situace je to pochopitelné a zcela logické.“

Hlouček osadníků se pomalu ubíral po svahu dolů.

„Ta čísla jsou pro nás ohromně cenná,“ staříčký astronom si mnul spokojeně ruce. „Hned ráno začneme kontrolovat výpočty o dráze druhé Astrid.“

„Řekněme, že byste přišel na odchylku,“ uvažoval Marunin. „Co nám to bude platné? S velkou anténou bychom už stejně nemohli pohnout,“ namítal.

„To ne, ale třeba bychom posunuli dobu vysílání,“ vysvětloval profesor Glób trpělivě. „Proto to musíme přepočítat.“

„Cože? Zase budete počítat?“ mechanik Denis se zasmušil. „To abych zase vyrazil s trakařem pro papír,“ posteskl si. „Do kamenolomu pro břidlici.“

Alda se batolil do skladiště. Nečekal na kapitánův pokyn. Samozřejmě, že taková událost se musí jaksepatří oslavit.

Rozhovor spěchal vpřed, jako se rozvodněná bystřina na jaře hrne přes balvany.

Se signály z vesmíru vtrhla do osady důvěra v zítřek a usadila se v srdcích, očích a na rtech pozemšťanů, kteří se odvážně vydali na nejistou cestu, aby nekonečnému vesmíru vyrvali jedno z jeho žárlivě střežených tajemství.

Smích a jásot hlaholil městečkem pionýrů, nádoby se rychle prázdnily, přípitky pršely ze všech stran. Je to skutečně ono místo, kde se před nedávném skupinka trosečníků krčila v obavách před šavlozubým tygrem?

Egida se s hrnečkem v ruce rozpustile roztočila. Černé vlasy za ní lichotivě vlály jako mazlivý stín.

„Teď už jsme takřka jednou nohou na Zemi!“

„Stojíte oběma nohama na zemi,“ připomněl profesor se šelmovským úsměvem.

„Profesore!“ Egida se k němu přitočila, docela blízko. „Astronomové jsou vůbec nej-nej-nej - no, vůbec nejlepší lidé na světě. Vy jste nám otevřeli vesmír, vy jste nás přivedli na tuto kouzelnou planetu... Oběma nohama na zemi!“ znovu se rozesmála. „Však vy víte, kterou Zemi myslím. Tu naši rodnou, starou dobrou matičku Zemi. A - lidičky - víte, co mě napadá?“

„Nu -?“ doktor Tatrescu po ní klouzal obdivným pohledem.

„Napadlo mi - co by tak asi každý z nás udělal, kdyby se pojednou ocitl zpátky na Zemi. Představte si, že už je za námi zpáteční cesta. Přistáli jsme, odbyli si lékařskou prohlídku, přivítání, filmování a tak dále, i tu recepci - a najednou by tu byl první volný

den. První volný den pro naše soukromí na Zemi. Co byste kdo dělal?“

„Alda by se ztratil,“ mínil Denis. „Prchl by z recepce zadním vchodem, nechal by si narůst plnovous a přijal by místo kuchaře na nákladní ponorce.“

„Ba ne,“ zavrtěl vážně hlavou kuchař. „Je vidět, že neznáte, co dokáže příbuzenstvo. Nikde na Zemi bych před nimi nebyl v bezpečí. Okamžitě bych odletěl s jinou kosmickou výpravou. Třeba na hvězdu Tau v souhvězdí Velryby. Totiž - ani ne tak na hvězdu, jako k jejím planetám. Než bych se vrátil, uplynula by na Zemi další čtvrtina století. Po příbuzných by nezůstala ani památka. Nikdo by mě neznal. Klid, mír a bezpečí kolem dokola! Oh!“ Alda se slastně zatvářil, „jak krásně bych si potom na Zemi žil! Šel bych do penze a stravoval bych se v těch nejluxusnějších restauracích. Ohrnoval bych nos nad jídelním lístkem a kritizoval kuchaře. Občas bych taky nahlédl do kuchyně, abych jim poradil. Ó - jojoj! To by byl život!“

„Tohle je vám podobné!“ Egida zvedla nádobku. „Na vaše zdraví a ať se vám to všechno vyplní. A co -“ její oči bloudily kolem, „co vy? Povězte, Raule! Co vy byste udělal první volný den na Zemi?“

„Já?“ Nilson překvapeně zamrkal. „Věřu nevím. Šel bych. Někam. Se ženou. Ano, se ženou. Někam bychom šli. Do opery!“

„Vidíte, Aldo? Nejen ústřicemi živ je člověk! Opera - ano -“ melancholický svit se vloudil do Egidiných očí. „To přece jen připadá ještě daleko, příliš daleko. A vy?“ zprudka se obrátila na Paldyho. „Co vy, benjamínku?“

Jur Paldy se zešíroka zazubil.

„Já? To je jednoduché. Do redakce bych šel. A vyvolávat filmy. Rukopis do nakladatelství donést. A přečíst si noviny za tu dobu, co jsme byli pryč -“

„Vy si nějak troufáte,“ podivil se profesor Glob. „Za sedmadvacet let, které zatím na Zemi utečou - to bude slušná hromádka novin!“

„Vidíte - to mě nenapadlo! To teda nepůjde. Inu, já budu mít práce dost. Ale co by udělal například takový Toreli? Zeměpisec - a na Zemi, kde je každý pahrbek skrz naskrz probádán a zmapován už

skoro v měřítku jedna ku jedné. Chudák Toreli! Leda - ano, už to mám! Co byste asi dělal,“ zaútočil na geografa, „kdybychom se tam na Zemi ocitli ve městě, kde jste ještě nikdy nebyl?“

„Pch!“ Toreli odmítavě máchl rukou. „Takové město, kde bych ještě nebyl, takové město prostě na Zemi neexistuje!“

„Neříkejte!“ Farba vztyčil prst. „Co můžete vědět, kolik nových měst za tu dobu na Zemi postavili!“

„Vlastně - hm -“ zeměpisec pohlédl zaraženě do neurčita. „Máte pravdu. To znamená -“

„A vy - Dane?“ Egida pohlédla tázavě na Zildese.

„Nu já -“ v jeho tváři se objevily rozpaky. „Já bych si někam sedl - takhle ven, na terasu, na pokraj lesa, se psem po boku a - no a vzpomínal bych. Na Tercii.“

„To zase doktor,“ Egida vyhledala očima prvního lékaře, „by také asi někde seděl, ale s knížkou. Četl by hrůzostrašný krvák z minulého století. Po boku by měl úplný stoh těchle tiskovin, které by vydobyl z antikvariátů. Tam by vedla jeho cesta první volný den na Zemi. Řekněte, doktore - nemám pravdu?“

„Částečně ano,“ doktorovu tvář zbrázdil dobromyslný úsměv. „V zájmu pravdy musím ale říci, že mezi těmi romány by byla i nějaká knížka o medicíně. To víte - za čtvrt století bude novinek. Moc a moc bych musel dohánět, abych si mezi kolegy nepřipadal jako nějaký neandrtálec nebo medicinman. Medicinmani - to byli kouzelníci u indiánských kmenů,“ horlivě poučoval. „Jednou jsem četl v jedné knížce o indiánských válkách -“

Jeden za druhým vypovídali, co by kdo dělal v ten první kouzelný den na Zemi.

„A co vy?“ Egida se obrátila na posledního osadníka - na profesora.

„Já?“ astronom si rozpačitě prohrábl plnovous. „Já - no pravda - co já bych - vždyť já vlastně bych neměl na Zemi co dělat,“ dodal sklíčeně. „Já,“ nedůvěřivě nad tím objevem vrtěl hlavou, „já už si připadám spíše jako občan Tercie!“

Kapitola 32

JEDEN ZA VŠECHNY

„Už mě z toho bolí za krkem. Vás ne?“ Marcelin Denis objal pohledem skupinu osadníků, kteří mlčky zírali vzhůru, k obrysu velké antény.

Avšak nikdo se neusmál, nikdo neodpověděl. Jen oči, naplněné starostlivými otázkami, se sklopily k zemi a lidé se rozcházeli beze slova za svou prací.

Humoru, který je provázel od prvních hodin po přistání, v těchto dnech valem ubývalo. Jako ohromný žulový balvan na každém z nich spočívala tíha odpovědnosti.

Nezadržitelně se blížila hodina, která rozhodne, zda se druhá Astrid vyhne strašlivé meteorické pasti, pronikne k Tercii a vyšle na planetu raketoplán. Otřesnou rychlostí nadvlázel okamžik, jenž se má stát osudovým mezníkem: buď se druhá Astrid zachrání a na Tercii zapustí kořeny civilizace a kultura - nebo i sesterská kosmická loď ztroskotá, další životy přijdou nazmar a budoucnost nové planety zahálí temnota. Pocit odpovědnosti na ně dolehl dvojnásobnou váhou, když se ze signálů druhé Astrid dověděli, že ji v patách následuje další raketa ze Země.

Měli důvod k optimismu - teoreticky se zdálo jisté, že vysílačka bude s to ve stanoveném termínu vyslat varovný signál. Kontrolní propočet profesora Globa potvrdil, že anténa je zaměřena správně. Avšak v sázce bylo příliš mnoho a ze všech stran se šklebily desítky nástrah od zemětřesení až po nepatrnou technickou poruchu na vysílačce.

Obavy jako ledový kruh svíraly srdce obyvatel městečka, přituleného ke skalnatému hřebenu v údolí Horské řeky. A proto ty časté pohledy vzhůru, pohledy, které byly docela zbytečné, ale jimž se žádný nemohl ubránit. Oči se samy co chvíli obracely k vysílačce.

Již jen měsíc.

Již jen týden.

Osadou ponořenou v hluboký spánek se v záři plynových svítilen pohybovala jen jedna postava. Jur Paldy, s puškou přes rameno, měřil náměstíčko pomalými kroky a počítal minuty do skončení hlídky. Náhle se otočil a pohlédl vzhůru k observatoři. Na schůdkách se ozvaly spěšné kroky.

„Probud' kapitána!“ profesor Globovi rozrušením přeskakoval hlas. „Vidím světlo Astrid!“

Za několik minut se ubíral vzhůru kapitán a za ním husím pochodem průvod rozespálých mužů a žen. Jeden po druhém přistupovali k dalekohledu, aby se podívali na světelný bod, který visel přímo uprostřed zorného pole.

„Třeba je to nějaká hvězda,“ namítal nedůvěřivý hlas. „Jak můžete tak jistě tvrdit, že je to druhá Astrid?“

„Včera tam žádná hvězda nebyla,“ profesor znovu přiložil oko k okuláru. „Ovšem, teoreticky je možné, že tam vzplanula nova. Ale prakticky to nepadá v úvahu. Já nevěřím na náhody. A to by přece byla neuvěřitelná shoda,“ astronom triumfálně zvýšil hlas, „kdyby vzplanula právě v místech, kde se má objevit světlo druhé Astrid.“

„Jak jsou teď od nás daleko?“ zajímal se kapitán.

„Asi tři sta dvacet miliónů kilometrů.“

„Raketa už měsíce brzdí,“ uvažoval nahlas Aram Rakumjan. „Fotonový reflektor je teď obrácen k nám - nejsou daleko - ano, to už může být světlo druhé Astrid.“

Dlouho do noci postávali u dalekohledu a sledovali světélko - další pozdrav rodné planety. Krátce po půlnoci se jim ztratilo pod obzorem. - Již jen dva dny!

Práce na vysílače dávno skončily. Doznělo zvonění nýtovacích kladiv, uhasl modrožlutý plamen svářecího přístroje a prach usedal i na šroubováky, kleště a páječky. Již týden procházela vysílačka zkouškami a Marunin den co den prohlížel všechny důležité spoje, měřil napětí, které dávají sluneční baterie, na vodováze kontroloval, zda se konstrukce antény svou vahou nevychýlila ze stanoveného směru, promazával parní stroj a zkoušel generátor.

Fyzik a obě telegrafistky, na nichž teď nejvíce záleželo, se stali předmětem dojemné péče osadníků. Alda jim předkládal

nejvybranější lahůdky. Za ty tři roky nikdo v osadě neonemocněl, ale doktor Kalek nyní všechny tři denně podrobně prohlížel, proklepával je, zkoumal jazyk, tep a jasnost očí.

„Už mně dejte pokoj!“ obořila se na něho nakonec Egida Arpádová. „Znervózňujete mě, doktore!“

„Aby tak nervy -“ doktor Kalek se zasmušil a ihned vyhledal Tatresca, s nímž si pak dlouho šuškal.

Již zbýval jediný den - již zítra mělo padnout osudové rozhodnutí.

Profesor Glob se téměř nehnul z observatoře, vybavené už slušnou řádkou sice jednoduchých, ale účinných přístrojů. Námahou a nevyspáním začervenalýma očima ostražitě hlídal slunce Epsilon. Vzestup sluneční činnosti a s ním spojené magnetické bouře by mohly znesnadnit spojení se sesterskou lodí. Avšak zdálo se, že příroda je astronautům nakloněna. Žádné šalebné skvrny se na slunečním kotouči naukazovaly, nic nenutilo profesora Globa k obavám, ale přece si téměř bez ustání čečral bílý plnovous. Dnes je to dobré, na slunci je klid. Ale co zítra?

Také sluníčko zatím přálo pokusu. V tomto období na přelomu léta a podzimu převládalo stále, spolehlivé počasí. Sluneční paprsky již nepálily tolik jako v létě, ale stačily na to, aby probudily sluneční baterie k potřebnému výkonu. Hlavně, že slunce nebylo zastřeno těžkými mraky. Pak by výkon baterií prudce poklesl. Avšak i kdyby nastala taková náhoda, nemuseli zoufat a skládat ruce v klín. V elektrárně stál vyzkoušený generátor, poháněný parním strojem, který je dosud ani jednou nezklamal.

„Zajímavá věc,“ doktor Kalek uznale potřásl hlavou před parním strojem. „Nadarmo otcové neříkali - spolehlivý jako lokomotiva.“

„Parní stroje zažehly pochodeň civilizace,“ podotkl Alda.

„Kam chodíte na taková vznešená vyjádření?“

„Kam bych na ně chodil,“ odsekl šéf kuchyně. „Myslíte, že jenom vy jste něco četl?“

Den 4. září 0004, druhý nejdůležitější den v dosavadní historii lidstva na Tercii, začal opět slibně. Slunce se vyhouplo nad hory a v jeho paprscích se brzo rozpustil ranní opar.

Nikdo nemohl dospat a již za rozbřesku osadníci postávali v hloučcích na náměstí. Rozhovor těkal při snídani jako motýl po květinách.

Toho dne se od samého rána všechna práce v osadě zastavila, pouze Nilson udržoval pod kotlem parního stroje slabý oheň - pro případ, že by potřebovali zapojit dynamo.

Když se však před polednem slunce usadilo kdesi nad Pralesem věrného psa a na západě se objevilo několik mráčků, Nilson začal pilně přikládat.

Z observatoře hlásil profesor Glob do ticha osady:

„Vítr se obrací!“

Všechny zraky se upřely k hodinám na hlavní budově. Bylo právě jedenáct hodin. Podle profesorových výpočtů se spojení mělo uskutečnit po půl čtvrté. To znamená, že do zahájení vysílání chybělo ještě téměř pět hodin. Taková doba! Pět dlouhých hodin. Pět nekonečných hodin, kdy se čas v myslích a srdcích dvaceti dospělých obyvatel osady téměř zastavil.

Kapitán hleděl s obavami k západu. Načechrané obláčky, bílé a průsvitné, se rozrůstaly v několik šedých cářů. Zakryjí snad slunce v době vysílání? Pak bude činnost baterií ochromena a ke slovu přijde parní stroj s generátorem. Obě ta zařízení pracovala dosud bez poruch a byla ještě včera znovu přezkoušena. Spojení s parním strojem a generátorem obstarával kožený řemen. Pro případ, že by se přetrhl, ležel po ruce náhradní řemen. Co by se tedy mohlo stát? Avšak - co když - náhoda je někdy nevypočitatelná.

V generátoru se může spálit vinutí, těsnění v pístu parního stroje se může uvolnit. Co když praskne táhlo? Třeba se zadře setrvačník.

Chmurné představy útočily na kapitánovu mysl.

Sotva Nilson spatřil mraky, hromadící se na obzoru, starostlivě obhlédl zásoby paliva. Velká hromada proschlých dubových špalků ležela pod stříškou, aby palivo při případném dešti nezvlhlo. Ano, mysleli na všechno, počítali se všemi nepříznivými možnostmi, jaké si vůbec dokázali představit.

Nilson udržoval kotel pod tlakem. Ten sice nebyl vybaven kontrolními přístroji, ale nahrazovala je bezpečnostní záklopka,

opatřená těžkým závažím. Obávali se použít záklopku s pérem. Takové riziko nechtěli podstoupit, protože měli dosud příliš chabé zkušenosti s výrobou pružných ocelových per. Závaží sloužila spolehlivě. Jak Nilson přikládal, aby udržel kotel pod plným tlakem, záklopka se co chvíli nadzvedla a přebytečná pára s pronikavým syčením unikala.

Již jen tři hodiny zbývaly do okamžiku, kdy musí vyslat varovný signál. Již jen dvě hodiny. Kapitán s Maruninem naposledy kontrolovali chod vysílačky.

„Zdá se, že je všechno v pořádku,“ Aram Rakumjan konstatoval uspokojeně a vrásky na jeho čele se vyjasnily, ne však na dlouho.

Od západu se pomalu valila hradba mračen. Její začátek tvořily bílé obláčky. Následovaly je však šedé mraky, které za sebou táhly olověnou clonu. A slunce pomalu putovalo temné pokrývce vstříc. Právě dvě hodiny zbývaly, když první mraky zastřely sluneční svit a na zemi se vytratily stíny.

Marunin pokrčil lítostivě rameny. Sluneční baterie, které s takovými obtížemi přepravili ze severu, byly vyřazeny. Teď mohou poskytnout jen zlomek potřebného výkonu. Zbývá generátor.

Šedý mračný val pobídl Nilsona k ještě horečnější činnosti. Měl dojem, že teď všechno záleží jen na něm. Před očima mu vyvstával obraz manželky, která s druhou Astrid letí nebezpečí vstříc.

„Ještě jednou přezkoušíme dynamo!“ křikl Marunin. „Páry je dost?“

„Dost.“

Nilson, zpocený, s černými šmouhami, rozmazanými po obličeji, vytrvale přikládal. Bezpečnostní záklopka syčela bez ustání. Kotel se chvěl pod tlakem páry. Nilson pohlédl na Marunina, který ještě něco upravoval na dynamu. Pak nerozhodně otevřel dvířka pod kotlem a pro jistotu přihodil novou náruč dřevěných špalíků. Plameny se na okamžik ztratily, záklopka několikrát odfrkla a odmlčela se. Topič si otřel s čela pot a usedl pár kroků stranou, aby si odpočal a svlažil si hrdlo několika loky rybízového moštu. Nové

dřevo se rozhořelo a ventil se znovu rozezpíval. V syčení páry zanikaly hlasy.

Marunin volal na Nilsona a ukazoval ke kotli. Také Alda něco hulákal, ale nebylo mu rozumět. Od domu sem běžel kapitán.

Pojednou ohlušující rána otřásla okolím. Z parního stroje se vyvalil velký oblak páry. A nastalo ticho, strašlivé ticho, rušené jen slabým syčením praménku vody, který stékal do ohniště, žhnoucího poskakujícími plameny.

Kapitán s roztaženými rukama pokročil vpřed, jako by chtěl sevřít trhlinu, která se šklebila z boku parního kotle.

Pak beznadějně pohlédl vzhůru. Olověná clona pokryla již téměř celou oblohu. Sluneční baterie energii nedodají, to je jisté. A generátor také ne. Všechny ty dlouhé přípravy, všechna vyčerpávající práce - všechno bylo marné a zbytečné. Žádný signál neopustí Tercii, aby se vydal vstříc druhé Astrid, která se blíží k záludné meteorické pasti. Všechno je ztraceno.

Nilson, jako z kamene vytesaný, hleděl k obloze - směrem, kterým ukazovala parabolická anténa. Tam někde letí - a nedoletí...

Nora zavzlykala, spíše z bezmocné zlosti než z žalu, Bodov se zamračil, do Aldových očí vstoupila tíseň.

„To všechno je moje vina,“ vpadl do ticha Maruninův rozechvělý hlas.

„Ne!“ chraptivě křikl Nilson. „To já zavinil! Přetopil jsem kotel. Topil jsem jako blázen!“

Faltaner vzal dřevěnou putnu s vodou a zalil ohniště, potom bok kotle. Voda nejprve syčela, ale pak volně stékala po stěně. Chemik přistoupil těsně k trhlíně, chvíli ji prohlížel a otočil se.

„Teď to nelze důkladně zkoumat, ale já bych řekl, že se mýlíte oba,“ zavrtěl hlavou. „Chyba byla zřejmě v materiálu. Kotel jsme tenkrát přece vyzkoušeli,“ vzpomínal, „základku zatížili na dvojnásobný tlak a stěny to vydržely. Materiál však zřejmě pracoval dál, možná, že v něm zůstala nějaká bublina - a teď -“ přiblížil ruku k trhlíně. „Kdybychom měli betatron nebo zářiče a překontrolovali materiál - jistě bychom na chybu přišli. Ale s našimi prostředky se něco takového nedalo předvídat.“

„Zářiče -“ mechanicky opakoval kapitán.

„Co bylo, to bylo, o tom si pohovoříme později,“ mínil Bodov. „Nyní se tím zabývat nebudeme. Ale - co teď?“

Všechny pohledy se svezly na kapitána. Stál mlčky, nehnutě, s čelem protnutým kolmou vráskou a s přivřenýma očima.

„Už nemůžeme udělat nic?“ nadhodil Lesepe. „Co vodní pohon -“

„Na to je už pozdě,“ Maruninův tichý hlas zněl sklesle. „To by byla práce na dny a nám zbývají,“ očima zaletěl na střechu domu, „necelé dvě hodiny. Je pozdě. Mám dojem, že se nedá nic dělat -“

„Ještě není všechno ztraceno,“ ozval se náhle kapitán. Hovořil klidně jako vždy a vzbuzoval důvěru. Všichni mu očima viseli na rtech. „Slunce je za mraky a není nám nic platné. Ale sluneční baterie přece reagují i na radioaktivní záření. Máme naštěstí hned za humny ložisko prudce radioaktivní horniny - otevřené ložisko, kde se dá materiál nabírat takřka přímo lopatou. Jestliže ho rozestřeme na vějíře slunečních baterií, nahradí nám slunce. Je to tak?“

Marunin mlčky přikývl. Pozorně hleděl na kapitána.

„Zbývá sto patnáct minut. Ložisko je asi půl hodiny cesty odtud. To je jediná možnost, jak ještě všechno zachránit. A my té možnosti použijeme!“

„Ovšem,“ řekl doktor Kalek, „ale za cenu lidského života. Ten, kdo by rudu přenesl, by byl neodvolatelně ztracen. Zasáhne ho smrtelná dávka radioaktivního záření. Na jeho záchranu v našich podmínkách nemůžeme ani pomyslit. Tady nelze provádět transfúzi kostní dřeně. I kdybychom si to mohli dovolit, stejně by to asi nebylo nic platné. Ozáření by bylo příliš silné, každá pomoc by byla marná.“

„Ano,“ pokývl kapitán. „Ale co je jeden lidský život, když jde o záchranu desítek lidí, když je v sázce celý příští osud lidstva na Tercii?“

„Kapitán má pravdu,“ Nilson pokročil vpřed. „Já jsem to zavinil. Topil jsem jako šílenec. Půjdu pro uran!“

„Neblázněte!“ Marunin na něho zle pohlédl. „To je moje záležitost. Parní stroj jsem postavil já. Nesu za něj odpovědnost. Vyvolal jsem tu šlamastyku, tedy ji sám napravím.“

Eva zbledla a zoufale se na Petra zahleděla.

„Já myslím,“ ozval se Likul, „že je to Marunin, kdo tady třeští. Petr je náš nejdůležitější specialista. Marunina potřebujeme. Ale bez druhého kuchaře se docela dobře obejdeme. Já půjdu!“

„Máš manželku - o tu se starej!“ Aldův hlas se trásl rozčilením. „Dejte mi nějaký košík a já tam skočím -“

„Než by ses přibátolil zpět, byl by dávno večer,“ křičel Paldy popuzeně. „Mohu slíbit, že s tím budu za hodinu zpátky!“

„Kapitáne,“ žádal Dan, „pošlete pryč Petra s Evou a Likula s Vandou. Jsou to manželé, nemáme právo je rozdělovat. Pak pošlete také Noru a Farbu - ti už k tomu nemají daleko. Ať odejde Egida a sama řekne, kdo má jít s ní. Ani Nilson sem nepatří - má na Astrid ženu. My se tu pak bez nich dohodneme. Budeme tahat stébla. Kdo bude mít nejkratší - půjde!“

„Ne!“ kapitán velitelsky zvedl ruku. „Tady nebudou žádné dohady, žádné losování. Záležitost je příliš vážná, minuty utíkají. Kdo půjde pro horninu - o tom rozhodnu já. Půjde ten, kdo má především na svědomí naše dnešní postavení. Půjde ten, kdo zavinil, že druhá Astrid nebyla varována.“ Na okamžik se odmlčel. „Půjdu já,“ připojil suše.

Nevole zabouřila kolem.

„To je nesmysl,“ hlas profesora Globa se chvěl zlostí. „Vás potřebujeme nejvíce. Vaše provinění není takové, jak si myslíte. Půjdu já. Jsem z vás nejstarší. Žil jsem už dost dlouho. Nikoho blízkého na Zemi nemám a těch dvacet nebo třicet let života rád -“

„My vás zkrátka nepustíme, kapitáne!“ ozval se Toreli. „Ticho!“ kapitánův hlas šlehl pochmurným dnem jako prasknutí bičem. „Kdo je tady kapitánem? Já! Vyžaduji naprostou kázeň, bezpodmínečnou poslušnost -“

„Ale -“ Alda se pokoušel něco namítat. Prosebně hleděl na velitele.

„Poslušnost si vynutím třeba pomocí krajních prostředků. S nikým se nebudu dohadovat. Na to teď není čas. Dane!“ Zildes okamžitě přistoupil ke kapitánovi.

Obyvatelstvo osady se poprvé rozdělilo na dva tábory. Na jedné straně stálo osmnáct mužů a žen, na druhé straně zachmuřený kapitán a vedle něho Dan, s bezvýraznou tváří, ale bystrýma očima,

jimž neušel žádný pohyb. „Vím co dělám,“ Aram Rakumjan pokračoval mírnějším hlasem. „Nemám rodinu a nic takového. Tady mohu napravit chybu, která mě léta tížila. Jak jsem rozhodl,“ opět pozvedl hlas, „tak se stane. Každý teď bezpodmínečně a bez odmluv poslechně rozkazů. Zildesi!“

„Prosím, kapitáne!“

„Uposlechnete mne do posledního písmene!“

„Samozřejmě.“

„Kdyby bylo třeba, potlačíte každý odpor. I násilím!“

„Sice nerad, ale potlačím.“

Zildes hvízdal na Golu. Pes přiběhl a posadil se mu k nohám, čelem k osmnácti strnulým tvářím.

„Půjdu teď pro rudu,“ kapitán klidně pokračoval. „Nejdéle za hodinu a čtvrt se vrátím. Do čtyřiceti minut,“ kapitán pohlédl na hodiny, „přenesete sluneční baterie do postranní rokle za bílou skálu a natáhnete vedení k vysílačce. Za přepravu baterií odpovídá Bodov a za spojení Marunin. Od této chvíle za šedesát minut se už nikdo nesmí k rokli přiblížit. Odpovídá Paldy. Obdrží druhou pušku. Všichni ostatní se shromáždí u vysílačky a počkají na další rozkazy. Kontrolujte napětí ve vedení a vyšlete signály bez ohledu na to, zda budu zpátky nebo ne. Zildes mě bude doprovázet, ovšem jen zpozvdálí. Nemůžeme riskovat, aby mě přepadla nějaká šelma, až se budu vracet s horninou. Všechno jasné? Děkuji. Konec.“

Aram Rakumjan přelétl všechny vážným pohledem, jako by si chtěl vtisknout do paměti podobu jejich tváří.

Za minutu kapitán odcházel s velkým košem na zádech a s lopatou v ruce. Po jeho boku kráčel Dan s Golou. Lidé z osady se shromáždili okolo těžkých slunečních baterií a vyzdvihli je z podstavců.

Kapitán šel rázně vpřed. Za pětadvacet minut rychlé chůze dorazili ke stromům, z nichž každý nesl pruh v jasné žluté barvě. Po dalších pěti minutách narazili na další značky. Kmeny stromů byly natřeny žlutočervenými pruhy a spojeny lany, takže tvořily bezpečné zábradlí kolem ložiska smrtelné horniny.

„Tady zůstanete,“ kapitán se obrátil k Danovi a vztáhl ruku pro krumpáč. Z kapsy vytáhl měřič záření a odjistil ho. „Až se budu

vracet s plným košem, dáte pozor, abyste se ke mně nepřiblížil více než na dvacet kroků. Ani o krok blíže. To není přání - to je rozkaz! Kdyby se mně stala nějaká nehoda, odnesete rudu sám. Mým nástupcem se stane Bodov - vaším nástupcem by byl Paldy. Rozumíte?“

„Ano, kapitáne,“ přikývl Dan. „Ale opravdu - šel bych raději sám!“

Aram Rakumjan nevnímal jeho slova a upřeně na něho hleděl.

„Měl jsem tě, Dane, vždycky velmi rád,“ podal mu ruku.

Dan stiskl rty a sklopil oči.

Kapitán proklouzl pod lanem a s košem na zádech, s lopatou a krumpáčem v ruce odcházel.

Za hodinu a deset minut lidé shromáždění kolem vysílačky spatřili dole dvě postavičky. S těžkým košem na zádech vyšel z lesa kapitán, dvacet kroků za ním kráčel Dan s puškou v ruce a se psem těsně u levé nohy. Za pár vteřin zmizel Aram Rakumjan se svým smrtonosným nákladem v úzké rokli. Před ústím strže hlídkoval Dan Zildes, k němuž se připojil Jur Paldy.

Marunin se naklonil nad ampérmetr, vymontovaný z raketoplánu. Dosud nehybná ručička se zachvěla a poskakovala po stupnici. Neklidně ji sledoval.

Za okamžik slyšeli fyzikův vzrušený hlas:

„Máme plné napětí. Spojuji!“

Telegrafistky zasedly ke svým stolkům, Nora přezkoušela telegrafní klíč. Třináct minut zbývalo do okamžiku, kdy otáčející se planeta obrátí velkou anténu k místu, kde se nyní pohybuje druhá Astrid. Anténa soustředí slaboučký signál do jednoho úzkého svazku, který pronikne desítky miliónů kilometrů daleko a zastihne loď na vypočteném místě v prostoru.

Ticho rušil jen bzukot hmyzu a cvrlikání kobylek. O drát, izolovaný vlákny asbestu, spojenými pryskyřicí, se zachytilo babí léto.

V dálce několika set metrů se objevila opět postava kapitána Rakumjana. Spěchal k řece. Na břehu se svlékl, shrnul šaty na hromadu, nahoru položil boty a vše podpálil. Pak popel i s vrstvou země smetl do řeky, celý se omyl a vracel se k osadě.

Doktor Kalek opustil skupinu u vysílačky a utíkal dolů za kapitánem.

Přesně ve tři hodiny třicet dva minut sebou Alda trhl a přiložil si k uchu dlaň. Z kontrolního sluchátka se ozvalo slabé zapípání, které rychle sílilo. Tečky a čárky právě zněly v pomalém sledu a ruce telegrafistek se rozkmitaly. Dlouhou řadu čísel následovala slova:

„- PODLE LETOVÉHO ROZVRHU POKRAČUJEME V CESTĚ - DVACET DVA MILIONŮ KILOMETRŮ ZA NÁMI LETÍ ASTRID TŘI - JSTE-LI V TÍSNÍ VYTRVEJTE - SPĚCHÁME VÁM NA POMOC - DĚLÍ NÁS POSLEDNÍCH PĚT DNŮ CESTY -“

Bodov si naposledy přečetl připravený text depeše a položil ho před Noru. Kývl na Marunina, který přehodil páčku. Ručičky na kontrolních přístrojích se rozkmitaly.

Nořina ruka vyťukávala na telegrafním klíči zprávu: „,,,,- VOLÁ ASTRID JEDNA NA TERCII - VAROVÁNÍ PRO ASTRID DVĚ - TRASA VAŠEHO LETU SE ŠEDESÁT MILIONŮ KILOMETRŮ OD TERCIE PROTÍNÁ S VELKÝM A HUSTÝM METEORICKÝM ROJEM - HROZÍ VÁM VELKÉ NEBEZPEČÍ - OPUSŤTE IHNEDE ROVINU OBĚHU TERCIE - OPAKUJEME - OPUSŤTE IHNEDE ROVINU OBĚHU TERCIE - PŘEDEJTE VÝSTRAHU ASTRID TŘI -“

Znovu a znovu Nora vysílala výstražnou zprávu. Profesor Glob hleděl na náramkové hodinky.

„Za tři minuty a dvacet vteřin k nim zpráva dorazí,“ poznamenal. „Jestliže okamžitě vyšlou odpověď, zachytíme ji ještě touto velkou anténou - za další tři minuty ovšem. Když ne -“

„Otočná anténa je připravena,“ kývl Marunin. „Budeme je sledovat tak dlouho, dokud nám nezmizí z obzoru.“

Osm minut uplynulo od okamžiku, kdy Nora poprvé dokončila depeši. Signály druhé Astrid slábly. Jednotvárné hlášení z magnetofonového pásku pojednou zmlklo. Vystřídal je podstatně pomalejší sled značek.

Nora zapisovala:

„ASTRID DVE VOLÁ TERCII - PŘIJALI JSME VÝSTRAHU A DĚKUJEME - OKAMŽITĚ MĚNÍME KURS -

OPOUŠTÍME ROVINU EKLIPTIKY - ODESÍLÁME ZPRÁVU
TŘETÍ ASTRID - OPAKUJI -“

Prostora u vysílačky zašuměla společným oddechnutím a prvními kroky. Všechny zraky se mimoděk obrátily k cestě od osady.

Se šťastným úsměvem na rtech tam stál kapitán Aram Rakumjan - muž, který v příštích dnech zemře.

Kapitola 33

RAKETOPLÁN NA OBZORU

Ještě za hluboké tmy se osada probouzela k životu. Nadcházel den 11. září 0004.

Do svítání scházela dobrá hodina, většina osadníků však už byla vzhůru. Několik opozdílů ještě snídalo, ale ostatní obyvatelé osady stáli na náměstíčku a hleděli k nebi. Ve spleti hvězd vynikal na jižní obloze jasný jiskřící bod. Ve skutečnosti to byly dva body, ale prosté, dalekohledem neozbrojené oko je vnímalo jako jedno světélko. Pozdrav domova, pozdrav ze Země!

Již včera ráno se druhá Astrid přiblížila k planetě na dvacet osm tisíc kilometrů a začala nad rovníkem kroužit takovou rychlostí, že se pozorovatelům z otáčející se Tercie jevila jako nehybný bod. Pozdě večer k ní přibyla třetí Astrid. Proti původnímu programu se obě kosmické lodě zdržely - jejich dráhu prodloužila oklika kolem nebezpečného meteorického pásma.

Dlouho do noci osadníci pozorovali odraz slunce na lesklém těle obou raket, tak dlouho, až světélko pohaslo - kosmické koráby vstoupily do stínu planety. Teď před východem slunce rakety opět zářily na noční obloze. Proto ten ruch v osadě na prahu dalšího historického dne planety. Bodov a obě radiotelegrafistky ještě za tmy odešli na radiostanici, jejíž přístroje napájela atomová baterie z úzké rokle, narychlo obehnané výstražnými znameními. Pro jistotu postavili nové velké vodní kolo, na které mohli napojit generátor.

„Vodní síla, která první sloužila člověku, je přece jen nejspolehlivější,“ Marunin pokývl hlavou. „To jsme si měli uvědomit dříve.“

Čtyřmetrová anténa zacílila na kosmické lodi. Už dva dny udržovali s druhou Astrid oboustranné spojení. Stručné depeše, které přijali, obsahovaly sdělení o poloze raket. Geograf Toreli připravil zprávu, popisující tvar kontinentu, na němž žijí, a charakteristické terénní rysy, podle nichž by piloti raketoplánu našli osadu. Ale

namáhal se zbytečně. Na druhé Astrid už zaměřili polohu radiostanice na Tercií a přibližně určili i umístění osady.

Za svítání došla z druhé Astrid depeše, která sdělovala, že raketoplán přistane krátce po poledni.

Alda zneklidněl.

„Měl bych - ovšem - ano, přichystat něco k jídlu - hostinu -“

„Ti mají jiné dobroty, než je ta tvá jitrocelová kaše,“ namítal Denis. „Naopak, oni budou hostit nás.“

Séf kuchyně se neurazil.

„Jen počkej, až k nim zavane vůně zvěřiny! Člověče! Budou jako diví!“

Pro přistání letadla osadníci již dříve vyhlédli rozlehlou louku na druhém břehu řeky. Na tři kilometry dlouhém obdélníku vypálili křoviny a porazili několik osamocených stromků. Podél takto připraveného letiště uchystali hranice roští, jehož kouř měl vyznačit přesnou polohu přistávací plochy.

A ještě něco bylo na druhém břehu za visutým mostem přichystáno. Čelem k přistávací ploše stál mamut - ovšem pouze jeho kůže, napjatá na dřevěné kostře. Byl to samozřejmě nápad Marcelina Denise, který pomohl uskutečnit Dan. V jedné úzlabince našli mamutí mládě se zlomenou nohou a milosrdným výstřelem ukončili jeho trápení. Už čtrnáct dní stál mamut u letiště, aby uvítal nové příchozí. Nejen Denisovi, ale i všem ostatním ten nápad přinesl mnoho veselých chvil.

Úsměvy však před týdnem pohasly. Nikomu nebylo do smíchu a plaché pohledy co chvíli zaletěly stranou za osadu, kde teprve včera natrhané květiny zdobily čerstvý hrob s alabastrovým kvádrem. Dva metry pod zemí na pokraji sosnového háje odpočíval v dřevěné rakvi muž, který položil život, aby zachránil další dvě kosmické lodi a jejich posádky, a aby osadníkům otevřel cestu k návratu na Zemi.

Pět dní trval beznadějný zápas Arama Rakumjana se smrtí, která se pomalu a nenápadně vplížila do těla, jež předtím za celý život nepoznalo, co je to nemoc.

Doktor Kalek byl zdrcen. Již druhý den po vyslání varovného signálu musel konstatovat, že kapitán je poznamenán všemi příznaky

smrtného radioaktivního ozáření. Věděl dobře, že Rakumjanovi není pomoci, a cítil se spoluodpovědným za bezmocnost své vědy.

„Podruhé za celou dobu, co jsem tady,“ hořce si stěžoval Bodovovi, „mám možnost bojovat za život člověka. A oba případy - jediné mé případy na Tercii - oba končí smrtí. Nač mě tady vůbec máte? Já jsem měl obětovat život - zbytečný život - není k ničemu - není - není -“ opakoval mechanicky.

Bodov s ním zatřásl.

„Vzpamatujte se, doktore!“ řekl ostře. „Myslíte, že nám je lépe? Pohleďte,“ pohodil hlavou stranou. Tam stála Egida - se ztrhanou tváří a zarudlýma očima. „Musíme zachovat klid, doktore - už kvůli kapitánovi! A pak - ještě nemůžeme složit ruce do klína. Jak můžete vědět, jestli za pár dnů nebude potřeba právě vás! Co když při přistání raketoplánu dojde k nějaké nehodě!“

Před kapitánem bylo nutné nasadit si na tvář masku. Chápeme vás, kapitáne, jednal jste správně, nebylo jiné východisko. V osadě je všechno v pořádku. Sluneční baterie, totiž - teď vlastně atomová baterie - neustále dodává proud. Pozdě večer a před svítáním sledujeme druhou Astrid - září jako hvězda mínus třetí velikosti. Pravidelně přijímáme signály a co chvíli navážeme oboustranné spojení. Ne, kapitáne, Zildes je úplně v pořádku, přijal jen nepatrnou dávku záření, skutečně nemusíte mít obav. Měl slabé bolesti hlavy, bylo mu trochu špatně, teď už je zase chlapík. Malá Tercia? Má chuť k jídlu jako vlk. Právě je venku s mámou - Eva bílí na trávníku prádlo. A posádka z druhé Astrid? Ano, pamatovali jsme. Můžeme stravovat dobrých čtyřicet lidí. Paldy byl na lovu. S Likulem přivlekli dva jeleny. Konečně - vždycky můžeme porazit nějakou ovci. S bydlením to pro začátek bude horší. Stačili jsme vybetonovat základy pro čtyři domy. Teď se práce zastavila, lidé připravují kouřová znamení. Nu, nedá se nic dělat, je nás málo.

Den před kapitánovou smrtí Toto Toreli rozestřel v klubovně mapu a cosi do ní vpisoval. Pak se odebral do nemocnice ke kapitánovu lůžku, kde se shromáždila takřka celá osada.

„Kapitáne,“ geograf rozpačitě otáčel v rukách roličkou papíru, „pojmenoval jsem kontinent, na kterém žijeme. Podle přijatých zvyklostí mám na to právo, že ano? Přesto vás prosím o schválení.“

Rozbalil mapu. Přes obrys kontinentu se táhl silný nápis. Tiskacími písmeny tam stálo: RAKUMJANIA.

Slabý úsměv ozářil olověně šedou kapitánovu tvář.

„Myslel jsem,“ namáhavě řekl, „všichni jsme mysleli - už jsme naší pevnině začali říkat -“

„Na tom nezáleží, co jste mysleli,“ kvapně odvětil Toreli. „Já vás žádám, naléhavě vás prosím, abyste schválil mé rozhodnutí.“

„Já nevím -“

„Kapitáne -!“ několik hlasů ho přerušilo.

„Toreli má pravdu, kapitáne,“ Egida Arpádová se naklonila vpřed. „Říkám vám to docela upřímně - já jsem vám vždycky říkala pravdu do očí.“

Horečně se lesknoucí oči Arama Rakumjana se setkaly s pohledem Egidy. V obou obličejích se kmitly vzpomínky.

„Musíte Toreliho rozhodnutí potvrdit,“ pokračovala Egida. „Toreli chce a s ním my všichni, aby s vaším jménem na mapě planety žilo navždy i to, co jste vykonal. Chceme, aby se váš čin vtělil v tradici této planety. Dokud se zde lidé budou řídit takovými zásadami jako vy, povede se jim na Tercií dobře - Arame -!“

„Tak dobrá,“ kapitán namáhavě pozvedl hlavu. „Děkuji vám,“ zašeptal.

„Vy nám!“ Toreli skládal třesoucíma se rukama mapu. „Vy chcete děkovat nám - kapitáne - ?“ vyhrkl a vyběhl z místnosti.

Aram Rakumjan až do posledního okamžiku vytrval na kapitánském můstku. Když mu v poslední jito jeho života sdělili, že druhá Astrid vstoupila na oběžnou dráhu kolem Tercie, jeho oči se radostně usmály. Těžko slyšitelným šepotem nadiktoval depeši a pak naposledy promluvil k posádce.

„Je mi velmi líto, že vás musím opustit. Doba, kterou jsem mezi vámi strávil, byla nejšťastnější v celém mém životě. Všichni jste skvěle plnili, co vám bylo uloženo. Odpusťte mi, jestli jsem vám někdy ukřivdil. Děkuji vám - za sebe - i jménem těch, pro které jste obětovali léta cesty kosmickým prostorem, jménem miliónů, jimž jste našli nový domov, jménem stamiliónů, jimž jste otevřeli lepší rozhled do vesmíru. Jsem rád, že jsem mohl položit život pro tak

velkou věc.“ Jeho šepot ještě více zeslábl. „A je to veliké dílo - proniknout k hvězdám - objevit cizí světy - pokořit přírodu -“

Ta slova kapitána vyčerpala. Nepohnutě odpočíval a v nemocniční místnosti nebylo slyšet ani dech.

Umírající ještě jednou promluvil. Tiše, že jen nejbližší z nich slyšeli jeho slova.

„Otevřte okenice. Chtěl bych ještě jednou vidět slunce. Slunce - Epsilon...“

Juan dotápal k oknu. Do pokoje vpadl snop časných, jemně zaoranžovělých slunečních paprsků.

Oči muže ležícího na lůžku se doširoka otevřely.

Minuta za minutou ubíhaly do minulosti. Sluneční paprsky sklouzly z lůžka na podlahu. Konečně se doktor Kalek naklonil vpřed. Pak povstal, chtěl něco říci, ale rty se mu jen zatřáslly a z očí se řinuly slzy.

Kapitán Aram Rakumjan zemřel.

Hodinu poté podala telegrafistka kapitánu lodi Astrid II novou depeši z Tercie. Velitel kosmické lodi s úsměvem vzhlédl od papíru.

„Tentokrát je podepsán Bodov - to je ten skvělý pilot. Kapitán Rakumjan si asi šel odpočinout.“

A v tutéž dobu Dan Zildes zabořil rýč do měkké prsti u sosnového háje. Pracoval po paměti - neviděl na svou práci. Gola seděla u něho a udiveně pohlížela na svého pána. Ještě nikdy ho neviděla plakat.

Marcelin Denis přitesával alabastrový kvádr. Zavolal Bodova.

„Co sem mám vytesat. Já bych myslel: kapitán Aram Rakumjan, velitel kosmické lodi Astrid I. Sem dolů bych dal datum. A co vědecké hodnosti a tituly?“

Bodov zavrtěl hlavou.

„To by se kapitánovi nelíbilo. Jak jsem ho znal, přál by si, aby tam byla jen tři slova -“

A mechanik Denis začal tesat prostý nápis:

ARAM RAKUMJAN ASTRONAUT

Tíha včerejšího dne spočívala na osadnících i v ranních hodinách, kdy končili poslední přípravy k uvítání dalších

pozemšťanů na Tercii. Všechna opatření se uskutečňovala podle plánu, který vypracovali ještě za Rakumjanova vedení.

Bodov, Marunin, Eva a obě telegrafistky obsadili vysílací stanici, profesor Glob s Denisem zaujali místo na observatoři a ostatní se rozdělili u signálních ohňů. Všechna stanoviště byla v přímém dohledu a rozkazy si předávali pomocí praporků.

Raketoplán z druhé Astrid již před několika hodinami opustil mateřskou loď a nyní po spirálové dráze vnikal do atmosféry Tercie.

Slunce dospělo na nejvyšší vrchol své denní pouti. Poledne. Do přistání raketoplánu zbývalo už jen dvacet pět minut. Napětí vrcholilo.

Nora zaznamenala další depeši:

„RAKETOPLÁN MINUL ROVNÍK - ZA PĚT MINUT PŘELÉTNE LETIŠTĚ - PŘIPRAVTE SIGNÁLY -“

Na vysílačce se zatřepotaly praporky. Eva signalizovala: zapalte ohně. Na observatoř vyslala vzkaz: připravte se k pozorování.

Kolem letiště vystoupilo několik sloupů hustého dýmu.

Za tři minuty hlásil Marcelin Denis z observatoře: letadlo spatřeno na jihovýchodě, přelétává nás k severozápadu.

Všechny zraky se upřely k obloze. Za další minutu letadlo uviděli a za chvíli i uslyšeli. Raketoplán je přelétl ve velké výšce - snad kolem deseti kilometrů - a přímo nad osadou vystřelil zelenou signální raketu. Hlásila, že navigátor letadla zahlédl kouřové signály. Stříbrný bod na obloze se ztratil kdesi nad Alinovým průsmykem, právě tam, kde před třemi lety zmizel z dohledu jejich raketoplán.

Při příštím přeletu sestoupilo letadlo již tak nízko, že jasně rozeznali jeho obrysy. Nad osadou zazářila sprška červených hvězd - další signální raketa. Hlásila, že se letadlo chystá k poslední otočce před přistáním.

Na Bodovův pokyn Eva signalizovala: Opusťte ohně a stáhněte se k řece.

A pak se letoun objevil docela nízko. Z observatoře ho zahlédli až v okamžiku, kdy se vynořil nad siluetou Jižního pohoří. Za chvilku byl stroj kdesi nad Zlatou řekou, potom se takřka dotkl Mamutí hory a klesal na provizorní letiště. Stříbřitý, doutníkový trup,

z něhož vyčnívala krátká křídla, se zvětšoval. Z pomocných trysek vyrazily nazelenalé plameny přímo k povrchu letiště a kovový kolos se takřka zastavil ve vzduchu. Zpod trupu se pomalu vysouvalo šest párů velikých kol. Raketoplán sestupoval. Vzdálenost mezi letadlem a zemí se smršťovala na padesát metrů, pak na třicet. Dole se objevily obláčky prachu a několik zčernalých kruhů. Vypálil je proud rozžhavených plynů. A pak stroj lehce dosedl, právě ve středu obdélníku, vyznačeného signálními ohni.

Řev motorů umlkal, zelené plameny slábly, až docela pohasly. Chvilí, snad minutu nebo dvě, se nedělo vůbec nic. Gigantický letoun stál mrtvě jako bez života. Ani lidé na břehu Horské řeky se nepohnuli. Velký okamžik jim vzal sílu k pohybu, odvanul jim slova se rtů. Dívali se na obrovské letadlo jako na přízrak. Po letech primitivního života v prostředí nezkrocené přírody jim poslední výtvor techniky připadal nesmírně vzdálený, neskutečný, fantastický. Byla to vůbec skutečnost? Nebyl to jen sen? Co když je teď probudí Aldovo řinčení na pánev?

Ne - nebyl to sen.

Těžké dveře letadla se pomalu otevírají, vysunují se schůdky z lehkého kovu a dosedají do trávy. V černém otvoru se objevuje první postava v astronautické kombinéze, s průhlednou helmicí, avšak s otevřeným hledím. Za ní druhá, třetí, pátá, desátá. Do lidí v neuměle slátaných kožešinách vjel konečně život. Rozbíhají se po visutém mostě, míjejí dohasínající signální ohně a utíkají k raketoplánu.

První úsměvy, první pozdravy letí mezi oběma hloučky. Prší slova údivu, nesrozumitelné dotazy a ještě nesrozumitelnější odpovědi - zmatené horečným vzrušením.

Vysoko na schůdkách raketoplánu stojí muž a Jur Paldy se závistivě dívá, jak v jeho rukou tiše přede malá filmová kamera.

Velitel raketoplánu hledá kapitána výpravy. Hlásí se mu Bodov. Jak to? A oba hledí k sosnovému háji, kde bíle září alabastrový pomník.

Stranou, na okraji toho hemžení, se objímají dva lidé. Raul Nilson a jeho žena Maria.

Po zelené louce, obklopena pěti psy, se batolí malá holčička. Kameraman zaměřuje objektiv na ten dojmavý obrázek.

Holčička se zastavuje, rozpačitě vkládá prstík do pusy. Hovor mlkne, jen kamera přede a všechny zraky se obracejí k dítěti. Psi ježí srst a temně vrčí. Pak holčička vykřikne :

„Doblý den!“ a rozběhne se vpřed.

Její doprovod se radostně rozštěká.

Všechno v pořádku!

Kapitola 34

LOUČENÍ S TERCÍÍ

V černi nekonečného kosmického prostoru visela velká koule. Sluneční paprsky ozařovaly tři čtvrtiny kotouče, zbytek se jen matně fialověl v odlesku světla jednoho z měsíců planety. Avšak v záři slunce se rýsovaly křivolaké obrysy pevnin a moří, tu a tam překryté chuchvalci oblačných clon. Na pólech jasnou bělí svítily ledové čepičky.

Téměř uprostřed kruhu, těsně nad rovníkem začínala skvrna, jež se táhla daleko k severu. Její nepravidelný obrys připomínal na několika stranách nakousnuté jablko.

Eva Maruninová se sklonila k velkému dalekohledu, který patřil k vybavení astronomické observatoře na druhé Astrid. Pootočila pákou a obraz se začal pohybovat.

„To je náš kontinent, Petře! Nyní - ano, teď už jasně rozeznávám Velkou řeku. Už jsem tam, kde se zatáčí, a jedu proti proudu Horské řeky. Tam někde je naše osada - ale vidět není vůbec nic. Kousek nad ní se třpytí jezero pod horami, ujíždím po ledovcích -“

Znovu otočila pákou a obraz se posunul opačným směrem.

„Už jsem zase zpátky u moře - schválně se podívej, jak je krásně modré - úplná pohádka!“

Petr se s úsměvem sklonil nad přístrojem.

„Ano - i ostrov Vanda je dobře vidět. Odtud vypadá, že je těsně u břehu, ale ve skutečnosti je z pevniny na ostrov takřka stovka kilometrů. Podívej se,“ uvolnil místo Evě, „nad Lesem astronautů jsou husté mraky. Nejspíše tam prší na pravěké lidi -“

„- a na muže, který si hvízdá melodii z Rigoletta,“ připojila Eva a znova se zahleděla na pevninu.

„Kdoví, na co všechno prší a na co svítí slunce na Tercií,“ zafilosofoval si Marunin. „Řekl bych, že má leccjaká tajemství, která jsme dosud neodkryli. Ale ti, kteří tam zůstali -“ nedopověděl.

Vzpomínky se vracely na planetu.

Krátce po raketoplánu z druhé Astrid přistálo ještě letadlo z třetí kosmické lodi. Na letiště je už nevedly kouřové signály, ale rádiové pokyny. Počet obyvatel v osadě Naděje tak na čas dostoupil sedmdesáti osob.

Noví příchozí bydleli zatím ve stanech s dvojitými, nafukovacími stěnami, ale ze základů již vyrůstaly čtyři solidní domy z litého betonu. Nebude trvat dlouho a náměstíčko před skalním výklenkem se skutečně stane centrem rostoucího sídliště. Město pak nejspíše přeskočí i na druhý břeh Horské řeky, opravdový most vystřídá visutou lávku, údolím se rozběhnou silnice a bílé domky obsypou i okolní stráně.

Podle původního rozvrhu měla dosavadní osadníky vystřídat na Tercii posádka z druhé Astrid. Třetí raketa měla vysadit odborníky a jako cestující vzít na palubu trosečníky. Takový byl plán - život však do něho zasáhl jinak. Narbert Alin, Richard Van a Aram Rakumjan se už nevrátí.

Našli se však jednotlivci, kteří se sice mohli vrátit domů, na rodnou planetu - a přece se rozhodli zůstat.

S tou myšlenkou přišel nejprve profesor Glob, který se nyní s kolegou z druhé Astrid dělil o znamenité dalekohledy a výkonné astronomické přístroje.

„Podívejte,“ všem tak důvěrně známým pohybem si prohrábl bílý plnovous, „já už přece jen nejsem žádný mladík. Mám se teď trmáčet čtyři roky nazpátky? Konečně, naše sluneční soustava je do detailů prozkoumána a hvězdy mohou odtud pozorovat stejně dobře. Co bych tedy doma dělal? Nikdo mne na Zemi nečeká - krátce a dobře, zůstanu tady. Celý život jsem se zabýval hvězdami. Myslím, že bude docela na místě,“ rozpačitě se pousmál, „když tady - hm - dožiji až do konce -“

„A co já bych dělal na Zemi?“ Alda se zakolébal. „Takových, jako jsem já - těch tam je! Milión! Ale tady -!? Likulovi jedou na svatební cestu na Zemi, a kdo by tu zaučoval nové kuchaře? Vařit na Zemi a vařit na Tercii, to je přece jen nějaký rozdíl. Věřte zkušenému. Prozatím bych tedy raději zůstal tady. Nehledě na to -“ odmlčel se.

„Ano?“ pobízел ho Bodov.

„No -“ ošíval se Alda. „Na Zemi jsou jistí lidé, jimž bych se radši vyhnul -“

„Já se také nevrátím,“ prohlásil pevným hlasem Dan Zildes. „Třeba budu moci leccjak prospět nováčkům. Za ty tři roky jsme se přece jen něčemu naučili. A vrátit se? To mohu vždycky. Počítám, že sem teď občas něco přiletí. Myslím si, že se tu semele plno věcí, při kterých bych nechtěl scházet. Já nemám rád stojatou vodu a zdá se, že tady bude hezky rychle proudit.“

„Mluvíte mi z duše,“ pohlédl na Dana Toreli. „Já tu zůstanu za každou cenu - vždyť já tu musím zůstat!“

„Ovšem,“ souhlasil Farba. „Je třeba objevit a zakreslit nové kontinenty a dát jim jména. Poslyšte, Toreli, teď mně napadá, kdeco jste tady po nás pojmenoval - ale po vás se na Tercii nejmenuje dočista nic!“

„To sem nepatří,“ geograf zrudl a mávl rukou. „Důležité je, že s druhou výpravou nepřiletěl vůbec žádný geograf. Já nevím, co si ti strýčkové z akademie myslí? Že jsem za ty tři roky zmapoval celou planetu? To snad přece ne! Tak možná počítají, že tu budu dál - dosavadní práce jim mohu klidně poslat. Zůstanu.“

„Máte pravdu,“ přitakal Jur Paldy. „Co také dneska zeměpisec na Zemi? Ale tady se můžete krásně vydovádět!“

Geograf na něho podezřívavě pohlédl, ale mlčel.

Starousedlíci se dívali jeden na druhého. Ještě někdo zůstane? Kdo?

„Hm,“ doktor Kalek zatěkal očima do neurčita. „Něco mi napadlo.“

„Dejte pokoj!“ Marcelin Denis spráskl ruce. „To jste si zase vzpomněl na nějaký krvák?“

„Ani ne,“ mírně odpovídal doktor. „Ale přece jen to s - hm - krvavými záležitostmi může souviset. Kdoví, co se nyní bude dít na Tercii. Je tu více lidí, expedice budou následovat jedna za druhou. Jak můžete vědět, kdo a co žije na jiných kontinentech, zda třeba nedojde ke krvavým bitvám s nějakými tvory? Kdo to může dnes říci? Pravda - my se jistě vyhneme každému násilí, ale co když se budeme muset bránit? A jistě se dostaneme do styku s těmi - nu - tam na jihu - mohou vzniknout epidemie. Dosud jsem tu mnoho práce

neměl, ale třeba se to nyní změní. Zkrátka a dobře - nazpět poletíte beze mne.“

„To tu chcete žít bez detektivek?“ divil se Denis.

„Ovšem,“ přikývl doktor a zamyšleně si pohladil bradu. „Nějakou maličkost tu jistě mít budu. Už jsem dělal jakýsi průzkum. Na obou lodích mají knihovny, slíbili, že mi sem něco pošlou raketoplánem, něco snad dojde příště - pošlu žádost na Zemi -“

„Nebude vám drobátko vadit, že odpověď na vaši prosbu dojde nejdříve za takových třiaadvacet let?“ tázal se profesor Glob.

„Vida!“ doktor si pohladil holou hlavu. „Ačkoliv -“ připojil po chvíli, „budu mít alespoň zásobíčku čtení na zpáteční cestu. Nejsem tak starý, aby mě ta zásilka nezastihla. Ano - až půjdu do penze, vydám se zase na Zemi a zameškané si vynahradím. Ještě uvidíme.“

„Ani se vám nedivím, že tu chcete zůstat,“ Egida se smutně usmála. „Ani mně se odtud nechce. Ovšem -“ nedopověděla, pohlédla stranou a sklopila oči.

Nebylo vidět, kam šlehl její zrak. Dlouhé řasy uchránily tajemství. Lese a Tatrescu na sebe mimoděk pohlédli.

„Nu,“ Bodov rozhodil rukama, „Tercie nás okouzila, proč si to zapírat? Někteří z nás se tu mohou dobře uplatnit. A snad je to i jejich povinnost, aby zde zůstali. Ale my, letci?“ pokrčil rameny. „Co s pilotem kosmické lodě na Tercii? Každý má být tam, kde je jeho práce třeba, kde mají jeho znalosti největší cenu. A proto my poletíme -“

Téměř měsíc žili starousedlíci pohromadě s členy nové expedice.

Toreli v raketoplánu několikrát obletěl planetu, takže mohl poslat na Zemi poměrně podrobnou mapu Tercie, která zachycovala tři ucelené pevniny a mnoho větších i drobných ostrůvků. Letecké snímky napovídaly, že se dosud podařilo odkrýt jen jeden cíp roušky, která zahalovala tajemství planety. Po zvětšení nočních leteckých snímků ve dvanácti případech bezpečně zaznamenali světla - spíš z táborových ohňů než z přírodního zdroje. Na jedné fotografii našli flotilu drobných plavidel, která směřovala od jednoho z ostrovů k pevnině. Co to bylo za plavidla, to se ze snímku, pořízeného za špatné viditelnosti, rozeznat nedalo.

Mnoho nejasností teprve čekalo na prozkoumání. Toreli již na mapě planety narýsoval trasy příštích expedicí. Jedna z nich na létajícím člunu obepluje celou Tercii.

Na své poslání budou lépe vyzbrojeni než první průkopníci. Raketoplán se takřka denně vracel na obě kosmické lodi a přistával s nákladem strojů, přístrojů a pomůcek. Přepравil do osady vrtulník rozložený na součástky, dvě obojživelná terénní vozidla, několik motorů, sadu obráběcích strojů, dvě velmi výkonné vysílačky pro mezihvězdné spojení a několik krátkovlnných radiostanic pro spojení na planetě, zařízení pro biologickou a chemickou laboratoř a jiná výzkumná pracoviště.

Pod plátěným přístřeškem na břehu Horské řeky se hromadily bedny s vybavením ordinace, operačního sálu, s přístroji do kuchyně a do kulturního domu. Seznam přepravených potřeb zahrnoval ochranné obleky proti radioaktivnímu záření, hvězdářské teleskopy, sluneční baterie, ale i projektory s velkou zásobou filmů na magnetofonových páskách a soubor odborné literatury.

Nazpět na kosmický koráb se raketoplán vracel s nákladem ukázek květeny na Tercii, se sazenicemi a zvláště pozoruhodnými zvířaty a ptáky. Macharoid a mamut mezi nimi pochopitelně nebyli, ale za to pocestuje na Zemi párek tříprstých koníků. Největší zvířata planety byla zastoupena odborně staženými kůžemi, které potěší preparátory v pozemských muzeích. Lidé uvidí alespoň ve vitrínách obry, na Zemi již v dávnověku vyhynulé, ale jež mohou živé a často proti své vůli spatřit ti, kteří se stali předvojem lidstva na Tercii.

Ale nehovořilo se už jen o Tercii, nýbrž i o dalších planetách, které bude nutno prozkoumat. Zvláště druhá a čtvrtá planeta - počítáno podle pořadí od slunce Epsilon - vábily pozornost profesora Globa a jeho kolegy z druhé Astrid.

To všechno patřilo ještě budoucnosti - ale blízké budoucnosti planetárního systému, po němž se vztáhly lidské ruce a důmysl člověka. Rozhodující krok k nástupu byl vykonán. Dva drahocenné kosmické koráby ztroskotaly, osm lidských životů bylo obětováno, aby třetí vesmírná loď mohla splnit své poslání a obohatit znalosti lidstva.

A teď Petr s Evou stáli u dalekohledu a naposledy se dívali na Tercii.

„Tolik z nás tam zůstalo!“ šeptala Eva. „Tam na horách,“ namířila dalekohled k severu, „zahynul Alin. Vanův vodopád bude někde v pravo. - Pak kapitán -“ odmlčela se. „A pět lidí se rozhodlo, že se zatím nevrátí. Divím se,“ ožila náhle, „že také Egida nezůstala na Tercii. Víš - je to stejně zajímavé - Egida, jistě nejhezčí z nás, a jediné ona zůstala svobodná!“

Za zády jim zadrnčel hlas zvonku.

„Pojďme do kabiny,“ vybízel Petr. „To je už druhé zvonění.“

Prošli spojovací chodbou, vyloženou kobercem z umělých vláken.

„Je to tu pohodlnější, prostornější a příjemnější,“ Eva se rozhlížela dvěma útulnými, dveřmi spojenými kabinami. „Kdepak by mě napadlo, že se budeme takto vracet spolu. Tehdy, když jsme letěli sem, mně cesta připadala podivná, těžká, neskutečná - stále jsem měla zmatené představy. Hlavní úlohu v nich hrál čas. Pamatuješ?“

„To už je za námi,“ Petr jí stiskl ruku, „to zlé a nepříjemné. Něco jsme prožili - něco jsme udělali pro jiné a teď se vracíme domů. A nejsme sami,“ pohlédl ke stolku, kde si na zemi hrála Tercia.

„Teď nám nadejdou starosti,“ Eva se opřela o Petrovo rameno. „Co myslíš - nevyroste příliš? Strašili nás, když se narodila na Tercii - že bude nápadně velká a nenajde -“

„Ale jdi!“ smál se Petr. „A i kdyby! Tak se vrátí na Tercii“ kde si najde velkého ženicha. Ale její věk - s tím budou komplikace.“

„Jak to?“ Eva zpozorněla.

„Jak je stará Tercia? Dva roky, že. Čtyři roky bude trvat cesta. Až přistaneme na Zemi, bude jí kolem šesti let. Právě ve věku, kdy půjde do školy. Ano? Ale kolik jí bude podle pozemského kalendáře? Čtrnáct let! Podle rodného listu, jestli jí budou ochotni nějaký vystavit, půjde v patnácti letech do školy!“

„Ale vypadat bude jako šestiletá.“

„Ano.“

Eva pohodila hlavou.

„Vidiš! Zase ten čas, který se mě už tolik natrápil. A jak je to s námi? My jsme od odletu ze Země zestárlí - o kolik vlastně? Čtyři roky trvala cesta, pak tři léta pobytu na Tercii a nyní čtyři roky nazpět. To je celkem jedenáct let. Je to tak?“

„Správně. Avšak podle času na Zemi - pro naše pozemské přátele uběhlo a ještě uběhne dvacet sedm let.“

„A podle vrásek -?“

„Skutečně jen těch jedenáct let.“

„To je dobře,“ zamyslela se a pak se jí rozzářila tvář. „Petře, nebude to ode mne ošklivé, když půjdu navštívit kamarádky z fakulty? Už jim půjde na šedesátku. To by bylo škodolibé - vid’?“

„Cestou si to promyslíme,“ Petr se zasmál. „Budeme na to mít času dost.“

Tercia sebrala se země hračku, dřevěné zvířátko, které jí na památku vyřezal a nabarvil Dan Zildes. „Machalojt!“

Petr zvedl dcerku na kolena.

Kabinou se opět rozlehlo zvonění. Eva se naklonila a stiskla tlačítko. Televizní obrazovka se rozsvětčila.

Tam dole se otáčela Tercie s nebetyčnými hradbami hor, jejichž srázy se otřásají zemětřesením, s temnými džunglemi a pralesy, s rajskými kouty v poříčí bystrých toků, Tercie s pravěkou zvířenou, s lidmi kamenné doby a s hrstkou odvážných lidí jedenadvacátého věku. Tam dole azurové vody tropického moře oblévají jižní břeh Rakumjanie, do údolí Horské řeky svítí alabastrové domky osady Naděje a sosnový háj šeptá nad mohylou z bílých kvádrů.

Potřetí je slyšet zvonění. Těla astronautů ztěžkla. Na zádi kosmické lodi se rozžihá obrovské zrcadlo. Stříbrná raketa se dává do pohybu, nejprve pomalu, pak stále rychleji. Někde tam vpředu, v černých kosmických dálkách je Země.

Petr s Evou sedí hodiny nepohnutě u obrazovky. Tercie se stále zmenšuje. Už je jak tenisový míček, jak knoflík, jako špendlíková hlavička. Teď se stala jen nepatrnou tečkou, k nerozeznání ztracenou mezi tisíci blikavými světélky na černi nebes.

Eva vzhledla k Petrovi.

„Copak asi dělají naši - Dan a ti druzí? Co je asi čeká?“

„Kdoví -!“

JIŘÍ BRABENEC - ZDENEK VESELÝ

DOBRODRUŽSTVÍ V ERIDANU

Obálku a vazbu navrhla a graficky upravila Ludmila Jiřincová.
První vydání. Vydalo nakladatelství Lidová demokracie v Praze roku
1961 jako svou 96. publikaci.
400 stran.

Odpovědný redaktor Jindřich Decker.

Ze sazby písmem borgis Primus vytiskla Stráž, n. p., závod 4,
Vimperk.

Formát papíru 84 X 108 cm. AA 26,07, VA 26,41. A-1701122.

Náklad 12 000 výtisků.

Cj. 52305/60. 13/9.

Cena vázaného výtisku 28,20 Kčs 63-VIU

NAKLADATELSTVÍ LIDOVÁ DEMOKRACIE Praha 2, Karlovo
náměstí 5

Cena vázaného výtisku 28,20 Kčs

Jiří Brabenec - Zdeněk Veselý

Dobrodružství v Eridanu

V době meziplanetárních raket, umělých družic a vědeckých úspěchů při zkoumání vesmírného prostoru není astronautický román Dobrodružství v Eridanu pouhou nezávaznou fantazií. Zvláště když jeho autoři pracují s reálnými předpoklady, k nimž vedou dosavadní výsledky vědy, a vycházejí z hluboce lidské etiky a psychologie. Proto nejpoutavějším středem všech neobyčejně důmyslných a přece uvěřitelně fantastických scénérií vzrušujícího příběhu je člověk, zápasící s nesčetnými překvapeními a s tvrdou přírodou i citlivě spravedlivý a ohleduplný k životu, s nímž se setkává na planetě Tercii u hvězdy Epsilon v souhvězdí Eridanu. V situaci moderních robinzonů se tam octne skupina, která takřka s prázdnýma rukama, ale s bohatými znalostmi nejrůznějších oborů činnosti, nouzově přistane v krajině, připomínající pravěké obrazy naší Země. Kolik úkolů má hned před sebou: najít své druhy, kteří při poruše katapultovacího zařízení dopadli kamsi do vzdálených ledových končin, přitom hájit holý život, postavit skoro z ničeho vysílačku, aby mohla varovat jiný kosmický koráb před nebezpečím meteorické palby, jež se stala prvním průkopníkem osudnou. V záchraně tohoto letounu spočívá také jejich naděje na návrat. Jen silou svých charakterů a krásnou spoluprací pevného kolektivu dokáží konečně zvítězit, i když za cenu největších obětí.